

ΜΩΥΣΙΔΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ

Α΄ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

Ο ΔΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

<https://heraklionmuseum.gr/exhibit/o-diskos-tis-faistou/>

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ - ΣΚΕΨΕΙΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ	ΣΕΛ. 3
ΠΟΙΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ	ΣΕΛ. 11
ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΑΙΖΟΤΑΝ Ο ΔΙΣΚΟΣ	ΣΕΛ. 16
ΠΩΣ ΕΡΜΗΝΕΥΣΑ ΤΟ ΔΙΣΚΟ	ΣΕΛ. 34
Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ	ΣΕΛ. 35
ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ	ΣΕΛ. 36
ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ Α΄ ΠΛΕΥΡΑΣ ΣΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ	ΣΕΛ. 57
ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α' ΠΛΕΥΡΑΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ) “Το τραγούδι των οστράκων”	ΣΕΛ. 66
α) ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α' ΠΛΕΥΡΑΣ (ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ) “Το τραγούδι της θάλασσας”	ΣΕΛ. 80
β) ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α' ΠΛΕΥΡΑΣ (ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ) “Το τραγούδι των άστρων”	ΣΕΛ. 88
ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β' ΠΛΕΥΡΑΣ (ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ) “Το τραγούδι του φωτός”	ΣΕΛ. 100
Η ΥΠΑΡΞΗ ΟΡΦΙΚΩΝ-ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΣΚΟ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	ΣΕΛ. 150
ΠΩΣ ΕΓΡΑΦΑΝ ΟΙ ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΕΣ	ΣΕΛ. 160
ΤΟ ΠΙΘΑΝΟ ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ	ΣΕΛ. 165
Ο ΔΙΣΚΟΣ ΣΑΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	ΣΕΛ. 175
Ο ΔΙΣΚΟΣ ΣΑΝ ΑΝΑΤΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ	ΣΕΛ. 198
ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΜΕ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ	ΣΕΛ. 201
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	ΣΕΛ. 203
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΣΕΛ. 208

ΠΡΟΛΟΓΟΣ– ΣΚΕΨΕΙΣ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Ο δίσκος ανακαλύφθηκε στις 3 Ιουλίου 1908 από τον Ιταλό αρχαιολόγο Luigi Pernier. Είναι πήλινος, με διάμετρο 15,8-16,5 εκ. και πιθανολογείται ότι κατασκευάστηκε γύρω στο 1800-1377 πΧ.

Για το δίσκο έχουν γραφεί πολλές ερμηνείες, με την εκδοχή κάθε ερευνητή να διαφέρει από των λοιπών (https://en.wikipedia.org/wiki/Phaistos_Disc_decipherment_claims). Ο J. M Eisenberg γνωστός αρχαιοπώλης, πίστευε ότι ο δίσκος δεν είναι αρχαίος (<https://www.youtube.com/watch?v=hRFUhNJpYU>).

Σαν επιχειρήματα πρόβαλε ότι:

α) ο δίσκος έχει ψηθεί ομοιόμορφα και δεν έχει προεξοχές στην περιφέρειά του, όπως θα έπρεπε αν είχε ψηθεί λόγω πυρκαγιάς, όπως συνέβη με τις άλλες ανακτορικές επιγραφές της Κρήτης

β) το γάντι πυγμαχίας (συμβ. 8) χρησιμοποιήθηκε από τους αρχαίους Έλληνες σε μεταγενέστερους χρόνους.

Ωστόσο σε τοιχογραφία της Θήρας εικονίζονται νεαροί πυγμάχοι να φορούν γάντι στο δεξί τους χέρι (σ. 38, εικόνα 10 <https://www.scribd.com/document/470785429/Βλητας-κυκλαδικές-μινωικές-τοιχογραφίες-24grammata-com-3-pdf>). Αυτός ο ισχυρισμός του λοιπόν δεν ευσταθεί αφού, ανεξάρτητα από το είδος των εικονιζόμενων στην τοιχογραφία γαντιών, δεν αποκλείεται να υπήρχαν και γάντια σαν επίδεσμοι, τα οποία απλά δεν έτυχε να απεικονιστούν. Και αν υπήρχαν γάντια πυγμαχίας στη Θήρα, θα υπήρχαν βέβαια και σε άλλα μέρη της Ελλάδας. Άλλωστε από το 2800 μέχρι το 1100 πΧ οι μινωίτες και οι κυκλαδίτες, πλέοντας στη Μεσόγειο, αντήλλασαν όχι μόνο προϊόντα αλλά και γνώσεις και τεχνικές.

γ) δε βρέθηκαν τα εκμαγεία των συμβόλων, ούτε ανακαλύφθηκαν ίδια σύμβολα σε άλλες πινακίδες.

Για ποιά λόγο άραγε, διερωτάται ο κ. Eisenberg, δημιούργησαν οι αρχαίοι σφραγίδες συμβόλων για ένα μόνο δίσκο, αφού τις σφραγίδες τις δημιουργούνε μόνον όσοι ετοιμάζουν προϊόντα για μαζική παραγωγή;

δ) Επίσης υποστηρίζει, ότι ζήτησε από το μουσείο να του παραχωρήσει το δίσκο για να εξετάσει τη χρονολογία του πηλού με επιστημονικές μεθόδους (χρονολόγηση με θερμοφωταύγεια), αλλά αυτό αρνήθηκε.

Οι παρατηρήσεις του Eisenberg μου έδωσαν έναυσμα για σκέψη.

Σαν απάντηση στην πρώτη και τρίτη απορία του σκέφτηκα αρχικά, ότι ο δίσκος πιθανώς κατασκευάστηκε -κατά παραγγελία- εκτός Κρήτης και μεταφέρθηκε εκεί από το άτομο που παρήγγειλε την κατασκευή του, ή στάλη στο άτομο αυτό με πλοίο. Τα εκμαγεία υπήρχαν, αλλά βρισκόντουσαν σε κάποιο εργαστήριο εκτός Κρήτης. Ίσως κατασκευάστηκε και ψήθηκε στην Καρία. Θα μπορούσε να αποτελεί και ένα κωδικοποιημένο μήνυμα, το οποίο έστειλε κάποιος εκτός Κρήτης, σε γνωστό του στην Κρήτη. Αν έγινε έτσι, το θεωρώ βέβαιο τα σύμβολά του και η ερμηνεία τους να είχαν προσυμφωνηθεί μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη. Κάνω λόγο για την εκδοχή αυτή στη συνέχεια. Πιθανότερη ωστόσο φαίνεται η εκδοχή της κατασκευής του δίσκου για ειδική χρήση και αυτός ήταν ο λόγος που ψηθήκε. Άλλωστε δεν αποτελούσε λογιστική πινακίδα όπως οι άλλες που βρέθηκαν τυχαία «ψημένες» από πυρκαγιά.

Σε ό,τι αφορά

α) το θέμα της επιγραφής, άλλοι υποστηρίζουν ότι είναι αστρολογικός χάρτης του ουρανού, ύμνος σε έγκυο θεά (ή σε θεά που λάμπει), ποίημα για τη σελήνη ή τον ήλιο, κτηματολογικός χάρτης της Κρήτης, καταγραφή υλικών για θυσία, περιγραφή διαμάχης τρώων κλπ.

β) τη γλώσσα της επιγραφής υπάρχουν πολλές εικασίες: ο Α. Timm και άλλοι, εξέφρασαν την άποψη ότι η γλώσσα του δίσκου είναι συλλαβική, παρόμοια με τη γραμμική Α. Άλλοι υποστήριξαν ότι είναι χετιτική, λουβική, σημιτική, ή πρωτοϊωνική· κανένας ερευνητής δεν κατόρθωσε ωστόσο να μεταφράσει το κείμενο και όλοι αρκούνται σε αοριστολογίες.

Κατά την άποψή μου τα σύμβολα του δίσκου δεν μπορεί να αντιστοιχούν σε φθόγγους όπως τα σύμβολα της γραμμικής, επειδή η γραμμική Α, όντας αρχαιότερη της Β και θεωρούμενη καθαρά μινωική γραφή, περιείχε τουλάχιστον 54 σύμβολα, ενώ ο δίσκος έχει μόλις 45. Ο γλωσσικός πλούτος άλλωστε της αρχαίας ελληνικής, αποκλείει εκ προοιμίου την υπόθεση ότι στο δίσκο μπορεί να γράφτηκε ύμνος σε θεότητα, αφού για την απόδοση ύμνου θα χρειαζόταν περισσότερα σύμβολα, περισσότεροι φθόγγοι, μη επαναλαμβανόμενοι μάλιστα, ενώ τα σύμβολα του δίσκου επαναλαμβάνονται.

Η απλή ανάγνωση των ορφικών ύμνων αρκεί για να πείσει όσους αμφιβάλλουν για την πολυπλοκότητα του “ιερατικού λόγου”.

Πρώτη πλευρά (πλευρά Α) θεωρείται η πλευρά με το λουλούδι στο κέντρο, ενώ δεύτερη (πλευρά Β) εκείνη με τα σύμβολα 7 και 45 στο κέντρο.

Πρώτα πλαίσια και στις δύο πλευρές θεωρούνται εκείνα που στη διαχωριστική τους γραμμή έχουν πέντε κόμβους (κόμβος στις συγκοινωνίες, λέγεται και το “σημείο εκκίνησης”) και έτσι η ροή του κειμένου θεωρείται ότι γίνεται από δεξιά προς τα αριστερά (από την περιφέρεια προς το κέντρο).

Από τα 241 σύμβολα-σφραγίδες που αποτυπώθηκαν πριν ο δίσκος ψηθεί, τα 45 είναι διαφορετικά μεταξύ τους. Αρκετά από αυτά επαναλαμβάνονται είτε με την ίδια σειρά, είτε με προσθήκη άλλων συμβόλων δίπλα τους. Το συμβ. 44 στο πλαίσιο 8 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) έχει φθαρεί και φαίνεται μικρό μόνο μέρος του περιγράμματός του.

Χωρίς να έχω “διαβάσει” το δίσκο, πίστεψα αρχικά ότι η επιγραφή έπρεπε να είχε γραφεί από το κέντρο προς την περιφέρεια. Η κατεύθυνση προς την οποία βλέπουν τα σύμβολα και η σώρευση των συμβόλων 12 και 2 στο τέλος του 3ου πλαισίου της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια, ή του πλαισίου 29 από την περιφέρεια προς το κέντρο), θεώρησα ότι φανέρωναν πως ο γραφέας αρχίζοντας από το κέντρο, και μη έχοντας προβλέψει επαρκή χώρο στο πλαίσιο αυτό, αναγκάστηκε να τα στριμώξει. Αναθεώρησα ωστόσο την άποψή μου σχετικά με την κατεύθυνση της γραφής, όπως θα εξηγήσω στα “σχόλια στη γεωγραφική ερμηνεία της Α πλευράς του δίσκου”.

Κατά την αρχική μου εκτίμηση, ο δίσκος ήταν ένα ευρηματικό λογοπαίγνιο αρχαίων ελλήνων με έξυπνες παρηγήσεις και συνηγήσεις, που παιζόταν από συνδαιτημόνες σε συμπόσια. Σκέφτηκα ότι η επιλογή των εικόνων θα έγινε με σκοπό να αποδοθούν μέσω αυτών λέξεις, που αφηγούνται μια ιστορία που είχε κατά νου ο επινοητής του (η επιγραφή στον πέλεκυ του Αρκαλοχωρίου είναι επίσης εικονογραφική <https://daidalika.hmu.gr/el/arkalochori-axe/>).

Οι συνδαιτημόνες, μη γνωρίζοντας ποιά ήταν η ιστορία, θα μπορούσαν -βάσει των κανόνων του παιχνιδιού- ν' αλλάζουν τον τονισμό των λέξεων και να συνδυάζουν τις καταλήξεις όσων προηγούνταν με τις αρχικές συλλαβές εκείνων που ακολουθούσαν, δημιουργώντας νέες λέξεις-έννοιες, μια νέα ιστορία. Ή πάλι, θα μπορούσαν να αποδώσουν διαφορετικό νόημα στις εικόνες (πχ η εικόνα του πλοίου θα μπορούσε να αποδοθεί είτε σαν “πλοίο”, είτε σαν “πλέω”, σαν “στόλος”, ή “εξορμή με το στόλο”, “η αποστολή του στόλου”, το κεφάλι του άντρα σαν (τό) κάρ, (ή) κάρα, ή σαν “ὄ ἐπί κάρ”, ο επικεφαλής κλπ). Οι εκδοχές θα ήταν πολλές και διαφορετικές. Μια αρχαία σημειωτική μέθοδος.

Το κυκλικό σχήμα, σε συνδυασμό με τα σύμβολα σε χωριστά πλαίσια, προϋποθέτουν για την πιθανότητα το παιχνίδι αυτό να παιζόταν εκ περιτροπής, σαν τον “τροχό της τύχης”: ο δίσκος θα ήταν τοποθετημένος σε στρογγυλό τραπέζι· κάθε συνδαιτημόνας θα τον περιστρέφει μέχρι να σταματήσει, και τότε θα έπρεπε να εξηγήσει τα σύμβολα που θα τύχαιναν μπροστά του. Η εξήγησή τους προϋπέθετε πολύ καλή γνώση της γλώσσας και της γραμματικής, αλλά και της ιστορίας και μυθολογίας, για να μπορέσει κανείς να αποδώσει όλες τις πιθανές εκδοχές κάθε συνδυασμού σχεδίων σε όλα τα πλαίσια. Έτσι, άλλοτε το νόημα των πλαισίων θα έδειχνε να αφορά ορυκτά, φυτά, ψάρια κι οστρακοειδή, άλλοτε αστερισμούς, άλλοτε πολεμικές ναυτικές επιχειρήσεις και κατακτήσεις, άλλοτε θα περιείχε αστειές παρατηρήσεις κι άλλοτε πονηρά υπονοούμενα..

Σε κάθε περίπτωση το νόημα της φράσης που θα προέκυπτε από ένα πλαίσιο θα έπρεπε να σχετίζεται με το νόημα που θα είχε δώσει ο προηγούμενος συμπαίκτης στα σύμβολα του πλαισίου που είχε τύχει σ' αυτόν, ώστε να υπάρχει ένας λογικός ειρμός. Έτσι η αφήγηση θα έκανε τον κύκλο της και θα δικαιολογούσε το κυκλικό σχήμα του -επιτραπέζιου- αυτού παιχνιδιού. Τα γέλια θα ήταν αναπόφευκτα όταν κάποιος έλεγε μια βλακεία, ή έκανε πονηρούς συνειρμούς, γραμματικά, συντακτικά λάθη κλπ, αλλά έτσι θα δινόταν η ευκαιρία να σπάσει ο πάγος και ν' ανοίξουν συζητήσεις για αρχαϊκούς τύπους λέξεων και ρημάτων, για πιθανή χρήση τους από άλλες φυλές ελλήνων (αιολείς, ίωνες κλπ) και για την επέκταση της συζήτησης σε ταξίδια (σε μέρη που οι συνδαιτημόνες είχαν επισκεφτεί και τους δόθηκε η ευκαιρία ν' ακούσουν τη ντοπιολαλιά των πολιτών) και σε προσωπικές βιωματικές εμπειρίες (“στα μέρη μου οι παπούδες μου είχαν αυτή την έκφραση”, ή “έκαναν αυτό” κλπ).

Σήμερα υπάρχουν αντίστοιχα παιχνίδια για παιδιά (“Βρες τη λέξη”) και για μεγάλους (“Πες τη λέξη”), κανένα όμως δε συγκρίνεται σε δυσκολία με το παιχνίδι του δίσκου, λόγω:

α) της δυσκολίας εξεύρεσης του νοήματος κάθε συμβόλου· πχ το σύμβολο 3 δήλωνε το δούλο, την τάξη των δούλων, τα δεσμά, τον φυλακισμένο, ή τον όμμο; το σύμβολο 12 δήλωνε μια ασπίδα; Το σύμβολο 2 δήλωνε ένα κεφάλι και αν ναι, πώς θα το ονομάζαμε; ή κάρα, ή κάρη, ή τό κάρ; μήπως δήλωνε αλληγορικά έναν επικεφαλής (ἐπί κάρ), ή την Καρία (τό Κάρ), ή έναν κάρα, κάτοικο της Καρίας (ὁ κάρ); Το σύμβολο 27 δήλωνε δέρμα ζώου, προβιά, ή ίσως το δέρμα του

ανθρώπου, την επιδερμίδα (ή τον οργανισμό), που λεγόταν (ὁ) χρώς;

β) της πληθώρας λέξεων που υπήρχαν για την απόδοση του ονόματος κάθε αντικειμένου· πχ για το σύμβολο 27 υπήρχαν οι λέξεις (τό) δέρας = (ή) δορά = (τό) δέρος = (ή) δέρρις = (τό) κῶς = (τό) κῶας = (τό) κῶδιον = (ὁ) κῶος = (τό) σκύτος. Αν επρόκειτο για προβά, οι λέξεις (ή) ὄα = (ή) ὄά = (ή) οἶα = (ή) ὀῖη = (ή) νάκη.

γ) της πληθώρας λέξεων με την ίδια ορθογραφία αλλά με διαφορετικό τονισμό και συνεπώς με διαφορετικό νόημα· πχ το “κλαδί” λεγόταν (ή) “ἐραῖα”, αλλά το “μαλλί” λεγόταν (ή) “ἐραῖα” και (ή) “ἐρέα” (μαλλί, τσόχα, αρχιερατικό ένδυμα).

δ) πολλών ομόηχων λέξεων με την ίδια ορθογραφία και τονισμό, αλλά με διαφορετικό νόημα πχ “ἐρεῖ” = “ποθεῖ” από το ρήμα ἐρέω, ιωνικός τύπος του ἐράω· όμως “ἐρεῖ” σήμαινε και “θα πει”, από το ρήμα φημί. “Κῶς” λεγόταν το νησί, αλλά (τό) “κῶς” λεγόταν το δέρμα ζώου· (ὁ) θρῖναξ ἦταν το τρικράνι, ενώ (ή) θρῖναξ ἦταν ο φοίνικας, το δέντρο.

ε) της ύπαρξης πολλών πτώσεων στις οποίες θα μπορούσε να αποδοθεί η κάθε λέξη που αντιστοιχούσε σε μια εικόνα, όπως και των διαφόρων χρόνων και εγκλίσεων στις οποίες θα μπορούσε να αποδοθεί το κάθε ρήμα, για ν' αντιληφθεί κανείς τις δυνατότητες ερμηνείας που υπήρχαν για το σύνολο των συμβόλων. Δε θα ήταν εύκολο ούτε για τους αρχαίους ἔλληνες να γνωρίζουν τόσο καλά τη γραμματική και το λεξιλόγιο της γλώσσας τους.

Η επιγραφή του δίσκου μοιάζει λοιπόν με πολυωνυμική έκφραση, έχοντας τα πλαίσια σαν δακτυλίους, τα σύμβολα σταθερές, τις έννοιές τους σα μεταβλητές και τους χρόνους, αριθμούς, εγκλίσεις, πτώσεις και τα σχήματα λόγου σαν πράξεις πρόσθεσης, αφαίρεσης και πολ/σμού.

Σκέφτηκα ότι μπορεί να είναι και μια κωδικοποιημένη εγγραφή, σαν τη σκυτάλη των αρχαίων· επομένως μια κρυπτογραφημένη συνάρτηση με “σύστημα” τα σύμβολά του, ή ότι πιθανώς επινοήθηκε σαν παιχνίδι για την εκπαίδευση μαθητών μεγαλύτερης ηλικίας, με επαρκείς γνώσεις ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής, ώστε να εξοικειωθούν με το γλωσσικό πλούτο της ελληνικής, αναπτύσσοντας παράλληλα τη φαντασία τους. Σήμερα θα το λέγαμε “δημιουργική ανάγνωση”. Δεδομένου ότι οι εικόνες είναι το πρώτο μέσο για την εξοικείωση των παιδιών με τη γλώσσα και οι μαθητές δε χρειάζεται να τις διαβάσουν, ο δίσκος δε χρειαζόταν να είναι μεγαλύτερος.

Πόσο εξοικειωμένα ήταν τα παιδιά στην αρχαιότητα με τους γρίφους και τα αινίγματα, πόσο ανεπτυγμένη ήταν η φαντασία τους, φαίνεται από το αίνιγμα που έθεσαν παιδιά της Ίου στον Όμηρο, που τα ρώτησε, την ώρα που ψάρευαν, αν έπιασαν ψάρια: «Ὅσ' ἔλομεν λιτόμεσθα, ὅσ' οὐχ ἔλομεν φερόμεσθα». Δηλαδή: “ότι πιάσουμε το αφήνουμε, ότι δεν πιάσουμε, το φέρουμε μαζί μας”. Τα παιδιά αναφέρονταν στις ψείρες. Ὅσες έβρισκαν τις σκότωναν, αλλά ὅσες δεν έβρισκαν, τις έφεραν στο κεφάλι τους. Ο Όμηρος δεν κατάφερε να βρει την απάντηση, αλλά θυμήθηκε την προειδοποίηση της Πυθίας. Τρομοκρατήθηκε και απομακρύνθηκε γρήγορα. Ο δρόμος ήταν λασπωμένος και ο ποιητής στη βιασύνη του γλίστρησε κι έπεσε. Χτύπησε στο κεφάλι και πέθανε σχεδόν ακαριαία. Ο Όμηρος έζησε μεταξύ 12ου και 8ου αιώνα πΧ.

Στην αρχική μου αυτή εκτίμηση με οδήγησε αφενός η παρατήρηση κάποιων συμβόλων που έμοιαζαν με τα εικονιζόμενα στο μουσείο αρχαίας και παραδοσιακής ναυπηγικής των Χανίων, όπως τα σύμβολα 23 (η σφύρα), 15 (η αξίνη), ένα οξύαιχμο εργαλείο σα σμίλη (σχεδόν όπως το σύμβολο 16) κι ένα πριόνι, του οποίου όμως το σχήμα διαφέρει από το σύμβολο 42 του δίσκου και αφετέρου η ύπαρξη πλάγιων γραμμών κάτω από ορισμένα σύμβολα.

Για ποιά λόγο σχεδιάστηκαν άραγε, αν όχι για τη διαφοροποίηση των συμβόλων αυτών από τα άλλα -ίδια- σύμβολα χωρίς γραμμές; τα σύμβολα 7 και 18 για παράδειγμα, εμφανίζονται άλλοτε με, και άλλοτε χωρίς πλάγια γραμμή.

Για τους αρχαίους ἔλληνες και βυζαντινούς, η γραμμή κάτω από ένα γράμμα-αριθμό της αλφαβήτου, σήμαινε τις χιλιάδες. Στο δίσκο όμως δεν υπάρχουν γράμματα-αριθμοί, ούτε το κάθε σύμβολο με πλάγια γραμμή μπορεί να εκληφθεί σαν αριθμός. Αν πχ θεωρήσουμε ότι το σύμβολο 18 (η γωνία) είναι αλληγορία για τον αριθμό 90, αφού τόσες είναι οι μοίρες της ορθής γωνίας, το ίδιο σύμβολο με πλάγια γραμμή, θα μπορούσε να δηλώνει τον αριθμό 90.000· δε θα συνέβαινε όμως το ίδιο και με το σύμβολο 7 (το μαστό), που δεν μπορεί να εκληφθεί σαν αριθμός.

Θεώρησα λοιπόν ότι οι πλάγιες γραμμές κάτω από ορισμένα σύμβολα πρέπει να δηλώνουν μετοχές ρημάτων, επιρρήματα, ή γενική ή δοτική πτώση ουσιαστικών (ενώτια παμφανώντα). Άλλωστε η χρήση πτώσεων - πλην της ονομαστικής- για τα ουσιαστικά, όπως και εγκλίσεων για τα ρήματα, λέγεται “**πλαγιασμός**”.

Με ποιόν άλλο τρόπο, σκέφτηκα, θα μπορούσε ο δημιουργός του δίσκου να αποτυπώσει πτώσεις και εγκλίσεις, αφού οι επιλογές του ήταν εκ των πραγμάτων περιορισμένες, ενώ αποκλειόταν και η δυνατότητα απεικόνισης προθέσεων, συνδέσμων, επιθέτων, επιρρημάτων και κατηγορουμένων; τί θα απέμενε στον εμπνευστή του; αφενός η χρήση της δοτικής και των μετοχών και αφετέρου η απόδοση των υπολοίπων μερών του λόγου μέσω κατακεραματισμού και αναδιάταξης των ονομάτων των εικόνων, δηλαδή η μεταστοιχείωση των λέξεων σε νέες λέξεις, με άλλο νόημα.

Η παρατήρησή μου, αν και απλοϊκή, αποδείχτηκε ωφέλιμη, αφού έτσι κατέληξα στο συμπέρασμα ότι αν είναι έτσι, δε θα πρόκειται για συλλαβική (γραμμική) γραφή και κατά συνέπεια δε θα πρόκειται για γραφή της εποχής του χαλκού, η οποία, όπως γνωρίζουμε, ήταν συλλαβική!

Πέραν αυτού όμως, ΔΕΝ έχουμε και ενδείξεις για τη χρήση του όρου «πλαγιασμός» στην εποχή του χαλκού! Και αν δεν υπάρχει κάτι σα γλωσσικός όρος, δε θα υπάρχει βέβαια ούτε το σύμβολό του, οι πλάγιες γραμμές! πτώσεις ασφαλώς θα υπήρχαν και οι άνθρωποι θα τις χρησιμοποιούσαν στον καθημερινό τους γραπτό και προφορικό λόγο, αλλά γνώριζαν τον όρο πλαγιασμός άνθρωποι που είχαν σαν επάγγελμά τους την πειρατεία όπως ο αφηγητής, επομένως άνθρωποι στοιχειώδους μόρφωσης, ή αποκαλούσαν τη χρήση πτώσεων απλά «γραμματική», όπως λέμε συντακτικό» και ορθογραφία»; γιατί η ιστορία του δίσκου, την οποία θα διαβάσουμε στη συνέχεια, αφορά εκστρατεία για κλοπή οστράκων, πιθανώς και σταριού, και δερμάτων λιονταριών!

Πόσοι από εμάς, και σήμερα ακόμα, γνωρίζουμε ορολογία που χρησιμοποιούν μόνον οι λόγιοι, για να μπορούμε να την αποδώσουμε και εικαστικά, όπως ο αφηγητής;

Δε μπορούμε βέβαια να αποκλείσουμε κάτι που δε γνωρίζουμε, μπορούμε όμως να το συνεκτιμήσουμε με άλλα δεδομένα που τυχόν θα προκύψουν. Ένα από αυτά είναι η εμφανής πρόθεση των δημιουργών του δίσκου να αποδώσουν ΚΑΙ πολλά νοήματα, μεταξύ των οποίων ΚΑΙ αφηγηματικό ΚΑΙ υπερβατικό. Γι' αυτό όμως χρειαζόταν να επινοήσουν άλλου είδους γραφή, αφού στη γραμμική κάθε σύμβολο αντιστοιχεί σε έναν ορισμένο φθόγγο, χωρίς να μπορεί να μετουσιωθεί σε άλλους, ώστε να επιτρέψει με τον τρόπο αυτό το ξεδίπλωμα περισσότερων νοημάτων. Μέσω μιας σημειωτικής, εικονογραφικής γραφής όμως, μπορεί κανείς πολύ εύκολα να εκφράσει αφηρημένες έννοιες με εικόνες του υλικού κόσμου, χωρίς να χρειάζεται να λάβει υπόψιν του ούτε τον τονισμό, ούτε την προφορά, ούτε τα γένη (αρσενικό θηλυκό ουδέτερο), ούτε την ορθογραφία.

Για το λόγο κατέληξα στην άποψη (προσωπική βέβαια) ότι ο δίσκος δεν μπορεί να είναι αρχαίος, ούτε να στάλθηκε κατά την αρχαιότητα σε κάποιον στην Κρήτη σαν κωδικοποιημένο μήνυμα, αλλά αποτελεί προϊόν συνεργασίας ευφάνταστων ελλήνων λόγιων, κλασικιστών, που πρέπει να δημιουργήθηκε μετεπαναστατικά, ΜΕΤΑΞΥ 1850-1900 σαν πρόκληση στη διάνοια των κοινών θνητών και σαν επίδειξη της δικής τους διάνοιας και ικανοτήτων.

Επίσης κρίνω σκόπιμο να τονίσω ότι ΟΛΑ τα σύμβολα του δίσκου πρέπει να μας προβληματίσουν, αφού και μόνη η τεχντροπία τους προδίδει οξυδέρκεια και υψηλή αισθητική, ιδιότητες ασυμβίβαστες με το επάγγελμα του αφηγητή, ο οποίος -κατά τα φαινόμενα- ήταν πειρατής!

Ο δίσκος δημιουργήθηκε με εικόνες-αλληγορίες, όπως εκείνες που περιείχαν οι πίνακες ζωγραφικής του μεσαίωνα και της αναγέννησης. Σαν πίνακας ζωγραφικής. Και σαν τέτοιος πιστεύω ότι πρέπει να εκτιμηθεί (περισσότερα στο κεφ. «Πώς έγραφαν οι μυστικιστές»).

Αν είναι λοιπόν ο δίσκος είναι προϊόν κλασικιστών, τα σύμβολά του θα μπορούσαν να αποδοθούν:

α) με λέξεις που χρησιμοποιούσαν όχι μόνον οι μινωΐτες σα δωριείς, αλλά και άλλα ελληνικά φύλα (ίωνες, αττικοί, βοιωτοί), πράγμα που έκανα, στην προσπάθειά μου να τα ερμηνεύσω σα «σημεία» της «κοινής ελληνιστικής»: της γλώσσας των γραφών, προγόνου της καθαρεύουσας. Και βέβαια το νόημα που προέκυψε ήταν απόλυτα κατανοητό! Για παράδειγμα στο σύμβολο 25 με πλάγια γραμμή απέδωσα τις έννοιες «ναός» σα γενική δωρικού τύπου, «νεός» σα γενική αττικού τύπου και «νηός» σα γενική ιωνικού τύπου της λέξης «ναός» και μετασχημάτισα τις λέξεις αυτές σε άλλες με τις οποίες είτε συνηχούν, είτε παρηχούν. Έτσι η λέξη «νηός» έγινε «νεϊός», η λέξη «νεός» έγινε «νεός» κ.ο.κ. Αναπτύσσω όλες αυτές τις έννοιες στο κεφάλαιο «Πώς παιζόταν ο δίσκος» υπό I (στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο).

Αν -παρά τη γνώμη μου- ο δίσκος είναι της εποχής του χαλκού, θα ισχύουν σε όλες τις ερμηνευτικές του εκδοχές μόνο οι δωρικοί τύποι και βέβαια οι ερμηνευτικές εκδοχές θα είναι περιορισμένες, αφού στην περίπτωση αυτή θα ισχύει το πολύ σα γεωγραφικός χάρτης και σαν αφήγημα εκστρατείας, ίσως και σαν παιχνίδι μυθολογικών γνώσεων, όχι όμως γνώσεων της κλασικής και νεότερης ιστορίας και αρχαιολογίας. Το ενδεχόμενο να ισχύει μόνον ή και σα φαρμακευτική συνταγή μένει να διερευνηθεί. Αν δηλαδή τα σύμβολά του αντιστοιχούν (και) σε βότανα με θεραπευτική δράση. Στο επόμενο κεφάλαιο εξηγώ τις πιθανές χρήσεις του δίσκου.

β) και με πιο κομψές κι επιτηδευμένες λέξεις, με λόγιο τρόπο. Έτσι στο σύμβολο 41 για παράδειγμα, θα μπορούσαμε να αποδώσουμε την έννοια «συσχηματισμός» = στοίχιση, αντίθεση (πέρα από την έννοια «όστού», «άμυχή» κλπ). Αυτό έκανα άλλωστε, ερμηνεύοντας το πλαίσιο 22 της Α πλευράς (στο «τραγούδι των άστρων») σα να αφορά και συζυγία σελήνης-πλανητών. Βέβαια μένει να αποδειχτεί από αστρονόμους αν η σελήνη ήταν όντως στοιχισμένη - όπως σε παράταξη- με τους υπόλοιπους πλανήτες. Αν ΗΤΑΝ σε στοίχιση, κάτι που πιθανολογώ, αφού το ίδιο νόημα προκύπτει και αν αποδώσουμε στο συμβ. 41 την έννοια «ἄ μείζεις» (εννοεί: «έτσι όπως αναμειγνύεται η σελήνη με τους άλλους πλανήτες»), θα πρέπει να υποθέσουμε ότι η έννοια «συσχηματισμός» ήταν γνωστή σε απλούς πολίτες της

εποχής εκείνης που έψαχναν την τύχη τους κλέβοντας όστρακα και, για να την αποδώσουν εικαστικά, στοίχισαν την κοτύλη και τη γλήνη του πάνω μέρους του οστού, του συμβ. 41, με τα αντίστοιχά τους στο κάτω μέρος του συμβόλου αυτού. ΠΟΣΟ ΠΙΘΑΝΟ ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΙ ΤΕΤΟΙΟ;

Αν όμως ΔΕΝ ήταν σε στοίχιση, η λογιότητα και η καλλιτεχνική δεξιοτεχνία των δημιουργών του θα έχει προδώσει το μυστικό του: ότι τα δεδομένα του ήταν πλάσμα της φαντασίας των αφηγητών, εκτός αν λανθασμένα απέδωσα την έννοια αυτή στο συμβ. 41 στο πλαίσιο 22 στο «τραγούδι των άστρων». Όπως είπα, η στοίχιση της σελήνης μένει να αποδειχτεί..

Οι δημιουργοί του δίσκου έπλασαν λοιπόν -κατά την άποψή μου- ένα ωραίο αφήγημα, μια δήθεν αρχαία ιστορία και επινόησαν τα σύμβολά του σαν παιχνίδι, έχοντας κατά νου και σύγχρονες έννοιες και γεγονότα, όπως σημαίες της επανάστασης, μέρη του ανθρώπινου σώματος, αρχαιολογικά ευρήματα, αστρονομικά δεδομένα και μυστικιστικές πεποιθήσεις, με τις οποίες θεωρώ ότι ήταν εξοικειωμένοι. Μέσα από τις φράσεις του δίσκου προκύπτουν πολλές τέτοιες αναφορές για να αγνοηθούν!

Περισσότερα επιχειρήματα για το θέμα της αρχαιότητας ή μη του δίσκου στην ανάλυση του πλαισίου 23 της Α πλευράς (το τραγούδι των άστρων), στη Β πλευρά σχετικά με το ιερό του Διός στην Κάονο της Καρίας και στα κεφάλαια «Ο δίσκος σα γεωγραφικός χάρτης» και «ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης» (Τα στοιχεία που υπάρχουν για την πλανητική σύνοδο).

Σχετικά με τα σύμβολα του δίσκου:

Ίδια σύμβολα επαναλαμβανόμενα σε διαφορετικά πλαίσια, θα εξέφραζαν την ίδια έννοια και θα αποδιδόταν με την ίδια, ή με παρεμφερή λέξη, στο πλαίσιο κάθε μιας από τις πολλές ερμηνείες του δίσκου, πχ ο άντρας με το κουρεμένο κεφάλι στο πλαίσιο της ερμηνείας του δίσκου σα γεωγραφικού χάρτη, θα αποδιδόταν σαν “ὁ Κάρ” (ο κάρας, οι κάρες) αλλά και “τό Κάρ” (η Καρία), ενώ, στο πλαίσιο της ερμηνείας του σαν αστρολογικού χάρτη, σα “βόρειος στέφανος”. Η ασπίδα στο πλαίσιο της πρώτης ερμηνείας θα αποδιδόταν σαν “προστασία” και “προστάτης”, ενώ, στο πλαίσιο της δεύτερης, σαν “αστρικό σμήνος”.

Ίδια σύμβολα στο ίδιο πλαίσιο, το ένα δίπλα στο άλλο, θεώρησα ότι μπορούν να αποδοθούν με την ίδια λέξη επαναλαμβανόμενη δύο φορές, αν βέβαια προκύπτει νόημα, ή με τη λέξη αυτή στον πληθυντικό· πχ δύο δέρματα μαζί, θα αποδίδουν τη λέξη (τά) “ΔΕΡΑ” ή (αί) “ΔΕΡΡΕΙΣ”, αφού δεν μπορεί να γίνει συνδυασμός των δύο λέξεων (δέρας+δέρας) σε μία τρίτη λέξη, ούτε μετασχηματισμός των δύο αυτών λέξεων σε άλλες, οι οποίες να αποδίδουν μία φράση. Άλλωστε θεώρησα το δίσκο σα λογοπαίγνιο, σαν γρίφο. **Έτσι:**

α) Με την εικόνα ενός φύλλου με πλάγια γραμμή, οι δημιουργοί του θα εξέφραζαν το ρήμα “φιλῶ” (αγαπώ) παρηχητικά, αφού η λέξη “φύλλον” στη δοτική ενικού είναι “φύλλω”. Με την εικόνα του κρόκου (ή του μενεξέ της βιολέτας: ἴον), θα εξέφραζαν και το ιώδες χρώμα (μωβ ή λιλά), όπως και το «παρομοίως» ή το «όπως/σαν» (οἶον).

β) Όταν θα ήθελαν να ονομάσουν τη “γη” (“ἔρα”) στην ονομαστική ενικού, όπως και το επίθετο “δαῖρα” (η φοβερή), θα χρησιμοποιούσαν το σύμβολο 27 εις διπλούν: (τά) δέρρα = “δ' ἔρα” = “η δε γη”, ενώ θα προέκυπε έτσι και η λέξη “δαῖρα”, σαν ομόηχη. Τη λέξη “γη” (ἔρα) στην ονομαστική ενικού, την απέδωσαν όμως -προφανώς χάριν συντομίας -και οικονομίας χώρου στο δίσκο- και με το σύμβολο 23 (αῖρα), που σημαίνει “σφύρα”.

γ) Όταν θα ήθελαν να ονομάσουν τη “γη” στη γενική ενικού (τῆς “ἔρας”), θα χρησιμοποιούσαν απλά το σύμβολο 27: (τό) δέρας = “δ' ἔρας” = “της δε γης”.

δ) Με το σύμβολο 27 με πλάγια γραμμή θα εξέφραζαν τη δοτική της λέξης (τό) “δέρας”, που κάνει (τῷ) “δέρει”, λέξη που παρηχεί με το ρήμα “δ' ἔρει” = “θα πει”. Η δοτική της λέξης αυτής είναι όμως και (τῷ) “δέρῃ”, που παρηχεί με το ρήμα “δ' ἔρῃ” = “αγαπάει” (είναι ερωτευμένος) και συνηχεί με τη λέξη “δ' ἔρα” = “η δε γη”.

ε) Όταν ήθελαν να ονομάσουν τη λέξη “ἔρις” (διχόνοια) στην ονομαστική ενικού, θα χρησιμοποιούσαν πάλι το σύμβολο 27: (ἡ) “δέρρις” = (ἡ) “δ' ἔρις”. Με το σύμβολο αυτό θα εξέφραζαν και το ρήμα “θα πεις” = “δ' ἔρεις”.

στ) Με το ίδιο σύμβολο (το 27) θα δήλωναν και:

- την Κω σα νησί: ἡ “Κῶς”, λέξη που συνηχεί με (τό) “κῶς” = το δέρμα ζώου
- το σπήλαιο: (ὁ) “κῶος”, λέξη που συνηχεί με το (ὁ) “κῶος” = το δέρμα ζώου
- τη δημόσια φυλακή: (ὁ) “κῶος”, που συνηχεί με το (ὁ) “κῶος” = το δέρμα ζώου
- το δέρμα (τό) “κῶας”, που συνηχεί με το “Κῶ ἄς” = «αύριο την Κω» ή σε δοτική: «Κῶ ἄς» = «αύριο στην Κω»
- την ούγια (ἡ) ὄα = η ούγια, η προβιά (μηλωτή) (ἡ) οἶη.

Με το σύμβολο 27 εις διπλούν, απέδιδαν και τις λέξεις:

- 1) (τά) “κῶα” ή (τά) “κῶεα” = τα δέρματα.
- 2) (οί) “κῶοι” = τα σπήλαια
- 3) (οί) “κῶοι”= οι δημόσιες φυλακές

Σημείωση : Το μόριο “δε”, έχει την έννοια του συνδέσμου “και”, όταν μπαίνει μπροστά από λέξη που είτε έχει επαναληφθεί σε προηγούμενη πρόταση, είτε είναι συναφής (η λέξη) με προηγούμενη πρόταση· πχ στη δεύτερη φράση του πλαισίου 23 το μόριο “δε”, θα θεωρηθεί σα σύνδεσμος “και”: “Κάρ άσπίς, δ’ έρις πείθει. Πέλει αγωνία δ’ έρις” = οι κάρες προστατεύουν, αλλά η διχόνοια πείθει. Επίκειται αγωνία ΚΑΙ διχόνοια.

ζ) Το ρήμα “εἶμι” σημαίνει “πηγαίνω, πορεύομαι, βαδίζω, εξορμώ”. Για μας τους νεοέλληνες συνηχεί με τη λέξη (οί) “οἶμοι” (ποταμοί, ζώνες, λουρίδες, διάδρομοι). Το σύμβολο 1 δείχνει άντρα να βαδίζει, και μεταφράζεται και σαν “εἶμι”, ενώ το σύμβολο 45 δείχνει ποτάμι, ροή, κύματα, ή λουρίδες δέρματος και μεταφράζεται και σαν “οἶμοι”. Για ποιόν όμως λόγο χρησιμοποίησαν δύο διαφορετικά σύμβολα αντί για ένα, προκειμένου να αποδώσουν μ’ αυτό και την έννοια “βαδίζω” και την έννοια “ποταμός”; Επειδή ήθελαν να αποδώσουν α) και την έννοια της μετοχής “βαδίζοντας” (“ιών”), έννοια που δε θα μπορούσε να αποδοθεί με το σύμβολο των λωρίδων η ζωνών (γης ή/και θάλασσας), αφού τα ουσιαστικά δεν έχουν μετοχές β) και τις έννοιες “εκροή”, “πηγή”, “κύματα”, “αποβολή” κλπ, έννοιες που δε θα μπορούσαν να αποδοθούν με ρήμα “εἶμι” και το σύμβολο του άντρα που βαδίζει, παρά μόνο με το σύμβολο 45.

η) Για τον ίδιο λόγο χρησιμοποίησαν χωριστά το σύμβολο 29 του σκύλου (κύων) από το σύμβολο 1 του ανθρώπου που βαδίζει, ενώ θα μπορούσαν με μόνο το σύμβολο 29 (κύων) να αποδώσουν -με αλλαγή τονισμού- και τη μετοχή “βαδίζοντας” (κιών): επειδή ο κύων (σκύλος) δε θα απέδιδε και την οριστική ενεστώτα του ρήματος “κίω” (βαδίζω).

θ) Το σύμβολο 1, στα πλαίσια 15 και 21, εμφανίζεται με πλάγια γραμμή μόνο όταν είναι μαζί με το σύμβολο 28 (την οπλή ή χηλή, ή κνήμη ζώου). Αν το σύμβολο 28 το ερμηνεύσουμε σαν “χηλή”, που σήμαινε και “προκυμαία”, δεδομένου ότι η πλάγια γραμμή είναι ανάμεσα στα πόδια του άντρα (“έν ποσί”), μπορεί τα δύο αυτά σύμβολα μαζί, να σημαίνουν: “Η προκυμαία είναι κοντά” (έν ποσί χηλή”, “πρό ποδών χηλή”, “πρός ποσίν χηλή”).

Αν ερμηνεύσουμε τα σύμβολα χωριστά, με φορά από το κέντρο προς την περιφέρεια, προκύπτουν άλλα νοήματα, όπως:

θ1) “ένός κνήμη” που μετατρέπεται σε “έν ώς κνήμη” = “ένα, σαν κνήμη” **θ2)** “ιοῦ κνήμη” = “η κνήμη εκείνου”, ή, περιφραστικά, “περιπόλου” (“περίπολος” = έφιππος φρουρός), ή «περιπολών» = περιπολώντας.

ι) Τα τρικατάληκτα επίθετα όπως “μυλλός, -ή, -όν” = “στρεβλός, -η, -ο”, θα τα εξέφραζαν με το σύμβολο 26 (το κέρας). Με το ίδιο σύμβολο, το κέρας, θα εξέφραζαν ίσως και την πτέρυγα, αφού “κέρας” σημαίνει και “πτέρυγα”.

κ) Χρησιμοποίησαν ωστόσο και ένα άλλο σύμβολο, το 10, που δηλώνει και αυτό την πτέρυγα (το πτερύγιο), αλλά μπορεί να θεωρηθεί ότι δηλώνει και το κουπί (κόπη, κώπαιον). Κάθε σύμβολο μπορεί να ερμηνευτεί με πολλούς τρόπους λοιπόν. Αυτός είναι και ο λόγος που προκύπτουν τουλάχιστον τρία διαφορετικά νοήματα: αστρονομικό, γεωγραφικό και μυστικιστικό. Αρκεί να μπορεί να ερμηνεύσει κανείς όλα τα πλαίσια και στις δύο πλευρές του δίσκου, και με τους τρεις τρόπους. Μπορεί βέβαια να προέκυψε τυχαία ένα πλήρες αστρονομικό και μυστικιστικό νόημα σε κάποια πλαίσια, όπως θα αναλύσω παρακάτω, πόσο τυχαίο όμως είναι ότι προέκυψε πλήρες και συμπαγές νόημα από την ακολουθία όλων των πλαισίων της πρώτης πλευράς, το οποίο σηματοδοτεί περιοχές της Καρίας, όταν μάλιστα και το σύμβολο 25 (το πλοίο), έχει το ίδιο σχήμα με την ακτογραμμή που ξεκινάει από την Τριόπιο νήσο και φτάνει ως το ακρωτήριο όπου ήταν το λιοντάρι του μασσωλείου της Κνίδου;

λ) Πιστεύω λοιπόν ότι ο δημιουργός φρόντισε να δώσει ενδείξεις για την επιθυμητή και σωστή ερμηνεία των συμβόλων, και μέσω των ίδιων των συμβόλων. Το σύμβολο 6 (η κόρη) για παράδειγμα, έχει περίεργο πρόσωπο, που δε μοιάζει καθόλου να 'ναι γυναικείο, δε μοιάζει καν ανθρώπινο. Παραπέμπει περισσότερο σε ομοίωμα σαν παιχνίδι, σε κούκλα (πλαγγόνα).

μ) Επιφυλάσσομαι για την έννοια του συμβόλου 12 στο οποίο η λέξη που ταιριάζει περισσότερο είναι η λέξη “άσπίς”. Για ποιό λόγο επελέγη ασπίδα ξένου τύπου και όχι μινωϊκού; ή δεν είχαν ασπίδες οι μινωϊτες;

Ούτε η λέξη “κύμβαλον” ταιριάζει, αν και η εικόνα του συμβόλου 12 παραπέμπει σε κύμβαλο (ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΣΤΙΣ ΣΕΛΛΑΔΕΣ <https://mesamouliana.blogspot.com/2015/02/16.html> εικόνα 11, σελ. 45-46).

Θα μπορούσε βέβαια το σύμβολο 12 να εικονίζει τροχό, δε γνωρίζω όμως αν στη μινωϊκή Κρήτη οι τροχοί είχαν οπές ή ακτίνες. Αυτό τα θέματα τα γνωρίζουν οι αρχαιολόγοι. Συνεπές νόημα προέκυψε -σε κάποια πλαίσια, όχι όμως σε όλα- και όταν απέδωσα στο σύμβολο αυτό (στο 12) τη λέξη “έσμός” (σμήνος, σμάρι). Υποθέτω λοιπόν ότι ο αφηγητής υπονοούσε αυτές τις δύο έννοιες (άσπίς και έσμός) στο πλαίσιο της ερμηνείας του δίσκου σαν γεωγραφικού χάρτη, την έννοια του “αστρικού σμήνους” και του “νεφελώματος”, στο πλαίσιο της αστρονομικής

ερμηνείας του δίσκου, ενώ την έννοια του “δήμου”, για την απόδοση άλλων νοημάτων. Άλλωστε πώς αλλιώς θα μπορούσε να αποδώσει το σύνολο, το σμήνος, παρά σαν κουκκίδες σε κύκλο και με την ίδια εικόνα να αποδώσει και την έννοια της προστασίας; μόνο με την εικόνα μιας ασπίδας.

ν) Επίσης πώς θα απέδιδε την κωμόπολη, την “κόμη”, αν όχι σαν “κόμη” (μαλλιά); χρειαζόταν λοιπόν και σύμβολα με μαλλιά. Ίσως λοιπόν το σύμβολο 2, όπως και το 6, υπονοούν και την έννοια αυτή. Το σύμβολο 6, η κόρη, υπονοεί βέβαια και την έννοια της αποικίας (“κόρη” ήταν και η αποικία), όπως και άλλες έννοιες.

ξ) Το σύμβολο 37 ίσως υπονοεί και τους φοίνικες σα λαό, ίσως και κάποιο υποείδος φοίνικα (πχ μαργαρίς), ή κάποιο φυτό με θυσανωτή διάταξη ανθέων.

ο) Το σύμβολο 7 ίσως υπονοεί την τροφό (τήθη), ή τη θάλασσα -σα μεγάλη τροφό (τηθύνη)- ή το φως, αφού εικονίζει ένα μαστό με θηλή (η περιοχή γύρω από τη θηλή λεγόταν “φῶς”). Το σύμβολο αυτό αποδίδεται και σαν “ρόξ” (ρόγα).

π) Ο αφηγητής απέδωσε με τη γενική εικόνα ενός περιστερόμορφου πτηνού (σύμβ. 32) κάθε υποείδος (τρυγών, οινάς κλπ). “Οινάς” λεγόταν κι ο αμπελώνας, ενώ παρηχητικά η λέξη “τρυγών” παραπέμπει στη λέξη “ τρίγων” (παιχνίδι με μπάλλα).

ρ) Με τη γενική εικόνα ενός μεγάλου ψαριού ο αφηγητής απέδωσε όχι μόνο ένα συγκεκριμένο ψάρι, αλλά και την έννοια “κῆτος” (τεράστιο ψάρι), που συνηχεί με τη λέξη “κύτος” (το αμπάρι πλοίου, ο έναςτρος ουρανόσ, ο κορμός του σώματος, η πολιτεία) κλπ.

Τα σύμβολα παραπέμπουν το ένα στο άλλο, σαν οδοδείκτες, όπως θα εξηγήσω παρακάτω. Εξηγούνται το ένα, μέσω του άλλου. Για παράδειγμα το συμβ. 7 ο μαστός (το τηθίον) παραπέμπει στο συμβ. 6 αν αυτό εκληφθεί σαν τροφός (η τήθη). Και όταν ένα σύμβολο είναι δίπλα σε άλλο, υποδεικνύει μερικές φορές -όχι πάντα- το νόημα, την έννοια του γειτονικού του συμβόλου.

Κατά την άποψή μου τα πλαίσια του δίσκου αντιπροσωπεύουν μονούς και ζυγούς μήνες του έτους, τις μέρες των μηνών του έτους, τους “τρόχους ηλίου”. **Αν είναι όμως έτσι, ο δίσκος δεν μπορεί να είναι αρχαίος, αφού στην αρχαιότητα υπήρχαν σεληνιακοί μόνο μήνες, με ίσο αριθμό ημερών (29,5 μέρες περίπου).** Βέβαια η υπόθεσή μου αυτή δεν είναι δυνατόν ν' αποδειχτεί, αφού ο συγκεκριμένος αριθμός πλαισίων μπορεί να προέκυψε τυχαία, ή να συμβολίζει κάτι άλλο.

Δεν είμαι ειδική να κρίνω την αρχαιότητα ή μη του δίσκου, θεωρώ όμως ότι η ανάγνωσή του πρέπει να γίνει αρχικά από (αρχαιο)αστρονόμους που -αν διαπιστώσουν αστρονομικούς συσχετισμούς- θα μπορέσουν να γνωματεύσουν και για την ηλικία του, βάσει των αστρονομικών γνώσεων των αρχαίων ελλήνων και των γειτονικών λαών (ρωμαίων, σύριων, ιουδαίων, φοινίκων και αιγυπτίων), με τους οποίους οι Έλληνες είχαν πολιτισμικές και εμπορικές σχέσεις.

Αλλά αν η αρχαιότητα του πηλού του δίσκου δεν έχει αποδειχτεί ως σήμερα, ούτε και να επιβεβαιωθεί με άλλον τρόπο, για ποιο λόγο να αποκλείσει κανείς την εφευρετικότητα ή τη «γνώση» σύγχρονων ελλήνων, που μπορεί να έπλασαν το δίσκο κατά το δοκούν;

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

Πιστεύω ότι οι δημιουργοί του δίσκου εμπνεύστηκαν τα σύμβολά του από τα αιγυπτιακά ιερογλυφικά, όπως εξηγώ στον «ΕΠΙΛΟΓΟ». Δεν πρόκειται βέβαια για καθιερωμένο σύστημα γραφής, αλλά για επινόηση σαν παιχνίδι (σαν κρυπτογραφημένο ημερολόγιο)! αν ήταν σύστημα γραφής, οι αρχαιολόγοι θα είχαν ανακαλύψει σε πινακίδες όλα τα σύμβολα του δίσκου και όχι μόνο τέσσερα.. είτε μόνο στην Κρήτη, είτε και σε άλλα μέρη της Ελλάδας.

Οι “εικόνες”, τα σύμβολα του δίσκου, αποτελούν παραστατική περιγραφή προσώπων, καταστάσεων και γεγονότων. Ο αφηγητής χρησιμοποιεί παρεμφερείς και υπερβατικές έννοιες μέσω των εικόνων. Σε ό,τι αφορά το σχήμα 8 στο μάγουλο του δούλου (συμβ. 3), ίσως το οκτώ ήταν σφραγίδα που έβαζαν σε δούλους κάποιας εθνότητας, διακοσμητικό τατουάζ, ή δηλωτικό θρησκευτικής πίστης ή κοινωνικής τάξης. Αυτό θα το γνωρίζουν ίσως οι αρχαιολόγοι. Η αναφορά στους keftiu σα μινωίτες σε διάφορες διαδικτυακές πηγές, όπως στο archaiologia.gr (<https://www.archaiologia.gr/blog/issue/oi-keftiu>), στο σάιτ του ΙΜΕ (<https://www.ime.gr/projects/cooperations/egypt/gr/sources/so1a.html>) και η φωτογραφία ενός ατόμου με τατουάζ τον αριθμό 8 στο μάγουλό του στη μελέτη της κ. Μ. Αναστασιάδου “The Phaestos disc as a genuine minoan artefact” (https://www.academia.edu/38243273/2016_2018), φωτογραφία που συνοδεύεται από παραπομπή στην πηγή της (Godart, Ο δίσκος της Φαιστού, εκδόσεις Ίτανος, 1995, σ. 123), δεν αφήνουν περιθώρια αμφιβολίας για το ότι οι μινωίτες κάποιας κοινωνικής τάξης ή θρησκευτικής ομάδας συνήθιζαν αυτό το είδος στιγματισμού. Η σημασία του 8 παραμένει άγνωστη, δεδομένου όμως ο ίδιος αριθμός υποδηλώνεται και με τα γαμψά νύχια του αετού (συμβ. 31), πρέπει να συμβόλιζε κάτι σημαντικό. Μάλλον μυστικιστικές/θεολογικές ή/και αστρονομικές γνώσεις.

Η ανάπτυξη της θεματολογίας του δίσκου, η ερμηνεία των συμβόλων και η απόδοση νοημάτων, που μέχρι στιγμής δείχνει σωστή, είναι προσωπική μου άποψη. Εκφράζω ακόμα κάποιες επιφυλάξεις για την ύπαρξη περαιτέρω νοημάτων, μέχρι να αναλάβει τη συστηματική του μελέτη ομάδα ειδικών ή η τεχνητή νοημοσύνη. Τα σύμβολα απέδωσαν πλήρες νόημα στην ελληνική. Ίσως τα ίδια σύμβολα, με την ίδια ακολουθία, ίσως μπορούν να αποδώσουν νόημα και σε άλλη αρχαία γλώσσα, στα καρικά για παράδειγμα. Επιμελήθηκα προσωπικά το κείμενο καταβάλλοντας κάθε προσπάθεια να το απλοποιήσω και να το εμπλουτίσω με πληροφορίες, κάτι για το οποίο χρειάστηκαν επανειλημμένες αλλαγές του αρχικά δημοσιευμένου στην πλατφόρμα scribd. Πιθανώς υπάρχουν ακόμα κάποια μικρά λάθη και στην ορθογραφία, καθώς αναγκάστηκα να αντιγράψω και να επικολλήσω από ιστοσελίδες, τις λέξεις με πολυτονικό.

Ο δίσκος είναι αφήγημα εκστρατείας και σαν έκφραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων του αφηγητή

Σκέφτηκα ότι ακόμα κι αν τα «χρώματα κι αρώματα» του δίσκου δε «δένουν» όλα μεταξύ τους, αξίζει τον κόπο ν' αναδειχθούν μια που «ιριδίζουν».. Έτσι ανέπτυξα όλα τα δυνατά νοήματα στα πλαίσια, όπως αυτά προέκυψαν από το συνδυασμό των συμβόλων. Χώρισα το αφήγημα σε τέσσερα μέρη, τα οποία ονόμασα σα να αφορούσαν τραγούδια, αφού οι φράσεις του αφηγήματος έχουν ρυθμό και αρμονία. Παρουσιάζω τα μέρη με τη σειρά σαν Το τραγούδι των οστράκων, της θάλασσας, των άστρων και του φωτός. Η σειρά αυτή δεν είναι δεσμευτική και μπορεί να αλλάξει, ανάλογα από το ποιες φράσεις πιστεύει κανείς ότι αποδίδουν το νόημα του αρχικού, και ποιες του τελικού πλαισίου κάθε μέρους του αφηγήματος, όπως εξηγώ στην ανάλυση της Β πλευράς, στην παράγραφο «Αναφορικά με το όνομα του πλοίου».

Για παράδειγμα

α) αν θεωρήσουμε ότι οι στρατιώτες του αφηγητή έχουν σκοτωθεί στη μάχη και οι ψυχές τους έγιναν φώτα στον ουρανό, ενώ τα νεκρά κορμιά τους επιπλέουν στη θάλασσα, γιατί προκύπτει και αυτή η εκδοχή στα πλαίσια 28, 29 και 30 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), θα εκλάβουμε τη Β πλευρά σαν την τελευταία του δίσκου, σαν να αποκαλύπτει το τέλος του αφηγήματος. Έτσι τη θεώρησα και εγώ.

β) αν θεωρήσουμε ότι στα πλαίσια 28, 29 και 30 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) ο αφηγητής ετοιμάζεται να προσφέρει θυσία στο θεό πριν από τη μάχη, εκδοχή που επίσης προκύπτει στα πλαίσια αυτά, τότε η Β πλευρά θα είναι η αρχική, ενώ η Α πλευρά θα είναι η τελική και θα αλλάξει και η σειρά των τραγουδιών ως εξής:

Πρώτα θα μπει «Το τραγούδι του φωτός» της Β πλευράς, όπου ο αφηγητής εξυμνεί και παρακαλεί τους θεούς να τον βοηθήσουν στην έφοδο που ετοιμάζει. Στη συνέχεια θα ακολουθούν από την Α πλευρά πρώτα «Το τραγούδι των άστρων» όπου ο αφηγητής εξυμνεί πάλι τους θεούς και το φως, αλλά θεωρεί και κάποια αστρονομικά φαινόμενα σαν καλούς οiwονούς, εκλαμβάνοντάς τα σαν απάντηση του θεού, σα να δέχεται ο θεός να παραστεί επικεφαλής του στρατού του. Αμέσως μετά «Το τραγούδι της θάλασσας», όπου η θάλασσα εμφανίζεται στον αφηγητή ανακοινώνοντάς του ότι θα του συμπαρασταθεί, τον προτρέπει μάλιστα να επιτεθεί άμεσα, και τέλος «Το τραγούδι των οστράκων», όπου ο αφηγητής αποκαλύπτει τα σχέδιά του να επιτεθεί στον πόρο της Σύμης, έχοντας σαν ορμητήριο την πρώην Τριόπιο νήσο που βρισκόταν απέναντι από την Κνιδία χερσόνησο.

Σε κάθε σχεδόν πλαίσιο προκύπτουν περισσότερα από ένα νοήματα, κάτι απόλυτα φυσικό, αφού ο αφηγητής έπρεπε να βρει έναν τρόπο να εκφράσει ταυτόχρονα όλες τις σκέψεις που κατέκλυζαν το νου του. Τις εξέφρασε λοιπόν με εικόνες που ερμηνεύονται ποικιλότροπα. **Χώρισα τις σκέψεις του σε πρωτεύουσες και δευτερεύουσες όχι αυθαίρετα, αλλά ακολουθώντας το νήμα της αρχικής πρότασης, όπως αυτή προέκυψε στο αρχικό πλαίσιο της κάθε πλευράς. Τις δευτερεύουσες σκέψεις του, τις σημείωσα στο κείμενο χωριστά -σα σημείωση- κάτω από τις πρωτεύουσες, ενώ στο αρχείο με το όνομα «Το τραγούδι του δίσκου της Φαιστόυ», τις σημείωσα μέσα σε παρένθεση.**

Σε μερικά πλαίσια οι δευτερεύουσες σκέψεις του αφηγητή ακολουθούν το νήμα της πρωτεύουσας σκέψης του, σα να δημιουργούν ένα μικρό ανεξάρτητο αφήγημα, όπως για παράδειγμα στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς και στη Β πλευρά (από την περιφέρεια προς το κέντρο), στα πλαίσια 8, 16-19 και 22-24. Σε αρκετά πλαίσια, πέρα από το πρωτεύον νόημα που ακολουθεί το νήμα της αφήγησης των προηγούμενων πλαισίων, το ίδιο νήμα ακολουθούν και τα δευτερεύοντα νοήματα. Σε άλλα πλαίσια προκύπτουν και ανεξάρτητες -παράλληλες- σκέψεις του αφηγητή, που όμως ελίσσονται γύρω από το ίδιο θέμα.

Σχετικά με το ενδεχόμενο να πλαστογράφησε (να επινόησε και να κατασκεύασε) το δίσκο ο Luigi Pernier, ο αρχαιολόγος που τον ανακάλυψε, η κ. Μ. Αναστασιάδου στην ανωτέρω μελέτη της στο κεφάλαιο «The Minoanness of the Phaistos Disc» (σελ. 30-33) αναφέρει ότι σε ανασκαφές μεταγενέστερες της εύρεσης του δίσκου το 1908, έχουν βρεθεί σε αγγεία, πιάτα και άλλα κτερίσματα τέσσερα συνολικά σύμβολα παρόμοια με τα συμβ. 2, 12, 19 και 21 του δίσκου, κάτι που καθιστά αίθια την εκδοχή της πλαστοτήτάς του, αφού ο δημιουργός του χρησιμοποίησε σύμβολα που δεν είχαν ακόμα ανακαλυφθεί από αρχαιολόγους όταν ο δίσκος βρέθηκε. Για το ίδιο θέμα, της μη πλαστογράφησης του δίσκου από τον Pernier, υπάρχει και η εργασία της κ. Γ. Μπαλατζή «The Phaistos Disc: Placing an Enigmatic Artefact in its Cultural Context» (<https://academic.oup.com/book/58672/chapter/485388307>). **Δεν έχω λόγο να**

αμφισβητήσω κάτι που δε γνωρίζω, ούτε πιστεύω ότι ένας αρχαιολόγος θα ρίσκαρε τη φήμη και την καριέρα του, πολύ λιγότερο μάλιστα θα τολμούσε να το κάνει στο ξεκίνημα της καριέρας του, ενώ απασχολούνταν σα συνεργάτης ενός έμπειρου αρχαιολόγου, του Halbherr, όντας υπό το διαρκή του έλεγχο και τη συνεχή του αξιολόγηση.

Πιστεύω ότι οι δημιουργοί του δίσκου, έλληνες του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα, είχαν δυνατότητα πρόσβασης σε κάθε είδους αρχαιότητες από την Κρήτη. Έτσι μπορεί να στηρίχτηκαν για τη δημιουργία του και στα τέσσερα αυτά σύμβολα που είχαν δει αποτυπωμένα σε αρχαία αντικείμενα, πριν ανακαλύψουν οι αρχαιολόγοι άλλα παρόμοια. Η πρόσβασή τους σε μινωικά σύμβολα μπορεί να προέρχονταν από α) μαρτυρίες ντόπιων β) λαθρανασκαφές τρίτων (που συνεχίζονται και στις μέρες μας με αμείωτη ένταση, όπως πληροφορούμαστε από τα ΜΜΕ), γ) ιδιωτικές συλλογές φίλων και γνωστών τους. Θα μπορούσαν ακόμα να είναι οι ίδιοι συλλέκτες, όπως πολλοί επώνυμοι έλληνες και ξένοι. Άλλωστε οι δημιουργοί του δίσκου δεν μπορεί να ήταν τυχαίοι, άλλα άτομα ανώτερης κοινωνικής τάξης με εξαιρετική μόρφωση και γνωριμίες. Η ελίτ της εποχής τους, όπως εξηγώ και στα επόμενα κεφάλαια. Η δημιουργία του δίσκου από νεοέλληνες θα εξηγούσε επίσης το λόγο για τον οποίο ψήθηκε μετά την αποτύπωση των συμβόλων στην επιφάνειά του, σε αντίθεση με άλλες πινακίδες γραμμικής, τις οποίες οι μινωίτες δεν έψηναν. Ο δίσκος λοιπόν που βρέθηκε στο χωρικό πλαίσιο του ανακτόρου της Φαιστού (στο κτίριο 101, ΒΑ του ανακτόρου) μπορεί να έδενε μεν χωρικά, όχι όμως απαραίτητα και νοηματικά, με τα άλλα ευρήματα..

ΠΟΙΟ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

Στο δίσκο με προβληματίσει η ύπαρξη πολλών ονομάτων φυτών, που τον κάνει να μοιάζει με αλμανάκ βοτανολογίας· ίσως όχι τυχαία. **Σκέφτηκα ότι μπορεί ο δίσκος, αν αποδειχθεί αρχαίος από τη χρονολογία του πηλού του, να κρύβει κάποια συνταγή για την παρασκευή θεραπευτικής αλοιφής (ή φαρμάκου, ή εκχυλίσματος). Μια κρυπτογραφημένη ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ αποστολέα-θεραπευτή και παραλήπτη-ασθενή που δεν έπρεπε να διαρρεύσει, θα δικαιολογούσε την πρωτοτυπία του. Αυτό θα σήμαινε όμως ότι τα περαιτέρω νοήματά του προκύπτουν τυχαία.**

Αν τελικά γινόταν κρυπτογραφημένη ανταλλαγή μηνυμάτων, οι ερωταπαντήσεις θα αποτυπωνόταν σταδιακά στα πλαίσια του δίσκου, σαν επιστολή, και ο δίσκος θα αποστελλόταν συχνά μεταξύ παραλήπτη και αποστολέα μέχρι να επιτευχθεί η αποθεραπεία.

Στοιχεία για την υπόθεση ο δίσκος να ήταν «ιατρική συνταγή», είναι η ταινία -σα στηθόδεσμος- που φοράει η κόρη (σύμβ. 6). Η ταινία αυτή λεγόταν “στρόφος” ή “στρόφιον”. “Στρόφος” λέγεται όμως και ο κοιλικός λόγω συστροφής των εντέρων, ενώ “στρόφιον” είναι είδος δερματοπάθειας. Δε γνωρίζω αν στην αρχαιότητα δινόταν στις ασθένειες αυτές οι ίδιες ονομασίες. Αυτό θα το γνωρίζουν οι αρχαιολόγοι. Απλά θεώρησα σκόπιμο να το αναφέρω.

Άλλη ένδειξη γι’ αυτό είναι η ερμηνεία των πλαισίων 16, 19 και 22 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, σαν: “Νῆσος μυλλῶ” = “Νυ σῶς μυλλῶ” = “τώρα, συνουσιάζομαι ασφαλής” ενώ μία πιθανή ερμηνεία του πλαισίου 6 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, είναι: “ἀκίς/τύπος/γωνία/ἀκίδος” = “Ακῆς τύπος; γῶν οἶα ἀκή, δός” = “Τύπος θεραπείας; δῶσε λοιπόν σα θεραπεία” ή “Ακῆς τύπος; γ’ ὄνειρα ἀκή, δός” = “Τύπος θεραπείας; δῶσε λοιπόν ωφέλιμη θεραπεία”.

Και στο πλαίσιο 31 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διαβάζουμε τη φράση και σαν “Οὐρακός”, “ἦλος”, “ἀνθεῖ”. Οι τρεις αυτές λέξεις αναλύονται με δύο τρόπους:

- “Οὐ ρᾶ, (ἄ)κος. ἦλος ἀνθεῖ” = “Η θεραπεία δε γίνεται εύκολα. Εμφανίζεται ρόζος”
- “Οὐ ρᾶ. (ἄ)κος. ἦλος ἀνθεῖ” = “Αρα δεν υπάρχει θεραπεία. Παρουσιάζεται οξὺς πόνος”

Αν λοιπόν ο δίσκος είναι αρχαίος, μπορεί να αφορά την ασθένεια του Μίνωα. Γνωρίζουμε ότι ο Μίνως υπέφερε από μεταδοτική ασθένεια την οποία θεράπευσε η Πρόκρις με τη “ρίζα της Κίρκης”, δε γνωρίζουμε όμως ποιά ήταν η ασθένεια αυτή. Ίσως ήταν έρπης, ή κονδυλώματα, αφού ήταν μεταδοτική. Ίσως εμφανίστηκαν εξανθήματα (τύλοι), σαν τις προεξοχές που φαίνεται να έχει το σύμβολο 13. Επίσης δε γνωρίζουμε αν η “ρίζα της Κίρκης” ήταν ένα μόνο βότανο, ή το όνομα μιας συνταγής που ήταν σύνθεση πολλών συστατικών. Ένδειξη γι αυτό είναι για παράδειγμα το σύμβολο 38 στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς του δίσκου, που ερμηνεύεται και σαν (τό/τά) ἄνθεμα = “τα φαρμακευτικά βότανα”. Καλό θα ήταν λοιπόν να ερευνηθούν από βοτανολόγους και χημικούς οι ιδιότητες των φυτών που ενδεχόμενα εικονίζονται μέσω των συμβόλων του δίσκου. Ενδεικτικά αναφέρω κάποιες αντιστοιχίες στο κεφάλαιο “Αντιστοιχίες των συμβόλων του δίσκου με φυτά”.

Είτε ο δίσκος είναι, είτε δεν είναι της εποχής του χαλκού, τα νοήματά του μπορεί να είναι και μυστικιστικά, όπως τα νοήματα των γραφών.

Στην ερμηνεία του δίσκου σαν κειμένου με ενιαία ροή, ο αφηγητής κάνει αναφορές σε θεό-αρχηγό με νομοθετική εξουσία ψηλά στον ουρανό, συγκρίνοντάς τον με αρχηγό πόλης-κράτους, ενώ οι συνειρμοί του αφορούν και τους ηγετίσκους-βασιλίσκους που κομπάζουν και “αράζουν στις κορφές” σα γωνιακοί αρμοί της εξουσίας. Θα τα δούμε και αυτά, όπως και τις οδηγίες (ή προτροπές) για αντικαταστάσεις στελεχών, που θα εξηγήσω στο “μυστικιστικό νόημα του δίσκου”. **Μυστικιστικά λόγια επέλεξε ο αφηγητής για να υμνήσει τον ήλιο, τον Απόλλωνα και το Διόνυσο στη Β πλευρά, και το Δία, τη σελήνη και τον πολικό αστέρα στην Α πλευρά**, επικαλούμενος τη σωτήρια παρέμβασή τους και παράλληλα ονειδίζοντας τον αρχηγό της αντίπαλης παράταξης. **Έτσι και οι λόγοι των γραφών. Και αυτοί αφορούν το λαό και τη σωτηρία του χάρη στην παρέμβαση μιας υπέρτερης λυτρωτικής δύναμης**, που έπλασε το σύμπαν κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσή του, σα σφραγίδα. Όπως ο Απόλλωνας, που κατά τους ορφικούς είχε «σφρηγίδα τυπώτιν». Ο αφηγητής κάνει συνεχείς αναφορές στο φως, σε φωτεινούς πόρους (περάσματα) και σε «ιούς», σα να διατυπώνει τα πιστεύω (τις αρχές) κάποιου κοινού πιστών, κάποιας θρησκείας σχετιζόμενης με την Ίσιδα, το Διόνυσο, το Ρα.

Για παράδειγμα:

α) στο πλαίσιο 22 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια) η φράση ερμηνεύεται και σαν “Φίλον δή αίρεσις· κ' ὄ,τι λῆ δήμος, τ' εἴλει” = “**Προτιμῶ την αίρεση αυτή, γιατί προστατεύει τις επιθυμίες των πολιτών**”.

β) στο πλαίσιο 12 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), η φράση ερμηνεύεται και σαν: “Δέρας/έπινομίς/άνθει/ίός” = “Δ' ἔρας ἐπί νόμοις, Ἄνθιος” = “κι ο νομοθέτης της χώρας είναι ο Άνθιος” (**Άνθιος λεγόταν ο Διόνυσος**).

γ) στο πλαίσιο 17 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση και σαν: “Υψι κομει, περιβολος δ' ἔρας, εἶς” = “(ο) Ένας φροντίζει εκεί ψηλά κι είναι το μόνο ισχυρό αμυντικό όπλο”

Όπου ο αφηγητής χρησιμοποιεί το αριθμητικό «ο ένας» εννοεί το Δία, τον οποίο οι ορφικοί ταύτιζαν με τη μονάδα (περισσότερα στο κεφάλαιο «Η ΥΠΑΡΞΗ ΟΡΦΙΚΩΝ-ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΣΚΟ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ»).

δ) στο πλαίσιο 18 της ίδιας πλευράς διαβάζουμε τη φράση και σαν: “ὥς ἀμφιθαλές φῶς, περί βολέων” = “σα φως που έρχεται απ' όλες τις κατευθύνσεις για τους τοξότες”, ενώ στο ίδιο πλαίσιο (18), η φράση ερμηνεύεται και σα να αναφέρεται ο αφηγητής στον Απόλλωνα ή στο Διόνυσο: “Υς, διοικῶν φῶς ἐπί νόμοις” = “Κι ο υιός διοικεί το φως βάσει των νόμων”.

Αν αποδειχτεί η αρχαιότητα του δίσκου με την εξέταση της ηλικίας του πηλού του, τα υπό β, γ και δ θα αποτελούν βέβαια ορφικές αντιλήψεις των προ Χριστού χρόνων. Αν όμως η ο.α ερμηνεία του πλαισίου 22 της Α πλευράς είναι πιθανή, δε βλέπω για ποιο λόγο να μη θεωρήσουμε ότι ο δίσκος είναι σύγχρονος, αφού ο αφηγητής μιλάει για αίρεση και οι αιρέσεις δημιουργήθηκαν μετά Χριστόν.. Εκτός αν όλα τα μυστικιστικά νοήματα που έδωσα, προέκυψαν τυχαία.

Τα ωραιότερα “θρησκευτικά” νοήματα του δίσκου αποδόθηκαν όταν στην Α και Β πλευρά του δίσκου ερμήνευσα το σύμβολο 31 (τον αετό), το σύμβολο 37 (το φοίνικα) και το σύμβολο 22 (το δίχαλον, ή τα σκέλη) σα να αφορούν έννοιες που σχετίζονται με τον ύψιστο, ή γενικά με κάποιον που βρίσκεται ψηλά. Αυτό με έκανε να σκεφτώ πως ίσως οι δημιουργοί του δίσκου ανήκαν σε κάποια αίρεση, πχ των «υψιστάρων (θεοσεβών), που πίστευαν μεν στον ύψιστο, όχι όμως σα δημιουργό του κόσμου, αλλά σαν αφηρημένη έννοια. Η αίρεση αυτή πρωτοεμφανίστηκε τον 4^ο πΧ αιώνα και εξαπλώθηκε από τη δυτική Μ. Ασία ως βόρεια στις περιοχές της Μαύρης θάλασσας, ενώ επιγραφές όπως και ιερά στον «ύψιστο» (θεό ή Δία) βρέθηκαν σε Σπάρτη, Πνύκα, Δήλο, Καρία, Λυκία και στη σημερινή Σόφια (N. Belayche Hypsistos ResearchGate). Περισσότερα στοιχεία γι' αυτούς, δίνω στο μυστικιστικό νόημα του δίσκου.

Ίσως κάποιοι υποστήριζαν την άποψη ότι ο δίσκος ήταν **μαγικός κατάδεσμος** και ότι ένδειξη γι' αυτό είναι το σύμβολο 8 (ο περιτυλιγμένος μιάντας), που ερμηνεύεται και σαν “κατάδεσμος”. Με το ίδιο όμως σύμβολο (το σύμβολο 8) θα μπορούσε να δηλώνεται και το **κρυπτογραφημένο στρατιωτικό μήνυμα**, σαν εκείνα που έστελναν οι σπαρτιάτες στους στρατηγούς τους σε καιρό πολέμου, δηλαδή περιελιγμένους σε ράβδο μιάντας (Μυστικοί κώδικες επικοινωνίας στην αρχαιότητα <https://www.nea-acropolis-athens.gr/arhtra/oikologia/753-mistikoi-kodik-es-epikoionias-stin-archaiotita>). Ένδειξη γι' αυτό είναι τα σύμβολα 8 (ο μιάντας) και 13 (η κορύνη) που βρίσκονται δίπλα δίπλα στο πλαίσιο 19 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) και αποδίδουν εναλλακτικά τη φράση “Ὡς ἰμάς κορύνη” = “**Η κορύνη είναι όπως ο μιάντας**” (να περιτυλιχτεί όπως ο μιάντας).

Αν είναι έτσι, ο τρόπος περιέλιξης του μιάντα (του συμβόλου 8) θα δήλωνε λογικά τον τρόπο με τον οποίο το μήνυμα - γραμμένο σε μιάντα- θα έπρεπε να περιτυλιχτεί σε κορύνη για να διαβαστεί. Τα σύμβολα του δίσκου θα ήταν βέβαια ίδια με τα σύμβολα που θα ήταν σχεδιασμένα στον μιάντα. Θα ήταν όμως ο δημιουργός του δίσκου τόσο αφελής ώστε να συμπεριλάβει το σύμβολο του μιάντα στο δίσκο, προδίδοντας μάλιστα τον τρόπο περιέλιξής του, ή μήπως ο δίσκος συνοδευόταν από κορύνη μόνο για να παραπλανήσει τον εχθρό; Στη δεύτερη περίπτωση, ίσως ο παραλήπτης του

μηνύματος είχε προσυνηνοηθεί με τον αποστολέα για τον τρόπο ανάγνωσης του δίσκου (!) και όχι της κορώνης. Αν είναι έτσι, ίσως τα μόνα πλαίσια που θα περιείχαν στρατιωτικό μήνυμα θα ήταν όσα αντιστοιχούσαν στον τρόπο με τον οποίο ο αποδέκτης θα έπρεπε να τοποθετήσει το χέρι του πάνω στο δίσκο (!) για να διαβάσει το μήνυμα. Και ο τρόπος αυτός θα ήταν όπως ήταν περιτυλιγμένος ο ιμάντας (συμβ. 8).

Ενδείξεις για το ενδεχόμενο να περιείχε ο δίσκος στρατιωτικό μήνυμα σχετικό με εκστρατεία, είναι: το σύμβολο 2 (ο κάρας), το σύμβολο 26 (το κέρας, που μπορεί να δηλώνει τη φάλαγγα), το σύμβολο 10 (η πτέρυγα, που μπορεί να δηλώνει την πτέρυγα μαχητών), το σύμβολο 3 (ο εϊλωτας, ή δούλος, που μπορεί να ερμηνευτεί και σαν “ἐρέτης” = κωπηλάτης), το σύμβολο 4 (ο αιχμάλωτος πολέμου, ο όμηρος, ο δεσμώτης), το σύμβολο 6 (ή “κούρη”, που ερμηνεύεται κατά συνήχηση σαν “κούροι” = “νέοι άντρες”, σαν “κ' ούρη” = “κι η οπισθοφυλακή” ή “κι η αριστερή πτέρυγα” και σαν “κ' οὔροι” = “και φύλακες”), το σύμβολο 23 με πλάγια γραμμή, που στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να ερμηνευτεί σαν (ο) “δόλων” (ο ιστός πλοίου: βλ επεξήγηση της πλάγιας γραμμής στο σύμβολο αυτό, σελ.44), που κατά συνήχηση θα σημαίνει “των κατασκόπων” (των δόλων), ή/και (ο/η) “ἐπίδρομος” = εκτεθειμένος, απερίσκεπτος.

Ακόμα υπάρχει η περιεργη φράση του πλαισίου 8 της Β πλευράς “Ἄξει νυ φῶς: Σκύτα-λειῶν, ὅς (ὡς) γωνία” = “Τώρα θα γίνει αντιληπτό τί εννοώ: ο βυρσοδέψης είναι ο (σα) γωνιακός αρμός”. Αρχικά πιθανολόγησα ότι ο αφηγητής έστειλε σε συνεργό του μήνυμα με τα σημάδια μιας περιοχής όπου υπήρχε κάτι που τους ενδιέφερε να κλέψουν, αφού κάνει λόγο για έναν αρχηγό στρατού, βυρσοδέψη στο ελάγγελμα, που είχε αφιερώσει ένα ναό σε μια θεότητα και στο ναό υπήρχε και στήλη με την προτομή του, όπως και στοίβες από τομάρια λιονταριών. **Δεν κατόρθωσα ωστόσο να βγάλω ασφαλές συμπεράσματα για το θέμα του δίσκου σαν κρυπτογραφημένο στρατιωτικό μήνυμα, αφού ο αφηγητής κάνει περισσότερο λόγο για το φως και όχι για μια μάχη. Δείχνει έντονη ποιητική και φιλοσοφική διάθεση, σα να καταγράφει απλά τις σκέψεις του με αφορμή τη φύση και τα αντικείμενα που τον περιβάλλουν σε γη και ουρανό, πριν από την έφοδο..**

Σκέφτηκα ότι αν: α) ο δίσκος είναι αρχαίος β) περιέχει κρυπτογραφημένο στρατιωτικό μήνυμα και γ) αυτό εκτείνεται σε όλα τα πλαίσια, θα πρέπει να υπάρχει άλλος τρόπος ανάγνωσής του. Ίσως για παράδειγμα στην Α πλευρά (από το κέντρο προς την περιφέρεια) πρέπει να διαβάσουμε:

Τη φράση του πλαισίου 24 σαν “Τρίναξ, γωνία. Κόρη δήμος, ἀμφί κ' οὔρος” (ή “ἀμφί κ' οὔρος”) = “Στη γωνία υπάρχει τρινακρία. Η αποικία είναι δήμος, που φυλάσσεται περιμετρικά” (ή “που έχει τάφρο περιμετρικά”).

Τη φράση του πλαισίου 25 σαν “Ἐπί νομῆ τρίναξ δ' ἔρας” = “Κι η τρινακρία είναι στη μία πλευρά του ποταμού της γης”.

Τη φράση του πλαισίου 26 σαν “Δήμος, ἄλς, ρύμα δ' ἔρας” = “Υπάρχει ο δήμος, θάλασσα, κι ο ποταμός της γης”.

(Δηλαδή ο δήμος είναι παραθαλάσσιος και παραποτάμιος. Ερμήνευσα το σύμβολο 7 σαν “ἄλς”, αφού στα κωδικοποιημένα μηνύματα χρησιμοποιούνται πάντα παραπλανητικά σύμβολα, όπως εδώ της τροφού, που όπως γνωρίζουμε ότι σημαίνει τη θάλασσα).

Τη φράση του πλαισίου 27 σαν “Πτέρυξ ἰσχύ' ἄ δεσμῶ. Δήμος, ἀμφί κ' οὔρος” (ή “ἀμφί κ' οὔρος”) = “Η πτέρυγα δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Ο δήμος φυλάσσεται περιμετρικά” (ή “περιμετρικά υπάρχει τάφος”).

(Ερμήνευσα το συμβ. 33 -τον ξιφία- σαν “πτέρυξ”, επειδή μία από τις έννοιες της λέξης “πτέρυξ” ήταν και “ρύγχος ξιφία” ή το “περύγιο ψαριού”).

Τη φράση του πλαισίου 28 σαν “Κάραβος, σεΐσις” = “Πλοίο, αναταραχή” (εννοεί ότι στο πλήρωμα επικρατεί αναταραχή).

Τη φράση του πλαισίου 29 σαν “Ἄλός αἴγες (κλόνος) ὡς” = “Όπως σε φουρτούνα”.

Τη φράση του πλαισίου 30 σαν “Δήμος ἰσχύ' ἄ κυψέλη” = «Ο δήμος είναι πυκνοκατοικημένος» (σαν κυψέλη μελισσών).

Τη φράση του πλαισίου 31 σαν “Γῶν ἦ ἄς, ὡς κόρη νυ δήμος ἀμφί κ' οὔρος” (ή “ἀμφί κ' οὔρος”) = “Ας στείλει αύριο λοιπόν, αφού τώρα η αποικία είναι δήμος και φυλάσσεται από παντού” (ή “κι έχει περιμετρικά τάφρο”).

Στη Β πλευρά διαβάζουμε το πλαίσιο 4 (από την περιφέρεια προς το κέντρο) και σαν «Δίχα δόλων δ' ἔρα» = «κι η γη δεν έχει κατασκόπους», αλλά και με άλλους τρόπους («Πώς δημιουργήθηκε και πώς παιζόταν ο δίσκος» I, σ. 24, 25). Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς διαβάζουμε τη φράση και σαν «αὐλῶ στήθῳ» (αὐλός/τήθη) = «στάσου (περίμενε) στον πόρο!».

Ναι μεν, αλλά.. οι αρχαίοι έλληνες πρόφεραν διαφορετικά από εμάς. Πώς θα μετατρεπόταν λοιπόν η λέξη (της) “γωνίας”,

σε “γῶν ἢ ἄς”; Και πώς θα μετατρέποταν η λέξη τα “ισχία”, σε “ισχύ’ ἄ”; Δύσκολο, εκτός αν ο αφηγητής είχε τη φαινή ιδέα να εφαρμόσει τον τρόπο γραφής της γραμμικής Α και στις εικόνες.

Αυτό όμως που ήταν καθοριστικό για να αποκλείσω την ύπαρξη κρυπτογραφημένου στρατιωτικού μηνύματος στο δίσκο, είναι ότι δεν εξηγείται η επανάληψη των συμβόλων 2 και 12 στα περισσότερα πλαίσια της Α πλευράς, αφού το νόημά τους όφειλε να είναι συγκεκριμένο. Δε χρειαζόταν δηλαδή να επαναλαμβάνεται η φράση που απέδιδαν τα σύμβολα αυτά, όποια κι αν ήταν αυτή. Πέραν αυτού όμως, υπήρχε και μια τεχνική δυσκολία: σε ποιό φούρνο θα έψηναν τον πηλό, όντας σε εκστρατεία, αν υποθέσουμε ότι είχαν ετοιμάσει και πάρει μαζί τους τις σφραγίδες για τα σύμβολα, το δίσκο όπου θα τις αποτύπωναν και είχαν και φορητό φουρνάκι στο πλοίο τους; Δεδομένου ότι η θερμοκρασία ψησίματος του πηλού είναι 900 βαθμοί κελσίου, αυτή δε θα μπορούσε να παραχθεί από ένα μικρό φουρνάκι («Η ξήρανση και το ψήσιμο του πηλού» <https://blogs.e-me.edu.gr/kpatsialou/2019/11/29/4-firing-ceramics/>).

Μπορεί λοιπόν ο δίσκος να ήταν παιχνίδι; Το πιθανότερο! Και θα ισχύει σαν τέτοιο, μέχρι να απαντηθούν όλα τα ερωτήματα. Καθώς όμως δεν υπάρχουν ανάλογα ευρήματα ούτε στον ελλαδικό χώρο, ούτε σε άλλες χώρες, αυτό μας κάνει ν' αναλογιστούμε ότι, αν ήταν ένα πνευματικό παιχνίδι (κουίζ), θα πρέπει να προορίζονταν για ένα κλειστό κύκλο ατόμων, που είχε μεγάλο εύρος γνώσεων και φυσικά άριστη γνώση της γλώσσας. Πιθανολογώ δε ότι μεταξύ τους μπορεί και να μιλούσαν αρχαία ελληνικά κατά το πρότυπο της Νεακαδημίας* που ιδρύθηκε στη Φλωρεντία το 15^ο αιώνα και της οποίας τα μέλη είχαν υποχρέωση να μιλούν ελληνικά βάσει νόμου που ψήφισαν και όριζε «Μηδενὶ ἐξεῖναι ἀλλήλους ὀμιλεῖν, εἰ μὴ τῆ ἑλλάδι φωνῆ» (να μην επιτρέπεται σε κανέναν να μιλάει στους άλλους, παρά μόνον αν τους απευθύνεται στα ελληνικά).

Υποθέτω ακόμα, ότι αν ήταν παιχνίδι, θα ήταν έργο πολλών (επιστημόνων) και όχι ενός, γιατί κάποια σύμβολά του αφορούν και μέρη του ανθρώπινου σώματος (έσω ους, κοχλία, άξονα, καρδιά, πνεύμονες, σπονδυλική στήλη, κορμό, ήβη, ηβικό οστόν, κνήμη, ταρσό, μηριαίο οστόν, ισχία, αιδού, μήτρα κλπ), όπως και μέρη αρχαίων ναών, σα να δημιουργήθηκε από άτομα διαφόρων ειδικοτήτων. Υπάρχουν και σύμβολα που παραπέμπουν στο στυλοβάτη, στον κριό, στο επιστύλιον, στον κίονα, στον κορμό του, στις ακμές των κίωνων, στις έλικές τους, στα κυμάτια, στο αέτωμα, στο τρίγλυφον, στο γείσο, στο ακρωτήριο, στην κόγχη, στο πτερόν (περιστύλιο) και στην πτέρυγα. Χάριν συντομίας όμως, στη συνέχεια, θα αναφέρομαι στο “δημιουργό” (ή πλάστη, ή αφηγητή, η επινοητή) του δίσκου. Υποθέτω ακόμα ότι οι επινοητές του δίσκου τον δημιούργησαν σαν περίκαλλο “ναό”. Σα χώρο κι έδαφος ιερό και άβατο για τους κοινούς θνητούς, σαν άγαλμα.

Κάποια σύμβολα στο δίσκο δηλώνουν και μέρη πλοίου: το κέρας ήταν και η αντένα πλοίου, η πτέρυξ ερμηνεύεται τόσο σαν κουπί όσο και σαν ιστός (κατάρτι) και σαν πηδάλιο (άλλωστε και το πλοίο, το συμβ. 25, δείχνει εκτός των άλλων και ένα πηδάλιο), ο μάντας ερμηνεύεται και σαν «σχοινί πλοίου», η κορύνη, όπως και η κεφαλή του άντρα ερμηνεύονται και σαν κόρυμβος, το ακροστόλι πλοίου, το κήτος (το τεράστιο ψάρι) ερμηνεύεται και σαν κύτος (αμπάρι), ο κίων/στύλος μπορεί να αφορά και πλοίο, αφού ερμηνεύεται και αυτός σαν ιστός, ή μέρος ιστού, ή σαν κατάστρωμα, ή σαν πλάγιο σανίδωμα πλοίου ή σαν τα όρθια ξύλα στην πλώρη και την πρύμνη, ή σαν κουπαστή, δηλαδή σαν (τό) ἴκριον, ερμηνεύεται όμως και σαν (τό) επίκριον και σαν στυλίσ (πρυμναίος ιστός).

Αυτό μπορεί να είναι συμπτωματικό, δηλαδή ο δημιουργός του δίσκου μπορεί να έχει αντλήσει τα σύμβολά του και από τη ναυπηγική, όπως έχει αντλήσει σύμβολα και από άλλες τέχνες (κάποια σύμβολα θυμίζουν εργαλεία κηπουρικής, άλλα βυρσοδεψίας, χαρακτηριστικής, επεξεργασίας μαλλιού αλλά και ξύλου («ἴκριον» σήμαινε και σκαλωσιά, και σταυρός). Ίσως πάλι ο δίσκος δηλώνει κάποια μέρη ιστιοφόρου πλοίου υπό μορφή κουίζ, όπου ο δημιουργός, μέσω των συμβόλων, δίνει ενδείξεις για το μέρος του πλοίου το οποίο εννοεί, και περιμένει από τον παίκτη να δώσει την απάντησή του. Παραθέτω εδώ μια ενδεικτική λίστα με τα μέρη ιστιοφόρου πλοίου, για όσους θα ήθελαν να τα μελετήσουν (https://www.naftotopos.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=102&Itemid=483&lang=el).

Πιστεύω ότι ο δίσκος περιέχει και αστρονομικά δεδομένα. Από την ερμηνεία κάποιων συμβόλων (όπως του αετού) υπάρχουν ενδείξεις για όλα τα ανωτέρω ενδεχόμενα, αλλά για την πλήρη ερμηνεία του δίσκου θα πρέπει να ασχοληθούν επιστήμονες εξειδικευμένοι σε κάθε τομέα κατά ομάδες, ή η ερμηνεία του να ανατεθεί, όπως προανέφερα, σε υπολογιστή.

Ερμήνευσα όλο το δίσκο -και τις δύο πλευρές- σαν πειρατικό αφήγημα. Επίσης ερμήνευσα αποσπασματικά κάποια πλαίσια σα να έχουν αστρονομικό, μυστικιστικό και ανατομικό περιεχόμενο και φυσικά κάποια άλλα σαν παιχνίδι (κουίζ γεωγραφικών και εγκυκλοπαιδικών γνώσεων). Δε θα με εξέπληττε λοιπόν η τυχόν διαπίστωση αρμοδίων (φιλολόγων, ιστορικών, αρχαιολόγων, γλωσσολόγων, γιατρών-ανατόμων), ότι ο δίσκος είναι τελικά ένα κουίζ γνώσης αρχαίων ελληνικών αλλά και γνώσεων διαφόρων κλάδων, επινοημένο από έλληνες κλασικιστές, που πειραματιζόταν με τις γνώσεις και τη φαντασία των άλλων, δημιουργημένο για να παίζεται σε ένα κύκλο πνευματικής ελίτ, με την επίφαση μιας ναυτικής εκστρατείας.

Ο όμιλος αυτός της ελίτ (club) είχε προφανώς σχηματίσει ένα δικό του “κοινό πιστών κλασικιστών”, για την εισδοχή στο οποίο, απαραίτητη προϋπόθεση θα ήταν η αποκρυπτογράφηση ορισμένων, ή όλων των πλαισίων του δίσκου. Ο βαθμός

δυσκολίας θα διέφερε, αφού ο δίσκος ήταν τεστ, αλλά και παιχνίδι. Κάτι τέτοιο δεν είναι απίθανο, δεδομένου ότι οι δοκιμασίες σε κλειστούς κύκλους, είναι συνήθως προϋπόθεση εισδοχής. Αν είναι έτσι, κάθε επιστήμονας θα έδινε εξηγήσεις στα σύμβολα βάσει των γνώσεών του. Δε θα είχε σημασία πώς θα τα εξηγούσε και με ποιές λέξεις, αρκεί οι έννοιες να απηχούσαν το σχήμα των συμβόλων. Κάθε εξήγηση θα γινόταν δεκτή, αν ήταν αιτιολογημένη, και φυσικά η φράση που θα σχηματιζόταν -πάντα στα αρχαία ελληνικά, αφού η γνώση τους θα ήταν η βασική προϋπόθεση εισδοχής στο club- θα έπρεπε να είναι γραμματικά και συντακτικά σωστή. **Ένα πνευματικό παιχνίδι της ελίτ, όπως το σκάκι. Έτσι αποκωδικοποίησα το δίσκο· σαν παιχνίδι γνώσεων, φαντασίας, κρίσης και λογικής.**

Λίγες πληροφορίες για τον κλασικισμό

Ο κλασικισμός ήταν φιλοσοφικό, πολιτισμικό, καλλιτεχνικό και αισθητικό κίνημα στην Ευρώπη του 17ου και 18ου αιώνα, που επηρέασε όλες τις μορφές τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, μουσική, ζωγραφική, λογοτεχνία).

Πηγές και θεμέλιά του ήταν η αρχαιοελληνική γραμματεία και ο διαφωτισμός. Έμφαση δινόταν επίσης στον ουμανισμό και την κοινωνία των πολιτών. Υπάρχει λοιπόν βάση για τη φράση του πλαισίου 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “Η άκρη είναι το σύνολο των πολιτών· σαν άκρη του νήματος”.

Ο κλασικισμός πρέσβευε τη μελέτη, εμπάθνηση και αποκωδικοποίηση των συμβολισμών και της μεταφυσικής των αρχαίων μυστηριακών θρησκειών και τυπικών λατρείας, και φυσικά και των ορφικών. Υπάρχει λοιπόν βάση για την αποκωδικοποίηση των συμβόλων του δίσκου σαν αναφορών σε αρχαίες θεότητες.

Η μελέτη της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας ήταν προϋπόθεση για μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση, για πλήρη παιδεία. Υπάρχει λοιπόν έρεισμα για να θεωρήσουμε το δίσκο σαν έργο κλασικιστών, και μάλιστα ελλήνων, αφού οι ξένοι που γνώριζαν καλά αρχαία ελληνικά, μιλούσαν τη γλώσσα με ερασμιακή προφορά. Δεν υπήρχε περίπτωση να συγχέουν τα πνεύματα, τους τόνους και τις διφθόγγους, όπως εμείς.

Πιστεύω ότι ο δίσκος ανταποκρίνεται επαρκώς στην πρόθεση διαπαιδαγώγησης του κοινού (για όσους επιχειρήσουν να τον ερμηνεύσουν), αφού καλύπτει τόσα γνωστικά πεδία. Η φράση του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς αποδίδεται άλλωστε και σαν “άνθος εἶλ’ ὡς πτέρυξ”, δηλαδή “περιβάλλω τους αρίστους σα φτερούγα”. **Να ήταν ο στόχος του δίσκου η επιλογή των αρίστων; Πολύ πιθανόν, αν ήταν έργο κλασικιστών.**

Το θέατρο και οι τέχνες γνώρισαν νέα πνοή με το άγγιγμα του κλασικισμού, με παραστάσεις εμπνευσμένες από τη ζωή (τα ήθη και έθιμα του λαού), τη βίβλο και την άσκηση της εξουσίας. Άντλησε λοιπόν ο κλασικισμός ιδέες και από τη βίβλο και τις αλληγορίες της, και από τη βίβλο και τη γλώσσα της, την ελληνιστική (τη μετάφραση των Ο’).

Η “κομέντια ντελ’ άρτε”, η παντομίμα του δίσκου, ίσως εμφανίζει πρόσωπα με “προσωπεία”. Πρόσωπα μασκαρεμένα σαν πουλιά, ψάρια, όστρακα, φυτά, σκαθάρια. Σχήματα γεωμετρικά, κυκλικά, καμπυλωτά, σαν κανόνες της ζωής: ορθολογισμός και φαντασία. Η παντομίμα της ουτοπίας της ύπαρξης.. Μπορεί λοιπόν να κρύβει τη σοβαρότητα μιας καθόλα κοινής τραγωδίας, υπό την επίφαση κωμικών σχημάτων. Η θεατρική σκηνή του δίσκου θα ήταν τότε “παράσταση ηθοποιών δρώντων, και ου δι’ απαγγελίας”. **Οι φιλοσοφημένες αναπολήσεις του αφηγητή μας δίνουν έρεισμα και για την εκδοχή αυτή. Όπως και ο μυστικισμός στην τέχνη, η οποία βρίθει αλληγοριών.**

* Ιδρυτές της Νεακαδημίας βάσει του νόμου (καταστατικού της), ήταν οι Άλδος Ρωμαίος, Ιωάννης ο Κρής και Σκιπίων ο καρτερομάχος. Απόσπασμα του νόμου-καταστατικού στα ελληνικά, υπάρχει στο ψηφιακό αρχείο της βιβλιοθήκης του Βατικανού <https://digi.vatlib.it/view/Stamp.Barb.AAA.IV.13> - επιλογές - Neakademia [Greco] [Frammento].

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΑΙΖΟΤΑΝ Ο ΔΙΣΚΟΣ

ΠΙΣΤΕΥΩ ΟΤΙ Ο ΔΙΣΚΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΑΝ ΕΡΓΟ ΑΥΤΟΜΑΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ, ένας καταγισμός ιδεών των εμπνευστών του, ορμώμενων από μια λέξη την οποία ανέλυαν στα εξ'ων συνετέθη. Έτσι έγραφαν και οι αιγύπτιοι, όπως εξηγώ στον ΕΠΙΛΟΓΟ. Βάσει της λέξης αυτής έπλαθαν ιστορίες, σα μυθοπλάστες, και τις “στερέωναν” με σύμβολα. Με σύμβολα κοινής χρήσεως για κάθε ιστορία που έπλαθαν, επισωρεύοντας σε καθένα από αυτά περισσότερες από μία έννοιες. Κεντρική τους ιδέα ήταν να θέσουν αινίγματα σε τρίτους μέσω συμβόλων, για να κρίνουν την ευστροφία, τις γνώσεις και την παρατηρητικότητα τους, από τις απαντήσεις που θα έδιναν.

Ξεκίνησαν κάνοντας λογοπαίγνια σαν τον Αριστοφάνη*. Σκεφτόντουσαν για παράδειγμα: “Ας πάρουμε μια λέξη, ας την αναλύσουμε στα συνθετικά της μέρη κι ας πλάσουμε μια ιστορία γύρω από όποια φράση προκύψει”. Έτσι πήραν τη λέξη “κορύνη” (που απέδωσαν με το σύμβολο 13) και την ανέλυσαν σαν:

- α) “Κ' ὄρ, ἦ νῆ” = “κι ο φύλακας να στείλει νέα”
- β) “Κ' ὄρ, ἦ νυ” = “κι ο φύλακας να στείλει τώρα”
- γ) “Κόρη νυ” = “τώρα η κόρη”
- δ) “Κόρη νῆ” = “νέα κόρη”.

* *Λογοπαίγνια, συνηχήσεις και παρηχήσεις έκανε και ο Αριστοφάνης και όχι μόνο αυτός..*

Ο Αριστοφάνης για παράδειγμα

α) μετέτρεψε το «**τί φῶ**» του στίχου 564 της Ελένης του Ευριπίδη («ἐγὼ δὲ Μενελέωι γε σ'· οὐδ' ἔχω **τί φῶ**») σε «**ἰφύων**» στο στίχο 910 στις «Θεσμοφοριάζουσες»: «ἐγὼ δὲ Μενελέωι σ' ὅσα γ' ἐκ τῶν **ἰφύων**»

β) χρησιμοποιούσε συνθέσεις λέξεων σαν ονόματα ανθρώπων, όπως «**ναῦς + μάχη**» = **Ναυσιμάχη**

γ) έκανε λογοπαίγνια με λέξεις που είχαν διπλή σημασία, όπως με τη λέξη «**τόκος**» = το γέννημα, αλλά και το επιπλέον ποσό που επιστρέφει κανείς όταν παίρνει δάνειο. Έτσι στις «Θεσμοφοριάζουσες» στο στίχο 845, γράφει: «**ἀξία γοῶν εἶ τόκου, τεκοῦσα τοιοῦτον τόκον**» = «σου αξίζει και τόκος λοιπόν, μια που γέννησες τέτοιο βλαστάρι».

δ) λογοπαίγνια έκανε και με το ρήμα «**ἐξεκόρησε**» (άδειασε αλλά και ξεπαρθένεψε) στο ίδιο έργο του, στο στίχο 760: «**ταλαντάτη Μίκα, τίς ἐξεκόρησέ σε;**» (η φράση αυτή ειπώθηκε για ένα ασκί με κρασί που κάποια γυναίκα κουβάλαγε μαζί της στη γιορτή σα φαскиωμένη μπέμπα, ώστε να μπορεί να πίνει ελεύθερα, αλλά της το πήρε και το άδειασε ο Μνησίλοχος που μισούσε και κατηγορούσε τις γυναίκες ότι πίνουν). Λογοπαίγνιο έκανε και με τη λέξη «**συβήνη**» = «φαρέτρα τόξων όπως και αυλών», την οποία ανέλυσε σα να ήταν το ρήμα «**σύ βίνει**» = «εσύ κάνε “τη δουλειά” σου»..

Η, πιθανώς σκέφτηκαν και αντίστροφα:

Πώς θ' αποδώσουμε τη φράση “σα λιοντάρι” (“λῖν ὤς” = “ως λέων”), ώστε να αποδώσουμε μια ιστορία που να σχετίζεται πχ με τους άθλους του Ηρακλή, ή με τον Απόλλωνα; Με τη λέξη “ληνός”, που αναλύεται στη φράση «σα λιοντάρι». Ας βρούμε λοιπόν ένα σύμβολο που να μοιάζει με ληνό, με λαύρα, ή κυψέλη, κάτι που να έχει κελιά. Το σύμβολο 24 μπορεί να αποδώσει την έννοια αυτή. Πώς θ' αποδώσουμε τη λέξη “εκκλησία” και “μονή”; Με το ίδιο σύμβολο. Ας πλάσουμε λοιπόν και μια ιστορία με θέμα μια εκκλησία ή/και μονή. Η κάθε φράση που προέκυπτε θα ήταν ή το κεντρικό θέμα της ιστορίας-αφήγησής τους, ή πηγή έμπνευσης για μια ιστορία.

Κάθε ιστορία που έπλαθαν μπορεί να σχετίζονταν είτε με ένα δικό τους βίωμα, επάγγελμα και ενδιαφέροντα (αφού προκύπτουν και φράσεις που μοιάζουν με οδηγίες), είτε με το βίωμα κάποιου ήρωα της μυθολογίας μας, με λατρευτικές συνήθειες, ιδιότητες θεών κλπ. Έτσι επινόησαν ιστορίες που σχετίζονται με θεούς, θεές, ήρωες κλπ. Γι' αυτό τα νοήματα του δίσκου ερμηνεύονται σα ν' αφορούν πολλές θεότητες μαζί, όπως θα εξηγήσω στο “ορφικό νόημα του δίσκου”, ερμηνεύονται όμως και σαν αφήγημα εκστρατείας.

Πιστεύω ότι ανάμεσα στις λέξεις που ανέλυσαν τυχαία, ήταν και η λέξη “άκρομόλιον” (η άκρη της προκυμιάς), η οποία προφανώς απέδωσε τα περισσότερα νοήματα («προκυμιά» ή «χηλή» δηλώνει άλλωστε και το συμβ.28).

Η λέξη “άκρομόλιον” δίνει λοιπόν τις εξής φράσεις:

- α) “Ακρω μ' ὀ λύων” = “αυτός που με λιώνει είναι στην κορφή”

Ποιόν να εννοήσουμε; Τον Ήλιο, που έλωσε τα φτερά του Ίκαρου. (“Ήλιος ουχ υπερβήσεται μέτρα”, όπως είπε ο Ηράκλειτος).. Θα έπλαθαν μια ιστορία για τον Ήλιο ή/και τον Ίκαρο. Ο δίσκος αφορά τον Ήλιο, όπως θα δούμε στο «τραγούδι των άστρων» και στο «τραγούδι του φωτός», όπως -έμμεσα- και τον Ίκαρο, που ταυτιζόταν με το Βοώτη (R. H. Allen <https://www.scribd.com/doc/221131883/Star-Names-and-Their-Meanings> σ.122/94), αφού ο Βοώτης είναι μία από τις εκδοχές που υποδηλώνονται στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς όπως θα δούμε στο κεφ. «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης».

β) “Άκρω μ' ό λύων” = “αυτός που θα λύσει τα δεσμά μου, είναι στην κορφή”

Ποιόν να εννοήσουμε; Τον προμηθέα Δεσμώτη, για τον οποίο ο Αισχύλος έγραψε ότι μόνο ένας θεός μπορεί να τον σώσει. Ας πλάσουμε λοιπόν μια ιστορία και γι' αυτόν κι ας συνδυάσουμε τα σύμβολά του με τα σύμβολα των άλλων θεών. Προμηθέας ονομαζόταν η μονάδα όπως και ο Δίας (Γάμβλιχος «θεολογούμενα της αριθμητικής», περί μονάδος). Μέσω των αναφορών του δίσκου στο Δία σαν «ένα», υποκρύπτεται αναφορά και στον Προμηθέα (κεφάλαιο «Η ύπαρξη ορφικών αντιλήψεων στο δίσκο της Φαιστού»).

γ) “Άκρω μ' ό λύων” = “αυτός που με κάνει να σαπίζω, (ν' αποσυντίθεται), είναι στο άκρο μου”.

Τί να εννοήσουμε ; Μια σηπτική νόσο σε κάποιο άκρο. Και ποιόν να εννοήσουμε; Τον όφι (τη Λερναία Ύδρα), που δάγκωσε τον Ηρακλή στη φτέρνα του. Ας πλάσουμε μια ιστορία και γι' αυτόν κι ας απεικονίσουμε κάποια σύμβολά του, όσα είναι κοινά με τα σύμβολα άλλων θεών. Περισσότερα για τον Ηρακλή στο κεφ. «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης».

δ) “Άκρω μ' ό λύων” = “αυτός που θα με θεραπεύσει, είναι στην κορυφή”

Ποιόν να εννοήσουμε; Τον Ασκληπιό, το φερόμενο και σαν Οφιούχο (R. H. Allen <https://www.scribd.com/doc/221131883/Star-Names-and-Their-Meanings> σ. 326/298), ή τον Απόλλωνα, ή το Διόνυσο-Λύσιο, ή όλους αυτούς μαζί.

Ο οφιούχος είναι μία άλλη εκδοχή για την έννοια των συμβόλων του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς, όπως θα δούμε στο κεφ. «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης», ενώ οι αναφορές του δίσκου στους θεούς Απόλλωνα και Διόνυσο ΚΑΙ σα θεραπευτές, είναι συνεχείς, αλλά έμμεσες.. και αυτές.

ε) “Άκρω μ' ό λύων” = “αυτός που θα με καταργήσει (θα με ακυρώσει), είναι στην κορυφή”.

Ας εμφανίσουμε λοιπόν το δίσκο να ισχύει και σαν εθιμικός νόμος, σαν παράδοση που προβλέφθηκε ότι κάποτε, με τον καιρό, θα καταλυθεί από κάποιον κι ας δημιουργήσουμε ένα τέτοιο άτομο με τη φαντασία μας, ας δώσουμε δήθεν χρησμούς γι' αυτό κλπ. Όπως έκανε η πυθία: χρησιμοδοτούσε για άτομα. Γιατί το σύμβολο 45 στην κορυφή του δίσκου, στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς, μπορεί να δείχνει και το χρόνο που κυλάει σα “ρους”, όπως εξηγώ στο κεφάλαιο «Η ύπαρξη ορφικών στοιχείων στο δίσκο», ή “τα γεγονότα” σαν «προβολές” (φωτός): «νάματα» (φωτός). Εκτός αν υπήρχε εξ αρχής πρόθεση να ισχύει ο δίσκος σαν εθιμικός νόμος, οπότε θα είναι καθαρά έργο μυστικιστών. Αυτό όμως είναι υπόθεση για την οποία υπάρχουν μεν ενδείξεις, δεν μπορεί όμως να επιβεβαιωθεί.

στ) “Άκρω μ' ό λύων” = “αυτός που μ' ελευθερώνει, είναι στην άκρη”.

Ποιόν να εννοήσουμε, ώστε να πλάσουμε μια ιστορία και γι' αυτόν;

στ1) Ένας συνδημιουργός θα έλεγε: Το Θεό, ή το Δία, ή το “λύσιο” Διόνυσο. Ας πλάσουμε λοιπόν μια ιστορία για όλους αυτούς κι ας απεικονίσουμε και τους ίδιους και τις γιορτές ή τις ιδιότητές τους με κοινά σύμβολα.

στ2) Άλλος συνδημιουργός θα έλεγε: “Μία τροφό-ελευθερώτρια, ή μια θεά-σωτήρα, το σύμβολο της οποίας να είναι στην άκρη του δίσκου, πχ στο κεντρικό πλαίσιο της Α ή της Β πλευράς, ή στο αρχικό ή στο τελευταίο πλαίσιο της πρώτης σειράς κάθε πλευράς”. Και θα σκέφτηκαν ποιές ήταν οι κύριες τροφοί της μυθολογίας και τί κοινά σημεία υπήρχαν στους σχετικούς μύθους.

Σημείωση: περισσότερα για τους θεούς και τις θεές του δίσκου στο κεφάλαιο «Η ύπαρξη ορφικών-μυθολογικών στοιχείων στο δίσκο της Φαιστού».

Οι πιο γνωστές τροφοί ή/και ελευθερώτριες ήταν:

- Η Ειλείθυια, προστάτις των τοκετών, που αποκαλούνταν και “λυσίζωνος”.

- Η Αρτεμις “Σώτειρα”, που έσωσε τους Αχαιούς από τους Αιτωλούς το 241 πΧ και το άγαμά της λατρευόταν στην

Πελλήνη. Μάλιστα ο ναός της στα Μέγαρα, όντας πίσω από την κρήνη του Θεαγένη, βρισκόταν “δίπλα σε πηγή”, όπως το σύμβολο της τροφού, ο μαστός, βρίσκεται δίπλα στα “νάματα” του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς.

- Η μεγάλη άρκτος σα νύμφη Καλλιστώ και τροφός του Δία.

- Οι Υάδες και οι πλειάδες σαν τροφοί του Διόνυσου.

- Η Ίσις, τροφός του Ωρου.

- Η Λητώ, μητέρα του Απόλλωνα (η Λητώ έσωσε την κόρη της Γαλάτειας -που μετονομάστηκε “Λεύκιππος”- από βέβαιο θάνατο: από τον πατέρα της, που δεν ήθελε κόρη αλλά γιό.. η Γαλάτεια κατέφυγε στην προστασία της Λητούς, που βοήθησε την κόρη να γίνει άντρας).

Έτσι οι παίκτες θα μπορούσαν να υποστηρίξουν οποιαδήποτε άποψη, αφού θα υπήρχαν ενδείξεις για όλες αυτές. Μόνο από τη συνεχή ροή του κειμένου μπορούμε -ίσως- να διαπιστώσουμε σε ποιά τροφά αναφέρθηκαν οι δημιουργοί του δίσκου, αν και πρόθεσή τους, όπως προανέφερα, δεν ήταν να αποκαλύψουν τί εννοούσαν, αλλά να προκαλέσουν τη νόηση των παικτών. Ας μην περιμένει λοιπόν κανείς να βρει μια σαφή απάντηση στο δίσκο.

Όπως εξήγησα πιο πάνω, πιστεύω ότι ο δίσκος παιζόταν σαν παιχνίδι και ο τρόπος που παιζόταν εναλλάσσονταν, για να μην πλήττουν οι παίκτες. Το μόνο που δεν μπορεί να υποθέσει κανείς είναι πόσος χρόνος δινόταν σε κάθε παίκτη να σκεφτεί πριν απαντήσει.

Οι τρόποι λοιπόν να παιχτεί ο δίσκος από τους παίκτες θα ήταν:

Α) να εξηγηθούν όλα του τα πλαίσια σαν ενιαίο κείμενο με λογική ροή νοήματος, ερμηνεύοντας κάθε σύμβολο ανεξάρτητα.

Το κείμενο που προκύπτει, το αναπτύξω στη συνέχεια σαν αφήγηση εκστρατείας.

Β) να εξηγηθούν όλα του τα πλαίσια σαν ενιαίο αφήγημα, με λογική ροή νοήματος, αλλά με υποκατάσταση συμβόλων που έχουν ίδιο νόημα.

Η δυσκολία εδώ θα ήταν να αποδοθούν όσο το δυνατόν περισσότερες έννοιες σε κάθε σύμβολο, ώστε να βρεθούν και τα σύμβολα που θα μπορούσαν να έχουν ίδιο νόημα και να υποκατασταθούν το ένα από το άλλο, όπως εξηγώ και στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου».

Για παράδειγμα

- Το σύμβολο 24 (η λάρναξ, η κιβωτός), όντας ένα από τα πιο περιεκτικά σύμβολα του δίσκου, θα μπορούσε να υποκαταστήσει τα σύμβολα 9, 12 και 17, αν θεωρήσουμε ότι όλα αυτά δηλώνουν την προστασία, κάλυψη, το κάλυμμα (την ασπίδα προστασίας). Δεδομένου δε ότι η λάρναξ στηρίζεται σε τρεις βάσεις, θα μπορούσε να υποκαταστήσει και το σύμβολο 22, και να αποδοθεί σαν «έρμα» ή (έρματα), αν θεωρήσουμε ότι και αυτό δηλώνει την έννοια «στήριγμα».

- Το σύμβολο 2 παραπέμπει στα σύμβολα 12, 13, 37, αφού όλα περιέχουν και την έννοια «τύλος» (στον ενικό) / «τύλοι» (στον πληθυντικό) / τύλη (το κύρτωμα, η προεξοχή της κορυφής του φοίνικα). Τα τέσσερα αυτά σύμβολα μπορούν λοιπόν να εκληφθούν και να αλληλο-υποκατασταθούν εναλλακτικά σαν τύλη/τύλοι, όπως εξηγώ πιο κάτω, υπό Γ. Το δε σύμβολο 2 παραπέμπει στο σύμβολο 37 και σαν (τό) κάρα = η κεφαλή, η κορυφή (δέντρου).

- Το σύμβολο 44 (ο θρίναξ) παραπέμπει στο σύμβολο 37 (η θρίναξ). Η τρινακρία και ο φοίνικας.

- Το σύμβολο 13 σαν «κ' αὐλός» = και πόρος (και υδραγωγός), παραπέμπει στο σύμβολο 45, αν εκληφθεί και αυτό σαν υδραγωγός. Επίσης το συμβ. 13 σαν «κ' αὐλός» παραπέμπει στο συμβ. 21 (ο κτείς), το οποίο όμως και έχει υποδοχή (αὐλό) για την τοποθέτηση στελέχους (λαβής), συνεπώς υποδηλώνει με τις λεπτομέρειές του την έννοια του συμβ. 13

- Το σύμβολο 17 σχετίζεται με τα συμβ. 20 και 21, αφού και τα τρία υποδηλώνουν οστρακόδερμα: το συμβ. 17 λόγω της λαβής του (ωτίον) παραπέμπει στα ωτία (λεπάδες, πεταλίδες). Το συμβ. 20 στα οστρακόδερμα και το 21 στα χτένια.

- Τα σύμβολα 6, 8, 9, 24 και 37 μπορούν να υποκαταστήσουν το ένα το άλλο, αν εκληφθούν σα να δηλώνουν το «εἴλημμα»: το περίβλημα ή το σκέπασμα (όπως το συμβ. 9), ό,τι είναι σπειροειδώς τυλιγμένο (όπως τα συμβ. 8 και 37) αλλά και η αψίδα, ο θόλος, η καμάρα (όπως τα σχέδια στο ρούχο του συμβ. 6 και ο θόλος στο συμβ. 24).

Πολλά, αν όχι όλα τα σύμβολα, παραπέμπουν το ένα, στο άλλο. Αυτό θα το διαπιστώσει όποιος διαβάσει προσεκτικά τις έννοιες που έδωσα στα σύμβολα, στο κεφάλαιο «Εξήγηση συμβόλων». Η υποκατάστασή των συμβόλων οδηγεί σε ποικίλα άλλα νοήματα, όμως όλα τελικά περιστρέφονται γύρω από (συμπυκνώνονται σε) τρία κεντρικά: την προστασία των αστέρων, των θεών σαν οφθαλμών, την προστασία που παρέχουν αυτοί σαν κεφαλές στην ύλη (στη φύση)! Η υποκατάσταση των συμβόλων με τον τρόπο αυτό, λειτουργεί όπως περίπου η υποκατάστασή τους με τον ακόλουθο -υπό Γ- τρόπο.

Γ) να εξηγηθούν όλα του τα πλαίσια χωρίς να χρειάζεται να προκύψει ενιαίο αφήγημα, μέσω συσχετισμού των συμβόλων που βρισκόταν στο ένα δίπλα στο άλλο (κατεπαλλήλως). Ενδεχόμενα θα έπρεπε να βρεθούν και νοηματικές αντιστοιχίες που υπάρχουν σε άλλα πλαίσια.

Όταν ερμηνεύουμε τα σύμβολα με αυτόν τον τρόπο, προκύπτει διαφορετικό τελικό νόημα από εκείνο που προκύπτει όταν ερμηνεύουμε τα σύμβολα ξεχωριστά. Αυτό το διαφορετικό νόημα είναι ίσως και “η ουσία του δίσκου”, που κρύβεται μπρος στα μάτια μας, επειδή επικεντρωνόμαστε στα καθέκαστα σύμβολα, ερμηνευοντάς τα σαν ανεξάρτητες εικόνες.

Για παράδειγμα:

- Στο πλαίσιο 18 της Α πλευράς (από περιφέρεια προς κέντρο) τα σύμβολα 23 (σφῦρα) και 33 (κῆτος) είναι δίπλα-δίπλα να δηλώνεται η αντιστοιχία, η εξίσωση του ενός με το άλλο. Μπορεί λοιπόν το ένα να χρησιμεύσει σαν επεξήγηση του άλλου και να υποκατασταθεί από το άλλο, **σα να επρόκειτο για κρυπτογραφία**. Δηλαδή όπου βλέπουμε το σύμβολο 23 (τη σφῦρα) να εννοούμε το σύμβολο 33 (το κῆτος-ψάρι), και κατ' επέκτασιν το κύτος-σύνολο πολιτών. Άλλωστε οι έννοιες είναι και αλληγορικές.

Αν λοιπόν στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) αντικαταστήσουμε τη λέξη “σφῦρα” με τη λέξη “κύτος” (σύνολο πολιτών), η φράση διαβάζεται και σαν “Πειρά, κύτος· γῶν οἶα τροιᾶς” = “Ἡ ἄκρη, είναι το σύνολο των πολιτών· σαν ἄκρη του νήματος”.

“Ἡ ἄκρη του νήματος” είναι λοιπόν: είτε το σύνολο των ελεύθερων πολιτών (ο δήμος), είτε η συνέλευση πολιτών (η εκκλησία του δήμου, η “ἄλία”), είτε τα μέλη κάποιας αίρεσης. Το μόνο σύμβολο που θα μπορούσε να δηλώνει όλες αυτές έννοιες, είναι το 12. Αν είναι έτσι, οι μικροί κύκλοι στο σύμβολο αυτό -που είναι σαν προεξοχές- λογικά θα συμβολίζουν πολίτες, ή οργανώσεις, ή μικρότερους δήμους και όλοι μαζί οι κύκλοι θα μπορούσαν να δηλώνουν και μια πόλη-κράτος. Στην περίπτωση αυτή το σύμβολο 2 -όταν βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 12- θα μπορούσε να ερμηνευτεί σα “δημοῦχος” (ο προστάτης θεός ή η προστάτις θεά μιας πόλης).

(Θεωρώ σκόπιμο να αναφέρω παρενθετικά το ότι στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, το συμβ. 2 του κοντοκουρεμένου άντρα βρίσκεται δίπλα στο συμβ. 6 της κόρης με το χέρι στην καρδιά, η οποία μπορεί να ερμηνευτεί και σαν “φιλήτωρ”= η αγαπημένη, η ερωμένη. “Φιλήτωρ” όμως λεγόταν και ο πατέρας του “Δημούχου”, ενός τρώα που σκοτώθηκε στον τρωικό πόλεμο. Πιστεύω ότι πρόκειται για σύμπτωση, αφού θεωρώ ότι είναι υπερβολικό ο δίσκος που βρέθηκε στη Φαιστό να εξιστορεί σκηνές και άτομα που σχετίζονται με τον τρωικό πόλεμο).

Στην προκειμένη περίπτωση, αν η ἄκρη του νήματος είναι το σύνολο των πολιτών, όπως διαβάζουμε στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς, η λύση του “γρίφου” (σε ποιο πλαίσιο μπορεί να βρίσκεται αυτή ή “ἄκρη του νήματος” οι πολίτες δηλαδή), θα είναι το κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, το οποίο μπορούμε να διαβάσουμε και σαν “ἴνες τήθης” = “οι ἥρωες της θάλασσας”. Συσχετίζοντας λοιπόν τα πλαίσια, προκύπτουν φράσεις σαν ερωταπαντήσεις κι αυτή είναι μία από τις ιδιαιτερότητες του δίσκου.

- Στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), η κόρη (σύμβολο 6) και το φύλλο (σύμβολο 35) βρίσκονται δίπλα δίπλα, οπότε μπορούν να ερμηνευτούν σα “φιλία”, ή “φιλῶ” = “αγαπῶ”, “μου αρέσει”, ή “φιλήτωρ” = “εραστής”, “ερωμένη”, η αγαπημένη της καρδιάς, ενώ, αν ερμηνευτούν χωριστά, θα είναι (η) “κόρη” = η “κοπέλα” (ή όποια ἄλλη έννοια αποδίδεται με το σύμβολο της κόρης, πχ η αποικία) και (τό) “φίλον” = “αγαπητός/ή/ό”, ή “φιλῶν” = “αυτός που αγαπάει”, “αυτός που του αρέσει κάτι”, ή “φῦλον” = το “εθνικό φύλο”, η “φυλή”.

Επίσης σε ορισμένα πλαίσια, αποδίδεται νόημα μέσω έως και τριών συμβόλων, που βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο.

Για παράδειγμα:

Στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, όπως προανέφερα (υπό Β), τα τρία σύμβολα 2, 12 και 13 στη σειρά, δηλώνουν την έννοια «τύλοι» (η τύλη -πάνω στο σύμβ. 2- και οι τύλοι -πάνω στα σύμβ. 12 και 13).

Στο πλαίσιο 20 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) τα σύμβολα 25 και 10 δηλώνουν -σα σύνολο- το

κουπί την “κόπη”, που σήμαινε και “βραχίονας” (και μτφ. ο ηγέτης, η κυβέρνηση ο “οϊαξ”), ενώ σε συνδυασμό και με το σύμβολο 23 που ακολουθεί (τη γωνία, που σήμαινε και «κεφαλή»), “επικυρώνουν” το “στυλοβάτη”, τον αρχηγό.

Σε ορισμένες περιπτώσεις χρειαζόταν να γίνει μετάθεση τονισμού των λέξεων ή/και διάσπασή τους σε δύο ή περισσότερα μέρη, με τελικό νόημα άσχετο με εκείνο της αρχικής λέξης ή ρήματος.

Για παράδειγμα:

Στην Α πλευρά (από το κέντρο προς την περιφέρεια) στο πλαίσιο 8, το σύμβολο 19 (το αποκομμένο κλαδί δέντρου) είναι δίπλα στο σύμβολο 17 (το καπάκι, η σφραγίδα, ή η πόρπη, ή το ήμισυ κάποιου πράγματος). Μία από τις έννοιες του συμβόλου 19 είναι και “έπικείρω, -ει” = αποκόπτω, αποτέμνω, εμποδίζω, ματαιώνω, ενώ μία από τις έννοιες του συμβόλου 17 είναι και “έπισφραγίζω, -ει”. Οι έννοιες είναι φαινομενικά αντίθετες και η μία αναιρεί την άλλη. Παρηχητικά όμως, το “έπικείρω” γίνεται “έπικυρώ”, που έχει την ίδια έννοια με το “έπισφραγίζω” και η φράση γίνεται “έπικυροϊ (έπισφραγίζει) γ’ όνειρα κόρη” = “Αυτή που είναι χρήσιμη, επιδοκιμάζει” ή “Αυτή που είναι χρήσιμη, επικυρώνει”, ή “Αυτή που είναι χρήσιμη, προσφέρει πολύτιμο δώρο”.

Δ) με την εύρεση των πλαισίων που έχουν σχέση ερωτήσεως-απαντήσεως, σαν επίλυση σταυρόλεξου, ερμηνεύοντας τα σύμβολα με τον τρόπο που εξήγησα πιο πάνω (κατεπαλλήλως), ή και χωριστά το ένα από το άλλο. Και τις δύο περιπτώσεις προκύπτουν ενδείξεις σα γρίφοι, που βοηθούν τον παίκτη να καταλάβει το νόημα άλλων πλαισίων του δίσκου και να απαντήσει στους “γρίφους”, συσχετίζοντας τα πλαίσια.

Για παράδειγμα

- Ερμηνεύοντας τα σύμβολα του πλαισίου 10 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) κατεπαλλήλως:

- Το σύμβολο 41 (οστούν) δίπλα στο σύμβολο 19 (διχαλωτό κλαδί), μπορεί να δηλώνει:

1) την “ήβη” ή “ήβα”, το ηβικό οστούν. Η λέξη “ήβη” συνηχεί με το “ή βή” = “όπου πάει, όπου βρεθεί”.

Έτσι η ερμηνεία της φράσης του πλαισίου 10, μπορεί να είναι:

άκροφύλαξ/έπίσημος (μηλωτής)/ήβη/κλαδών/φύλλον = “άκροφύλαξ επίσημος· ή βή, κλαδών φίλον” = “έπίσημος ακροφύλακας (ακροφύλακας ποιμήν)· όπου βρεθεί, διάκειται φιλικά προς την ορφική δεκάδα”.

Ο αφηγητής εννοεί ότι κάποιος “ποιμένας” ή κάποιος “έπίσημος”, που τον χαρακτηρίζει “ακροφύλακα” (προστάτη σε απομακρυσμένη περιοχή ή χώρα), λατρευόταν από τους ορφικούς. Καθήκον του παίκτη θα ήταν λοιπόν να βρεί σε ποιο πλαίσιο εικονίζεται ο ακροφύλακας αυτός, με σύμβολα που αποδίδουν τη λατρεία του, και ποιός ήρωας (ή θεός) είναι.

Κάθε απάντηση θα θεωρούνταν σωστή, αρκεί να ήταν αιτιολογημένη. Ένας παίκτης θα έλεγε για παράδειγμα ότι η απάντηση κρύβεται στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, όπου η φράση αποδίδεται σαν: “Άκροφύλαξ/έπίσημος/καυλός/ώς/γωνιαίως” = Άκροφύλαξ επίσημος κ’ αυλός, ως γών ή Έως», υπονοώντας τον Απόλλωνα σαν αδελφό της Έω (Ηούς, Αυγής).

2) τη λέξη (ό) άγμός = το κάταγμα, ή κάτι αποστεωμένο.

Ο αφηγητής σκόπιμα τοποθέτησε τα δύο αυτά σύμβολα μαζί, για να μας παραπέμψει και στη λέξη “άγμός”, όχι όμως με την αρχική της έννοια σαν “κάταγμα”, αλλά σαν “απόκρημνος βράχος, βραχώδες σπήλαιο, αιγιαλός, παραλία”. Δίπλα στα δύο αυτά σύμβολα (19 και 41) βρίσκεται και το σύμβολο 35 (το μονό κλαδάκι με φύλλα). Προφανώς δηλώνεται ο αποξηραμένος, ο ξερός, ο στεγνός, ο απένταρος (αῦος, -η, -ον), η ξηρασία (αυότης), η ακαρπία, η δίψα, η πνιγερή ζέστη, η ανομβρία (ο αυχμός, η αυχμή, η αυχηρία) ή η ενέργεια “ξηραίνω”, “στεγνώνω”, “μαραίνω” (αυαίνω).

Έτσι η ερμηνεία της φράσης του πλαισίου 10, θα είναι: Ύψικομη/τροχιά/άγμός = Ύψι κόμη, τροχιά· άγμός = “Πανοραμική κωμόπολη ψηλά· παραλία (απόκρημνος βράχος)” ή: Ύψικομη/τροχιά/αυότης = Ύψι κόμη, τροχιά· αυότης = “Πανοραμική κωμόπολη ψηλά· ξηρασία”. Οι φράσεις αυτές υπονοούν προφανώς κάποιο νησί των Κυκλάδων, που “δείχνει” ο δίσκος σα γεωγραφικός χάρτης. Ο παίκτης θα μπορούσε να σκεφτεί τη Σαντορίνη, βασιζόμενος στη φράση του πλαισίου 25 της Β πλευράς, που διαβάζεται και σαν: “Πειρά/αΐρα/γωνία/Τρίτωνος” = “Πυρρά έρα, γών οΐα (έρα) Τρίτωνος” = “Κόκκινη γη λοιπόν, όπως η γη του Τρίτωνα”.

Γη του Τρίτωνα μπορεί να θεωρηθεί η Σαντορίνη, που όντως έχει παραλία με το όνομα « Η κόκκινη παραλία». Ο Τρίτωνας έδωσε δώρο στον αργοναύτη Εύφημο ένα σβόλο γης κι ο Εύφημος, αντί να τον πετάξει στις πύλες του Άδη, όπως τον συμβούλεψε ο Τρίτωνας -με σκοπό να γίνει κάποιος απόγονός του βασιλιάς της Λιβύης- τον πέταξε στη

θάλασσα. Έτσι αναδύθηκε η Σαντορίνη, που παλιά λεγόταν Στρογγύλη (περισσότερα για τα νησιά των Κυκλάδων, στο κεφάλαιο “Το γεωγραφικό νόημα του δίσκου”).

- Ερμηνεύοντας τα σύμβολα του πλαισίου 10 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) χωριστά το ένα από το άλλο:

Υψίκομη/ἀσπίς/ὄστουν/κλῶνος/φύλλον = “Υψι κομῆ ἀσπίς, ὡς τ' οὔν κλῶνος φίλον = “Ἀσπίδα κυματίζει ψηλά, σα να της αρέσει η ταραχή”. Ο δημιουργός του δίσκου, σ' αυτή την εκδοχή, κάνει λογοπαίγνιο με τη σημαία που κυματίζει τόσο πιο ωραία, όσο πιο δυνατός άνεμος φυσάει. Φυσικά η σημαία θεωρείται και ασπίδα και εικόνα των ιδανικών ενός έθνους, αφού αυτά συμβολίζει. Καθήκον λοιπόν του παίκτη θα ήταν να βρει ποιά πλαίσια «εικονίζουν» τρόπον τινά (δηλώνουν) μια σημαία που κυματίζει και να σχηματίσει μια ολοκληρωμένη πρόταση με τα σύμβολα του πλαισίου εκείνου (πρόταση που να περιγράφει το ίδιο, όπως και η ερώτηση).

1. Μία απάντηση λοιπόν στο “αίνιγμα” του πλαισίου 10 της Α πλευράς, βρίσκεται στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), στο οποίο προκύπτουν οι παρακάτω (υπό α και β) φράσεις:

1α) “Υψίκομη/φιλία/μόνοικος/ἐπιστήλιον/φῶς” = “Υψι κομῆ. Φιλεῖ ᾧ Μόνοικος. Ἐπη. Στυλ' (οι), οἶον φῶς” = “Ψηλά κυματίζει.. Αγαπάει σαν τον Ηρακλή. Ἐπη. Οι στύλοι αποκαλύπτουν την αλήθεια (οι στύλοι είναι σαν το φως)”.

Ο παίκτης θα ἔλεγε ότι ο αφηγητής αναφέρεται στον Ηρακλή, στις Ηράκλειες στήλες (στο Γιβραλτάρ) και στη σημαία του Ρήγα Φεραίου. Η φράση αυτή θα ήταν ένδειξη για τη σημαία που πρότεινε ο Ρήγας Φεραίος, η οποία απεικόνιζε το ρόπαλο του Ηρακλή και είχε τις λέξεις “Ἐλευθερία-Ἰσοτιμία-Ἀδελφότης”. Ὄντας τρίχρωμη (ἀσπρη, μαύρη και κόκκινη), περιείχε το ἀσπρο και το κόκκινο: τα χρώματα του φωτός και της φωτιάς, σαν ο Ηρακλής να ήταν φωτεινός στυλοβάτης (την εξήγηση των συμβόλων ἔδωσε ο Ρήγας στο επαναστατικό φυλλάδιο του 1797). Ο παίκτης θα ἔλεγε ότι ο Ρήγας Φεραίος “φιλεῖ ᾧ Μόνοικος” (“αγαπάει ὅπως ο Ηρακλής”): αγαπάει την πατρίδα, την ελευθερία και τις ηθικές αρχές με πάθος, αφού δόγμα του ήταν οι ηθικές αρχές. Ἄλλωστε ήταν και ἥρωας/πρωτοστάτης ὅπως ο Ηρακλής, που δοξάστηκε για τον ίδιο λόγο: επειδή διάλεξε το δρόμο της Ἀρετῆς και του αγώνα, το δρόμο των ἀθλων.

1β) “Υψίκομη/γλήνη/φύλλον/φῶσων/φῶς” = “Υψι κομῆ γλήνη· φιλῶν φῶσων φῶς” = “Ψηλά κυματίζει εἶδωλο, του οποίου το τετράγωνο πανί αγαπάει το φως. Η φράση αυτή ερμηνεύεται σαν ένδειξη για την επαναστατική σημαία της Ὑδρας, η οποία είχε κόκκινο και ἀσπρο χρώμα (τα χρώματα του φωτός και της φωτιάς: ἀσπρο και κόκκινο). Η Ὑδρα είχε αποικιστεί ἀπὸ κάρες και αθηναίους και ήταν σημαντικό εμπορικό και ναυτικό κέντρο της Μεσογείου, ἐνὸς συμμετείχε ενεργά στην ἐπανάσταση. Λογικό λοιπόν και η σημαία της ν' αποτελεί κάτι ξεχωριστό.

Ἐνδειξη για τη σημαία της Ὑδρας αποτελούν και τα πλαίσια 9 και 10 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) που ερμηνεύονται και σαν:

Πλαίσιο 9, της Β πλευράς: “Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὕψι κ' ᾧ ῥίνος, πεπρισμένος οἶαξ = “Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα-, σαν ασπίδα ψηλά, οδοντωτός κυβερνήτης”

Πλαίσιο 10, της Β πλευράς: Φωτός κυψέλη· μοῖρα, φίλον = “Εἶν' η κυψέλη του φωτός· η τύχη μας ευνοεῖ.”

Η σημαία της Ὑδρας είχε στην ἄνω αριστερή ἄκρη τον ἥλιο/κυψέλη φωτός, ἐνὸς οι ακτίνες του προεξείχαν σα δόντια.

2. Ἄλλη απάντηση στο γρίφο του πλαισίου 10 της Α πλευράς, βρίσκεται στο πλαίσιο 7 της Β πλευράς, ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο, ὅπου διαβάζουμε: “Σκύτα-λεῖον, ὄν οἶον κῆτος” = “Μια λεοντοκεφαλή, ἓνα πλάσμα σαν κῆτος”. Ο παίκτης θα απαντούσε ότι ο αφηγητής, στο πλαίσιο 10, αναφερόταν στην επαναστατική σημαία των Ἐπτανήσων, που απεικόνιζε ἓνα πλάσμα σα λιοντάρι με φωτοστέφανο.

3. Ἄλλη πιθανή απάντηση είναι ότι πρόκειται για τη σημαία της Ἑλλάδας, την κυανόλευκη, αφού τα πλαίσια 28, 29 και 30 της Β πλευράς ερμηνεύονται και σαν: “Υψίκομη/γλήνη/φύλλον/ἐπίστεγον/φῶς/Ἦς/κάραβος/ἐπίστεγον/κύτος/ἡ ἡῖών/τήθης = “Υψι κομῆ γλήνη, φίλον ἐπίστεγον. Φῶς, κάραβ' ὡς. Ἐπί στεγῶν, κεί τ' ὡς, ἡῖον τήθης” = “Ψηλά κυματίζει εἶδωλο, αγαπημένο στολίδι της πρύμνης. Το φως του είναι σαν της μεγάλης ἄρκτου. Το βρίσκεις και πάνω στις στέγες, το απολλώνειο της θάλασσας”.

Τα πολεμικά πλοία συνήθως ἔχουν τη σημαία στον πρυμναῖο ἰστό. Στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς, το σύμβολο 23 ακουμπάει στην πρύμνη του συμβόλου 25 (του πλοίου), στο ἐπίστεγόν του. Ο αφηγητής φαντάζεται συνεπῶς τη σημαία σαν “ἐπίστεγο”, σκέπαστρο, καταφύγιο. Το “απολλώνειο” της θάλασσας, είναι ο λευκός αφρός πάνω στο κυανό της θάλασσας. Εἶν' οι λευκές λωρίδες της κυανόλευκης, που κυματίζει στις στέγες των σπιτιῶν, οι οποίες συμβολίζουν τη φράση “ἡ θάνατος”. Τα πλαίσια 29 και 30 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ἀποδίδονται και σαν: “το κόσμημα της πρύμνης είναι σα “νεκρική κλίνη κι οι ψυχές των νεκρῶν σα φῶτα” (“Ἐπίστεγον, κράββατ' ὡς. Νεκάδες,

φῶτ' ὡς!"). Η ελληνική σημαία, σαν εἶδωλο των ιδανικῶν μας, περικλείει το νόημα του θανάτου και της λευτεριάς. Κι οι ψυχές των νεκρῶν της τροφού-γῆς, ἀλλά και της τροφού-θάλασσας που πολέμησαν για τη λευτεριά της χώρας -σε γῆ και σε θάλασσα-, κείτονται παρά πόδα της σημαίας σε σωρούς "νεκάδες".

4. Αν ο παίκτης ἦταν αρχιτέκτονας, θα συνεδιάζε την ἀνωτέρω "φράση" του πλαισίου 7 της Β πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο): "Μια λεοντοκεφαλή, ἓνα πλάσμα σαν κῆτος", με τη "φράση" του ἐπόμενου πλαισίου (του 8), που -μεταξύ ἄλλων- δίνει και το νόημα: "Τώρα θα γίνει ἀντιληπτό τί ἐννοῶ: ἡ λεοντοκεφαλή εἶναι σα γωνιακός ἀρμός." ("Ἄξει νῦ φῶς: Σκύτα-λείων, ὡς γωνία") και θα ἀπαντούσε ὅτι ο ἀφηγητής, με το γρίφο του πλαισίου 10 της Α πλευράς ("Υψι κομῆ ἄσπις, ὡς τ' οὖν κλόνος φίλον"), ἀναφερόταν σε λεοντοκεφαλή-ἀκροκέραμο σε ναό (ἀνθεμον), ἀρκεί ἡ φράση αὐτή να ἐρμηνευτεῖ σαν "Ἀσπίδα κομπάζει ψηλά, σα να της ἀρέσει ἡ ταραχή" και ὄχι σαν "Ἀσπίδα κοματίζει ψηλά, σα να της ἀρέσει ἡ ταραχή", ἀφοῦ το ρῆμα "κομεῖ" σημαίνει και "κομπάζει", ἀλλά και "κοματίζει" (κομέω-ῶ: ἰωνικός τύπος του κομάω-ῶ).

Ἀγάλματα λιονταριῶν κοσμοῦσαν σαν "ἀσπίδα" (φόβητρο) τις εἰσόδους ἀνακτόρων, των τύμβων ἐπονύμων και τις πύλες πόλεων. Τis λεοντοκεφαλές τις τοποθετοῦσαν και σαν ἀκροκέραμο σε ναούς. Δεν ἀποκλείεται λοιπόν το πλαίσιο 10 να ἀναφέρεται και στη φροντίδα (προστασία) που παρέχει με τη δύναμη ἀποτροπῆς του ο βασιλιάς της ζούγκλας, που του ἀρέσει ἡ ταραχή, ο κλόνος, σαν ἀγριο θηρίο. Θα χρειαζόταν φαντασία και παρατηρητικότητα για να ἀπαντηθοῦν οι γρίφοι.

- Ἐρμηνεύοντας το πλαίσιο 6 της Β πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο):

Τα σύμβολα 16 και 23 τοποθετημένα το ἓνα δίπλα στο ἄλλο, ἐρμηνεύονται ἀντίστοιχα και σαν "ἀκίς" (αιχμή, οξεία ἀκρη) και "στῦλος" (στυλοβάτης), ὑπονοώντας συλλήβδην τη λέξη (ἢ) "γραφίς". Ἡ λέξη "ἀκίς", ἀπό μόνη της, σημαίνει και "γραφίς". Ἐτσι ἡ "πρόταση" του πλαισίου 6 της Β πλευράς ἐρμηνεύεται και σαν: Γραφίς/γωνία/ἕνεως = "Γραφῆς γονή, ἧ ἦν ἕως" = "Ἡ γένεση της γραφῆς (ἦταν) σαν την αὐγή".

Ο ἀφηγητής ἐννοεῖ ὅτι ἡ γένεση της γραφῆς ἦταν σα να ξημέρωσε στη γῆ. Ποιανού ἄλλου πλαισίου το νόημα σχετίζεται με την ἀνυπαρξία, ἢ την ἐφεύρεση της γραφῆς, ἢ σε ποιό λαό ἀναφέρεται ο ἀφηγητής και ποιό πλαίσιο τον ἀπεικονίζει καλύτερα; Ο παίκτης θα ἔπρεπε να δώσει ἀπάντηση. Προφανῶς θα εἶναι κάποιο ἀπό τα πλαίσια ὅπου εἰκονίζεται το σύμβολο του φοίνικα (το συμβ. 37) σα δηλωτικό των φοινίκων.

Ἀλλά και χωριστά το ἓνα ἀπό το ἄλλο, τα σύμβολα του πλαισίου 6 της Β πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο) δίνουν την ἐρώτηση:

Πειρά/τύπος/γωνία/τριάδι = Πῦρ ἀτύπως· γῶν οἶα Τριάδι = "Ἄτυπο πυρ, ὅπως στην (ἀγία) τριάδα".

Τί ἐννοεῖ ο ἀφηγητής;

Ἴσως σαν "ἄτυπο πυρ" ἐννοεῖ αὐτό που δεν ἐμφανίζει τα βασικά χαρακτηριστικά της φωτιάς, το πυρ που δεν καίει. Ο Διόνυσος λεγόταν και "πυριγενής", ἴσως λοιπόν ἀναφέρεται στο θεό αὐτό. Ποιό, ἢ ποιὰ πλαίσια του δίσκου ἀναφέρονται στο Διόνυσο εἴτε σαν "φῶς", εἴτε ἀπλά σ' αὐτόν; Ο παίκτης θα ἔπρεπε να βρεῖ τα ἀντίστοιχα πλαίσια. Το 12 της Α πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο) ἀποδίδεται και σα να ἀφορᾶ το Διόνυσο-Ἄνθιο σα θεό ἀκροφύλακα (ἀποκαλούμενο και «στῦλος»): «ἀκροφύλαξ ἐπίσημος, πέλει ἧ στῦλος: Ἄνθιος!».

Ἄλλος παίκτης θ' ἀπαντούσε ὅτι ἡ φράση "Ἄτυπο πυρ, ὅπως στην (ἀγία) τριάδα", ἀφορᾶ μία μονή, ἢ μια σκῆτη της Ἀγ. Τριάδος και ὅτι σχετίζεται με το πλαίσιο 24 της Α πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο), ὅπου, αν ἐρμηνεύσουμε τα σύμβολα χωριστά, προκύπτει ἡ φράση: Κλάδων/ἔρυμα/γωνία/κόριον = Κλάδων ἔρυμα, γῶν οἶα, κ' ὄριον = "Σα σκέπη των κλάδων και σαν ὄριο" ("σαν ὄριο" σημαίνει και "σαν ἀκρο της ἐπικράτειας των κλάδων").

Ο παίκτης λοιπόν θα ἐρμήνευε την ἀνωτέρω φράση του πλαισίου 6 της Β πλευράς σα να ἀφορούσε τη μονή της μεγίστης Λαύρας στο Ἅγιον ὄρος, μονή που βρίσκεται λίγο πιο πάνω ἀπό το ΝΑ ἀκρο της χερσονήσου του Ἄθω, ἀρα στο "ἔσχατο ὄριο" του νομοῦ Χαλκιδικῆς και κατατάσσεται πρώτη στην τάξη της ἱεραρχίας των μονῶν, ἀρα εἶναι και "σκέπη των κλάδων". Ἄλλωστε ἡ μονή αὐτή ἔχει και σκῆτη με το ὄνομα "Ἄγία Τριάδα".

Ο ἴδιος (ἢ ἄλλος παίκτης) θα μπορούσε σαν "ἀπάντηση" στο αἰνίγμα του πλαισίου 6 της Β πλευράς (ἀπό την περιφέρεια προς το κέντρο), να θεωρήσει και τη φράση που προκύπτει στο πλαίσιο 7 της Β πλευράς, το οποίο ἐπίσης δείχνει να ἀναφέρεται σε σκῆτη της Ἀγ. Τριάδος:

"Σκύταλος/ὄς/ἴον/κῆτος" = "Σκῆτ' ἄλός, ὀσίων κοῖτος" = "παραθαλάσσια σκῆτη, φωλιά ὀσίων"

"Σκύταλος/ὄς/ἴον/κῆτος" = "Σκῆτ' ἄλός, ὀσίων κύτος" = "παραθαλάσσια σκῆτη, πολιτεία ὀσίων".

“Σκύταλος/ὄς/ἴον/κῆτος” = οἶον = “Σκῆτ’ ἄλός ὀσίων, κεῖ τ’ ὤς” = “εκεῖ εἶναι και η παραθαλάσσια σκῆτη των ὀσίων”.

Η σκῆτη της Αγ. Τριάδος (καυσοκαλυβίων) υπάγεται στη μονή μεγίστης λαύρας και εἶναι σε μορφή οικισμού (πολιτείας) με παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, αφού περιλαμβάνει 34 καλύβες με 35 γέροντες, που ασχολούνται με τη χειροτεχνία, την ξυλογλυπτική, την παρασκευή θυμιάματος και πουλάνε τα τεχνουργήματά τους.

Άλλος παίκτης θα θεωρούσε ότι η σωστή απάντηση εἶναι η σκῆτη της Αγ. Άννης. Η σκῆτη αυτή υπάγεται επίσης στη μονή μεγίστης Λαύρας, λειτουργεί -και αυτή- σαν οικισμός από 85 μοναχούς οι οποίοι παράγουν θυμιάμα και σ’ αυτήν φυλάσσεται το “φαιλόνιον” του Αγ. Χρυσοστόμου Σμύρνης, που μοιάζει με το σύμβολο 9. Θα ἔλεγε λοιπόν ότι η απάντηση βρίσκεται στο πλαίσιο 27 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), του οποίου η φράση διαβάζεται και σαν: Ὑψίκομη/εἶμα (φαιλόνιον)/δέρας/ὄς = Ὑψι κόμη, φαιλόνιον δ’ ἔρας ὤς” = “Ψηλά υπάρχει κομόπολη, σα φαιλόνιο της γης”

Σημείωση: Το φαιλόνιο εἶναι ἔνδυμα αρχαϊκής μορφῆς που μοιάζει με αρχαίο μανδύα (ιμάτιο = εἶμα), φοριέται από το κεφάλι, δεν ἔχει μανίκια και εἶναι ανοικτό στο μπροστινό μέρος, ὅπως ακριβῶς το σύμβολο 9. Το φαιλόνιο συμβολίζει τον ἄρραφο χιτώνα του Χριστοῦ και την ἐπίγεια Εκκλησία. Ὅπως ο χιτώνας εἶναι ἓνα τεμάχιο, ἔτσι πρέπει και η Εκκλησία να εἶναι μία. Όταν εἶναι λευκό, συμβολίζει τη φωτεινότητα της Θεῆας Χάριτος. Όταν εἶναι κόκκινο, συμβολίζει την κόκκινη χλαμύδα που οι Ρωμαῖοι στρατιῶτες φόρεσαν στον Χριστό πριν τη Σταύρωση για να τον εμπαίζουν. Το φαιλόνιο, μετὰ την ἄλωση της πόλης, αντικαταστάθηκε από τον αρχιερατικό σάκκο (που φοροῦσαν οι ἐπίσκοποι), σε ἔνδειξη συμπαράστασής τους στην ὕβρι που υπέστη ο Χριστός. Το σύμβολο 27 μοιάζει πολύ με τον αρχιερατικό σάκκο, που ἔχει και αὐτός κοντές ἐπιχειρίδες (μανίκια). Τα δύο σύμβολα μαζί, παραπέμπουν λοιπόν σε ἔνδυμα.

Άλλος παίκτης θα ἔλεγε ότι η φράση του πλαισίου 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ερμηνεύεται σαν: “Σκύταλος/ὄν/ἴον/κῆτος” = “Σκῆτ’ ἄλός ὀνίων, κεῖτ’ ὤς” = “Εἶναι σαν παραθαλάσσια σκῆτη πουλημένων”.

Άλλος θα ἔλεγε ότι η φράση του πλαισίου 7 της Β πλευράς αποδίδεται σαν:

- “Σκυτάλιον/εἶς/ἴον/κῆτος” = “Σκυτάλη, ὄν: εἰσιόν* κύτος” = “Η σκυτάλη εἶναι ὑπαρξη· το σύνολο πολιτῶν (το πλήθος) που εισέρχεται” (δηλαδή η σκυτάλη συμβολίζει πλήθος ατόμων),

ἢ

- “Σκυτάλη/ὄς/ἴον/κῆτος” = “Σκύτα, λείως ἴον κύτος” = “Το πλήθος που προσέρχεται ἡμερα εἶναι τομάρια”.

Ο παίκτης θα υποστήριζε λοιπόν την ἄποψη ότι ο δημιουργός του δίσκου εννοοῦσε, ότι η σκυτάλη εἶναι ἀλληγορία για το σύνολο των πολιτῶν που μπαίνουν ἡμερα σε κάποιο χώρο. Ἴσως σαν ἐκκλησίασμα, σαν προσκυνητές κλπ.

(*«εἰσιόν»): μετοχή ἐνεστώτα οὐδ. γένους του ρ. «εἴσειμι» = εισέρχομαι)

Σημείωση: Το διφορούμενο των νοημάτων γίνεται φανερό και στη Β πλευρά, στο πλαίσιο 13 (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ὅπου ἄλλος παίκτης θα ἔλεγε ότι η σωστή ἀπόδοση της φράσης “Ὑς/ἔρματα/κόχλος/φύλλον” εἶναι: “ὡς ἔρματα κ’ ὄχλος φιλῶν” = “ἐπειδὴ κι ο ὄχλος αγαπάει τις ἠθικές ἀρχές” κι ἄλλος θα ἔλεγε ότι τα σύμβολα πρέπει να ερμηνευτοῦν με ἀντίθετο νόημα, σαν: “Ὑς/ἔρματα/πιλός/φύλλον” = “ὡς ἔρματα πηλός φιλῶν!” = “πόσο αγαπάει τις ἠθικές ἀρχές ο ἠλίθιος!” (“πιλός” λέγεται ο κοιλίας, το σύμβολο 20 και συνηγεῖ με τη λέξη “πηλός” = ἠλίθιος).

Ένας ἀρχαιολόγος θα διάβαζε τη φράση του πλαισίου 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) σαν: “Γλύμμα γῶν οἶα Τριτοῦς” = “Ανάγλυφο ὅπως της Αθηνάς” και θα ἔλεγε ότι η απάντηση στο ἀίνιγμα βρίσκεται στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς (πάλι από την περιφέρεια προς το κέντρο), του οποίου τη φράση θα διάβαζε σαν: “Ἀκροφύλαξ φιλήτωρ, μόν’ εἰκός ἐπί στήλῃ· ὄν φῶς!” = “Αγαπημένη ἀκροφύλακας μόνη σε στήλη. Φωτεινό ὄν!” Ο ἀρχαιολόγος θα εννοοῦσε προφανῶς τη στήλη στην Ἀκρόπολη με το ἀνάγλυφο της “σκεπτόμενης Αθηνάς”.

Μια εικόνα, χίλιες λέξεις..

- **Ερμηνεύοντας το πλαίσιο 11 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο):**

Το σύμβολο 41 (οστούν) δίπλα στο σύμβολο 40 (μηροί, ισχία) δηλώνει το “μηριαίο οστούν”, ἢ ἀπλῶς τα “μηρά”, τους μηρούς (η παρουσία του οστού, μας βοηθεῖ να καταλάβουμε πῶς πρέπει να ερμηνεύσουμε το σύμβολο 40). Ἐτσι η φράση του πλαισίου αὐτοῦ, αν τα σύμβολα ερμηνευτοῦν μαζί, ερμηνεύεται και σαν:

α) ὄς/μηριαῖον/φῶς = “ὡς μοι ρεῖ αἰών, φῶς” = “Το φως κυλάει ὅπως κι η ζωή (ο προορισμός) μου”. Ο ἀφηγητής προφανῶς ἐννοεῖ ότι ο προορισμός του εἶναι να ἐπιστρέψει προς δυσμάς κι ἔτσι η πορεία του θ’ ἀκολουθήσει μοιραία την πορεία του ἡλίου, την πορεία του φωτός. Μας ἀποκαλύπτει -και ἔμμεσα- λοιπόν, ότι βρίσκεται κάπου ἀνατολικά της

Κρήτης, αλλά δε μας αποκαλύπτει πού. Αυτό, αφήνει να το ανακαλύψουμε εμείς, μελετώντας τα πλαίσια. Καθήκον του παίκτη ήταν να μελετήσει προσεκτικά τα πλαίσια και να υποδείξει την πιθανή τοποθεσία του αφηγητή.

β) ὄς/μηρά/φῶς = ὡς μοῖρα, φῶς” = “Το φως είναι σαν τη μοῖρα”. Ο αφηγητής εδώ εννοεί ότι ὅπως δύνει το φως, έτσι βάνει κάποτε στη δύση της κι η ζωή. Πρακτικά ὅμως αναφέρεται στην κατεύθυνση προς την οποία βαδίζει (προς δυσμάς), εξερευνώντας τη ζώνη ἐδάφους, τη “μοῖρα” που τον ενδιαφέρει. Αυτό μας το αποκαλύπτουν τα πλαίσια 20 και 21 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), ὅπου διαβάζουμε: “Ἄνθ' ὡς αἶρα, Οἰνάς, ἀσπίς γάρ· τηθύων μοῖρα· ὡς τ' οὖν εἶμι” (Σα σφύρα είναι κι ο ἀμπελώνας, γιατί κι αυτός προστατεύει: είναι ζώνη οστράκων, απ' την πλευρά που βαδίζω τουλάχιστον).

Ο δίσκος δίνει λοιπόν ὅσες πληροφορίες χρειάζονται για την αποκωδικοποίησή του και ισχύει και σα μαθηματική επαλήθευση. Ἐτσι η ἀπάντηση στο αἴνιγμα του πλαισίου 11 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) θα είναι τα πλαίσια 20 και 21 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια).

Μια ἄλλη ερμηνεία του πλαισίου 11 της Α πλευράς είναι:

ὄς/μηρά/φῶς = ὡς μοι Ῥᾶ, φῶς” = “Το φως για μένα είναι ὅπως ο ἥλιος” ἢ “Το φως είναι (ζωοδόχο) ὅπως για μένα ο Βόλγας” ἢ “Το φως είναι (θεραπευτικό) ὅπως για μένα το μυθικό φυτό ῤᾶ”. Πιθανῶς ο αφηγητής αναφέρεται στον ποταμὸ “Βόλγα”, που λεγόταν και “Ῥῶς” και “Ῥᾶ”, ἢ στο ομώνυμο μυθικό φυτό. Ἐνδέχεται να γνώριζαν και τη ρίζα του φυτοῦ Ρα; Ἴσως αὐτή ἦταν η ρίζα της Κίρκης; Ἄγνωστο..

Ἀν τα σύμβολα του πλαισίου 11 της Α πλευράς ερμηνευτοῦν χωριστά, προκύπτει η φράση:

εἷς/ /μηρία/ῥῶξ = εἷς* ῥῆγμα μύρει, ᾗ ῥῶξ (ἢ: εἷς ῥῆγμα μύρ' οἶα ῥῶξ) = στη σχισμὴ στάζει, ὅπως η ῥῶγα (η θηλή).

* Τὸ ῥῆγμα είναι σε αιτ. Η πρόθεση «εἷς» συντασσόταν με αιτιατική <https://logeion.uchicago.edu/%CE%B5%E1%BC%B0%CF%82>

Τί είναι; Ο παίκτης θα ἀπαντούσε ὅτι η ἐρώτηση είναι ἀλληγορία για την υδρορρόη ἢ για τις σταγόνες (https://www.ime.gr/chronos/04/gr/culture/315arts_arch_doric_order.html):

α) Η υδρορρόη. Στους ἰωνικοῦ ρυθμοῦ ναοὺς υπήρχε η “σίμη”, που εκτεινόταν πάνω ἀπὸ το γείσο των μακρῶν πλευρῶν του ναοῦ. Αὐτή χρησίμευε για τη συγκέντρωση των νερῶν της βροχῆς και τη διοχέτευσή τους σε λεοντοκεφαλές-υδρορρόες που υπήρχαν κατὰ διαστήματα.

β) Οι “σταγόνες”. Στην ἀρχιτεκτονική των βυζαντινῶν ναῶν υπήρχαν οι “σταγόνες”, μικρά κωνικά ἢ κυλινδρικά κοσμήματα κάτω ἀπὸ το γείσο, που θύμιζαν τα καρφιά που συγκρατοῦσαν τα δοκάρια στους ἀρχαίους -ξύλινους ἀρχικά- ναοὺς. Στα ἐπιστύλια των ἀρχαίων -δωρικοῦ ρυθμοῦ- ναῶν, υπήρχαν ἕξι σταγόνες, ἐνῶ, στους προμόχθους, μέχρι 16 σταγόνες, σε τρεῖς σειρές.

Ο επικεφαλῆς του τροχοῦ θα ρωτοῦσε τον παίκτη: “Ποιὸ πλαίσιο δείχνει μέρη ναοῦ, ἢ κίονες κλπ;” Το πλαίσιο 6 της Β πλευράς (απὸ την περιφέρεια προς το κέντρο) δείχνει μέρη ναοῦ, ὅπως ἐξηγῶ στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικὸ νόημα του δίσκου». Μέρη ναοῦ σαν ἀρχιτεκτονικὰ ἀρχέτυπα.

Οι παίκτες θα ἔπρεπε να κατέχουν ευρύτατο φάσμα λεξιλογίου, ἀλλιῶς η ἐπίλυση των γρίφων τους ἦταν ἀδύνατη. Οι γρίφοι, οι οἰονεῖ “ἐρωτήσεις” του δίσκου, μπορεῖ να ἀφοροῦσαν και γενικὲς γνώσεις των παικτῶν, ἄσχετα αν οι “ἀπαντήσεις” περιλαμβάνονταν στο δίσκο, ἢ ὄχι.

Ε) Με την ἐξεύρεση των ονομάτων μεμονωμένων συμβόλων (λέξεων), την ἀνάπτυξή τους σε νέες ἐννοιες, την ἀναζήτηση τυχόν παρῶν ἀντιστοιχιῶν των νέων αὐτῶν ἐνοιῶν με σύμβολα σε ἄλλα πλαίσια του δίσκου (σχεδόν ὅπως ὑπὸ Δ) και με υποκατάσταση των συμβόλων ἐκείνων ἀπὸ τις νέες αὐτὲς ἐννοιες. Τα νέα νοήματα που θα προκύπτουν θα είναι βέβαια σχετικὰ με το νόημα της λέξης που ἀναπτύχθηκε, ἀλλά θα πρέπει να σχετίζονται και με το νόημα του πλαισίου (ὅποιο κι αν ἦταν αὐτό) πριν γίνει η ἀντικατάσταση του συμβόλου που περιεχόταν στο πλαίσιο αὐτό (πχ αν ἕνα πλαίσιο περιείχε σύμβολο του ἡλίου μπορεῖ, ἀντὶ για τον ἥλιο, να προκύψει νέο νόημα σχετικὸ με το φως).

Για παράδειγμα:

1) Τα σύμβολα 2 (ὕψικομη) και 12 (ἀλίξει) σε συνδυασμό, δίνουν τις φράσεις:

1α) “Ἰψι κομεῖ, ἀλλ' ἴζει” = “κυματίζει ψηλά, ἀλλά κάθετα”. Τί είναι; Η σημαία.

1β) “Υψι κομει, ἀλλ’ ἴζει”* = “φροντίζει εκεί ψηλά, αλλά βυθίζεται”. Τί είναι; Ο ήλιος.

Ο παίκτης θα έπρεπε να βρει σε ποιά πλαίσια γίνεται αναφορά στον ήλιο ή σε κάποια σημαία, **με σύμβολα** (ο.α υπό Δ). **Στα πλαίσια όπου υπάρχει η κυψέλη (το συμβ. 24) είναι λογικό να γίνεται αναφορά στον ήλιο, αφού αυτή είναι σύμβολο του (κατά τον αφηγητή), ενώ σα σύμβολο του ιστού και της σημαίας μπορεί να εκληφθεί το συμβ. 23.**

Έτσι στο πλαίσιο 10 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), όπου διαβάζουμε:

«**Φωτός κυψέλη· μοί Ρά, φίλον**» = «(είν') η κυψέλη του φωτός· αγαπάω τον ήλιο», μπορούμε, υποκαθιστώντας την έννοια «κυψέλη» με την έννοια «Υψι κομει, ἀλλ’ ἴζει», **να μετασχηματίσουμε τη φράση ως εξής:**

- «**Φῶτ' ὤς, ὕψι κομει, ἀλλ' ἴζει, μοι Ρά φίλον**» = «Ο αγαπητός μου Ρα φροντίζει ψηλά, αλλά βυθίζεται (κι αυτός), όπως τα φώτα».

Το ρήμα «βυθίζεται» το χρησιμοποιούμε μτφ. και για τον ήλιο που δέει, σα να «βυθίζεται» το φως του. Το ίδιο κάνει κι ο αφηγητής στο πλαίσιο 26 της Α πλευράς, «το τραγούδι των άστρων», όπου εξομοιώνει το φως με τα αστέρια: «Τ' ἦλοι φῶς» = «(Γιατί) τ' άστρα είναι φως», λέει. Βυθίζεται λοιπόν το φως, όπως και το άστρο (ο ήλιος).

- «**Φῶτ' ὤς, ὕψι κομει, ἀλλ' ἴζει, μοῖρα φίλον**» = «Η αγαπητή μοίρα φροντίζει ψηλά (για μας), αλλά βυθίζεται (κι αυτή), όπως τα φώτα».

Ο παίκτης με τη φράση «Υψι κομει, ἀλλ’ ἴζει» θα εννοούσε την αιφνίδια αλλαγή της μοίρας που συμβαίνει σε όλους. Εδώ το νόημα που προκύπτει δε σχετίζεται απαραίτητα με τον ήλιο, **αλλά με το φως όλων των άστρων**, το οποίο ο αφηγητής εξομοιώνει με τη μοίρα τόσο στο παρόν πλαίσιο (στο 10 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο) όσο και στο πλαίσιο 21 της Α πλευράς (στο «τραγούδι των άστρων»), όπου λέει: «**Φῶς, μοῖρα, ὡς τ' οὖν ἔν**» (το φως και η μοίρα είναι ένα και το αυτό). Τελικά όλα τα νοήματα σχετίζονται με το φως και τους θεούς-αστέρια.

2) Ο δίσκος στην Α πλευρά στο πλαίσιο 24 (από την περιφέρεια προς το κέντρο) αναφέρεται δυνητικά και στη σελήνη, **σύμβολο της οποίας ήταν το διχότομον** (συμβ. 19), ενώ δίπλα στο συμβ. 19 είναι το συμβ. 17 σα σκέπη. Σα να είναι η σελήνη, το διχότομον, «σκέπη». Άραγε υπάρχει λέξη (ή φράση) στο δίσκο που παραπέμπει στη σελήνη, σα διχότομον ή σα σκέπη, ώστε να υποκαταστήσουμε με τη λέξη αυτή ένα από τα δυο αυτά σύμβολα;

Το σύμβολο 4, αν ερμηνευτεί σαν “αιχμάλωτος”, αναλύεται στη φράση “ἔχμα, λωτός” = “σκέπη, η νυμφαία”.

Αν λοιπόν θεωρήσουμε ότι το σύμβολο 4 παραπέμπει -έμμεσα- στο σύμβολο 17 που βρίσκεται στο πλαίσιο 24 (ο.α), μπορούμε να υποκαταστήσουμε την έννοια που μοιάζει να έχει το σύμβολο αυτό, την έννοια “σκέπη”, με την έννοια “νυμφαία” και να ερμηνεύσουμε τη φράση του πλαισίου 24 σαν: “Κόρη/γωνία/νυμφαία/διχότομον”.

Δηλαδή: α) “Κόρη γῶν οἶα, νυμφαία, διχότομον” = “Η σελήνη είναι κόρη σαν την Αριάδνη” ή β) “Η σελήνη είναι σαν κόρη οφθαλμού, σα νούφαρο”.

Ο παίκτης στην α' περίπτωση θα εννοούσε ότι η σελήνη είναι σύμβολο διαρκούς αναγέννησης, καθώς φθίνει και αυξάνεται αιώνια. **Σύμβολο αναγέννησης θεωρούνταν και η Αριάδνη μετά το γάμο της με το Διόνυσο** (σύμφωνα με τον Ησίοδο η Αριάδνη ήταν η **αθάνατη και αγέραστη γυναίκα του Διονύσου** που την ανέβασε στον Όλυμπο https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/mythology/lexicon/crete/page_020.html), **ενώ η «νυμφαία» ήταν προσωνυμία της Αριάδνης**. Η σελήνη ενέπνευσε πολλούς ποιητές. Κάποιος την αποκάλεσε «ρόδο αμάραντο»..

Στη β' περίπτωση θα εννοούσε ότι η σελήνη “επιφάνεται” στο σκοτεινό ουρανό όπως το νούφαρο στα νερά της λίμνης (ή του έλους). Επομένως ότι η Σελήνη-Εκάτη, επιφάνεται στον ουρανό σα νυμφαία. Το νόημα είναι παρεμφερές και όταν η φράση ερμηνευτεί σαν Κόρη/γωνία/ἔχμα, λωτός/διχότομον = Κόρη γῶν οἶα, ἔχμα, λωτός, διχότομον = Η σελήνη είναι σαν κόρη οφθαλμού, (σα) σκέπη, (σα) νούφαρο (νυμφαία).

Και με τις τρεις ερμηνείες το νόημα είναι παρεμφερές με το αρχικό νόημα της φράσης του πλαισίου 24 της Α πλευράς: Κόρη/γωνία/σκέπη/διχότομον = “Κόρη, γ' ὄνειρα σκέπη, διχότομον” = “Η σελήνη σαν κόρη οφθαλμού, είναι η ωφέλιμη σκέπη μας”. Στην περίπτωση αυτή ο αφηγητής εξομοιώνει τη σελήνη, την Εκάτη, με κόρη οφθαλμού και τη νοιώθει σα σκέπη και προστάτη του.

3) Το άνθος (συμβ. 38). **Τί άνθος θα μπορούσε να είναι ανεξάρτητα από το σχήμα του και από ποιες έννοιες θα μπορούσε να υποκατασταθεί;** σε μία από τις ερμηνείες του πλαισίου 31 της Α πλευράς, από την περιφέρεια προς το κέντρο, το άνθος είναι η γνωστή μας άψινθος, ή αρτεμισία, ενώ ίσως δηλώνει και την έννοια του χρόνου, όπως εξηγήω στο κεφάλαιο «ΕΠΙΛΟΓΟΣ».

Θα πρέπει να υποθέσουμε τί είχε κατά νου ο αφηγητής και να ελέγξουμε τί νοήματα προκύπτουν από τα συμφραζόμενα των άλλων πλαισίων του δίσκου. Θα μπορούσε για παράδειγμα το άνθος να δηλώνει την άτροπο; «Άτροπος» λεγόταν μία από τις μοίρες που δείχνει να αφορά ο δίσκος, αφού στην Α πλευρά αναφέρεται η μοίρα και σα θεότητα. Η «**άτροπος**» σα φυτό, είναι τοξικό, όπως και η **άψινθος** (άλιανθές ή **άλος άνθος**). Ίσως λοιπόν ο αφηγητής είχε κατά νου ένα από τα δύο αυτά φυτά, που έχουν μάλιστα και φαρμακευτικές ιδιότητες, όπως το ανθέμιο (χαμομήλι).

Στο πλαίσιο 9 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), αν αποδώσουμε στον αετό (στο σύμβολο 31) το όνομα αλιάετος, σε συνδυασμό με τα σύμβολα που ακολουθούν (τα 26 και 35), προκύπτει η φράση: «**Αλία, έτός κέρας ίταμ' ώς**» = «**Η συνέλευση είναι όντως θανατηφόρα πτέρυγα (πτέρυγα σαν το δέντρο του θανάτου)**».

Αλία, στη δωρική διάλεκτο, λεγόταν και η συνέλευση των πολιτών, η σύνοδος, η εκκλησία του δήμου. Γιατί την αποκαλεί -ενδεχόμενα- «**θανατηφόρα πτέρυγα**»; Στο αφήγημα του δίσκου ο αφηγητής εκφράζεται περιφρονητικά για τους μινωίτες που έχουν αρχηγό το βυρσοδέψη, μάλιστα στο πλαίσιο 7 της Β πλευράς τους αποκαλεί -κατά μία εκδοχή- και «**πολίτες-τομάρια**», λέγοντας: «τα τομάρια είναι η λύση. Σαν πολίτες» (Σκύτα, λύσις. Οίον κύτος). Ίσως λοιπόν αυτούς εννοεί με τη φράση του πλαισίου 9 της Α πλευράς «**Αλία, έτός κέρας ίταμ' ώς**». Θα εννοεί πόσο επικίνδυνος ήταν τόσο σα σύνολο πολιτών όσο και σα στρατιώτες.

Αν λοιπόν ο αφηγητής αποκαλεί την πτέρυγα μινωϊτών «άλια» (συνέλευση πολιτών) και «κέρας» (πτέρυγα), πιθανώς και η πτέρυγα που εικονίζεται στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς δίπλα στο μινωϊτή και το άνθος, υπονοεί το ίδιο πράγμα με διαφορετικό τρόπο. Ένας παίκτης θα ερμήνευε επομένως το άνθος του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς σαν τοξικό, προκειμένου να αποδώσει στην πτέρυγα μινωϊτών την ίδια έννοια που της αποδίδει και το πλαίσιο 9 της Α πλευράς. Θα έλεγε δηλαδή ότι το κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς μπορεί να ερμηνευτεί σαν: «πτέρυξ μινωϊα **άλος άνθος** (ή: **άτροπος**)» = «η πτέρυγα μινωϊτών είναι σαν την άψινθο (ή: την άτροπο)», δηλαδή «τοξική» πτέρυγα και θα έδενε το νόημα των πλαισίων 9 και 31 της Α πλευράς (σα να παρέπεμπαν το ένα στο άλλο).

Η εκδοχή της ατρόπου θα προσέδιδε επιπλέον και μυστικιστική χροιά στο σύμβολο 38 (το άνθος), δεδομένου ότι η άτροπος θα μπορούσε αλληγορικά να απεικονίζει τη μονάδα, τον ίδιο το θεό, το φως και τη μοίρα, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε και η αντιπαραβολή του άνθους-ατρόπου στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς, με το σύμβολο του φωτός (το συμβ. 7) στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, για τους λόγους που αναφέρω στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς (Σημείωση στην εκδοχή 1), με δεδομένη και την ταύτιση φωτός και μοίρας από τον αφηγητή στο πλαίσιο 21 στο τραγούδι των άστρων: «Φῶς, μοίρα, ώς τ' οὖν ἔν» = «Γιατί το φως κι η μοίρα είναι ένα και το αυτό».

Ο παίκτης θα μπορούσε ακόμα να υποκαταστήσει όχι το σύμβολο 38 (το άνθος), αλλά την πτέρυγα (το σύμβολο 10). Τότε στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς αντί για τη φράση «Πτέρυξ, μη νοεῖς ἀνθ' ώς» = «πτέρυγα, μη σκεφτείς να κάνεις το ίδιο», θα προέκυπτε η φράση «**Αλία έτ' ώς, μη νοεῖς ἀνθ' ώς**» = «**Ακόμα και όταν συνέλθετε σε συνέλευση, μη σκεφτείτε να κάνετε το ίδιο**». Η φράση αυτή σχετίζεται πιθανώς με το μυστικιστικό νόημα του δίσκου σαν οδηγία στο πλαίσιο του παιχνιδιού.

Σημείωση: Η απόδοση στο σύμβολο 31 του ονόματος «**αλιάετος**» και η ανάπτυξη του ονόματος αυτού σαν «**Αλία, έτός**» (αληθινή συνέλευση,) σε συνδυασμό με τις λέξεις «**κέρας**» (πτέρυγα, το σύμβολο 26) και «**ίταμος**» (δέντρο του θανάτου, το σύμβολο 35), ήταν ίσως το έναυσμα για να δημιουργηθεί η όλη ιστορία με τους μινωίτες, αν βέβαια ο δίσκος δεν είναι αρχαίος. Άλλωστε ο δίσκος, όπως ανέφερα στον πρόλογο, πιστεύω ότι δημιουργήθηκε με ανασύνθεση ονομάτων. Και οι εκδοχές που προκύπτουν είναι πολλές και συναρπαστικές.

Το άνθος θα μπορούσε να δηλώνει και τον κυβερνήτη Διόνυσο, που ονομαζόταν και «Άνθιος». Έτσι μπορούμε να διαβάσουμε τη φράση του πλαισίου 12 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) σαν «**μήλων οἶαξ, ἄνθος ἕς ***» = «**Ο κυβερνήτης των ποιμνίων είναι εκεί όπου υπάρχει το άνθος (Ο κυβερνήτης των ποιμνίων παριστάνεται με το άνθος)**», ή «**Ο κυβερνήτης των ποιμνίων είναι σαν άνθος**».

Δηλαδή σε όποιο πλαίσιο βλέπουμε το συμβ. 38 (το άνθος), μπορούμε αντί αυτού να εννοούμε τον επικεφαλής των ποιμνίων (οι πιο γνωστοί θεοί-ποιμένες ήταν οι Απόλλων και Διόνυσος). Έτσι στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς μπορούμε α) να αντικαταστήσουμε το άνθος με τη φράση «**μήλων οἶαξ**» β) να ερμηνεύσουμε το συμβ. 10 (την κόπη) με τη συνώνυμή του έννοια «**δόρυ**» (μία από τις πολλές έννοιες της λέξης «**δόρυ**» ήταν και «**κόπη**») γ) να αποδώσουμε παρηχητικά τη λέξη «**δόρυ**» σαν «**δ' ὄρ ἦ**» = «(και) σα φύλακας» δ) να θεωρήσουμε ότι με το συμβ. 3 (εἴλωσ) αποδίδεται αφηρημένα η έννοια «**αἰεί ὦν**» (αιώνιος), αφού το σύμβολο αυτό έχει αποτυπωμένο στο μάγουλό του το σύμβολο της αιωνιότητας. Έτσι η φράση του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς μπορεί να γίνει: «**Δ' ὄρ ἦ, αἰεί ὦν, μήλων οἶαξ**» = «**Ο κυβερνήτης και φύλακας των ποιμνίων, είναι αιώνας**».

Η φράση αυτή δένει νοηματικά με μία ερμηνευτική εκδοχή του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς, η οποία -όπως θα δούμε στο «τραγούδι των οστράκων»- αφορά τον αρχηγό της πτέρυγας των αντιπάλων του αφηγητή, που βρισκόταν στον πόρο της Σύμης. Η εκδοχή αυτή είναι «δ' οὐράς ἦλος ἀνθ' ώς -ἀνθ' ὦ-**» = «**είναι κι ο Αρκάς**».**

Αποκτά επομένως και αλληγορικό νόημα η φράση «είναι κι Αρκάς».. σα να αφορούσε το νόημά της και τον πολιτικό (Αρκά), που είναι όντως αιώνιος σαν αστέρας, ενώ ταυτιζόταν όχι μόνο με το Δία αλλά και με το Βοώτη, σαν αιώνιος φύλακας της Μεγάλης Αρκτου (περισσότερα για την ιδιότητα του Αρκά σα φύλακα ταυτιζόμενο με το Βοώτη, στο κεφάλαιο «ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης»). Την παρέμβαση και παρουσία του Δία επικαλέστηκε άλλωστε ο αφηγητής για να πετύχει το σκοπό της εφόδου του στη Σύμη, επομένως είναι λογικό να πίστευε ότι ο θεός Δίας θα του παρείχε την προστασία του με οποιαδήποτε μορφή κι επωνυμία: είτε σαν πλανήτης σε σύνοδο, είτε σαν αστέρας-θεός, επικεφαλής της δικής του πτέρυγας, όπως τον αποκαλεί στο «τραγούδι των άστρων».

* Το «ὄς» σήμαινε και «όπου» και «σαν».

Z) με την εύρεση των συμβόλων που είχαν ίδιο ή αντίθετο νόημα, αλιεύοντας τις ονομασίες τους από το πλούσιο λεξιλόγιο της αρχαίας ελληνικής.

Κάθε σύμβολο μπορούσε να ερμηνευτεί με πολλούς τρόπους. Στο δίσκο πολλά σύμβολα, αν όχι όλα, παραπέμπουν το ένα στο άλλο· είτε λόγω του σχήματός τους, είτε λόγω των ονομασιών που μπορούμε να τους δώσουμε, βάσει των “σημείων” που φέρουν.

Αντίθετο νόημα, αποδίδουν:

- Το σύμβολο 18 (η γωνία) και το σύμβολο 19 (το κλαδί δέντρου), γιατί η γωνία είναι “αμφιμήκης”, ενώ το κλαδί “ετερόμηκες”.

- Το σύμβολο 36 και το σύμβολο 2, επειδή το 36 εικονίζει “αμφίκομο” κλαδί (κλαδί με πλούσιο φύλλωμα από παντού), ενώ το 2 “αμφίκουρο” άντρα (κουρεμένο κι απ' τις δύο πλευρές). Για τον ίδιο λόγο αντίθετο νόημα έχουν και τα σύμβολα 36 και 19 (το ένα σύμβολο με, και το άλλο χωρίς φύλλα).

Ίδιο νόημα, αποδίδουν:

- **Τα σύμβολα 2 και 13** παραπέμπουν λόγω σχήματος στις έννοιες «τύλοι» (εξογκώματα, ρόζοι) και «τύλη» (εξόγκωμα). Το σύμβολο 2 αν αποδοθεί σαν «κάρ», «κάρρα», «κάρρη», «κραιρά» (κεφαλή), παραπέμπει στο **σύμβολο 13** (κορύνη), όπως εξηγώ στα κεφάλαια «Εξήγηση συμβόλων» και «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου». Το **σύμβολο 2** σαν «κραιρά» (κέρας, αντένα), παραπέμπει και στο **σύμβολο 26** (κέρας).

- **Το σύμβολο 3** (ο ειλώτας, ο δούλος) και **το σύμβολο 4** (ο αιχμάλωτος, ο δέσμιος), αφού και οι ειλώτες ήταν αιχμάλωτοι πολέμου, “δορυάλωτοι”.

- **Το σύμβολο 5** (το μικρό αγόρι, ο κοῦρος) και **το σύμβολο 36** (το κλαδάκι), αφού “κοῦρος” λεγόταν και το κλαδάκι. Το σύμβολο 5, που σαν “κοῦρος”, σήμαινε και “υπέας”, αλλά και “πολεμιστής”, “υιός”, “υπηρέτης”, “παραφυάδα”, “βλαστός”, δηλαδή “ἔρνος” και **τα σύμβολα 1 και 28 μαζί** (εικονίζονται δύο φορές μαζί στην Α πλευρά του δίσκου): αν το σύμβολο 5 ερμηνευτεί σαν “υπέας”, θα σχετίζεται με τα σύμβολα 1 & 28 αν θεωρήσουμε ότι και αυτά δηλώνουν “υπέα” (ο αφηγητής έδωσε στοιχεία για την επιθυμητό νόημα των συμβόλων, χρησιμοποιώντας παρόμοια σύμβολα).

Αν το σύμβολο 5 εκληφθεί σαν «ὄς» = γιός (όπως και το «υιός») και αφού το συναντάμε μόνο με πλάγια γραμμή, θα είναι σε γενική: «ὄς», παραπέμποντας συνηχητικά στο σύμβολο 1, αν αυτό εκληφθεί σαν «ιός» (εκείνος). Επίσης το σύμβολο 5 σαν «ὄς» = «γιός» παραπέμπει στο σύμβολο 29, αν αυτό εκληφθεί σαν «ὄς» (που σήμαινε και «χοίρος») και όχι σαν «κύων» (σκύλος). Τέλος το σύμβολο 5 σαν «ίνις» (γιός, θυγατέρα) με πλάγια γραμμή θα είναι σε γεν. «ίνεως» και θα συνηχεί με τη λέξη «ἄνεως» (γεν. του ὕνις= το υνί αρότρου) που αποδίδει το σύμβολο 43 με πλάγια γραμμή.

- **Το σύμβολο 8** (ιμάντας = στρόφος = στροφεῖον = αρτάνη, στριμμένη λωρίδα ή σχοινί) και **το σύμβολο 21** (κτεῖς = χτένι, σβίγα: στροφεῖον, αλλά και στριμμένο σχοινί, θηλειά). Το σύμβολο 21 θα μπορούσε να συμβολίζει ακόμα και την ανέμη που περιστρέφεται για να ξετυλίξει το νήμα, ενώ το σύμβολο 8, ο ιμάντας, τη σβίγα (στην οποία το νήμα τυλίγεται). Αν τα εκλάβουμε σαν τέτοια, θα έχουν αντίθετο νόημα.

- **Το σύμβολο 11**, αν εικονίζει τόξο, θα σχετίζεται με το **σύμβολο 42** (το πριόνι), αφού “τόξο” λέγεται κι ένα είδος πριονιού των ξυλουργών. Το σύμβολο 11 (αν είναι τόξο) ίσως σχετίζεται και με **το σύμβολο 6**, την εικόνα της κόρης που φορά ένδυμα με τοξοειδή/αψιδωτά σχέδια. Το τόξο μπορεί να δηλώνει βέβαια και το ουράνιο τόξο. Το συμβ. 11 αν ερμηνευτεί σαν «όλκός» (ελικοειδής κίνηση, κυματισμός) σχετίζεται με **το σύμβολο 45** που αποδίδεται και σαν «όλκός» στον ενικό, αλλά και σαν «όλκοι» (πληθ), με **το σύμβολο 8** (ιμάντας), αφού «όλκός» λεγόταν και ο ιμάντας.

- **Το σύμβολο 16** σαν γλυφίς (άκρη βέλους), παραπέμπει στο **σύμβολο 28** αν θεωρηθεί σαν «χηλή» (άκρη βέλους).

- **Το σύμβολο 20** (ο κοχλίας, ή κόχλος, ή στρόμβος) και **το σύμβολο 21** (το χτένι), που είναι σα ρόκα (ανέμη), αφού

“στρόμβος” σημαίνει και “ρόκα” (άνεμη). Αλλά το σύμβολο 20 (η κογχύλη, που λόγω του ιδιαίτερου σχήματός της παραπέμπει στην περιέλιξη, στη συστροφή) έχει ίδιο περίπου νόημα και με **το σύμβολο 8** (το περιτυλιγμένο με μιάντα χέρι). Στην περιέλιξη (ειλίνδησιν) παραπέμπει βέβαια και **το σύμβολο 37** (ο φοίνικας), λόγω του κορμού του. Τα τέσσερα αυτά σύμβολα (8, 20, 21, 37) σχετίζονται λοιπόν.

- **Το σύμβολο 23** (σφύρα) και **το σύμβολο 15** (αζίνη), αφού η σφύρα λεγόταν και “αζίνη”.

- **Το σύμβολο 27** σαν μηλωτή (επενδύτης, κάλυμμα των ώμων, μάλλινη προβιά ή δέρμα ζώου), παραπέμπει στο **σύμβολο 9** (που μοιάζει με κάλυμμα αυχένα και ώμων), αλλά και στο **σύμβολο 30**, αν αυτό θεωρηθεί ότι εικονίζει μία «κατσίκα» (αΐξ), αφού η μηλωτή ονομαζόταν και (τό) «μηλον», λέξη που σήμαινε όμως και «κατσίκα».

- **Το σύμβολο 44** (ο θρῖναξ = η τρινακρία) και **το σύμβολο 37** (ή θρῖναξ = ο φοίνικας). Μόνο το άρθρο διαφοροποιεί το νόημά τους. Το σύμβολο 44 (τρινάκρι) και το σύμβολο 43 (τρίγωνο) παραπέμπουν το ένα στο άλλο· παραπέμπουν σε ό,τι μπορεί να ερμηνευτεί με αυτόν τον τρόπο (κάτι με τρεις αιχμές/κορυφές).

H) Με την ερμηνεία των συμβόλων σαν τοποθεσιών σε χάρτη.

Καθήκον του παίκτη θα ήταν να βρει τις περιοχές γης, όπως νησιά, ακρωτήρια, όρη, παραθαλάσσιες πόλεις κλπ, που υπονοούσαν τα σύμβολα του δίσκου σε κάθε πλαίσιο. Πολλών πλαισίων το σχήμα παραπέμπει σε ορισμένες περιοχές.

Αυτή την εκδοχή την αναφέρω εν συντομία παρακάτω, στο κεφάλαιο “ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ Α' ΠΛΕΥΡΑΣ ΣΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ”.

Θ) Με την εύρεση των αρχιτεκτονικών, ιστορικών, μυθολογικών, μυστικιστικών, αστρονομικών, φυτολογικών και ανατομικών αντιστοιχιών των συμβόλων σε κάθε πλαίσιο (σαν κουίζ γενικών γνώσεων).

Στην περίπτωση αυτή ο δίσκος θα έπρεπε να αποκωδικοποιηθεί όχι σαν ενιαίο κείμενο, αλλά τα καθέκαστα πλαίσιά του θα έπρεπε να ερμηνευτούν σαν κουίζ που αφορά ένα από τα παραπάνω θέματα.

Τα σύμβολα των πλαισίων θα μπορούσαν να εκληφθούν ως έχουν, ή να υποκατασταθούν με άλλα, με αντίστοιχο νόημα. Για παράδειγμα:

Βρείτε, με βάση το σχήμα των συμβόλων, το πιθανό τους νόημα, τις πιθανές ονομασίες τους και εξηγήστε τα πλαίσια σαν ανεξάρτητα μέρη ενός αφηγήματος, σα να παρέχει το κάθε πλαίσιο στοιχεία για τη ζωή ή/και το όνομα ενός θεού, ή τα μέρη ενός ναού, ή ενός πλοίου, ή για φυτά, ή για όργανα του ανθρωπίνου σώματος, ή για αστερισμούς. Έτσι στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), μπορούμε να διαβάσουμε τη φράση σαν:

α) Τανυήκης στήλη, άκμή τριγωνικῶς = Επιμήκης στήλη, με οξεία τριγωνική άκρη.

Ο αφηγητής προφανώς εννοούσε τη σπονδυλική στήλη με την απόληξή της, το ιερό οστό.

β) υποκαθιστώντας τις έννοιες των συμβόλων 23 (σφύρα) και 7 (φως) όπως εξηγώ στο «Μυστικιστικό νόημα του δίσκου», διαβάζουμε και τη φράση και σαν: “Οξεία, φῶς· γῶν οἶα τρίτ' Ὑάς” (Οξεία, φῶς, γωνία, τριττύας) = “Η λόγχη, είναι το φως. Ὅπως η τρίτη Νεφέλη”.

Ο αφηγητής, σαν τρίτη Νεφέλη, μάλλον εννοεί τη “Φιλία”, που μπορεί να σε τυφλώσει (να σε κάνει να την εμπιστευτείς) και να σε προδώσει, τρυπώντας σου την καρδιά. Προσωποποιεί λοιπόν την τρίτη Νεφέλη, εξομοιώνοντάς την με λόγχη φωτός. Αλλά και το φως το παρομοιάζει με λόγχη, επειδή και αυτό, σαν αποκάλυψη μιας αλήθειας, “σου τρυπάει την καρδιά”. Τότε όμως ο αφηγητής ίσως σαν τρίτη νεφέλη να εννοεί την Κορωνίδα, σύζυγο του Διόνυσου, η οποία τον πρόδωσε με τον Ίσχι. Αν είναι έτσι, θα εννοεί ότι η αποκάλυψη της απάτης είναι σαν αιχμηρό φως.

Ο παίκτης θα έπρεπε λοιπόν να σκεφτεί ποιές ήταν οι νεφέλες, τί γνώριζε για τη ζωή τους και να συνδυάσει ένα συμβάν της ζωής μιας από αυτές, με την αποκάλυψη κάποιας αλήθειας ή/και με διάψευση ελπίδων.

Στο πλαίσιο 12 της Α πλευράς του δίσκου (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση και σαν: Ἀκροφύλαξ/ἐπίσημος (τροχαῖος)/πέλεια/ἐπίστευσις/ἀνθεμίου = “Ἀκροφύλαξ ἐπίσημος (τροχαῖος), πέλει ἢ ἐπίστευσις ἀνθεμίου” = “**Υπάρχει επίσημος (ταχύς) ακροφύλακας, σαν (εκεί όπου υπάρχει) επίστεψη ανθεμίου**”. Ο αφηγητής εννοεί ότι υπάρχει θεός-ακροφύλακας στο κιονόκρανο του κίονα κάποιου ναού είτε μαζί με, είτε αντί για ανθέμιου.

Ο παίκτης, αν ήταν ιστορικός ή αρχαιολόγος, θα έπρεπε να σκεφτεί σε ποιόν κίονα ή σε ποια στήλη εικονίζεται ακροφύλακας θεός ή θεά. Ο Ερμής (ταχύς ακροφύλακας) εικονιζόταν σε επιτύμβιες στήλες που βρέθηκαν στη Λάρισα,

μαζί με την εικόνα ενός ανθέμιου (Α. Αβαγιανού ΕΡΜΗΙ ΧΟΝΙΩ <https://helios.eie.gr/helios/handle/10442/1778> εικ. 4, 8).

Επίσης στον αναθηματικό κίονα του Καλλίμαχου στην ακρόπολη Αθηνών, εικονίζονταν η Ηώς αφερωτός Ερμής, σαν επίστεψη ανθέμιου θα λέγαμε (Κουφομανώλη Μ. Αναθηματικοί κίονες, <https://pergamos.lib.uoa.gr/item/uoadl:2961231>).

Η ίδια φράση μπορεί να ερμηνευτεί και σαν Άκροφύλαξ/επίσημος (τροχαῖος)/πέλεια/επίστεψις/άνθεμιον = “Άκροφύλαξ επίσημος (τροχαῖος), πέλει ἄ επίστεψις άνθεμίον” = “**Υπάρχει επίσημος (ταχύς) ακροφύλακας, εκεί όπου υπάρχει επίστεψη με ανθέμια**”.

Ο αφηγητής ίσως εννοεί το μακεδονικό “τάφο των Ανθεμίων” στη Μιέζα. Στο αέτωμα του τάφου αυτού σώζεται ωραία ζωγραφική παράσταση ζευγαριού ώριμης ηλικίας, καθισμένου σε ανάκλιτρο συμποσίου, ενώ στην επίστεψη του αετώματος εικονίζονται τρία ανάγλυφα ανθέμια με έντονες φωτοσκιάσεις. Προφανώς αλληγορία για την αλληλοδιαδοχή φωτός και σκότους: για την εναλλαγή Απόλλωνα-Διόνυσου και την αναφορά του δίσκου στους θεούς αυτούς (http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=874 και Ι. Πασσάς «Τα ορφικά», εκδ. Ηλίου, σελ. 73).

Στο κεφάλαιο το “ορφικό νόημα του δίσκου” δίνω περισσότερα στοιχεία για τους θεούς τους οποίους μπορεί να αφορά ο δίσκος και πώς αυτός μπορεί να παιζόταν, ενώ στο κεφ. “το αστρονομικό νόημα του δίσκου” αναφέρω τις πιθανές αστρονομικές αντιστοιχίες των συμβόλων του. Σε χωριστά κεφάλαια δίνω τέλος τις αντιστοιχίες των συμβόλων του δίσκου με φυτά, όπως και με μέρη το σώματος. **Κάθε επιστήμονας, ανάλογα με την ειδικότητά του, θα έδινε διαφορετική ερμηνεία στα σύμβολα.**

Ι) Με την απόδοση όσο το δυνατόν περισσότερων νοημάτων στα πλαίσια αποσπασματικά, χωρίς να εντάσσονται όλα τα νοήματα κάθε πλαισίου στο συνολικό νόημα κάθε πλευράς του δίσκου.

Στην περίπτωση αυτή δοκιμάζεται η φαντασία και η αντίληψη των παικτών, αν μπορούν δηλαδή να συνάγουν νόημα από δύο τρεις φράσεις. Γιατί ό,τι πιο προβληματικό στο δίσκο, είναι η ποικιλία νοημάτων που προκύπτουν σε κάθε πλαίσιο.

Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς προκύπτουν τα περισσότερα νοήματα. Ενδεικτικά:

- “Ρῦμα ῥωγός” = “Η έκταση του ρήγματος”
- “Έκρους ῥωγός” = “Η πηγή του ρήγματος” (ή: “Η εκβολή του ρήγματος”)
- “Ρῦμα φωτός” = “Το βεληνεκές του φωτός”, ή “Η σωτηρία του φωτός”, ή “Ο προστάτης (το οχυρό) του φωτός”
- “Ρύματα φωτός” = “Οι τοξότες του φωτός” ή “Οι λογχοφόροι του φωτός” ή “Προστάτες του φωτός”.
- “Νάματα φωτός” = “Προβολές φωτός” ή “Πηγές φωτός”
- “Νάμα φωτός” = “Πηγή φωτός”
- “Ολκοί φωτός” = “Κυματισμοί φωτός”.
- “Ολκή φωτός” = “Ακτίνα φωτός” (“Η καμπύλωση του φωτός”).
- “Ρυάς φωτός” = “Αποβολή φωτός” (ή “Ο θάνατος του συζύγου”)
- “Έκρους φωτός” = “Πηγή φωτός”
- “Ογμοί φωτός” = “Οι ζώνες του φωτός, η πορεία του φωτός”
- “Άμμος φωτός” = “Ο δικός μας του φωτός”

- “Άμμος ἄμμας” = “Άμ' ὠς, ἄμ' ἄς” = “και μόλις (αρχίσει κάτι), και για όσο θα διαρκεί κάτι”

- “Άμμος τηθύος” = “Η άμμος (ο δικός μας) της θάλασσας”
- “Ερωή τηθύι” = “Διαφυγή στη θάλασσα”
- “Ερωή τηθύος” = “Η ισχύς της θάλασσας” (ή “Η σωτηρία της θάλασσας”, “Διαφυγή στη θάλασσα”)
- “Κύτη τηθύος” = “Θαλάσσιες πολιτείες”.
- “Περιρροή τηθύος” = “Η πανταχόθεν ροή της θάλασσας”
- “Περιρροή τηθύι” = “Η πανταχόθεν ροή στη θάλασσα”
- “Νεκάδες (τηθύος)” = “Οι σωροί των νεκρών της θάλασσας” ή “Οι ψυχές (οι σκιές) των νεκρών της θάλασσας”
- “Νεκάδες τηθύι” = “Οι σωροί νεκρών στη θάλασσα”.
- “Οἶμοι τηθύος” = “Οι δρόμοι της θάλασσας” (ή “Θαλάσσιες ζώνες”)
- “Οἶδατα τηθύος” = “Τα κύματα της θάλασσας” (“Αἶγες τηθύος”)
- “Ρύματα τηθύος” = “Θαλάσσια ρεύματα”
- “Ολκοί τηθύος” = “Οι μετεωρισμοί της θάλασσας”
- “Επίσυρμα τηθύος” = “Η ουρά (το χνάρι, το αυλάκι) της τροφού”
- “Κέλευθοι τηθύος” = “Οι δρόμοι της θάλασσας/της γης (της τροφού)”
- «Ρύσις τηθύος» = “Η εκβολή της θάλασσας”
- «Ρήσις τηθύος» = “Ο μύθος (το αφήγημα) της θάλασσας”
- “Άμμος τήθης” = “Άμ' ὠς τήθεις” = “Μόλις αυτός τοποθετήσει (κάτι) και για όσον καιρό θα το έχει εκεί”
- “Κύτη τήθης” = “Οι μαστοί της τροφού”.

- “Νάματα τήθης/τηθύος” = “Οι πηγές της τροφού”
- “Ολκοί τήθης/τηθύος” = “Τα χνάρια (τ' αυλάκια, οι κυματισμοί) της τροφού”
- «Ολκή τηθύος» = “Η μυητική διδασκαλία της Ίσιδος (τροφού)” ή “Η βαρυτική έλξη της τροφού”
- “Όγμοι τήθης (τηθύος)” = “Η ζώνη της τροφού (Ίσιδος/θάλασσας)”
- “Κοίτη τήθης/τηθύος” = “Η κοίτη της τροφού”.
- “Όγμοι τηθύος” = “Τα αυλάκια (η πορεία) της θάλασσας”
- “Ίνες τηθύος” = “Οι ήρωες της θάλασσας”
- “Υδραγωγός τηθύος” = «Ο υδραγωγός της Ίσιδος».
- “Κοίτη τηθύος” = «Η κοίτη της θάλασσας» (Η κατεύθυνση, Τ' αυλάκια*, Το φυλάκιο της θάλασσας)
(*“Τ' αυλάκια της θάλασσας” = τα διάκενα μεταξύ των κυμάτων).
- “(ῆ) Η λύσις τηθύος” = “(όπως) Η θεραπεία της Ίσιδος”

- “(ῆ) Λύσις ἄματος” = “(όπως) Η λύση του κόμπου (Η λύση του δεσμού/Η λύση της ζώνης)”
- “Η λύσις (σ)άματος” = “Το τέλος της σφραγίδας”, “Η λύση του χαράγματος”
- “Λιβάδες γάλακτος” = “Ρύακες από γάλα” (αφαιρετική ερμηνεία, καθώς το σύμβολο 7 ερμηνεύεται και σαν τηθίον).
- “Λιβάδες τηθύων” = “Ρύακες οστράκων”
- “Λιβάς νυμφαίας” = “Καθαρό (πηγαίο) ύδωρ” (αν σχετίζονται τα κεντρικά πλαίσια της Α και Β πλευράς και αν το άνθος, το σύμβολο 38 του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς, είναι η νυμφαία).
- “Επίσυρμα τήθης” = “Η ουρά (το χνάρι) της τροφού”.

Στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), τα σύμβολα δίνουν τουλάχιστον δεκαέξι νοήματα, χωρίς να υπάρχει σωστό και λάθος. Ο αφηγητής αποδίδει όλες του τις παράλληλες σκέψεις σε κάθε πλαίσιο.

Αν λοιπόν ερμηνεύσουμε α) το σύμβολο 22 σα “διχήλη”, ή “δίχηλος”, ή “δίχα” β) το σύμβολο 27 σα “δέρας”, “δέρρις”, ή στη δοτική σαν «δέρα» ή «δέρει» (εκλαμβάνοντας την πλάγια γραμμή πάνω από το σύμβολο του πλοίου σα να αφορά και να επεκτείνεται και στο σύμβολο του δέρματος), ή σαν (τό) “μῆλον” και γ) το σύμβολο 25 και σαν επίθετο (νεῖος), τα νοήματα -μέσω και συνηγήσεων- είναι τα εξής:

1. “Διχῆ ἴλη νεώς, (διχῆ ἴλη) δ' ἔρας” = “Μόλις βγούμε στη στεριά, οι πολεμιστές απ' τα καράβια και οι του πεζικού, θα χωριστούν σε δύο μέρη” (η σωστή ερμηνεία -κατά τη γνώμη μου- για το νόημα του δίσκου σαν εκστρατείας).

2. “Δίχ' ὕλη νεῖος, δ' ἔρας” = “Τα δέντρα που είναι κατάλληλα για ναυπήγηση, είναι μακριά από τη γη”.

3. “Διχῆ ὕλη, νεώς δ' ἔρας” = “Το δάσος χωρίζεται στα δύο, γιατί (μέσα στο δάσος) υπάρχει ο ναός της γης”.

4. “Δίχ' ὕλη, (δίχα) νεώς δ' ἔρας” = “Το δάσος είναι μακριά, όπως κι ο ναός της γης”.

5. “Δίχ' εἴλω, νεός δ' ἔρα”:

5α) “Ο δούλος είναι μακριά κι ο νέος “αγαπάει” (ίσως υπήρχε δούλος – φύλακας του ναού που είχε απομακρυνθεί γιατί είχε ραντεβού με την αγαπητικιά του και αυτοί σκεφτότανε πώς να τον εξοντώσουν), ή

5β) “Ο δούλος σκέφτεται διαφορετικά, επειδή αγαπάει” (ίσως είχαν στην ομάδα τους κάποιο δούλο που αγαπούσε ντόπια κοπέλα, απ' την Καρία, και δεν ήθελε να κλέβουν ξυλεία από τα μέρη της αγαπητικιάς του).

6. “Διχῆ λῆ· νεώς, δ' ἔρεῖ” = “(Αυτός) θέλει με άλλο τρόπο, και θα πει: “είναι ναός” (μάλλον σκόπευαν να κλέψουν την ξυλεία που είχαν συγκεντρώσει οι κάτοικοι για να κτίσουν, ή να ολοκληρώσουν το χτίσιμο ναού, και κάποιος ανάμεσά τους διαφωνούσε, γι' αυτό υποπτεύθηκαν ότι θα μπορούσε να τους προδώσει).

7. “Δίχ' ἦλος (εἴλω)· “νῆ ἦ”, δ' ἔρεῖ” = “Το καρφί (ή ο δούλος) διαφωνεί. “Να είναι νέα”, θα πει” (Ίσως εννοεί “να είναι νέα η ξυλεία,” αν βέβαια σκόπευαν να κλέψουν ξύλα και υποπτεύονταν ότι κάποιος ανάμεσά τους θα τους προδώσει)

8. “Δίχ' ἦλος (εἴλω)· νυ ῆ, δ' ἔρεῖ” = “Το καρφί (ή ο δούλος) διαφωνεί. “Να στείλει τώρα”, θα πει” (Ίσως περίμεναν κι άλλα πλοία, ή κι άλλους δούλους σαν ενισχύσεις, και κάποιος ανάμεσά τους βιαζόταν να σταλούν ενισχύσεις πριν προβούν σε κλοπές ή άλλες ενέργειες).

9. “Δίχ' ἦλος (εἴλω)· “νεός”, δ' ἔρεῖ” = “Το καρφί (ή ο δούλος) κρατάει αποστάσεις· και θα πει: “είναι νέος” (είτε ο ναός ήταν νεόκτιστος, είτε κάποιος άνθρωπος ήταν νέος. Ίσως ο αφηγητής αναφέρεται σε φύλακα του ναού, τον οποίο σκόπευαν να σκοτώσουν και κάποιος ανάμεσά τους τον λυπόταν και διαφωνούσε).

10. “Δίχ' ἦλος (εἴλω)· νεῶ, (ὠ)ς δ' ἔρεϊ” = «Το καρφί (ή ο δούλος) κρατάει αποστάσεις κι εκτός αυτού, θα πει “θα ξαναοργώσω”». (Ίσως η ξυλεία ήταν στοιβαγμένη δίπλα, ή πίσω από φρεσκοοργωμένο χωράφι και δεν ήθελαν να τους προδώσουν οι πατημασιές που θα άφηναν, ενώ κάποιος δικός τους, που ήθελε να συλληφθούν, τους προέτρεψε να την κλέψουν, τάζοντάς τους μάλιστα ότι ο ίδιος θα ξαναοργωνε το χωράφι, δέθεν για να μην τους καταλάβουν οι ντόπιοι).

11. “Δίχα ναός δ' ἔρας” = «Ο δε ναός είναι μακριά από τη γη» (ή «ο δε ναός της γης είναι μακριά»).

12. “Δίχα”, νέος δ' ἔρεϊ” = «Ο νέος δε, θα πει: “να 'ναι χωριστά”» (Ίσως κατάλαβαν τον τρόπο σκέψης κάποιου νέου ανάμεσά τους κι ότι θα έλεγε: «η ξυλεία να φορτωθεί σε δύο χωριστά πλοία»)

13. “Δίχα, ναός Μήλωνος” = “Ο ναός του Ηρακλή είναι μακριά” {αν ερμηνεύσουμε το συμβ. 27 σαν **το μῆλον, που συνηχεί με το όνομα ο «Μήλων», θα μπορούμε να το κλίνουμε σα να αφορούσε το όνομα αυτό.** Θα είναι δε σε γενική: (του) «Μήλωνος», **λόγω της πλάγιας γραμμής πάνω στο πλοίο, η οποία δείχνει να επεκτείνεται μέχρι το σύμβολο του δέρματος, σα να κλίνεται και το σύμβολο αυτό.**}

14. “Δίχα, νέος μύλων” = “Μακριά, είναι ένας νέος που σφίγγει τα χεῖλη” (εννοεί “που προβληματίζεται”, ή “που διαφωνεί”, ή “που συνουσιάζεται”).

15. “Δίχα, νέος Μήλων” = “ο νέος Ηρακλής είναι μακριά” (ίσως υπήρχε κάποιος πολύ δυνατός ανάμεσά τους, που τον παρομοίαζαν με τον Ηρακλή, αλλά δεν μπορούσε να τους βοηθήσει, επειδή είχε απομακρυνθεί να εξερευνήσει την ενδοχώρα, ή να στεγνώσει τα παραπετάσματα των πλοίων, όπως εξηγήω πιο κάτω).

16. “Σκέλλει ναός δέρρεις” = “Στεγνώνει τα παραπετάσματα του πλοίου”.

Σημείωση

1) Αν ο αφηγητής με την ομάδα του σκόπευαν να κλέψουν ξυλεία, άσχετα από το αν υποπευόταν ότι κάποιος μπορεί να τους προδώσει, η ερμηνεία του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς θα είναι:

1α) “πέρυξ μονῶα ἀνθ' ὕλης” = “πέρυγα μινωϊτών δούλων αντί ξυλείας” δηλαδή: “σε αντάλλαγμα για την ξυλεία (που θα στείλω), θέλω ομάδα δούλων”, ή

1β) “πέρυξ μονῶα ἀνθ' ἴλης” = “(ας έρθουν) μινωῖτες δούλοι αντί για ιππικό (ή αντί για στρατό).

Η ερμηνεία αυτή προκύπτει όταν ερμηνεύσουμε το άνθος σαν “άνθυλλίς”, που σήμαινε χαμομήλι και μαργαρίτα, όπως η λέξη «άνθεμις».

2) Μεγάλη δυσκολία, πέρα από την κατανόηση της έννοιας των συμβόλων και της εύρεσης της κατάλληλης λέξης για κάθε ένα από αυτά, είναι και η γραμματική και το συντακτικό. Ο αφηγητής βασίστηκε στα δύο αυτά δεδομένα για να μας βοηθήσει να αποδώσουμε επακριβώς τα νοήματα που ήθελε.

Για παράδειγμα στη φράση του πλαισίου 4 της Β' πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) που προανέφερα, δίνω επιπρόσθετα στοιχεία, για να δείξω τις δυσκολίες απόδοσης νοήματος με τα σύμβολα “διχλή” και “ναῦς”, επειδή θεωρώ ότι το πλαίσιο αυτό είναι το δυσκολότερο και προκύπτουν και αστειές ερμηνείες, που βέβαια δεν ταιριάζουν, όπως: “θα κατοικήσω στη γη με ξυλεία από δύο μέρη”, “θα οργώσω ξανά τη γη με ύλη από δύο μέρη” και “θα ανανεώσω τη γη με ύλη από δύο μέρη”. Δεν ταιριάζουν, γιατί η μόνη “ύλη” που μπορεί να εννοηθεί, είναι η “ξυλεία”, που φυσικά δεν είναι “πρόσφορη ύλη” για όργωμα γης: “Διχ(ῆ) ὕλη. Νεῶ δ' ἔρα” = “Με ξυλεία από δύο μέρη θα ξαναοργώσω τη γη”, ή “Διχ(ῆ) ὕλη ναῖω δ' ἔρα” = “Με ξυλεία από δύο μέρη θα εγκατασταθῶ στη γη”. Άλλωστε ούτε η λέξη “ναῦς” (πλοίο) κλινόμενη (δεδομένου ότι το συμβ. 25 στο πλαίσιο αυτό έχει και πλάγια γραμμή) συνηχεί ή παρηχεί με τα (ως άνω) ρήματα “νεῶ” (ανανεώνω, ξαναοργώνω) και “ναῖω” (κατοικώ, εγκαθίσταμαι). Συγκεκριμένα: η “ναῦς” στη γενική γίνεται (τῆς) νηός και (τῆς) νεώς ή (τῆς) ναός, ενώ στη δοτική (τῆ) νηῖ.

Κ) Με τη χρήση των φράσεων των πλαισίων σα μέσου πρόγνωσης (ηλιακού ρολογιού).

Ο τροχός της Εκάτης μας προδιαθέτει για την πιθανή χρήση του δίσκου και σαν προγνωστικού μέσου. “Ηλιακό ρολόι” ή αστρολογικός χάρτης, ο δίσκος λοιπόν. Γιατί όχι;

Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, διαβάζουμε τα σύμβολα και σαν: “Άμμος ἄμμας” = “Άμ' ὠς, ἄμ' ἄς” = “και μόλις αρχίσει (να γίνεται) κάτι, και για όσο αυτό διαρκεί”. Πώς θα υπεδείκνυε ο αφηγητής τη λειτουργία του δίσκου και σαν ηλιακού ωρολογίου; Περιφραστικά πάλι. Ίσως έτσι εξηγείται ο διαφορετικός αριθμός πλαισίων στην Α και Β πλευρά του δίσκου: 31 στην Α και 30 στη Β πλευρά. Ίσως τα πλαίσια δείχνουν διάρκεια σε έτη, ή/και σε μέρες. Τότε άλλες

προγνώσεις θα αφορούν τους μονούς και άλλες τους ζυγούς μήνες (ή άλλες προγνώσεις θα αφορούν γεγονότα διάρκειας 30 ετών κι άλλες, γεγονότα διάρκειας 31 ετών). Οι προγνώσεις θα εξαρτιόντουσαν από το νόημα που θα έδινε καθένας στα σύμβολα, όπως γινόταν με τους αμφίσημους χρησμούς της πυθίας και του Νοστράδαμου.

Για παράδειγμα:

A πλευρά (από την περιφέρεια προς το κέντρο)

α) στο πλαίσιο 1 τα σύμβολα 2, 12, 13, 1, 18 με πλάγια γραμμή ερμηνεύονται σαν

- “Υψι κῶμος, ἄλην δεῖ. Κόρη νυ (νῆ), ὡς γῶν Ὑας” = “Η παρέλαση (η πομπή) πλανητών ψηλά, δένει (σταθεροποιεί) την αρρώστεια. Τώρα η κόρη (ή η νέα κοπέλα) θα είναι όπως ο Ὑας”.

Δηλαδή: “Μην περιμένετε να αναρρώσει η κόρη σας. Θα είναι όπως ο Ὑας” (Ο Ὑας, αδελφός των Υάδων, πέθανε νέος).

- “Υψι κῶμος, ἄλην δεῖ. Κόρη νυ (νῆ), ὡς γῶν υἱεῖς” = “Η παρέλαση (πομπή) πλανητών ψηλά, δένει (μονιμοποιεί) τη μανία. Τώρα η κόρη θα είναι όπως οι γιοί” ή “Η παρέλαση (πλανητών) ψηλά, δένει τη μανία. Η νέα θα είναι όπως οι γιοί”.

Δηλαδή: “Μην περιμένετε ότι η κόρη σας θα φερθεί ποτέ σα γυναίκα”. Προφανώς οι γονεὶς είχαν κόρη που ένοιωθε άντρας και αυτό το απέδιδαν σε μανία, σε νόσο.

β) στο πλαίσιο 5 τα σύμβολα 2, 12, 4, 40, 33 ερμηνεύονται σαν:

- “Υψι κῶμος τρόχις· δεῖ μυρία κύτος (κῆτος)” = Η παρέλαση πλανητών ψηλά, είναι αγγελιοφόρος και μεγάλο εμπόδιο για τους πολίτες” (για τη συνέλευση του λαού).

Προφανώς η πρόβλεψη αυτή θα ήταν κακός οἰωνός για την έναρξη πολέμου.

- “Υψι κῶμος ἀλινδεῖται. Δεῖ μοῖρα (μῆρα) κῆτος” = “Υψι κῶμος, ἄλην δεῖ. Τ' ἔδη μοῖρ(α) ἄκυτος” = “Η παρέλαση πλανητών ψηλά, εμποδίζει την πορεία. Κι η μοίρα έπρεπε να παραμείνει στείρα”.

Δηλαδή: “Δε θα μπορέσετε να προχωρήσετε, κι έτσι η μοίρα σας δε θ' αλλάξει”.

- “Υψι κῶμος ἀλινδεῖ. Δεῖ μοῖρα (μῆρα) κῆτος” = “Υψι κῶμος, ἄλην δίδει. Μοῖρ'(α) ἄκοιτος” = “Η παρέλαση πλανητών ψηλά, δίνει (επιτρέπει) την πορεία. Η μοίρα δεν έχει κοίτη να ρέει”.

Δηλαδή: “Κάντε ό,τι θέλετε, αφού ούτε η μοίρα ρέει σε προκαθορισμένη κοίτη”.

Επίσης τα σύμβολα του πλαισίου αυτού ερμηνεύονται και σαν:

- Πλαίσιο 5 (2, 12, 4, 40, 33): Ὑψικόμος/θέει/Δεσμός/ισχύις/ιχθύς = Ὑψι κῶμος θέει. Δεσμός ισχύ(ει) εἰς ιχθύς = «Ψηλά τρέχει παρέλαση (πλανητών). Ο δεσμός γίνεται στους (ή εμποδίζει ή επηρεάζει τους) ιχθύς».

Αν ο ερωτών ανήκε στο ζώδιο των ιχθύων, θα θεωρούσε την πρόβλεψη δυσμενή.

B πλευρά (από την περιφέρεια προς το κέντρο)

α) στο πλαίσιο 17, τα σύμβολα 2, 9, 27, 1 ερμηνεύονται και σαν:

α1) “Υψι κῶμος. Νυ σῶς, δ' ἐράσεις” = “Παρέλαση πλανητών ψηλά. Ασφαλής τώρα πια, θ' αγαπήσεις”

α2) “Υψι κῶμος. Νυ σῶς, δ' ἐρράς. Οἴμοι!” = Παρέλαση πλανητών ψηλά. Ασφαλής τώρα πια αλλ' αλλοίμονο, κερατάς!

β) στο πλαίσιο 5, τα σύμβολα 33, 24, 20, 12 ερμηνεύονται και σαν: Κῆτος/ἔρμα/δίνη/στροφαλίζειν = “Κύτος, ἔρμα. Δύνη στροφαλίζειν” = “Ο έναςτρος ουρανός σε υποστηρίζει. Μπορείς να γυρίσεις τον τροχό”.

γ) στο πλαίσιο 4, τα σύμβολα ερμηνεύονται και σαν: Δίχα/δόλων/δέρας = «Δίχα δόλων δ' ἐρᾶς, (-ᾶ)» = «Κι αγαπάς (-ει) ἄδολα».

B πλευρά (από το κέντρο προς την περιφέρεια)

Στο πλαίσιο 9 τα σύμβολα 27, 18, 32, 14, 27, 12, 2 ερμηνεύονται και σαν: Δ' ἔρος γῶν οἶα πέλει ἄς, (γῶν οἶα) δ' εἶρη. Δ' ἔρος, δ' οἶμω τε” = “Κι ο ἔρωτας σα να ῥχεται αύριο (κι είναι) σαν αγορά. Κι ο ἔρωτας είναι καθ' οδόν”.

Εδώ ο ερωτών θα εκλάμβανε το νόημα σαν προτροπή να πάει στην αγορά, χώρο συναντήσεων, για να βρει τον ἔρωτα της ζωής του, ή: “Κι ο ἔρωτας σα να ῥχεται αύριο (κι είναι) σαν αγορά. Κι ο ἔρωτας είναι στο δρόμο” (ο ἔρωτας θα είναι αγοραίος).

ΠΟΤΕ ΠΑΙΖΟΤΑΝ Ο ΔΙΣΚΟΣ;

Ενδέχεται να παιζόταν στην αρχή του έτους (σα σύνοψη προγνώσεων, σαν πρωτοχρονιάτικο τυχερό παιχνίδι), ή στην αρχή κάθε μήνα (στις νομηνιές) ή/και στις πανσελήνους, ή όταν συνέβαιναν πλανητικές συνοδοί. Οι υποθέσεις είναι το μόνο που μπορούμε να κάνουμε.

ΠΩΣ ΓΥΡΙΖΑΝΕ ΤΟ ΔΙΣΚΟ;

Τυχαία και με οποιαδήποτε φορά, ή με συγκεκριμένο προσανατολισμό και βάσει ορισμένου λόγου (ορισμένης απόκλισης-μοιρών); Άγνωστο.

α) Ίσως τον περιέστρεφαν πάντα κατά 90 μοίρες, όπως δείχνει το σύμβολο 18 (της ορθής γωνίας), ξεκινώντας την πρώτη φορά από το πρώτο πλαίσιο και μετά συνέχιζαν την περιστροφή, από όποιο πλαίσιο είχε σταματήσει ο δίσκος.

β) Ενδέχεται όμως ο δίσκος να ήταν αρχικά χωρισμένος σε δύο μέρη, τα οποία αργότερα οι δημιουργοί του συνένωσαν και ἔψησαν, για να γίνει συμπαγής. Αυτό θα εξηγούσε και το λόγο που ψήθηκε σκόπιμα και όχι συνεπεία πυρκαγιάς, όπως παρατήρησε ο κ. J. M Eisenberg.

Αν λοιπόν αρχικά ήταν χωρισμένος σε δύο μέρη, σα δέλτος ανεπτυγμένη, θα μπορούσε να παίζεται (σαν επιτραπέζιο) από δύο παίκτες. Ο ένας θα γύριζε τη μια πλευρά του δίσκου κι ο άλλος την άλλη, μέχρι οι δίσκοι να σταματήσουν. Ίσως ο ένας περιέστρεφε τη μία πλευρά κατά 90 μοίρες, ενώ ο άλλος την άλλη κατά 45 μοίρες (στο δίσκο υπάρχει και το σύμβολο της ημιγωνίας: είναι η γωνία -το σύμβολο 18- με πλάγια γραμμή). Όποια πλαίσια βρισκόταν αντικρουστά, θα έπρεπε να ερμηνευτούν εκ περιτροπής από τους παίκτες. Η ερμηνεία που θα ἔδινε ο καθένας ἄλλοτε θα έπρεπε να διαφέρει και ἄλλοτε να συγκλίνει.

Μπορεί ακόμα ο παίκτης Α να γύριζε τη μία πλευρά του δίσκου ὥσπου να σταματήσει, ενώ ο παίκτης Β να έχει μπροστά του την άλλη πλευρά του δίσκου σταθερή. Όποια πλαίσια ερχόντουσαν αντικρουστά, σε εκείνα θα έπρεπε ο παίκτης Β να αντιστοιχίσει τα σύμβολα με ἔνοιες: “Μόνο ένας στον τροχό” (“τροχῶ εἶς”). Και καθώς το σύμβολο 2 (ο κουρεμένος άντρας) εικονίζεται σχεδόν πάντα δίπλα στο σύμβολο 12, ενδέχεται να σήμαινε αυτόν. Τον “επικεφαλής” στον τροχό.

Ίσως πάλι ο δίσκος παιζόταν τοποθετώντας τη μία πλευρά του πάνω από την άλλη, σα μυλόπετρα. Η κάτω πλευρά θα ήταν σταθερή, ενώ κάποιος θα περιέστρεφε την πάνω πλευρά (τον ὄνο) ὥσπου να σταματήσει. Τα πλαίσια που βρισκόντουσαν το ένα πάνω από το άλλο, θα τα ερμήνευαν πάλι με αντιστοιχίση. **Έτσι για παράδειγμα το ἄνθος στο κέντρο της Α πλευράς, θα μπορούσαν να το ερμηνεύσουν και σαν “ηλιοτρόπιο”.** Η ερμηνεία αυτή προκύπτει ως εξής: αρχίζοντας και στις δύο πλευρές του δίσκου από το κέντρο προς την περιφέρεια και **συσχετίζοντας τα τρία σύμβολα στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς (τα συμβ. 10, 3, 38) με το σύμβολο 25 στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), όπως και με τα δύο σύμβολα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς (τα συμβ. 45 και 7 με πλάγια γραμμή),** προκύπτουν οι αντιστοιχίες 10/25, 3/45, 38/7, δηλαδή: πτέρυξ/ναῦς, εἶλ'(ως)/ρῦμα, ἄνθος/φωτός.

Θα μπορούσαμε λοιπόν να το πούμε και σαν αίνιγμα: “Ὅπως η πτέρυγα αντιστοιχεί σε -και περιβάλλει το- πλοίο, ἔτσι κι εγώ (ο δίσκος) περιβάλλω σαν οχυρό, το ἄνθος του φωτός”. Τί λογής ἄνθος μπορεί να είναι, το «ἄνθος του φωτός»; Ηλιοτρόπιο, γύρω από το οποίο περιστρέφονται οι πτέρυγες του δίσκου, σα να το προστατεύουν!

Μία ἄλλη αντιστοιχίση των συμβόλων 10, 3 και 38 του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς (δοῦρας/εἶλωσ/ἄνθος) με τα σύμβολα 25, 45 και 7 των πλαισίων 29 και 30 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο (δοῦρας/ρῦμα/φωτός), δίνει συνηχητικά τη φράση «Δ' οὐρᾶς ἦλος, ἀνθ' ὡς δοῦρας! ρῦμα φωτός!» = «**και τ' αστέρι της ουράς, είναι κι αυτό σαν (το) πλοίο (μας)! οχυρό του φωτός!**». Η φράση αυτή υπονοεί σαν πιθανό ὄνομα του πλοίου του αφηγητή το ὄνομα «**Οχυρό του φωτός**» (στην παράγραφο «Αναφορικά με το ὄνομα του πλοίου» αναφέρω όλα τα πιθανά ὀνόματα του πλοίου).

Τέλος ἄξιο απορίας είναι, για ποῖό λόγο δημιουργήθηκε η αιχμή στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, αφήνοντας κενό ένα χώρο, ὅπου θα μπορούσε να εἶχε χωρέσει και τρίτο σύμβολο. Ίσως σκόπευαν να σχεδιάσουν και τρίτο σύμβολο ἄλλά τελικά δεν το ἔκαναν, ή ἴσως ἄφησαν σκόπιμα το κενό, προκειμένου κάθε παίκτης να μπορεί να συμπληρώνει κατά

βούληση όποιο σύμβολο (έννοια) ήθελε. Κρίνοντας από τις έννοιες που μπορούν να προσλάβουν τα δύο σύμβολα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς, πιστεύω ότι το καταλληλότερο σύμβολο θα ήταν το 1, που ερμηνεύεται σαν «ός» = «όποιος είναι» ή «ο οποίος είναι» και σαν «ός» = σαν.

Βέβαια όλα αυτά υποθέσεις είναι, μέχρι να χρονολογηθεί η ηλικία του πηλού. Ουδέν κρυπτόν υπό τον ήλιον. Πώς θ' αναγκάσουμε όμως τον τροχό που τόσο μας βασάνισε με τους "χρησμούς" του, να μας πει πόσες αλήθειες κρύβει; Ίσως, όπως είπε ο Αριστοφάνης (Πλ. 875), με τη βάσανο του πλάστη του "Επί του τροχού δεῖ γάρ σ' ἐκεῖ στρεβλούμενον εἰπεῖν, ἅ πεπανούργηκας!" Γιατί ήταν και όργανο βασανισμού, ο τροχός. Με ἥλους (καρφιά), που μας θυμίζουν κάπως και οι πλάγιες γραμμές κάτω από ορισμένα σύμβολα του δικού μας τροχού.

Αν ο δίσκος είχε πάνω μέρος "όνο" και κάτω μέρος "μύλλη", ίσως αυτό σήμαινε σαν "αρχηγό-γωνία" τον επικαθήμενο τροχό και σαν "υποζύγιο" υποτελή, τον κάτω. Ίσως λοιπόν όντως έχουμε μπροστά μας ένα τροχό που εκπροσωπούσε άτομα, άστρα και θεούς -**επικυρίαρχους και υποτελείς**- μέσω των ζώων και φυτών του. Και θα λέγαμε ότι «ο **ανθός**» στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς θα μπορούσε να είναι «ο **πόλος του όνου**».

Το θέμα είναι να βρούμε τον πλάστη του δίσκου, που «εποίησεν έπος· κέρας κόρδους», πανούργο σόφισμα, όπως οι γνωστικοί. **Γιατί αυτοί κυρίως φημίζονται σα δημιουργοί κορυφαίων έργων τέχνης και λόγου**.. Εξηγώ τους λόγους που με κάνουν να το υποψιάζομαι αυτό, στην ανάλυση της Β πλευράς (στην παράγραφο για τους νέους, που ο αφηγητής ονομάζει «οφθαλμούς») και στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου». Σε κάθε περίπτωση ο δίσκος είναι ένα διαμάντι στην "κορώνα της γνώσης" και προφανώς κάθε γνώση δεν είναι εξαγοράσιμη έναντι αντιτίμου, ή το τίμημα της εξαγοράς θα είναι μεγάλο. Ο "όνος" της αγοράς γνώσης θα είναι μεγαλύτερος από τριάκοντα αργύρια..

ΠΩΣ ΕΡΜΗΝΕΥΣΑ ΤΟ ΔΙΣΚΟ

Το αφήγημα του δίσκου έχει άκρα: τα αρχικά και κεντρικά πλαίσια των πλευρών του. Από αυτά ξεκινάει κανείς δίνοντας κάθε φορά διαφορετικό όνομα στα σύμβολα, μέχρι αυτά να αποδώσουν ένα συνεπές νόημα και να σχηματιστούν φράσεις. Βέβαια πάντα από τα άκρα πιανόμαστε για να λύσουμε μια τυλιγμένη ζώνη, όπως και το νήμα μιας αφήγησης. Έτσι ξεκίνησα κι εγώ. Από το πρώτο πλαίσιο της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο.

Στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διάβασα τη φράση: «Η γη είναι η άκρη· σαν (άκρη) του νήματος». Μια γωνίτσα γης στο χάρτη.. Για μένα ή άκρη του νήματος ήταν η Σύμη! Η λέξη-κλειδί που με βοήθησε στην αποκωδικοποίηση του δίσκου. Μικρή, μα τόσο σημαντική.. Γι' αυτό ο δημιουργός της επεφύλαξε την τιμή να την έχει στο πρώτο πλαίσιο της Α πλευράς, στην άκρη του δικού του νήματος αφήγησης. Σαν «άκρη του δίσκου της Φαιστού».. Θα πρέπει λοιπόν να ελεγχθεί αν η Σύμη, στην οποία πιστεύω ότι αναφέρεται ο δίσκος, ονομαζόταν έτσι και την εποχή του χαλκού.

Έχοντας διαβάσει Αριστοφάνη, Ευριπίδη και Αισχύλο, γνωρίζοντας και τις αλληγορίες και εκφράσεις της παλαιάς διαθήκης, μου ήταν σχετικά εύκολο να σκεφτώ και να εμπνευστώ τις ονομασίες που έδωσα στα σύμβολα του δίσκου. Και οι λόγιοι που τον δημιούργησαν, θα γνώριζαν βέβαια τα χωρία και τους συμβολισμούς των γραφών, όπως και τα έργα των αρχαίων τραγικών. Χρειάστηκε βέβαια να ξαναδιαβάσω μυθολογία και να αντλήσω ιδέες από όποια πηγή μου ήταν διαθέσιμη, όπως από πίνακες ζωγράφων της αναγέννησης που βρίθουν αλληγοριών και μυστικιστικών συμβόλων, σα να αποκωδικοποιούν τα νοήματα και του δίσκου· κάτι που δε θεώρησα περιεργο, αφού όλοι οι μυστικιστές από την ίδια πηγή αντλούν "ύδωρ" και τα μηνύματά τους περιστρέφονται γύρω από το ίδιο θέμα: τις γνώσεις και τα αντικείμενα της λατρείας τους, που άλλοι εκφράζουν σε πίνακες, άλλοι σε ποιήματα, άλλοι σε βιβλία, τραγούδια και έργα που μας προϊδεάζουν.

Το φως άρχει στις τέχνες.. Έτσι και ο δίσκος. Σαν έργο αφηρημένης τέχνης, έχει εικόνες που παραπέμπουν σε μεταφυσικά αιγυπτιακά και ορφικά σύμβολα με πιθανές αστρονομικές προεκτάσεις και μυστικιστικές (ίσως και θεολογικές) αντιστοιχίες, όπως εξηγώ στα αντίστοιχα κεφάλαια του παρόντος και στον επίλογο.. και πολλές αναφορές στο φως.

Η έρευνά μου δεν είναι ακαδημαϊκή ούτε διορθώθηκε από επιβλέποντα καθηγητή, δεν ήταν άλλωστε αυτή η επιδίωξή μου. Πρόθεσή μου ήταν η αποκωδικοποίηση του δίσκου και η παρουσίασή της με τη μορφή άρθρου. Στην πορεία, καθώς χρειάστηκε να κάνω επανειλημμένες διορθώσεις, προσθήκες και διευκρινίσεις, αναγκάστηκα να προσθέσω και παραπομπές σε συνδέσμους (links) και βιβλία, απαραίτητα για τον αναγνώστη που, και περισσότερες γνώσεις θέλει να αποκτήσει, και να ελέγξει την ακρίβεια των πληροφοριών που παραθέτω.

1		10		19		28		37	
2		11		20		29		38	
3		12		21		30		39	
4		13		22		31		40	
5		14		23		32		41	
6		15		24		33		42	
7		16		25		34		43	
8		17		26		35		44	
9		18		27		36		45	

FIG. 126 (TABLE XXIV). Signs on Phaestos Disk.

ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ, ΣΥΝΗΧΗΣΕΙΣ, ΠΑΡΗΧΗΣΕΙΣ, ΚΡΑΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ακολουθεί επεξήγηση των συμβόλων των πλαισίων του δίσκου, σχόλια στη θεματολογία του, απόδοση των φράσεων στην αρχαία ελληνική και μετάφραση στη νέα ελληνική.

Όλα τα σύμβολα αποτελούν ταυτόχρονα και ιδέες (αρχέτυπα άλλων ειδών ή υποειδών). Έτσι μπορούμε να ερμηνεύσουμε και σουρεαλιστικά, όπως τα έργα αφηρημένης τέχνης. Ο αφηγητής διάλεξε σκόπιμα σύμβολα που αποδίδουν λέξεις οι οποίες μπορούν ν' αναλυθούν σε φράσεις, που επεξηγούν τα νοήματα των πλαισίων. Προσπάθησα να βρω για κάθε σύμβολο όσο το δυνατόν περισσότερες έννοιες· εκείνες που θεώρησα πιο πιθανές ν' αποδώσουν το νόημά του από μυστικιστική, αστρονομική, ανατομική και γεωγραφική σκοπιά.

Δεδομένου ότι το σχήμα μερικών συμβόλων είναι αμφίβολο, καθώς εικονίζονται διαφορετικά στους ιστότοπους όπου τα αναζήτησα και διαφορετικά στο βιβλίο του κ. Evans, κατέβαλα προσπάθεια να συμπεριλάβω όσο το δυνατόν περισσότερες ερμηνείες και για τα σύμβολα αυτά. Κάποιες από τις φράσεις που προκύπτουν είναι αστείες ή φαινομενικά άσχετες, τις συμπεριέλαβα ωστόσο και αυτές. Άντλησα τις έννοιες από το «**Μέγα λεξικόν όλης της ελληνικής γλώσσας**» του Δ. Δημητράκου (εκδ. Δομή).

Αποκωδικοποίησα πλήρως όλο το δίσκο μόνο σαν αφήγημα εκστρατείας, αφήνοντας την πλήρη ανάλυση των άλλων του εκδοχών σε ειδικούς. Η ερμηνεία γίνεται αρχικά από την περιφέρεια προς το κέντρο με φορά από δεξιά προς τα αριστερά και στη συνέχεια από το κέντρο προς την περιφέρεια. Σαν πρώτο πλαίσιο της Α πλευράς θεώρησα αυτό με τα πέντε σύμβολα, αριστερά του μοναδικού πλαισίου με τα σχήματα της καραβίδας (ή τόξου) και του φυτού κρόκος. Σαν πρώτο πλαίσιο της Β πλευράς θεώρησα αυτό με τα πέντε σύμβολα, ακριβώς κάτω από το πλαίσιο με τις δύο λάρνακες.

Η αρίθμηση των συμβόλων έγινε με τη σειρά που καθιέρωσε ο Α. Evans στο scripta minoa signs on the Phaestos disk, fig. 126. Τα σύμβολα υπάρχουν και στο σάιτ του μουσείου Μεσσαράς (<https://messaramuseum.gr/site/dynamic-mouseio.shtml?type=page&id=158&lang=gr>).

Οι τέσσερις κόμβοι (αν είναι τέσσερις, αφού στις φωτογραφίες δε φαίνεται καθαρά ο αριθμός τους) στη διαχωριστική γραμμή του πρώτου πλαισίου (από την περιφέρεια προς το κέντρο) της Α και Β πλευράς, ίσως δηλώνουν τη λέξη “ύψικόμπος” (αλαζόνας) ή “ύψικόμπος” (αλαζονικά), ή την έννοια εἶλος (δεσμός, κόμβος).

1 Εἶμι = βαδίζω, πηγαίνω. Με πλάγια γραμμή, είναι μετοχή (ὄ) “ἰών”, που συνηχεί με τη γεν. πληθ. (τῶν) ὑῶν (τύπος του ὑός = γιός, στη γεν. πληθ.) = των γιών, με το “ἰόν” = το ἰόν (σωματίδιο), ενώ παρηχεί με το “Εἶον” ή “Ἴον” = η αρχαία πόλη Ἰών κοντά στο Στρυμόνα / ὄς = ο οποίος. Συνηχεί με το “ὦς” = σαν. Με πλάγια γραμμή, είναι είτε σε πτώση γενική: “οὔ” = του οποίου, που συνηχεί με το “οὔ” = όπου, του οποίου, είτε σε πτώση δοτική: “ῶ” = στον οποίο, σε ὅποιον / ὦν = αυτός που υπάρχει, που είναι. Συνηχεί με το ὄν = αυτό που υπάρχει/ ἔν = ένα. Με πλάγια γραμμή, κάνει «ένός», που συνηχεί με το ἔν ὦς = ένα σαν / εἷς = ένας. Με πλάγια γραμμή είναι ή στη γενική: “ένός”, ή στη δοτική: «ένί», που παρηχεί και με το ἔνι = υπάρχει (τύπος του ἔνεστι), με το ἔν ἦ = να είναι ένα, με το ἔν ἦ = να στείλει ένα και με το ἔνι = υπάρχει (τύπος του ἔνεστι), ενώ συνηχεί με το ἔνῆ = να υπάρχει (υπ. εν. του ἔνεμι), ή να εγχύσει, να βάλει μέσα, να ρίξει μέσα (υπ. αορ. του ἔνημι).

Το “εἷς” συνηχεί με τα:

- “εἷς” = “σε”, “στο”
- “ἦς” = να στείλεις
- “ἦς” = να είσαι
- «ὄς» = ο γιός, οι γιοί, τους γιούς (αιτ. πληθ). Η λέξη «ῶς» σήμαινε και ὦς = σαν και ὅποι = όπου.

Μπορεί το σύμβολο 1 να ερμηνευτεί και σαν:

- “ἰός” = ο ίδιος, μόνος, εκείνος, ή ένας (δηλαδή: εἷς). Συνηχεί με το “ἰός” = δηλητήριο, βέλος, σκουριά και με το ὑός = «γιός» (ο.α), ή «του γιού» (γενική του ὕς). Η λέξη “ἰός” με πλάγια γραμμή, μπορεί να είναι ή στη γενική: “ἰού” = εκείνου, ενός, του ίδιου, μόνου, που συνηχεί με το «ἦ οὔ» = να είναι όπου, να είναι ὅποιου (υπ. εν. εἶμι), με το «ἦ οὔ» = να ορμήξει όπου (υπ. αορ. ἴεμαι), ή να στείλει όπου (υπ. αορ. ἴημι), ή στη δοτική: ἰῶ = σ' εκείνον, σε έναν, στον ίδιο.

- “ἐπισκελίζω” = δρασκελίζω ή “ἐπισκέλισις” = δρασκελισμός. Με πλάγια γραμμή θα είναι μετοχή.

- (ὄ) περίπολος = ο ἐφιππος φρουρός που περιπολεί, κατασκοπεύει και φυλάγει χώρο, ο πεζοπόρος. Συνηχεί με το (η) περίπολος = η ακόλουθος, η θεραπεία. Με πλάγια γραμμή θα είναι σε γενική πτώση: (τοῦ) περιπόλου, που συνηχεί με τη φράση «περί πόλου» = γύρω από τον πολικό.

- περιπολώ (-εἶ) = φρουρώ (-εἶ), περιφέρομαι (-ται), περιστρέφομαι, περιοδεύω, διαβαίνω, διαπορεύομαι, διατρέχω, διέρχομαι (-ει): σε χρήση για αστέρες, θεούς, την ψυχή κατά τη μετενάρκωση. Με πλάγια γραμμή θα είναι μετοχή. Όταν το σύμβολο 1 βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 28 (την κνήμη ή την οπλή ζώου) έχει πάντα πλάγια γραμμή κι ερμηνεύεται σαν «περιπολών», «περιπόλου» ή/και «ἐν ποσὶ χηλή» = «η προκυμαία είναι κοντά».

2. Το σύμβολο αυτό δείχνει άντρα κουρεμένο όπως οι “Μάκαι” στη Μελλομένη του Ηρόδοτου (175.1: Μάκαι, οἱ λόφους κείρονται, τὸ μὲν μέσον τῶν τριχῶν ἀνιέντες αὐξέσθαι, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κείροντες ἐν χροῖ = οι μάκες, που όταν κουρεύονται αφήνουν μόνο λοφία, αφήνοντας να μεγαλώνουν οι τρίχες στη μέση του κεφαλιού τους, ενώ δεξιά κι αριστερά κουρεύονται γουλί). **Ο τρόπος απεικόνισης των μαλλιών του άντρα δε φαίνεται ωστόσο να παραπέμπει τόσο σε κούρεμα, όσο σε άλλη έννοια, σα να πρόκειται για αλληγορία. Γι’ αυτό το συμβ. 2 μπορεί να αποδοθεί σαν:**

(ὁ) **Κάρ** = ο κάρας, οι κάρες / (το) **κάρ** = “η κοντοκουρεμένη τρίχα”, η Καρία / (τό) **κάρ** = η κεφαλή, το πρόσωπο, η άκρη, η κορυφή ὄρους, δέντρου κλπ. Το «κάρ» συνηγεί με την αιτ. του ονόματος (ὁ) «κάρ» (τόν κάρ), με το «κ’ ἄ’ Ρά» = «και σαν Ρα (Δίας)», με το «κάρ ᾗ» = «σαν κεφαλή», με το «κ’ ἄρά» = «και (η) κατάρ», «και (ο) ὄλεθρος», «κι η δέηση, κι η προσευχή» και με το «κ’ Ἄρά» = «κι η θεά του ὄλεθρου»/ (ή) **κάρη** = (ή) **κόρη** = κεφαλή / (ή) **κράτρα** = η κεφαλή, η κεραία (η «αντέννα», που λέγεται και «κέρας»), το ακροστόλι. Το συμβ. 2 όταν απαντάται με το συμβ. 12, βρίσκεται πάντοτε δεξιά του 12 «βλέποντας» προς το 12, σα να δηλώνεται η φράση «κάρ(α) ἐπ’ ἄσπίδα» = «η κεφαλή ἐπ’ αριστερά».

Η λέξη «**κάρη**» συνηγεί με το “κάρ ᾗ” = «σαν κεφαλή», ή «η κεφαλή (ο κάρας, η Καρία) είναι σαν», με το «κ’ ἄρη» = «και (η) κατάρ», «και (ο) ὄλεθρος», «κι η δέηση, κι η προσευχή» και με το «κάρ, ᾗ» = «η κεφαλή (ο κάρας, η Καρία), ἡ...» (κάποιος άλλος, να κάνει κάτι).

Η λέξη «**κόρη**» συνηγεί με τη λέξη «κόρη», με το «κ’ ὄρη ᾗ» = «και σα φύλακας» ή «κι ο φύλακας είναι σαν», ή «κι ο φύλακας να στείλει» (ρ. ἴημι) και με το «κ’ ὄρη ᾗ» = κι ο φύλακας ή .. (άλλος, να κάνει κάτι), με το «κ’ ὄρη!» = «και δεσ!» και με το «κ’ ὄρη» (ἰων τύπος της λέξης «ὄρα») = και (η) ὄρα.

Στο λεξικό Δ. Δημητράκου στο λήμμα (τό) «κάρ» αναφέρονται σα συνώνυμα τα: (ή) κορύνη (συμβ. 13), (ὁ) κόρυμβος, (ή) κόρη (η κεφαλή, ο κρόταφος κλπ), (ή) κόρυς.

Οι αρχαίοι ἔλληνες ονόμαζαν τους κάρες “λοφία”, επειδή κοσμούσαν τις περικεφαλαίες τους με λοφία. Θεώρησα λοιπόν ότι το σύμβολο 2 θα απεικόνιζε και τον κάρ, και την κεφαλή ή “κάρ» (τό κάρ), και την Καρία (τό Κάρ) και τη λέξη (ὁ) λόφος = ο λόφος, ο αυχέννας (τράχηλος, σβέρκος), ο θύσανος περικεφαλαίας, το λειρί, η πλεξούδα μαλλιών που προεξέχει στην κορυφή της κεφαλής, το ὕψωμα (λόφοι κυμάτων). Άλλες λέξεις, όπως “**κόμη**” (μαλλιά) κλπ, δεν “έδεναν” με τις λέξεις που -κατά τη γνώμη μου- ταίριαζαν στα επόμενα σύμβολα, εκτός από τη λέξη “**κόμη**” (κωμόπολη), που στην περίπτωση αυτή ίσως αφορούσε αρχαία πόλη στην περιοχή. Ο λόγος που ΔΕ μετέφρασα το σύμβολο αυτό σαν “κωμόπολη” σε ΟΛΑ τα πλαίσια ήταν, ότι στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), η μόνη φράση που ταίριαζε ήταν «οι κάρες προστατεύουν (εδώ), σμήνος, σαν ξίφος ισχυρό» (δ’ ἐσμός ισχύ’(ι) ἄ ξίφος). Θεώρησα λοιπόν ότι δεν είναι δυνατόν μια κωμόπολη να διαθέτει σμήνος πολεμιστών (σμήνος) θα μπορούσαν να θεωρηθούν και 10.000 άντρες), ούτε να επαφίεται η προάσπιση των θαλασσιών περασμάτων προς την Καρία σε κωμοπόλεις, από τη στιγμή που πίσω -και γύρω- από αυτές υπήρχε όλη η γη της Καρίας με εκατοντάδες χιλιάδες πολεμιστές.

- (ὁ) **τύλος** = καμπούρα, κύρτωμα σώματος, υπόσαγμα, σκαλμός πλοίου, ρόζος. Η λέξη αυτή συνηγεί με τη λέξη (ὁ) τύλλος = το κιβώτιο, με τη λέξη τ’ εἴλωσ” = κι ένας δούλος, με το “τ’ ἴλλος” = κι ο οφθαλμός, με το “τ’ εἴλ(ω) ὄς” = “και τυλίγω σαν”, “και περιβάλλω, σαν”, “κι εγκλείω σαν”, με το “τ’ ἴλλ(ω) ὄς” = “και στριφογυρίζω σαν”, “και συστρέφω σαν”, με το “τ’ εἴλος” = κι ο δεσμός, με το “τ’ ἴλλος” = και άγωνα γη, και καρφί (και αστέρας, και ρόζος, και μύκητας φυτών, και πόνος, ενώ παρηγεί με τη λέξη “τ’ εἴλος” = και βάρος και με τη λέξη “τ’ ἴλλος” = και αλλήθωρος

- (ἡ) **τύλη** = συνηγεί με το ρήμα “τ’ εἴλει = και περιβάλλει, και συγκλείει, με τη λέξη τύλλοι = κιβώτια, με τη λέξη “τ’ εἴλη” = κι η θερμότητα, ή και το άχυρο, με τη λέξη τ’ ἴλλοι = και (τ’) αστέρια ή κι αστέρια , με τη λέξη τ’ ἴλλοι = κι (οι) οφθαλμοί, με τη λέξη τ’ ὕλη = και (η) ὕλη (και ζυλεια ή και υλικό), τ’ εἴλοι = και δεσμοί, τ’ ἴλη = και η ἴλη ιππικού (ή κι οι άνθρωποι ή και τα ζώα) και με τη λέξη (οι) τύλοι = οι βλεφαρίδες, τα ανδρικά μόρια, οι ρόζοι, οι καμπούρες, οι σκαλμοί, ενώ παρηγεί με τη λέξη τ’ ἴλλοι = κι (οι) αλλοίθωροι, με το ρήμα τ’ εἴ λῆ = κι αν θέλει, και με το ρήμα τ’ ἴλοῖ = κι ευσπλαχνίζεται, κι εξιλεώνει.

- (ἡ) **κόρυς** (γεν.: κόρυθος) = το κεφάλι (τό κάρ, το κάρ, ή κάρη), αλλά και η περικεφαλαία.

- (ἡ) **“ὕψικομη”** (ή ὕψικομη κάρη = το κεφάλι με ὄρθια τα μαλλιά), έννοια που παρηγεί με το “ὕψι κόμη” = “ψηλά υπάρχει κωμόπολη” ή “η κωμόπολη που είναι ψηλά”, όπως και με το “ὕψι κομεῖ” = κυματίζει, ή φροντίζει (εκεί) ψηλά.

- (ή) “**ὕψικομος**” (ή ὑψίκομος κάρη), που συνηχεί με το (ὁ ἐν τῷ) “ὑψει κῶμος” = “ἡ παρέλαση (πομπή) που γίνεται ψηλά”, “ἡ εορταστική πομπή εκεί ψηλά” (με την έννοια γιορτής προς τιμήν του Διόνυσου, ἡ μτρ. πλανητικῆς συνόδου), ἡ απλά “ὑψι κῶμος” = «ψηλά γίνεται πομπή».

- (ὁ) **ἀμφίκουρος** = ο κουρεμένος από δύο πλευρές.

- (τό) **ἀκρολόφιον** = ἡ ἄκρη του λόφου

- (τό) **λοφίον** = θύσανος από φτερά, το λοφίο των πτηνών. Το “λοφίον” λεγόταν και “λόφιον”, που σήμαινε “μικρός λόφος”, “λοφίο πετεινού”, “περικεφαλαία” (ἡ κόρυς).

- (ή) **λοφιή** = (ὁ) λόφος = ο θύσανος τριχών, φτερών στο κεφάλι, ἡ ακρόρεια.

- (τό) **ἀκρομόλιον** = ἡ ἄκρη της προκυμαίας (Οἱ κυματισμοί του λοφίου θα μπορούσαν -αφαιρετικά- να αντιστοιχούν σε ελικοειδή διαμόρφωση παραλίας). Ἡ λέξη “ἀκρομόλιον” παρηχεί με το “ἄκρω μωλύων” = “με το ένα του ἄκρο του (χέρι ἢ πόδι) να σήπεται” ἢ “αραγμένος (χαλαρώνοντας) στην κορφή” ἢ “ἄκρω μολεῖ ὄν” = “κάποιος περπατάει στο ακρωτήρι” ἢ “κάποιος πηγαίνει σε ἀπόμερο σημείο” ἢ “κάποιος πηγαίνει στην κορφή”, ἢ “κάποιος βαδίζει στην κορυφή” ἢ “κάτι φυτρώνει στο ακρωτήρι” ἢ “κάτι φυτρώνει στην κορφή”, ἢ “ἄκρω μ' ὁ λύων” = “αὐτός που με διαλύει, εἶναι στην κορφή (στο σύνορο)” (αν ο εχθρός του αφηγητή ἦταν οχυρωμένος κάπου ψηλά, ἢ στα σύνορα), ἢ “αὐτός που με διαλύει, εἶναι δίπλα στην πηγή” (“ἄκρον” ἦταν και το σημείο ἀπὸ το οποίο ἀνέβλυζε ἡ πηγή), ἢ “αὐτός που με κάνει να λιώσω, εἶναι ο ὑψιστος” (αν -με βάση το πιθανό ορφικό νόημα του δίσκου- με το σύμβολο 2 ἀπεικονίζεται ὁ Ἴκαρος, τότε σαν “ὑψιστος” θα θεωρηθεῖ ὁ ἥλιος), ἢ “αὐτός που με διαλύει εἶναι στο ἄκρο μου” (στο κεφάλι ἢ στο χέρι ἢ στο πόδι μου. Αὐτό ἐξηγεῖται αν πρόκειται για τον Ηρακλή που τον δάγκωσε στη φτέρνα ἡ Λερναία Ὕδρα, ἢ αν ο αφηγητής ἐννοεῖ κάποιον που ἔχει πχ γάγγραινα σε κάποιο ἄκρο του), ἢ “ἄκρω μ' ὄλλυν” (γ. πληθ. παρ. του ὄλλυω) = «με κατέστρεφαν στην κορυφή (ἢ στο ακρωτήρι)»: ὄλλυω ἀλλά και ὄλλυμι = καταστρέφω, σκοτώνω, χάνω, ἀπαλλάσσω κάποιον ἀπὸ κάτι. Ἄλλες ἐννοίες εἶναι: (ὁ) **δεξιοφύλαξ** = ο επικεφαλῆς της δεξιᾶς πτέρυγας στρατοῦ ἢ στόλου / (ὁ/ἡ) **ἀκροφύλαξ** (ἐπειδὴ το σύμβολο αὐτό εἶναι στην ἄκρη του πλαισίου 1 της Α πλευράς, σα φύλακας) / (ὁ/ἡ) **δημοῦχος** = προστάτης γης ἢ πόλεως, ἰδιοκτῆτης γης / (ὁ) **Λύσιος**, προσωνυμία του Διονύσου, που ἴσως σχετίζεται με την ἐρμηνεία του δίσκου και σα φαρμακευτικῆς συνταγῆς, συνηχεί με το “λύσει ὄς/ὄς” = θα ἐπανορθώσει το κακό ὅποιος/σαν, θα ἀπολυτρώσει ὅποιος/σαν, θα ἀπαλλάξει ἀπὸ τα δεσμά, ἢ ἀπὸ την αἰχμαλωσία ὅποιος/σαν, θα ἐπιλύσει, θα δώσει λύση ὅποιος, θα δώσει λογική ἐξήγηση, θα ἐξηγήσει, θα ἀναλύσει ὅποιος/σαν, θα ἀποσυνθέσει ὅποιος/σαν, θα παραχωρήσει την ἐξουσία ὅποιος/σαν, θα ακυρώσει ὅποιος/σαν, θα καταργήσει ὅποιος/σαν, θα παραβιάσει ὅποιος, θα (δια)λύσει ὅποιος/σαν, θα λειώσει, θα τακεί ὅποιος/σαν, θα ἐκπληρώσει (χρησμό, ἐντολή κλπ) ὅποιος/σαν, ἐνῶ, για το σώμα ἢ για τα μέλη του σώματος, “θα χαλαρώσει, θα ἀτονήσει σαν”.

3 (ὁ) εἶλος, (ὁ) δοῦλος. Εἶλος λέγεται ὄχι μόνο ο δούλος την Σπάρτη, ἀλλά και οποιοςδήποτε εἶναι σε καθεστῶς ἀνελευθερίας. Ο “δοῦλος” συνηχεί με το “δ' οὔλος” = κὶ ολέθριος, και φθοροποιός, καταστρεπτικός, ἐλεεινός, δολερός, ἀπατηλός, μάλλινος, σγουρός, βοστρυχώδης, συμπαγῆς (ξυλεία, λόγος), ταχύς, γοργός (ρυθμός), στρεβλός, σκολιός, κὶ ἡ ὠδή προς τιμήν της Δήμητρος, κὶ ἡ δέσμη, και το δράγμα.

Ἡ λέξη «εἶλος» συνηχεί με τις λέξεις:

- (ὁ) “ἴλος” = ο οφθαλμός

- “εἶλ' ὄς” = “περιτυλίγω σφιχτά, περιβάλλω, περιφέρομαι, περιστρέφομαι, ἐγκλείω, στριμώχνω, συνωθῶ, συναθροίζω, καλύπτω, προστατεύω, συνθλίβω, μαζεύομαι για να ορμήσω (για ζῶα που ἐπιτίθενται) σαν”

- “ἴλλ' ὄς” = στριφογυρίζω, συστρέφω σαν”

- (ὁ) εἶλος = ο δεσμός

- (ὁ) “ἦλος” = ἀγονη γη, καρφί, ἀστέρας, ρόζος, μύκητας φυτῶν, πόνος. **Ο δωρ. τύπος του “ἦλος” ἦταν “ἄλος”, μπορούν ἐπομένως να γίνουν συνηχήσεις και με το «ἄλος», σαν: «ἄλλως» (διαφορετικά, ἀλλιώς) καθὼς και παρηχήσεις, σαν: «ἄλος» (της θάλασσας).**

- “ἦλος” (β'. πρ. αορ. του ρ. ἀλίσκομαι) = συνελήφθης,

Ἡ λέξη «εἶλος» παρηχεί με τη λέξη (ὁ) “εἶλός” = το βάρος, και με τη λέξη (ὁ) “ἴλλός” = ο ἀλλήθωρος. Το σύμβολο 3 πορεῖ ἐπίσης να σημαίνει: (ὁ) μνωῖτης, (ὁ) μνώτης= ο δούλος στην Κρήτη / (ἡ) μνωῖα= ἡ τάξη κρητῶν δούλων. Το σύμβολο αὐτό μαζί με το σύμβολο 10, την πτέρυγα, πορεῖ να ἐρμηνευτεῖ και σαν “πτέρυξ μνωῖς” (κρητικῆ πτέρυγα),

που συνηχεί με το “πέρυξ, μη νοῆς” = “πέρυγα, μη σκεφτείς” / Ίσως το σύμβολο αυτό είναι αλληγορία για τους ειλώτες στη Σπάρτη / (ὁ) ἐρέτης = ο κωπηλάτης, που παρηχεί με το (ὁ) αἰρετής = ο ερευνητής αρχαίων και με το (τῆς) αἰρετῆς = αυτής που μπορεί να αλωθεί, της εκλεγείσης, της προαλειφόμενης προς εκλογήν, της προτιμώμενης / ἄπειρος, -η, -ον ἢ/και «αἰών» = αιωνιότητα, εκατονταετία, ζωή, ἢ/και (τό) «ἀεὶ ὄν» = το αιωνίως υπάρχον (αν το σύμβολο αυτό είναι αλληγορία για το «ἀπειρο», ἢ την αιωνιότητα, λόγω του αριθμοῦ 8 που ἔχει στο μάγουλό του). Η λέξη «αἰών» συνηχεί με το «ἐόν» = το δικό μου (σου, του, μας, τους), ενώ ο «ἄπειρος» με το «ἄ πηρός» = σαν ηλίθιος, σα σακάτης (ανάπηρος).

4 (ὁ) δεσμός = (ὁ) εἶλος. Ο «δεσμός» είναι και το σχοινί, το λουρί, ο μάντας, το παλαμάρι, το καλώδιο, το καπίστρι, το φίμωτρο, ο κόμβος, ο αρμός, το πριτσίνι, το καρφί, ο κεφαλόδεσμος, ο σύνδεσμος, ο συνδετικός ιστός, η δέσμη, η αγκύλωση, ο μαγικός κατάδεσμος. Συνηχεί με το “δ’ ἐσμός” = σμήνος, πλήθος, ἀγέλη, ομάδα / (ἡ) πέδη = η ποδάγρα (δεσμός ποδιών), το φρούριο, το εμπόδιο / (ὁ) εἶρηρος = η σκλαβιά / δέω = δεσμεύω, εμποδίζω (ἢ δέει, δεῖ = εμποδίζει) / αἰρῶ (ἢ αἰρεῖ) = συλλαμβάνω / ἐρύκω (ἐρύκει) = εγκλείω, κρατῶ ἐγκλειστο, εμποδίζω, κωλύω, χρονοτριβῶ, αναχαιτίζω, αποτρέπω, αναχαιτίζω συγκρατῶ / ἐρύκομαι = φρουρούμαι, φυλάσσομαι. Το “ἐρύκει” συνηχεί με το “αἰρεῖ κεί” = εκεί συλλαμβάνει / (ὁ) δεσμώτης. Συνηχεί με το “δεσμῶ τις” = κάποιος φυλακισμένος, δέσμιος, ἢ κάποιος σε σχέση και με το “δ’ ἐσμῶ τις” = και κάποιος στο πλήθος, και κάποιος στο σμήνος / (τά) δεσμά, που συνηχεί με (τό) δέσμα = ο κεφαλόδεσμος / εἰρκτή = φυλακή, δεσμοκτήριο / εἰργμός = φυλακή, φυλάκιση, κάθειρξη, προσωρινή κατάσχεση πλοίου στην αιγιαλίτιδα ζώνη κάποιου κράτους, η ελικοειδής κίνηση του φιδιού / εἶργω, -ει = ἔργω, -ει = φυλακίζω / ἐπικηδεύω = συνάπτω, συνδέω, ἀλλά και θάβω, κηδεύω / ἐπιζύγωμα = δεσμός (κλειθροῦ πόρτας) / ἐπιζύγωσις = συναρμογή, σύνδεση / ἐπιζυγῶ (με παθητική σημασία): συνδέομαι, συνενώνομαι και ἐπιζυγῶ (με ενεργητική σημασία): κλείνω (με ζυγῶ), συναρμῶζω / ἐπιζυγοῦμαι = ασχολούμαι. / Ίσως το σύμβολο αυτό είναι αλληγορία για τους “γυμνησίους” (φύλακες-δούλους) στο Ἄργος / (ὁ) δοῦλος. Συνηχεί με το “δ’ οὔλος” = κι ολέθριος, και φθοροποιός, καταστρεπτικός, ελεεινός, δολερός, ἀπατηλός, μάλλινος, σγουρός, βοστρυχώδης, συμπαγής (ζυλεία, λόγος), ταχύς, γοργός (ρυθμός), στρεβλός, σκολιός, κι η ωδή προς τιμὴν της Δήμητρος, κι η δέσμη, και το δράγμα. / (ὁ) ὄμηρος. Ίσως συμβολίζει τον ποιητὴ Ὅμηρο / ψιλᾶς χερσίν = ἀοπλος / δέσμιος. Συνηχεί με το “δέσμη ὤς” = δέσμη σαν. Παρηχεί με το “δεσμοὶ ὤς” = δεσμοὶ σαν / αἰχμάλωτος = υποχείριος, αἰχμάλωτος. Συνηχεί με το “ἔχμα λῶ τ’ ὤς” = θέλω και υποστήριξη, σκέπη, ἔρεισμα, δυνατό σκoinί για συγκράτηση φορτίου σε πλοία, εμπόδιο. / (ὁ) εἶλος = ο δεσμός. Συνηχεί με τα ἴλλος (οφθαλμός), ἦλος (αστέρι, ἀγονος τόπος, και δωρ. ἄλος) και εἶλος (δούλος), ενώ παρηχεί με το (ὁ) εἶλος = βάρος.

5 (τό) τέκνον / (τό) παιδίον (συνηχεί με τη λέξη "πεδίον" = εὐφορος κάμπος, η ἑκταση δράσης κάποιου, το γυναικείο αἰδοίο και μτφ. “πεδίον πόντου” = η θάλασσα. “Πεδίον ποδός”, ἢ “ὄρος πολυόστεον” = ο ταρσός του ποδιού). Με πλάγια γραμμὴ, αν είναι στη δοτική (τῷ παιδίω), παρηχεί με τη λέξη (ἡ) “Πεδιώ” = η Λητώ. / (ὁ) υἱός. Με πλάγια γραμμὴ, θα είναι σε γενική (τοῦ) υἱοῦ, ἢ σε δοτική (τῷ) υἱῷ, που συνηχεί με το «ἦ Ἡώ» (ὅπως η Ἡώ) / (τῷ) υἱεῖ, που παρηχεί με το εἶη = να ἦταν (γ’ εν. ευκτ. εν. του ρ. εἰμί) / (τό) τιθήνημα = το τέκνο / (ὁ) ἄρρης = ο αρσενικός, ο μέγας. Συνηχεί με το ὄνομα του θεοῦ: ο θεός Ἄρης. Με πλάγια γραμμὴ θα είναι σε γεν. (τοῦ) = / (ὁ) κοῦρος = γιός, ἀγαλμα, κλαδάκι, η κουρά μοναχοῦ, ο κόκκορας. Συνηχεί με το “κ’ οὔρος” = και οὔριος, κι ευνοϊκός (ἀνεμος, πλους), κι ἐπόπτης, και φρουρός, και φύλακας, και ὄρος, ενώ παρηχεί με το “κ’ οὔρος” = και τάφος. Η λέξη “κοῦρος” με πλάγια γραμμὴ, αν είναι στη δοτική (τῷ κούρω), παρηχεί με το “κούρω” = επικυρώνω (κυρῶ). Αν είναι στη γενική (του κούρου), σημαίνει της κουράς, του γιού, του πετεινοῦ / (ὁ) κόρος = ο γιός, το παιδί, ο βλαστός, η παραφυάδα, η πλησμονή, χόρταση, αφθονία, ὕβρις, εβραϊκό μέτρο ὄγκου, ἴσο με 10 αττικούς μέδιμνους. Η λέξη “κόρος” παρηχεί με το (ὁ) κορός = καθαρός, ἀγνός, μαῦρος και συνηχεί με τη φράση “κ’ ὦρ ὤς” = “και (ο) φύλακας.. σαν”, με τη φράση “κ’ ὄρος” (“και το ὄρος”), με τη φράση “κ’ Ὠρος” = κι ο Ὠρος, με τη φράση “κ’ ὦρος” = κι ο ὕπνος, και σύνορο, και ἔτος (κι ενιαυτός). Η λέξη “κόρος” με πλάγια γραμμὴ, αν είναι στη δοτική (τῷ) κόρω, παρηχεί με το “κ’ ὀρῶ” = και βλέπω. Αν είναι στη γενική (τοῦ κόρου), σημαίνει: του πλήθους, της παραφυάδας, της ὕβρεως / (ὁ/ἡ) ἄρρη (-νος) ἢ τό ἄρρη (-ος). Συνηχεί με τη λέξη (ὁ) ἄρρη ἢ (ὁ) ἄρρηος = αὐτός που δεν ἔχει ὄσφρηση. Με πλάγια γραμμὴ η λέξη «ἄρρη» θα είναι σε γενική (τοῦ) ἄρρηος, που συνηχεί με το ἄρρη ὤς = σαν αρσενικό. Ο ἄρρη παρηχεί με τη λέξη (ὁ) ἀρήν = ο αμνός (επομένως μπορούμε εναλλακτικὰ να κλίνουμε τη λέξη «ἀρήν», που στη γενική είναι (τοῦ) ἀρνός = του αμνοῦ (ἀλλά (ὁ) ἀρνός σήμαινε και ο αμνός) / (ὁ/ἡ) ἴνις = ο γιός, η κόρη, ο σκύμνος. Συνηχεί με τη λέξη (ἡ) ὕνις (συμβ. 43). Στη γεν. θα είναι (τοῦ/τῆς) ἴνεως και θα συνηχεί με το «ἦν ἔως» = ἦταν αυγή (χαραυγή), με το “εἶναι ὄς” = εἶναι ὄποιος, με το “εἶναι ὤς” = «εἶναι σαν», με το “ἦ νεός” = “σα ναός”, “ὅπως ἕνας ναός”, “ο ναός να στεῖλει” και με το “ἦ νεός” = ὅπως του πλοίου. / (ὁ) κέλωρ = υἱός, ευνούχος, γωνή (Ἡσύχιος). Με πλάγια γραμμὴ θα είναι σε γενική (τοῦ) κέλωρος, που συνηχεί με το «κ’ ἔλωρ ὤς = «και σα λάφυρο». Το ἴδιο νόημα θα ἔχει και αν είναι σε δοτική: (τῷ) κέλωρι, που συνηχεί με το «κ’ ἔλωρ ἦ» = «και σα λάφυρο» (το ἔλωρ = το λάφυρο)

6 (ἡ) κόρη = κούρη = κῶρα = κόρα = (τό) κόριον = η γυναίκα / (ἡ) τιθήνη = (ἡ) τιθηνήτειρα = (ἡ) τιθηνός = η μητέρα, η τροφός / (ἡ) τιθήνησις = (ἡ) τιθηνία = ανατροφή, περιθαλψη / (ἡ) τιθηνητήρια = η τρέφουσα, η θρεπτική / (τά) τιθηνίδια = γιορτὴ των τροφῶν και των παιδιῶν στη Σπάρτη / (ἡ) μάτηρ (δωρική διάλεκτος) = (ἡ) μήτηρ = (ἡ) «Μᾶ» = η Ρέα, η Δήμητρα. Η λέξη (ἡ) «μάτηρ» παρηχεί με το ουσιαστικό (ὁ) «ματήρ» (ἢ «μαστήρ») = ο ερευνητής / Το σύμβολο δείχνει

γυναίκα με το χέρι στην καρδιά, ίσως λοιπόν δηλώνει τη φράση «κῆρι, ᾗ» = με όλη (του/της) την καρδιά, εγκάρδια.

“Κόρη” ήταν και η αποικία (ή “οἴη”), το πρωτόπλοο πλοίο και η νύμφη. Η «κόρη» συνηχεί με το η «κόρρη» = η γνάθος, η κεφαλή (και η κεφαλή με τον αυχένα), ο κρόταφος, και με όσα συνηχεί η δεύτερη αυτή λέξη (ο.α στο συμβ. 2).

Η λέξη “κούρη” συνηχεί με τη λέξη (οι) “κούροι” (οι νέοι άντρες) και με το “κ' οὔροι” = κι ευνοϊκοί (άνεμοι κλπ), και φύλακες, κι επόπτες, και βουνά, ενώ παρηχεί με το “κ' οὔρη” = κι η οπισθοφυλακή, κι η αριστερή πτέρυγα, και τα τελευταία πλοία της ουραγίας, και το απόσταγμα (οὔρη = οὔρα), ενώ παρηχεί με το με το “κ' οὔρεϊ” = και ξαγρυπνά.

Η λέξη “κόριον”, συνηχεί με τη λέξη “κ' ὄριον” = και σύνορο, με το “κ' ὄριον” = και αύριο, και (είναι) επίκαιρο, και (είναι) ἔγκαιρο, και είναι ώριμο (στην ώρα του), και (είναι) ωριαίο, και (είναι) νυχτερινό, ενώ παρηχεί με το «κ' ὠρεῖον» = και σιτοβολώνας, και φυλάκιο (Οι λέξεις σιτοβολώνας και φυλάκιο λεγόταν και “ὠρεῖον”) και με το «κ' Ὠρίων» = κι ο Ωρίωνας.

Η λέξη “κώρα” συνηχεί με το “κ' ὠρα” = “και ώρα”, “και φύλακα” και με το “κ' ὄρα” = “και δεξ”, “και πρόσεχε”, ενώ παρηχεί με το “κ' ορᾶ” = και βλέπει.

Μπορεί να σημαίνει (ή) κομήτις = η μακρυμαλλούσα. Συνηχεί με τη λέξη (ὁ) “κομήτης” (το ουράνιο σώμα) και με το “κομῆτις” = “κάποιος φροντίζει”, “κάποιος κυματίζει”, ενώ παρηχεί με το “κώμητις” = κάποια κωμόπολη. Το φόρεμα του συμβόλου ἔχει αμυδιωτά σχέδια, σα να αποδίδει και την έννοια αμίδα, θόλος (εἴλημα), ή/και την έννοια ουράνιο τόξο (ἴρις), ή/και την ομώνυμη θεά, την Ἴριδα. Η λέξη «εἴλημα» συνηχεί με το «ἤ λῆμμα» = σαν προφητεία, σαν λόγος, σαν επιγραφή (επίγραμμα), σαν θέμα προς εξέταση, σαν δεδομένο, σαν πρόσδοτος (ὄφελος, κέρδος) και με το «ἤ λῦμα» = σαν ὄλεθρος (καταστροφή), σαν ηθικός ρύπος, (σα στίγμα, σα μίasma), σαν ενέχυρο.

(ή) “ἄμμα” = η τροφός = (ή) ἄμμάς. Με πλάγια γραμμή, θα είναι σε γενική: “ἄμμας” = (της) τροφού, που συνηχεί με το “ἄμ' ἄς” = “ και για όσο θα διαρκεί” (κάτι).

Το σύμβολο αυτό δείχνει γυναίκα με πρόσωπο σαν ἄσχημης κούκλας. Μπορεί λοιπόν να δηλώνει και την έννοια (ή) πλαγγών = η κούκλα (ομοίωμα κόρης) = (ή) σφαῖρα = (ή) σφαίρη = (ή) καλαθίς, (ή) γλήνη.

Η λέξη “πλαγγών” συνηχεί με τη λέξη (των) “πλάγγων” = των αετών.

Η λέξη “σφαῖρα” ή “σφαίρη” σήμαινε ακόμα και μπάλλα, παιχνίδι με μπάλλα, τεχνητή υδρόγειος, ουρανός (ή οὐράνιος ~), πλανήτης (“ή πλανώμενη ~”), πεδίο δράσης ή πεδίο σκέψης, βολβός ματιών, χάπι, αχινός (“ή θαλασσία ~”).

Η λέξη “καλαθίς” σήμαινε (ὁ) κάλαθος = κἀνιστρο, η δεξαμενή που περιέχει το έλαιο της λυχνίας, η διακόσμηση κιονόκρανου με φύλλα ακάνθου, όπως στο κορινθιακού τύπου κιονόκρανο.

Η «γλήνη» = η κούκλα, το μάτι, η κόρη οφθαλμού, η αβαθής κοιλότητα οστών, η κυψέλη.

7. Το σύμβολο αυτό μοιάζει με “καδίσκο”(μικρό κάδο, μικρό κουβά), “situla” (υδρία σε μορφή στήθους, σαν αυτήν που ήταν σύμβολο της Ίσιδος), “γαυλό” (καρδάρια για άντληση νερού). Επίσης μπορεί να αποδοθεί και με τις κατωτέρω έννοιες:

(τό) τηθίον = ο μαστός, που συνηχεί με τη λέξη (τῶν) “τηθύων” (στη γεν. πληθ.) = των οστράκων (“τό τήθιον” = το ὄστρακο). Αν έχει πλάγια γραμμή, το «τηθίον» θα είναι α) στη γενική: τοῦ “τηθίου”, που συνηχεί με το “τηθύου” = του οστράκου, ή β) στη δοτική: τῷ, τηθίῳ, που συνηχεί με το “τηθύῳ” = στο ὄστρακο.

(ή) “τήθη”: η τροφός, αλλά και αλληγορία για κάθε τροφό, πχ τη Μεγάλη ή μικρή ἄρκτο, ή την Ίσιδα, σαν τροφό του Ωρου. “Τήθη” ή “τήθα” λεγόταν και η «νύμφη».

Η τήθη συνηχεί με το τίθει = βάλε (προστ. β' προσ.) και παρηχεί με το τιθῆ (γ' πρ. υποτ.) = να βάλει. Με πλάγια γραμμή, (της) τήθης = της θάλασσας, συνηχεί με τη μτχ τιθείς = αυτός που βάζει, που τοποθετεί και με το τίθης = βάζεις.

“(ή) τηθύς”: υπονοείται η μεγάλη τροφός, η θάλασσα, αλλά και η Ίσις. Τηθύς ονομαζόταν η αρχαία μεγάλη εσωτερική θάλασσα της Γης κατά τον κρητιδικό αιώνα, απομεινάρια της οποίας είναι η Μεσόγειος. Η Τηθύς ήταν κόρη της γης και τ' ουρανού, σύζυγος του Ωκεανού και μητέρα ποταμών και ποτάμιων θεών.

Για την απόδοση της έννοιας «θάλασσα-τροφός» χρησιμοποιώ τότε τη λέξη «τήθη» (τροφός) και τότε τη λέξη «τηθύς».

Η τηθύς συνηχεί με το “τιθῆς” = να βάλεις και με τη μτχ “τιθείς” = αυτός που βάζει, που τοποθετεί.

Με πλάγια γραμμή, στη γενική (της) τηθύος, συνηχεί με το “τίθει ὡς” = “βάλε σαν”, ή στη δοτική “τηθίῳ”, που παρηχεί με το “τήθη ἦ” = “να είναι στη θάλασσα”.

(ή) ἄμμα = (ή) ἄμμά = (ή) ἄμμάς = η τροφός. Η λέξη “ἄμμα” συνηχεί με τη λέξη (τό) “ἄμμα”(γεν. ἄμματος) = ο δεσμός, ο κόμπος, η ζώνη, ο κάλυκας, ο κρίκος αλυσίδας, το κλειδί (σειρά από κρίκους ναυτικής αλυσίδας), ο κότσος (χτένισμα).

Η ἄμμα στη γενική είναι (τῆς) “ἄμματος”, που παρηχεί με το “ἄμας” (ρ. ἀμάω-ῶ) = θερίζεις, δρέπεις, καρπούσαι, απολαμβάνεις, συνάγεις, θερίζεις (σφάζεις) και με τη φράση = «ἄμ' ἄς» = και όσο συνεχίζεται.

Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς το σύμβολο αυτό είναι με πλάγια γραμμή και βρίσκεται μετά το σύμβολο 45, το οποίο, αν ερμηνευτεί σαν “ἄμμος”, δίνει -μαζί με το σύμβολο 6- τη φράση “ἄμ' ὦς, ἄμ' ἄς” = “και μόλις αρχίζει (κάτι) και για όσο θα διαρκεί” (κάτι).

(τό) “φῶς”: αν ο μαστός είναι αλληγορία για την περιοχὴ γύρω από τη θηλή του μαστού. Τό «φῶς» σήμαινε και ο βίος, η ζωή, ο οφθαλμός, το πυρ, η ανατολή, η ημέρα, ο θεός, η σωτηρία, η χαρά, η νίκη, η δόξα. Συνηχεί με τη λέξη (ὁ) “φῶς” = ο σύζυγος, ο άντρας, ο θνητός, ο ήρωας.

(ή) ῥώξ: αν συμβολίζει τη ρόγα του μαστού. “Ῥώξ” λεγόταν και το σχίσμα, το μέσα μέρος του δακτύλου, το φαλάγγι (η ρωγαλιά, δηλητηριώδης αράχνη), το ψιχίο. Με πλάγια γραμμή, θα είναι σε γενική πτώση: (τῆς) “ῥωγός”, που συνηχεί με το (ὁ) “ῥωγός” = ο σιτοβολώνας / (τό) στηθαῖον = προμαχῶνας, ἐπαλξη, οχύρωμα

8 (ὁ) ἰμάς = ο ἰμάντας, “το γάντι” (ἰμάντες φορούσαν οι πυγμαχοί), δερμάτινο λουρί (λουρί για δέσιμο υποδημάτων, για ζεύξη ἄμαξας με ζῶα, και το λουρί σκύλου), το ηνίο, ο κεστός της Αφροδίτης, το σκοινί του ιστίου (πανιού πλοίου), το σχοινί με το οποίο αντλούν νερό από πηγάδια, η τριχιά, η μαστίγια (μαστίγιο με πολλά λουριά).

Συνηχεί με την προσ. αντ. “ὑμάς” = εσάς και με το “οἶμα(α) ἄς” = οἶμ' ἄς = “έφοδος αύριο” ή “έφοδος όσο ακόμα”, αφού (τό) οἶμα είναι το ορμητήριο, το εφαιτήριο, το ὄρημα, η έφοδος. Το σύμβολο αυτό μπορεί να ερμηνευτεί και στον πληθυντικό σαν ἰμάντες = λουριά, σειρά λίθων για σύνδεση διαφόρων μερών σε κτίρια / (τά) ἐπίσφαιρα = δερμάτινα περικαλύμματα των χεριών πυγμαχῶν. Η λέξη αυτή συνηχεί με το “ἐπί σφαῖρα” = πάνω στην (τεχνητή) υδρόγειο, πάνω στον ουρανό, πάνω στο βολβό του ματιού, πάνω στο χάλι, πάνω στον αχινό (η πρόθεση ἐπί + δοτ. εκφράζει τον τρόπο αλλά και το σκοπό) και με το “ἐπει σφαῖρα” = ο ουράνιος θόλος φροντίζει / συστροφή, συστρέφω / ἐπισυστρέφομαι = στρέφομαι εχθρικά εναντίον κάποιου / ἐπισυστρέφω = δίνω ἄλλη κατεύθυνση, ἄλλη τροπή σε κάτι / (ὁ) κατάδεσμος = ο στερεός δεσμός / καταδέω -εἶ = ἐπιδένω -νει, περιτυλίγω -ει (τραύμα), φυλακίζω / (ή) κατάδεσις = (τά) μάγια / (τό) λαμπάδιον = ο ἐπίδεσμος τραυμάτων, η μάσκα ηθοποιῶν, η καντήλα. Συνηχεί με το “λαμπάδι ὄν” = υπάρχει στο μετέωρο ἦ: υπάρχει στο λύχνο, υπάρχει στη μέρα / (ὁ) βρόχος = ἰμάντας με τον οποίο περιδένουμε μέλος που έχει εξαρθρωθεί, θηλιά, παγίδα (βρόχι), το μάτι του διχτυού / (ὁ) στρόφος = ο τυλιγμένος ἰμάντας, ή τυλιγμένη ταινία, λωρίδα (από δέρμα, μαλλί ή βαμβάκι), η τριχιά (Τριχιά είναι και τό “στροφεῖον” = το στριμμένο σκοινί, η θηλειά, η αρτάνη), η ζώνη της παρθένου, και η τροχιά πλανητῶν / τό στρόφιον = κεφαλόδεσμος ή στηθόδεσμος, μίτρα αρχιερέων / στροφή = αλλαγή κατεύθυνσης, γύρισμα, ελιγμός / (ή) ἐπινομή = η ἐπίθεση ἐπιδέσμου, ἐξάπλωση, διάδοση. Συνηχεί με το “ἐπι· νόμοι” = ἐπι· νόμοι = ἐπι, νόμοι και με το “ἐπί νομῆ” = με σκοπό να διαδοθεί, για διανομή, για μοιρασιά, για να το καρπώνονται, ἦ: λόγω της ἐξάπλωσης, της διανομής, κατανομής, ἦ: σε μέρος του ποταμού (του ρεύματος) / (ὁ/ή) στροφάς = περιστρεφόμενος/η / (τό) “περιβόλαιον” = το περίβλημα (Περίβλημα είναι και το ἔνδυμα, το κάλυμμα, ο επενδύτης, το πανωφόρι. Συνηχεί με το “περί βολέων” = για τους τοξότες / (τό) εἴλημα = περίβλημα, σκέπασμα, κουλούρα, ρολό ἐπιδέσμου, ὅ, τι είναι σπειροειδῶς τυλιγμένο, ἀψίδα, θόλος, καμάρα. Συνηχεί ὅπως ἀναλύω στο συμβ. 6 / (ή) κείρια = η ταινία, ο ἰμάντας περιτύλιξης. Η λέξη “κείρια” είναι ἐπίθετο για τη θεά Ἴσιδα και συνηχεί με τη λέξη «κείρια» (μεσ. και νεώτ.) ή «κυρία» (αρχ.) = η εξουσία, δικαίωμα κατοχής, με τη λέξη “κυρία” (σαν προσφώνηση σε γυναίκα), με τη φράση “κῆρ οἶα” = “σαν καρδιά” (τό κῆρ = η καρδιά), ἐνῶ παρηχεί με τη φράση “κῆρ οἶα” = σαν τη θεά του θανάτου, σαν ὄλεθρος, σαν καταστροφή, με τη φράση “κῆρι, ῥ” = με ὅλη την καρδιά, ἐγκάρδια και με το ρῆμα «κείρει ῥ» = δρέπει (σλλέγει, μαζεύει, κουρσεύει, ληστεύει, ἐρημώνει, τέμνει ή σκίζει κάθετα, σφάζει, κουρεύει, σπαταλάει, τρώει λαίμαργα) σαν . Ἴσως δηλώνεται το ρῆμα “κείριῶ-ῶ, -ει” = περιβάλλω, -ει, (ἐπι)δένω, -ει (περι)τυλίγω, -ει. / (ή) ῥίν = ὄνομα ἐπιδέσμου, η μύτη / ἔλιξις = το τύλιγμα ἐπιδέσμου, η διαδοχὴ χρονικῶν περιόδων.

Το σύμβολο αυτό με πλάγια γραμμή, αν εκληφθεί

-σαν “ἰμάς”, ερμηνεύεται είτε στη δοτ. σαν “ἰμάντι”, είτε στη γεν. σαν “ἰμάντος”, που συνηχεί με το “ἰμᾶν τ' ὦς” = “κι ὅπως ανασύρει κανείς νερό απ' το πηγάδι” και με το οἶμᾶν τ' ὦς = και σα να ορμάει κανείς (κι ὅπως ὅταν ορμάει κανείς),

- σα «ῥίν», θα είναι στη γεν. “ῥίνος” και θα συνηχεί με το (τῆς) ῥίνος = της μύτης και με το (ὁ/ή) ῥίνος = ασπίδα, δέρμα, ἐπιδερμίδα (χρώς).

- σαν “κυρία”, θα ερμηνευτεί στη γενική: “κυρίας” (τῆς ἐξουσίας της Ἰσιδος), που συνηχεί ή/και παρηχεί με τα:

κυροῖ ἄς = αύριο το ἐπιβεβαιώνει, το ἐπικυρώνει, το ἀναγνωρίζει, το υποστηρίζει (σαν ἐπιχείρημα), το νομιμοποιεί, ή

όλα τα προηγούμενα με το “όσο” (αντί του “αύριο”),

κυρεῖ ᾄς + γενική σημαίνει: αύριο/όσο αξιώνεται (να βρει κάτι), πετυχαίνει το σκοπό του, πετυχαίνει το αληθινό, του τυχαίνει (κάτι), αύριο/όσο αποβαίνει σε (καλό ή κακό). **Κυρεῖ ᾄς + πρὸς τινά/τι** = αύριο/όσο αναφέρεται σε κάποιον/κάτι. **Κυρεῖ ᾄς + μτχ** = αύριο θα γίνει (κάτι), αύριο θα κάνει κάτι.

κύρει ᾄς (το ρ. είναι κυρέω-ῶ) = αύριο/όσο συναντάει τυχαία, πέφτει πάνω σε κάποιον/κάτι, πετυχαίνει το σκοπό του/της, δίνει, παραχωρεί (κάτι σε κάποιον), πετυχαίνει το αληθινό, έπεται.

κείρει ᾄς = αύριο δρέπει (συλλέγει, μαζεύει, κουρσεύει, ληστεύει, ερημώνει, τέμνει ή σκίζει κάθετα, σφάζει, κουρεύει, σπαταλάει, τρώει λάιμαργα) σαν..

- σαν “**έπινομή**” θα είναι σε γενική: (τῆς) “έπινομῆς”, που συνηχεί με τη λέξη (ή) “έπινομίς” = η ακροτελεύτια διάταξη νόμου η συντάγματος, το παράρτημα νόμου, το πρωτοχρονιάτικο δώρο, με τη φράση “**ἐπί νόμοις**” = βάσει των νόμων, των εθίμων, εκτός από τους νόμους (πέρα από τους νόμους), πίσω από τους νόμους (σαν προσάρτημα σε νόμο), στη μελωδία (νόμος = μελωδία, μουσική σύνθεση για έπη), με το (τοῖς) “**έπινόμοις**” = στους κληρονόμους, στους κατοίκους της χώρας και με το “**ἐπί νομοῖς**” = στους νομούς, στις διοικητικές περιφέρειες, στις κατοικίες, στους λειμώνες (στα βοσκοτόπια).

- σαν “**έπισφαιρα**”, θα είναι σε γενική πληθυντικού: “έπισφαιρών”, που συνηχεί με το “έπεισφέρων” = προσφέροντας, παρέχοντας συνάμα (συν τοις ἄλλοις) και παρηχεί με το “έπί σφαιρῶν” = στις ουράνιες σφαίρες.

Επίσης μπορεί να ερμηνευτεί σαν:

εἴλω/εἴλει ή ἴλλω/ἴλλει ή εἰλέω/εἰλέει = συγκλείω, εγκλείω, περιτυλίγω σφιχτά (πχ την μηλωτήν), συναθροίζω, στριμώχνω, συμπιέζω, πατώ, κρούω, πλήττω, στίβω, καλύπτω, προστατεύω και εἴλομαι/εἴλεται ή εἰλέομαι/εἰλείται ή ἴλλομαι/ἴλλεται = στριμώχνομαι, περιελίσσομαι (κισσός), περιέρχομαι, περιφέρωμαι (αστέρες), συστέλλομαι, μαζεύομαι, περιστρέφομαι (ουράνια σώματα)· όπως στα 12, 20 / εἴλημα = τυλιγμένος επίδεσμος, (περι)κάλυμμα, σκέπασμα, καμάρα, αψίδα, θόλος / (τό) ἔλιγμα = το τύλιγμα, το βραχιόλι, το σκέπασμα, το στρώμα / ἔλιγμός = στριφογύρισμα, ελικοειδής κίνηση, περιπλοκή, η μετακίνηση στρατού για την επίτευξη κάποιου σκοπού / ἔλικτός = στριφογυριστός, στριφτός, σκολιός, ασαφής / ἔλιγδην = περιστροφικά = ἔλικτηδόν = είδος αρχαίας γραφής, κατά την οποία τα γράμματα γραφόντουσαν από την περιφέρεια προς το κέντρο / ἔλικτήρ = ἔλικτήριον = ό, τιδήποτε συνεστραμμένο, το ενώτιο, το σκουλαρίκι / εἰλητός, -ή, -όν = συνεστραμμένος, σε ρολό, θολωτός, αψιδωτός, ύφασμα σαν κάλυμμα της αγίας τράπεζας / ἔλιξ = η δίνη, η συστροφή, η τροχιά πλανήτη ή άστρου, ο κισσός, το σταφύλι, το βλαστάρι, οι συστροφές του οστράκου του κοχλίας, η ελικοειδής γραμμή γύρω από ράβδο, η ελικοειδής ταινία γύρω από σκυτάλη, ο κοχλίας (η βίδα), η σπείρα όφεως, το τοξοειδές έπαρμα (η απόληξη του πτερυγίου του ωτός), οι ἔλικες του εγκεφάλου / εἴλιξ = ο στρόφος, η σκότωση, Σκότωση = η έκλειψη, η σκοτοδίνη, η πλάνη, η πνευματική σύγχυση / εἰλίνδης = περιέλιξη, περιστροφή, το κύλισμα. Συνηχεί με το “ύλην δήσεις” = θα βρεις ξυλεία (ύλη, υλικό), θα δέσεις την ξυλεία (την ύλη το υλικό), θα κάνεις μάγια.

9 (τό) ἴμα = (τό) εἶμα = ο μανδύας, το πανωφόρι = (ό) χιτών. Αλληγορία για τη λέξη “προκάλυμμα” και για τα χιτωνοφόρα όστρακα. / σάκκος = ιερατικό ένδυμα, λόγιον / (ή) ῶα = ένδυμα σα ρόμπα / (τό) σύμβλημα = συρραφή, ραφή, ένωση, σύναψη, συνάφεια (και μτφ. νοημάτων), ερμηνεία, γυμναστικός αγών, αγώνισμα / (ή) βασσάρα (χιτώνας από γούνα αλεπούς για τις βακχικές γιορτές) / (ή) ἄλουργίς = πορφυρή εσθής / (τό) περιβόλαιον = το πανωφόρι, ο επενδύτης (“επενδύτης” σημαίνει και πουκάμισο), το κάλυμμα της κεφαλής (και μτφ. το καλυμμαύχι). Παρηχεί με το “περί βολέων” = για τους τοξότες. / (ό) περίβολος (και μτφ ο περίγυρος), ισχυρό αμυντικό όπλο / (ή) νῆσος = η “κυκλάς” (γυναικείο ιμάτιο). Η «νῆσος» συνηχεί με το “νυ σῶς” = ασφαλής τώρα πια / (τό) ὠμοφόριον = ἄμφο επισκόπου της ορθόδοξης εκκλησίας που συμβολίζει τον καλό ποιμένα. Συνηχεί με τη λέξη “ὠμῶ φορεῖον” = υποζύγιο με λιβάνι (ό ὠμός = το λιβάνι & τό φορεῖον = το υποζύγιο) και με το “ὠμῶ φορεῖον” = φέρετρο, φορητή κλίνη (ό ὠμος = ο ὠμος) / (τό) φᾶρος = (τό) φᾶρ = το ιστίο, το πανί πλοίου, το γυναικείο ιμάτιο, η μέρτα, η κάπα, το κάλυμμα της κεφαλής (η μαντήλα), η νεκρική σινδόνη, το σάβανο. Συνηχεί με τη λέξη (τό) φάρος = το άροτρο, το όργωμα, το ιστίο, το πανί και με τη λέξη (ό) φάρος = φωτιστικό μηχανήμα σε πύργο (φάρος), σούπα από αλεσμένο κριθάρι, ο φάρυγγας. «Φάρος» μτφ. λέγεται και ο αστέρας πάλσαρ / (ή) ἄμφιασις = το ένδυμα, η σκέπη, η καλύπτρα / ἄμφιέννυμι (-μαι) = ενδύω (-ομαι) / ἄμφιδύω (-ομαι) = περιβάλλω (-ομαι) με ιμάτιο, ενδύω. / (τό) σκέπας = το κάλυμμα, η σκέπη, προστασία, το σκέπασμα, η πρόφαση, το πρόσχημα, το καταφύγιο, η καυσία (μακεδονικό καπέλο) / (τό) εἴλημα = περίβλημα, σκέπασμα, κουλούρα, ρολό επιδέσμου, ό,τι είναι σπειροειδώς τυλιγμένο, αψίδα, θόλος, καμάρα. Συνηχεί όπως αναλύω στο συμβ.

10 (ή) κόπη = το κουπί. Συνηχεί με το “κ’ ὅποι” = και όπου / (τό) κόπαιον = το κουπί. Παρηχεί με το “κ’ ὁ παίων” = αυτός που χτυπάει, με το «κ’ ὁ παιῶν»(αττ. τύπος του «παιάν») = κι ο παιάνας, και το πολεμικό εμβατήριο, κι ο

Απόλλωνας, κι ο Δίας, κι ο Διόνυσος, κι ο Ήλιος, κι ο Πάνας, κι ο Ασκληπιός, κι ο γιατρός, κι ο σωτήρας, και με το «κ' ὄπ'(οι) αἰών» = κι ὅπου υπάρχει χρόνος, ζωή, ενώ συνηγεί με το «κ' ὄπαι ὄν» = ὅπως και / (ἢ) πτέρυξ = ἡ πτέρυγα πτηνού (και κατά συνεκδοχή το ίδιο το πτηνό), το πηδάλιο, ἡ οδοντωτή λεπίδα (ξίφους ἢ πέλεκυ), ὁ φράχτης, ἡ μάνδρα, το πλάγιο μέρος ἀλλὰ και ἡ κορυφή οἰκοδομῆς (ἢ οχυρώματος), διάδρομος και μέρος κτιρίου, το κέρασ (στρατοῦ), το ρύγχος του ξιφία, το φυτό ἀσπληνος, κάθε φύλλο σε σχῆμα πτέρυγας, ἡ ὠμοπλάτη, ὁ λοβός των πνευμόνων, ὅτι καλύπτει ἢ προστατεύει. «Πτέρυγες» (στον πληθυντικό) εἶναι και τα κουπιά και τα πανιά πλοίου / (ὁ) πτερωτής = αὐτός που ενθαρρύνει, που αναπτρώνει / πτερωτός= γοργός, ταχύς / (ἢ) πτερωτή = ἡ φτερωτή του υδρόμυλου / (ὁ) πτέρως = ὁ Ἔρως / πτεροῦμαι = ἐξεγείρομαι, αναπτρώνομαι, ενθαρρύνομαι / πτερώω -ῶ (-οῖ) = ἐξεγείρω (εἰ), διεγείρω (εἰ), αναπτρώνω (-εἰ), ενθαρρύνω / (τό) πτέρωμα = το φτερωτό ἄκρο του δόνακος (του καλαμιού) του βέλους, το περίστυλο ναοῦ, το γέισο, ἡ ἀναπτέρωση, ἡ ἐνθάρρυνση / πτεροεἶς, εἶσα, -εν = πτηνός, -ἦ, -όν = φτερωτός, -ἦ, -ό. Το ἐπίθετο (τό) «πτηνόν» εἶναι και ουσιαστικό: το πτηνό / (τό) πτήμα = ἡ πτήση / πέτομαι = πετώ / (τό) βέλος / λάμνω (-εἰ) = κοπιηλατώ (-εἰ) / (ὁ) οὐρακός = (ὁ) οὐρίαχος = το μεσαῖο τμήμα του κουπιού, το μέρος του βέλους που στερεώνεται στην ἀτρακτο / (τό) δόρυ = (τό) δοῦρας = το κουπί (ἢ κόπη), το πλοῖο, ὁ ἰστός (το κατάρτι), ὁ ἰσχυρός στρατός, το δόρυ, το κοντάρι σημαίας, ὁ δοκός. Το «δόρυ» συνηγεί με ὅσα συνηγεί και ἡ λέξι «κόρρη» (ο.α. συμβ. 2, λέξι «κόρρη»), αντικαθιστώντας το ἀρχικό «κ» με το «δ». Το «δοῦρας» συνηγεί με το «δ' οὐραξ» = και τῆς ουράς / (ὁ) καυλός= το σώμα κίονα, ὁ λυχοστάτης, το στέλεχος του φτεροῦ, ὁ κορμός δέντρου ἢ φυτοῦ ἢ βοτάνης, το κοτσάνι, ἡ κόπη (ἢ λαβή) ξίφους, το καλάμι ψαρέματος, το κουνουπίδι. / Ἡ λέξι «οὐρακός» συνηγεί/παρηγεί με το «οὐ ρᾶ, (ᾶ)κος» = «ἡ θεραπεία δεν εἶναι εὐκολή», με το «οὐ ρᾶ, (ᾶ)κος» = «Επομένως δεν υπάρχει θεραπεία», με το «οὐρ'(ᾶ) ᾶκος» = το ἀπόσταγμα εἶναι το γιατρικό, με το «οὐρά, κ' ὄς» = οπισθοφυλακή θα εἶναι κι ὅποιος, με το «οὐρά, κ' ὄς, » = και σαν οπισθοφυλακή (και σαν τελευταία πλοία τῆς ουραγίας), ἢ «και σαν ἀριστερή πτέρυγα τῆς φάλαγγας» (σε ἀντίθεση με τῆ δεξιά πτέρυγα, τῆν κεφαλή), ἢ «και σαν ἀπόσταγμα», ἢ «και σαν ουρά» και με το «οὐρα κ' ὄς» = «και τα οὐρα εἶναι σαν», ἢ «και τα ὅρια εἶναι σαν». Ἡ λέξι «οὐρίαχος» συνηγεί με το «οὐρη, ᾶκος» = στην οπισθοφυλακή (ἢ: στην ουραγία, ἢ: στην ἀριστερή φάλαγγα) επικρατεῖ οργή (ἢ: στενοχώρια, ἢ: ἀγανάκτηση), με το «οὐρί'(α) ᾶκος» = (ἐπικρατεῖ) ἀγανάκτηση για τον ευνοϊκό ἀνεμο, με το «οὐρεῖ ᾶκος» = «Ξαγρυπνάει. Οργή», με το «οὐροῖ ᾶκος» = «Τάφοι. Οργή», ενώ παρηγεί με το «οὐροι ᾶκος» = «Φύλακες. Οργή».

11 (τό) τόξον/ (ὁ) ὄλκος = ἡ με ελιγμούς (με οφιοειδή) κίνηση, το φίδι, το σώμα του φιδιού, ὁ κυματισμός, ἡ κοιτίς, ἡ αυλακία, ἡ χαρακία, το ἶχνος, ἡ τάφος, ὁ οχετός, ὁ βόστρυχος, τα βάζια, τα μπράτσα (ναυτιλία), ἡ τροχιά (αστέρα) / (ἢ) ὄλκη = ἡ καμπύλωση κάποιου πράγματος λόγω βάρους, ἡ μύηση, ἡ ἔλξη, το χτένισμα μαλλιού με λανάρι, ἡ εἰσπονή, ἡ ἀναπνοή, ἡ ἀναθυμίαση, ἡ ἐξάτμιση. Συνηγεί με το ουσ. (ὁ) «ὄλκος» στον πληθ.: (οἱ) ὄλκοι.

12 (ἢ) ἀσπίς = ἡ ἀσπίδα, ἡ προστασία (ο προστατής) / (ὁ/ἡ) ῥίνος = ἡ ἀσπίδα, το δέρμα νεκροῦ ζώου, το δέρμα ζωντανού ἀνθρώπου (ὁ χρώς). Συνηγεί με το «ρίν' ὄς» = σα να τυλίγεται ἐπίδεσμος και με το (τῆς) «ῥίνος» = τῆς μύτης / (ὁ) «ἔσμός» = το σμάρι, το σμήνος / «δήμος» ἢ «δάμος» = ὁ δήμος = οἱ κάτοικοι, ὁ πληθυσμός, το πλήθος (σύνολο ὁμοειδῶν πραγμάτων), ὁ ἀπλός λαός, ἡ πλέμπα (οἱ πληβεῖοι), ἡ δημοκρατία, οἱ ἐλεύθεροι πολῖτες, το μαγικό φυτό «κατανάγκη». Ἡ λέξι δήμος παρηγεί με τῆ λέξι (ὁ) «δημός» = το ζύγκι, το λίπος. Ἡ λέξι «δάμος» συνηγεί με το «δ' ἄμμος» = ὁ δικός μας/ (οἱ) δημόται. Συνηγεί με το «δήμω τε» = και στο δήμο και με το «δ' οἴμω τε» = και στο δρόμο, και στον ἦχο, και στη μελωδία / (ὁ) τρόχις (-ιος) = ἀγγελιοφόρος, δρομεύς / τροχίος, -ᾶ, -όν = τροχόεις, -εσσα, -εν = κυκλικός, περιφερικός, ἢ, -ό (σαν τῆν πανοραμική θέα), σφαιρικός, στρογγυλός. Ἡ λέξι «τροχόεις» συνηγεί με το «τροχῶ εἶς» = «ἕνας πάνω στον τροχό» / (ὁ) στρόφαλος = ὁ τροχός, ἡ λαβή, το χερσὺν για περιστροφή / τροχάλος = στρογγυλός, κυκλικός / τροχάζω (-εἰ) = περιστρέφομαι (-ται) / τροχᾶος = τροχός / (ὁ) τρόχος = το τρέξιμο, ὁ δρόμος, ἡ περιφορά (περιπομπή) / ἀμφικυκλικός, -ἦ, -όν = κυκλικός, σφαιρικός / ἀμφιέλικτος = ὁ κυκλικὰ περιστρεφόμενος / ἀμφιέπω = περιβάλλω, περικυκλώνω, φροντίζω για κάτι, ἀσχολούμαι με κάτι, τιμῶ, σέβομαι, τρέφω αἰσθήματα (φιλικὰ ἢ εχθρικά) για κάποιον / (ἢ) ἀσπιδίσκη = ἡ πόρπη. / (ἢ) ἄλως = ὁ κύκλος τῆς ἀσπίδας, ὁ φωτεινός δακτύλιος που περιβάλλει τῆ σελήνη, τα φωτεινά φαινόμενα σε διάφορα σχήματα γύρω ἀπό τον ἥλιο ἢ τῆ σελήνη, το φωτοστέφανο, ὁ πυρήνας του αυγοῦ, πτυχῆς τῆς ἐπιφάνειας του στομάχου, ὁ ἐξωτερικός κύκλος του βολβού του οφθαλμοῦ, το ἀλώνι (ἢ ἀλώη). Ἡ λέξι (ἢ) «ἄλως» συνηγεί με τῆν ἴδια λέξι στον πληθ. «ἄλως» (και «ἄλοι»), με τῆ λέξι (ὁ) ἄλος = (ὁ) ἦλος = ἀστέρι, καρφί, χέρσα γη και με το ἐπίρρημα ἄλλως = ἀλλιώς, διαφορετικά / «Σφαῖρα» ἢ «σφαῖρη» σημαίνει ἀκόμα και μπάλα, παιχνίδι με μπάλα, τεχνητὴ υδρόγειος, ουρανός (ἢ οὐράνιος ~), πλανήτης («ἢ πλανώμενη ~»), πεδίο δράσης ἢ πεδίο σκέψης, βολβός ματιῶν, χάπι, ἀχινός («ἢ θαλασσία ~») / σύγκλεισις = κλείσιμο, ἀποκλεισμός, κλειδωμα κάποιου σε κάποιον χώρο, στενωπός, κλεισοῦρα, πέρασ χρόνου. / σύγκυσις = σχηματισμός ἐνώσης, πάθηση οφθαλμοῦ, συσκοτισμός διάνοιας, στάση, ἀναταραχή, καταστροφή, ὄλεθρος, διατάραξη ἡσυχίας / Τέλος ἴσως δηλώνεται και ὁ τροχαῖκός νόμος = ἡ μελωδία σε τροχαῖκό ρυθμό / (ἢ) εἰλίνδης = (ἢ) ἀλίνδης = ἡ κύλιση. Συνηγεί με το «ὔλην δῆσεις» = θα τιμωρήσεις τῆν ὕλη, θα βρεις ξυλεία (ὕλη, υλικό), θα δέσεις τῆν ξυλεία (τῆν ὕλη, το υλικό) / εἰλησις = περιφορά (ουρανίων σωμάτων), ὁ στρόβιλος, ἡ θερμότης του ἡλιου. / ἐπίσημος, -η, -ον = αὐτός που ἔχει ἐπιγραφή, παράσταση, σημάδι, που εἶναι χαραγμένος (ἀσπίς ἐπίσημος), ὁ σημαντικός, ὁ ἐπιφανής, ὁ διακεκριμένος, ὁ ἐπίσημος / ἐπισήμως = σαφέστατα / (ἢ) ἐπιμηλῆς = ἡ πόρπη. Παρηγεί με το «ἐπί μύλλης» = «ἐπὶ τῆς λείας», με το «ἐπί μύλης» = στη μυλόπετρα (στην κάτω πέτρα). / **Το σύμβολο 12 μπορεί να σημαίνει «αναστροφή», «ἀνατροπή»,** δηλαδή τῆ γραμματικό σχῆμα κατά το οποίο ἡ τελευταία λέξι κάθε πρότασης χρησίμευε σαν ἀρχή τῆς ἐπόμενης. Επομένως μπορούμε, σε ὅποιο πλαίσιο υπάρχει το σύμβολο 12, να χρησιμοποιοῦμε τῆν τελευταία ἐννοια του πλαισίου αὐτοῦ σαν ἀρχή τῆς φράσης του ἐπόμενου πλαισίου.

Αν το σύμβολο εικονίζει έναν τροχό, πιθανώς υπονοείται ένα από τα ρήματα:

- **θέω, -ει** = τρέχω (α' εν. ορ. εν.). Συνηγεί με το “θέω” (ή “θείω”, ή “θῶ”) = “να βάλω” και με το “θέο” (ή “θεοῦ”) = βάλε. Παρηγεί με το “θεῶ” = στο θεό και με το “θεῶ” = αποθεώνω, θεοποιώ). Το “θέει” = “τρέχει”, παρηγεί με το “θεοί” = οι θεοί και με το θεοῖ = αποθεώνει, θεοποιεί.

- **τροχάζω, -ει** = προχωρώ τροχάδην ή “τροχάζει” = προχωράει τροχάδην.

- **στροφαλίζω, -ει** = περιστρέφω ή “στροφαλίζει” = περιστρέφει.

- **κυκλῶ, -οῖ** = περιβάλλω, ή “κυκλοῖ” = περιβάλλει.

- **άλίζω, -ει** = συμπτκνώνω, περισυλέγω τμήματα συνόλου, συγκεντρώνω ή “άλίζει” = συγκεντρώνει, συμπτκνώνει.

- **(συν)αλίζομαι -εται = “άλίζομαι” -εται** = συγκεντρώνομαι (-εται), συσσωματούμαι (-ται), συμπτκνώνομαι (-εται)

- **εἰλινδοῦμαι, -εῖται** = ἀλινδοῦμαι/εῖται = ἀλίνδομαι/εται = κυλιέμαι/έται. Το “εἰλινδεῖται” συνηγεί με το “ὔλην δεῖτε” = βρείτε υλικό, ή βρείτε ξυλεία, δέστε την ὕλη (κάντε μάγια), ή τιμωρεῖστε την ὕλη (βλ. Η ΥΠΑΡΞΗ ΟΡΦΙΚΩΝ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΣΚΟ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ, ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ).

- **εἶλω, -ει (παρ.: εἶλεον, αορ.: ἐάλην) = ἴλλω = εἰλέω** = προστατεύω, συγκλείω, εγκλείω, περιτυλίγω σφιχτά (πχ τη μηλωτή), συναθροίζω, στριμώχνω, συμπιέζω, πατώ, κρούω, πλήττω, στίβω, καλύπτω / εἶλομαι = στριμώχνομαι, περιελίσσομαι (κισσός), περιέρχομαι, περιφέρωμαι (αστέρες), συστέλλομαι, μαζεύομαι, περιστρέφομαι (για τα ουράνια σώματα), στριμώχνομαι. Παρηγεί με το ρήμα ἰλόω-ῶ = ευσπλαχνίζομαι, εξιλεώνω. Σε γ' ενικό θα είναι «εἶλει» = και περιβάλλει, και συγκλείει και θα συνηγεί με τη λέξη “εἶλη” = η θερμότητα, ή το άχυρο, με τη λέξη «ἦλου» = αστέρια, με τη λέξη ἴλλοι = οφθαλμοί, με τη λέξη ὕλη = (η) ὕλη (η ξυλεία ή το υλικό), με τη λέξη εἶλοι = δεσμοί, με τη λέξη ἴλη = η ἴλη ιππικού (ή οι άνθρωποι ή τα ζώα), ενώ θα παρηγεί με τη λέξη ἴλλοι = αλλοιθωροί, με το ρήμα εἶ λῆ = αν θέλει, και με το ρήμα ἰλοῖ = ευσπλαχνίζεται, εξιλεώνει.

Σημείωση: Τα ρήματα: εἶλω/εἶλει ή ἴλλω/ἴλλει ή εἰλέω/εἰλέει και τα παθητικά τους: εἶλομαι/εἶλεται ή εἰλέομαι/εἰλείται ή ἴλλομαι/ἴλλεται, μπορούν να εφαρμοστούν και στα σύμβολα 8, 20, 21, αφού και αυτά έχουν σχέση με την «περιτύλιξη».

- **ἀλίνδω (ή ἀλινδῶ)** = “κυλάω κάτι άλλο” και “κυλιέμαι” (στο χῶμα). Παρηγεί με το “ἄλλην δῶ” = “δίνω άλλη” (να δώσω άλλη) και με το “ἄλλην δῶ” = “να δώσει άλλη”. Σε γ' ενικό θα είναι “ἀλινδει” ή “ἀλίνδει” = “κυλάει” ή “κυλιέται” (στο χῶμα), λέξη που παρηγεί με το “ἄλλην δῆ” = “άλλη λοιπόν” και με το “ἄλην δῆ” = την παραφροσύνη λοιπόν” (ή την ασθένεια λοιπόν, την περιπλάνηση λοιπόν) και με το “ἄλην δεῖ” = “την παραφροσύνη, πρέπει” (ή την ασθένεια, πρέπει, ή την περιπλάνηση, πρέπει). Αν ερμηνευτεί σαν “να δώσω άλλη” (ή “δίνω άλλη”, ή “άλλη λοιπόν”), εννοεί τις σκηνές, τις περιγραφές που κάνει.

- **ἀμφιδινεύω (-ει), -ομαι (-εται)** = περιστρέφω, -ομαι κυκλικά.

- **συγκλείω, -ει** = περικλείω, εγκλείω, περιλαμβάνω, αποκλείω, περικαλύπτω (πέπλα), επικαλύπτω (μάτια με κάτι), εμπλέκω κάποιον σε κάτι (με δοτ), σφαλνώ (πόρτα), κλείνω σφιχτά, πλησιάζω στο τέρμα, τελειώνω (λόγο), συμπτκνώνω (ασπίδες), συνδέω, συνάπτω.

13 Στο διαδίκτυο το σύμβολο αυτό δείχνει άλλοτε σαν καυλός (στέλεχος φυτού), άλλοτε σαν κορύνη (σκυτάλη). Στο βιβλίο του κ Evans το σύμβολο αυτό εικονίζεται σαν κεφαλωτό ρόπαλο (“κορύνη”), σύμβολο του Διονύσου. Η λέξη “κορύνη” σήμαινε «κεφάλι» (το κάρα, ή κάρη), “ποιμενική ράβδος”, “κάλυκας” (ανθέων και καρπών), «άπηξ» (κόρυμβος). Κάλυκας είναι γενικά και η “θήκη”, το “σκληρό περίβλημα”. Η λέξη κορύνη συνηγεί με το κ' ὄρη νυ! = και δεσ τώρα!, με το κόρη νυ = τώρα η κόρη (ή: τώρα η αποικία), με το κόρη νῆ = νέα κόρη (ή: νέα αποικία) με το κ' ὄροι νυ = και τώρα σύνορα, ή και τώρα ὄρια, ή και τώρα ἔτη, χρονικά / (ὀ) καυλός, που αναλύεται σαν κ' αὐλός = και στάδιο, και πόρος (ή: και γέφυρα, ή: και κλείς, και πορθμός (απόσταση κάτω από 200 μ) / (ή) σκυτάλη = το ρόπαλο, άγγελμα, μήνυμα (η περιελισσόμενη ταινία-επιστολή που ἔστειλαν οι σπαρτιάτες στο στρατηγὸ εκστρατευτικὸ σώματος), μαστίγιο, μοχλός μηχανής, ράβδος που υποβαστάζει φορεῖο, ξύλινη πινακίδα, αβάκιο, βλαστός, παραφυάδα, εἶδος ὄφραως, φάλαγγα δακτύλων / (τό) σκυτάλιον = ο αυλός, η ράβδος, το υποστήριγμα, το ἔρεισμα, ο μοχλός, το δόντι οδοντωτοῦ τροχού. Συνηγεί με το “σκύτα-λείων” = “αὐτός που λειαινεί τα δέρματα ζῶων” (ένας τρόπος να εκφράσει ο αφηγητής την έννοια “βυρσοδέψης”), με το “σκύτα-λείων” = “λεοντοκεφαλή” (ο λείων = ο λέων), ή “αὐτός που θέλει δέρματα” (λείω = λῶ = επιθυμῶ) / (ή) σκυταλῆς = ράβδος για κουβάλημα φορεῖου, πινακίδιο, φάλαγγα δακτύλων. Συνηγεί με το “σκύτ' ἄλης” = τομάρια, αθρόα στοιβαγμένα (σωρηδόν) / κορυνηφόρος (“κορυνηφόροι” λεγόταν οι σωματοφύλακες στην Αθήνα) / φαλληφόρος / Μπορεί να συμβολίζει το Διόνυσο, που λεγόταν Φαλλός, ὅπως και το ομοίωμα ανδρικού μορίου.

Συνηχεί με το “φαλός” = λαμπρός, λευκός και παρηχεί με το “φάλος” = το μπροστινό μέρος της περικεφαλαίας κάτω από τον “λόφον” / Το σύμβολο αυτό έχει προεξοχές, εξογκώματα σαν εξελκώσεις (κάλλους, ρόζους), που λεγόταν «τύλου», όπως λεγόταν και οι σκαλμοί πλοίου, οι βλεφαρίδες και τα γεννητικά όργανα των ανδρών. Η λέξη (οι) «τύλοι» συνηχεί με τη λέξη (οι) τύλλοι = τα κιβώτια, με τη λέξη «τ' ὕλη» (και δάσος, και δέντρα), τη λέξη «τ' ἴλη» = και ιππικό, με τη λέξη τ' εἶλη = και θερμότητα ή και άχυρο, τη λέξη τ' εἶλοι = και δεσμοί, τη λέξη τ' ἴλλοι = και οφθαλμοί και με τη λέξη «τ' ἴλοι» = κι αστέρια, όπως και με το ρήμα τ' εἶλει = και περιβάλλει, και τυλίγει, και εγκλείει, με το ρήμα τ' ἴλλει = και συστρέφει, στριφογυρίζει, ενώ παρηχεί με τη λέξη τ' εἶλοι = και βάρη, με το ρήμα τ' εἶ λῆ = κι αν θέλει, και με το ρήμα τ' ἴλοι = κι ευσπλαχνίζεται, κι εξιλεώνει.

14 (οἱ) ρυμοί = οι στοίχοι, οι σειρές / (οἱ) πίθοι = τα πιθάρια. Η λέξη "πίθοι" συνηχεί με το ρήμα "πειθει" (γ' εν. ενεστ.) / (αἱ) ἄκραι = οι βουνοκορφές, τα υψώματα, τα ακρωτήρια, τα πέρατα, οι εσχαιές, οι ακροπόλεις / (αἱ) δέραι = το σύναγκος (το φαράγγι ανάμεσα σε δύο βουνά). Πιθανώς εννοείται (ἡ) “δειρή” = η κοίτη ποταμού που ρέει στο φαράγγι, ο κάμπος ανάμεσα σε δύο βουνά, το οροπέδιο, το περιδέραιο, ο τράχηλος = (ἡ) δέρη = (ἡ) δέρα (Δέρα είναι και η κορυφή (ὅπως το συμβ. 27 εις διπλούν, τὰ “δέρα”). Η “δειρή” παρηχεί με το “δ' εἶρη” = το ουράνιο τόξο, η αγορά, η εκκλησία, η φήμη και με το “δ' εἶρει” = αναγγέλλει, λέει, ρωτάει, συνδέει, συνάπτει, συναρμολογεί, παρεμβάλλει, ενώ συνηχεί “δ' εἶρη” = “κι ιερή” με το (ὅπως στο σύμβολο 27). / (ὁ) ζυγός = ο μοχλός θύρας, η κεραία ιστού, ο αστερισμός ζυγός, η συζυγία, η κορυφογραμμή, το βουνό, η πλάστιγγα (τρυτάνη), η υποδούλωση / (τά) ζυγά = τα σταθμά (μέτρα βάρους), και ὅ,τι άλλο σημαίνει η λέξη (ὁ) “ζυγός”, αλλά στον πληθυντικό, αφού τα “ζυγά” είναι και ο πληθ. αρ. της λέξης αυτής. / (τό) ζυγόν = ο μιάς (λουρί γυναικείων υποδημάτων), ζευγός, ζευγάρι, δυάδα, το κατώφλι ή ανώφλι θύρας, το καμάρι (δοκός που συνδέει τα σκέλη των νομέων πλοίου). / (ἡ) ζεῦξις = η σύνδεση, η σύζευξη.

15 (ἡ) ἀξίνη, που παρηχεί με το “ἄξει νυ” = θα φέρει τώρα και με το “ἄξει νῆ” = θα φέρει νέα / καίπετος = η αξίνη, που συνηχεί με το “κ' ἔπετ' ὤς” = κι ακολουθεί σαν / (τό) σκέπαρνον. Παρηχεί με το “σκέπ' ἄρνών” = σκέπη των αμνών / (ἡ) γενηῖς = η αξίνα. Συνηχεί με το “γ' ἐνίοις” = “και σε μερικούς”, με το “γ' ἐνίης” (ορ. εν.), με το “γ' ἐνίης” (υποτ. ενεστ.), με το “γ' ἐνιείς” (μτχ) = και στέλνεις, και ρίχνεις μέσα, και εγγχεῖς, κι εμβαπτίζεις, κι εμποτίζεις, και εισβάλλεις, κι εφορμάς, και παρακινείς και με το “γ' ἐν οἱ ὕς” = κι οι γιοί είναι ένα. Τα ανωτέρω ισχύουν αντίστοιχα στις εγκλίσεις, είτε σαν οριστική ενεστώτα, είτε σαν υποτακτική, είτε σαν μετοχή ενεστώτα. / (ἡ) ἄμη = η τσάπα, η σκάφη. Συνηχεί με τη λέξη “ἄμμι” = σ' εμάς, με τη λέξη (τό) “ἄμμι” το κύμινο, με το “ἄμῃ” = οπωσδήποτε, κατά κάποιον τρόπο, με το “ἄμ' ἦ” = μόλις στείλει.

16 (ἡ) μύλη = το μέρος του δοντιού που προεξέχει από τα ούλα. Συνηχεί με το (ἡ) μύλη = η μυλόπετρα (η κάτω πέτρα), με το (ἡ) μύλλη = η λεία, τα σκύλλα, τα λάφυρα, με το μύλλει = σφίγγει τα χεῖλη, συνουσιάζεται, με το (ἡ) μήλη = η προβιά και με το “μ' εἶλει” = με περιβάλλει, με περιτυλίγει σφιχτά (πχ η μηλωτή), με στρυμώχνει (ἡ: συμπιέζει, πατάει, κρούει, πλήττει, στίβει, καλύπτει, προστατεύει / (ὁ) ὀδούς = το δόντι / (ὁ) κυνόδους = “κοινῶ, δούς” = “ανακοινώνω δίνοντας (ἡ: περιγράφοντας)” και με το “κυνῶ, δούς” = “προσκυνῶ προσφέροντας” / (ὁ) τομεύς / (ὁ/ἡ) ὀζυτόμος = ο/η κοφτερός / ὀζύς (-εῖα) = καυστικός, δριμύς, λαμπρός, οξυθύμος, ἐξυπνος, ευκίνητος, ταχύς, άγριος, διαπεραστικός (ηχος) / (ἡ) ὀξεῖα = η λόγχη, ένα χειρουργικό εργαλείο / (ἡ) αἰχμή = η μυτερή άκρη, ο πόλεμος, πλήθος πολεμιστῶν / αἰχμηῖς (-εσσα, -εν) = μυτερός (-ἡ, -ὁ), ο πολεμιστής / (ἡ) πειρά = η άκρη. Η λέξη “πειρά” συνηχεί με τη λέξη (ἡ) “πυρά” = η φωτιά, ο τύμβος, το ερωτικό πάθος και με τη λέξη (ἡ) “πυρρά” = κοκκινόχρωμη, κοκκινοκίτρινη. Παρηχεί με τη λέξη (ἡ) πείρα = η “εμπειρία”, η “απόπειρα” και με τη λέξη (ἡ) “πήρα” = το “ταγάρι”, η “παγίδα” από καλάμια ή συρματόπλεγμα / (ἡ) άκίς = η μυτερή άκρη, η σμίλη. Η λέξη (ἡ) “άκίς” συνηχεί με τη λέξη (τῆς) άκῆς = της θεραπείας / (ἡ) άκή = (ἡ) άκά = (ἡ) άκι = η αιχμή, η θεραπεία, η ησυχία. Η λέξη αυτή, συνηχεί με το “άκει” (από το ρ. άκέω) = “θεραπεύει” / (ἡ) λεπίς = η λεπίδα, που συνηχεί με το “λέπ' εἰς” = ασελγεί σε και με το “λέπ' εἰς” = “ένας ασελγεί”, ή “ένας τρώει του σκασμού”, ή “ένας μαστιγώνει” / (ἡ) ἄμυξις = (ἡ) ἄμυχή = η γρατσουνιά, η εντομή, η χάραξη (με οξύ όργανο ή με νύχι). Η ἄμυξις συνηχεί με το “ἄ μίξις” = ὅσα θ αναμείξεις, με το “ἄ μείξις” = σα μείξη και με το “ἄμ' ἦξις = μόλις φτάσεις, μόλις επιτεθείς / ἄμυχηδόν = επιφανειακά, επιπόλαια / ἄμυχαῖος, -α, -ον = επιφανειακός, επιπόλαιος. / τανυήκης = κοφτερός, αιχμηρός, επιμήκης, εκτεταμένος / ταναός, -ή, -όν = επιμήκης, μακρός, μακροχρόνιος, ευρύς, εκτεταμένο. Συνηχεί με τη φράση «τ' ἄ ναός» = και σα ναός και με τη φράση «τ' ἄ ναός» = κι ὅσα ανήκουν στο πλοίο (και ὅσα είναι του πλοίου. Ἴσως εννοεί την “αρματωσιά” του πλοίου / (ἡ) κοπίς = το κοπίδι. Η λέξη "κοπίς" συνηχεί με τα: α) “κ' ὄπ(η) ἦξις” = “κι ὅπως κι αν είσαι”, “μ' ὅποιον τρόπο κι αν είσαι” β) “κ' ὄπ(η) εἶς” = “κι ὅπου υπάρχει κάποιος που έστειλε” γ) “κ' ὄπ(η) ἦξις” = “κι ὅπου κι αν στείλεις” “και μ' ὅποιον τρόπο κι αν στείλεις”.

17. Το σύμβολο μοιάζει με καπάκι με κρίκο, ή ασπίδα με λαβή. Ἴσως προβάλλεται πλευρικά για να δηλώσει τη λαβή, ανεξάρτητα από το τί εικονίζει / (τό) “ἔρυμα” = σκέπη, κάλυψη, οχύρωμα, προπύργιο, κάστρο, τείχος πόλεως / (ἡ) “ὄχημή” = “πόρπαξ” = “ἔχμα” = λαβή (ασπίδας) = (οἱ) οἴηκες. Ο “κρίκος” συνηχεί με το “κρίκ' ὤς” = σαν κρίκος / (τό) σκέπανον = το κάλυμμα, το σκέπασμα / (ὁ) σκεπανός -ἡ, -όν = αυτός/ἡ/ὁ που καλύπτει / (ἡ) σκέπη, Συνηχεί με το “σκέπει” = καλύπτει, προστατεύει / (τό) σκέπας = το κάλυμμα, η σκέπη, προστασία, το σκέπασμα, η πρόφαση, το πρόσχημα, το καταφύγιο, η καυσία (μακεδονικό καπέλλο) / (τό) ὄτιον = το αυτί, η λαβή αγγείου. Συνηχεί με το (ὁ) τίων

= ο εκτιμητής της αξίας, αυτός που προσφέρει/απονέμει τιμές, αυτός που αρέσκεται να κάνει κάτι. Παρηχεί με το “ὄτι ὄν” = επειδή είναι.. / (ή) σφραγίς / ἐπισφραγίζω, -ει = επιδοκιμάζω, επικυρώνω, δίνω επίσημο δώρο σε κάποιον / ἐπισφραγίζομαι = εκτυπώνομαι/ (τό) ἥμισυ = το μισό. Παρηχεί με το “ἢ μισεῖ” = η οποία μισεί / (ή) ἀμφιδέα = ο κρίκος. Συνηχεί με το “ἀμφί δ' εἶ” = κι ολόγυρα επιτρέπει. / (τό) ἔρκος = η σφραγίδα, ο βωμός, το προπύργιο, ο αυλόγυρος, το περιβάλλον, ο βρόχος για σύλληψη πουλιών / (το) πρόβλημα = αμυντήριο, προπέτασμα, πρόσχημα, κώλυμα, εμπόδιο, το δυσεπίλυτο ζήτημα.

18 (ή) γωνία = (ή) γωνίη = η γωνία. Η “γωνία” συνηχεί με το “γ' ὠνία” = αυτή που πουλιέται, με το “γ' ὄνεϊα” = ωφέλιμη, χρήσιμη, με το “γῶν οἶα” = “(εἶναι) λοιπόν σαν”, με το “γῶν ἢ ἄ” = “να είναι λοιπόν σαν”(«γῶν» = γοῦν = βέβαια, λοιπόν, αλλά και γεν. πληθ. αντί «γαίων»). Μτρ. η “γωνία” είναι ο αρχηγός, ο επικεφαλής, ο αρμός και παρηχεί με το “γῶν ἰά” = μία λοιπόν (θηλ. του ἰός = ένας).

Με πλάγια γραμμή, είναι στη γεν. (τῆς “γωνίας”) και συνηχεί με το “γῶν Ὑάς” = “λοιπόν η Νεφέλη”, με το “γῶν ἢ ἄς” = “ας είναι αύριο λοιπόν”, με το “γῶν ἢ ἄς” = “ας στείλει αύριο λοιπόν”, με το “γῶν Ὑας” = “ο Ὑας λοιπόν” και με το “γονή ἄς” = “αύριο το παιδί” ή “αύριο τα παιδιά”, “αύριο η γέννα”, με το “γονίας” = “σφοδρός” ή “ούριος”.

(ή) γωνίη. Συνηχεί με το “γῶν οἶη” = “κωμόπολη λοιπόν”, με το «γῶν εἶη» = «ας είναι λοιπόν» και με το «γῶν εἶη» = «ας ἔστειλε λοιπόν».

Με πλάγια γραμμή (τῆς “γωνίης”) συνηχεί με το “γῶν οἶης” = της κωμόπολης λοιπόν, με το “γῶν υἱεῖς” = οι γιοι λοιπόν και με το “γῶν εἶης” = “να είσαι λοιπόν”, με το “γῶν εἰ ἦς” = αν λοιπόν είσαι” και με το “γῶν ἦς” = “να στείλεις λοιπόν”

(ή) γωνιαία = “γονή εἶα” = “τα παιδιά επιτρέπουν”.

Με πλάγια γραμμή (γωνιαίας), συνηχεί με το “γονή, Αἶας” = “το παιδί, είναι ο Αἶας”, με το “γονή αἶας” = γέννημα της γης (αἶα = γαἶα = γη) και με το “γῶν ἢ Αἶας” = να είναι λοιπόν ο Αἶας.

(ὁ) γωνιαῖος. Συνηχεί με το “γῶν ἢ Ἔως” = η αυγή λοιπόν, με το “γῶν ἢ ἑός” = “να είναι δικός μου/σου/μας/σας λοιπόν”, με το “γονή ἑός” = “το παιδί μου/σου/μας/σας” και με το “γονή ἑος” = “το παιδί του”.

(τό) γωνιαῖον. Συνηχεί με το “γῶν, ἢ αἰών” = ὅπως κι ο χρόνος λοιπόν, με το “γῶν ἢ ἑόν” = ὅπως το δικό του λοιπόν, ή “ας στείλει λοιπόν το δικό του” και με το “γῶν ἢ ἑόν” = “ας είναι λοιπόν το δικό του”.

Με πλάγια γραμμή, είναι σε γεν.: “γωνιαίου” = “γονή ἑοῦ” = “το δικό του παιδί”

(ὁ) γωνιῆος, -α, -ον. Συνηχεί με το “γῶν ἰήιος” = λοιπόν ο Απόλλωνας, οικτρὸς λοιπόν, θλιβερός λοιπόν (ὁ/ἡ ἰήιος, -ον) και με το “γῶν εἶη ὅς” = ας γίνει λοιπόν ὅποιος, με το “γῶν εἶη ὡς” = ας είναι (ας γίνει) λοιπόν σαν, και με το “γῶν εἶη ἰός” = ας είναι (ας γίνει/ας γινότανε) λοιπόν εκείνος, ας είναι ὁ μόνος λοιπόν, με το “γῶν εἶη οἶος” = ας είναι (ας γίνει/ας γινότανε) τέτοιος (ἴδιος) λοιπόν και με το “γῶν εἶη υἱός” = ας είναι (ας γίνει/ας γινότανε) λοιπόν ἕνας γιός. / γωνιῆα. Συνηχεί με το “γῶν εἶη οἶα” = ας γίνει λοιπόν σαν.

Με πλάγια γραμμή θα είναι στη γενική: γωνιῆου και θα παρηχεί με το “γονή υἱοῦ” = τα παιδιά του γιού.

Το σύμβολο αυτό μπορεί να σημαίνει και (ὁ) ἀμφιέδρος = με δύο ἔδρες / ἀμφιμήκης = με ἴσο μήκος πλευρών, ἄκρων, ἄρτιος.

19 (ὁ) κλαδών = (ὁ) κοῦρος = (ὁ) κλῶναξ = (ὁ) κλῶνος = (ὁ) κλών = το κλαδί. Η λέξη “κλῶνος” συνηχεί με τη λέξη (ὁ) κλώνος = η ταραχή της μάχης, η σύγχυση, με το “κλών ὡς” = “σπάζοντας, θραύοντας σαν”, ενώ -με ἀλλαγὴ τονισμού- γίνεται (τοῦ) κλωνός = “του κλάδου”, “της κλωστής” (ὁ κλών = η κλωστή = ἡ ἴς) / (τό) κλάδιον = το παρακλάδι / κλαδοῦχος = η ορφικὴ δεκάδα / διαιρῶ, -εἶ, που συνηχεί με το “δεῖ, αἶρεῖ” = “αιχμαλωτίζει και δένει” και παρηχεί με το “δεῖ, αἶρει” = “λύνει και δένει” θα λέγαμε σήμερα / (ή) διαίρεσις. Συνηχεί με το “δεῖ αἶρεσις” = η αἶρεση “δένει”, “δεσμεύει”, “βρίσκει”, με το “δὴ αἶρεσις” = δηλαδή αἶρεση, με το “διαίρεσις” = θα διαιρέσεις και με το “δὴ ἐρέσεις” (ενεστ) ή “δὴ ἐρέσεις” (μέλλων) = λοιπόν πλέεις (θα πλεύσεις), λοιπόν θα ελαύσεις, (θα) κινήσεις λοιπόν γρήγορα, (θα) επιρρίψεις, επισείσεις λοιπόν (σε κάποιον κάτι) / “κοῦρος” = γιός, ἀγαλμα, κλαδάκι, η κουρά μοναχού, ο κόκκορας. Συνηχεί με το “κ' οὔρος” = και οὔριος, κι ευνοϊκός (ἄνεμος, πλους), κι ἐπόπτης, και φρουρός, και φύλακας, και ὄρος, ενώ παρηχεί με το “κ' οὔρος” = και τάφος. / (τό) ἄγμα = το κλάσμα, το θραύσμα, το σύντριμμα / Όταν το σύμβολο 19 (το κλαδί) βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 41 (το οστόν), ἴσως δηλώνει τη λέξη (ὁ) ἄγμος = το κάταγμα, αλλά ἔτσι παραπέμπει και στις ἐννοιες: ἀπόκρημος βράχος, βραχῶδες σπήλαιο, αἰγιαλός, παραλία / ἐπικείρω = ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐμποδίζω, ματαιώνω. Παρηχεί με το ἐπικυρῶ = επικυρώνω, ἐγκρίνω, ἐπισημοποιῶ / ἑτερομήκης = αυτός που ἔχει διαφορετικὸ μήκος στα ἄκρα του / (ή) ἐραῖα = ο κλάδος. Η “ἐραῖα” συνηχεί με τη λέξη (ή) ἐραία = το μαλλί, με το

“έρεα” = το αρχιερατικό ένδυμα, η τσόχα, με το “ἔρρε ᾗ” = πήγαινε σαν, πήγαινε όπου, πήγαινε προς και με το “ἔρρεα” = κυλούσα, έρεα. / (ὁ) ἀμφίκουρος = ο κλαδεμένος από δύο πλευρές. Συνηχεί με το “ἀμφί κ' οὐρός” = “υπάρχει τάφρος κι απ' τις δύο μεριές” και με το “ἀμφί κ' οὐρός” = “υπάρχει φύλακας κι απ' τις δύο μεριές”.

20 (ὁ) κόχλος = ὄστρακο από το οποίο παρασκεύαζαν την πορφύρα. Ο κόχλος συνηχεί με το “κ' ὄχλος” = κι ο λαός / “κοχλῶ” = γυρίζω, που συνηχεί με το “κ' ὄχλῶ” = εμποδίζω με ὄγλο, κυλάω προς τα μπρος. Συνηχεί και με το “κ' ὄχλω” = και στο λαό / (ὁ) κόγχος, (ἡ) κόγχη = το κογχύλι, ο οφθαλμικός κόγχος / (ὁ) νειρεὺς = κογχύλι. Συνηχεί με το θεό της θάλασσας (Νηρεὺς) και με τη λέξη (ὁ) “νηρεὺς” = η θάλασσα / (ὁ) στρόβιλος = εἶδος κογχυλίου, (ὁ) κυκλώνας / (ἡ) δίνη, ο (υδρο/ανεμο) στρόβιλος. Η λέξη “στρόβιλος” συνηχεί με τη λέξη (ὁ) “στροβιλός” = περιδινούμενος, στριφογυρνώντας. Η λέξη “δίνη” συνηχεί με το (σὺ) “δύνη” = (εσὺ) “μπορείς” (β' εν. ρ. δύναμις) και σημαίνει και “περιστροφή του ουρανού” / (ὁ) κῆρυξ = εἶδος κογχυλίου με ελικοειδὸς συνεστραμμένο κέλυφος / (ὁ) “στροφος” = η συστροφή, το στρίψιμο / (ὁ) στρόμβος = κοχλίας, σβούρα, κουκουναρι, άτρακτος (ρόκα) / στρομβῶ = περιστρέφω / στροβάζω = περιστρέφομαι / Μπορεί να εννοεί τη λέξη “πῖλος” = “κοχλίας” (σαλιγκάρι), που συνηχεί με τη λέξη “πηλός” = ο πηλός, η λάσπη, η ὕλη από την οποία πλάστηκε ο άνθρωπος, το κατακάθι κρασιού, ο ηλίθιος, και με τη λέξη “πῖλος” = λόχος (τάγμα) τριαριών, σφαίρα (μπάλα), σκούφος, καπέλλο, κάλυμμα κεφαλής, κράνος, περικεφαλαία, η μίτρα ρωμαίων ιερέων, υπόδημα / (ἡ) ἑλική = το ελικοειδὸς τμήμα του οστράκου και του κοχλίου (του σαλιγκαριού), η ιτιά, η μεγάλη άρκτος / εἶλω/εἴλει ἢ ἴλλω/ἴλλει ἢ εἰλέω/εἰλέει = περιτυλίγω σφιχτά, περιβάλλω, περιφέρω, περιστρέφω, εγκλείω, στριμώχνω, συνωθῶ, συναθροίζω, καλύπτω, προστατεύω, συνθλίβω και εἴλωμαι/εἴλεται ἢ εἰλέομαι/εἰλείται ἢ ἴλλομαι/ἴλλεται = στριμώχνομαι, περιελίσσομαι (κισσός), περιέρχομαι, συστέλλομαι, μαζεύομαι, περιφέρομαι, περιστρέφομαι (ουράνια σώματα)· ὅπως στα 8, 12 / (τὸ) ἔλιγμα = το τύλιγμα, το βραχιόλι, το σκέπασμα, το στρώμα / ἑλιγμός = στριφογύρισμα, ελικοειδὴς κίνηση, περιπλοκή, η μετακίνηση στρατού για την επίτευξη κάποιου σκοπού / ἑλικτός = στριφογυριστός, στριφτός, σκολιός, ασαφής / ἑλίγηδον = περιστροφικά / ἑλικηδόν = ἐλίγηδον = εἶδος αρχαίας γραφῆς, κατά την οποία τα γράμματα γραφόντουσαν από την περιφέρεια προς το κέντρο / εἰλητός, -ή, -όν = συνεστραμμένος, -η, -ο σε ρολό, θολωτός, αψιδωτός, ὕφασμα σαν κάλυμμα της αγίας τράπεζας / ἑλικτήρ = ἐλικτήριον = το ενώτιο, το σκουλαρίκι / εἰλητός, -ή, -όν = συνεστραμμένος, σε ρολό, θολωτός, αψιδωτός, ὕφασμα σαν κάλυμμα της αγίας τράπεζας / ἑλιξ = η δίνη, η συστροφή, η τροχία πλανήτη ἢ άστρου, ο κισσός, το σταφύλι, το βλαστάρι, οι συστροφές του οστράκου του κοχλίου, η ελικοειδὴς γραμμὴ γύρω από ράβδο, η ελικοειδὴς ταινία γύρω από σκυτάλη, ο κοχλίας (η βίδα), η σπείρα ὄφως, το τοξοειδὸς ἔπαρμα (η απόληξη του περυγίου του ωτός), οι ἑλικες του εγκεφάλου / εἰλιξ = ο στρόφος, η σκότωση. Σκότωση = η ἔκλειψη, η σκοτοδίνη, η πλάνη, η πνευματικὴ σύγχυση / εἰλίνδησις = περιέλιξη, περιστροφή, το κύλισμα. Συνηχεί με το “ὕλην δῆσεις” = θα βρεις ξυλεία (ὕλη, υλικό), θα δέσεις την ξυλεία (την ὕλη, το υλικό) / εἴλησις = περιφορά (ουρανίων σωμάτων), ο στρόβιλος, η θερμότης του ἡλιου. Συνηχεί με το “ὕλη, σ' ὕς” = την ξυλεία (ἡ: το υλικό) στους γιούς. / (τὸ) τῆθος = το ὄστρακο. Συνηχεί με το «τ' ἦθος» = και κατάλυμα, κι ενδίαίτημα, και στέκι, και κατοικία, κι αφετηρία, και συνήθεια, κι ἔθιμο, και χαρακτήρας, και παρουσιαστικό, και ὄψη προσώπου, και πρόσωπο του δράματος.

21 (ὁ) κτεῖς = η τσουγκράνα, το χτένι. Συνηχεί με τη μετοχή ενεστ. του ρ. “κτῆμι”, που είναι “κτεῖς” = αυτός που σκοτώνει / (τὸ) τρόχακτον = το χτένι / ποάστρια = εκριζώτρια ζιζανίων / (ἡ) τίλις = το ξερίζωμα χόρτου, το μάδημα, το ξέφτισμα / τιλτός = ξεφτισμένος, μαδημένος / τιλτόν = παστό ψάρι / τίλλω, -ει = ξερίζωνω, -ει, μαδά, ξεπουπουλίζω, κουτσουρεύω τραβώντας φύλα, ἢ κλαδιά, ξεφλουδίζω ὄσπρια και φρούτα, ξεφτίζω / (ὁ) τιλμός = η αποφλοιώση / στροβάζω = περιστρέφομαι συνεχῶς / στρομβῶ = περιστρέφω / στρόμβος = σβούρα / στροβεὺς = εργαλείο των γναφῶων / στροφεῖον = σβίγα, μοζαργάτης για περιστροφή σχοινοῦ (όνος) / στροφή = περιστροφή, γύρισμα / στρεψίμαλλος = πανούργος = στρόφις. Το “στρόφις” παρηχεί με τη λέξη (τῆς) στροφῆς = της στροφῆς / (οι) κροσσοί = οι θύσανοι στις παρυφές των υφασμάτων, τα κρόσσια / ἑλιγμός = στριφογύρισμα, ελικοειδὴς κίνηση, περιπλοκή, η μετακίνηση στρατού για την επίτευξη κάποιου σκοπού / ἑλικτός = στριφογυριστός, στριφτός, σκολιός, ασαφής / ἑλίγηδον = περιστροφικά / ἑλικηδόν = ἐλίγηδον = εἶδος αρχαίας γραφῆς, κατά την οποία τα γράμματα γραφόντουσαν από την περιφέρεια προς το κέντρο / ἑλιξ = εἰλιξ = ο στρόφος, η σκότωση. Σκότωση = η ἔκλειψη, η σκοτοδίνη, η πλάνη, η πνευματικὴ σύγχυση / εἰλίνδησις = περιέλιξη, περιστροφή, το κύλισμα. Συνηχεί με το “ὕλην δῆσεις” = θα βρεις ξυλεία (ὕλη, υλικό), θα δέσεις την ξυλεία (την ὕλη, το υλικό) / εἴλησις = περιφορά (ουρανίων σωμάτων), ο στρόβιλος, η θερμότης του ἡλιου. Συνηχεί με το “ὕλη, σ' ὕς” = η ξυλεία (ἡ: το υλικό, η ὕλη) στους γιούς / ἀμφίζωστος = περιζωσμένος με / ἀμφιέλικτος = κυκλικά περιστρεφόμενος / ἀμφίδασος = πυκνός από παντού / κυκλεύω = περιστρέφω κυκλικά, αρδεύω κυκλικά / Ἰσως το σύμβολο αυτό δηλώνει την έννοια «πτέρυγες» (ὅπως οι πτέρυγες του βέλους, του πέλεκυ κλπ), που συνηχεί με το «πτέρυγ' (ι) ἔς» = στείλει στην πτέρυγα.

22 “διχῆ” = σε δύο μέρη, με δύο τρόπους / (ἡ) διχῆ = διχοτόμηση / δίχα = μακριά, χωρίς (με γεν.) / (ἡ) διχήλη = το καβάλο, η σφεντόνα, το δικράνι (γεωργικό εργαλείο). Η “διχήλη” συνηχεί με το “Διχῆ (ἴ)λη” = οι πολεμιστές (θα χωριστούν) σε δύο μέρη και με το “Δίχ(α) ὕλη” = “το δάσος είναι μακρυνά” ἢ “Δίχ(α) ὕλη” = “το δάσος χωρίζεται στη μέση (σε δύο μέρη)” / (ὁ/ἡ) δίχηλος = αυτός που απολήγει σε δύο άκρα / (τὸ) “δίχαλον”, που συνηχεί με το “δίχ' ἄλλων” = χωρίς άλλους / (τὸ) δίκελλον = αυτό που ἔχει δύο κλάδους (το διγενές). Συνηχεί με το “δεῖ κελών” = χρειάζονται ξύλα (οι κελοί = τα ξύλα) και με το “δῆ κ' ἑλών” = “κι αφού λοιπόν συνέλαβα” ἢ “και των ελών λοιπόν” / (ἡ) δικέλλα = το

δικράνι / (ό/ή) δίκρανος/ον = διχαλωτός. Συνηχεί με το “δει κρέως” = “χρειάζεται κρέας” και μτφ. “χρειάζονται άνθρωποι” ή “χρειάζονται ζώα” (τό κρέας, τοῦ κρέως ἢ κρίως, τῷ κρεῖ. Πληθ. τά κρέα, τῶν κρεῶν ἢ κρειῶν ἢ κρεάων, τοῖς κρέασι, ἢ κρέεσσι ἢ κρεάεσσι) / δίκρανον = τό νόμισμα, το δικράνι, η δίοδος μεταξύ δύο απόκρημων μερών. Ἰσως εννοεῖ δικρανοῦται = χωρίζεται σε δύο μέρη / (τό) ἔρυμα ἢ = (τό) ἔρεισμα = το στήριγμα. / (ή) βάσις = η βάση, ο τόπος εξόρμησης στρατού η στόλου, το κυριώτερο μέρος πράγματος, η κατώτερη μοίρα, το ἔρεισμα, το θεμέλιο, το στήριγμα, το δεδομένο, η θεμελιώδης αρχή, η βεβαιότητα συλλογισμού, το πνευματικό ἢ ηθικό εφόδιο, και μόνο στα αρχαία ελληνικά: η περιστροφή τροχῶν, το πόδι, η πορεία, το περπάτημα. Συνηχεί με τον πληθ. (αἱ) βάσεις. / (ό)&(ή) ῥωγᾶς = ῥήγμα, σχίσμα, χάσμα = (ό) ῥωγμός = (τό) ῥώγμα = (ή) ῥωγμή (επιφανειακή ἢ κατά βάθος σχισμή) = (ή) ῥωγή (σπήλαιο, χάσμα, ῥήγμα, ρίζις. Συνηχεί με το (οἱ) ῥογοί = οἱ σιτοβολώνες) = (ή) ῥώξ (σχίσμα, ἀλλά και εἶδος ἀράχνης), ἢ ἴσως το σύμβολο αυτό σημαίνει "διάστασις" = διαφορά γωνιῶν, χωρισμός / "διάνοιξις" ἀνοιγμα μεταξύ δύο σημείων / "διάτασις" = ροπή κλίση, ἔκταση, ἀπλωμα, τέντωμα, ἐξάπλωση, διαστολή, φιλονικία, διάσταση, η ἔντονη προσπάθεια. Παρηχεί με το διατάσσεις = διατάξεις, δίνεις διαταγή, διευθετεῖς / διορμῶ = ορμῶ δια μέσου / διορμίζω = ἀράζω (πλοῖο σε λιμάνι) / διορμίζομαι = ἀναπαύομαι, ησυχάζω / (ή) καραβαία = το δίκρουν ξύλο / (τά) σκέλη = τα πόδια, ὅτι συνδέει δύο μέρη (πχ τα μακρά τείχη που συνδέαν τις πόλεις, τα πλαϊνά τοιχώματα ναού, οικοδομήματος) / παρά σκέλος = ἐναντιωνόμενος / ἐπί σκέλος = υποχωρώντας / ἐπισκέλλω = σκέλλω = στεγνώνω, ἀποξηραίνω. / ὑψίβατος = ο υψηλά ἱστάμενος, με ψηλή βάση. Συνηχεί με το ὕψι βᾶ τ' ὡς = και σα βασιλιάς ψηλά ἢ «και ψηλά σα βασιλιάς» {«Bᾶ»: συντετμ. τ. ἀντί κλητ. «βασιλεῦ» (Αἰσχύλ. Ἴκ. 892). Στην ονομαστική ἀπαντάται σαν «βᾶς» (<https://lsj.gr/wiki/%CE%B2%E1%BE%B6>).

Πιθανολόγησα -χωρίς ὠστόσο να υπάρχουν ἀκόμα γραπτές μαρτυρίες- ὅτι στη δωρική διάλεκτο χρησιμοποιούσαν στον προφορικό λόγο τον τύπο «βᾶ» και στην ονομαστική, ὅπως ἔκαναν με τον τύπο «πᾶ» (συντ. τύπος του «πατήρ» στην ονομαστική και του «πάτερ» στην κλητική). Για την ἀπόδοση του συμβόλου 22 χρησιμοποιήσα κατά συνέπεια και τον ὄρο «ὑψίβατος» ἀναλύοντάς τον στην ο.α φράση και τον ὄρο «ἔρυμα» ἢ «ἔρεισμα» = «στήριγμα». Εὐελπιστώ αυτό να εἶναι το μόνο -εν γνώσει- «λάθος» μου ἀνάμεσα στις διάφορες ἔννοιες που ἀπέδωσα στα σύμβολα, μέχρις ἀποδείξεως του ἐναντίου (ὅσο ἀνακαλύπτονται ἀκόμα ἐπιγραφές, οἱ ἀρχαιολόγοι θα διαπιστώνουν ἰδιόμορφους τύπους λέξεων και ρημάτων, ὅπως συνέβαινε μέχρι σήμερα).

23 Το σύμβολο αυτό λογικά θα υποκαθιστά τους ἰστούς (κατάρτια) του συμβόλου 25, του πλοίου, που εικονίζεται χωρίς κατάρτια.

Εἶναι λοιπόν και δόλων (πλωραῖος, μεσαῖος ἱστός), ὅπως εἶναι και η πλάγια γραμμὴ πάνω στο πλοῖο – στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο-, εἶναι και **στυλῖς** (πρῦμναῖος ἱστός) και κατά συνεκδοχὴ εἶναι και τα ἀντίστοιχα ομώνυμα πανιά (ἱστία), ὅπως το ἄρμενο, το πανί πάνω ἀπὸ το δόλωνα (παπαφίγγος ἢ φώσων).

Επίσης ἐρμηνεύεται σαν (τό) **ἴκριον** = το κατάρτι, ο ἱστός, ἢ το μέρος ἱστού, το κατὰστρωμα, το πλάγιο σανίδωμα πλοίου, τα ὄρθια ξύλα στην πλώρη και την πρύμνη, η κουπαστή, η σκαλωσιά, η ἐξέδρα, ο σταυρός, η ράβδος, η ἐπιτύμβια στήλη, ἀλλά ἐρμηνεύεται και σαν **δοκός ἢ δοκίς** (κτιρίων), και σαν κορμός κίονα (**καυλός**) και σαν **κίων, πεσσός, δόρυ (δοῦρας) = κατάρτι, ἱστός κλπ.**

Ερμηνεύεται και σαν (ή) σφῦρα, (ή) αἶρα, (ή) ἀξίνη (Ἡσύχιος), ἢ βαρεῖα = το σφυρί. “Σφῦρα” λεγόταν και μια ἀπὸ τις μονάδες μέτρησης της ἔκτασης γης.

Ἡ λέξη “αἶρα” συνηχεί με το (ή) ἔρα = η γη και με το “ἔρα” = ζιζάνια.

Ἡ λέξη “ἀξίνη” συνηχεί με το “ἄξει νῆ” = θα φέρει νέα, ἢ “ἄξει νυ” = θα φέρει τώρα.

Ἡ λέξη “βαρεῖα” συνηχεί με το “βαρρεῖ ᾶ” = “χάνει ὅσα” και με το “βάαρ’ ὕα” = χάνει το γιό (βάαρει ἢ βαρρεῖ = χάνει)

Μπορεῖ ἀκόμα να σημαίνει: (ό) τύπης = αὐτός που χτυπάει (παίων). Συνηχεί με το “τύποις” = κατά τους τύπους (τυπικά) / τύπτω = χτυπῶ = πλήττω. Πλήττω σημαίνει βλάπτω, ζημιώνω / σφυρόω-ῶ = σφυρηλατῶ. Συνηχεί με τη λέξη (ή) σφυρῶ = η σφυρηλάτηση και με τη λέξη (τῷ) “σφυρῶ” = στον ἀστράγαλο / το σφύρημα = ο σίδηρος / ο σφυρών = αὐτός που σφυρηλατεῖ, που συνηχεί με (τό) σφυρόν = (το) πόδι (μτφ) / (τά) σφυρά = μτφ. οἱ πρόποδες βουνοῦ / (ό) στύλος = ο προστάτης, ο στυλοβάτης, το ἔρεισμα / ο στηλίτης (μοναχός). Ἡ λέξη αὐτή συνηχεί με το “στήλη τις” = κάποια στήλη και με το “στεῖλη τις” = να στείλει ἢ να τοποθετήσει, να στήσει, να παρατάξει, να ετοιμάσει, να εὐπρεπίσει νεκρό για ταφή, να ἀναχωρήσει, να φύγει, να ετοιμαστῆ ν' ἀναχωρήσει, να οδηγήσει, να μαζέψει τα πανιά (ναυτ), να ἐπιφέρει δυσκοιλιότητα. / (ό) κίων = η κολώνα, η ἐπιτύμβια στήλη, ο οβελίσκος, στήλη με ἐπιγραφή, το διάφραγμα της μύτης / στυλῖς (ο.α). Ἡ λέξη στυλῖς σημαίνει και τη σταφυλή του ουρανίσκου και εἶδος μετεωρίτη. / Μπορεῖ το σύμβολο αυτό να δηλώνει ἕναν “κούρο”, το μονοκόμματο στήλο σαν ἀγαλμα / (ό) δόλων = ο πλωραῖος ἱστός πλοίου, το τετράγωνο πανί που δένεται σ' αὐτόν, πάνω ἀπὸ το τριγωνικό πανί, ἀλλά και το ἐγχειρίδιο (μαχαίρι). Συνηχεί με τη λέξη (τῶν) δόλων = των κατασκόπων, των τεχνασμάτων, των πασσάλων / (ό) φώσων = το τετράγωνο πανί πλοίου πάνω ἀπὸ το δόλωνα. Συνηχεί με το φῶς ὦν (ὄν) = ὄντας φως, σα φως. / (ή) στυλῖς = ο μικρός στύλος, ο ἱστός στην πρύμνη πλοίου / (τό) ἐπιστήλιον (ἢ ἐπιστύλιον) = το κομμάτι ἱστού πάνω ἀπὸ τη στυλίδα, το ὑπέρθυρο (η δοκός που στηρίζεται στα κιονόκρανα). Συνηχεί με το “ἐπί στήλη ὦν (ὄν)” = που εἶναι πάνω στη στήλη / (τό) ἐπίκριον = η κατώτατη σταυρωτή κεραία ἱστού των ἱστιοφόρων πλοίων, η ἀντέννα. Συνηχεί με το “ἐπί κρειῶν” = πάνω στα κρέατα, με το “ἔπει κρειῶν” = φροντίζει ο ηγεμών, (ο ἄρχων, ο βασιλιάς), ἢ “φροντίζει ο Δίας” (“Κρειῶν” ἢ “Κρέων” ἦταν ἐπωνυμία του Διός), ἢ

“φροντίζει ο Κρέων”, και με το “έπει κρείων” = “ο ηγέτης (τον/την) αποκαλεί” / (ή) στήλη = το ορόσημο, το σύνορο, το τέρμα σταδίου, η εικόνα, ο ανδριάς, η επιτύμβια στήλη, η στήλη όπου κατέγραφαν τους νόμους, τις συμφωνίες και τα ψηφίσματα, ο σχηματισμός πολεμικών πλοίων σε ευθεία γραμμή και σε ίσες αποστάσεις / πεσσός = κίων. Ο πεσσός συνηχεί με το παῖς ὡς = σαν παιδί / (ὁ/ή) ἐπίδρομος (-ον) = το πρυμναίο τετράγωνο πανί ιστιοφόρου (φάρος), ο μεσαίος ιστός ιστιοφόρου, ο εκτεθειμένος, ο απερίσκεπτος, ο σαφής, ο επεκτεινόμενος, ο εξαπλούμενος, το / ἐπιστηλοῦμαι = συσσωρεύομαι σα στήλη πάνω σε κάτι / (ή) ἐπίστευσις = η στέψη / ἐπιστέφω, -ει = περιβάλλω με στεφάνη, διακοσμώ με κάτι, προσφέρω χοές στον τύμβο, γεμίζω ως τα χεῖλη, σκεπάζομαι με κάτι / ἐπιστεφής = διακοσμημένος, εστεμμένος, σκεπασμένος, καλυμμένος / (ή) δοκίς = το μετέωρο. Συνηχεί με το δοκεῖς = νομίζεις, πιστεύεις και με το δοκῆς = της φαντασίας, του οράματος, της φαινόμενης ὄψης / (ή/ὁ) δοκός = δοκάρι, μετεωρίτη, μοχλός θύρας. Παρηχεί με το (ὁ) δόκος = η αγγόνη / (τό) δόρυ = (τό) δοῦρας = ο δοκός, το πλοίο, το κουπί (η κόπη, ο ιστός (το κατάρτι), ο ισχυρός στρατός, το δόρυ, το κοντάρι σημαίας. Οι συνηχήσεις για το «δόρυ» είναι ὅπως στο συμβ. 2, λέξη κόρρη», ενώ για το «δοῦρας» είναι ο.α στο συμβ. 10 / ἐπισφύριος, ἐπισφύριον, ἐπίσφυρος / (ὁ) καυλός = το σώμα κίονα, ο λυχνοστάτης, το στέλεχος του φτερού, ο κορμός δέντρου ή φυτού ή βοτάνης, το κοτσάνι, η κόπη (η λαβή) ξίφους, το καλάμι ψαρέματος, το κουνουπίδι / (ή) ἐπιστέγη = το ἐπιστέγασμα, η στέγη, η σκεπή / (ὁ) ἐπίστεγος, (το) ἐπίστεγον = (ο/το) ἐπὶ της στέγης. Το «ἐπίστεγον» σημαίνει και «το διαμέρισμα στα πλοία όπου αναπαυόταν οι αξιωματικοί» και παρηχεί με το «ἐπί στεγῶν» = πάνω στις στέγες.

24 (ή) λάρναξ = η κιβωτός, η θήκη, η σαρκοφάγος, η πόλη της Κύπρου, το μπαούλο, η επιμήκης σκάφη (και η σκάφη όπου ἐξέθεταν τα νεογέννητα), η τεφροδόχος κάλπη. Εἰς διπλὸν θα εἶναι “λάρνακες”, που συνηχεί με το “Λάρνακ’, ἔς” = στείλε στη Λάρνακα (<https://larnacainhistory.wordpress.com/2011/03/09/66-από-που-πήρε-το-όνομα-της-η-λάρνακα/>). Το σύμβολο αυτό είναι σύνθετο· αποτελείται από πολλά μέρη. Ενδεχόμενα δηλώνει τη γη με το βόρειο πόλο, τον ισημερινό, τον τροπικό του καρκίνου, του αιγόκερω και τις ωριαίες ατράκτους της (σαν κάθετες διαχωριστικές προεκτάσεις των τριών στύλων). Το σύμβολο αυτό έχει ἄξονες (ράβδους) μεταφοράς, ζώνες (κάθετες, σαν ωριαίες ατράκτους και οριζόντιες), δηλαδή χωρίσματα, έχει ακόμα τρία στηρίγματα και θόλο. Μπορεί λοιπόν να ερμηνευτεί με πολλούς τρόπους, ὅπως: (τό) εἰλημμα = ο θόλος, η ἀψίδα, η καμάρια / (ὁ) ἄξων (μεταφοράς). Εἰς διπλὸν: (οἱ) ἄξονες, που συνηχεί με το “ἄξων ἔς” = ἄξονα στείλε / (ὁ) κύβας = (ή) κύβη = η νεκροθήκη, η λάρνακα. Η λέξη (ή) “κύβη” συνηχεί με το “κεῖ βῆ” = “να πάει εκεί”, με το “κύβοι” = οι κύβοι, με το “κ’ ἦβη” = και η ἦβη, με το “κ’ ἴβη” = και η σορός, και με το “κ’ ἦ βῆ” = “κι ὅπου πάει, κι ὅπου βρεθεῖ”. Η λέξη (ὁ) “κύβας” συνηχεί με το “κεῖ βάς” = “αφού πᾶς ἐκεῖ” / (ὁ) ἐπισκεπής = ο καλυμμένος, ο στεγασμένος, ο προφυλαγμένος. Παρηχεί με το “ἐπὶ σκέπης” / ἐπισκεπάζω, -ει = καλύπτω (ει), προφυλάγω (ει), στεγάζω (ει) / (ὁ) οὐρανίσκος: το σύμβολο αυτό έχει θολοειδή οροφή, μπορεί λοιπόν ανατομικά να ερμηνευτεί και ἔτσι (σαν «ἡ ὑπερώα») / Καθώς το σύμβολο αυτό φαίνεται ότι μπορεί να μεταφερθεῖ, ἴσως σημαίνει “περιάγω”, “περιφέρω”, ἢ “κομίζω” = ανακτώ, μεταφέρω, φροντίζω, περιποιούμαι, σώζω, λυτρώνω, δέχομαι πλήγμα από ὄπλο, εἰσπράττω τα οφειλόμενα, παίρνω κάτι σα λεία / (ή) “κόμισις” = η μεταφορά / (ή) ἀλήτης = η περιπλανώμενη και μτφ. η Ηριγόνη (σύζυγος του Διόνυσου). Συνηχεί με τη λέξη (ὁ) ἀλήτης = ο επαίτης, (ὁ) ἀλύτις = ο ραβδοφόρος, με το “ἀλεῖ τις” = κάποιος/κάποια (γυναίκα) αλέθει, με το “ἀλλ’ ἦ τις” = “ἡ οποία ὁμως”, με το “ἀλλ’ ἦ τις” = “ἀλλὰ κάποιος να εἶναι”, με το “ἀλλ’ εἰ τις” = “ἀλλὰ αν κάποιος”, με το “ἄλλη τις” = “μια ἄλλη”, με το “ἄλλ’ ἦ τις” = “παρὰ μόνον κάποιος” και με το “ἀλλ’ ἦ τις” = “ἀλλ’ ἕνας που εἶναι απ’ τη Σητεία” / (ή) κυψέλη = το δοχεῖο για σιτάρι, που χωρούσε 6 μέδιμνους (312 κιλά περίπου), η κυψέλη μελισσών, ο νούς, η κοιλότης του ωτός. Η λέξη κυψέλη συνηχεί με το “κεῖ ψέλλει” = ἐκεῖ ψέλλει. Και η λέξη «σίμβλος» κυψέλη σήμαινε / (ὁ) "ληνός". Το σύμβολο αυτό ἴσως δηλώνει και τη λαύρα. Η λαύρα (μονή), μπορεί ἄλλωστε να παρομοιαστεί με κυψέλη, αφού και η λαύρα έχει “κελλιά” για μοναχούς. Οι βάσεις στήριξης του συμβόλου αυτού εἶναι τρεις, ὅσες και οι γωνίες του τριγώνου. Ἴσως ὑπάρχει κάποιος συσχετισμός με την τριάδα του συμβόλου 43 (του τριγώνου). Ἴσως πρόκειται για κάποια λαύρα αφιερωμένη στην Αγ. Τριάδα, ἢ για τον τριαδικό θεό, ἢ για τρεῖς ἠθικές ἀρχές-θεμέλια πίστεως. Αν εἶναι ἔτσι, μπορεί να του αποδοθεῖ και η ονομασία (ὁ) "ληνός" (που ὁμως σημαίνει και: η σκάφη, το ὄρυγμα, το πατητήρι, η σορός, μέρος του εγκεφάλου, το κατώτερο μέρος της ρινός). Μπορεί να μετατραπεί στο (ὁ) λῆνος = το μαλλί, το δίκτυο, ο Λίνος (γιός του Απόλλωνα και μουσικός), ἢ (ὁ) λίνος = το δίκτυο, το λινάρι, που συνηχεί με το “λῖν’ ὡς” = σα λιοντάρι. Εἰς διπλὸν (ὅπως στο πλαίσιο 13 από την περιφέρεια προς το κέντρο της Β πλευράς) το σύμβολο αυτό θα εἶναι στον πληθυντικό: (οἱ) “ληνοί” = οι εκκλησίες, τα δίκτυα, που παρηχεί με το ρήμα “λύνει” / (τό) ἔρμα: ἴσως το σύμβολο αυτό, δεδομένου ότι στηρίζεται σε τρία ἄκρα, δηλώνει (τό) ἔρμα = το στηρίγμα, και μτφ. τον πρωτοστάτη, ἢ τον ὑφάλο στη θάλασσα, ἢ το ὑψωμα γης (τούμπα, λοφίσκο), ἢ, αφού έχει τρία στηρίγματα, μπορεί να εἶναι και στον πληθυντικό: (τά) “ἔρματα” = τα ερείπια, τα χαλάσματα, τα υπολείμματα, ἠθικές ἀρχές, σκουλαρίκια, (ἔρματα ἦταν και τα ενώτια).

25 (ή) ναῦς. Με πλάγια γραμμή, εἶναι εἴτε στη γενική: (τῆς) νεώς (που παρηχεί με το ο “νεός”) ἢ (τῆς) νῆος (που συνηχεί με το “νυ ὡς” = “τώρα, σαν”, με το “νῆ ὡς” = “νέα, σαν”, με το “νεῖός” = η φρεσκοοργωμένη γη και με το (ή) νυός = η νύφη, ἢ (τῆς) ναός (που συνηχεί με το ο “ναός”), εἴτε στη δοτική: (τῆ) νῆϊ (που συνηχεί με το “νυ ἦ” = “τώρα να εἶναι” και με το “νῆ ἦ” = “ἡ νέα, να εἶναι”) / (ὁ) οἶαξ = (τό) = “οἶγιον” το πηδάλιο, το τιμόνι και μτφ. η διακυβέρνηση, η διοίκηση, ο κυβερνήτης (ἀντὶ οἰακοστρόφος). Το “οἶγιον” συνηχεί/παρηχεί με τα “οἶη οἶον” = σαν κωμόπολη, με το “ἰῆ ὕόν” = να στείλει (το) γιό, με το “ἴει ὕόν” = “στείλε το γιο”, με το “ἴει οἶον” = “στείλε κάποιον/κάτι ἴδιο” και με το “ὑοί ὕόν” = τα παιδιά των παιδιών (τα εγγόνια). Η λαβή (ή) “κώπη” στο καταστρώμα του πλοίου δηλώνει τη λαγουδέρα και μεταφορικά τον κυβερνήτη. “Κώπη” σήμαινε και “λαβή” και “χέρι” / (ή) ναῦς, (ή) αἶθυια = το πλοίο. Η αἶθυια συνηχεί

με το “αἶθ(ει) υῖα” = καίει το γιο” ή αἶθει υῖα” = “καίει ένα χοίρο”, ή “αἶθ(ει) οἶα” = “καίει όσα μοιάζουν, όσα είναι ίδια, ίδιου είδους, καίει σαν” / (ή) τρόπις = η καρίνα πλοίου, το αμπάρι (και μπφ) το πλοίο, η βάση, η αρχή, η οσφρητική αύλαξ. Παρηχεί με τη λέξη (τής) τροπής = της περιστροφής και με το ρήμα τροπεῖς = τρέπεις, κατατροπώνεις, συνδέεις / Το σύμβολο αυτό δείχνει και σκεπασμένο χώρο στην πρύμνη. Ίσως λοιπόν υπονοεί (τό) επίστεγον = πρυμναίος χώρος πλοίου για στέγαση των αξιωματούχων, που συνηχεί με το “ἐπί στεγῶν” = πάνω στις στέγες. Ίσως υπονοεί τη λέξη (ή) ἐπιστήγη = το επιστέγασμα, η σκέπη, ή το επίθετο (ό/ή) ἐπίστεγος (-ον) = (ό/ή/τό) ἐπί τη στέγης τοποθετημένο/η/ο (όπως η κεραία, η αντέννα), ή τη λέξη «σκέπαστρον» / (τό) δόρυ = (τό) δοῦρας = το πλοίο, το κουπί (η κόπη, ο ιστός (το κατάρτι), ο ισχυρός στρατός, το δόρυ, το κοντάρι σημαίας, ο δοκός. Οι συνηχήσεις για το «δόρυ» είναι ο.α στο συμβ. 2, λέξη «κόρρη», ενώ για το «δοῦρας» είναι ο.α στο συμβ. 10 / Η πλάγια γραμμή πάνω στο σύμβολο αυτό -στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς- ίσως δηλώνει την έννοια δόλων (πλωραίος ιστός). / Το συμβ. 25 έχει και κεραία που σήμαινε «κέρας στρατού» και «λιμενοβραχίονας». Στο πλαίσιο άλλων τρόπων ερμηνείας του δίσκου, και όχι σε γεωγραφικού χάρτη, το σύμβολο 25 υποδεικνύει ότι τα μέρη του πλοίου είναι αυτά που θα πρέπει να μας χρησιμεύσουν σαν οδοδείκτες για να βρούμε τις αντίστοιχες αρχαιοελληνικές λέξεις και ότι μπορούμε -ίσως- να αποδώσουμε στο σύμβολο αυτό και τη λέξη “ἐπινομίζ” (μέρος πλοίου, ή παράρτημα σε νόμο, πρωτοχρονιάτικο δώρο) και τη λέξη (τά) “κόρυμβα” = τα ακροστόλια (η στολισμένη πρύμνη και πλώρη πλοίου). **Η λέξη (ό) “κόρυμβος” αστρονομικά σημαίνει “άπηξ”**, ενώ η μυστικιστική της σημασία σχετίζεται με τον τεκτονισμό (“κόρυμβος οδοντωτός” είναι το κόσμημα της ζωφόρου στο θόλο της στοάς).

26 (τό) κέρας = η άκρη της γης, η απόληξη σε σχήμα κέρατος, το κέρατο βοδιού ή άλλου ζώου, το σόφισμα, η μήτρα, η κορυφή όρους, η κεραία πλοίου και κερασφόρου ζώου, η πτέρυγα στρατού, η παράταξη πλοίων ή στρατού σε σειρά, σήμερα η μεραρχία (σώμα 8.192 ανδρών), ενώ στην εποχή του Φιλίππου ήταν σώμα στρατού από 49.152 άντρες (φάλαγγα). Συνηχεί με τη λέξη “κ’ έρας” = και της γης και παρηχεί με το κ’ έρας = κι αγαπάς / (τό) αἰγόκερας = το απολιθωμα, το μάραθο.

Η λέξη “κέρας” αν έχει πλάγια γραμμή, είναι σε γενική ή σε δοτική.

Η γενική γίνεται:

α) (τοῦ) κέρως, που συνηχεί με το “κ’ έρωσ = “κι ο έρωτας”, με το κ’ έρρος = “κι ο Δίας” και με το “καί ρως” = κι ο ρώσος (κι οι ρώσοι), ενώ παρηχεί με το (ό) “καιρός”.

β) (τοῦ) κέρεος, που συνηχεί με το “καί ρέ(ω) ώς” = και χύνομαι σαν, με το “κεραί(ω) ώς” = αναμιγνύω σαν, και με το “κ’ έρρε ώς” = και πήγαινε σαν (προστακτική).

γ) (τοῦ) κέρσος, που συνηχεί με το «και Ρά ώς» = και σαν Ρα (σαν το θεό Ρα). Παρηχεί με το κεραός = κερασφόρος.

δ) (τοῦ) κεράτος, που συνηχεί με το «και Ρά τός» = κι ο ίδιος είναι κι ο Ρα (ο θεός).

Η δοτική γίνεται:

α) (τῷ) κεράατι, που συνηχεί με το “κ’ έρατή” = “κι αγαπητή”

β) (τῷ) κέρει, που συνηχεί με το “κ’ έρρει” = “και σέρνεται” (προχωράει σέρνοντας το βήμα του), χλωαίνει, ή “και βαδίζει στην καταστροφή”, ή “και καταστρέφεται”, και λιώνει, καταρρέει, κι εκρέει, και μαδάει, και πέφτει, όπως και με το “κ’ αἶρει” = “κι αφαιρεί, κι ανακαλεί, κι ακυρώνει, και μετακινεί, και μεταφέρει αλλού, κι απομακρύνει, και σηκώνει ψηλά, κι ανεβάζει, και υψώνει, κι ανυψώνει, κι εξυψώνει, και μεγαλώνει, κι αναλαμβάνει (θάρρος), κι ανοίγει (άρατε πύλας), κι αναλαμβάνει, κι επιχειρεί, κι αρχίζει, κι αποκτάει, και κερδίζει.”, ενώ παρηχεί με το “και ρεῖ” = “και ρέει”, με το “κ’ έρει” = “και θα πει” και με το “κ’ αίρει” = “και συλλαμβάνει, και φυλακίζει”.

γ) (τῷ) κέρρα, που συνηχεί με το “κ’ έρα” = “και στη γη”, με το “και ρά” = “κι άρα, κι επομένως” ή “και ρά” = “κι εύκολα”, με το “και Ρα” = “κι ο Ρα” και με το “κ’ έρα” = κι αγαπάει.

Όταν το σύμβολο αυτό έχει πλάγια γραμμή και ακολουθεί το σύμβολο 1 (ο άντρας που βαδίζει), ερμηνεύεται σαν: “κέρα ός” = “στην κορυφή του βουνού, όποιος” (ή “στην άκρη του λιμενοβραχίονα”, ή “στην πτέρυγα του στρατού”, ή “στην αντένα του ιστού”, και μπφ “στο τόξο”, αφού κέρας λεγόταν και το ξύλινο τόξο, ή “στα σύρματα”). Συνηχεί με το “κ’ έρα ώς” = “κι η γη είναι σαν”, με το “κ’ έρραος” = κι ένας κριός (κι ο κριός), με το “και ρά ώς” = “κι άρα, κι επομένως, σαν”, με το “και ρά ώς” = “κι εύκολα, σαν” και με το «και Ρά ώς» = και σαν Ρα (ο θεός).

Επίσης μπορεί να σημαίνει **μυλλός/ή/όν** = ο σκολιός, ο στρεβλός, που συνηχεί με το (ό) μυλλός = ο βραδύς, αργοκίνητος. Με πλάγια γραμμή, αν είναι σε δοτ. πτώση: “μυλλῶ”, συνηχεί με το μυλλῶ = αστράφτω, και παρηχεί με το μύλλω = σφιγγω τα χείλη, συνουσιάζομαι / **σκελλός** = στραβοπόδης, διεστραμμένος. Παρηχεί με το “σκελλ’ ώς” = «στεγνώνω (ξεραίνω) σαν» και με τη λέξη (τό) σκέλος = ο μηρός, το σκέλος (πρότασης κλπ) / **οὔλος** = σκολιός, στρεβλός, σγουρός, κατασπαρός (τρίχες), συμπαγής, στερεός (ξύλεια), περιεκτικός, σύντομος (λόγος), ταχύς, γοργός (ρυθμός, χορός), ολέθριος, καταστροφικός, ελεεινός, θλιβερός, η δέσμη, το δράγμα, η ωδή στη θεά Δήμητρα, όλος. Συνηχεί με το οὔλος = καθ’ ολοκληρίαν, όλως. Με πλάγια γραμμή είναι σε δοτική “οὔλω”, που συνηχεί με το ρ. “οὔλω” = “είμαι σώος”, “είμαι καλά” και παρηχεί με το ρ. “οὔλω-ῶ” = επουλώνω, όπως και με την επωνυμία της Δήμητρας: (ή) Οὔλω.

27 (τό) δέρας = το δέρμα ζώου. Συνηχεί με τη λέξη “δ’ ἔρας” = της δε γης.

(τό) δέρος = δέρμα ζώου. Συνηχεί με το “δ’ Ἔρος” = ο έρωτας = η ψυχική κατάσταση ή/και ο θεός Έρωτας (και μτφ. η Αφροδίτη) και με το “δ’ Ἐρρος” = ο Δίας.

(τό) κῶς = το δέρμα ζώου, που συνηχεί με τη λέξη “κ’ ὤς” = “και σαν” και με το όνομα του νησιού (ή) Κῶς /

(ὁ) “κῶς” = το δέρμα, το σπῆλαιο, η δημόσια φυλακή.

(ἦ) ὄα = η προβιά, η μηλωτή = (ἦ) οἶη.

(ἦ) δέρρις = ἦ δέρις = η βύρσα (το κατεργασμένο δέρμα), το δερμάτινο χιτώριο, αλλά και ο τράχηλος (ή ο αυχέννας).

Η “Δέρρις” και στον πληθυντικό (αι) “δέρριες”, συνηχούν με το “δέρεις” = γδέρνεις, χτυπάς, μαστιγώνεις, ραβδίζεις, προσβάλλεις, ονειδίζεις, με το “δ’ ἔρις” = η έριδα, η διαμάχη και με το “δέρις” (ή δειρή, ή δέρα) = κορυφή, τράχηλος, αυχέννας, ενώ παρηχούν με το “δ’ ἐρείς” = θα πεις, θ’ αναγγείλεις.

Αν με το σύμβολο αυτό εννοήσουμε τη λέξη “δέρρις” σα βύρσα και σαν τράχηλο, δεδομένου ότι και (ἦ) “δειρή” και (ἦ) “δέρη” και (ἦ) “δέρα” ήταν συνώνυμες της λέξης «δέρρις, μπορούμε να μετασχηματίσουμε το νόημά της σε όλα αυτά.

- Η δειρή (ἦ δέρα ἢ δέρη) ήταν και το περιδέραιο και η κοίτη χειμάρρου, και η κοιλάδα.

- Η “δέρα” ήταν όμως και η κορυφή ὄρους. Η ίδια λέξη, σαν ουδ, πληθ. (τά) «δέρα», σήμαινε «κορυφές» («αἶ δέρα»). Η “δέρα” παρηχεί με το δ’ ἐρᾶ = κι αγαπάει, ενώ συνηχεί με το “δ’ ἔρα” = η δε γη, με το “δ’ αἶρα” = η δε σφύρα και με το “δαίρα” = φοβερή.

- Η “δειρή” παρηχεί με το “δ’ εἶρει” = και λέει (κι αναγγέλλει, και συναρμολογεί, και συνάπτει, και παρεμβάλλει, και ρωτάει) και με το “δ’ εἶρη” = το ουράνιο τόξο, η αγορά, η εκκλησία, η φήμη, ενώ συνηχεί “δ’ εἶρη” = “κι ιερή”.

- Η “δέρρις” στον ενικό συνηχεί με τον πληθυντικό: (αι) δέρριες = τα παραπετάσματα στα πλοία για προστασία από τα εχθρικά βέλη. Έτσι το σύμβολο 27 μπορεί να εκληφθεί και σαν πληθυντικός: τα “παραπετάσματα”.

Το σύμβολο αυτό δείχνει να εμφανίζεται με πλάγια γραμμή μόνο μία φορά, στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ενδέχεται όμως η πλάγια γραμμή να αφορά μόνο το σύμβολο 25 και όχι και το 27. Αν ωστόσο η πλάγια πτώση αφορά και το σύμβολο 27 και αυτό εκληφθεί σαν «δέρρις», είναι μάλλον δοτική: (τῆ) δέρρει, που συνηχεί με το δ’ ἔρρει = “και σέρνεται” (προχωράει σέρνοντας το βήμα του) ή “βαδίζει στην καταστροφή”, ή “καταστρέφεται”, και λιώνει, καταρρέει, κι εκρέει, και μαδάει, και πέφτει, και με το “δ’ αἶρει” = κι αφαιρεί, κι ανακαλεί, κι ακυρώνει, και μετακινεί, και μεταφέρει αλλού, κι απομακρύνει, και σηκώνει ψηλά, κι ανεβάζει, και υψώνει, κι ανυψώνει, κι εξυψώνει, και μεγαλώνει, κι αναλαμβάνει (θάρρος), κι ανοίγει (άρατε πύλας), κι αναλαμβάνει, κι επιχειρεί, κι αρχίζει, κι αποκτάει, και κερδίζει, ενώ παρηχεί με το “δ’ ἐρεί” = “και θα πει” και με το “δέ ρεί” = και ρέει. Αν εκληφθεί σαν «δέρας», θα είναι σε δοτική (δ’ ἔρα), που παρηχεί με το: δ’ ἐρᾶ = κι αγαπάει

Μπορεί το σύμβολο αυτό να υπονοεί τις λέξεις: “ἀμφίκουλος” = κούλος και από τις δύο πλευρές ή “ἀμφιμάσχαλος” = με δύο χειρίδες (μασχάλες), ή “ἀμφίδυμος” = “ἀμφίστομος” = λιμένας με δύο στόμια (δύο εισόδους) ή “ἀμφίπυγος, -οι” (τόσο το ένα δέρμα, όσο και τα δύο δέρματα μαζί με κολλημένες τις άκρες τους, είναι σα να σχηματίζουν αμφίπυγους ὄρμους) / (ἦ) μήλη = η προβιά, που συνηχεί με τη λέξη (ἦ) μύλη = το μέρος του δοντιού που προεξέχει από τα ούλα, με τη λέξη (ἦ) μύλη = η μυλόπετρα (η κάτω πέτρα), με τη λέξη (ἦ) μύλλη = η λεία, τα σκύλλα, τα λάφυρα, με το ρήμα μύλλει = σφίγγει τα χεῖλη, συνουσιάζεται / (ἦ) μηλωτής = η προβιά, το δέρμα ζώου, ο καθετήρας. Συνηχεί με το “Μήλω τις” = “κάποιος στη Μήλω” και με το (ὁ) μηλωτής = ο “ποιμένας” / (τό) μῆλον = η προβιά, ο επενδύτης, το πρόβατο, ο βους, η αίγα, το ζώο, το κοπάδι, το μήλο (το φρούτο), ο ὄριμος καρπός, η καλλονή (εκλεκτό πράγμα), κύπελλο σε σχῆμα μήλου, η παρωτίς, το μήλο (το κυρτό μέρος) της παρειάς του προσώπου, ο καθετήρας. Συνηχεί με την ίδια λέξη στη γεν. πληθ. (τῶν) μῆλων = των ποιμνίων, των κοπαδιών, των βοών, των προβάτων, των αγών, των μῆλων (σαν φρούτα), των μῆλων των παρειών, των παρωτίδων, των προβιών, των ζώων, με τη λέξη (τῶν) “μύλλων” = “των χειλιών”, με το όνομα (ὁ) Μήλων = ο Ηρακλής, με τη μτχ «μύλλων» (Πώς δημιουργήθηκε και πώς παιζόταν ο δίσκος I, 14), ενώ παρηχεί με τη λέξη (ὁ) μῆλων = ἄλσος με μηλιές. Επίσης μπορεί το σύμβολο αυτό να είναι αλληγορία για το δέρμα ζωντανού ανθρώπου, να δηλώνει δηλαδή την έννοια: α) (ὁ) χρώς = το δέρμα ανθρώπου, η χροιά του δέρματος. Σαν «χρώς», με πλάγια γραμμή θα είναι είτε γενική: “χρός” = του δέρματος, της επιδερμίδας, του οργανισμού και συνηχεί με την προστακτική του ρ. χρῶμαι (χρησιμοποιώ), που είναι: “χρῶ ὤς” = χρησιμοποίησε σαν, ή σε δοτική: “χρωτί” = στο δέρμα, στην επιδερμίδα, στον οργανισμό, και συνηχεί με το “χρῶ τι” = χρησιμοποίησε κάτι. Μπορεί ακόμα να σημαίνει “ἐν χρῶ” + γεν. = πλησιάζω σε κάτι/κάπου, είμαι κοντά στο να κάνω κάτι/είμαι κοντά σε κάτι ή β) (ὁ/ἦ) ῥινός = το δέρμα ζωντανού ανθρώπου, που συνηχεί με τη γενική (τῆς) ῥινός = της μύτης.

Το σύμβολο 27 εις διπλούν, θα εκληφθεί στον πληθυντικό σαν

α) (αι) “δέρριες” (τα δέρματα), λέξη που συνηχεί με το “δ’, όπως και με το (ἦ) “δέρις” = ο τράχηλος (ή δέρη, ή δειρή).

Η λέξη αυτή συνηχεί και στον ενικό (σαν ἦ “δέρρις” = το δέρμα ζώου) με το “δ’ ἔρις” = η “έριδα”, η “διαμάχη” και με το (ἦ) “δέρις” = ο τράχηλος (ή δέρη, ή δειρή)

β) (τά) “δέρα” που παρηχεί με το «δ' ἔρα» = κι αγαπάει, ενώ συνηχεί με το “δ' ἔρα” = “η δε γη” και με το (ή) δέρα = (ή) δέρη = (ή) δειρή = κορυφή, αυχέννας, λαιμός. Μπορεί λοιπόν τα δύο δέρματα να σημαίνουν “κορυφή”, “αυχέννας”, “λαιμός”, “η δε γη”.

Αν με το σύμβολο αυτό ο αφηγητής μας παραπέμπει στη λέξη (ή) δέρα = (η κορυφή) με την πρόθεση να σηματοδοτήσει τη συνώνυμή της λέξη “δειρή”, τότε ίσως εννοεί “κοίτη ποταμού που ρέει σε φαράγγι”, “κάμπο ανάμεσα σε δύο βουνά”, “οροπέδιο”, “περιδέραιο”. **Η “δειρή”** συνηχεί με το “δ' εἶρη” = το ουράνιο τόξο, η αγορά, η εκκλησία, η φήμη και με το δ' εἶρει = παρεμβάλλει, λέει, αναγγέλλει, συνδέει, συνάπτει, συναρμολογεί, ρωτάει, θρηνεί, μοιρολογεί, ενώ παρηχεί με το “δ' εἶρή” = κι ιερή (ο.α στο σύμβολο 14)

γ) (τά) δέρη. Η λέξη (τά) δέρη συνηχεί με το (ή) δέρη = κορυφή όρους, αυχέννας, λαιμός (ο.α), με το “δ' ἔρρει” = “και σέρνεται” (προχωράει σέρνοντας το βήμα του) ή “βαδίζει στην καταστροφή”, ή “καταστρέφεται” και με το “δ' αἶρει” = κι αφαιρεί, κι ανακαλεί, κι ακυρώνει, και μετακινεί, και μεταφέρει αλλού, κι απομακρύνει, και σηκώνει ψηλά, κι ανεβάζει, και υψώνει, κι ανυψώνει, κι εξυψώνει, και μεγαλώνει, κι αναλαμβάνει (θάρρος), κι ανοίγει (άρατε πύλας), κι αναλαμβάνει, κι επιχειρεί, κι αρχίζει, κι αποκτάει, και κερδίζει. **Παρηχεί** με το “δ' ἔρει” = “και θα πει” και με το “δ' αἶρει” = και καταλαμβάνει, και συλλαμβάνει, κι αιχμαλωτίζει, κι εξαναγκάζει.

δ) (τά) “κῶα” ή (τά) “κῶεα” = τα δέρματα.

ε) (οἶ) “κῶοι” = τα σπήλαια, οι δημόσιες φυλακές.

στ) (οἶ) χρώτες = τα δέρματα ανθρώπων.

ζ) “ἀμφίπυγοι”, που παρηχεί με το “ἀμφί, ποι γῆ” = προς τη γύρω (μας) γη και με το “ἀμφί, πηγῆ” = γύρω γύρω συμπαγής.. (ίσως εννοεί «ύλη» δηλαδή «δάσος»), ή γύρω γύρω πελώρια.., ή γύρω γύρω λευκή..

η) “ἀμφίδυμοι”, που συνηχεί με το “ἀμφί, δῆμοι” = περιμετρικά υπάρχουν δήμοι και με το “ἀμφί, δ' οἶμοι” = περιμετρικά υπάρχουν δρόμοι (ή ζώνες γης, ή θάλασσας).

28 (ή) χηλή = η κνήμη ποδιού, η προκυμαία, η ακτίνα τροχού / Ίσως υπονοείται (ὁ) ὄνος = το γαϊδούρι ή (ὁ) ἵππος = το ἄλογο / (ὁ) πόρ = το πόδι.

29 Ερμήνευσα το σύμβολο αυτό σαν “κύων” (σκύλος) και σαν “ῥς” = χοίρος. Κάποιος άλλος μπορεί να διαχωρίσει ωστόσο τις ερμηνείες και να ερμηνεύσει το σύμβολο αυτό: α) όταν βλέπει προς τα πάνω, σαν (ὁ) “κύων”, που συνηχεί με τη μετοχή του ρ. “κείω” (κοιμάμαι): (ὁ) “κείων”, ή (τό) κείον = αυτός/αυτό που κοιμάται, με το “κεῖ ὄν” = εκεί υπάρχει ένα πλάσμα και με το (ὁ/τό) “κύων” = αυτός/ὁ που κυοφορεί ή που συλλαμβάνει ή του γεννάει (μια ιδέα).

β) όταν βλέπει προς τα κάτω, σαν:

- “**κύβδα**” = με το κεφάλι κάτω (σκυμμένο)

- (ὁ) “**σῶς**” (ον. εν. και αιτ. πληθ. είναι ίδια: το γουρούνι και τα γουρούνια, ο χοίρος και τους χοίρους) = (ὁ) ῥς = ο χοίρος, ο γιός και στον πληθ. οι γιοί, τους γιούς (ῥς = συντόμηση του υἱός).

Η λέξη “ῥς” ερμηνεύεται και σαν “ῥς” = «ὄποι» (ὄπου), και σαν “εἶς” = «ένας», και σαν “ὠς” = σαν (αφού η λέξη “ῥς” σήμαινε και “ὠς” = “σαν”).

Μπορεί το σύμβολο αυτό να ερμηνευτεί και σαν: “σκύλλω, -ει” = ξεσκίζω, σπαράζω, καταστρέφω, φθείρω, ταράζω, ενοχλώ, ή σκύλλομαι = στεναχωριέμαι, σκίζω / (ὁ) σκυλμός = το ξέσκισμα, ο σπαραγμός, ο παροξυσμός, ο μόχθος.

Εἰς διπλούν, η λέξη “ῥς”/“ῥς” συνηχεί με τη λέξη “ὑσης” = “αυτός που σώθηκε από τα νερά”, με το ρήμα “φέρω” σε ευκτική μέλλοντα β' πρ.: “οἴσοις” = θα μπορούσες να φέρεις, με το β' πρ. μέλλοντα του “φέρω”: “οἴσεις” = “θα φέρεις”, όπως και με το όνομα της αιγύπτιας θεάς “Ἰσις”.

Εἰς διπλούν, η λέξη “κύων”/“κῶον” συνηχεί με το “κεῖ ὄν κείον” = εκεί υπάρχει κάποιος που κοιμάται και με το “κεῖ ὄν κύον” = εκεί υπάρχει κάποιος/α που κυοφορεί.

Εἰς διπλούν, η λέξη (σῶς/σῶς) συνηχεί με τη λέξη “σεισμός, σεισμός, αναταραχή”.

Επειδή “ῥς” σήμαινε και “ὠς” = σαν, το σύμβολο 29 εις διπλούν ερμηνεύεται και σαν “ὠς/ῥς” = (ή) “ῶσις” = “σπρώξιμο, σκούνημα”, ή σαν “ῶσεις” = σπρωξίματα, ταρακουνήματα, θα σπρώξεις.

30 (ὀ) κριός = (ὀ) κρεῖος = (ὀ) ἔρρας, (ὀ) ἔρραος, (ὀ) ἔπερος Ο κριός ήταν και μέρος της διακόσμησης αρχαίου κίονα.

Η λέξη “**κρεῖος**” συνηχεί με το “κρεῖ ὠς” = “το κρέας του/τους είναι σαν”, με τη λέξη (το) “κρίως” = του κρέατος, του σώματος, με τη λέξη (τό) “κρύος” = το ψύχος, ο παγετός, η φρίκη, ο τρόμος, και με το (ὀ) “κρύος” = ο ψυχρός, κρύος. Η λέξη “**ἔρραος**” συνηχεί με τη φράση “ἔρα ὠς” = “η γη είναι σαν”. Η λέξη “**ἔρρας**” συνηχεί με το “ἔρας” = αγαπάς και με το “ἔρ(α) ἄς” = “αύριο η γη”.

Το σύμβολο αυτό μπορεί ακόμα να δηλώνει: α) Τον αιγόκερω, που άλλοτε εικονίζεται με ὄρθια και μακριά κέρατα και άλλοτε με γυριστά. Αιγόκερος λεγόταν όμως και η πεταλούδα με αυλακωτές κεραίες. Η λέξη “αιγόκερος” συνηχεί με το “ἔγω κ' Ἐρρος” = εγώ κι ο Δίας και με το “ἔγω κ' Ἐρος” = εγώ κι ο ἔρωτας β) Τον “αιγόκεφαλο” = είδος γλαύκας. Στην ονομαστική παρηχεί με το “ἔγω, Κέφαλος” = είμαι ο Κέφαλος (βλ «Το ορφικό νόημα του δίσκου) γ) Την έννοια (ή) αἴξ (-γός) = η αίγα, η κατσικά, το πυρώδες μετέωρο, είδος χήνας, που συνηχεί με την πρόθεση «ἐξ» = «από» και παρηχεί με τη λέξη (ή) “ἄϊξ” (-κος) = ορμή, ορμητική κίνηση.

31 (ὀ) αιήτος. Συνηχεί με το “αἴη τ' ὠς” = και ως προς (σε σχέση με) τη γη, με το “ἔη τ' ὠς” = κι η δική της ήταν σαν και με το “αἰεί τ' ὠς” = κι έτσι ήταν πάντα. / Μπορεί το σύμβολο να υποδηλώνει τη λέξη (ὀ) ἄητος = ορμητικός, σφοδρός, ακόρεστος, ἀπληστος, που συνηχεί με το “αἰεί τ' ὠς” = κι έτσι ήταν πάντα / αέτειος, -ον / ἀλιέτος = θαλασσινός αετός Συνηχεί με το “ἀλία, ἐτός” = “αληθινή συνέλευση” ή “η συνέλευση είναι πραγματικά..” / (ὀ) νῆσος = είδος αετού (βλ. Συμβ. 9) / (ὀ) ὄρνις = ο αετός, το μεγάλο πουλί / ὑψιμέδων = αυτός που βασιλεύει ψηλά / ὑψίπολος = αυτός που περιπολεί στα ύψη. Συνηχεί με το “ὑψι πόλος” = ο πολιτικός, ή ο ἄξονας εκεί ψηλά / ὑψίθωκος = αυτός που κάθεται ψηλά. Συνηχεί με το “ὑψι θῶκος” = το υψηλό αξίωμα / ὑψίπορος = ο πορευόμενος ψηλά. Συνηχεί με το “ὑψι πόρος” = ψηλά υπάρχει πόρος (πορθμός), γέφυρα, υδραγωγείο, πέρασμα, διάβαση / ὑψιφαής = αυτός που φαίνεται από ψηλά. Συνηχεί με το “ὑψι φᾶ εἶς” = εἶπε κάποιος που είναι ψηλά. / ὑψιθέων = αυτός που τρέχει ψηλά. Συνηχεί με το “ὑψει θεῶν” = “στο (ή “από το”) ὕψος των θεῶν”.

Το σύμβολο αυτό όταν είναι σε ὄρθια θέση, μπορεί να δηλώνει: α) το Δία, η προσωνομία του οποίου ήταν “ὑψίζυγος”, β) τη λέξη “ζυγός” = η ζυγαριά, η κεραία στην κορυφή καταρτιού, η σειρά οπλιτών παρατεταγμένων σε ευθεία κατά μέτωπο και παραπλεύρως, ο μοχλός πόρτας, το ὄρος, η κορυφογραμμή, η κορυφή ὄρους, γ) (τό) ζύγωμα = ο ζυγός πόρτας, ο υδροφράκτης (και νεότερα το διάσελο: το μεταξύ δύο βουνοκορφών ή μεταξύ δύο βουνών πεδίο, ο σταυρός που συνδέει το βάκτρο με το διωστήρα μηχανών, η προσέγγιση), δ) την έννοια “ὑψίθωκος” = αυτός που κάθεται ψηλά ε) την έννοια ἄπειρος, -η, -ον, λόγω του αριθμού 8 που δηλώνεται συμβολικά με τα νύχια του αετού (ο.α σύμβολο 3).

32 (ή) οἰνάς = ο αμπελώνας, το αγριοπεριστέρι. Συνηχεί με το “εἶν' ἄς” = αύριο θα είναι / (ή) πέλεια, (ή) πελειάς, που συνηχεί με το “πέλει ἄς” = “αύριο πλησιάζει, αύριο επίκειται” ή “υπάρχει, όσο” και με το “πέλει ἄ” = υπάρχει όπου, υπάρχει σαν.

33 (ὀ) ξίφιος = ο ξιφίας. Συνηχεί με το “ξίφι ὠς” = σαν ξίφη / (τό) ξίφος = ο ξιφίας. Συνηχεί με το “ξίφ' ὠς” = σαν ξίφος / (ὀ) ἰχθύς. Συνηχεί με την αιτ. πληθ. “τούς ἰχθύς”, με το “ἦχθης” = οδηγήθηκε και με το “ἦχθ(η) εἶς” = οδηγήθηκε (κάπου) / τό κῆτος = το μεγάλο ψάρι. Συνηχεί με α) (τό) κύτος = το αμπάρι, το σύνολο των πολιτών (η πόλη), ο κορμός του σώματος, το στήθος, η υδρία, ο έναςτρος ουρανός β) το “κεῖτ(αι) ὠς” = “ισχύει σαν” (για νόμους και συμφωνίες), “εξακολουθεῖ να ισχύει σαν”, “είναι κατάλληλος/η σαν”, “είναι παρατημένος/η σαν”, “ξαπλώνει (ησυχάζει) σαν”, “εξαρτάται από” (ἐν + δοτ. ουσ + κείται), “είναι τοποθετημένος/η κάπου” (ἐπί + γεν. + κείται), “καταλογίζεται σε βάρος κάποιου” (δοτ. κείται), “χρησιμοποιείται αντί κάποιου άλλου” (ἀντί τινός/του τάδε κείται), “ἀπαντάται σαν” (“το συναντάει κανείς σαν”) γ) το “κεῖ τ' ὠς” = εκεί είναι και το .. (ή προς τα εκεί είναι και το), ή “κεῖτ' ὠς” = υπάρχει επίσης και δ) (ὀ) κοῖτος = το στρώμα, το κρεβάτι, η κούρνια, ο στάβλος, η αφετηρία, ο ύπνος, η ξεκούραση / νύξις = τσίμπημα, υπαινιγμός, ψαύσις (ἀγγιγμα), μαχαιριά.

34 (ὀ) κάνθαρος = το σκαθάρι, η φορηγίδα (είδος πλοίου) για τον καθαρισμό του ιζήματος του πυθμένα θαλασσών. Συνηχεί με το “κάνθαρ' ὠς” = σα σκαθάρι (σα φορηγίδα) / (ὀ) κέρασπις. Συνηχεί με το “κέρ' (α) ἄσπις” = “το κέρασ το προστατεύει..” / κάρβος = κερασφόρο σκαθάρι, ακανθωτό οστρακόδερμο, μια από τις ονομασίες της μεγάλης ἄρκτου / κέρασπις = κολεόπτερο της οικογένειας των ρουτελιδών.

35 (τό) φύλλον = το φύλλο. Απέδωσα το σύμβολο αυτό σαν να εικονίζει ένα φύλλο και όχι ένα κλαδί, επειδή υπάρχει το σύμβολο 36 που μοιάζει περισσότερο με κλαδί. Το “φύλλον” στη δοτική ενικού κάνει (τῷ) φύλλῳ και με αλλαγή τονισμού γίνεται το ρ. φιλω̄ = αγαπῶ. Το “φύλλον” συνηχεί με τη λέξη (τό) “φῦλον” = το φύλο (το ἄρρεν, το θήλυ, ἡ εθνικό φύλο) και με το επίθετο (τό) “φίλον” = το φιλικό (προς), ενώ παρηχεί με το επίθετο «φιλω̄ν» = αυτός που αγαπάει. Το επίθ. “φίλον” συντασσόταν και με δοτική (φίλον αἶη = φιλικό προς τη γη, ἢ προς την Κολχίδα). Το ρήμα “φιλω̄” συντασσόταν και με μετοχή. Δεδομένου ότι το σύμβολο αυτό δείχνει κλαδάκι με πέντε φύλλα διατεταγμένα το ένα απέναντι στο άλλο και με ένα φύλλο στην κορυφή, ανήκει δηλαδή στην κατηγορία των “μόνοικων” φυτῶν ἢ δέντρων (“odd pinnate”, ὅσα ἔχουν ἀρσενικά και θηλυκά ἄνθη στο ἴδιο φυτό), μπορεί να ερμηνευτεῖται και σαν “μόνοικος” = επίθετο του Ηρακλή, ἢ σαν “μονοίκτης” = ερημικός, κατοικούμενος ἀπὸ ἓνα μόνο ἄτομο (μονή κείτ’ ὡς = το μοναστήρι εἶναι σαν), ἢ σαν μονοικία = ἡ συνυπαρξὴ ἀνθέων διαφορετικοῦ φύλου στο ἴδιο φυτό. Συνηχεί με το “μόν(η) οικία” = “μόνη· γνωστή” / (ἡ) μῖλος” (ἡ σμίλαξ), ὅπως το παρακάτω σύμβολο (το 36).

36 ἀμφιθάλλω = ακμάζω ἀπὸ παντοῦ / ἀμφιθαλής (-ές) = με ζωντανούς και τους δύο γονεῖς, ζώντας σε ευδαιμονία, πλήρης (πχ ἡ πλήρης ἀλήθεια), περιστοιχισμένος ἀπὸ (+ γεν). Το επίθετο αὐτό ἦταν προσωνύμιο του Διός, / ἀμφίκομος = με πυκνὸ φύλλωμα / Ἴσως δηλώνεται το μαστιχοδέντρο της Χίου και κατ’ ἐπέκταση ἡ ἴδια ἡ Χίος (“Χι ὡς” = Χίος), ἀφού το κλαδί εἶναι διχαλωτὸ σαν “χι”. Πῶς θα ἀπέδιδε τὴ Χίο ευκολότερα, ὁ ἀφηγητής; / δίκαιλος ἢ δίκαιλον = με δύο στελέχη (βλαστοῦς). Συνηχεί με το «δεῖ καυλῶν» = χρειάζονται στελέχη (ἐμπειρα ἄτομα). Ἴσως συμβολίζεται “δίοικο” φυτό (δίοικα λέγονται τὰ φυτὰ με χωριστὰ τὰ θηλυκὰ ἄνθη ἀπὸ τὰ ἀρσενικά). Ἡ λέξη (τό) “δίοικον” συνηχεί με το “δεῖ οἶκον” = “τον οἶκο πρέπει..”, ἢ “δένει (δεσμεύει) τον οἶκο”, με το “δὴ εἰκῶν” = εἶναι λοιπὸν εἰκόνα, ἀλλὰ και με το “διοικῶν” = αὐτὸς που διοικεῖ. Ἴσως συμβολίζεται ἡ ἱκετηρῖη (ἱκετηρία) = κλάδος ελαιίας με βαμβάκι που κρατοῦσαν στα χέρια τους οἱ αἰτούντες ἄσυλο και ἀσφάλεια σε ξένη χώρα ἢ πόλη. Ἡ λέξη συνηχεί με το ἱκέτη ῥυῖ = να χυθεῖ στον κέτη. Ἴσως συμβολίζεται και ἀναρριχητικὸ φυτό, ὅπως ἡ “σμίλαξ ἡ τραχεῖα” (ἀρκουδόβατος, μῖλος, ἢ τάξος). Ἀν εικονίζει τὸ δέντρο (ἡ) “μῖλος” (ἡ σμίλαξ), ἡ λέξη αὐτὴ συνηχεί με τὸ ὄνομα του νησιού (ἡ) “Μῆλος”, με τὸ «Μῆλ’ ὡς» = ὅπως ἡ Μήλος ἢ «Μῆλ’(ῶ) ὡς» = ὅπως στη Μήλο. Σμίλαξ, ἢ μῖλος, ἢ τάξος, λεγόταν ὅμως και τὸ “δέντρο του θανάτου”, ὁ ἴταμος. Το δέντρο ἴταμος ἔχει και μυστικιστικὴ ἀλληγορία, ὄντας σύμβολο τῆς ἀθανασίας: ἐνὸς τὰ μέρη του εἶναι τοξικά για τὰ ζῶα και τους ἀνθρώπους, τὸ ἴδιο ἀναγεννᾶται και θάλλει. Δεν ἀποκλείεται λοιπὸν ὁ ἀφηγητής να συμπεριέλαβε τὸν Ἴταμο και τὰ σύμβολο ἀθανασίας (ἦταν και σύμβολο των τύψεων, ἀφιερωμένο στις Ἐρινύες). Ὁ ἴταμος παρηχεί με τὸ “ἴταμος” (ος/η/ον) = χλευαστής, θρασὺς, τολμηρὸς, θαρραλέος, και “ἴταμῶς” = θαρραλέα, με ἀφροσύνη και “ἴταμ’ ὡς” = σαν δέντρο θανάτου, θανατηφόρος/α/ο, τοξικός/ἡ/ό.

37 (ὁ) φοῖνιξ, (ἡ) φοῖνισσα = φοῖνικας (ἀντρας ἢ γυναίκα) / φοινίκειος, -α, -ον = ὁ φοινικικός / (ὁ) φοινικῶν = ἄλσος φοινικῶν / (τό) φοινίκιον = ὁ μικρὸς φοῖνικας, ὁ χουρμάς, τὸ κόκκινο χρῶμα. Παρηχεί με τὸ “φοινικεῖων” = των φοινικικῶν / φοινικέεις = με φοῖνικες / φοινίσσω = κάνω κάτι να κοκκινίσει / φοινίσσομαι = κοκκινίζω (αμτβ) / φοινικίας = ὁ ΝΑ ἄνεμος / φοίνιος, -α, -ον = κόκκινος, θανατηφόρος, φοινικός / φοινός, -ἡ, -όν = κόκκινος = φοινικοῦς, -οῦν. Ἀλλὰ φοινός σημαίνει και “φονικός”, “ολέθριος”, “φόνος” / φοινίξις = ἐρυθρότητα του δέρματος / φοινικόθριξ = ὁ κοκκινομάλλης / φοινικοπάρφυρος = με κόκκινη κορυφή / φοινικελίκτης = ἀπατεῶνας / φοινικίζω = ἀσελγῶ / φοινικιστής = ἡγεμῶν, σατράπης, γκεῖ / (τό) λοφίον = θύσανος ἀπο φτερά, τὸ λοφίον των πτηνῶν. Το “λοφίον” λεγόταν και “λόφιον”, που σήμαινε “μικρὸς λόφος”, τὸ “λοφίον πετεινοῦ”, “περικεφαλαία” (ἡ κόρυς) / (ἡ) λοφιή = (ὁ) λόφος = ὁ θύσανος τριχῶν, φτερῶν στο κεφάλι, ἡ ἀκρόρεια / (ὁ) καυλός = ὁ κορμὸς δέντρου ἢ φυτοῦ ἢ βοτάνης, τὸ σώμα κίονα, ὁ λυχνοστάτης, τὸ στέλεχος του φτεροῦ, τὸ κοτσάνι, ἡ κώπη (ἡ λαβή) ξίφους, τὸ καλάμι ψαρέματος, τὸ κουνουπίδι. / ἐλικτός = στριφογυριστός, στριφτός, σκολιός, ἀσαφής / ἐλίγδην = περιστροφικά / ἐλικηδόν = ἐλίγδην = εἶδος ἀρχαίας γραφῆς, κατὰ τὴν ὁποία τὰ γράμματα γραφόντουσαν ἀπὸ τὴν περιφέρεια προς τὸ κέντρο / ὑπόθεν = ἀπὸ ψηλά / ὑπόσε = ψηλά / ὑψήεις = υψηλός / (τό) ὕψος / (ὁ) ὑψιφαῖς = αὐτὸς που φαίνεται ἀπὸ ψηλά / ὑψικόρυμβος = με ψηλὴ κορυφή. Συνηχεί με τὸ “ὑψι κόρυμβος” = ψηλὰ ἀκροστόλι, ψηλὰ ὁ ἀπήξ (κόρυμβος = τὸ ἀκροστόλι, ὁ κόττος μαλλιών, ἡ ἀκρη, ὁ ἀπήξ / ὑψίκομος = με τὸ φύλλωμα ψηλά, με ψηλὴ κορυφή (βουνά) / ὑψικάρηνος = με ψηλὴ κορυφή (δέντρα) / (τό) κάρα = ἡ κορυφὴ δέντρου / ὑψίκρανος = με ψηλὴ κορυφὴ (δέντρα) / (ὁ) ὑψίλοφος = αἰθέριος, με ψηλὴ κορυφὴ = ὑψικόρυφος. / ταναός = ἐπιμήκης, ἐκτεταμένος. Συνηχεί με τὴ φράση «τ’ ἄ ναός» = «και σα ναός» και με τὴ φράση «τ’ ἄ ναός» = κι ὅσα εἶναι του πλοίου / (ἡ) θρῖναξ = εἶδος φοῖνικα. Συνηχεί με τὸ (ὁ)) θρῖναξ = τὸ τρικράνι / (τό) εἵλημμα = περίβλημα, σκέπασμα, κουλούρα, ρολὸ ἐπιδέσμου, ὅ,τι εἶναι σπειροειδῶς τυλιγμένο, ἀψίδα, θόλος, καμάρα. Συνηχεί ὅπως ἀναλύω στο συμβ. 6

38 (τό) ἄνθος = λουλούδι, ἐξάνθημα προσώπου, ἀφρός του οἴνου, σκουριά του χαλκού, τὸ ἀριστο, τὸ κάλλιστο ὅλων, ἡ πορφύρα, ἡ στιλπνότητα. Συνηχεί με τὴ λέξη (ὁ) ἄνθος = τὸ πτηνὸ σπίνος, με τὸ “(κάποιο ρήμα σε ευκτική) + ἄν, θῶς” = «το τσακάλι θα μπορούσε να κάνει κάτι», ἀφού τὸ “ἄν” εἶναι υποθετικὸ μόριο και ἡ λέξη “θῶς” σημαίνει τσακάλι. Ἀλλάζοντας τονισμό, μπορεί να θεωρηθεῖ ὅτι υπονοεῖται τὸ “ἄνθ’ ὡς” ἢ “(ἡ “ἄνθ’ ὦ”) = “παρομοίως, ὅπως και”, ἢ «σε ἀντικατάσταση, σε ἀναπλήρωση κάποιου» (το “ὦ” σημαίνει ὅ,τι και τὸ “ὡς”: ὅπως) / ἄνθῶ, -εῖ = φυτρῶνω, -ει, φύομαι, -εται, ἀνθίζω, -ει ἀκμάζω, -ει, εὐημερῶ, -ει, εἶμαι/εἶναι γεμάτος ἀπὸ κάτι, ἐπιφαίνομαι, -εται (εμφανίζομαι στην ἐπιφάνεια), ἐπικρατῶ, δακρίνομαι / (ὁ) ἄνθοσμίας = ἡ μοσχοβολία = (ἡ) ἄνθοσμία / ἄνθοστεφής / (ὁ) φλόος = ἡ ἀνθηση, τὸ φλούδι, φιδοπουκάμισο / (τό) ἄνθεμον = τὸ κατ’ ἀπεικόνιση ἀνθέων κόσμημα, τὸ ἄνθος, τὸ χαμομήλι, (τό/τά) ἄνθεμα

= τα φαρμακευτικά βότανα, τα λαϊκά τραγούδια και χοροί./ “άνθემιον” = (ή) άνθεμής = το άνθος, η μαργαρίτα, το χαμομήλι. Στο «Ορφικό νόημα του δίσκου» δίνω και άλλες ερμηνείες στο σύμβολο αυτό, ερμηνείες που δένουν νοηματικά με κάποιες φράσεις των πλαισίων. Επίσης μπορεί να σημαίνει : (τό) **Άνθემιον ή Άνθεμιον** λεγόταν και το αρχιτεκτονικό διακοσμητικό στοιχείο σε ακροκέραμο, ή στο πάνω μέρος μαρμάρινων και γραπτών επιτύμβιων στηλών, όπως και ιωνικών κιόνων, σε μορφή μίσχου με φύλλα (συνηθέστερα αμπέλου) / (ή) **Άνθεμής** λεγόταν και το φυτό (ή) **άνθυλλίς** = (τό) **άνθυλλιον** (ή άνθήλιον = θολία, ομπρέλλα, σκιάδιον) = λουλουδάκι, αλλά και (ή) “**κρήσσα**” (όπως λεγόταν και η κρητικιά, η γυναίκα από την Κρήτη). Η “**άνθυλλίς**” παρηχεί με το “άνθ' ύλης” = “αντί ξυλείας, σε αντάλλαγμα για την ξυλεία” και με το “άνθ' ύλης” = αντί για ιππικό/αντί για σώμα στρατού, στη θέση του ιππικού/στη θέση του σώματος στρατού («Ίλη» ήταν το σώμα στρατού και η ίλη ιππικού, το σύνολο ανθρώπων ή/και ζώων).

39 (ό) κρόκος = το φυτό κρόκος. Συνηχεί με το “κρόκ' ώς” = σαν κρόκος. / Μπορεί να είναι και (τό) ἴον = ο μενεξές, ο κρίνος. Αυτό συνηχεί με το επίρρημα “οἶον” = σαν, οιονεί / (ό, ή) τρίφυλλος, -ον = (τρίφυλλον άνθος, τρίφυλλος λωτός) = ο/η αποτελούμενος/η από τρία φύλλα. (το “τρίφυλλον” είναι αρχιτεκτονικό κόσμημα αποτελούμενο από τρεις κύκλους). (ό/ή) “τρίφυλλος” συνηχεί με το (ό/ή) τρίφυλος, -ον = ο/η αποτελούμενος/η από τρεις φυλές. Η λέξη αναλύεται στη φράση “τρεῖ φίλος” = ο φίλος φοβάται. Το τρίφυλλον παρηχεί με το “τρεῖ φίλων” = φοβάται καθώς εγκρίνει ή φοβάται καθώς επιδοκιμάζει, φοβάται επειδή αγαπάει, φοβάται την ώρα που τον/την καλωσορίζει, φοβάται που τον/την φιλοξενεί, φοβάται καθώς τον/την υποδέχεται, φοβάται την ώρα που τον/την φιλάει, φοβάται την ώρα που μοντάρει/(τό) τρίφυλλον = (τό) το τριφύλλιον = (ή) τρίφυλλος = το τριφύλλι, η μηδική, ο τριγωνίσκος, το τσιμένι / (ό/ή) τριφυής = αυτός που έχει, που εμφανίζεται με τρεις μορφές / αἴγλη η τρίφυλλος = αειθαλές δενδρύλλιο με φαρμακευτική χρήση, η δόξα, η λάμψη, ο φωτοστέφανος των αγίων / (ό) τριφύλακος = αυτός που περιλαμβάνει τρεις σκοπιές (φρουρές) / τρίχα = τριχῆ = με τρεις τρόπους, σε τρία μέρη. Η λέξη “τριχῆ” συνηχεί με το “τρίχ'(α) ἦ” = να είναι χωρισμένο στα τρία, σε τρία μέρη, ενώ παρηχεί με το ρήμα “τρύχει” = βασανίζει, τλαιπωρεί, καταστρέφει και με τη λέξη (τά) τρύχη = τα ράκη, τα κουρέλια, τα κομμάτια / τριχῶς = με τρεις τρόπους (που συνηχεί με το “τρίχ'(α) ώς” = όπως όταν είναι σε τρία μέρη) / τριχάϊκες = οι δωριείς. /τριφυής = με τρεις μορφές, με τριπλή φύση.

40 (τά) μηρία = οι μηροί. Συνηχεί με τη λέξη μυρία = πολύ, με το μυροῖ ἄ = αλείφει όσα, σαν με το μυροῖ ἄ = αλείφει σαν (ή: αλείφει όπου) και παρηχεί με το μύρει ἄ = ρέει, στάζει σαν / (τά) μήρα = οι μηροί, που συνηχεί με τη λέξη (ή) μοῖρα = το ριζικό, η κληρονομιά, το μερτικό, το σώμα στρατιωτών (από 400, 1000 ή 3000 άντρες), η ναυτική μοῖρα (4 πλοία), η μονάδα μέτρησης γωνίας, ίση με 60 λεπτά. Συνηχεί με το μοῖ ῥά = εύκολα σε μένα, και με το μοῖ Ῥά = ο ήλιος μου (για μένα ο ήλιος) / (ή) πυγή = τα οπίσθια. Συνηχεί με τη λέξη (ή) πηγῆ = η πηγῆ (νερού), η ακμαία, η συμπαγής, η πελώρια, η ευτραφής, η λευκή και με το ποί γῆ = προς τη γη, με το ποι γῆ = όπου γη / (τα) ισχία. Συνηχεί με τη λέξη ισχύ'(ι) οἶα = στη δύναμη (είναι) σαν (όπως) και με το) ισχύ'(ει) ἄ = είναι, ισχύει σαν / (τό) κῶλον = το κομμάτι, το τμήμα, τα οπίσθια. Παρηχεί με το κ' ὠλλόν = και την καμπή του βραχίονα και με το κ' ὄλον = και το σύνολο.

41 (τό) ὀστοῦν = το κόκκαλο. Συνηχεί με το “ὡς τ' οὔν” = “όπως λοιπόν, σαν” / Το σύμβολο αυτό δείχνει ένα οστό με ρωγμή. Μπορεί λοιπόν να ερμηνευτεί και σαν (ή) ῥωγμή = (τό) ῥῆγμα = (επιμήκης επιφανειακή ή κατά βάθος) σχισμή στερεού (ξύλου, δέντρου, τοίχου, εδάφους, οστού), το σκίσιμο υφάσματος, το τραύμα, το σπάσιμο, η χαραμάδα, ο διχασμός, η διάσπαση, η διάσταση / (ή) ἄμυξις (συνηχεί με το “ἄ μείξις” = “σα μίξη” και με το “ἄ μείξις” = όσα θα ανακατέψεις) = (ή) ἄμυχή = η γρατσουνιά, η εντομή, η χάραξη (με οξύ όργανο ή με νύχι). (Η) ἄμυχη συνηχεί με το “ἄ μοιχοῖ” = όπως οι μοιχοί, και με το “ἄ ἄμυχοῖ” = όπως οι σιτοβολώνες, οι αποθήκες, οι βαθείς κόλποι, τα βάθη / Ἄμυχηδόν = επιφανειακά, επιτόλαια / ἄμυχαῖος, -α, -ον = επιφανειακός, επιτόλαιος / (ή) ἄλοξ = το τραύμα, το γρατσούνισμα, η αμυχή, το αυλάκι σε οργωμένο χωράφι, η συζυγική κλίση. / (ή) κοτύλη = η κυρτή κοιλότητα οστού. Συνηχεί με τη φράση “κ' ὄ,τι λῆ” = και ό,τι θέλει (επιθυμεί) / γλήνη = η αβαθής κοιλότης οστού, ο ρύπος / Το σύμβολο αυτό έχει το ίδιο σχήμα στο πάνω και στο κάτω μέρος του. Ίσως λοιπόν ερμηνεύεται και σαν συσχηματισμός = η ευθυγράμμιση ή η αντίθεση ουράνιων σωμάτων, η εναρμόνιση με κάτι άλλο.

42 (ό) πρίων = αυτός που πριονίζει, που κόβει (τέμνει), που τρυπάει με τρυπάνι, γυαλίζει, τρίζει τα δόντια, δαγκώνει, αρπάζει με τα δόντια, κόβει συλλαβές, δένει κάτι στερεά, αλλά και “ο αγοραστής”. Παρηχεί με τη λέξη (ό) “πρίων” (το άρμενο, το ιστίο, το πανί, η πέτρυγα. Αξιοσημείωτη είναι η ομοιότητα του εικονιζόμενου συμβόλου με την εικόνα της Κρήτης και με τμήμα παραλίας της Κνιδίας χερσονήσου. Μπορεί λοιπόν το σύμβολο να ερμηνευτεί και σαν (ή) Κρητίς = η Κρήτη. “Κρητίς” σήμαινε και κιμωλία, ασβεστόλιθος. Συνηχεί με τη λέξη (ό) “κρητίς” = ο εκτιμητής, ο δικαστής, ο υπερασπιστής, το δόντι / (τό) “στηθαίο”: το τμήμα πάνω από τη στέγη κτιρίου, που περιλαμβάνει πεσσούς και μπαλούστρες, ή “οδοντωτή ταινία” / πεπρισμένος = οδοντωτός / (τά) σκυτάλια = τα δόντια οδοντωτού τροχού, οι μογλοί, τα υποστηρίγματα, οι ράβδοι / 'ρίνισμα = 'ρίνη, ἴσμα = μύτη, ἄσθμα.

43 Το σύμβολο αυτό απαντάται μόνο μία φορά και έχει πλάγια γραμμή στην κάτω γωνία του. Μπορεί να σημαίνει:

Τριχῆ = σε τρία μέρη, που συνηχεί με το «τρύχει» = βασανίζει, ταλαιπωρεί. / τρυμαλιῶν = των οπών. Το σύμβολο 43 δείχνει οπές σε εργαλείο, που πιθανώς προήλθαν από την τριβή του μετάλλου, ή τη σκουριά. Η λέξη «τρυμαλιαί» σήμαινε ακριβώς αυτό: τις οπές που προήλθαν από την τριβή. Επίσης έχει πλάγια γραμμή, πράγμα που σημαίνει ότι είναι σε γενική πτώση (τρυμαλιῶν), που συνηχεί με το τρῦμ' (α) ἄλιον = μάταιο (ανώφελο) ποτό / (ή) τριάς (-άδος, -άδι) = η τριάδα. Ό,τι αποτελείται από τρία μέρη. Η λέξη "τριάς" συνηχεί με τη γενική της λέξης (τῆς) "τροιάς" = "του μίτου" / (ή) "Τροία" (-Τροιάς, -Τροία) / (ὁ) τρίγυρος-ον (ου, -ω) = ο τρίτοτοκος, της τρίτης γενεάς (στη γεν. "τρίγυρου" = "της τρίτης γενεάς" και στη δοτ. "τρίγυρω" = "στην τρίτη γενεά") και επίθετο του Διονύσου / τριφύλακος = αυτός που περιλαμβάνει τρεις φυλακές, τρεις ομάδες φρουρών εκ περιτροπής / (ή) τριτύς (γεν. τῆς τριτύος) = ο αριθμός 3, η Αθηνά, η τριπλή θυσία ζώων, υποδιαίρεση φυλής στην Αθήνα που ισούνταν με το 1/3 των κατοίκων. Συνηχεί με τη λέξη (τῆς) τρητῆς = της διάτρητης / (ή) Τριτώ (-οῦς) = η Αθηνά, η κεφαλή. Η λέξη "Τριτώ" στη γενική εν. (τῆς) "Τριτούς", παρηχεί με την αιτ. πληθ. αρσ. (τούς) "τρίτους" / (ή) κύρβις (-εως, -ιδι) = η τριγωνική πινακίδα όπου έγραφαν τους νόμους και τις αποφάσεις οι αθηναίοι, αλλά και γεωγραφικός πίνακας (χάρτης) / (ή) δέλτος (-ου, -ω) = γραπτό μνημείο, πτυσσόμενη γραφή σε σχήμα δέλτα, επιστολή, πίνακας ζωγραφικής ("Ἰερή" ή "μυστική δέλτος" = κώδικας, ιερό δίπτυχο). Σα δίπτυχο είναι και ο δίσκος της Φαιστού, αφού έχει δύο πλευρές, δύο σελίδες θα λέγαμε, αν επρόκειτο για βιβλίο / (ή) ὕνις (-εως) = τριγωνικό υνί (βλ. φωτογραφία του μουσείου κρητικής εθνομολογίας <https://www.cretanethnologymuseum.gr/el/η-γεωργία/>). Συνηχεί με το "ἦν εἷς" = ήταν ένας, με το "ἦν ἦς" = την οποία να στείλεις, ν' αφήσεις να ρεύσει, να ξεστομίσεις, να εκβάλεις. Με πλάγια γραμμή θα είναι στη γενική: (τῆς) "ὔνεως". Συνηχεί με το "ἦν ἔως" = ήταν αυγή (χαραυγή), με το "εἶναι ὅς" = είναι όποιος, με το "εἶναι ὡς" = είναι σαν, με το "ἦ νεός" = σα ναός, όπως ένας ναός, να στείλει ο ναός και με το "ἦ νεός" = όπως του πλοίου.

Τα σύμβολα 18 και 43 μαζί (στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς, από περιφέρεια προς κέντρο), θα σχηματίσουν τη φράση: γωνία/ὔνεως = "γῶν οἶα ἦν ἔως" = "σα να 'ταν η αυγή", ή "γῶν οἶα ἦν ἐός" = "σα να 'ταν δικός του", ή "γονή ἃ ἦν ἔως" = "η γένεση σα να ήταν η αυγή" / (τό) τριγώνιον = το τρίγωνο / (ὁ) τρίγων (-ωνος) = ο σφαιρισμός / (τό) τρίγωνον = το τρίγωνο, η γωνία (ξυλουργικό εργαλείο), ένα από τα δικαστήρια των Αθηνών λόγω του σχήματός του / (ὁ/ή) τρίγωνος = επίθετο για τη Σικελία, τη γη του Νείλου, τα ιστία, τη χειρουργική τρίγωνη ακίδα.

Και αν ο δίσκος δεν είναι αρχαίος: (τό) τριώδιον = η περίοδος των απόκρεω. Το σύμβολο αυτό βρίσκεται μόνο μια φορά στο δίσκο, στη Β πλευρά, μετά από το σύμβολο της γωνίας και έχει πλάγια γραμμή. Μπορεί λοιπόν να ερμηνευτεί και σαν (τό) "τριώδιον", αλλά με πλάγια γραμμή θα είναι στη δοτική: "τριωδίω". Και οι λέξεις "Γωνία τριωδία" συνηχούν με τη φράση "γῶν οἶα τρειῶ δι' ὄ" = "γι αυτό το λόγο σα να τρέμω από φόβο" ή "γι αυτό το λόγο σχεδόν τρέπομαι σε φυγή" και με το "γῶν οἶα τρειῶ· (οἶα) δηῶ" = "Σχεδόν τρέμω από φόβο· είναι σα να ληλατῶ".

Άλλες λιγότερο πιθανές ερμηνείες είναι: τριπλοῦς/οῦν = ο/το τριπλός. Στη δοτική ο τριπλοῦς κάνει (τῶ) "τριπλῶ" και συνηχεί με το ρήμα "τριπλῶ" = πολλαπλασιάζω επί τρία / (ὁ) τρίβωλος (-ου, -ω) = η δοκάνη για αλώνισμα / (ή) τρίπολις (-εως, -ει) = το μέρος γης (ή το νησί) που έχει τρεις πόλεις / (ή) τριόδος (-ου, -ω) = το τρίστρατο / (ὁ) τριόδους ή (ὁ) τριώδους (οντος-οντι) = το τρίγωνο, αυτός που έχει τρεις άκρες. Με πλάγια γραμμή είναι στη γενική και συνηχεί με τη φράση "τρεῖ ὀδῶ (ὀ) ντως" = αυτός που δίνει, καθ' ὁδόν τρέπεται κυριολεκτικά σε φυγή (τρεῖω = τρέω).

44 (ή) τρίναξ, (ὁ) θρῖναξ = το τρικράνι (εργαλείο με τρεις αιχμές). Συνηχεί με το "θρῖν' ἄξι(ει) "+ λέξη από φωνήεν = "η τρινακρία (η γη σαν τρικράνι) θα οδηγήσει". Θεώρησα, και όχι άστοχα, ότι το σβησμένο σύμβολο που εικονιζόταν στο 8ο πλαίσιο της Α' πλευράς του δίσκου ήταν (ὁ) θρῖναξ (η τρινακρία), που συνηχεί με το (ή) θρῖναξ (ο φοίνικας) / τρίχηλον = τρίχαλον (τρίχαλος) = ό,τι έχει τρεις κορυφές, το τρίκορφο. Το "τρίχαλον" συνηχεί με το τριχ'(α) ἄλων = "αποφεύγοντας εκκλίνοντας με τρεις τρόπους", ή "το αλώνι είναι σε χωρισμένο σε τρία μέρη", ενώ το "τρίχηλον" συνηχεί με το "τρεῖ Χήλων" = ο Χήλων φοβάται. / τρίκρος (-α,-ον) = τρισχιδής. / τρίκρανος = με τρεις κεφαλές / τρίκοχος = με τρεις γωνίες, κόχες / τρίκορφος = τρικόρφοτος = με τρεις κορυφές / τρικόρυμβος = με τρεις κορυφές / τρίκορος = που έχει περικεφαλαία με τρεις λόφους, τρίλοφος / τρίκοτος = το πολεμικό πλοίο με τρεις σειρές κουπιών εκατέρωθεν, ο τρίκοτος σφυγμός.

45 (οἰ) οἶμοι (πληθ. του ὁ οἶμος) = λωρίδες γης, περιοχές, ζώνες, δρόμοι (οἶμοι τηθύος = θαλάσσιες ζώνες), μελωδίες, ὕμνοι. Συνηχεί με το (ή) οἶμη = το τραγούδι και με το "ἦ μή" = ή όχι, ενώ παρηχεί με το εἶμι = εἶμαι / (οἰ) ῥάες = ροές. Συνηχεί, αστρολογικά, με το "Ρᾶ ἔς" = ο Ρα (ο ἥλιος) στο... (σε κάποιο ζώδιο) / ἀμφινάω = περιπρέω / (τά) οἶδαμα = τα κύματα (ενικός: τό οἶδα = το κύμα, η θάλασσα, ο θυελλώδης άνεμος) / (ή) ἐρωή = ισχύς, λύτρωση, διαφυγή, σωτηρία. / (τό) ῥύμα = το ρεύμα, η ροή, ο ποταμός. Συνηχεί με τη λέξη (τό) "ῥύμα" = η εμβέλεια, το βεληνεκές, το σχοινί για ρυμούλκηση, προστάτης, οχυρό, υπερασπιστής. Στον πληθ. οι προστάτες, τα οχυρά, τα προπύργια, όπως και με τη λέξη (τό) "ῥήμα" = η φράση, ο λόγος, τα λόγια. Συνηχεί με το "ρύμμα" = τα απόνερα, το σταχτόνερο/ ῥεῖ = ρεῖ / (τό) "δυσάλιον" ή "δυσήλιον" = η τρικυμία, η θαλασσοταραχή (ὁ κλύδων), αλλά και το σκοτάδι / χεῦμα = χύσις/ (ή) ῥυάς = απόπτωση, εκφυλισμός, θάνατος, αποβολή (πληθ. αἰ "ῥυάδες" = αγέλες ψαριών που ακολουθούν το ρεύμα) / (τό) "νάμα" = η πηγή, το τρεχούμενο νερό ή (τά) "νάματα" = οι πηγές, τα τρεχούμενα νερά, οι προβολές / (ὁ) ὄλκος = η με ελιγμούς (οφιοειδής) κίνηση, το φίδι, το σώμα του φιδιού, ο κυματισμός, η αυλακία, η χαρακία, το ίχνος, η τάφρος, ο οχετός, ο βόστρυχος, η κοιτίς, τα βάζια, τα μπράτσα (ναυτιλία), η τροχιά (αστέρα), ο μάντας, το υδραγωγείο, είδος

αράχνης, είδος χόρτου, το βάρος (η ὀλκή). Στον πληθυντικό: (οἱ) ὀλκοί. Συνηχεί με τη λέξη (ἡ) ὀλκή = η μύση, η ἔλξη, η καμπύλωση κάποιου πράγματος λόγω βάρους, το χτένισμα μαλλιού με λανάρι, η εισπνοή, η αναπνοή, η αναθυμίαση, η εξάτμιση / (οἱ) ὄγμοι = οἱ αὐλακες, οἱ ζώνες, οἱ λουρίδες καλλιεργημένης γῆς, οἱ πορείες των ἀστέρων / (τά) κυμάτια = αρχιτεκτονική δομή σε στύλους και στύλους / περιρροή = περιρροία = η πανταχόθεν ροή (εισροή κι εκροή) / “λιβάς” = σταλαγμός ἀπὸ πηγή (σταλαγμός νερού, ἡ γάλακτος) ἢ “λιβάδες” = ρυακες, λιμνάζοντα ὕδατα (ἔλη) / (ἡ) αἰών (παρηχεί με το “αἰὲ ὄν” = ο θεός και με το “αἰὲ ὄν” = το ακατάλυτο / ἡϊών (συνηχεί με το “εἶη ὄν” = ἀς εἶναι κάτι, με το “ἴοι ὄν” = ἀς ἔρθει κάτι, με το “ἴει ὄν” = στείλει κάτι, με το “εἶ ἦ ὄν” = ἀν στείλει κάτι, με το “ἴῃ ὄν” = ἀς ριχτεί κάτι, με το “υἰῶν” = των γιῶν και με το “υἰὸν” = το γιο / (ὁ) αἰγιαλός = η ακτή, η παραλία / Το σύμβολο αὐτό μπορεί να δείχνει παραλία με αὐλακες, ὁπότε ερμηνεύεται και σαν (ἡ) ἄμμος = η ἀμμώδης παραλία. Ἄμμος ἦταν και η λάσπη στο βυθὸ της θάλασσας. Η λέξη αὐτή συνηχεί με το “ἄμ' ὦς” = μόλις (γίνει) κάτι, ἢ μόλις κάποιος κάνει κάτι, με το ἄμος = ὅταν (σε συνδυασμὸ με υποτ. ρήματος), καθ' ὄν χρόνον, ὅσο (διαρκεῖ) κάτι, ἐν ὅσω, ἐφ' ὅσον και με το (ὁ) “ἄμός” = (ὁ) ἄμμος (ὁ) ἔμός = ο δικός μου, ο δικός μας / (ἡ) κοίτη = το κρεβάτι, η κλίνη, το αὐλάκι, η κατεῦθυνση, η βίγλα (το φυλάκιο), η τρώγλη. Συνηχεί με τη λέξη (τά) κύτη = τα κορμιά, τα στήθη, οἱ πόλεις, οἱ πολῖτες, τα κοιλώματα. / (τό) ρύμμα = τα ἀπόμερα, το σταχτόνερο. / αἶγες = τα ψηλά κύματα. / (οἱ) ἴνες = οἱ ἥρωες (μτφ. ποι), οἱ τένοντες, τα νεύρα, τα μυοειδή ἀγγεῖα, οἱ λωρίδες παπύρου, νημάτια. / ὕδραγωγός (-οἱ) = ἀγωγός (-οἱ) νερού, ἀλλὰ και προσωνυμία του Σεῖριου. / (ἡ) Ῥύσις = η ἐκβολή, η ροή, η σωτηρία. Συνηχεί με τη λέξη (ἡ) Ῥῆσις = ο μύθος, το ἀφήγημα / ἐπίσυρμα = χνάρι, σουρά / αὐλός = πόρος / (ἡ) κέλευθος ἢ (αἱ) κέλευθοι = ο δρόμος, το ταξίδι (δια θαλάσσης ἢ ξηράς) / (ἡ) εἰλυσις = η πορεία με ἐλιγμούς. Συνηχεί ἢ/και παρηχεί με το «ἡ λύσις» = η λύσις, με το «ἦ λύσις» = ὅπως η λύσις {ὅπως το τέλος, η διάλυση, η λύση -πχ προβλήματος-, η χαλάρωση, η θεραπεία, η σωτηρία), με το εἰλησις = η θερμότης του ἡλίου, η περιφορά ουρανίων σωμάτων και με το «ἡ λῆσις» = η αἴρεση, η βούληση.

ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ Α' ΠΛΕΥΡΑΣ ΣΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Ο δίσκος περιέχει περιγραφή τοποθεσιῶν, επομένως εἶναι και γεωγραφικός χάρτης. Στο συμπέρασμα αὐτὸ κατέληξα ἔχοντας ερμηνεύσει ἀρχικά την πρώτη του πλευρά και ἐπιβεβαιώθηκα μετὰ την ερμηνεία και της δεύτερης. Γεωγραφικός χάρτης με τοποθεσίες που υποδηλώνουν διάφορα μέρη στη Μεσόγειο.

Ο ἀφηγητὴς δίνει ἐνδείξεις για τις περιοχές στις οποίες ἀναφέρεται με μόνο το σχῆμα των συμβόλων σαν ὁδηγὸ σε χάρτη, περιμένοντας οἱ συνδαιτημόνες του να λύσουν το “γρίφο” με ὄχημα την παρατηρητικότητα και τις γεωγραφικές τους γνώσεις. Η τόσο ἐπιτηδευμένη παρουσίαση του κάθε συμβόλου προϋποθέτει βέβαια ἄτομο (ἢ ἄτομα) με ευρυμάθεια, φαντασία, χιούμορ και καλλιτεχνικό ταλέντο (η ἰσχυρότερη ἐνδειξη για το ὅτι ο δίσκος ἦταν παιχνίδι). Κάθε παίκτης θα μπορούσε να εικάσει διαφορετικές τοποθεσίες βασισζόμενος στις ἐνδείξεις-σύμβολα του δίσκου και οἱ εικασίες του θα γινόντουσαν ἀποδεκτές, ἀν τις αἰτιολογούσε ἐπαρκῶς ἀπὸ γεωγραφική και ἱστορική σκοπιά.

Ο δίσκος, σαν ἐνιαίῳ κείμενο, ὅπως τον ερμῆνευσα, μοιάζει με ἀφήγημα πειρατικής ἐπιδρομῆς σε κάποιο σημεῖο της Καρίας, με σκοπὸ την κλοπὴ πορφύρας (οστράκων) που καλλιεργούσαν οἱ κάρες (οἱ μινωῖτες ἔκαναν πειρατικές ἐπιδρομές, ὅπως και οἱ κάρες). Ἴσως η ἀναφορὰ του ἀφηγητὴ στα ὄστρακα δείχνει ἀπλὰ την ἐκπληξή του για το πόσο ἐντατική ἦταν η καλλιέργειά τους, πιστεύω ὁμως πως σκόπευε και να τα κλέψει, ἀφοῦ στο πλαίσιο 26 στο «τραγοῦδι της θάλασσας» κάνει λόγο για «ἐφοδο» (οἶμα). Το σημεῖο αὐτὸ της Καρίας, ἀπὸ ὅλες τις ἐνδείξεις του δίσκου, εἶναι η περιοχή ἀνάμεσα στην πρώτην Τριόπιο νῆσο και την πρώτην χερσόνησο της Κνίδου και η Σύμη.

Ἴδῃ ἀπὸ το πρώτο πλαίσιο της Α' πλευρᾶς (ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο), ο ἀφηγητὴς μας τοποθετεῖ χωρικά μετὰξὺ Καρίας, Σύμης και κάποιας “γῆς” που πουλιέται (ὠνία), ἢ που εἶναι χρήσιμη (ὄνεῖα).. Νησιού ἢ στεριάς, το οποίο ἀποκαλεῖ «ἔρα»), χωρὶς να το κατονομάζει. **Τα μόνα στοιχεῖα που μας δίνει ο ἀφηγητὴς εἶναι α) ο πόρος της Σύμης (ὄντως ὑπάρχει πόρος μετὰξὺ Σύμης και Νύμου) και β) ὅτι και στην ἄλλη γῆ ἢ νῆσο ὑπάρχει πόρος.**

Ο πόρος εἶναι ἀπόσταση 200 μέτρων περίπου (το συμβ. 13, ο «καυλός» ἀναλύεται σε “κ' αὐλός” = “και πόρος” = “και ἀπόσταση 200 μ”). Η χρήση του συνδέσμου «και» στη φράση «κ' αὐλῶ Σύμη» σε συνδυασμὸ με τη χρήση του μορίου «γε» στη φράση «γ' ὄνεῖα», που σημαίνει «και στον πόρο της Σύμης και βέβαια στον πόρο της γῆς (ἢ του νησιού) που μας χρησιμεύει», μας οδηγεῖ στην ὑπόθεση ὅτι ο ἀφηγητὴς βολιδοσκοπεῖ κάποιους γειτονικούς πόρους/πορθμούς (περάσματα) καταλήγοντας σε ἄλλον πόρο/πορθμὸ και ὄχι σε ἐκείνον μετὰξὺ Σύμης- Νύμου.

Στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο πλαίσιο ο ἀφηγητὴς θυμάται συνειρμικά την ἱστορία ἐνὸς μωρού που σώθηκε ἀπὸ τη θάλασσα μέσα σε λάρνακα (σκάφη). Ἀναφέρει μάλλον την ἱστορία του Οιδίποδα χωρὶς ὁμως να τον κατονομάζει (ο Οιδίποδας, σύμφωνα με μια παράδοση, εἶχε ριφθεῖ ἀπὸ τη Θῆβα στη θάλασσα μέσα σε σκάφη, που τον ἔβγαλε στη Σικυώνα. Βασιλιάς ἐκεῖ ἦταν ο Πολύβιος, που τον υιοθέτησε, ἐπειδὴ δεν εἶχε δικὰ του παιδιὰ). Η ἐγγύτητα της Σύμης με τα γύρω νησιά και η δυνατότητα πρόσβασης σ' αὐτὰ με μικρές βάρκες ἦταν προφανῶς η ἀφορμὴ για να θυμηθεῖ τη λάρνακα (σκάφη) του Οιδίποδα.

Η Σύμη βρίσκεται δυτικά της σημερινής χερσονήσου Bozburun (Bozburun yarımadası), στην αρχαιότητα της χερσονήσου «Ροδίων Περαίας», της οποίας η απόληξη ονομαζόταν “ακρωτήριο της Αφροδισιάδος”.

Η χερσονήσος αυτή βρίσκεται απέναντι και παράλληλα προς τη χερσόνησο της Κνίδου (τουρκικά “Datça Yarımadası”).

Πριν ονομασθεί Σύμη, από την ομώνυμη νύμφη που ζευγάρωσε με τον Ποσειδώνα, ονομαζόταν **Καρική, Έλκουσα, Αίγλη και Μεταποντίς** (μία από τις έννοιες με τις οποίες απέδωσα το συμβ. 39 ήταν και «αίγλη», σα λογοπαίγνιο για την παλιά ονομασία της Σύμης, όπως και για την έννοια «φωτοστέφανο»). Γύρω από τη Σύμη βρίσκεται πλήθος νησίδων, με πιο σημαντικές τη Νίμο (την αρχαία Ύμο) βόρεια, το Σεσκλί (την αρχαία Τεύτλουσα) νότια, και τρεις νησίδες, τις Συμιοπούλες (τις αρχαίες Αραιές) βορειοδυτικά. Υπάρχουν και πολλές βραχονησίδες, που ονομάζονται Διαβατές.

Αρχικοί κάτοικοι της Σύμης ήταν οι κάρες, οι φοίνικες και μετά οι Δωριείς (μεταξύ 13ου-9ου αιώνα π.Χ.)

Σε όλη την έκταση από τα νότια της Ικαρίας ως τα βόρεια της Ρόδου υπάρχουν νησιά -σα διάσπαρτες λωρίδες γης-, που λειτουργούσαν και σαν ασπίδα προστασίας στα παράλια της Καρίας και της Κνίδου. Ο κορμός του τόξου (συμβόλου 11) θα μπορούσε να είναι κάλλιστα αλληγορία για την παραλιακή ζώνη της Μ. Ασίας που εκτείνεται από βορρά προς νότον, ενώ η κυματοειδής καμπύλη της χορδής του θα μπορούσε να παραπέμπει στην κυματοειδή πορεία της θάλασσας ανάμεσα στα παράλια της Μ. Ασίας και τα απέναντι νησιά, τα νησιά σα "λωρίδες γης", σα «ρυμούς έρας». Άλλωστε στα πλαίσια 18 και 19 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, διαβάζουμε: «Υὼν χιλίων γῶν οἶα ἔρα πτέρυξ, οἶαξ Κῶς γάρ, τόξον οἶον». Ο αφηγητής παρομοιάζει τη θάλασσα με πτέρυγα γης και με πολυάνδριο γη («έρα»), με γιούς («ὄων»), από χίλια μέρη της γης («χιλίων γῶν»). Σαν «γιούς» εννοεί τους ποταμούς.

Οι παράκτιες περιοχές της Καρίας και τα νησιά έβριθαν ψαριών και οστράκων, ενώ η γη ήταν κατάφυτη από φοίνικες, αμπέλια και διέθετε ποικιλία άγριας πανίδας. Ο αφηγητής ονομάζει «αμπελώνα» το λιμενοβραχίονα απέναντι από την πρώην Τριόπιο νήσο, σα να μην είχε ακόμα αποικιστεί η περιοχή αυτή από Δωριείς, αλλά να χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά για καλλιέργειες.

Ο αφηγητής ίσως με τα σύμβολα 9 και 20 αναφέρεται και σε σπήλαια της περιοχής, που σήμερα βρίσκονται στα παράλια της επαρχίας Μούγλα. Αυτή η επαρχία ανήκε άλλοτε στους κάρες και στους Δωριείς. Κάποια από τα σπήλαια ήταν και λιμέρια πειρατών, όπως ήταν και ο αφηγητής..

Ενδεικτικά στο νησάκι “Παράδεισος” μπροστά από τη Μαρμαρίδα, υπάρχουν δύο σπήλαια: το “Fosforlu magarisi” στο νότιο μέρος του νησιού, πάνω στη θάλασσα και το “Nimara magarisi” στο ΒΑ μέρος του νησιού, που έχει σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Και τα δύο εξωτερικά έχουν στροβιλοειδείς συστρωματώσεις ασβεστολιθικών πετρωμάτων όπως οι έλικες του κοχλία (συμβόλου 9), ενώ το σχήμα τους είναι σαν της κάπας (του συμβόλου 20) και οι είσοδοί τους μοιάζουν και αυτές με το άνοιγμα του συμβόλου 20. Απέναντι από το δεύτερο σπήλαιο (το σπήλαιο Nimara) υπάρχει επιμήκης νησίδα, η “Bedir adası”. Στην επαρχία Fethiye, 2 γλμ νότια της Oludeniz (που μεταφράζεται σα νεκρά θάλασσα) υπάρχει το “μπλέ σπήλαιο” πάνω στη θάλασσα, με φωσφορίζοντα φύκια και άνοιγμα στην οροφή του, από το οποίο μπαίνει φως.

Οι περιοχές της ενδοχώρας όπως και οι παραθαλάσσιες, βρίθουν αρχαίων ελληνικών πόλεων, μνημείων και ναών (Σίδυμα, Λητώον, Πάταρα κλπ). Λογικό λοιπόν οι περιοχές αυτές να κίνησαν το ενδιαφέρον του αφηγητή, όπως και η πληθώρα σπηλαίων, τα οποία του θύμιζαν την πατρίδα του την Κρήτη, που φημίζεται για τα σπήλαια, όπως και για τα παράγγια της.

Η χερσόνησος της Κνίδου (Datça Yarımadası). ονομαζόταν “Τραχεία» ή «Κνιδία» χερσόνησος, ή «χερσόνησος της Δωρίδος». Βόρεια της, μέχρι την απέναντι από αυτήν χερσόνησο της Αλικαρνασσού, βρίσκεται ο **Κεραμικός κόλπος (Gökova Körfezi)**, στην είσοδο του οποίου **δεσπόζει η Κως**. Γι’ αυτό ο αφηγητής λέει «**η Κως ηγείται του κέρατος**». Νότια της χερσονήσου της Κνίδου βρίσκεται ο κόλπος της “Δωρίδος” (Δωρικός κόλπος), ή «κατά Σύμην θάλασσα» (Ηρ. Ιστορίαί, Κλειώ: «ἀ δὲ πρὸς νότον ἢ **κατὰ Σύμην** τε καὶ Ρόδον **θάλασσα**»).

Σημείωση

*Με τις έννοιες «κέρας» και «η Κως ηγείται του κέρατος» είναι πιθανό ο αφηγητής να είχε στο νου του τη «Δωρική Εξάπολη», που ονομαζόταν και «Δωρίς η εν Ασία», ή «Ύρδιων Περαία», δηλαδή τη συμμαχία-σύμπραξη των πόλεων της Κω, Κνίδου και Αλικαρνασσού αφενός και Ιαλυσσού, Καμείρου και Λίνδου της Ρόδου αφετέρου, **τα όρια της οποίας μεταβαλλόταν στο πέρασμα του χρόνου, φτάνοντας μέχρι το όρος Φοίνιξ και τα σύνορα της Λυκίας** (Dictionary of Greek and Roman geography <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0064:entry=peraea-geo>).*

Γι’ αυτό ο αφηγητής λέει στο πλαίσιο 7 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “δ’ έρας θρν’ ἄξ’ ἡμᾶς” = “και στη γη αυτή θα μας οδηγήσει ο Φοίνιξ”. Γνωρίζοντας ιστορία, εννοεί πιθανώς το όρος Φοίνιξ σαν πάλαι ποτέ όριο της Δωρικής Εξάπολης. Η φράση αυτή είναι άλλη μία ένδειξη για το ότι ο δίσκος είναι σύγχρονο έργο τέχνης.

Η χερσόνησος της Κνίδου στην αρχαιότητα συνδεόταν με την πρώην Τριόπιο νήσο (που βρισκόταν μπροστά στην αρχαία πόλη της Κνίδου, το σημερινό Tekir) μέσω στενής γέφυρας και δρόμου, εν είδει ισθμού. Έτσι δημιουργούνταν τρόπον τινά “αμφίπτυγοι όρμοι”, στην έννοια των οποίων παραπέμπει το σύμβολο 27.

Πόρος (λωρίδα θάλασσας), υπήρχε λοιπόν τόσο ανάμεσα στη χερσόνησο της Κνίδου και την πρώην Τριόπιο νήσο, όσο και ανάμεσα στη Σύμη και την αρχαία Ύμο (Νίμο). Το πλάτος των δύο αυτών πόρων δε διέφερε ουσιαστικά, αφού η Τριόπιος νήσος απείχε 134,5 μ. από τη χερσόνησο της Κνίδου, ενώ ο πόρος Σύμης-Νίμου είναι 138,5 μ., ή 0,6 ν.μ (<https://www.windy.com/route-planner/36.6451,27.8374;36.6439,27.8371?36.643,27.837,16>). Ο αφηγητής δείχνει να προετοιμάζεται για επιδρομή στον πόρο Σύμης-Νίμου (Α πλευρά, πλαίσια 1 και 31 από την περιφέρεια προς το κέντρο).

Σύμβολα ή/και πλαίσια που υποδεικνύουν την περιοχή της Κνίδου, είναι:

α) Θεώρησα ότι ο αφηγητής αναφερόταν σε όστρακα που καλλιεργούνταν στον πόρο της Τριοπίου και όχι της Ύμου, επειδή στα πλαίσια 15 και 21 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) υπάρχουν **τα σύμβολα 28 και 1**, που τα ερμήνευσα σαν “**χηλίον**” = “μικρή προκουμαία”, “**κνημίον**” = “μικρή κνήμη”, “**έν ποσί χηλή**” = “η κοντινή προκουμαία” και “**έφιππος εϊμι**” = “(όπου) πηγαίνω με άλογο ή (άλλο ζώο μεταφοράς). Δεδομένου ότι πάνω από τον πόρο της Τριοπίου, όπως προανέφερα, υπήρχε γέφυρα με δρόμο για τη διάβαση πεζών και φορτίων, **τα σύμβολα 28 και 1** με οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι ο αφηγητής αναφερόταν στη γέφυρα αυτή και κατ' επέκτασιν στην πρώην Τριόπιο νήσο.

Άλλωστε η Τριόπιος μοιάζει και με μικρή προκουμαία (κυματοθραύστη) και με μικρή κνήμη, όντας προέκταση της -σα μεγαλύτερης “κνήμης”-, της Κνιδιάς χερσονήσου, μοιάζει όμως και με «άκρο πού» (πόρ), αφού βρίσκεται στο άκρο μιας χερσονήσου, οιονεί «κνήμης». Επίσης θεώρησα ότι και το σύμβολο 23 δίπλα στο σύμβολο 33 (στο πλαίσιο 18 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο) υπονοούσε την Τριόπιο νήσο, αφού αυτή μοιάζει και με σφύρα ως προς ξίφος. Ξίφος εδώ θεωρείται η μακρόστενη Κνιδία χερσόνησος, που μοιάζει και με μεγάλη κνήμη ζώου.

Η πρώην Τριόπιος νήσος (σήμερα: ακρωτήριο Κριός ή Τριόπιο ακρωτήριο) είναι πια ενωμένη με τη χερσόνησο της Κνίδου μέσω αμμώδους ισθμού και δεν αποτελεί νησί, αλλά προέκταση της χερσονήσου αυτής. Είναι σα μικρογραφία της Κω. Θα μπορούσε κάποιος με λίγη φαντασία (την οποία διέθεταν όλοι οι αρχαίοι λαοί, αφού φαντάστηκαν περίεργα σχήματα για να ονομάσουν και τους αστερισμούς), να αντιστοιχίσει την Κω και την πρώην Τριόπιο νήσο με τη Μεγάλη και τη Μικρή άρκτο.

β) το σύμβολο 17 με τον κρίκο του που μοιάζει σα μισοφέγγαρο, δείχνει να υποδηλώνει την πρώην Τριόπιο νήσο με τον σαν κρίκο λιμενοβραχιάς της

γ) Το σύμβολο 9 ερμηνεύεται και σαν (τό) “**φᾶρος**” = μπέρτα, κάπα, συνηχώντας με τη λέξη (ο) φάρος. Στην άκρη της πρώην Τριοπίου νήσου σήμερα υπάρχει φάρος, στην περιοχή που ονομάζεται “Η ράχη της καμήλας της Κνίδου στη Datca” (Datca Knidos Deveboynu). **Δε γνωρίζω αν υπήρχε φάρος στην περιοχή αυτή το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα οπότε πιστεύω ότι δημιουργήθηκε ο δίσκος, αλλά το ίδιο σύμβολο (9) μπορεί να ερμηνευτεί και σαν “έσθής”, που ήταν επίσημο ένδυμα, ή σαν “εσσήν” (επίσημο εβραϊκό ιερατικό ένδυμα), οπότε ίσως υπονοεί τους έσσήνες”, τους νομοθέτες (πρόβουλους) και κατ' επέκτασιν το βουλευτήριο της Κνίδου.**

Οι ναοί της Κνίδου (του Διονύσου, Απόλλωνα και της Αφροδίτης), όπως και το βουλευτήριό της δημιουργήθηκαν πολύ μετά τη δημιουργία της δωρικής εξάπολης, ενώ η ανακάλυψή τους έγινε σταδιακά μεταξύ 1856-1858 από τους αρχαιολόγους C. T. Newton (https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Thomas_Newton) και R. P. Pullan (https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Popplewell_Pullan), στο χρονικό επομένως πλαίσιο στο οποίο εντάσσω τη δημιουργία του δίσκου.

δ) Υπέθεσα ότι η βόρεια ακρόρεια της πρώην Τριοπίου νήσου εικονίζεται και με το **σύμβολο 2** (το κεφάλι του άντρα με το θυσανωτό/οδοντωτό λοφίο), αφού η απόληξη του ακρωτηρίου Κριός (όπου βρίσκεται σήμερα ο φάρος) είναι ένα βραχάδες ακρωτήρι σα «θυσανωτή κεφαλή», ενώ και ο αφηγητής στο πλαίσιο 17 της Β πλευράς ονομάζει κάποιον θεό-αστέρα “φάρο”, λέγοντας: “**Τ' εϊλει φάρος δ' έρας ώς**” = “**Και προστατεύει σα φάρος της γης**”. Αν αναφέρεται σε θεό, αυτός θα είναι ο Ήλιος-Ρα-Δίας, ή και η Ίσις η «Φαρία», σαν προστάτιδα των φάρων. Είναι λοιπόν λογικό η θεότητα αυτή, που πιθανώς απεικονίζεται με το συμβ. 2., να αναπαρίσταται με σημάδια που υποδηλώνουν τα ψηλότερα σημεία της γης που χρησίμευαν σα φάροι της γης, όπως ένα λοφίο, ένα υπερυψωμένο εξόγκωμα δέρματος, μια κυρτή προεξοχή σαν καμπούρα (η τύλη ή ο τύλος, σήμαιναν και «καμπούρα» όπως εκείνη της καμήλας, ο ύβος). Και δεν είναι τυχαίο βέβαια ότι το ψηλότερο σημείο της πρώην Τριοπίου νήσου όπου βρίσκεται σήμερα ο φάρος ονομάζεται στα τουρκικά «η καμπούρα (η ράχη) της καμήλας» (ο.α). Ίσως από τα αρχαία χρόνια το σημείο αυτό ονομαζόταν στα αρχαία ελληνικά «τύλος» ή «τύλη». Δε θεωρώ τυχαίο ούτε ότι και τα σύμβολα 12 και 13 εικονίζονται με τύλους!

ε) Το **σύμβολο 44** που, μοιάζοντας με τρινάκρι, (ο) «θρῖναξ», μπορεί να δηλώνει την όμοιου σχήματος παράκτια περιοχή στο απώτατο δυτικό άκρο της χερσονήσου της Κνίδου, που εκτείνεται βορειοδυτικά της πρώην Τριοπίου νήσου. Άλλως ίσως δηλώνει το όρος «Φοίνιξ» στη χερσονήσο της Ροδίων Περαίας (Αφροδισιάδος). Σα «θρῖναξ» χωρίς άρθρο, μπορεί να δηλώνει και τα δύο, αφού και ο φοίνικας (το δέντρο, το σύμβολο 37) λεγόταν (η) «θρῖναξ». Τα σύμβολα παραπέμπουν το ένα στο άλλο.

ζ) Η συνέχεια της περιοχής αυτής (της τρινακρίας) προς τα βορειοανατολικά, μοιάζει με το **σύμβολο 42** (το πριόνι): οι προεξοχές της στεριάς φαίνονται από ψηλά σα δόντια πριονιού.

η) Το **σύμβολο 45**, ο ρους της θάλασσας, ίσως συμβολίζει τον πόρο μεταξύ της πρώην Τριοπίου νήσου και πρώην Κνιδίας χερσονήσου.

θ) Οι ανοιχτές αρπάγες του σκαθαριού (**συμβ. 34**) θυμίζουν τους δύο λιμένες που σχηματίζονταν στον πόρο αυτό, εκατέρωθεν της γέφυρας που ένωνε την Τριόπιο νήσο με την Κνιδία χερσονήσο. Όσο για την ακτογραμμή του ακρωτηρίου της Αφροδισιάδας (την απόληξη της χερσονήσου Bozburun) που βρίσκεται απέναντι από τη Σύμη και μοιάζει με αρπάγη σκαθαριού, ίσως εικονίζεται -και αυτή- με το σύμβολο 34.

ι) Η λάρνακα (**συμβ. 24**) ενδεχόμενα συμβολίζει τη νεκρόπολη της Κνίδου.

κ) Η κορύνη (**συμβ. 13**): αν το σύμβολο αυτό ερμηνευτεί σα ρόπαλο και ποιμαντική ράβδος, ίσως συμβολίζει το ιερό του Διονύσου της Κνίδου.

λ) Το **σύμβολο 23**: αν ερμηνευτεί σαν κίονας, ίσως συμβολίζει το δωρικό ναό της Κνίδου.

μ) Το **σύμβολο 20** (η κογχύλη): ήταν βέβαια σύμβολο της Αφροδίτης. Στην Κνίδα υπήρχε κυκλικός ναός της θεάς με το άγαλμά της, που φιλοτέχνησε ο Πραξιτέλης (από τα ωραιότερα του αρχαίου κόσμου).

ν) Ο **αετός, το σύμβολο 31**, με τ' ανοιγμένα του φτερά και τα γαμψά νύχια, σα δύο κυκλικά λιμάνια που ενώνονται, θυμίζει το σχήμα της τριοπίου νήσου με τα δύο λιμανάκια της. Το δε στραμμένο -προς τα δεξιά πάντα- κεφάλι του αετού με το ράμφος προς τα κάτω, δείχνει να υποδηλώνει το σημείο όπου βρίσκεται ο φάρος του νησιού.

ξ) Ο λιμενοβραχίονας της πρώην Τριοπίου νήσου, που μοιάζει με κρίκο πάνω από το νησί, εικονίζεται με το **συμβ. 17**.

ο) Η ακτογραμμή που ξεκινάει από την Τριόπιο νήσο και εκτείνεται μέχρι την πρώτη “τρινακρία” που συναντάμε νότια (την τρινακρία όπου βρέθηκε ο λέων της Κνίδου), εικονίζεται με το **σύμβολο 25**. Συγκεκριμένα η υπερυψωμένη πρύμνη του πλοίου αντιστοιχεί στην πρώην Τριόπιο νήσο, ενώ η κεραία που προεξέχει πίσω από την πρύμνη είναι προφανώς επιπόνηση του αφηγητή, αφού τα αρχαία πλοία δε διέθεταν κεραίες. Η λέξη «κεραία» όμως στα αρχαία σήμαινε και «λιμενοβραχίονας», δηλώνοντας έτσι το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου. Η υπερυψωμένη -σαν τρινακρία- πλώρη του πλοίου αντιστοιχεί στην τρινακρία του ακρωτηρίου όπου ήταν ο λέων της Κνίδου, την οποία συναντάμε προς νότον..

π) Το **συμβ. 3** εικονίζεται σε προφίλ με μάτι, φρύδι, ένα οκτώ σαν τατουάζ και μια λοξή τοξοειδή γραμμή σαν αυτί. Το φρύδι και το μάτι θα μπορούσαν να δηλώνουν αντίστοιχα το λιμενοβραχίονα πάνω από την πρώην Τριόπιο και την ίδια την Τριόπιο νήσο. Ο αφηγητής άλλωστε χαρακτηρίζει το λιμενοβραχίονα σαν «τόξο» στο πλαίσιο 13 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο: “**Κάρ άσπισ· οινάξ, έρα, άνθ' ώς, οίον τόξον**” = “**Η Καρία προστατεύει τη γη· το ίδιο κι ο αμπελόνας που είναι σαν τόξο**”.

Ο αριθμός οκτώ -στο πλαίσιο του δίσκου σανχάρτη- θα μπορούσε να δηλώνει τους δύο φυσικούς λιμένες που σχηματίζονται στον πόρο της πρώην Τριοπίου νήσου.

ρ) Η **πλάγια γραμμή πάνω από το “κατάστροφμα του πλοίου”** (που μοιάζει με γερμένο κατάρτι) συναντάται μόνο μία φορά σε σχέση με το σύμβολο αυτό (στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς του δίσκου, από την περιφέρεια προς το κέντρο) και δίνει την εντύπωση ότι επισημαίνει κάποια περιοχή στην παραλία αυτή, κοντά στην “τρινακρία” του ακρωτηρίου του λέοντα της Κνίδου. Την ίδια περιοχή δείχνει να επισημαίνει και το σχέδιο που μοιάζει με λαβή στο κατάστροφμα του πλοίου, στο **συμβ. 25**. Η λαβή λεγόταν “κόπη”, λέξη που σήμαινε άλλωστε και “χέρι”.

σ) Και το **σύμβολο 26** (το κέρας) μοιάζει με την ακτογραμμή νότια της Τριοπίου νήσου, η δε πλάγια γραμμή στο σύμβολο αυτό, δείχνει να επισημαίνει την ίδια περιοχή, που θυμίζει υψωμένο βραχίονα.

Ποιά είναι λοιπόν η περιοχή αυτή; Είναι μια προεξοχή γης που πραγματικά μοιάζει με βραχίονα ανθρώπου που κάμπτεται, σα να σηκώνει αλτήρα, έχοντας τη γροθιά σφιγμένη. Αυτή η προεξοχή γης βρίσκεται μεταξύ των

παραθαλάσσιων χωριών "Giypar koyu" (Αφάντου), "çöltü bükü" (Λόχη της ερήμου) και "gönül koyu" (Καρδία).

Δε γνωρίζω για ποιά λόγο ο αφηγητής υποδεικνύει κατά πάσα πιθανότητα την προεξοχή αυτή, υποθέτω όμως ότι έχει να κάνει με το αρχαίο όνομα της περιοχής, το οποίο λογικά θα γνωρίζουν οι αρχαιολόγοι. Ίσως πάλι υπήρχε κάτι σημαντικό στο μέρος αυτό, ή ο αφηγητής το υπέδειξε σαν ιδανικό σημείο απόβασης στρατού, "εις βάθος "καρδίας" θαλάσσης. Είς ἦτορ τήθης. Γι' αυτό η κόρη, το σύμβολο 6, δείχνει την καρδιά της.. Προφανώς υποδηλώνει -εκτός των άλλων- και το "βραχίονα γης" στην περιοχή αυτή.

Το σχήμα του ρούχου του συμβόλου 6, της κόρης, μοιάζει με των μινωικών φορεμάτων, αλλά τα μαλλιά της που ανεμίζουν, δε θυμίζουν καθόλου τους βόστρυχους των γυναικών της Κρήτης (<https://www.lifo.gr/culture/arxaiologia/i-gynaikieia-moda-sti-minoiki-kriti>). Καθώς τίποτα δεν είναι τυχαίο στο δίσκο, πιστεύω ότι ο αφηγητής κάτι ήθελε να δηλώσει με τη συγκεκριμένη κόμη της γυναίκας, ίσως το ρήμα "ανεμίζει", "κυματίζει". Ούτε οι ονομασίες των γύρω χωριών θα είναι τυχαίες, αφού μέσω των σχημάτων δηλώνεται η συγκεκριμένη περιοχή της σημερινής Τουρκίας. Υποθέτω λοιπόν ότι και στην αρχαιότητα οι περιοχές αυτές θα είχαν το ίδιο όνομα στα καρικά.

Τρεις παρατηρήσεις στην Α' πλευρά του δίσκου, με κατεύθυνση από την περιφέρεια προς το κέντρο..

1) Στο πλαίσιο 19 τα σύμβολα είναι 2, 12, 31, 26.

Αν αντιστοιχίσουμε:

1α) το σύμβολο 2, το κεφάλι του άντρα (και το θύσανο) με το ακρώρειο της Τριοπίου νήσου, όπου είναι ο φάρος της

1β) το σύμβολο 12, την ασπίδα, με πανοραμική θέα 360 μοιρών που έχει κανείς όταν σταθεί στο ύψωμα αυτό (άλλωστε μία από τις ερμηνείες του συμβόλου αυτού, είναι και "τροχιός" = περιφερικός, περιμετρικός)

1γ) το σύμβολο 31, τον αετό, με την πρώην τριοπία νήσο

1δ) τα νύχια του αετού με τα δύο λιμανάκια στον πόρο της Τριοπίου,

Βρισκόμαστε σε σημείο από το οποίο προς νότον (πίσω μας) έχουμε την ακτογραμμή και την προεξοχή γης που μοιάζει με λυγισμένο βραχίονα χεριού. "Ακτογραμμή" μπορεί να θεωρηθεί και το σύμβολο 26 (το κέρας) και "προεξοχή γης", μπορεί να θεωρηθεί η πλάγια γραμμή. Το κέρας είναι και το τελευταίο σύμβολο του πλαισίου 19..

2) Στο πλαίσιο 14 τα σύμβολα είναι 2, 27, 25, 10, 23, 18.

Αν αντιστοιχίσουμε:

2α) το σύμβολο 2, το κεφάλι του άντρα (και το θύσανο), με το ακρώρειο της Τριοπίου νήσου, όπου είναι ο φάρος της

2β) το σύμβολο 27 (το δέρας), με τη γη

2γ) το σύμβολο 25 (το πλοίο), με την ακτογραμμή που ξεκινάει από την Τριοπία νήσο και φτάνει ως το ακρωτήριο όπου βρισκόταν το μαυσωλείο του λέοντος της Κνίδου

2δ) το σύμβολο 10 (την πτέρυγα), που μπορεί και να δηλώνει πτέρυγα γης, ή πλοίου, βρίσκουμε ότι τελικά αυτή είναι η γη που παρομοιάζεται με πλοίο. Αν το σύμβολο 10 εκληφθεί σαν "κόπαιον" (κουπί), όντας δίπλα στο σύμβολο του πλοίου με τη λαβή-"κόπη", θα δηλώνει προφανώς το μέρος του πλοίου-γης που εννοεί. Το "μέσο με το οποίο το πλοίο κινείται", αντιστοιχίζεται με "βραχίονα της γης" και μεταφορικά ο οίαξ (πηδάλιο, κυβερνήτης) του πλοίου αντιστοιχεί σε επικεφαλής, σε κυβερνήτη γης.

2ε) το σύμβολο 23 (αἶρα), αντιστοιχεί στη λέξη "ἔρα" (γη). Ο αφηγητής μετά την εικόνα του πλοίου, μας υπενθυμίζει λοιπόν ότι αναφέρεται σε γη και όχι σε πλοίο.

2στ) Το σύμβολο 18 (η γωνία) δηλώνει την "κάθετη θέση" αυτής της πτέρυγας γης ως προς την ακτογραμμή. Δηλώνει όμως και την ομοιότητα: "γῶν οἶα" = ίδια με, όπως, σαν.

Όταν σταθεί λοιπόν κάποιος στην πρώην Τριοπία νήσο -στο σημείο όπου είναι ο φάρος- κοιτάζοντας προς την Καρία, πίσω του έχει την ακτογραμμή που αρχίζει από την Τριοπία νήσο και φτάνει μέχρι το άλλοτε μαυσωλείο του λέοντα της Κνίδου. Κοντά στο μαυσωλείο είναι η προεξοχή γης, που μοιάζει με λυγισμένο βραχίονα.

3) Στο πλαίσιο 1 τα σύμβολα είναι 2, 12, 13, 1, 18.

Αν αντιστοιχίσουμε:

3α) το σύμβολο 2, το κεφάλι του άντρα (με το θύσανο) με το ακρόρειο της Τριοπίου νήσου, όπου είναι ο φάρος της

3β) το σύμβολο 12, την ασπίδα, με πανοραμική θέα 360 μοιρών που έχει κανείς όταν σταθεί στο ύψωμα αυτό

3γ) το σύμβολο 13, την κορύνη, με το σημερινό ισθμό (ή τη γέφυρα που υπήρχε παλιά και ένωνε την Τριόπιο νήσο με την Κνιδία χερσόνησο)

3δ) το σύμβολο 1, τον άντρα που βαδίζει, με την έννοια “ευθεία πορεία” (ή “κατεύθυνση”, ή με την πρόθεση “σε”: εις).

3ε) το σύμβολο 18, τη γωνία με την πλάγια γραμμή, με την έννοια “ημιγωνία” (δηλαδή γωνία 45 μοιρών),

Βρίσκουμε ότι όντως η νοητή ευθεία που ξεκινά από το σημείο όπου βρίσκεται ο φάρος και συνεχίζει προς νότον, τέμνεται σε γωνία 45 μοιρών με τη νοητή ευθεία που σχηματίζει ο ισθμός της πρώην Τριοπίου νήσου.

Σε κάποια πλαίσια το σύμβολο 2 εμφανίζεται “να βλέπει” προς την Καρία, έχοντας αριστερά του την ασπίδα-τροχό. Δηλαδή έχει πίσω του τη θάλασσα που περικλείει νησιά, σαν κουκκίδες, σε διαφορετικά σημεία το καθένα: την Τριόπιο νήσο, όπως και τις Κυκλάδες που αναφέρω πιο κάτω.

Υπάρχει επαλήθευση για τις υποθέσεις αυτές στο δίσκο; Μάλλον ναι.

Στη Β΄ πλευρά του δίσκου, στο πλαίσιο 6 (με κατεύθυνση από την περιφέρεια προς το κέντρο) τα σύμβολα είναι 16, 23, 18, 43.

Αν αντιστοιχίσουμε:

α) το σύμβολο 16 (ό κυνόδους), με την έννοια “κοινῶ δούς” = “γνωστοποιῶ (ανακοινώνω) περιγράφοντας”, ή με τη λέξη “πειρά” (άκρη),

β) το σύμβολο 23 (ή αἶρα), με την έννοια “σφύρα” (“γη που μοιάζει με σφύρα”, “γη σα σφύρα”)

γ) το σύμβολο 18 (ή γωνία), με την έννοια “γωνίτσα γης”

δ) το σύμβολο 43 (ή κύρβις), με την έννοια “γεωγραφικός χάρτης” ή “δέλτος”, “πινακίς νόμων και αποφάσεων”, ή με τη λέξη “τριάς” = τριάδα, που συνηχεί με τη λέξη “τριοιάς” = “του νήματος”,

καταλήγουμε στη φράση: ”Κοινῶ, δούς. Αἶρα, γωνία κύρβιδι” = “Γνωστοποιῶ (την υπόθεση) περιγράφοντας. Η σφύρα (η γη που μοιάζει με σφύρα) είναι μια γωνίτσα (γης) στο γεωγραφικό χάρτη”.

Και στις δύο πλευρές του δίσκου ο αφηγητής «δίνει» τις περιοχές περιγράφοντας τις και όχι ονομαστικά. Δεν αναφέρεται ρητά ούτε στην Τριόπιο νήσο, ούτε σε άλλη περιοχή της Καρίας και αυτό -πιστεύω- ισχύει σαν επαλήθευση του νοήματος της φράσης του πλαισίου 6, όπως την απέδωσα!

- “Πειρά, αἶρα. Γωνία κύρβιδι” = “**Η άκρη, είναι η γη. Η γωνία στο γεωγραφικό χάρτη**”

- “Πειρά αἶρα· γῶν οἶα τριοιάς” = «**Η γη είναι η άκρη· σαν (άκρη) του νήματος**».

Αν η ερμηνεία αυτή είναι σωστή, ο αφηγητής εξιστορεί (και) μια υπόθεση σχετική με κάποια γη (την πρώην Τριόπιο νήσο, αφού αυτή μοιάζει με σφύρα). Γη, που είναι σε σημείο στο “γεωγραφικό χάρτη” που συνέταξε.

Γενικά ο αφηγητής δείχνει να υποδεικνύει μέρη που μοιάζουν να διχοτομούνται από τη θάλασσα και να διαθέτουν ασφαλή φυσικά λιμάνια. Βέβαια τρινακρίες, όπως το σύμβολο 44 και φοίνικες, όπως το σύμβολο 37, υπάρχουν σε πολλά νησιά του Αιγαίου. Δεν επαρκούν λοιπόν ούτε τα σύμβολα του δίσκου, ούτε οι προτάσεις που προκύπτουν από τα πλαίσια, για να καταλάβουμε τα νησιά που “σηματοδοτεί” ο δίσκος. Μόνο ο συνδυασμός πολλών στοιχείων μπορεί να οδηγήσει σε ένα συμπέρασμα. Υποθέσεις βέβαια, μπορούμε να κάνουμε. Όπως ότι με το σύμβολο 37 μπορεί να υποδηλώνεται το όρος «Φοίνιξ» στην Καρία και με το σύμβολο 14 τα όρη Αντίκραγος και Κράγος στην Καρία (ο Κράγος είναι νότια του Αντίκραγου), ή/και το μεταξύ τους οροπέδιο “Mendos”, που βρίσκεται σε υψόμετρο 1.220 μέτρα πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας, ή το γνωστό φαράγγι “Ören Canyon”, ή την κοίτη του ποταμού Ξάνθου (“Eşen Çayı”),

μήμημα του οποίου ρέει στο οροπέδιο, ή τα “ιερά άκρα”, ή την πιο ψηλή κορυφή του Κράγου (που βρίσκεται 600 μ. περίπου πιο ψηλά από το οροπέδιο Mendos), ή την πεδιάδα του Ξάνθου.

Στην απόληξη του Κράγου πάνω στη θάλασσα, υπάρχουν επτά ψηλές κορυφές -που όμως δείχνουν να είναι οκτώ- και προβάλλουν σαν απόκρημνα ψηλά ακρωτήρια (τα λεγόμενα “ιερά άκρα”). Το δάρι που σχηματίζουν τα νύχια του αετού, ίσως δηλώνει τις 8 κορυφές που φαίνεται να έχει το όρος Κράγος (η σημερινή ονομασία του Κράγου είναι Yedigöller: “επτά ακρωτήρια”, “επτά άκρα”).

Από μια κορυφή του Αντίκράγου κοντά στη θάλασσα που σήμερα λέγεται "the edge" (η άκρη), βλέπει κανείς δεξιά (βόρεια) τη λιμνοθάλασσα Oludeniz, ενώ μπροστά του (δεξιά κι αριστερά) προβάλλουν δύο προεξοχές γης, που μοιάζουν με κυνόδοντες και μοιάζουν και με το σύμβολο 16.

Λίγο πιο βόρεια, προς την Oludeniz, υπάρχει σπήλαιο μπροστά στη θάλασσα (Kabak koyu magarası), που ίσως εικονίζεται με το σύμβολο 9 (όλα τα παραθαλάσσια σπήλαια της περιοχής είναι “ντυμένα σα νύφες” και περιζωσμένα με επάλληλες στρώσεις ασβεστολιθικών πετρωμάτων, σα στρόβιλοι. Τα σύμβολα 9 και 20 ίσως λοιπόν υποδεικνύουν και τα σπήλαια αυτά). Αρχαίες πόλεις της περιοχής ήταν τα Πίναρα, χτισμένα στους βόρειους πρόποδες του Κράγου, τα Σίδυμα στο σημερινό οροπέδιο Kizilbel (κόκκινο φτύρι), ενώ τα Πάταρα και το Λητώων στην ενδοχώρα (ιερό τη Λητούς, της Αρτέμιδος και του Απόλλωνα), στους νότιους πρόποδες του.

Το Λητώων ήταν από τα πιο σημαντικά θρησκευτικά κέντρα της Λυκίας και στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς του δίσκου (από το κέντρο προς την περιφέρεια), διαβάζουμε τα σύμβολα 5, 23, 37, 2 και σαν: “Πεδιώ έπιστέφει· φοινικίων ακροφύλαξ” = “Η Λητώ έπιστέφει· ακροφύλακας των φοινίκων”.

Ο αφηγητής τοποθετεί επομένως τα όρια εξάπλωσης των φοινίκων στην αρχαία Λυκία! Αυτό φαίνεται πολύ πιθανό, αφού υπάρχει και κόλπος στην περιοχή, που ακόμα φέρει το όνομα «Κόλπος της Φοινίκης» (<https://elinis.gr/η-βιογραφία-της-λυκίας/>). Βέβαια ο ναός της Λητούς στη Λυκία ιδρύθηκε γύρω στον 8^ο πΧ αιώνα, ενώ ανασκαφές στο χώρο από αρχαιολόγους έγιναν τη δεκαετία του 1960. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι η ύπαρξη αρχαιοτήτων -όπως και του ναού- στην περιοχή αυτή θα ήταν άγνωστη στο δημιουργό του δίσκου (αν υποθέσουμε ότι ο δίσκος είναι δημιούργημα του 1850-1900 μΧ), αφού ο ναός ήταν ένα μνημείο εξαιρετικού μεγέθους και ομορφιάς, του οποίου η ύπαρξη και η τοποθεσία θα επεβίωσε στη μνήμη των περιοίκων, περιηγητών, αρχαιολόγων κλπ (<https://www.arkeolojikhaber.com/haber-letoon-kutsal-alani-likyanin-kalbinde-yeni-arkeolojik-donem-43020/>).

Οι παραθαλάσσιες πολιτείες που δηλώνονται μέσω των συμβόλων του δίσκου

Μία από τις πιθανές ερμηνείες των δύο συμβόλων στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς είναι και “Θαλάσσιες πολιτείες” (Κύτη τηθύος). Ο αφηγητής στην Α πλευρά δείχνει να υποδηλώνει τις Κυκλάδες και άλλες τοποθεσίες, όλες παραθαλάσσιες αποικίες φοινίκων, μινωϊτών, λελέγων και καρών.

Η ονομασία Κυκλάδες είχε δοθεί στα νησιά από την αρχαιότητα, επειδή σχημάτιζαν κύκλο γύρω από τη Δήλο. Οι Κυκλάδες πρωτοκατοικήθηκαν από κάρες, φοίνικες, λέλεγες και μινωϊτες. Το σύμβολο 2 είναι λοιπόν απόλυτα συμβατό με τη γεωγραφική ερμηνεία του δίσκου, αν ερμηνευτεί σαν ο “κάρας” (ο κάρ). **Δεν αποκλείεται λοιπόν ο δημιουργός του δίσκου να δείχνει σε κάποια πλαίσια, αν όχι σε όλα της Α πλευράς, και περιοχές στη στεριά, αλλά και νησιά, όπου οι μινωϊτες είχαν ιδρύσει αποικίες.** Άλλωστε το όνομα “Μινώα” το είχαν πολλές παραθαλάσσιες πόλεις που ίδρυσε ο Μίνωας (ή οι απόγονοί του) στην Πάρο, Σίφνο, Αμοργό, ακόμα και στην Κέρκυρα, Μονεμβασιά, Γάζα και Σικελία (Ηράκλεια Μινώα) κλπ.

Όπως ανέφερα στον “Πρόλογο”, στο πλαίσιο 29 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο, ή στο πλαίσιο 3 από το κέντρο προς την περιφέρεια), ο αφηγητής έχει στριμώξει το συμβ. 12 πάνω από το συμβ. 2. Αφού πρόσεξα καλά το δίσκο, σχημάτισα την άποψη πως δεν το έκανε επειδή δεν είχε προβλέψει επαρκή χώρο, αλλά επειδή ήθελε να επισημάνει τη θέση του, στην Κρήτη προφανώς, έχοντας πίσω του τις Κυκλάδες, με το βλέμμα στραμμένο προς την Αίγυπτο. Γιατί όμως προς την Αίγυπτο; Οι κρήτες, όπως και οι κάρες, είχαν στενές σχέσεις με τους αιγύπτιους. Μάλιστα οι κάρες, σα μισθοφόροι, υπηρέτησαν σε αυλές των φαραώ, όπως και στις Σάρδεις. Ο αφηγητής δηλώνει και λάτρης του Ρα, όπως θα εξηγήσω στην 2η απόδοση του κειμένου της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, λογικό λοιπόν να δείχνει το κεφάλι του συμβόλου 2 στραμμένο προς την Αίγυπτο.

Στο πλαίσιο 29 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), τα δύο δέρματα ζώου (το σύμβολο 27) είναι τα ίδια που εικονίζονται και στο πλαίσιο 17 της Α πλευράς, με τη διαφορά ότι η θέση του αφηγητή και η φορά των δερμάτων αλλάζει (τα δέρματα είναι ανάποδα στο πλαίσιο 29). Έτσι στο πλαίσιο 29 ο αφηγητής βρίσκεται νότια, έχοντας βόρεια του τις Κυκλάδες, ενώ οι περιοχές που εικονίζονται με τα δύο αυτά δέρματα βρίσκονται νότια των Κυκλάδων.

Οι ανάποδες απολήξεις των δύο δερμάτων πρέπει να συμβολίζουν δύο παραλίες γης που ενώνονται. Ίσως τη διώρυγα του Σουέζ, ή ίσως την αραβική χερσόνησο και την αφρικανική ήπειρο, όπου υπήρχαν ελληνικές αποικίες

(σε Αίγυπτο και Λιβύη). Αν είναι έτσι, το σύμβολο 2, που στο δίσκο φαίνεται να βρίσκεται νότια ή νοτιοανατολικά των κυκλάδων, θα συμβολίζει τη θέση του αφηγητή στη Φοινίκη τώρα προφανώς, με την οποία οι μινωίτες είχαν επίσης στενές εμπορικές επαφές, ενώ το σύμβολο 21 ίσως υπονοεί -αρκετά αφαιρετικά βέβαια- τις δύο ηπείρους: Ευρώπη και Αφρική, που χωρίζονται μέσω του πορθμού του Γιβραλτάρ, όπου είχαν φτάσει έλληνες και φοίνικες. Το κεντρικό τμήμα του συμβ. 21, με την υποδοχή που έχει -για να μπει στέλεχος-, υποδοχή που λεγόταν «αυλός», παραπέμπει σε πέρασμα (πορθμό, πόρο), ενώ το κεντρικό του επίμηκες τμήμα θυμίζει γέφυρα (όπως λεγόταν και ο πόρος).

Αναφορά στις Ηράκλειες στήλες γίνεται και με λογοπαίγνιο, όπως προανέφερα στο κεφάλαιο “πώς παιζόταν ο δίσκος”. Πιστεύω λοιπόν ότι η αναφορά στο Γιβραλτάρ, αν γίνεται αναφορά, θα σχετίζεται με αποικίες φοινίκων (ίσως και με ταξίδια μινωιτών), γιατί προς το τέλος και των δύο αυτών πλαισίων (29 και 17) εικονίζεται και το σύμβολο 37, του φοίνικα, δίπλα στο σύμβολο 35, του φύλλου, που σε συνδυασμό υπονοούν και “το εθνικό φύλο” των φοινίκων.

Υπέθεσα ότι με το ίδιο σύμβολο (21) θα εικονίζεται ο ισθμός της Κορίνθου στο πλαίσιο 17. Όμως το σύμβολο 21 που “ΣΤΡΕΦΕΤΑΙ”, σε συνδυασμό με τον «ΑΥΛΟ», την υποδοχή που έχει, για να μπει ένα στέλεχος, μου δημιούργησε την εντύπωση ότι ο αφηγητής είχε κατά νου να αποδώσει και την αλλαγή φοράς του ρεύματος στον πορθμό του Ευρίπου, υποδηλώνοντας έτσι τον Ευβοϊκό κόλπο (αυλός = πορθμός, πόρος). Στο ακρωτήριο Καφηρέας της Εύβοιας ναυάγησαν πολλά πλοία (περσών και ελλήνων), προφανώς και φοινίκων θαλασσοκρατόρων. Εξηγείται λοιπόν η παρουσία του συμβόλου 21 και σαν “κτείς” (αυτός/αυτή που έχει σκοτώσει”). Επίσης το σύμβολο 27 δείχνει ένα κοίλο -και από τις δύο πλευρές- δέρμα ζώου (αμφίκουλο). Εις διπλούν, το σύμβολο αυτό ερμηνεύεται -στον πληθυντικό- και σαν “(κοίλα) δέρα”. Μπορεί λοιπόν το σύμβολο εδώ να υπονοεί τα “Κοίλα” Ευβοίας: αρχαία περιοχή (ή πόλη), της οποίας η τοποθεσία παραμένει ως σήμερα άγνωστη και εικάζεται ότι εκτεινόταν από το ακρωτήριο Καφηρέας μέχρι την Κύμη.

Αν στρίψουμε το χάρτη της Ελλάδας κατά 90 μοίρες από αριστερά προς τα δεξιά, η Κρήτη εμφανίζεται σαν όρθια γυναίκα καταμεσής στη θάλασσα και μπροστά της αντικρύζει τις Κυκλάδες. Ο αφηγητής μας καθοδηγεί να φανταστούμε ότι βρίσκεται στην Κρήτη (έχοντας πίσω του τις Κυκλάδες) ενώ ο ίδιος βλέπει προς την Αίγυπτο. Η πιθανή του θέση είναι το ύψωμα “Κεφάλα” στη Σητεία. Η τοποθεσία αυτή συνάδει με το σύμβολο 2 (κεφαλή, κάρ). Ο αφηγητής, σα να είχε εναέρια πανοραμική θέα, σαν άλλος Ίκαρος, δείχνει πρώτα το σύμβολο 2 (τον άντρα) και πίσω του δείχνει τον τροχό, σα να ήταν (ο τροχός) το πλέγμα (νεφέλωμα) των Κυκλάδων.

Βέβαια στην αρχαιότητα δεν υπήρχε η δυνατότητα να δει κανείς τις Κυκλάδες από ψηλά, εκτός αν ήταν ο .. Ίκαρος, ή είχε τη δυνατότητα να “πετάξει” με υπερφυσικό τρόπο.. Εντύπωση προξενεί λοιπόν και η ακριβής απεικόνιση της θέσης των νησιών, αν έγινε την εποχή του χαλκού. Εν πάσει περιπτώσει ο αφηγητής δείχνει να υποδεικνύει τη Μήλο, Σαντορίνη, Νέα Καμμένη, Ίο, Κάραβο, Τρία Αδέλφια, Κέρο και τα νησιά Κουφονήσι, Σχοινούσα, Ηρακλειά, ή ίσως την Άργιλο. Πρώτοι κάτοικοι των Κυκλάδων, όπως προανέφερα, θεωρούνταν άλλωστε οι φοίνικες κάρες, κρήτες και δωριείς.

Η Σαντορίνη με τη Θηρασία και το Ασπρονήσι είναι απομεινάρια του νησιού που στην αρχαιότητα λεγόταν “Στρογγύλη”. Το νησί αυτό ανατινάχτηκε το 1613 πΧ, αφήνοντας τα σημερινά υπολείμματα: τις νησίδες Παλιά, Μικρή και Νέα Καμμένη την Καμμένη Γεωργίου του Α΄, την Καμμένη του Φουκέ, την Αφρόεσσα και τη Δάφνη. Όλα αυτά τα νησιά σταδιακά μεγάλωναν και ενώθηκαν, εκτός από την Παλαιά Καμένη. Ενώθηκαν σε ένα όλον, όπως δείχνει το σύμβολο 12: το σύμβολο σα νεφέλωμα με τις επτά κουκκίδες. Τα σπίτια στο νησί είναι χτισμένα αμφιθεατρικά σε βραχώδη υψώματα, στολίζοντας τις άκρες των υψωμάτων σαν κάπες, όπως το σύμβολο 9. Η κορυφή του βράχου-ακρωτηρίου “Σκάρος” κοντά στο Ημεροβίγλι, θυμίζει το σχήμα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς του δίσκου.

Στο πλαίσιο 25 της Β πλευράς, διαβάζουμε τη φράση και σαν:

“Πειρά/αἶρα/γωνία/Τρίτωνος” = “Πυρρά ἔρα, γῶν οἶα (ἔρα) Τρίτωνος” = “Κόκκινη γη λοιπόν, όπως η γη του Τρίτωνα”.

(Γη του Τρίτωνα ήταν η Σαντορίνη, που του δόθηκε δώρο και όντως μία παραλία της, «η κόκκινη παραλία», έχει κόκκινο χρώμα)

ή
“Μήλη/σφῦρα/γωνία/Τρίτωνος” = “Μύλ' η Σφῦρα, γῶν οἶα (μύλη) Τρίτωνος” = «Η Σφύρα είναι μυλόπετρα, σαν τη μυλόπετρα του Τρίτωνα».

(Η Σαντορίνη επί τουρκοκρατίας λεγόταν “Μικρός Μύλος” λόγω του σχήματός της, άρα ο αφηγητής εννοεί τη Σαντορίνη, **Αν βέβαια ο δίσκος ΔΕΝ είναι** της εποχής του χαλκού).

Στο πλαίσιο 23 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση σαν: “Υψι κόμη. Κυκλάς. Μήλη (“μύλη”: μυλόπετρα), ρυμοί. Οινάς, γωνία (“γῶν οἶα”: είναι λοιπόν σαν), μήλη (“μύλη”: μυλόπετρα)” = “Ψηλά υπάρχει κωμόπολη. Κυκλάδες. Μυλόπετρα, σειρές γης. Ο αμπελώνας (η Σαντορίνη) είναι λοιπόν σα μυλόπετρα (σαν τη

Μήλο)”. Η Σαντορίνη φημιζόταν από την αρχαιότητα για το κρασί της. Ο αφηγητής παρομοιάζει τα νησιά που παρήγαγαν κρασί, με περισσότερι, αφού “Οίνας” ήταν το “περιστέρι”, αλλά και ο “αμπελώνας” (από τη λέξη “οἶνος”).

Η νέα Καμμένη έχει θόλο, το Ναυτίλο, που μοιάζει με το θόλο του συμβόλου 24, το θόλο της λάρνακας. Στο πλαίσιο 5 της Β πλευράς από περιφέρεια προς κέντρο, διαβάζουμε τη φράση και σαν: “Ξῖφος/Θόλος/στρόβιλος/Κυκλάς” = “Ξῖφ' ὦς Θόλος, στρόβιλ' ὦς, Κυκλάς” = “Στις Κυκλάδες υπάρχει θόλος (που υψώνεται) σαν ξίφος, σα στρόβιλος”.

Η Μήλος έχει και αυτή πεταλοειδές σχήμα και φυσικό λιμάνι.

Στο πλαίσιο 9 της Α πλευράς, τα σύμβολα 31, 26, 35 ερμηνεύονται και σαν “αἰεὶ τ' ὦς μυλλή Μήλος” = “Η Μήλος ήταν πάντα στραβή” (αν το συμβ. 35 αποδίδει το δέντρο “μίλος”, το όνομα του δέντρου συνηχεί με το όνομα του νησιού). Και στο επόμενο πλαίσιο (10) της Α πλευράς, τα σύμβολα 41, 19, 35, ερμηνεύονται και σαν “ὦς τ' οὖν κλῶναξ, Μήλος” = “η Μήλος μοιάζει με διχαλωτό κλαδί”.

Η Ίος έχει τον σπειροειδώς περιφραγμένο αρχαιολογικό οικισμό “Σκάρκος”, τον οποίο θυμίζει το σχήμα του δίσκου. Το σύμβολο 4, ο δεσμώτης, ο “ὄμηρος”, παραπέμπει και στον Όμηρο, του οποίου ο τάφος βρίσκεται στην Ίο. Αν σταθεί κανείς σε ψηλό σημείο στη δυτική άκρη (στην κεφαλή) της Κω με το βλέμμα στραμμένο προς την Καρία, πίσω του έχει τις Κυκλάδες, όπως δείχνουν τα σύμβολα 2 και 12 στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς. Η Ίος συμβολίζεται με το σύμβολο 4.

Στο πλαίσιο 26 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση και σαν “Υψι κόμη. Κόρη νῆ, Ίος” = “Ψηλά υπάρχει κωμόπολη. Η νέα (μας) αποικία, είναι τώρα η Ίος”.

Κάραβος, Καρδιώτισσα και τρία Αδέλφια. Τα νησιά αυτά βρίσκονται ανάμεσα στη Σίκινο και τη Φολέγανδρο. Στο πλαίσιο 13 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, ο αφηγητής δείχνει τα σύμβολα 11 και 39, που μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιστοιχούν στα νησιά αυτά. Αν το σύμβολο 11 εκληφθεί σαν τόξο, θα εκφράζει την τοξοειδή στοίχιση των τριών αυτών νησιών. Αν εκληφθεί σαν κάραβος, θα υπονοεί το πρώτο νησί από τα τρία. Το σύμβολο 39 μπορεί κάλλιστα να υπονοεί το τρίτο νησί, αφού εικονίζει έναν κορμό από τον οποίο προβάλλουν τρία πέταλα άνθους. Από μία κοινή ρίζα, από έναν κοινό κορμό φύονται και τα αδέλφια. Βέβαια οι ονομασίες των νησιών μπορεί να διέφεραν στην αρχαιότητα αλλά, όπως προανέφερα, ερμήνευσα το δίσκο σαν επινόηση κλασικιστών.

Κουφονησί, Σχοινοῦσα, Ηρακλειά. Στο πλαίσιο 19 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, ο αφηγητής δείχνει να στέκεται στο νότιο άκρο της Αμοργού, βλέποντας προς την Κρήτη. Πίσω του έχει τις Κυκλάδες (το σύμβολο 12) και συγκεκριμένα τα δύο νησάκια μπροστά από την Κέρο, που μοιάζουν με το δάρι στα πόδια του αετού. Πίσω από αυτά, σαν κέρας, απλώνονται τα τρία αυτά νησιά, που υποδηλώνονται με το σύμβολο 26 (το κέρας). Η πλάγια γραμμή στο σύμβολο αυτό, δείχνει να σηματοδοτεί την Άργιλο. Την ουσία του πηλού, αλλά και την Κέρο: η πλάγια γραμμή δηλώνει γενική: (τό κέρας) – (του) κέρω. Παρηχητικά, η Κέρος.

Φυσικά ο αφηγητής θα θυμάται και μέρη της πατρίδας του, της Κρήτης, συγκρίνοντάς τα με τις περιοχές που αναφέρει. Ενδείξεις υπάρχουν πολλές:

- Το σύμβολο 42 που μοιάζει με πριόνι, αλλά και με το περίγραμμα της Κρήτης.

- Το σύμβολο 3 (ο δούλος ενδεχόμενα από την Κρήτη) στα πλαίσια 28 και 31 της πρώτης πλευράς. Στην Κρήτη υπήρχαν πολλοί δούλοι, την προστασία των οποίων επικαλείται ο αφηγητής, συγκρίνοντας μάλιστα την προστασία που παρείχαν αυτοί στην Κρήτη, με την προστασία που παρείχαν οι κάρες στη δική τους γη. “Οι κάρες, για να προστατεύσουν τη γη τους, σκότωσαν και τους φίλους τους, τους φοίνικες”, υπενθυμίζει ο αφηγητής. “Το ίδιο κάνουμε – ή θα πρέπει να κάνουμε- κι εμείς, αν χρειαστεί να προστατεύσουμε τη γη μας”, ή “το ίδιο κάνει και πτέρυγα μινωϊτών”, τονίζει στην Α πλευρά του δίσκου.

- Τα σύμβολα 36, 29, 22 στο πλαίσιο 5 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), θυμίζουν τη διακλάδωση της στεριάς (το ρήγμα) στον Κάραβο, έναν μακρόστενο κόλπο μήκους 100 μ. περίπου, νότια του Ρεθύμνου, ανάμεσα στον Πλακιά και την Πρέβελη, που μοιάζει με διγάλα (διχλή), όπως και το σύμβολο 22. Έτσι το πλαίσιο 5 ερμηνεύεται και σαν: “κοῦρος/ῶς/διχῆ” = κοῦρος εἰς διχῆ = “ο κλάδος (είναι χωρισμένος) σε δύο μέρη” (υπάρχει διακλάδωση). Αυτή είναι μία από τις πιθανές ερμηνείες του πλαισίου 5.

- Το σύμβολο 30 του κριού, ενδέχεται να παραπέμπει και στο “ακρωτήριο Κριός”, που υπήρχε -και υπάρχει ακόμα- και στην Κρήτη.

- Η πρώην Τριόπιος νήσος ίσως θύμιζε στον αφηγητή την αρχαία νήσο Καλυδώνα (τη σημερινή χερσόνησο Κολοκύθα), που στην αρχαιότητα χωριζόταν από τη στεριά μέσω στενού πόρου, όπως μέσω στενού πόρου χωριζόταν και η πρώην Τριόπιος νήσος από την πρώην Κνιδία χερσόνησο (υπήρχε γέφυρα, όπως προανέφερα, που συνέδεε τις στεριές).

- Μπροστά από την αρχαία πόλη της Ολούντος στην Κρήτη υπήρχε (υπάρχει ακόμα) λιμνοθάλασσα, που ίσως θύμιζε στον αφηγητή τον -σα λιμνοθάλασσα- πόρο της Τριοπίου, ή τη λιμνοθάλασσα Oludeniz στην Καρία (άγνωστο το αρχαίο της όνομα).

- Νότια της περιοχής Oludeniz υπάρχει μια αιχμηρή προεξοχή γης, που μοιάζει με το σύμβολο 16 (κυνόδοντα ή αιχμή).

Η Ολούς της Καρίας φημιζόταν για τα ορυχεία ακονόπετρας (ασβεστόλιθου, με την οποία ακόνιζαν μαχαίρια, λεπίδες κλπ.), **αλλά και για την παραγωγή και εμπορία πορφύρας. Και η Ολούς της Κρήτης όπως και άλλες περιοχές στο νησί φημιζόταν για τον ίδιο λόγο** («Από τους μινωίτες στο Βυζάντιο» <https://agonaskritis.gr/πορφυρά-από-τους-μινωίτες-στο-βυζάντι/>). **Οἴμοι, ὡς τ' οὔν πηγὴ τηθύων!** (υπάρχουν ζώνες, σαν πηγὴ οστράκων), **αναφωνεῖ ο αφηγητής στο πλαίσιο 11 της πρώτης πλευράς, ενώ στη δεύτερη πλευρά του δίσκου υπάρχει το σύμβολο του οστράκου (συμβ. 20), που δείχνει -λόγω σχήματος- να ανήκει στην οικογένεια των μουρικιδών** από τα οποία παραγόταν η πορφύρα (πολύτιμο για τη μωβ χρωστική του όστρακο με υπερυψωμένη κορυφή και ανάγλυφο μανδύα με σπειροειδή χαρακτηριστικά) **και αρκετά άλλα σύμβολα που παραπέμπουν σε εργαλεία που χρειάζονται ακόνισμα** (τα σύμβολα 15, 16, 42, 44).

Τέλος ο αφηγητής έκανε λογοπαίγνιο με τα επίθετα “ώνια” (αυτή που πουλιέται) και “όνεια” (χρήσιμη). Έτσι, αν δεν έχει διαβάσει κανείς και τις δύο πλευρές του δίσκου, δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα αν κάποια γη ή κάποιο νησί από όσα αναφέρει στην Α πλευρά πουλιόταν, ή ήταν απλά χρήσιμο για κάτι που ο ίδιος σκεφτόταν να κάνει. Πιθανολόγησα ότι σκεφτόταν να κατακτήσει τα μέρη εκείνα (το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου και τα γύρω μέρη) σαν αποικία και να εγκαταστήσει δούλους να τα καλλιεργούν ή/και να επιτεθεί για να κλέψει πορφύρα (όστρακα), όπως εξηγώ στη συνέχεια.

Σημείωση: οι ονομασίες των νησιών και των περιοχών που δηλώνονται μέσω των συμβόλων αντιστοιχούν στις σύγχρονες ονομασίες τους, εφόσον ο δίσκος δημιουργήθηκε στα μέσα του 19^{ου} αιώνα μΧ. Σκόπιμο θα ήταν ωστόσο, όπως ανέφερα στον πρόλογο, να ερευνηθεί αν η Σύμη -που άλλαξε πολλά ονόματα- λεγόταν έτσι και στην εποχή του χαλκού.

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α΄ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ερμήνευσα το θέμα της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο μόνο μία φορά, δίνοντας στο θέμα την ονομασία “Το τραγούδι των οστράκων” (οἴμη τηθύων).

Ο αφηγητής δείχνει να εμποτεύει την περιοχή που τον ενδιαφέρει στην Καρία και να σταθμίζει τα πλεονεκτήματα της διαμόρφωσης του εδάφους: ορύγματα, όρη, ακρωτήρια (σαν όρια της στεριάς), μια χερσόνησο που έχει τρινακρία (ή/και το όρος Φοίνιξ), τα γύρω νησιά, τους πόρους (πορθμούς) κλπ., ενώ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στην παρουσία των καρών-προστατών της περιοχής. Προφανώς ψάχνει να βρει το κατάλληλο ορμητήριο (αρχικά για τον ασφαλή ελλιμενισμό και μεταγενέστερα για την εξόρμηση του στόλου του, χωρίς να γίνει αντιληπτός).

Σκοπός του δείχνει να είναι η κλοπή οστράκων, αφού κάνει λόγο για μικρά σκάφη κατάλληλα να πραγματοποιούν ελιγμούς σε στενούς χώρους, όπως οι πόροι/πορθμοί. Και στον «πόρο» μεταξύ της πρώην Τριοπίου νήσου και της χερσονήσου της Κνίδου γινόταν εντατική καλλιέργεια οστράκων, που έμοιαζε μάλιστα με τραγούδι («Κ΄ ὡς οἴμη, τηθύων ἀσπίς!»), λέει ο αφηγητής στο πλαίσιο 6).

Από το πρώτο κιάλας πλαίσιο χαρακτηρίζει «χρήσιμο» όχι τον πόρο της Σύμης, την οποία κατονομάζει, αλλά της Τριοπίου, χωρίς να την κατονομάζει: “**Η Καρία προστατεύει και τον πόρο στη Σύμη, όπως και (τον πόρο) στη γη που μας χρησιμεύει**”, μονολογεί, ενώ στο δεύτερο πλαίσιο εξηγεί γιατί του χρησιμεύει η άλλη γη με τον πόρο της: επειδή έχει και όρυγμα (μικρό φυσικό λιμάνι) σαν ασπίδα προστασίας για μικρά σκάφη, που είναι κατάλληλα για ελιγμούς σε περιορισμένο χώρο!

Στην Α πλευρά χαρακτηρίζει τον ημικυκλικό λιμενοβραχίονα απέναντι από την πρώην Τριοπίο νήσο σαν «αμπελώνα», «κρίκο», «παρακλάδι», «γωνίτσα γης», «σύνορο (της γης)», «μισοφέγγαρο», «κέρασπι», φυλάκιο (ώρειον), «αμυντήριο», «προπύργιο/αυλόγυρο» (ἔρκος), ««θραύσμα» και «περιδέραιο» (δειρή), ενώ στη Β πλευρά στο πλαίσιο 16 και σαν «αἴγλη» (φωτοστέφανο).

Σημείωση: Η αναφορά του αφηγητή σε «αμπελώνα» αφήνει να εννοηθεί ότι η παράλια περιοχή της Κνίδου απέναντι από την πρώην Τριοπίο νήσο (το σημερινό Τεκίρ) δεν είχε μετατραπεί ακόμα σε οικισμό, αλλά οι ντόπιοι κάρες που την προστάτευαν, τη χρησιμοποιούσαν για αμπελοργία (έχοντας ενδεχόμενα και μινωίτες δούλους). Η εποχή συνεπώς στην οποία ο αφηγητής αναφέρεται, θα είναι παλαιότερη του εποίκισμού της Κνίδου από δωριείς. Πρόβλημα χρονολόγησης δημιουργείται επίσης και με τον κυκλικό ναό που ο αφηγητής αναφέρει στη Β πλευρά (στο τραγούδι του φωτός), όπως εξηγώ τη συνέχεια, στην ανάλυση της Β πλευράς.

Την ίδια την πρόην Τριόπιο νήσο την περιγράφει -λόγω του σχήματός της- σαν «πόδον», «μικρή (και «κοντινή») προκουμαία», «σφύρα», αλλά και σαν «πτέρυγα γης» (σαν πτέρυγα στεριάς: της χερσονήσου της Κνίδου). Οι περιγραφές του αφηγητή συμφωνούν απόλυτα με το σχήμα και των δύο αυτών περιοχών, όπως διαπιστώνει κανείς αναζητώντας τες στο χάρτη (<https://www.searchculture.gr/aggregator/edm/DigDounis/000205-41125>).

Οι κάρες και οι φοίνικες είχαν αποικίσει τα νησιά του Αιγαίου και τα παράλια της μικράς Ασίας. Ο αφηγητής αποκαλεί τους κάρες και τους φοίνικες “φίλους”. Επίσης περιγράφει τους κάρες σαν “εξαιρετικούς προστάτες”, αλλά και αδίστακτους, ακόμα και με τους φίλους τους φοίνικες, τους οποίους είχαν σκοτώσει (το ίδιο διαβάζουμε στο Θουκυδίδου Ιστορία 1.7.1-1.8.2: “οι πειρατές ασκούσαν την πειρατεία και μεταξύ τους και εναντίον όλων εκείνων που ζούσαν στα παράλια χωρίς να είναι ναυτικοί”). Σε άλλη ερμηνευτική εκδοχή, η ίδια φράση, “φίλον φοινίκιον κτείς”, αποδίδεται και σαν “φύλον φοινικούν κτείς”, σαν οι κάρες να είχαν σκοτώσει το “κόκκινο εθνικό φύλο” (την κόκκινη φυλή), τους ρώς. Δεν αποκλείεται ούτε αυτό, δεδομένου ότι οι κάρες είχαν αποικίες και στη μαύρη θάλασσα, εκτός αν ο αφηγητής σαν “κόκκινο φύλο” εννοεί τους φοίνικες.

Οι κάρες ήταν μισθοφόροι και πειρατές, είναι εύλογο λοιπόν να εμφανίζονται σαν αδίστακτοι. Το σύμβολο 21 το ερμήνευσα σαν “κτείς” (έχει σκοτώσει), ερμηνεύεται όμως και σαν “πανούργος” (στρόφις), όπως εξήγησα στο κεφάλαιο «εξήγηση συμβόλων». Και οι δύο εκδοχές είναι συμβατές με τις ιδιότητες που αποδόθηκαν στους κάρες: αφενός φρουροί-φύλακες και μισθοφόροι που σκοτώνουν, κι αφετέρου δόλιοι και πανούργοι.

Η αφήγηση κλείνει «κυκλικά», αφού η αναφορά του αφηγητή στον πόρο της Σύμης στο πλαίσιο 1 (Κάρ ἄσπισ κ' αὐλῶ Σύμη, γ' ὄνειά), σχετίζεται με την αναφορά του στον ίδιο πόρο, στα τελευταία πλαίσια (30 και 31: «κ' αὐλῶ Σύμη πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ῶ-» ή «κ' αὐλῶ Σύμη δόρυ, ἰλλός, ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ῶ-»).

Τα ερωτήματα που προκύπτουν σχετικά με τον πόρο της Σύμης είναι τα εξής:

1) προασπίζονται άραγε ήδη την περιοχή στον πόρο της Σύμης κάποιοι μινωῖτες, σα φύλακες, όπως και κάρες;

Ο αφηγητής στο πλαίσιο 31 δείχνει να σκέφτεται σχετικά με τον πόρο στη Σύμη:

α) «υπάρχει και πτέρυγα μινωϊτών δούλων» (πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ὡς) ή «υπάρχει και πτέρυγα μινωϊτών αντί για ἴλη ιππικού (ή: αντί για σώμα στρατού)» (πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ἴλης)

β) «υπάρχει ισχυρός στρατός όπως κι ένας αλλήθωρος» = «δόρυ, ἰλλός, ἀνθ' ὡς»

(ο αφηγητής κάνει λόγο για έναν αλλήθωρο αρχηγό μινωϊτών και στη Β πλευρά, αποκαλώντας τον «φίλο» του, καταγόμενο από τη Σητεία)

γ) «είναι κι ο στρατός τους (είναι κι ο στρατός μας)» = «δόρυ ἑόν ἀνθ' ὡς» (ο αφηγητής, σαν κρητικός, ήταν δωριεύς)

δ) «Οι καλύτεροι δωριείς!» = «Δωριέων ἄνθος!»

ε) «δ' ὄρια ὕων ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ῶ-» = «είναι και το σύνορο των δικών μας»

Αν είναι έτσι, ο αφηγητής ίσως φοβόταν να χρησιμοποιήσει τον πόρο της Σύμης «σαν όχημα», επειδή φυλασσόταν από ισχυρό στράτευμα, από «δόρυ». Στο πλαίσιο 31 -με άλλη ερμηνεία- δείχνει να σκέφτεται: “πτέρυξ μη νοῖς ἀνθ' ὡς” = «πτέρυγα, μη σκεφτείς να κάνεις κι εσύ το ίδιο», δηλαδή «πτέρυγα, μη σκεφτείς να σκοτώσεις τους κάρες, όπως σκοτώνουν αυτοί τους φοίνικες (μη σκεφτείς να προκαλέσεις σύρραξη με τους εχθρούς)». Τους κάρες, τους αναφέρει και στα προηγούμενα και στα επόμενα πλαίσια.

Αναφορικά με τα υπό α και β, μου φαίνεται πολύ πιθανή η ύπαρξη στρατού σε μέρη όπου καλλιεργούνταν όστρακα, και μάλιστα στρατού μισθοφόρων, αφού ο τακτικός καρικός στρατός θα έπρεπε να διαφυλαχθεί για τις κατεξοχήν πολεμικές επιχειρήσεις (κατακτήσεις και άμυνα).

2) περιμένει ο αφηγητής να έρθουν δούλοι (μινωῖτες) σαν ενισχύσεις του στόλου του, σκεπτόμενος ότι και αυτοί μπορούν να υπερασπιστούν τον πόρο στη Σύμη, όπως οι αντίπαλοί του μισθοφόροι μινωῖτες;

Η φράση του πλαισίου 31 που ερμηνεύεται και σαν: «κ' ὄπ' εἴλωσ ἀνθ' ὡς» = «το ίδιο κάνουν οι δούλοι όπου κι αν βρεθούν», πρέπει να συνεκτιμηθεί με τη φράση του πλαισίου 16 της Β πλευράς «Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο σαν τριπλό (τριμορφο) ον»: αν ο αφηγητής περίμενε την άφιξη δούλων, δε θα τους αποκαλούσε «αγαπημένη οπισθοφυλακή» όπως αποκάλεσε τους θεούς, και συγκεκριμένα το Δία. Η μόνη άλλη πιθανή «αγαπημένη οπισθοφυλακή» θα ήταν γι' αυτόν είτε οι συντοπίτες του τριχάϊκες είτε οι τριφύλιοι, εκτός αν σα μόνη «αγαπημένη οπισθοφυλακή» εννοούσε την πλανητική σύνοδο που θα λάμβανε χώρα την επόμενη νύχτα, αφού σ' αυτήν θα συμμετείχε και ο (πλανήτης) Δίας, τον οποίο ο αφηγητής θεωρούσε προσωποποίηση του θεού.

3) σκέφτεται ο αφηγητής να μην επιτρέψει στην πτέρυγά του να εξορμήσει στον πόρο της Σύμης, όπου εκτός από σιταποθήκες υπήρχαν (καλλιεργούνταν) και όστρακα, ή να μη χρησιμοποιήσει τον πόρο της Σύμης σαν «όχημα»

(ορμητήριο, αφετηρία) για εξόρμηση σε άλλη περιοχή και να προτιμήσει αντ' αυτού τον πόρο της Τριοπίου σαν όχημα πάλι (όπως μονολογεί στο πλαίσιο 15), επειδή ο πόρος αυτός είχε και φυσικό λιμένα σαν όρυγμα, μέσα στον οποίο θα μπορούσαν εύκολα να κρυφτούν τα μικρά του σκάφη; (το σύμβολο 24 το ερμήνευσα και σα σκάφη, «λάρναξ», με την έννοια του μικρού σκάφους, έτσι όπως το εννόησε -πιστεύω- ο αφηγητής, που αναφέρει και την ιστορία διάσωσης του Οιδίποδα μέσα σε μια μικρή σκάφη, «όστρακο»).

Μου φαίνονται πιθανές όλες οι εκδοχές, με πιθανότερες την πρώτη και τρίτη. Ο αφηγητής, όπως θα δούμε στο πλαίσιο 2 του παρόντος, πιστεύει ότι θα τους σώσει η χρήση του λιμένα της Τριοπίου και μικρών σκαφών (Λάρναξ μυρία άσπης), όπως και το σκοτάδι, αφού στα πλαίσια 25 και 26 στο «τραγούδι της θάλασσας» δείχνει να σκέφτεται: «Εφοδος αύριο! κι η τρινακρία της γης όπως και το σκοτάδι, θα προστατεύσουν τα όστρακα!»/«Εφοδος, όσο η τρινακρία της γης και το σκοτάδι προστατεύουν τα όστρακα!», ενώ στα επόμενα πλαίσια (27, 28, 29 στο τραγούδι της θάλασσας) κάνει υπολογισμούς σχετικά με τον τρόπο εξόρμησης του στρατού του (ότι οι άντρες του πρέπει να ξεχυθούν με ορμή στη θάλασσα, σαν «ποταμὸς φωτός»), καταλήγοντας σε επίκληση της βοήθειας των θεών (στο τραγούδι του φωτός).

“Το τραγούδι των οστράκων” (οἴμη τηθύων)

1 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2/12/13/1/18 με πλάγια γραμμή = Κάρ/άσπης/καυλός/εἴμι/γωνία =

Κὰρ ἄσπης κ' ἀὐλῶ Σύμη, γ' ὄνεϊα.

Η Καρία προστατεύει και τον πόρο στη Σύμη και (τον πόρο) στη γη (στη νήσο) που μας χρησιμεύει.

{Η Σύμη σαν νήσος είναι θηλυκού γένους. Νήσος = γη. Σε δοτ. είναι: στη Σύμη και στη νήσο, και στη γη}

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 1 αποδίδεται και σαν: Υψίκομος/θέει (τρόχις)/ἦλοι (καυλός)/εἴμι/γωνιαίου =

“Υψι κῶμος θέει - Υψι κῶμος τρόχις· εἴλει-, κ' ἀὐλῶ Σύμη γονή ἐοῦ!

Η παρέλαση τρέχει ψηλά -Η παρέλαση ψηλά είναι προάγγελος (μας προστατεύει)- ενώ στον πόρο της Σύμης είναι κι ο γιός του!

{το νόημα της φράσης «είναι κι ο γιός του», το εξηγεί ο αφηγητής στο τελευταίο πλαίσιο (31) της παρούσας πλευράς}

2 πλαίσιο (3 σύμβολα): 24/40/12 = Λάρναξ/μηρία/άσπης =

Λάρναξ μυρία άσπης.

(Κι) ένα μικρό σκάφος (μια σκάφη) είναι ισχυρή προστασία.

(ο αφηγητής σκέφτεται προφανώς ότι θα μπορούσε να κλέψει τα όστρακα που τον ενδιέφεραν μόνον αν χρησιμοποιούσε μικρά και ευέλικτα σκάφη, λόγω της ιδιομορφίας της περιοχής).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 2 αποδίδεται και σαν

Ληνός/ισχία/άσπης =

Ληνός ισχύ'(ι) ἤ ἄσπης...

Και το λιμανάκι (και τ' όρυγμα) προστατεύει {Και το λιμανάκι (και τ' όρυγμα) είναι σαν ασπίδα}...

3 πλαίσιο (3 σύμβολα): 29/45/7 με πλάγια γραμμή = ἜΥς/οἴμοι/τηθίου =

ἜΗΣ οἴμη τηθίου·

Ἄλλωστε (η σκάφη) ήταν κι η ιστορία του οστράκου,

4 πλαίσιο (3 σύμβολα): 29/29/34 = κύων/κύων/κάνθαρος =

'κεῖ ὄν κείον, κάνθαρ' ὤς.

όπου κοιμόταν ένα πλάσμα μικρό σα σκαθάρι.

(εννοεί τον Οιδίποδα, που κατά μία εκδοχή σώθηκε σαν βρέφος πλέοντας μέσα σε μια σκάφη)

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 4 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

- κύων/ὔς/κάνθαρος =

'κεῖ ὄν· ὔς, κάνθαρ' ὤς.

όπου υπήρχε ένα πλάσμα· (ένας) γιός (μικρός) σα σκαθάρι.

- ὔς/ὔς/κάνθαρος =

ὑσῆς κάνθαρος.

(του οστράκου) που σώθηκε από τα νερά σα να 'ταν φορτηγίδα.

(ο αφηγητής αναφερόμενος στον Οιδίποδα που σα μωρό σώθηκε μέσα σε μία σκάφη, εννοεί ότι η μικρή εκείνη σκάφη σώθηκε απ' τα νερά σα να 'ταν μεγάλο κι αξιόπλοο καράβι. Προφανώς βασιζόταν και ο ίδιος στα μικρά του σκάφη, γι' αυτό έκανε τη σύγκριση με τη σκάφη του Οιδίποδα. Ο «ληνός» = το ὄρυγμα, η κοιλότητα, η σκάφη)

5 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2/12/4/40/33 = Κάρ/άσπις/δοῦλος/μηρία/ξίφος =

Κάρ άσπις, δ' οὔλος μυρία, ξίφ' ὤς,

Οι κάρες είναι προστάτες κι εξαιρετικά ολέθριοι, σαν ξίφη,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 5 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

Κάρ/άσπις/δεσμός/ίσχια/ξίφος =

Κάρ άσπις, δ' έσμός ισχύ'(ι) ἄ ξίφος,

Οι κάρες προστατεύουν (εδώ)· και το πλήθος τους είναι σαν ξίφος ισχυρό (σμήνος, σαν ξίφος ισχυρό),

6 πλαίσιο (4 σύμβολα): 27/45/7/12 = Δέρας/οἴμοι/τηθίου/άσπις =

δ' έρας οἴμοι τηθίων άσπις·

ενώ οι ζώνες γης ευνοούν (και) την ανάπτυξη οστράκων.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 6 αποδίδεται και σαν: Κῶς/οἴμοι/τηθίων/ἀσπῖς =

- **Κῶς, Σύμη, τηθύων ἀσπῖς!**

Η Κῶς και η Σύμη προστατεύουν τα ὄστρακα

{Η Κῶς φημιζόταν για την καλλιέργεια πορφύρας (Λ. Καραλή-Γιαννακοπούλου, Η ιστορική και αρχαιολογική μαρτυρία για την πορφύρα <https://edabyt.gr/wp-content/uploads/2023/12/Karali-Giannakopoulou-Lilian.pdf> σελ. 1/6)}

- **κ' ὡς οἴμη, τηθύων ἀσπῖς!**

κι η προστασία των οστράκων μοιάζει με τραγούδι!

(ο αφηγητής δείχνει να εντυπωσιάζεται από την ένταση της οστρακοκαλλιέργειας και τη μεθοδική, τη συστηματική προστασία των οστράκων, που προφανώς έδιναν την πολύτιμη «πορφυρή» βαφή)

7 πλαίσιο (3 σύμβολα): 27/44/8 = Δέρας/θρῖναξ/ἰμάς (Δέρας/τρίναξ/ἰμάς) =

δ' ἔρας θρῖν' ἄξ' ἡμᾶς (δ' ἔρας τρῖν' ἄξ' ἡμᾶς).

Στη γη αυτή θα μας οδηγήσει ο Φοῖνιξ ἢ: Στη γη αυτή θα μας οδηγήσει η τρινακρία.

(Σαν οροθέσιο της περιοχής ο αφηγητής αναφέρεται είτε στο ὄρος «Φοῖνιξ», ὄριο της Ροδίων Περαίας, είτε και στη χαρακτηριστική τρινακρία στο νότιο ἄκρο της χερσονήσου της Κνίδου, ΒΑ της πρώην Τριοπίου νήσου. Και μόνη η φράση αυτή, φανερώνει ότι ο αφηγητής δοκίμαζε τους παίκτες με γρίφους. Η επικρατέστερη εκδοχή για το νόημα της Α πλευράς σαν αφηγήματος είναι ότι το συμβ.44 αποδίδει τη χαρακτηριστική για τη χερσόνησο της Κνίδου «τρινακρία» στο νότιό της τμήμα, ενώ η επικρατέστερη εκδοχή για το δίσκο σαν γεωγραφικό πᾶζλ -χάρτη- είναι ότι το ίδιο σύμβολο παριστάνει το ὄρος Φοῖνιξ. Σε κάθε περίπτωση η φράση «στη γη αυτή θα μας οδηγήσει» δείχνει ότι η συγκεκριμένη περιοχή είχε κάτι ιδιαίτερο -ὄρος ἢ/και τρινακρία-, γι' αυτό ο αφηγητής την προτίμησε από άλλες).

8 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2/12/6/18/; = Κάρ/ἀσπῖς/κόρη/γωνία/; (το σύμβολο είναι σε μεγάλο μέρος σβησμένο) =

Κάρ ἀσπῖς κ' ὄρη! γ' ὄνεῖα θρῖναξ (τρίναξ),

Η Καρία προστατεύει (τη γη) και για δεξ! ο Φοῖνιξ (η τρινακρία) χρησιμεύει

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 8 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

Κάρ/ἀσπῖς/κόρη/γωνία/; =

Κάρ ἀσπῖς κ' ὄρη, γ' ὄνεῖα θρῖναξ (τρίναξ),

η Καρία και τα βουνά προστατεύουν (τη γη), ενώ ο Φοῖνιξ (η τρινακρία) χρησιμεύει

Το τελευταίο σύμβολο στο πλαίσιο 8 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) είναι σβησμένο. Σώζεται ωστόσο ένα μικρό τμήμα του περιγράμματός του, από το οποίο υπέθεσα ότι εικονίζεται το σύμβολο 44 (τρίναξ).

9 πλαίσιο (3 σύμβολα): 31/26/35 = Αἰητός/κέρας/φύλλον =

αἴη τ' ὡς κέρας φύλον.

σα φιλική παράταξη στη στεριά.

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 8 και 9 μπορούν να αποδοθούν και σαν:

(8) Κάρ/άσπις/κόρη/γωνία/; (9) Αιητός/κέρας/φύλλον =

Κάρ άσπις κ' ὄρη, γ' ὄνεία θρίναξ (τρίναξ) ἔη, τ' ὠς κέρας φύλον.

η Καρία και τα βουνά προστατεύουν τη γη, ενώ το ὄρος της ο Φοίνιξ (ενώ η τρινακρία της) χρησιμεύει σα φιλική παράταξη.

10 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2/12/41/19/35 = Κάρ/άσπις/ὄστουν /κλάδιον/φύλλον =

Κάρ άσπις, ὠς τ' οὔν κλάδιον φύλον.

Οι κάρες προστατεύουν βέβαια (τη γη) και σα φυλετικό (τους) παρακλάδι.

11 πλαίσιο (4 σύμβολα): 1/41/40/7 = Εἶμι/ὄστουν/μῆρα/τηθίον =

Εἶμι ὠς τ' οὔν μοῖρα τηθῶν!

Πορεύομαι λοιπόν κι εγώ, ὅπου η μοῖρα οδηγεί τα ὄστρακα!

(Ο αφηγητής εννοεί είτε ότι πορεύεται κατά μήκος της ακτής -ὅπου ανθούν τα ὄστρακα, δηλαδή η πορφύρα- κάνοντας παράπλου για να την εποπτεύσει, είτε ότι πορεύεται σε παραθαλάσσιες περιοχές με σκοπό να κλέψει τα ντόπια ὄστρακα).

12 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2/12/32/23/38 = Κάρ/άσπις/οινάς/σφῶρα/άνθος =

Κάρ άσπις· οινάς, σφῶρα, άνθ' ὠς (άνθ' ὦ).

Η Καρία προστατεύει τη γη· το ίδιο (την προστατεύουν) κι ο αμπελώνας κι η γη σα σφῶρα,

13 πλαίσιο (2 σύμβολα): 39/11 = ἴον/τόξον =

οἶον τόξον.

σχηματίζοντας τόξο.

Σημείωση

Η φράσεις των πλαισίων 12 και 13 μπορούν να αποδοθούν και σαν:

(12) Κάρ/άσπις/οινάς/αἶρα/ἄνθος (13) ἴον/τόξον =

Κάρ άσπις· οινάς, ἔρα, άνθ' ὠς, οἶον τόξον.

Η Καρία προστατεύει τη γη· το ίδιο κι ο αμπελώνας που είναι σαν τόξο.

(σα «γη» εννοεί την πρώην Τριόπιο νήσο)

14 πλαίσιο (6 σύμβολα): 2/27/25/10/23/18 = Κάρ/δέρας/οἶαξ/πτέρυξ/σφῶρα/γωνία =

Κάρ δ' ἔρας οἶαξ· πτέρυξ, σφῦρα, γ' ὄνεια·

Οι κάρες κυβερνάνε τη γη· (εμάς μας) χρησιμεύει η πτέρυγά της, η σφύρα,

15 πλαίσιο (2 σύμβολα): 28/1 με πλάγια γραμμή = χηλή/ῖων =

χηλίον!

η μικρή προκυμαία!

Σημείωση

1) Η φράση του πλαισίου 15 αποδίδεται και σαν:

- **χηλή ἔν ποσί!**

η κοντινή προκυμαία!

- **πόρ/οῖον**

πόρ οῖον!

(που είναι) σαν πόδι!

- **πορεῖον!**

(μας χρησιμεύει σαν) ὄχημα!

(Ο αφηγητής ίσως εννοεί ότι η πρώην Τριόπιος νήσος θα του «χρησιμεύσει σαν ὄχημα μετάβασης σε ἄλλη περιοχή», σαν αφετηρία).

2) Οι φράσεις των πλαισίων 14 και 15 σε συνδυασμό, όπως και του πλαισίου 15, μπορούν να αποδοθούν και σαν:

- (14) **Κάρ/δέρας/οἶαξ/πτέρυξ/αῖρα/γωνία** (15) **χηλή/ῖων** =

Κάρ δ' ἔρας οἶαξ· πτέρυξ ἔρα γ' ὄνεια· χηλίον!

Οι κάρες κυβερνάνε τη γη κι η πτέρυγά της χρησιμεύει· η μικρή προκυμαία!

- (15) **χηλή ἔν ποσί** =

χηλή ἔν ποσί!

Η κοντινή προκυμαία!

- (15) **πόρ οῖον**

πόρ οῖον!

που είναι σαν πόδι!

(η πρώην Τριόπιος νήσος μοιάζει με πόδι, αφού βρίσκεται στο άκρο της «κνήμης», της πρώην Κνιδίας χερσονήσου).

- (15) **πορεῖον**.

πορεῖον!

(μας χρησιμεύει σαν) ὄχημα!

16 πλαίσιο (4 σύμβολα): 2/12/31/26 με πλάγια γραμμή = Κάρ/άσπις/αιητός/κέρα =

Κάρ άσπις αιη, τ' ώς κ' έρα.

Οι κάρες προστατεύουν τη στεριά, όπως και τη γη (που μας χρησιμεύει).

17 πλαίσιο (7 σύμβολα): 2/12/27/27/35/37/21 = Κάρ/άσπις/δέρρες/φύλλον/φοινίκιον/κτείς =

Κάρ άσπις, δ' έρίσφηλον φοινίκιον κτείς.

Οι κάρες προστατεύουν (τη γη): σκότωσαν και τους μεγαλοδύναμους φοίνικες,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 17 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

- Κάρ/άσπις/δέρα/φύλλον/φοινίκιον (φοινικοῦν)/κτείς =

Κάρ άσπις δαΐρα: φίλον φοινίκιον (φῦλον φοινίκιον -φῦλον φοινικοῦν-) κτείς

Οι κάρες είναι εξαιρετικοί προστάτες: σκότωσαν και τους φίλους τους, τους φοίνικες (σκότωσαν και τους φοίνικες -και την κόκκινη φυλή-).

18 πλαίσιο (2 σύμβολα): 33/23 = ξίφος/σφῦρα =

ξίφη ώς, σφῦρα.

σαν ξίφη, (σα) σφῦρα.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 18 μπορεί να αποδοθεί και σαν: ξίφος/σφῦρα =

ξίφος, σφῦρα.

(νικώντας τους) όπως το ξίφος νικά τη σφῦρα.

(ο αφηγητής κάνει συνειρμούς ΚΑΙ για τους κάρες, βλέποντας την Τριόπιο νήσο και την πρώην Κνιδία χερσόνησο, που μοιάζουν η πρώτη με σφῦρα και η δεύτερη με ξίφος. Η φράση του πλαισίου 18 επαναλαμβάνει το νόημα του πλαισίου 5 ο.α: “Οι κάρες είναι προστάτες κι εξαιρετικά ολέθριοι, σαν ξίφη”).

19 πλαίσιο (4 σύμβολα): 2/12/31/26 με πλάγια γραμμή = Κάρ/άσπις/Αιητός/κέρα =

Κάρ άσπις αιη, τ' ώς κ' έρα.

Οι κάρες προστατεύουν τη στεριά, όπως και τη γη (που μας χρησιμεύει).

20 πλαίσιο (6 σύμβολα): 2/27/25/10/23/18= Κάρ/δέρας/οΐαξ/πτέρυξ/σφῦρα/γωνία =

Κάρ δ' έρας οΐαξ· πτέρυξ, σφῦρα, γ' όνειά·

Οι κάρες κυβερνάνε τη γη· η πτέρυγά της, η σφῦρα (μας) χρησιμεύει·

21 πλαίσιο (2 σύμβολα): 28/1 με πλάγια γραμμή = χηλή / ἴων =
χηλίον!

η μικρή προκυμαία!

Σημείωση

1) Η φράση του πλαισίου 21 αποδίδεται και σαν:

- χηλή ἔν ποσί!

η κοντινή προκυμαία!

- πόρ/οἶον = πόρ οἶον!

(που είναι) σαν πόδι!

- πόρ/οἶον = πορεῖον!

(μας χρησιμεύει σαν) όχημα!

2) οι φράσεις των πλαισίων 20 και 21 σε συνδυασμό, όπως και του πλαισίου 21, μπορούν να αποδοθούν και σαν:

- (20) Κάρ/δέρας/οἶαξ/πτέρυξ/αἶρα/γωνία (21) χηλή/ἴων =

Κάρ δ' ἔρας οἶαξ· πτέρυξ ἔρα γ' ὄνεία· χηλίον.

Οι κάρες κυβερνάνε τη γη· κι η πτέρυγά της βέβαια χρησιμεύει· η μικρή προκυμαία!

- (21) χηλή ἔν ποσί = χηλή ἔν ποσί.

η κοντινή προκυμαία!

- (21) πόρ οἶον = πόρ οἶον!

που είναι σαν πόδι!

- (21) πόρ οἶον = πορεῖον!

(χρησιμεύει σαν) όχημα!

22 πλαίσιο (4 σύμβολα): 2/12/31/26 = Κάρ/ἀσπις/αιητός/κέρρα =

Κάρ ἀσπις αἶη, τ' ὤς κ' ἔρα.

Η Καρία προστατεύει τη στεριά, όπως και τη γη (που μας χρησιμεύει).

23 πλαίσιο (7 σύμβολα): 2/12/27/14/32/18/27 = Ύψικομος/τρόχις/δέρας/δειρή/οἰνάς/γωνία/δέρας =

Ύψι κῶμος τρόχις, Δ' ἔρας δειρή, Οἰνάς, γωνία δ' ἔρας.

Η παρέλαση των πλανητών ψηλά, είναι αγγελιοφόρος. Και το περιδέραιο της γης, ο αμπελώνας, μια γωνίτσα γης.

Σημείωση:

Το πλαίσιο 23 ερμηνεύεται και σαν:

- Υψίκομος/τρόχις/δέρας/δειρή/οινάς/γωνία/δέρας =

Ύψι κῶμος τρόχις, δ' ἔρας δειρή. Οἰνάς, γωνία δ' ἔρας,

Η παρέλαση των πλανητών ψηλά είναι αγγελιοφόρος και περιδέραιο της γης! Κι ο αμπελώνας, μια γωνίτσα γης.

- Κάρ/ἀσπίς/δέρας/ρυμοί/οινάς/γωνία/δέρας=

Κάρ ἀσπίς, δ' ἔρας ρυμοί· Οἰνάς γωνία δ' ἔρας,

Η Καρία προστατεύει (τη γη), όπως και οι ζώνες γης, ενώ ο αμπελώνας είναι μια γωνίτσα γης

24 πλαίσιο (4 σύμβολα): 6/18/17/19 = κόριον/γωνία/κρίκος/κλάδιον =

κ' ὄριον. Γωνία κρίκ' ὡς· κλάδιον,

και σύνορο. Μια γωνίτσα γης σαν κρίκος· ένα παρακλάδι,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου (24) αποδίδεται και σαν:

-κόρη/γωνία/κρίκος/κλάδιον =

κ' ὄρη γωνία! κρίκ' ὡς! κλάδιον!

και δεξ τί γωνίτσα γης! σαν κρίκος! ένα παρακλάδι!

- κόρη/γωνία/ἥμισυ/διχότομον =

κ' ὄρη! γῶν οἶα ἥμισυ διχότομον!

και δεξ! είναι σα μισοφέγγαρο!

-κόρη/γωνία/ἔρκος/ἀμφίκουρος

κ' ὄρη! γῶν οἶα ἔρκος, ἀμφί κ' οὖρος!

και δεξ! (είναι) σαν προπύργιο/αυλόγυρος, (σα) φύλακας κι απ' τις δυο πλευρές!

(Με τη φράση «είναι σαν προπύργιο» ο αφηγητής εννοεί την καμπύλη που σχηματίζει ο λιμενοβραχίονας, ενώ με τη φράση «σα να υπάρξει φύλακας», εννοεί ότι ο λιμενοβραχίονας μοιάζει ν' αγκαλιάζει το ὄρυγμα προστατεύοντάς το).

- κόρη/γωνία/πρόβλημα/ἄγμα =

κ' ὄρη! γῶν οἶα πρόβλημα, ἄγμα!

και δεξ! σαν αμυντήριο είναι το θραύσμα (το σύντριμμα)!

(Το βόρειο τμήμα του λιμενοβραχίονα πάνω από την πρώην Τριόπιο νήσο είναι σα σπασμένο -διαβρωμένο- από τη θάλασσα, θυμίζοντας τον αστερισμό «βόρειος στέφανος» που λεγόταν και «σπασμένο πινάκιο»)

- Τηθήνησις/γωνία/οἴηκες/ κούρος =

Τήθη, νησίς. Γῶν οἶα οἴηκες. Κ' οὖρος -κ' οὐρός-,

Η τροφός είναι το μικρό νησί. Όπως οι κυβερνήτες. Κι ο φύλακός (της) -και τ' όρυγμά της-

(Στο αστρονομικό νόημα του δίσκου δίνω μια εξήγηση αυτού του παραλληλισμού του αφηγητή).

25 πλαίσιο (3 σύμβολα): 31/26/12 = Αιητός/κέρας/άσπις =

αἴη τ' ὡς κέρασπις.

(εἶναι) σαν κέρασπις στη στεριά.

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 23, 24 και 25 μπορούν να αποδοθούν και σαν:

(23) Κάρ/άσπις/δέρας/ρυμοί/οἰνάς/γωνία/κῶς (24) κόριον/γωνία/κρίκος/κλάδιον (25) Αιητός/κέρας/άσπις =

Κάρ άσπις, δ' ἔρας ρυμοί, Οἰνάς γ' ὄνεια κ' ὡς κ' ὄριον (κ' ὠρείον). Γ' ὄνεια· κρίκ' ὡς-κλάδιον, αἴη τ' ὡς κέρασπις.

Η Καρία προστατεύει, όπως και οι ζώνες γης, ενώ ο αμπελώνας χρησιμεύει και σαν όριο/σύνορο (και σα φυλάκιο)-. Σίγουρα χρησιμεύει· σαν κρίκος-παρακλάδι, σαν κέρασπις στη στεριά.

26 πλαίσιο (4 σύμβολα): 2/12/13/1 = Κάρ/άσπις/καυλός/εἶμι =

Κὰρ άσπις κ' αὐλῶ Σύμη.

Η Καρία προστατεύει και τον πόρο της Σύμης.

27 πλαίσιο (3 σύμβολα): 23/19/35 = Σφῦρα/κλάδιον/φύλλω =

Σφῦρα, κλάδιον, φύλλω.

Η (γη σα) σφύρα, (προστατεύει) σαν παρακλάδι το φύλλο του.

(εννοεί ότι η πρώην Τριόπιος νήσος σα να ήταν παρακλάδι, προστατεύει το λιμενοβραχίονα, σα να ήταν αυτός ένα φύλλο στο παρακλάδι).

28 πλαίσιο (3 σύμβολα): 10/3/38 = Πτέρυξ/μνωῖα/ἄνθος =

Πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ῶ).

Το ίδιο κάνει και πτέρυγα μινωϊτών δούλων

(ο αφηγητής εδώ εννοεί ότι υπάρχει ήδη πτέρυγα μινωϊτών δούλων).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 28 μπορεί να αποδοθεί και σαν

- Κώπη/εἴλωξ/ἄνθος =

Κ' ὄπ' εἴλωξ ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ῶ).

Το ίδιο κάνουν κι οι δούλοι.

- Πτέρυξ/μινωῖξ/ἄνθος =

πτέρυξ μη νοῆς ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ᾧ).

Πτέρυγα, μη σκεφτεῖς να κάνεις κι εσύ το ίδιο.

29 πλαίσιο (7 σύμβολα): 2/12/27/27/35/37/21 = Κάρ/ἀσπίς/δέρρεις/φύλλον/φοινίκιον/κτεῖς =

Κάρ ἀσπίς, δ' ἐρίσφηλον φοινίκιον κτεῖς,

Οἱ κάρες προστατεύουν (τη γη). Ἐχουν σκοτώσει και τους μεγαλοδύναμους φοίνικες,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 29 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

Κάρ/ἀσπίς/δέρα/φύλλον/φοινίκιον/κτεῖς =

Κάρ ἀσπίς δαῖρα· φύλον φοινίκιον (φῦλον φοινίκιον -φῦλον φοινικοῦν-) κτεῖς

Οἱ κάρες εἶναι ἐξαιρετικοὶ προστάτες. Ἐχουν σκοτώσει και τους φίλους τους, τους φοίνικες (έχουν σκοτώσει και φοίνικες -και την κόκκινη φυλή-),

30 πλαίσιο (2 σύμβολα): 13/1 = Καυλός/εἶμι =

κ' ἀλῶ Σύμη

ενώ στον πόρο της Σύμης

31 πλαίσιο (3 σύμβολα): 10/3/38 = κώπη/εἴλωσ/ἄνθος =

κ' ὄπ' εἴλωσ, ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ᾧ).

το ίδιο κάνουν κι οι δούλοι.

{Εννοεί: ενώ στον πόρο της Σύμης, όπου υπάρχουν δούλοι («κ' ὄπ' εἴλωσ»), το ίδιο κάνουν κι αυτοί (σκοτώνουν τους εισβολείς). Ερμήνευσα το «πτέρυξ μνωῖα» σαν «πτέρυγα μνωϊτών “δούλων”», λόγω της έννοιας «εἴλωσ» (δούλος) που προέκυψε εδώ}.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 31 μπορεί να αποδοθεί και σαν:

- Πτέρυξ/μνωῖα/ἄνθος (ἀνθυλλίς) =

πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ᾧ) / πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ἴλης

υπάρχει και πτέρυγα μνωϊτών (δούλων)/ υπάρχει πτέρυγα μνωϊτών αντί για ἴλη ιππικού (αντί για σώμα στρατού).

- πτέρυξ/μνωῖς/ἄνθος =

πτέρυξ, μη νοῆς ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ᾧ)!

πτέρυγα, μη σκεφτεῖς να κάνεις κι εσύ το ίδιο!

(Ο αφηγητής μονολογεί/σκέφτεται ότι δεν επιθυμεί μετωπική σύγκρουση με τους κάρες στον πόρο της Σύμης).

- δόρυ/ἀεί ὄν/ἄνθος =

δ' ὀρία (δ' ὀρια) ὕδν ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ῥ̄-

εἶναι το σύνορο (εἶναι τα σύνορα) των δικών μας.

(ο αφηγητής είτε εννοεί ότι οι μινωῖτες μισθοφόροι είχαν εξαπλωθεί σ' όλα τα Δωδεκάνησα μέχρι και τη Σύμη, είτε ότι η αρμοδιότητα των συγκεκριμένων μινωϊτών περιοριζόταν στην προστασία της Σύμης. Αν επομένως οι δικοί του στρατιώτες επέλεξαν τον πόρο της Τριοπίου για να στήσουν την ενέδρα τους, δε θα χρειαζόταν να συγκρουστούν με τους συντοπίτες τους που φύλαγαν τη Σύμη. Προφανώς αυτό απευχόταν ο αφηγητής, γι' αυτό στο παρόν πλαίσιο -κατά μία εκδοχή- μονολογεί: «πτέρυξ μη νοῆς ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ῥ̄-»).

- δόρυ/αίων/ἄνθος

δόρυ ἔδν ἄνθ' ὡς!

εἶναι κι ο στρατός τους (εἶναι κι ο στρατός μας)!

(Η κτητική αντωνυμία οὐδ. γένους «ἔδν», σήμαινε το δικό μου/σου/του/μας/τους).

- δόρυ/αίων/ἄνθος

Δωριέων ἄνθος!

το ἄνθος των Δωριέων! (οι καλύτεροι Δωριεῖς!)

- δόρυ/ἀεί ὄν/ἄνθος =

- Δώρεια ὕδν ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ῥ̄-

γίνονται και τα Δώρεια των δικών μας.

(«Δώρεια», «Δωρίεια» ή «Δωρεῖα» λεγόταν οι αγώνες των δωριέων που διεξαγόταν ανά 4ετία στην περιφέρεια της Κνίδου, καθιερώθηκαν όμως μετά την ίδρυση της Δωρικής Εξάπολης. Σύμφωνα με την εκδοχή αυτή λοιπόν, ο αφηγητής δεν αναφέρεται στην εποχή του 1700 πΧ. <http://asiaminor.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=4865>, αλλά αναμιγνύει ιστορικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δεδομένα της Κνίδου από διάφορες εποχές. Έτσι πιθανολογούμε τη διεξαγωγή των αγώνων αυτών το καλοκαίρι, αφού και η ιστορία μας το καλοκαίρι εκτυλίσσεται, τον Αύγουστο πιθανότατα, με την ανατολή του Σερίου. Αυτό προκύπτει στη Β πλευρά. Το μήνυμα που περνάει ο αφηγητής είναι ότι υπήρχαν αποτρεπτικοί παράγοντες για την έφοδο του στρατού του στη Σύμη και αυτοί ήταν: α) οι αγώνες που διεξάγονταν στην περιοχή, β) η ύπαρξη στρατού μινωϊτών που είχαν αναλάβει σα μισθοφόροι την προστασία της Σύμης και με τους οποίους δεν ήθελε να έρθει σε μετωπική σύγκρουση. Βέβαια όλα αυτά είναι πλάσμα της φαντασίας των δημιουργών του δίσκου).

- δόρυ/εἴλωσ/ἄνθος =

δόρυ, ἰλλός, ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ῥ̄-

υπάρχει ισχυρή στρατιά, όπως κι ένας αλλήθωρος..

- κώπαιον/εἴλωσ/ἄνθος =

κ' ὁ Παιῶν ἰλλός, ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ῥ̄-

εἶναι κι ο αλλήθωρος Διόνυσος..

(«Παιῶν» ή «Παιάν» ήταν επωνυμία του Διόνυσου. Ο αφηγητής αποκαλεί «αλλήθωρο» το βυρσοδέψη-αρχηγό των μινωϊτών που φύλαγαν τον πόρο της Σύμης. Τον ίδιο χαρακτηρισμό του επιφυλάσσει και στο πλαίσιο 11 της Β πλευράς, όπου λέει: «Τ' ἰλλός, σκελλός, διοικῶν κ' ὄλον» = «ένας αλλήθωρος και διεστραμμένος διοικεί ὅλη την πτέρυγα». Στη Β πλευρά τον αναφέρει με ἄλλα υποκοριστικά, που παραπέμπουν πάλι στο Διόνυσο).

- δόρυ/εἴλωσ/ἄνθος =

δ' ὄρ ἢ ἄλος, ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ὤ-..

είναι και σα φύλακας της θάλασσας (του πόρου)..

{Για ευνόητους λόγους δεν περιέλαβα και την άλλη φράση που προκύπτει: δόρυ/ἄλος/ ἄνθος = δορίαλλος ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ὤ- = υπάρχει κι ένας μαλ@@ (θα λέγαμε σήμερα). Ο αφηγητής, επιστρατεύοντας καθημερινές εκφράσεις του λαού που συνηθίζονται ως τα σήμερα, δείχνει χιουμοριστική διάθεση, διατηρώντας τη ζωντάνια και το επίκαιρο της αφήγησης}.

- δόρυ/ἄπειρος/ἄνθος =

δ' ὄρη! ἄπειρος (ἄ πηρός), ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ὤ-..

και δεσ! είναι κι ἄπειρος.. (είναι και σαν ηλίθιος..)

(Η εκδοχή αυτή δένει νοηματικά με τη γνώμη του αφηγητή για το «χαζό» βυρσοδέψη, αρχηγό -ή υπαρχηγό- των αντιπάλων του στρατιωτών στη Σύμη, που διατυπώνεται στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς: «Ὡς ἔρμα, τ' ἄ πιλός, φίλον», ή «᾽Υς, ἀλλ' ἦτις. Ἔρμα, πιλός, φίλον» = «Και μας ευνοεί, αφού είναι χαζός πρωτοστάτης» ή «Γιος, ἀλλ' ἀπό τη Σητεία. Ἐνας χαζός πρωτοστάτης, φίλος μου».. **Ο αφηγητής σκέφτεται λοιπόν να επωφεληθεί από την απειρία του αρχηγού - ή υπαρχηγού- των αντιπάλων του**, προκαλώντας την αντικατάστασή του από το γιό του, κάτι που αφήνει να διαφανεί στο πλαίσιο 8 της Β πλευράς: «Σκέπ' ἀρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν ἦ ἄ!» = «Να γίνει λοιπόν ἄλλος επικεφαλής και φωτεινός προστάτης των ποιμνίων», φράση που ερμηνεύεται και σαν «Σκέπ' ἀρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν εἴη υἱός!» = «Ἄς γινόταν ο υἱός σαν τον ἄλλον επικεφαλής-φωτεινό προστάτη των ποιμνίων!»).

- δόρυ/ἄπειρον/ἄνθος =

δ' ὠρεῖα πυρῶν ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ὤ-..

ενώ υπάρχουν και σιταποθήκες..

{ὁ} πυρός = το στάρι. Οἱ πυροί (γεν. τῶν πυρῶν) = τα σιτηρά. Στην εκδοχή αυτή ο αφηγητής αμφιταλαντεύεται μεταξύ δύο αποφάσεων. Δελεάζεται μεν ἀπό την ὑπαρξη αποθηκών σταριού στη Σύμη και την απειρία του (υπ)αρχηγού του στρατεύματος που φύλαγε την περιοχή, δε γνωρίζουμε ὁμως την κατάληξη των συλλογισμών του. Αποτόλμησε ἔφοδο στη Σύμη, ή ὄχι; Και πόσο πιθανή ήταν η ὑπαρξη αποθηκών σίτου στη Σύμη; Αρκετά πιθανή.. Η Καρία διαθέτοντας βουνά, οροπέδια και εὐφορες πεδιάδες, μεταξύ των οποίων και εκείνη που διέρρηε ο Μαϊάνδρος, φημιζόταν για την κτηνοτροφία και την παραγωγή -και εμπορία- σιτηρών, φρούτων, κρασιού και λαδιού (Πηγή: Εγκυκλοπαίδεια Ηλίου, τόμος 10, λήμμα «Καρία»). Επομένως η ὑπαρξη σιταποθηκών στη Σύμη θα διευκόλυνε τη φόρτωση σταριού στα πλοία και την ἄμεση αποστολή του στα νησιά του Αιγαίου και τις γύρω περιοχές).

- δόρυ/εἴλωσ/ἄνθος =

δ' ὄρη! ἄλος ἄνθος! ..

Να! Ὑπάρχει και αρτεμισία!

(σπάνιο φαρμακευτικό φυτό, γνωστό ἀπό την αρχαιότητα <https://herb.gr/2023/04/18/αρτεμισία/>)

- δοῦρας/εἴλωσ/ἄνθος =

δ' οὐρᾶς ἦλος ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ὤ-..

είναι και τ' ἀστέρι της ουράς (είναι κι ο Αρκάς)..

{Ο αφηγητής στο πλαίσιο 31 κλείνει την αφήγηση κυκλικά αναφέροντας πάλι τον Αρκά, για τον οποίο -όπως είδαμε- ἔκανε λόγο στο πρώτο πλαίσιο της πλευράς αυτής με τη φράση «κ' αὐλῶ Σύμη γονή ἐοῦ!», εννοώντας γιό του Δία σα «γονή ἐοῦ». Προφανώς στο πλαίσιο 31 εννοούσε κάποιον γνωστό του (δούλο προφανώς), συνονόματο του θεού Αρκά, τον οποίο ἐδώ ονόμασε περιφραστικά σαν «δ' οὐρᾶς ἦλος» = «Τ' ἀστέρι της ουράς», συγκρίνοντάς τον με το γνωστό ἀστέρι στην ουρά της Μεγάλης Ἀρκτου, τον πολικό Αρκά. **Προφανώς η παρουσία του δούλου-συνονόματου του ἀστέρα, του θύμισε ὄχι μόνο τον Αρκά, ἀλλά και το Δία, τον οποίο ο αφηγητής ταύτιζε με τον Αρκά, ὅπως ἐξηγῶ στο κεφάλαιο «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης», γι' αὐτό σκέφτεται: «κι ο Αρκάς δεν τιμωρεῖ τόσο ἀσστηρά».** **Ο δούλος αὐτός ήταν ἐπομένως ἐπεικής, ὅπως και ο Δίας που τους «ευσπλαχνιζόταν».** Ο αφηγητής κάνει συνεχῆς παρομοιώσεις. Για παράδειγμα στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς παρομοιάζει τον αρχηγό της αντίπαλης παράταξης μινωϊτών με το Διόνυσο, λέγοντας: «Αὐτός που ἀφιέρωσε το ναό, είναι σε στήλη σα Διόνυσος», ἐνῶ στο ἐπόμενο πλαίσιο (στο 7)

κάνει κι άλλες παρομοιώσεις του αρχηγού αυτού, όπως με «όννο» (γάϊδαρο), με κεφαλή που περιέφεραν στα «Ισειά» κλπ., ενώ και στα πλαίσια 3-6 της Β πλευράς τον βλέπουμε να συγκρίνει έναν κυκλικό ναό του Δία με τον ουράνιο θόλο}.

- δ' οὐ ράσσ'(ει) ἤλος ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ᾤ

Κι ο Αρκάς δεν τιμωρεί τόσο αυστηρά..

(στην εκδοχή αυτή ο αφηγητής σκέφτεται να εκμεταλλευτεί την ανεκτικότητα του γνωστού του δούλου Αρκά. Ο δούλος αυτός δεν είναι σαν τους κάρες που σκοτώνουν αδίστακτα, σκέφτεται ο αφηγητής.. Πιθανολογούμε λοιπόν ότι θα προσπαθήσει να τον χρηματίσει, ή να του προσφέρει κάποιο άλλο αντάλλαγμα, προκειμένου ο δούλος να κάνει τα στραβά μάτια, ίσως και ν' αφήσει την πόρτα των αποθηκών ξεκλειδωτή, ώστε οι στρατιώτες του αφηγητή να κλέψουν εύκολα το σιτάρι και να αποφευχθεί η σύγκρουση με τους κάρες και μινωίτες που φυλάγουν τη Σύμη).

- δόρυ/ἄει ὄν/ἄνθος =

δ' ὄρια ἤων ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ᾤ- (δ' ὄρια ὕων ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ᾤ-)

(ενώ) υπάρχει κι ωραία παραλία.. (ήρθε η ώρα να δράσουμε.. ήρθε η ώρα των γιών, των δικών μας)

{Η λέξη «ή ὄρια» σήμαινε «η ωραία», ενώ (τά) «ᾠρια» είχαν την έννοια της «κατάλληλης ώρας, μέρας, εποχής» για δράση (για να γίνει, ή να επαναληφθεί κάτι). Η σκέψη του αφηγητή δείχνει να απλώνεται τόσο στην ομορφιά και την αμυντική θωράκιση, όσο και στα κενά στη θωράκιση της Σύμης. Ο χαρακτηρισμός του για κάποια παραλία της Σύμης σαν «ωραία» θα σήμαινε -πάντα στο πλαίσιο των συλλογισμών του- και ότι η συγκεκριμένη παραλία θα διευκόλυνε την προσάραξη των πλοίων του επειδή ήταν ρηχή, πράγμα που επιβεβαιώνεται κι από την άλλη εκδοχή της λέξης αυτής, σαν «η κατάλληλη ώρα για δράση». Αν ισχύουν λοιπόν οι δύο αυτές εκδοχές του πλαισίου 31, η έφοδος του στρατού του αφηγητή θα γινόταν στη Σύμη, χωρίς όμως να αποκλείεται η πρόθεσή τους να κλέψουν και τα τομάρια λιονταριών από το ναό του Δία στην Καύνο, όπου φαίνεται ότι τα είχαν αφιερώσει οι μινωίτες μισθοφόροι (με τον αλλήθωρο αρχηγό) που φύλαγαν τη Σύμη! **Οι σκέψεις του αφηγητή, οι δισταγμοί του, το ότι αμφιταλαντεύεται σχετικά με το αν τον συμφέρει να επιτεθεί, πού και πότε, αποδίδονται με μια τεράστια ποικιλία λακωνικών φράσεων ασύλληπτης ομορφιάς, δημιουργώντας ένα μοναδικό όσο και υπέροχο μυθιστόρημα!.**

α) ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΑΠΟΔΟΣΗ Α΄ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ερμήνευσα δύο φορές την Α πλευρά από το κέντρο προς την περιφέρεια, με δύο διαφορετικούς τρόπους: σαν α) “Το τραγούδι της θάλασσας (οἴμη ἄλός) ή «Το αφήγημα της θάλασσας» (ρήσις τηθύος) και β) “Το τραγούδι των άστρων” (οἴμη ἤλων).

Η προκείμενη ερμηνεία είναι “**Το τραγούδι της θάλασσας (οἴμη ἄλός), το οποίο θεωρώ ότι αρμόζει περισσότερο σα συνέχεια του τραγουδιού των οστράκων, επειδή αρχίζει με τη φράση «κι εγώ προστατεύω σαν πτέρυγα και σαν πόρος» (Ἀνθ' ὡς εἴλ' ὡς πτέρυξ ὡς κ' αὐλός) και, όπως είδαμε, το τραγούδι των οστράκων τελειώνει και αυτό με φράση σχετική με την προστασία πτέρυγας και πόρου: «ενώ στον πόρο της Σύμης υπάρχει και πτέρυγα μινωιτών» (κ' αὐλῶ Σύμη, πτέρυξ μνωῖα ἀνθ' ὡς).**

Θεώρησα λοιπόν ότι οι σκέψεις του αφηγητή περιστρέφονται αρχικά γύρω από τη θάλασσα, ενώ στη συνέχεια γύρω από τα άστρα, τους θεούς και το φως.

Το υπό α) αφήγημα της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια αποτελεί συνέχεια του αφηγήματος της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο· αφορά την εξόρμηση στην περιοχή που ο αφηγητής έχει προηγουμένως περιγράψει: στον πόρο της Σύμης. Μάλιστα στα πλαίσια 25 και 26 ο αφηγητής αναφέρεται πάλι στα όστρακα, όπως στην ίδια (Α) πλευρά από την περιφέρεια προς το κέντρο: “Εφοδος, όσο η τρινακρία της γης προστατεύει τα όστρακα, όπως και το σκοτάδι” (Οἴμη(α), ἄς τρίναξ δ' ἔρας ἄσις τηθύων, δυσάλιον δ' ἔρας), ή «Εφοδος αὐριο! Κι η τρινακρία της γης, όπως και το σκοτάδι, θα προστατεύσουν τα όστρακα!».

Ο αφηγητής στα πλαίσια 1 έως και 10 “αφουγκράζεται” τη δύναμη της θάλασσας, που μοιάζει να φανερώνεται μπροστά του σα (θαλάσσια) νύμφη-σύμμαχος, καυχώμενη για τη δύναμή της να σκοτώνει τους θαλασσοπόρους φοίνικες, σα να τον “προτρύπει” να επιτεθεί το συντομότερο δυνατόν στην περιοχή που τον ενδιαφέρει, ώσπου τελικά τον “πειθεί”.

Η θάλασσα παρουσιάζεται προσωποποιημένη σαν “προστάτις” και της Κολχίδας. Οι κάρες είχαν αποικίες στη Μαύρη

Θάλασσα και ίδρυσαν την Οδησσό (κατ' άλλους την Οδησσό την ίδρυσαν μυλήσιοι) και τη Σαλμυδησσό. Οι έλληνες είχαν επίσης ιδρύσει πάμπολλες αποικίες στη μαύρη θάλασσα και στην περιοχή της Κολχίδας: τη Φάσι, τη Γυηνό και τη Διοσκουριάδα (Σοχούμι). Είναι λοιπόν λογικό ο αφηγητής να αναφέρεται και στη Μαύρη Θάλασσα.

Με τη φράση του πλαισίου 5 “μου αρέσει να κατακερματίζω -να σπάζω, ή να λυγίζω- τις στεριές”, φράση που ο αφηγητής αποδίδει στη θάλασσα, αναφέρεται προφανώς στον ποταμό Όφι στη Χαλδία και στον Κεράτιο κόλπο (το χρυσόν κέρας) που τέμνει την Κωνσταντινούπολη. Άλλωστε τα μέρη εκείνα θα ήταν γνωστά στον αφηγητή του β' μισού του 19^{ου} αιώνα μΧ (το Βυζάντιο ιδρύθηκε από το Βύζαντα το Μεγαρέα, ενώ και οι ελληνικές αποικίες ήταν διάσπαρτες στα παράλια του ευξείνου πόντου <http://blacksea.ehw.gr/forms/filePage.aspx?lemmaId=3683>).

Ο αφηγητής α) εξομοιώνει την “ασπίδα” (προστασία) της θάλασσας με “τρινακρία” κάτι απόλυτα λογικό αφού η χερσόνησος της Κνίδου βρέχεται από τη θάλασσα από τρεις πλευρές (άλλωστε και ο ορισμός της “χερσονήσου” είναι “τμήμα ξηράς, μικρής ή μεγάλης έκτασης, που εισχωρεί μέσα στη θάλασσα με συνέπεια να βρέχεται από αυτήν από τρεις πλευρές”) και β) με τη λέξη “λάρναξ” εννοεί το όρυγμα, τα μικρά σκάφη, αλλά και το νου (την κυψέλη). **Το λιμανάκι ανάμεσα στην πρώην Τριόπιο νήσο και τη χερσόνησο της Κνίδου το υπολογίζει (σαν όρυγμα) στο δυναμικό του, αφού τους προσφέρει “κάλυψη” από τα εχθρικά πλοία, όντας καταφύγιο οστράκων.**

Η θάλασσα παρουσιάζεται σαν κέρας με “γιούς”- πολεμιστές από χίλια μέρη της γης. Φανερά λοιπόν ο αφηγητής αναφέρεται στην τιτανίδα Τηθύ, η οποία “γέννησε” 3000 ποταμούς σε όλα τα μέρη της γης, από τον αδελφό και σύζυγό της Ωκεανό.

Η Κως αποτελεί -λόγω της θέσης της στην είσοδο του Κεραμεικού- την “κεφαλή” του κέρατος (της «θαλάσσιας πτέρυγας» αλλά και της ναυτικής συμμαχίας, αφού η Κως ήταν και μία από τις πόλεις κράτη που αποτελούσαν τη δωρική εξάπολη (πολιτική και θρησκευτική συμπολιτεία, “ομοσπονδία” θα λέγαμε σήμερα), η οποία ιδρύθηκε στην περιοχή των παραλίων της Καρίας γύρω στο 700 πΧ. περιλαμβάνοντας ελληνικές (δωρικές) πόλεις της Ρόδου (Λίνδο, Κάμειρο, Ιαλυσό), της Καρίας (Αλικαρνασσό, Κνίδο) και των Δωδεκανήσων (Κως).

Αναφορικά με τη δύναμη των δικών του πολεμιστών, ο αφηγητής χρησιμοποιεί τότε το χαρακτηρισμό “μοίρα”, τότε “κέρας”. Η μοίρα απαρτίζεται από 1000 το πολύ άντρες (η ναυτική μοίρα από 4 πλοία), ενώ το κέρας από πολύ περισσότερους. Η θάλασσα όπως ανέφερα, παρουσιάζεται σαν (υπέρτερη) μεραρχία, σαν “κέρας” και “πτέρυγα” (οι δύο έννοιες είναι ταυτόσημες) και ο λόγος που ο αφηγητής χρησιμοποιεί τη λέξη “κέρας” και για τους δικούς του στρατιώτες είναι, ότι τους θεωρεί ήδη νοερά εντεταγμένους στο “κέρας” (πτέρυγα) της θάλασσας.

Συγκεκριμένα ο αφηγητής αναφέρει:

- στο πλαίσιο 27: “Ξίφ' ὡς μοῖρα, δ' ἔσμός ἄσπις γάρ” = “Σαν ξίφος να ξεχυθεί η μοίρα (στρατιωτών), γιατί και το πλήθος λειτουργεί σαν ασπίδα”.

- στα πλαίσια 28 και 29: “Κέρ(α) ἄσπις ὄσις, τήθη ῥύμα ὡς” = “Το κέρας θα το προστατεύσει η έφοδος του (το να ξεχυθεί) στη θάλασσα σαν ποταμός”.

Στην Α πλευρά δε διακρίνεται καθαρά αν ο αφηγητής σκοπεύει να επιτεθεί την ίδια μέρα αξιοποιώντας το πλεονέκτημα που του δίνει η ιδιομορφία της γης και η ναυτική του εμπειρία χωρίς την πρόσθετη βοήθεια ίλης, ή αν σκοπεύει να επιτεθεί αφού φτάσει η βοήθεια που περιμένει, την επόμενη μέρα (ἄς). Στην πρώτη περίπτωση, θα είχε προφανώς αρκετούς πολεμιστές και δε θα χρειαζόταν άλλους. Άλλωστε κάνει λόγο για ήδη υπάρχουσα “μοίρα”, που ερμηνεύεται σα “σώμα στρατού”. Υπάρχει η πιθανότητα η φράση στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς να είναι “μη στείλεις λοιπόν”, εννοώντας “μη στείλεις ενισχύσεις”: “Γῶν ἴει οὐ . Ὡς κόρη νυ, ἄσπις γάρ” = “Μη στείλεις λοιπόν, αφού τώρα προστάτις μας θα 'ναι η νέα μας αποικία”. **Δε θεωρώ ωστόσο πολύ πιθανό το νόημα αυτό, αφού ο δίσκος θα έπρεπε να εκληφθεί σαν κωδικοποιημένο στρατιωτικό μήνυμα, εκδοχή την οποία απέκλεισα, όπως εξηγώ στο κεφάλαιο «Ποιο μπορεί να ήταν το θέμα το δίσκου».**

Άλλη ερμηνεία των πλαισίων 30 και 31 είναι: “Ἄσπις πηγῆ, κυψέλη! γῶν ἦ ἄς. Ὡς κόρη νυ, ἄσπις γάρ” = “Τεράστια προστασία ο νους! **ας είναι (γίνει) αύριο λοιπόν, αφού προστάτις μας είναι τώρα η αποικία μας!**”. Στην ερμηνεία αυτή δε γνωρίζουμε αν ο αφηγητής περίμενε ενισχύσεις προκειμένου να επιτεθεί, ενισχύσεις που θα έφταναν την επόμενη μέρα, ή αν αποφάσισε να επιτεθεί μόνος του την επόμενη μέρα, **βασισμένος και στο πλεονέκτημα της διαμόρφωσης του εδάφους της περιοχής που επέλεξε σαν ορμητήριό του (του πόρου της Τριοπίου).** Έδωσα λοιπόν και τις δύο ερμηνείες. Άλλωστε παιχνίδι ήταν ο δίσκος!

Στο τραγούδι της θάλασσας ο αφηγητής κάνει για πρώτη φορά λόγο σχετικά με το χρόνο της επίθεσης (ἄς: αύριο) στα πλαίσια 26 (Οἴμ(α) ἄς! τρίναξ δ' ἔρας ἄσπις τηθύων, δυσάλιον δ' ἔρας!) και 31 (Γῶν ἦ ἄς· ὡς κόρη νυ (νή), ἄσπις γάρ). Οι φράσεις των πλαισίων 26 και 31 πρέπει να συνεκτιμηθούν με τις φράσεις των πλαισίων 20 στο τραγούδι των

ἀστρων (Ἄνθ' ἴλης, στῦλος εἶν' ἄς, ἀμφιέλικτος τ' ἦλος = Ἀντί για ἴλη ἱππικού (ἢ ἀντί για σῶμα στρατοῦ), στυλοβάτης μας θα 'ναι ἀύριο το περιστρεφόμενο ἀστέρι) και 17 στο τραγοῦδι του φωτός (κάρ ἄς, ἄκος ὡς! = ο ἐπικεφαλῆς θα εἶναι το μέσο για να πετύχουμε ἀύριο το ζητούμενο!), **αφού πρόκειται για τρεῖς διαφορετικές ἐκδοχές του κειμένου ὅπου προκύπτει ἡ ἴδια πρόθεσή του.**

Στην παρούσα ἀνάγνωση τῆς Α πλευράς ἀπέδωσα τῆ λέξη “Κάρ” (συμβ. 2) σα “γάρ” (επειδή, εφόσον) στο πλαίσιο τῆς ἐρμηνείας του δίσκου σα λογοπαίγνιου, στο οποίο ο μόνος κανόνας εἶναι να δοθεῖ ἕνα πλήρες και συνεχές νόημα σε ὅλα τα πλαίσια. **Ἡ ἐναλλαγή του “κ” με το “γ” δὲν εἶναι ἀλλῶστε σπάνια στη γλώσσα μας (πχ κναφεύς= γναφεύς), ἐνῶ ἡ ἐλευθεριότητα στην ἀπόδοση των συμβόλων ἐπέτρεψε τῆ μετατροπή.**

«Το τραγοῦδι τῆς θάλασσας» (οἶμη ἀλός) / «Το ἀφήγημα τῆς θάλασσας» (ῥῆσις τηθύος)

1 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 38, 3, 10 = ἄνθος/εἴλωσ/πτέρυξ =

Ἄνθ' ὡς εἴλ' ὡς πτέρυξ,

2 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1, 13 = ὄς/καυλός =

ὡς κ' αὐλός,

3 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 21, 37, 35, 27, 27, 12, 2 (ἢ 2, 12) = κτεῖς/φοινίκιον/φύλλον/δέρας/δέρας/ἀσπίς/κάρ =

κτεῖς φοινικίων φύλλον· δαῖρα ἀσπίς γάρ.

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 1, 2 και 3 ἐρμηνεύονται σαν:

Ἔτσι προστατεύω κι ἐγώ, σαν πτέρυγα και σαν πόρος, ἔχοντας σκοτώσει φοίνικες· γιατί εἶμαι ἐξαιρετικὴ προστάτις

(ἡ μετοχή «κτεῖς» ἀναφέρεται στο ουσιαστικὸ «αὐλός», συμφωνώντας με αὐτὸ κατὰ γένος).

4 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 38, 3, 10 = ἄνθος/εἴλωσ/πτέρυξ =

Ἄνθ' ὡς εἴλ' ὡς πτέρυξ.

Ἔτσι προστατεύω κι ἐγώ, σαν πτέρυγα.

5 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 35, 19, 23 = φύλλον με πλάγια γραμμὴ/κλώναξ/αἶρα =

Φιλῶ κλῶν ἄ ξερά,

Μ' ἀρέσει να κατακερματίζω (να κάμπτω, να λυγίζω) τις στεριές,

(Το ξερὸν = ἡ γῆ, ἡ ξηρά. Ο ἀφηγητὴς ἐννοεῖ τους ποταμούς που διαχωρίζουν τις στεριές, ἀλλὰ και τους ὄρμους και τους φυσικούς λιμένες που σχηματίζονται ἀπὸ τῆ θάλασσα σα να «κάμπτεται» ἡ στεριά. Το ρ. κλῶ συντάσσεται με ἀπαρμφ. και σπανίως με μτχ. ὅπως ἐδῶ: «φιλῶ κλῶν», ἡ δε μετοχή στην προκείμενη περίπτωση εἶναι γένους ἀρσενικού, συμφωνώντας με το ουσιαστικὸ «αὐλός» τῆς ἐπόμενης φράσης του πλαισίου 6, στο οποίο ἀναφέρεται).

6 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 1, 13, 12, 2 = εἶμι/καυλός/ἀσπίς/κάρ =

εἶμι κ' αὐλός, ἀσπίς γάρ

γιατί σαν προστάτις, εἶμαι και πόρος.

7 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 12, 26, 31 = Ἀσπίς/κέρας/ἀέτειον =

Ἀσπίς, κέρας ἀέτειον.

(Εἶμαι) προστάτις, αέτεια πτέρυγα (η ανώτατη -αιθέρια- πτέρυγα, κινητήρια δύναμη)

(Στο λεξ. Σουΐδα <https://digital.lib.auth.gr/record/126596/files/001.pdf> σελ. 24/62 υπάρχει η έννοια «ἀέτειον πτερόν και κρέας». Ό,τι ποιό φυσικό για ένα μινωϊτη θαλασσοκράτορα είναι να χαρακτηρίζει τη θάλασσα «ανώτατη πτέρυγα» -μάχης- και να παρομοιάζει τη σχέση θάλασσας/γης με πτέρυγα και σώμα αετού αντίστοιχα. Η θάλασσα είναι για τον αφηγητή κινητήρια δύναμη, όπως είναι η πτέρυγα του αετού για το σώμα του, ενώ, συγκρινόμενη με τη στατική και συμπαγή ξηρά, μοιάζει «αιθέρια», όπως ο νους σε σχέση με το σώμα. Ο αφηγητής, που αρέσκεται σε παραλληλισμούς, συσχετίζει τη θάλασσα ΚΑΙ με το φως στο πλαίσιο 24 της Β πλευράς, λέγοντας: “Φῶς, ἐρώη τηθύος!” = “Φως, εἶν' η δύναμη της θάλασσας!”, όπως και το νου με το φως, ενώ το σώμα με το κρέας, στο πλαίσιο 25 της Β πλευράς: “Φῶς ἐπί κρειῶν γῶν οἶα, κυφέλη!” = “Γιατί κι ο νους είναι σαν φως πάνω σε κρέατα!”. Πιθανολογούμε λοιπόν ότι στη σκέψη του η θάλασσα ταυτίζεται με το νου! Δικαιολογημένα θα λέγαμε, αφού και ο νους «ελίσσεται, απλώνεται, «ρεῖ» παντού» όπως η θάλασσα.. Η συνέχεια της πιθανής εξήγησης των συμβόλων 26 και 31 δίνεται στο κεφ. «Το Μυστικιστικό νόημα του δίσκου»).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 7 ερμηνεύεται και σαν: Ἀσπίς/κέρας/ἄητος =

Ἀσπίς! κ' ἔρας, ἀεί τ' ὄς

8 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 19, 17, 18, 6 = κλάδων/ἔρυμα/γωνία/κόρη =

κλάδων ἔρυμα, γ' ὄνεϊα κόρη,

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 7 και 8 αποδίδονται σαν:

Εἶμαι ασπίδα! Κι (ήμουν) ανέκαθεν η σκέπη των κλάδων της γης κι η ωφέλιμη νύμφη,

9 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 27, 18, 32, 14, 27, 12, 2 = Δέρας/γωνία/οἰνάς/πίθοι/δέρας/ἀσπίς/κάρ =

δ' ἔρας γ' ὄνεϊα οἰνάς. Πείθει δ' ἔρας ἀσπίς γάρ,

αλλά κι η ωφέλιμη περιστέρα της γης. Γιατί η προστάτις της γης έχει τη δύναμη να πείθει,

(Οι αρχαίοι ἔλληνες ήταν προληπτικοί και πίστευαν το κάθε τι σαν οἰωνό, όπως λέει ο Αριστοφάνης στις «Ορνιθες» στίχοι 709-735. Σαν οἰωνό ερμήνευαν ακόμα και το πέταγμα των πουλιών, κυρίως του γύπα: το πέταγμα προς την Ανατολή ήταν καλός οἰωνός, ενώ προς τη Δύση, κακός. «Τα πουλιά σα «μαντικές μούσες» υποκαθιστούν όλα τα μαντεία», λέει ο Αριστοφάνης.

Ο αφηγητής στο πλαίσιο 9 παρομοιάζει τη θάλασσα με περιστέρα, οἰωνό ειρήνης, που έχει τη δύναμη να πείθει. Εννοεί βέβαια ότι η ροή της θάλασσας είναι οἰωνός: ότι η φουρτούνα αποτρέπει τα ταξίδια, ενώ η γαλήνη, η μπουνάτσα, ενθαρρύνει τη ναυσιπλοΐα. Προφανώς θα αναφέρεται και στο σχετικό άνεμο, το Ζέφυρο ή Πουνέντε, γιό της Ηούς και σύζυγο της Ίριδος, που ήταν ευνοϊκός για τη ναυτιλία και ο οποίος κατευθύνει τη ροή των κυμάτων ανατολικά, όπως συμβαίνει με το πέταγμα ενός πουλιού προς την Ανατολή! Σαφώς λοιπόν η θάλασσα έχει τη δύναμη να πείθει σαν οἰωνός!

Η σημασία της περιστέρας σαν οἰωνού ειρήνης δεν εμφανίζεται ωστόσο στην αρχαία ελληνική γραμματεία, αλλά στην

αφήγηση της Βίβλου και αυτό είναι ακόμα μία ένδειξη για τη δημιουργία του δίσκου στη νεότερη εποχή).

10 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26, 31, 12, 2 = κέρασ με πλάγια γραμμή/αϊητός/άσπις/κάρ =

κέρει, Αϊη τ' ώσ άσπις γάρ =

καί ρεί αιεί, τ' ώσ άσπις γάρ.

και ρέει αιώνια, αφού πρέπει και να προστατεύει (και σαν προστάτις, ρέει αιώνια).

{Σαν «αιώνια ροή της θάλασσας» ο αφηγητής εννοεί τα θαλάσσια ρεύματα. Η «προστασία» που παρέχουν τα ρεύματα αυτά είναι: η ρύθμιση της θερμοκρασίας και του κλίματος στις παραθαλάσσιες περιοχές και γενικά στη γη, η μεταφορά πλάγκτον για τη διατροφή των ψαριών, η δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος για τη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και τη μετανάστευση των υδρόβιων ειδών, η συγκέντρωση οξυγόνου και η απορρόφηση -και μεταφορά- διοξειδίου του άνθρακα, η διευκόλυνση της ναυτιλίας και των ναυτικών επιχειρήσεων (ειδικά στην αρχαιότητα που τα πλοία έπρεπε να ακολουθούν τα θαλάσσια ρεύματα για να επιτύχουν τη μέγιστη δυνατή ταχύτητα, κάτι που ο αφηγητής τονίζει εδώ (στα πλαίσια 28 και 29) με τη φράση: «το κέρασ θα το προστατεύσει η ορμή του αν ξεχυθεί στη θάλασσα σαν ποταμός (σαν ποταμός φωτός)»}.

11 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1 με πλάγια γραμμή, 28 = ιών/χιλίον =

Ύων χιλίων

{ύων: γενική πληθυντικού του ύς, -ύος = γιός, αλλά και χοίρος (σϋς)}.

12 πλαίσιο (6 χαρακτήρες): 18, 23, 10, 25, 27, 2 = γωνία/αϊρα/πτέρυξ/οϊαξ/δέρας/κάρ =

γών οϊα ξρα πτέρυξ, οϊαξ δ' ξρας γάρ,

Σημείωση

Τα πλαίσια 11 και 12 ερμηνεύονται σαν:

Η πτέρυγα λοιπόν που είναι σαν πολυάνδριος γη (η πτέρυγα που μοιάζει να έχει γιούς από χίλια μέρη της γης), **γιατί αυτή κυβερνάει τη γη,**

13 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26 με πλάγια γραμμή, 31, 12, 2 = κέρασ με πλάγια γραμμή/αϊητός/άσπις/κάρ =

και ρεί αιεί, τ' ώσ άσπις γάρ

και ρέει αιώνια αφού πρέπει και να προστατεύει

14 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 23, 33 = αϊρα/ξίφος =

αϊρα, ξίφ' ώς

σα σφύρα, σαν ξίφος

15 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 21, 37, 35, 27, 27, 12, 2 = κτείς/φοινίκιον/φύλλον/δέρας/δέρας/άσπις/κάρ =

κτείς φοινικίων φύλον· δαῖρα ἀσπίς γάρ

έχοντας σκοτώσει (κι έχει σκοτώσει) φοίνικες, γιατί είναι φοβερή προστάτις

16 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26 με πλάγια γραμμή, 31, 12, 2 = κέρας με πλάγια γραμμή/αἰητός/ἀσπίς/κάρ =

και ρεῖ Αἶη τ' ὤς, ἀσπίς γάρ·

και κατευθύνεται και στην Κολχίδα (και διαχέεται και στην Κολχίδα), αφού προστατεύσει και αυτήν·
(Το όνομα «Αἶη» εδώ είναι σε δοτική, αφού δηλώνει κατεύθυνση ή στάση σε τόπο.).

17 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1 με πλάγια γραμμή, 28 = ἰών/χιλίον =

Ἰών χιλίων

18 πλαίσιο (6 χαρακτήρες): 18, 23, 10, 25, 27, 2 = γωνία/αἶρα/πτέρυξ/οἶαξ/δέρας/κάρ =

γών οἶα ἔρα πτέρυξ, οἶαξ Κῶς γάρ,

19 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 11, 39 = τόξον (εἴλυσσις)/ἴον =

τόξον -εἴλυσσις, ἢ λύσσις- οἶον!

Σημείωση

Τα πλαίσια 17, 18 και 19 αποδίδονται σαν:

Η πτέρυγα που είναι σαν πολυάνδριος γη γιατί η Κως την κυβερνάει, μοιάζει με τόξο -μ' ελιγμό!, είναι η λύση!-

(Ο αφηγητής σαν τόξο εννοεί τη θάλασσα, που μοιάζει να γλιστρά με ελιγμούς ανάμεσα στα παράλια της Μ. Ασίας και τα απέναντι νησιά. Αυτό υπαινίσσεται και το σχήμα της χορδής του συμβ. 11. **Θεώρησε λοιπόν ότι η με ελιγμούς κατεύθυνση της θάλασσας θα ήταν η λύση στο πρόβλημά του, αφού οι όρμοι και οι κολπίσκοι της θα εμπόδιζαν τη θέαση του στόλου του από τον εχθρό. Αποφάσισε λοιπόν να κινηθεί και ο στόλος του με ελιγμούς ακολουθώντας την πορεία της θάλασσας, τη ροή της).**

20 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 38, 23, 32, 12, 2 = ἄνθος/αἶρα/οἰνάς/ἀσπίς/κάρ =

Ἄνθ' ὤς ἔρα Οἰνάς, ἀσπίς γάρ·

Το ίδιο (είναι) κι ο αμπελώνας, γιατί υπάρχει ασπίδα·

21 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 7, 40, 41, 1 = τηθίων/μῆρα/ὄστουῶν/εἶμι =

τηθύων μοῖρα, ὤς τ' οὔν εἶμι.

η μοῖρα των οστράκων, έτσι όπως πορεύομαι τουλάχιστον.

22 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 35, 19, 41, 12, 2 = φύλλον/κλάδιον/όστουν/άσπις/κάρ =

Φύλον κλάδιον ώς τ' οὔν άσπις γάρ·

Το φυλετικό παρακλάδι λειτουργεί λοιπόν σαν ασπίδα·

(Ο αφηγητής σα «φυλετικό παρακλάδι» εννοεί την πρώην Τριόπιο νήσο μαζί και το λιμενοβραχίονα-αμπελώνα πάνω από αυτήν, αφού στο τραγούδι των οστράκων» α) στο πλαίσιο 10 αυτές τις περιοχές χαρακτηρίζει συλλήβδην “φυλετικό παρακλάδι” το οποίο προστατεύουν οι κάρες: “Κάρ άσπις, ώς τ' οὔν κλάδιον φύλον” = «**Οι κάρες προστατεύουν βέβαια (τη γη) και σα φυλετικό (τους) παρακλάδι**” β) στο πλαίσιο 24 χαρακτηρίζει τον αμπελώνα απλώς «**παρακλάδι**»: “κ' όριον. Γωνία κρίκ' ώς· κλάδιον” = “**και σύνορο. Μια γωνίτσα γης σαν κρίκος· ένα παρακλάδι**” γ) στο πλαίσιο 27 χαρακτηρίζει και την Τριόπιο νήσο, τη σφύρα, «παρακλάδι»: «Σφύρα, κλάδιον, φύλλον» = «**Η (γη σα) σφύρα (προστατεύει), όπως το παρακλάδι το φύλλο του**»).

23 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 35, 26, 31 = φύλλον/κέρας/άετειον =

φύλον κέρας άετειον

η «άετεια πτέρυγα» είναι φιλικά προσκείμενη·

(εννοεί τη θάλασσα, η οποία «περιέγραψε τον εαυτό της» με το χαρακτηρισμό αυτό, στο ο.α πλαίσιο 7)

24 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 44, 18, 6, 12, 2 = τρίναξ/γωνία/κώρα/άσπις =

τρίναξ γών οἶα κ' ώρα, άσπις.

η ασπίδα (μας) σα να προέρχεται λοιπόν από τρία άκρα, (αφού) ασπίδα (μας) θα 'ναι κι η κατάλληλη ώρα! (προστάτις μας θα 'ναι λοιπόν η τρινακρία, όπως κι η κατάλληλη ώρα!)

(σαν «τρινακρία» ο αφηγητής θεωρεί τώρα τη θάλασσα, τον πόρο της Τριοπίου και τον αμπελώνα)

25 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 8, 44, 27 = ιμάς/τρίναξ/δέρας =

Οἶμ(α), ἄς τρίναξ δ' έρας

26 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 12, 7, 44, 27 = άσπις/τηθύον/δυσάλιον/δέρας =

άσπις τηθύων, δυσάλιον δ' έρας!

Σημείωση: οι φράσεις των πλαισίων 25 και 26 αποδίδονται

- είτε με κόμμα μετά τη λέξη οἶμα (ο.α), δηλαδή:

Οἶμ(α), ἄς τρίναξ δ' έρας άσπις τηθύων, δυσάλιον δ' έρας! =

Εφοδος (λοιπόν), όσο η τρινακρία της γης προστατεύει τα όστρακα, όπως και το σκοτάδι!

{Ο αφηγητής εννοεί είτε ότι η θάλασσα τον προέτρεψε, είτε ότι αποφάσισε ο ίδιος να πραγματοποιήσει έφοδο, αφού είχε ακούσει τα λόγια της θάλασσας και είχε νυχτώσει/σκοτεινιάσει. **Αμφιταλαντεύεται όμως ανάμεσα σε δύο εκδοχές.**

Να επιτεθεί άμεσα, το ίδιο βράδι, ή να αναβάλει την έφοδό του για το επόμενο βράδι; Ή μήπως να επιτεθεί σε δύο διαφορετικές περιοχές, άμεσα στη μία («Οἶμ(α), ἄς..»), ενώ το επόμενο βράδι («Οἶμ(α) ἄς!») στη άλλη;

Στο «τραγούδι του φωτός» στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς, ο αφηγητής ενδέχεται να εννοεί ότι γινόταν -ή θα

γινόταν- έκλειψη σελήνης, καθώς χρησιμοποιεί τη λέξη «εΐλιξ», στη φράση «εΐλιξ, φίλον!». Μία έννοια της λέξης «εΐλιξ» είναι και «έκλειψη», η οποία ως γνωστόν προκαλεί σκοτάδι. Αν η αστρονομία είναι σε θέση να επιβεβαιώσει την έκλειψη, η οποία -κατά τον αφηγητή, όπως θα δούμε στο «τραγούδι του φωτός»- συνοδεύτηκε και από πλανητική σύνοδο, και την οποία ακολούθησε -ενδεχόμενα- η ανατολή του Σείριου τα χαράματα της επόμενης μέρας, η φράση του παρόντος πλαισίου (26) θα έχει άλλο νόημα και αυτό θα είναι ότι ο αφηγητής σκεφτόταν να επιτεθεί όχι λόγω του σκότους της νύχτας, αλλά λόγω του σκότους της έκλειψης. Αφήνω προς το παρόν και τις δύο ερμηνείες σαν πιθανές, μέχρι να διαπιστωθεί αν έγινε έκλειψη σελήνης ορατή από την Καρία μία μέρα πριν, ή το βράδυ της μέρας που ο Σείριος ανέτειλε πριν από τον ήλιο, συνοδευόμενη από πλανητική σύνοδο και τότε μπορεί να έγινε: προ Χριστού ή ίσως μετά Χριστόν, οπότε θα χρησίμευσε στον αφηγητή και σαν πηγή έμπνευσης για το «μυθιστόρημά» του;}

- είτε με θαυμαστικό μετά τη λέξη «ἄς» (αύριο), δηλαδή:

Οἷ(α) ἄς! τρίναξ δ' ἔρας ἄσπις τηθύων, δυσάλιον δ' ἔρας! =

Εφοδος αύριο! Κι η τρινακρία της γης, όπως και το σκοτάδι, θα προστατεύσουν τα όστρακα!

{Στην εκδοχή αυτή ο αφηγητής εννοεί ότι αποφάσισε να πραγματοποιήσει έφοδο το επόμενο βράδι με το σκοτάδι. Άλλωστε είναι πιθανώς ακόμα μέρα όταν ακούει τα λόγια της θάλασσας, ίσως έχει μόλις αρχίσει να νυχτώνει, όμως οπωσδήποτε είναι ακόμα μέρα και όταν σκέφτεται τα άστρα σα συμμάχους του, αφού στο πλαίσιο 14 της Β πλευράς (στο τραγούδι των άστρων) λέει ότι ο ήλιος τον περιβάλλει λαμπρός σα να του αναγγέλλει μια επικείμενη νίκη και σα να τον πείθει: «Μ' εΐλει, δ' εΐρει γῶν οἷα» και «ὄξυς· πείθει γῶν, οἷα». Στο τραγούδι των άστρων σκέφτεται λοιπόν τα άστρα. Τα φαντάζεται, χωρίς να τα βλέπει!

Η εκδοχή της εφόδου το επόμενο βράδυ είναι η πιο πιθανή, όπως ανέφερα στον πρόλογο του παρόντος. Και οι προτάσεις των επόμενων πλαισίων -27 έως 29- συνηγορούν στην ίδια εκδοχή, αφού ο αφηγητής δείχνει να έχει συλλάβει στρατηγικό σχέδιο εφόδου, για το οποίο ενδεχόμενα δε χρειάζεται να περιμένει ούτε οπισθοφυλακή ούτε ενισχύσεις, σχέδιο που συνίσταται στον αιφνιδιασμό του αντιπάλου, κάτι που θα του εξασφαλίσει εκτός από το σκοτάδι και η ορμητική έφοδος του πλήθους στρατιωτών, η «ῶσις», όπως εξηγεί. Στην ίδια εκδοχή συνηγορούν και οι προτάσεις των προηγούμενων πλαισίων (20 - 24).

Το ερώτημα όμως παραμένει: Αν ο αφηγητής σκεφτόταν να επιτεθεί την επόμενη νύχτα («ἄς» = αύριο) με το σκοτάδι, πόσο σκοτάδι μπορεί να είχε η νύχτα αφού, όπως προκύπτει στο πλαίσιο 22 στο «τραγούδι των άστρων», η σελήνη ήταν σαν άλλος «οφθαλμός», δηλαδή ήταν προφανώς πανσέληνος; Λέει ο αφηγητής στο πλαίσιο 22: “Φίλον διχότομον, ὡς τ' οὖν ἄλλος τ' ἕλλος”.. Μήπως λοιπόν επρόκειτο να επιτεθεί την επόμενη νύχτα επειδή γνώριζε ότι θα γινόταν έκλειψη σελήνης; Και, αν ο δίσκος είναι αρχαίος, μπορούσαν οι άνθρωποι της εποχής του χαλκού να υπολογίσουν πότε συνέβαιναν εκλείψεις, ή ο δημιουργός του δίσκου έπλασε ένα ωραίο μυθιστόρημα σα «φίλον δοκῆς φῶς» (αγαπημένο φως της φαντασίας), που όμως πάσχει από αστρονομικές αναντιστοιχίες;

Ο W. Reczko πιστεύει ότι οι άνθρωποι της εποχής του χαλκού μπορούσαν να υπολογίζουν τις εκλείψεις βάσει του κύκλου Saros, όπως εξηγώ στην παράγραφο «Τα στοιχεία που υπάρχουν για την πλανητική σύνοδο»}.

27 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 33, 40, 4, 12, 2 = Ξίφος/μήρα/δεσμός/ἄσπις/κάρ =

Ξίφ' ὡς μοῖρα, δ' ἔσμος ἄσπις γάρ.

Σαν ξίφος (να ξεχυθεί) η μοίρα (στρατιωτών), γιατί και το πλήθος λειτουργεί σαν ασπίδα (σαν προστασία).

28 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 34, 29, 29 = Κέρασπις/ῶς/ῶς =

Κέρ'(α) ἄσπις ῶσις,

Το κέρασ θα το προστατεύσει η έφοδός του (αν ξεχυθεί)
(Εδώ σαν «κέρασ» ο αφηγητής εννοεί τους δικούς του στρατιώτες).

29 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 7 με πλάγια γραμμή, 44, 29 = τήθη/ρύμα/ῶς =

τήθη, ρύμα ὡς.

στην τροφό (στη θάλασσα) σαν ποταμός.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 29 αποδίδεται και σαν: φωτός/ρύμα/ῥς =

φωτός ρύμα ὤς.

σαν ποταμός φωτός.

30 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 12, 40, 24 = Ἀσπίς/πυγή/κυψέλη =

Ἀσπίς, ποί γῆ, κυψέλη.

Ἀσπίδα μας, όπου γῆς, (θα 'ναι) ο νους.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 30 αποδίδεται και σαν: Ἀσπίς/πυγή/κυψέλη =

Ἀσπίς πηγῆ, κυψέλη.

Τεράστια προστασία ο νους!

31 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 18 με υπογεγραμμένη, 1, 13, 12, 2 = γωνίας/ῶς/κορύνη/ἀσπίς/κάρ =

Γῶν ῆ ᾶς· ὤς κόρη νυ (νῆ), ἀσπίς γάρ.

Ἀς γίνει ἀύριο λοιπόν, αφού προστάτις μας θα 'ναι τώρα η αποικία μας (θα ναι η νέα μας αποικία).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 31 αποδίδεται και σαν: γωνῆϊου/ῶς/κορύνη/ἀσπίς/κάρ =

Γῶν ἴει οὐ· ὤς κόρη νυ (νῆ), ἀσπίς γάρ.

Μη στείλεις λοιπόν, αφού προστάτις μας θα 'ναι τώρα η αποικία μας (θα 'ναι η νέα μας αποικία).

(αναφέρω και αυτή την εκδοχή, αν και είναι η λιγότερο πιθανή, αφού ο αφηγητής θα ήταν σα να ετοίμαζε το δίσκο για αποστολή σε παραλήπτη, σα στρατιωτικό μήνυμα. Αυτό όμως, όπως εξήγησα στον πρόλογο, ήταν δύσκολο να γίνει, αφού ο δίσκος ψήθηκε σε φούρνο, κάτι που φανερώνει πρόσβαση σε επαγγελματικές εγκαταστάσεις ψησίματος πηλού).

β) ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α΄ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Η προκείμενη (β) απόδοση κειμένου της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, αφορά τις σκέψεις που κάνει ο αφηγητής σχετικά με τη δύναμη των άστρων και των θεών που παραστέκονται σαν προστάτες στο στρατό του.

Η θεματική στο «τραγούδι των άστρων» εμπλέκεται εν μέρει με τη θεματική του τραγουδιού της θάλασσας, αφού και τα δύο αυτά μέρη του αφηγήματος του δίσκου κάνουν λόγο για έφοδο την «επόμενη νύχτα». Στο τραγούδι της θάλασσας στο πλαίσιο 26, είδαμε ότι ο αφηγητής σκέφτεται: «Εφοδος αύριο! Κι η τρινακρία της γῆς, όπως και το σκοτάδι, θα προστατεύσουν τα όστρακα!», επίσης ότι στο πλαίσιο 31 σκέφτεται: «Ἀς γίνει ἀύριο λοιπόν, αφού προστάτις μας θα 'ναι τώρα η αποικία μας (θα ναι η νέα μας αποικία)», ενώ στο «τραγούδι των άστρων» (πλαίσιο 20) σκέφτεται : «Ἀντί για ἴλη ἡπικού, στυλοβάτης μας θα 'ναι ἀύριο και το περιστρεφόμενο αστέρι».

Οι σκέψεις του αφηγητή περιπλανώνται μεταξύ της θάλασσας και των άστρων σαν προστατών κι επικαλύπτονται. Το ίδιο γίνεται και με το φως και τους θεούς, αφού στο «τραγούδι του φωτός» στο πλαίσιο 17 ο αφηγητής σκέφτεται: «ο επικεφαλής θα είναι το μέσο για να πετύγουμε αύριο το ζητούμενο!».

Αφού στην υπό α) απόδοση της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια “άκουσε” τη θάλασσα να του “αναγγέλλει” ότι θα του παραστεί σαν προστάτιδα, τώρα πια θεωρεί ότι υπάρχει μία οπισθοφυλακή από το μέρος της θάλασσας (οπισθοφυλακή είναι η θάλασσα), μία από το μέρος του ποταμού (οπισθοφυλακή είναι ο ποταμός) και μία οπισθοφυλακή αστέρων στον ουρανό και ότι η εξουσία στον ουρανό ασκείται από τρεις κεφαλές (τρεις αρχηγούς: θεούς κι αστέρες).

Είναι σαφείς οι φράσεις των πλαισίων 24 και 25 για μία οπισθοφυλακή στον ουρανό με τρεις κεφαλές-αρχηγούς (άστρα και θεούς): “Κι η οπισθοφυλακή μας σα να βρίσκεται σε τρία άκρα! κι η επιφανής μας ίλη ιππικού (και το επιφανές μας σώμα στρατού) στον ουρανό, σα να 'χει τρεις κεφαλές” (Τρίναξ γῶν οἶα κ' οὐρή! ἐπίσημος τ' ἴλη ἐπί σφαῖρα, τρικάρηνος κ' ὤς), όπως και των πλαισίων 24, 25 και 26 για άλλη μία -διπλή- οπισθοφυλακή (θάλασσα και ποταμό), που προστίθεται στην οπισθοφυλακή των θεών-αστέρων: “Κι η οπισθοφυλακή μας σα να βρίσκεται σε τρία άκρα. Σαφώς προστατεύει και σε μέρος του ποταμού, σα διαιρεμένη στα τρία· γιατί προστατεύει και σα θάλασσα και σαν ποταμός” (Τρίναξ γῶν οἶα κ' οὐρή. Ἐπίσημος τ' εἶλει ἐπί νομῆ, τρίκρα κ' ὤς· τ' εἶλει τηθύς, ῥῦμα κ' ὤς).

Ο αφηγητής πλέκει το εγκώμιο του Ήλιου τόσο σαν Δία όσο και σαν Ρα. Αρχίζει να εγκωμιάζει τον Ήλιο σαν Δία από το πλαίσιο 9, ενώ εγκωμιάζει τον Ήλιο και σαν Ρα, από το πλαίσιο 10. Στα πλαίσια 22 και 23 εγκωμιάζει τη σελήνη σαν άλλον οφθαλμό. Στα πλαίσια 6, 30, 31 εγκωμιάζει τον ουράνιο θόλο. Στα πλαίσια 22 και 23 τη σελήνη. Στα πλαίσια 28 και 29 τη Μ. Αρκτο και το Σείριο.

Το Δία τον αποκαλεί “αστέρα”, “οφθαλμό”, “πτέρυγα”, “κεφαλή”, “ουρά” (οπισθοφυλακή), “στυλοβάτη” και “κυβερνήτη πτέρυγας”. Είναι σα να μιλάει για τη δύναμη ενός «Άξονα» θεών-αστέρων κυβερνητών, τον οποίο (άξονα) πρωτοαναφέρει στο πλαίσιο 7 με τη φράση «ἀμφιέπει κέρας ὕψι πόλος» = «φροντίζει την πτέρυγα ο άξονας εκεί ψηλά». Βέβαια υπάρχει και το ενδεχόμενο να μας προΐδεάζει ο αφηγητής για τον πολιτικό, αφού και αυτός αποκαλείται «(βόρειος) άξων».

Τέλος θεωρεί ότι η τριάδα Ήλιου-Δία-Σελήνης, την οποία χαρακτηρίζει στο πλαίσιο 23 σαν “αληθινή συνέλευση πολιτών” (“Αλία, ἐτός!”), θα προστατεύσει επαρκώς την πτέρυγά του, αφού πρόκειται για θεούς και αστέρες που είναι σαν “ποταμοί φωτός” (όπως η μεγάλη άρκτος και ο Σείριος). Καταλήγοντας, στα πλαίσια 30 και 31 χαρακτηρίζει συλλήβδην τον ουράνιο θόλο “όπου γης πρωτοστάτη, γέννημα της γης”, αφήνοντας να εννοηθεί ότι συνυπολογίζει και τον ουρανό στην οιονεί «συνέλευση πολιτών»: “Σφαῖρα, ποί γῆ, ἔρμα! γονή αἴας, ὅς κόρυμβος, ἄλλως κάρ (κάρα/κάρη /κόρρη)” = «Ο ουράνιος θόλος είναι όπου γης πρωτοστάτης! ο κόρυμβος, άλλως ο επικεφαλής, είναι γέννημα της γης!».

Ο Ουρανός ήταν όντως “γέννημα” της γης· πρωτότοκος γιος και σύζυγός της, με τον οποίο αυτή γέννησε τους τιτάνες, κύκλωπες κι εκατόγχειρες. Και ο Δίας γέννημα της γης ήταν και μάλιστα της κρητικής γης. Και βέβαια ο ουρανός και ο Δίας είναι ταυτόχρονα και πλανήτες!

“Το τραγούδι των άστρων” (οἶμη ἤλων)

1 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 38, 3, 10 = ἄνθος/εἶλωσ/πτέρυξ =

Ἄνθ' ὡς ἤλλος-πτέρυξ

Σαν αστέρι-πέρυγα,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 1 αποδίδεται και σαν:

- ἄνθ' ὡς ἴλλος-πτέρυξ,

Σαν οφθαλμός-πτέρυγα,

- ἄνθος/εἶλωσ/οὐρακός

ἄνθ' ὡς ἴλλος, οὐρά κ' ὡς,

Σαν οφθαλμός και (σαν) οπισθοφυλακή,

(Ο αφηγητής ονομάζει τους θεούς-αστέρες «οφθαλμούς». Έτσι ονόμαζαν και το Δία «Πανόπτη» και τον Όσιρι «Πολυόφθαλμο», αφού στα αιγυπτιακά «ος» σήμαινε «πολύ» και «ίρι» «οφθαλμός» (<https://pdfcoffee.com/--16832-pdf-free.html>). Στους ορφικούς ύμνους υπ' αρ. 4 -για τον Ουρανό- και υπ' αρ. 8 -για τον Ήλιο-, τα θεοποιημένα στοιχεία της φύσης αποκαλούνται «πανδερκή», δηλαδή «που παρατηρούν, γνωρίζουν, αντιλαμβάνονται τα πάντα»).

2 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1, 13 = ὄς/σκυτάλη =

ὡς σκύτ' ἄλλη,

σαν ἄλλη κεφαλή,

3 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 21, 37, 35, 27, 27, 12, 2 = στροβάζει/ὑψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/σφαῖρα/τύλη =

στροβάζει ὕψι κόρυμβος! Φίλον δέρα, σφαῖρα τ' ἦλοι.

περιστρέφεται ψηλά το ακροστόλι! Φίλη του είναι η κορυφή, ο (ουράνιος) θόλος και τ' αστέρια.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 3 αποδίδεται και σαν:

- στροβάζει/ὑψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/ἄλλως/τύλος =

στροβάζει ὕψι κόρυμβος. Φίλον δέρα. Ἄλος τ' ἴλος.

περιστρέφεται ψηλά το ακροστόλι. Φίλη του (είναι) η κορυφή. Αστέρι κι οφθαλμός.

- στροβάζει/ὑψιφαῖς/φύλλον/δέρα/ἄλλως/τύλος =

στροβάζει ὑψιφαῖς· φίλον δέρα· ἄλλως τ' ἦλος.

περιστρέφεται και φαίνεται ψηλά· φίλη του (είναι) η κορυφή· ἄλλωστε εἶν' αστέρι.

- στροβάζει/ὑψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/σφαῖρα/τύλη

στροβάζει ὕψι κόρυμβος. Φίλον δέρα, σφαῖρα τ' εἶλει.

περιστρέφεται ψηλά ο ἀπηξ (ο κόρυμβος). Φίλη του είναι η κορυφή και τον περιβάλλει ο ουράνιος θόλος.

(ο αφηγητής εννοεί ότι ο ήλιος περιστρέφεται, μετακινείται, αλλάζει θέσεις στον ουρανό. Οι αρχαίοι έλληνες πίστευαν στο γεωκεντρικό μοντέλο, κατά το οποίο η γη ήταν ακίνητη και οι πλανήτες με τον ήλιο περιστρεφόντουσαν γύρω της).

4 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 38, 3, 10 = ἀνθός/εἶλος/πτέρυξ =

Ἄνθ' ὡς ἦλος-πτέρυξ

Σαν αστέρι-πέρυγα

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 4 αποδίδεται και σαν:

- ἀνθός/εἶλος/πτέρυξ =

άνθ' ὡς ἴλλος-πτέρυξ

Σαν οφθαλμός-πτέρυγα

- άνθός/εἴλωσ/οὐρακός =

- άνθ' ὡς ἴλλος, οὐρά κ' ὡς

Σαν οφθαλμός κι οπισθοφυλακή (Σαν οφθαλμός και σαν ουρά)

5 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 35, 19, 23 = φύλλον με πλάγια γραμμή/κλώνος/δοκίς =

φίλου κλωνός δοκεῖς,

φιλικού κλάδου θα 'λεγε κανείς,

6 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 1, 13, 12, 2 = ὄς/σκυτάλη/ἄλωσ/τύλη =

ὡς σκύτ' ἄλλη, ἄλλωσ τ' εἶλει·

προστατεύει με διαφορετικό τρόπο, σαν ἄλλη κεφαλή·

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 6 αποδίδεται και σαν:

- ὄς/σκυτάλη/ἐπίσημος/τύλη =

ὡς σκύτ' ἄλλη ἐπισήμωσ τ' εἶλει·

σαφώς προστατεύει, σαν ἄλλη κεφαλή·

- ὄς/σκυτάλη/σφαῖρα/τύλη

ὡς σκύτ' ἄλλη, σφαῖρα τ' εἶλει·

-κι (αυτόν) τον προστατεύει ο θόλος τ' ουρανού, σαν ἄλλη κεφαλή·

(ο νεοπλατωνικός Πρόκλος στο στ. 40 στο υπόμνημά του στον Τίμαιο του Πλάτωνα, όπως αναφέρω και στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου», πρεσβεύει ότι ο Δίας είναι η κεφαλή (Ζεὺς κεφαλή) και ότι η κεφαλή του Διός είναι ο ουρανός: «τούτου δὴ κεφαλή, οὐρανός αἰγλήεις». Οι απόψεις των νεοπλατωνικών βρίσκουν όπως βλέπουμε πρόσφορο έδαφος στο δίσκο, αφού τις ίδιες εκφράζει κι ο αφηγητής, που λογικά θα ήταν μυστικιστής, όπως ο Πρόκλος!)

7 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 12, 26, 31 = ἄμφιέπει/κέρας/ὕψιπολος =

ἄμφιέπει κέρας ὕψιπολος (ὕψι πόλος).

φροντίζει την πτέρυγα αυτός που περιπολεῖ στα ὕψη (ο ἄξονας εκεί ψηλά).

{Ο αφηγητής αναφέρεται στον Ἴλιο-Δία. Ὅμως και ο πολικός αστέρας λέγεται «βόρειος ἄξων» ή «άστρο του ἄξωνα». Με τη λέξη «ἄξων» ο αφηγητής κάνει λογοπαίγνιο υπονοώντας το «όλον» των αστερων-θεών (όπως εξηγώ στη σημείωση 2β στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς) και ταυτόχρονα κάνει την πρώτη του νύξη για τον πολικό, τον οποίο στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς χαρακτηρίζει «ἐπίσυρμα τήθησ» = «ουρά της τροφού». Η συνεχής χρήση του ὀρου «ουρά» ή/και «οπισθοφυλακή» υπονοεί την ταύτιση Ρα/Δία με τον πολικό Ἀρκά}.

8 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 19, 17, 18, 6 = Κοῦρος/σκέπας/γωνία/κούρη (κόριον)=

Κ' οὔρος-σκέπας, γῶν οἶα κ' οὐρεῖ (γῶν οἶα κ' οὐρή).

Κι είναι φύλακας-σκέπη και σα να επαγρυπνεῖ (κι είναι σαν οπισθοφυλακή, και σαν ουρά).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 8 αποδίδεται και σαν:

κ' οὔρος-σκέπας· γῶν ἦ ᾗ κ' ὄριον! (γῶν οἶα Ὠρίων!)

Κι είναι φύλακας-σκέπη· να γίνει λοιπόν κι ὄριό μας! (Κι είναι φύλακας-σκέπη, ὅπως κι ο Ὠρίων!)

(σαν «ὄριο» εννοείται πιθανώς η θέωση. Στον ορφικό ὕμνο 15 «Διὸς θυμίαμα», ο Δίας αποκαλεῖται «ἀρχὴ πάντων, πάντων τε τελευτή»: αρχή και τέλος ὅλων τῶν ὄντων. Τέλος σημαίνει και ὄριο https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 208)

9 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 27, 18, 32, 14, 27, 12, 2 = Δέρος/γωνία/πέλεια/δειρή/δέρος/ρίνος/τύλη =

Δ' Ἔρρος γῶν οἶα πέλει, ᾗ δ' εἶρει. Δ' Ἔρρος ρίνος, τ' εἶλει

Κι εἰν' ἐκεῖ σα να 'ταν ο ἴδιος ο Δίας· σα ν' αναγγέλλει. Κι ο Δίας εἶν' ἡ ασπίδα (μας) και προστατεύει

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 9 αποδίδεται και σαν:

- Δέρος/γωνία/πέλεια/δειρή/δέρος/δάμος/τύλη =

Δ' Ἔρρος γῶν οἶα πέλει· ᾗ δ' εἶρει. Δ' Ἔρρος δ' ἄμμος, τ' εἶλει

Κι εἰν' ἐκεῖ σα να 'ταν ο ἴδιος ο Δίας· σα ν' αναγγέλλει. Κι ο Δίας εἶναι δικός μας και προστατεύει
(ο αφηγητὴς ἐδῶ παρομοιάζει τον πολικό με το Δία, ἐνῶ στα ἐπόμενα ἐδάφια τον ταυτίζει με το Δία).

10 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26 (με πλάγια γραμμὴ), 31, 12, 2 = κέραος/ἄητος/δάμος/τύλη =

και Ῥα ὤς, ἄητος. Δ' ἄμμος τ' εἶλει

ορμητικός, και σαν Ρα. Κι ο δικός μας προστατεύει

(ο Δίας στους ορφικούς ὕμνους 19 «Κεραυνίου Διός» και 20 «Διὸς Αστραπέως» παριστάνεται σαν οργίλος, φρικώδης και οργισμένος θεός https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 211, 212)

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 10 αποδίδεται και σαν:

- κέραος/ὑψίθωκος/δάμος/τύλη =

και Ῥα ὤς, ὑψίθωκος. Δ' ἄμμος τ' εἶλει

απ' τον ψηλό του θρόνο και σαν Ρα. Κι ο δικός μας προστατεύει

-κέραος/αιητός/τρόχις/τύλη

κεράος. Αἰεὶ τ' ὤς τρόχις τ' εἶλει,

κερασφόρος. Και πάντα προστατεύει και σαν ἀγγελιοφόρος

(Κερασφόρος: στον ορφικό ύμνο υπ' αρ. 34 στον Απόλλωνα –που ταυτίζεται με το Δία κατά τους ορφικούς, αλλά και με τον Πάνα, αφού και οι δύο αποκαλούνται «Πάν»- ο Απόλλων αποκαλείται «δίκερω»: «ἐπώνυμῃν σε βροτοὶ κλήζουσιν ἄνακτα Πᾶνα, θεὸν δίκερωτα» https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 219)

11 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1 (με πλάγια γραμμή), 28 = περιπολόν .

περιπολόν.

περιοδεύοντας (Και πάντα προστατεύει και σαν αγγελιοφόρος που περιοδεύει).

{Ο χαρακτηρισμός «αγγελιοφόρος» του προηγούμενου πλαισίου σε συνδυασμό με τη μετοχή «περιπολόν» του παρόντος, που σημαίνει «περιοδεύοντας»: Η σαν «περιπολία» κίνηση των πλανητών και του ήλιου-Διός όπως και η θέση των άστρων και οι φάσεις της σελήνης ερμηνευόταν σαν οιωνός και από αυτές εξαρτούσαν οι άνθρωποι τις γεωργικές τους εργασίες, την υλοτομία, τον απόπλου των πλοίων κλπ. Κάθε αστέρας (λόγω της φαινόμενης κίνησής του), κάθε πλανήτη (λόγω της ίδιας κίνησής του), θεωρούνταν περιοδεύων αγγελιοφόρος, από τον οποίο εξαρτιόταν η μοίρα και οι κινήσεις των ανθρώπων. Μάλιστα ο Απόλλωνας-Ήλιος ονομαζόταν και «ἀρότριος» και «σπερμείος», δηλαδή προστάτης της άροσης και των σπόρων, γενικά των καλλιεργειών. Ύμνος 34 «Απόλλωνος θυμίαμα» https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 219).

12 πλαίσιο (6 χαρακτήρες): 18, 23, 10, 25, 27, 2 = Γωνία/στῦλος/οὐρακός/οἶαξ/κῶς/τύλη =

Γῶν οἶα στῦλος, οὐρά κ' ὦς, οἶαξ κ' ὦς τ' εἶλει

Προστατεύει και σα στυλοβάτης και σαν οπισθοφυλακή (και σαν ουρά) και σαν κυβερνήτης

13 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26 (με πλάγια γραμμή), 31, 12, 2 = κεράτος/Αἴητος/περιπολεῖ/τύλη =

και Ρα ἀτός! Αἰεὶ τ' ὦς περιπολεῖ, τ' εἶλει.

Κι αυτός είναι ο Ρα! Και πάντα (μας) προστατεύει καθώς περιοδεύει.

(Το 15τομο λεξικό Δ. Δημητράκου των εκδόσεων Δομή έχει το λήμμα «ἀτός» σα συνώνυμο της δεικτ. αντ. «αυτός»).

14 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 23, 33 = Στῦλος/κῆτος =

Στῦλος, κείτ'(αι) ὦς!

Εἶν' ο στυλοβάτης (μας)!

15 πλαίσιο (7 χαρακτήρες): 21, 37, 35, 27, 27, 12, 2 = τίλλει/ὑψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/ἄλωσ/τύλος =

τ' εἶλει ὕψι κόρυμβ' ὦς, φιλῶν δέρα. Ἄλλως τ' ἦλος

και προστατεύει ψηλά σαν ακροστόλι, αγαπώντας τις κορφές. Ἄλλωστε εἶν' αστέρι

(Η φράση «κοίλα δέρα» -στον πληθυντικό- σε επιγραφή, με έκανε να σκεφτώ ότι «τά δέρα» = «οι κορυφές», ήταν συνώνυμα με το «αἰ δέραι». Αν ωστόσο κάνω λάθος, η φράση «**φιλῶν δέρα**» μπορεί να γίνει «φίλον δέρα» = «φίλη του είναι η κορυφή»).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 15 αποδίδεται και σαν:

- τίλλει/ὑψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/ἄλωσ/τύλος =

τ' εἶλει ὕψι κόρυμβ' ὡς, φιλῶν δέρα, (ὡς) ἄλος τ' ἴλλος

και προστατεύει ψηλά σαν ακροστόλι, αγαπόντας τις κορφές, (σαν) αστέρι κι οφθαλμός

- στροβάζων/ὕψικόρυμβος/φύλλον/δέρα/ἄλως//τύλος =

στροβάζων ὕψι κόρυμβ' ὡς. Φίλον δέρα. Ἄλος τ' ἴλλος.

που περιστρέφεται ψηλά σαν ακροστόλι. Φίλη του είναι η κορφή. Αστέρι κι οφθαλμός.

- στροβάζων/ὕψιφαής/φύλλον/δέρα/ἄλως/τύλος =

στροβάζων ὕψιφαής· φίλον δέρα· ἄλλως τ' ἴλλος.

που περιστρέφεται και φαίνεται ψηλά· φίλη του είναι η κορυφή· ἄλλωστε είναι οφθαλμός.

16 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 26 (με πλάγια γραμμή), 31, 12, 2 = κέραος/ὕψιθέων/τροχιός/τύλη =

Καί Ρα ὡς, ὕψι θεῶν, τροχιῶς τ' εἶλει

Και σαν Ρα, από το ὕψος των θεῶν, (μας) προστατεύει πανοραμικά

17 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 1 με πλάγια γραμμή, 28 = περιπόλου =

περί πόλου.

γύρω από τον πολικό (γύρω από τον ἄξονα).

(Ο αφηγητής εννοεί ότι ο Δίας, ὅπως κι ο αιγύπτιος θεός Ρα, βασίλευε στην περιοχή των «αφθάρτων» στον ουρανό, περιοχή που βρισκόταν «περί πόλου», γύρω από τον πολικό και την οριοθετούσαν οι αστέρες Kochab και Mizar. Περισσότερες πληροφορίες στο κεφάλαιο «Ο ΔΙΣΚΟΣ ΣΑΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ»).

18 πλαίσιο (6 χαρακτήρες): 18, 23, 10, 25, 27, 2 = γωνία/στῦλος/οὐρακός/οἶαξ/κῶς/τύλη =

Γῶν οἶα στῦλος, οὐρά κ' ὡς, οἶαξ κ' ὡς τ' εἶλει.

Προστατεύει λοιπόν και σα στυλοβάτης και σαν οπισθοφυλακή (και σαν ουρά) και σαν κυβερνήτης.

19 πλαίσιο (2 χαρακτήρες): 11, 39 = Ὀλκός (εἴλυσις)/ἴον =

Ὀλκός - εἴλυσις, εἴλησις- οἶον!

(Προστατεύει) σαν κοιτίδα! -(Προστατεύει) ὅπως η Ἀμαξία!/και σαν Αμαξία!)- **(Προστατεύει) ὅπως ο Ὄφις! / και σαν Ὄφις!** -(Προστατεύει) ὅπως η ελικοειδής κίνηση! / ὅπως η κυκλική τροχιά! -

{Απέδωσα τη λέξη (ὁ) «ὄλκος» σαν συνώνυμη της λέξης «κοίτις»= η μικρή κοίτη. «Ὀλκός» και «κοίτη» σήμαιναν και «αυλάκι», ενώ «Ὀλκός» ήταν και η ἄμαξα. Δεν αποκλείει ο αφηγητής να εννοούσε ότι ο Δίας τους προστάτευε ὅπως η Ἄρκτος, την οποία εδῶ ονόμασε περιφραστικά «Ἀμαξα». Ἄλλη εκδοχή είναι να εννοούσε ότι σκόπευε να κάνει ελιγμούς με το πλοίο του για να μη γίνει αντιληπτός, ὅπως εἶδαμε και στο τραγούδι της θάλασσας (ἄλλωστε το σύμβολο 11 αποδίδεται και σαν «εἴλυσις» = «ελικοειδής κίνηση» και σαν «εἴλησις» = «περιφορά, κυκλική τροχιά»). Στην περίπτωση αυτή το ὄλο εγχείρημα του αφηγητή θα το ἔσωζε η στρατηγική του, που θα ήταν απομίμηση της ελικοειδούς κίνησης της Ἄρκτου -Ἀμαξας στον ουρανό, την οποία (Ἄρκτο) παρομοίαζε με το Δία. Σχετικά με το Δία σαν κοιτίδα και σχετικά με την κυκλική κίνηση των πάντων, γράφει ο Πρόκλος στα σχόλιά του στον Τίμαιο του Πλάτωνα (2, στ. 40): «Διός δ' ἐκ πάντα τέκταιται» = «τα πάντα «γεννήθηκαν» από το Δία» και: «ἐν δέμας βασιλεῖον, ἐν ᾧ τὰδε πάντα κυκλεῖται: πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα και αἰθήρ. Πάντα γάρ ἐν Ζηνός μεγάλῳ τὰδε σώματι κείται» = «στο

σώμα του Διός υπάρχουν τα πάντα και κινούνται κυκλικά: φωτιά, νερό, γη, αιθέρας, νύχτα και μέρα»
(https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 322, 323).

Άλλη εκδοχή είναι να ταύτιζε ο αφηγητής το Δία με τον αστερισμό του Όφεως, κάτι που πρέπει να ερευνηθεί από αρχαιολόγους και παλαιοαστρονόμους αν ίσχυε, ή να αναφερόταν στη λατρεία του όφεως στη μινωική Κρήτη, ταυτίζοντάς την με τη λατρεία του Διός, να αναφερόταν δηλαδή στην προστασία που θα του παρείχε η σοφία, ο νους. Ο όφις, όπως γνωρίζουμε, ήταν σύμβολο της σοφίας και ο αφηγητής στο πλαίσιο 30 της Α πλευράς (στο τραγούδι της θάλασσας), εξυμνώντας τη σοφία του νου, σκέφτεται: «Άσπις πηγή, κυψέλη!» = «Τεράστια προστασία ο νους!» (<https://terrapapers.com/to-fidi-os-archetypiko-symvolo/>) }.

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 18 και 19 αποδίδονται και σαν: (18) γωνία/στύλος/οὐρακός/οἶαξ/κῶς/τύλη (19) εἴλυσις/τρία

Γῶν οἶα στύλος, οὐρά κ' ὠς, οἶαξ κ' ὠς τ' εἴλει, ἦ λύσις, (ἦ) τρία!

Προστατεύει λοιπόν και σα στυλοβάτης και σαν οπισθοφυλακή (και σαν ουρά) και σαν κυβερνήτης, σα λύση!, (σαν) τρία (μαζί)!

(Ο αφηγητής εννοεί ότι ο Δίας τους προστατεύει με τρεις ιδιότητες: σα στυλοβάτης, σαν οπισθοφυλακή και σαν κυβερνήτης. Πιθανώς υπαινίσσεται ακόμα ότι ο Δίας τους προστατεύει αιώνια, τους προστατεύει όντας αιώνιος: ότι τους προστάτεψε παλιά, τους προστατεύει τώρα και θα τους προστατεύει για πάντα. Περισσότερα για την ερμηνεία αυτή, στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου»)

20 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 38, 23, 32, 12, 2 = ἀνθυλλίς/στύλος/οἰνάς/ἀμφιέλικτος/τύλος =

Ἄνθ' ἴλης, στύλος εἶν' ᾗς, ἀμφιέλικτος τ' ἦλος.

Αντί για ἴλη ιππικού (αντί για σώμα στρατού), στυλοβάτης μας θα 'ν' αύριο και το περιστρεφόμενο αστέρι.

(ο αφηγητής εννοεί τον ήλιο που δείχνει να περιστρέφεται γύρω από τη γη. Το απαρ. «εἶναι» στη φράση «εἶν' ᾗς» σημαίνει «υπάρχει» με την έννοια της βεβαιότητας, γι' αυτό το ερμήνευσα σαν «θα είναι», σα να αφορά βεβαιότητα για το μέλλον).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 20 αποδίδεται και σαν:

ἀνθυλλίς/ἐπίκριον/πέλεια/ἀμφιέλικτος/τύλος =

Ἄνθ' ἴλης, ἔπει κρειῶν· πέλει ᾗ ἀμφιέλικτος τ' ἦλος! (ᾗ ἀμφιέλικτος τ' ἴλλος!)

Ο κυβερνήτης (Δίας) φροντίζει αντί για ἴλη ιππικού (αντί για σώμα στρατού) κι εἶν' εκεί και σαν περιστρεφόμενο αστέρι! (κι εἶν' εκεί και σαν περιστρεφόμενος οφθαλμός!)

21 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 7, 40, 41, 1 = Φῶς/μῆρα/ἀμυχή/ῶς =

Φῶς μοῖ 'Ρα, ᾗ μύχιος!

Για μένα ο Ρα είναι φως, όπως ο πατρώος (θεός)!

(ο αφηγητής εννοεί το Δία, σαν τοπικό θεό των κρητών. Παράλληλα ίσως εννοεί και τον Απόλλωνα, που επονομαζόταν και «πατρώος», σα δημιουργό των πάντων https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 325)

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 21 αποδίδεται και σαν: Φῶς/μῆρα/ὄστοῦν/ἔν =

Φῶς, μοῖρα, ὠς τ' οὖν ἔν.

Γιατί το φως κι η μοίρα είναι ένα και το αυτό.

22 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 35, 19, 41, 12, 2 = Φύλλον/διχότομον/όστουν/άλως/τύλος =

Φίλον διχότομον, ώς τ' οὖν ἄλλος τ' ἴλλος (ώς τ' οὖν ἄλλος τ' ἦλος),

Κι η σελήνη μου είναι προσφιλής και σαν ἄλλος οφθαλμός/όπως κι ο ἄλλος οφθαλμός (και σαν ἄλλο αστέρι/όπως και τ' ἄλλο το αστέρι),

(ο πλανήτης Σελήνη ταυτίζεται από τον αφηγητή με αστέρα. **Η άποψη ότι οι πλανήτες ήταν «περιφερόμενοι αστέρες» είναι αρχαία** <https://www.wandering-stars.net/about-the-name-wandering-stars.html>)

23 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 35, 26, 31 = φύλλον/κέρας/άλιαετος =

φιλῶν κέρας. Ἄλια, ἐτός!

που αγαπάει την πτέρυγα. Αληθινή συνέλευση!

(ο αφηγητής εννοεί ότι τα αστέρια, όπως και ο ήλιος, αλλά και η σελήνη σαν ἄλλο αστέρι, μοιάζουν με «συνέλευση πολιτών», με «ἄλια» κι ευνοούν τη δική του παράταξη. Επίσης αφήνει να εννοηθεί ότι κάποιοι πλανήτες είναι σε σύνοδο και ότι η σελήνη «ευθυγραμμίζεται» μαζί τους, σα να συμμετείχε και αυτή στη «συνέλευση πολιτών», όπως εξηγώ εδώ, στη συνέχεια της σημείωσης. Η μετοχή «φιλῶν» εδώ είναι γένους αρσενικού, αφού προσδιορίζει το ουσιαστικό ἴλλος ἢ ἦλος, γένους αρσενικού).

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 22 και 23 αποδίδονται και σαν:

- (22) Φύλλον/διχότομον/όστουν/άλως/τύλη (23) φύλλον/κέρας/αιήτος =

α) Φίλον διχότομον, ώς τ' οὖν ἄλλος τ(ε)' εἶλει! φίλον κέρας, αἰεὶ τ' ώς!

Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή σαν ολοστρόγγυλη ασπίδα και προστατεύει! (Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή καθώς την περιβάλλει βέβαια η ἄλωσ!) Μια (αληθινά) φιλική πτέρυγα, και πάντα έτσι ήταν!

(Ο αφηγητής θεωρούσε τη σελήνη πάντα σα φιλική πτέρυγα. Η φράση ερμηνεύεται και σα να περιβαλλόταν η σελήνη από ἄλω. Στην περίπτωση αυτή εξηγείται το «σκοτάδι της νύχτας» το «δυσάλιον δ' ἔρας» που ο αφηγητής αναφέρει στο πλαίσιο 26 στο «τραγούδι/αφήγημα της θάλασσας». Αφού η σελήνη περιβάλλεται από ἄλω, ο στολίσκος μου δε θα είναι ευδιάκριτος από τον εχθρό, σκέφτηκε ο αφηγητής. **Η ἄλωσ μπορεί να οφειλόταν είτε στις ατμοσφαιρικές συνθήκες, είτε σε έκλειψη σελήνης, όπως εξηγώ παρακάτω. Η χρήση του μόριου «τε» πριν από το ρήμα στη δευτερεύουσα επεξηγηματική πρόταση «ώς τ' οὖν ἄλλος τ' εἶλει», έχει την έννοια της επιβεβαίωσης: «βέβαια».**

Πόση βεβαιότητα μπορεί όμως να περιέχει η εκδοχή της σεληνιακής ἄλω, εφόσον είναι ακόμα μέρα και ο ήλιος λάμπει ἢ είναι το θερινό ηλιοστάσιο, αλλά σε κάθε περίπτωση ακόμα μέρα; γιατί, όπως θα δούμε στο πλαίσιο 14 της Β πλευράς, ο αφηγητής λέει ότι ο ήλιος τον περιβάλλει λαμπρός σα να αναγγέλλει (την επικείμενη νίκη του) και λαμπρός, σα να τον πείθει: «Μ' εἶλει, δ' εἶρει γῶν οἶα» και «ὄξύ· πείθει γῶν, οἶα». Η μόνη εξήγηση είναι να γνώριζε ο αφηγητής ότι θα γίνει έκλειψη, όπως υποστηρίζει ο W. Reczko. Και στην έκλειψη η σελήνη πάντα σκοτεινιάζει, αποκτώντας ένα θολό πορτοκαλί χρώμα σαν ἄλω. Ο αφηγητής φαντάζεται λοιπόν κατά πάσα πιθανότητα τη σελήνη, όπως θα ήταν την επόμενη νύχτα).

β) Φίλον διχότομον, ώς τ' οὖν ἄλλος. Τ' ἰλοῖ, φιλῶν κέρας. Αἰεὶ τ' ώς!

Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή, όπως και τ' αστέρι (Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή σαν αστέρι). Και (μας) ευσπλαχνίζεται επειδή αγαπάει την πτέρυγά (μας). Κι πάντα έτσι ήταν!

{Αν ο αφηγητής χρησιμοποίησε το ρήμα «ἰλόω-ῶ» που σημαίνει ευσπλαχνίζομαι, ελεώ, θα αναφέρεται -και με τη φράση αυτή- στην έκλειψη της σελήνης. Δεδομένου δε ότι στο προηγούμενο πλαίσιο -στο 22- αναφέρθηκε πιθανώς στη σελήνη σαν ἄλλο «οφθαλμό», εικάζουμε ότι ήταν πανσέληνος. **Η σελήνη επρόκειτο να φωτίσει/θα φώτιζε τη νύχτα, με αποτέλεσμα ο στόλος του να γινόταν αντιληπτός από τον εχθρό. Σε μία μόνο περίπτωση θα μπορούσε να πλεύσει απαρατήρητος, και αυτή θα ήταν αν συνέβαινε ολική -ἢ μερική ἔστω- έκλειψη σελήνης, κάτι που όντως συμβαίνει όταν έχουμε πανσέληνο και το φαινόμενο μπορεί να διαρκέσει έως και 5.30 - 6 ώρες μαζί με την παρασκιά (<https://astro.planitario.gr/odigos-paratirisis-ekleipseon-selinis/>). Επομένως και ο χρόνος που θα είχε στη διάθεσή**

του ο στόλος του αφηγητή, θα επαρκούσε για την έφοδο που σκόπευε να κάνει ίσως και σε δύο διαφορετικές περιοχές.

Γι' αυτό ο αφηγητής: α) δείχνει να σταθμίζει την απόσταση της μιας περιοχής από την άλλη με τη φράση του πλαισίου 4 της Β πλευράς «Δίχα, ναός δ' ἔρας» = «Ο δε ναός της γης είναι μακριά» ή «ο δε ναός είναι μακριά από τη γη» και β) σκέφτεται ότι η ορμητική έφοδος των πλοίων του στη θάλασσα θα ήταν η μόνη λύση για εξοικονόμηση χρόνου: «Κέρ'(α) ἄσπις ὤσις, τήθη, ρύμα ὤς (φωτός ρύμα ὤς)» = «Το κέρασ θα το προστατεύσει η έφοδος του (αν ξεχυθεί) στην τροφό (στη θάλασσα) σαν ποταμός (σαν ποταμός φωτός)», μονολογεί στα πλαίσια 28 και 29 της Α πλευράς, «το τραγούδι της θάλασσας»). Θεωρεί -και όχι άδικα- ότι τόσο η έκλειψη όσο και η διάρκεια της έκλειψης της σελήνης θα τον ευνοούσαν, θα ευσπλαχνιζόταν την πτέρυγά του. Επίσης στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς ο αφηγητής -κατά μία εκδοχή- λέει για τον Ήλιο-Διόνυσο: «ἽΥς λύνει, εἴλιξ, φίλον!» = «Ο υιός λύνει κι αγαπάει την έκλειψη (τη σκότωση)». **Υπάρχουν λοιπόν επαρκείς ενδείξεις για έκλειψη της σελήνης και γι' αυτό που αποκαλούμε το «ματωμένο φεγγάρι»}.**

- (22) Φύλλον/διχότομον/συσηματισμός/εἴλει /τύλη (23) φύλλον/κέρας/αιητός =

Φίλον διχότομον, συσηματισμός εἴλει, τ' ἰλοῖ, φίλων κέρας! Αἰεὶ τ' ὤς!

Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή κι η ευθυγράμμιση (η αντίθεση) της μας προστατεύει. Και μας ευσπλαχνίζεται αγαπώντας την πτέρυγά (μας)! Και πάντα έτσι ήταν!

{η λέξη «συσηματισμός» για τα ουράνια σώματα σημαίνει είτε ευθυγράμμιση, στοίχιση, είτε αντίθεση. Πιστεύω ότι ο αφηγητής εννοεί την ευθυγράμμιση, τη στοίχιση της σελήνης -σαν σε παράταξη μάχης- με τους άλλους πλανήτες, αφού θεωρεί τη σελήνη «φιλική πτέρυγα»!

Το ίδιο νόημα προκύπτει και αν ερμηνεύσουμε το συμβ. 43 με την έννοια ἄμυξις = «αμυχή», λέξη που μεταλλάσσεται σε «ἄ μείξις» = «σα μίξη», δηλαδή «όπως -η σελήνη- αναμιγνύεται με τους άλλους πλανήτες» (την ερμηνεία αυτή, τη δίνω στη συνέχεια).

Σε κάθε περίπτωση η ευθυγράμμιση της σελήνης με τη γη (όταν η σελήνη είναι πίσω από τη γη) σημαίνει έκλειψη σελήνης. Πιθανώς λοιπόν ο αφηγητής εκτός από την ευθυγράμμιση σελήνης-πλανητών, εννοούσε και την ευθυγράμμιση της γης με τη σελήνη.

Σχετικά με την έννοια του συσηματισμού σαν «αντίθεσης», η αντίθεση θα σήμαινε βέβαια ότι η σελήνη ήταν απέναντι από τον ήλιο).

- (22) Φύλλον/διχότομον/ἄμυξις/ἄλως/τύλη (23) φύλλον/κέρας/αιητός =

Φίλον διχότομον ἄ μείξις, (ἄ) ἄλως τ' εἴλει! φίλων κέρας, αἰεὶ τ' ὤς!

Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή όπως αναμιγνύεται (με τους πλανήτες) και (όπως) την περιβάλλει ἄλως! και πάντα ήταν φιλική (μας) πτέρυγα!

24 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 44, 18, 6, 12, 2 = τρίναξ/γωνία/κούρη/ἄλως/τύλη =

τρίναξ γῶν οἶα κ' οὔροι. Ἄλλως τ' ἥλοι!

κι έτσι οι φύλακές μας σα να βρίσκονται σε τρία ἄκρα. Ἄλλωστε εἶν' αστέρια!

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 24 αποδίδεται και σαν:

-τρίναξ/γωνία/κόριον/ἄλως/τύλη =

Τρίναξ γῶν οἶα κ' ὄρειον, ἄλλως τ' εἴλει! (ἄλλως τ' ἥλοι!)

Κι έτσι το φυλάκίό μας είναι σαν τρινακρία (κι έτσι το φυλάκίό μας σα να βρίσκεται στα τρία πέρατα) και (μας) προστατεύει αλλιώς! (ἄλλωστε αποτελείται από αστέρια!)

25 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 8, 44, 27 = Κειρία/τρικάρηνος/κῶς =

κυρία, τρικάρηνος κ' ὤς.

κι η εξουσία σα να 'χει τρεις κεφαλές.

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 24 και 25 αποδίδονται και σαν:

(24) τρίναξ/γωνία/κούρη/ἐπίσημος/τύλη (25) ἐπίσφαιρα/τρικάρηνος/κῶς =

τρίναξ γῶν οἶα κ' οὐρή! ἐπίσημος τ' ἴλη ἐπί σφαῖρα, τρικάρηνος κ' ὤς.

κι η οπισθοφυλακή (μας) είναι σαν τρινακρία! {ή: κι η οπισθοφυλακή (μας) σα να έχει (σα να βρίσκεται σε) τρία άκρα!} κι η επιφανής μας ἴλη ιππικού (και το επιφανές μας σώμα στρατού) στον ουρανό, σα να 'χει τρεις κεφαλές.

{ο αφηγητής εννοεί ότι η οπισθοφυλακή τους ήταν σα να είχε τρεις κεφαλές στον ουρανό. Εννοεί είτε το Δία με τρεις μορφές (Δίας, Ρα, Ἡλιος), είτε το Δία, τον Ἡλιο και τη σελήνη, που ανέφερε στα προηγούμενα πλαίσια)

26 πλαίσιο (4 χαρακτήρες): 12, 7, 44, 27 = Γ' ἤλου/φῶς/αἰών/δέρος

Γ' ἤλοι φῶς, ἀεί ὦν δ' Ἔρρος!

(Γιατί) τ' άστρα είναι φως κι ο Δίας (εἶν') αἰώνιος!

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 24, 25 και 26 αποδίδονται και σαν:

(24) τρίναξ/γωνία/κούρη/ἐπίσημος/τύλη (25) ἐπινομή/τρίκρα/κῶς (26) Γ' εἴλει/τηθύς/ρύμα/κῶς =

τρίναξ γῶν οἶα κ' οὐρή! Ἐπισήμως τ' εἴλει ἐπί νομῆ, τρίκρα κ' ὤς· τ' εἴλει τηθύς, ρύμα κ' ὤς.

κι η οπισθοφυλακή μας είναι σαν τρινακρία (σα να βρίσκεται σε τρία άκρα)! Σαφώς προστατεύει και σε μέρος του ποταμού, κι είναι σα διαιρεμένη στα τρία· γιατί προστατεύει και σα θάλασσα και σαν ποταμός.

(ο αφηγητής εννοεί ότι υπάρχει μία οπισθοφυλακή θεών-αστέρων στον ουρανό. Η δεύτερη οπισθοφυλακή είναι η θάλασσα, ενώ η τρίτη, κάποιος παρακείμενος ποταμός).

27 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 33, 40, 4, 12, 2 = Κῆτος/μηρα/έρυκει (ἐπιζυγεῖ)/ἄλλως/τύλη =

'κεῖ τ' ὤς μοῖρα (Κεῖτ' ὤς μοῖρα): ἐρύκει (ἐπιζυγεῖ) ἄλλως, τ' εἴλει,

Κι εἶν' εκεί σα μοῖρα (Κι εἶναι σαν τη μοῖρα): αποτρέπει-εμποδίζει (συνδέει) με άλλον τρόπο, και προστατεύει

(Στον ορφικό ύμνο στη Μοῖρα -υπ' αρ. 59- ο Ορφέας αναφέρει ότι μόνον ο Δίας και η Μοῖρα γνωρίζουν όλα όσα συμβαίνουν στους θνητούς: «ἐπεὶ γ' ὅσα γίνεταί ἡμῖν, Μοῖρά τε καὶ Διὸς οἶδε νόος διὰ παντὸς ἅπαντα». Επόμενο είναι λοιπόν να ταυτίζει ο αφηγητής το Δία με τη Μοῖρα https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 235. Ἄλλωστε ο Δίας λεγόταν και «Μοιραγέτης», δηλαδή «οδηγός της μοῖρας». Ἄλλη εκδοχή είναι να πιστεue ο αφηγητής ότι ο Δίας ήταν σε θέση να υποκαταστήσει «μοῖρα» στρατιωτών).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 27 αποδίδεται και σαν:

- Κῆτος/μηρία/δοῦλος/ἄλλως/τύλη =

κεῖτ' ὤς μυρία δ' οὔλος, ἄλλως τ' εἴλει

είν' εξαιρετικά ολέθριος, άλλωστε προστατεύει

(ο αφηγητής πάλι αναφέρεται στο Δία, ο οποίος στον ορφικό ύμνο αρ. 20 αποκαλείται «**φρικώδης**» -που προκαλεί φρίκη και τρόμο- όπως και «**βρύμηνις**», συνώνυμο προφανώς του «βριμώδης» = «άγριος», «αυστηρός», «οργίλος», από το ρήμα «βριμῶμαι» = «οργίζομαι». Στον ορφικό ύμνο αρ. 19 περιγράφονται οι καταστροφικές δυνάμεις του Δία και γίνεται έκκληση να ρίξει το «βαρύ θυμό» του στα κύματα και τις βουνοκορφές αντί στους ανθρώπους https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 211, Ύμνος 19 / σελ. 212, Ύμνος 20).

28 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 34, 29, 29 = Κάραβος/κύων/ῥς =

κάραβος, κύων ῥς,

(προστατεύει) όπως η μεγάλη άρκτος κι ο σείριος,

(Ο αφηγητής εδώ ταυτίζει το Δία με τη Μ. Άρκτο και το Σείριο, από την άποψη της προστασίας που παρέχει).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 28 αποδίδεται και σαν:

- Κάραβος/κύων/ῥς =

Κάραβος, κύων ῥς!

ενώ κι η μεγάλη άρκτος, είναι όπως ο Σείριος!

29 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 7 (με πλάγια γραμμή), 44, 29 = φωτός/ῥύμα/ῥς =

φωτός ῥύμα ῥς.

(είναι) σαν ποταμός φωτός.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 29 αποδίδεται και σαν: φωτός/ῥύμα/ῥς =

φωτός ῥύμα ῥς.

(είναι) σαν οχυρό του φωτός.

30 πλαίσιο (3 χαρακτήρες): 12, 40, 24 = Άσπις/πυγή/ληνός =

Άσπις, ποί γῆ, λῖν ῥς!

Ο προστάτης μας, όπου γης, είναι σα λιοντάρι!

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 30 αποδίδεται και σαν:

- Σφαῖρα/πυγή/ῆρμα =

Σφαῖρα, ποί γῆ, ῆρμα,

Ο ουράνιος θόλος είναι όπου γης πρωτοστάτης,

(η άποψη του αφηγητή για τον ουράνιο θόλο ταυτίζεται με την ορφική πίστη για τον Ουρανό σαν «αρχή πάντων, πάντων

τε τελευταία», καθότι ο ουρανός ήταν «πρωτότοκος» (πρεσβυγένης) και σαν τέτοιος θεωρούνταν «φύλακας των ουρανίων, αλλά και των χθονίων». Ύμνος 4 «Ουρανού θυμίαμα, λίβανον»).

31 πλαίσιο (5 χαρακτήρες): 18 (με πλάγια γραμμή), 1, 13, 12, 2 = Γωνιαίας/ός/σκυτάλη/άλλως/τύλη =

γονή αίας! ως σκύτ' ἄλλη, ἄλλως τ' εἴλει!

γέννημα της γης! και σαν ἄλλη κεφαλή, προστατεύει βέβαια με ἄλλον τρόπο !

(εδώ ο αφηγητής διευκρινίζει ότι «η αληθινή συνέλευση») για την οποία έκανε λόγο στο πλαίσιο 23 περιλάμβανε όχι μόνο τον ήλιο-Δία-Ρα και τη σελήνη, αλλά και τον ουρανό, και μάλιστα σαν πρωτοστάτη!)

ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ, ΑΠΟΔΟΣΗ Β΄ ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ερμήνευσα τη Β πλευρά μόνο από την περιφέρεια προς το κέντρο, ονομάζοντας το θέμα της “Το τραγούδι του φωτός” (οίμη φωτός).

Στη Β πλευρά του δίσκου ο αφηγητής, ορμώμενος από τη σύνοδο πλανητών που παρατηρεί, αναπολεί την αιωνιότητα του φωτός, συγκρίνοντάς την με την παροδικότητα της ύλης και των αισθημάτων όπως ο έρωτας. Στη συνέχεια πλέκει ύμνο στον ήλιο, στο φως, στο Διόνυσο, στο Δία, στα άστρα πλοηγούς των ναυτικών και στους κρητικούς, ενώ εύχεται να μπορούσε ν' αγοράσει και το φως του ήλιου, που -δυστυχώς- ούτε αυτό αγοράζεται, όπως δεν εξαγοράζονται ούτε οι κρητικοί! Επίσης θεωρεί το φως σύμμαχό του και σταθμίζει πάλι τις δυνατότητες του στρατού του σε σχέση με εκείνες των αντιπάλων του.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΗ Β΄ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

Σχετικά με τον αμπελώνα, την «αποικία» που αναφέρει ο αφηγητής στην Α και Β πλευρά

Στο πλαίσιο 31 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), ο αφηγητής φέρεται να λέει “Γῶν ἦ ἄς· ὡς κόρη νυ (νῆ), ἀσπίς γάρ” = “Ας γίνει αύριο λοιπόν, αφού προστάτις μας θα 'ναι τώρα η αποικία μας (θα ναι η νέα μας αποικία)”. Η φράση αυτή δε σημαίνει απαραίτητα ότι ο αμπελώνας ήταν ήδη αποικία του, από την οποία σκόπευε να εξορμήσει αλλού. Θα μπορούσε απλά να είναι υπεραισιόδοξος ότι πρώτα θα κατακτούσε τον αμπελώνα και μετά θα εξορμούσε αλλού.

Αν ο αμπελώνας ήταν ήδη ελληνική αποικία, ο αφηγητής δε θα αφιέρωνε τόσο χρόνο σε σκέψεις σχετικές με την προστασία που θα μπορούσε να του παρέχει η θάλασσα, αλλά θα γνώριζε ήδη τα πλεονεκτήματα της περιοχής και πώς να αμυνθεί. Άλλωστε στην Α πλευρά δείχνει εντυπωσιασμένος και από την καλλιέργεια οστράκων στην περιοχή. Αυτό σημαίνει ότι η περιοχή δεν ήταν ακόμα κτήμα του, αλλά θα ήθελε να γίνει!

Επίσης σε όλη την Α πλευρά τονίζει ότι οι κάρες προστατεύουν την περιοχή. Στο πλαίσιο 1 λέει ότι οι κάρες προστατεύουν και τον πόρο της Σύμης, και τον πόρο του νησιού που τους ενδιαφέρει (που τους βολεύει), ενώ στα πλαίσια 30 και 31 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) αφήνει να εννοηθεί ότι υπήρχαν και μινωίτες δούλοι που υπερασπιζόντουσαν την περιοχή της Σύμης, μαζί με τους κάρες: “πτέρυξ μινωῖα ἀνθ' ὡς (ἀνθ' ᾧ)” = “υπάρχει και πτέρυγα μινωϊτών δούλων”. Επίσης ονομάζει το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου «αμπελώνα» και όχι «Κνίδος», ή ἔστω «πόλις». **Δεν αναφέρεται λοιπόν στην εποχή της δωρικής εξάπολης, κατά την οποία η περιοχή ήταν κατοικημένη!**

Στη Β πλευρά, στο πλαίσιο 16, ο αφηγητής αναφέρει (πιθανώς) ότι ο αμπελώνας είναι ήδη αποικία της φυλής του και ότι έχουν εγκατασταθεί εκεί πολίτες από τρεις φυλές (αντικαθιστώντας το «κῆτος» με το ομόηχό του «κύτος»): “Κόρη φίλον, Οἰνάς, τρίφυλον κῆτος” = “Κι η αγαπημένη μας αποικία, ο αμπελώνας, είναι πολιτεία με πολίτες από τρεις διαφορετικές φυλές”. Χρησιμοποιεί προφανώς σχήμα “πρωθύστερον”, θεωρώντας τον αμπελώνα ήδη κτήμα του και φαντάζεται ότι κατοικείται κιόλας από αποίκους της φυλής του, που θα ήταν βέβαια είτε οι τριχάϊκες, είτε οι τριφύλιοι.

Μήπως ο αφηγητής αναφέρεται σε διάφορα ταξίδια που είχε κάνει ανά τον κόσμο;

Αν κάποιος εικάζε τη θέση του αφηγητή στη γη από μια απλή παρατήρηση του δίσκου, χωρίς να έχει διαβάσει όλο

το κείμενό του παρά αποσπασματικά μόνο, θα έλεγε ότι πιθανώς αναφερόταν όχι σε συγκεκριμένο ταξίδι, αλλά στα διάφορα ταξίδια που είχε κάνει ο ίδιος ή η φυλή του, έχοντας τ' άστρα για οδηγούς. Έτσι θα μπορούσε να εξηγηθεί γιατί στα πλαίσια 28-30 της Β πλευράς, το πλοίο του αφηγητή άλλοτε εμφανίζεται να έχει στην πλώρη του τον πολικό και τη μεγάλη άρκτο, άλλοτε το σείριο κι άλλοτε και τα τρία αυτά άστρα μαζί στην πλώρη, ή κάποια απ' αυτά και στην πρύμνη. **Το σύμβολο-πιθανή ένδειξη για διάφορα ταξίδια είναι το 24** (ένδειξη για τους πλόες του αφηγητή με όρμημα μια αποικία, ή με όρμημα την Κρήτη, αν βέβαια υπονοεί και τις ζώνες γης όπου ο αφηγητής -ή η φυλή του- είχε ταξιδέψει).

Το σύμβολο 24 δείχνει ζώνες που εκτείνονται σ' όλα τα γεωγραφικά πλάτη από βορρά προς νότο, ενώ και οι τρεις ωριαίες άτρακτοι (μεσημβρινοί), όπως εμφανίζονται στο βιβλίο του Evans, θα εκτείνονται λογικά μεταξύ τριών ηπειρών, όπου ταξίδεψαν οι έλληνες ή/και ίδρυσαν οργανωμένες αποικίες: Μαύρη θάλασσα, Κολχίδα, Τουρκία, Πακιστάν, Ινδία, Ιταλία, Ισπανία. Αν πιστέψουμε δε και την Ενριέττα Μέρτζ, οι έλληνες ταξίδεψαν και στη νότια Αμερική, ίσως και στη βόρεια θάλασσα, στη Θούλη*, κοντά στον πολικό, το θεωρούμενο -αλλά και ευκτέο- όριο τους («κ' οὔρος-σκέπας· γῶν ἢ ἄ κόριον!» = «**Κι είναι φύλακας-σκέπη· να γίνει λοιπόν και τ' όριο μας!**»). Όπως όμως θα διαπιστώσουμε από την ανάγνωση του κειμένου, το σύμβολο αυτό λειτουργεί σαν οδοδείκτης όχι ταξιδιών, αλλά άλλων εννοιών. Περισσότερα για την πιθανή πορεία του πλοίου του αφηγητή, στην παράγραφο «Προς ποια κατεύθυνση έπλεαν».

* Η πόλη Κάανακ στη ΒΔ Γροιλανδία λεγόταν Θούλη. Κάποιοι υποστηρίζουν λοιπόν ότι η Γροιλανδία ήταν γνωστή από την αρχαιότητα Πυθέας ο μασσαλιώτης (<https://www.mixanitouxronou.gr/pitheas-o-massaliotis>)

Αναφέρεται ο αφηγητής στο ίδιο ταξίδι και στις δύο πλευρές του δίσκου:

Στο πλαίσιο 16 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) γίνεται πιθανώς νύξη για τους τριφύλιους* (μινύες, επειούς, ηλείους), αρχαίο λαό που κατοικούσε στην περιοχή της Πύλου πριν από τους μυκηναίους (οι μινύες κατά μία εκδοχή, ήταν μινωίτες) **ή για τους τριχάϊκες** (υλλής, δυμᾶνες, πάμφυλους), που ονομαζόταν και “τρίλοφοι” και κατοικούσαν και στην Κρήτη κατά τον Όμηρο (Οδ. 19 175-177: “ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη: ἐν μὲν Ἀχαιοί, ἐν δ' Ἐτεόκρητες μεγαλήτορες, ἐν δὲ Κύδωνες, Δωριέες τε τριχάϊκες, δίοι τε Πελασγοί”). **Στο πλαίσιο 16 ο αφηγητής αφήνει να υποθέσουμε ότι περιμένει την άφιξή τους την επόμενη μέρα:** «Κ' οὔρη φίλον, πέλει ἄς, τριχῆ κείτ' ὦς. (τριφύες κῆτος)» = «**Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο σαν τριπλό (τρίμορφο) ον**».

Για την “επόμενη μέρα” κάνει (πιθανώς) λόγο ο αφηγητής και στο πλαίσιο 31 της Α πλευράς (στην α) ερμηνεία από το κέντρο προς την περιφέρεια), με τη φράση “**Άς γίνει αύριο λοιπόν, αφού τώρα η αποικία μας θα ναι η ασπίδα μας**”, που σημαίνει “ας γίνει αύριο η επίθεση”.

Είναι βέβαια περίεργο να μη σχετίζονται οι δύο πλευρές του δίσκου σαν ενιαίο αφήγημα, αν και στις δύο πλευρές ο αφηγητής περιμένει κάτι (πχ την άφιξη οπισθοφυλακής κυριολεκτικά ή αλληγορικά), ή σκοπεύει να κάνει κάτι (πχ επίθεση) την επόμενη μέρα. Πάυει να είναι περίεργο όμως, άρα δεν μπορεί να είναι ούτε ένδειξη, ούτε βέβαια απόδειξη για την ενότητα της αφήγησης, αν ο αφηγητής απλά συνήθιζε να καταγράφει τις σκέψεις του την προηγούμενη κάθε εκστρατείας και να «οραματίζεται» λάφυρα και κατακτήσεις, όπως στο πλαίσιο 15: “Μύλλη, ἄκρα γῶν οἶα, ὦς κύτος εἰς” = “**Και τα λάφυρα (είναι στοιβαγμένα) σα βουνοκορφές, σα να 'τανε στ' αμπάρι**”. **Η ενότητα της αφήγησης εξαρτάται από τον τρόπο ερμηνείας των πλαισίων.**

* Απόδωσα το συμβ. 39 σα να αφορούσε είτε ένα τρίφυλλο άνθος, είτε ένα τριφύλλι, είτε τους τριφύλιους, επειδή έδενε περισσότερο με το νόημα του κειμένου: “**τριφύλιοι**” = **στρατιώτες από τρεις φυλές**, όπως οι τρεις θεοί που λάτρευε ο αφηγητής σαν άλλες μορφές του Ρα/Δία: Απόλλωνας, Διόνυσος, Ήλιος. Και το συμβ. 25 που έχει ένα τρίφυλλο άνθος σαν ακρόπλωρο αποτελεί πιθανή ένδειξη για τη φυλή των τριφυλίων, ενώ το σύμβολο 2 -ο άντρας με την όρθια κόμη, τη «λοφία- είναι πιθανή ένδειξη για τους τρίλοφους, ή τους τριχάϊκες.

Επισημαίνω ωστόσο ότι το πιθανότερο είναι να προσδοκούσε ο αφηγητής την «άφιξη» μιας πλανητικής συνόδου σαν οπισθοφυλακής την επόμενη μέρα και όχι την άφιξη πραγματικής μοίρας στρατού. Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορεί η συνεχής αναφορά του αφηγητή σε προστάτες θεούς και άστρα σα «στήριγμα» του πλοίου του, στο τραγούδι των άστρων και του φωτός. **Στήριγμα που ήταν σε θέση να προστατεύσει τον ίδιο αποτρέποντας τους εχθρούς του και χαρίζοντάς του ασφάλεια σα φωτεινός άξονας (ελπίδας).** **Ο άνθρωπος στην απελπισία του πιάνει το χέρι του Θεού.. στην αρχαιότητα προσπαθούσε να εξιχνιάσει τη θεία βούληση προσφέροντας θυσίες και ερμηνεύοντας τους οιονούς, ενώ σήμερα προσεύχεται και διαβάζει τις γραφές.**

Η πιθανότερη εκδοχή είναι η αφήγηση της Β πλευράς να αποτελεί συνέχεια της αφήγησης της Α

Πιστεύω ότι ο αφηγητής προετοιμαζόταν να εξορμήσει από μία περιοχή σε δύο άλλες, ανεξάρτητα από το πότε θα εξορμούσε σ' αυτές: είτε το ίδιο βράδι και στις δύο, είτε το πρώτο βράδι στη μία και το επόμενο βράδι στην άλλη, κάτι για το οποίο μας προϋδεάζει η φράση του πλαισίου 17 της πλευράς αυτής: «**κάρ ἄς, ἄκος ὦς!**» = «**ο επικεφαλής θα είναι το μέσο για να πετύχουμε αύριο το ζητούμενο!**». Έτσι από τον αμπελώνα, την αφετηρία του, θα έκλεβε όστρακα. Από τη Σύμη θα έκλεβε σιτηρά και όστρακα, και από άλλη περιοχή τομάρια λιονταριών. Ο αμπελώνας θα

γινόταν συνεπώς αφετηρία του με τρεις τρόπους, όπως λέει στο πλαίσιο 16 της Β πλευράς: “Κ’ ὄρη! φίλον Οἰνάζ, τριχῶς κοῖτος” = “και να! ο αγαπημένος μας αμπελώνας θα ‘ν’ η αφετηρία μας με τρεις τρόπους!”. Ένδειξη γι’ αυτή την εκδοχή είναι και τα πλαίσια 14 και 15 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), των οποίων τα σύμβολα επαναλαμβάνονται στα πλαίσια 20 και 21 και τα οποία διαβάζουμε σαν: = «Οι κάρες κυβερνάνε τη γη κι η πτέρυγά της χρησιμεύει· (σαν) ὄχημα!» (Κάρ δ’ ἔρας οἶαξ· πτέρυξ ἔρα γ’ ὄνεια· πορεῖον).

Ο αφηγητής εννοεί ότι θα χρησιμοποιούσαν την πτέρυγα (το τμήμα) γης, την πτέρυγα που έμοιαζε σαν πόδι και σαν μικρή προκυμαία, τον αμπελώνα, σαν ὄχημα για μετάβασή τους αλλού. Θεώρησα λοιπόν ότι τα μέρη του αφηγήματος που ονόμασα «το τραγούδι των οστράκων» και «το τραγούδι της θάλασσας» αφορούσαν την εξόρμηση που σκόπευε να κάνει ο αφηγητής από την Τριόπιο στον πόρο της Σύμης (και ίσως αμέσως μετά και αλλού, εκμεταλλευόμενος το σκοτάδι που θα προκαλούσε η έκλειψη της σελήνης) και έβαλα τα δύο αυτά μέρη του σαν συνέχεια το ένα του άλλου. Σε ό,τι αφορά το «τραγούδι των άστρων» θεώρησα ότι και αυτό, όπως και το «τραγούδι της θάλασσας», κάλυπτε τις δύο εφόδους που σκόπευε να κάνει ο αφηγητής, γι’ αυτό το έβαλα πριν από το τραγούδι του φωτός της Β πλευράς. Τα άστρα είναι άλλωστε αιώνιοι φύλακες..

Αυτό που με έκανε να σκεφτώ ότι ο αφηγητής επρόκειτο να εξορμήσει (με αφετηρία την πρώην Τριόπιο) σε δύο διαφορετικές περιοχές, ήταν η αναφορά του στο ναό της γης, τον οποίο στο πλαίσιο 5 της Β πλευράς περιγράφει σα “θολωτό” και “κυκλικό”: “Είναι σαν κιβωτός· θολωτός, κυκλικός” (Κεῖτ’ ὡς λάρναξ, εἰλητός, τροχαλός). Μάλιστα στο ίδιο πλαίσιο ο αφηγητής παρομοιάζει το σχήμα του ναού με εκείνο του ουράνιου θόλου («Κύτος λάρναξ· στρόφαλος τροχάζων» = «Κι ο έναςτρος ουρανός είναι κιβωτός (αστέρων) και περιστρέφεται σα στρόφαλος»), ενώ στο προηγούμενο πλαίσιο (στο 4ο) χαρακτηρίζει το ναό «στήριγμα» και τον παραλληλίζει με το στήριγμα του δικού του πλοίου (με το θεό Δία). Σκέφτηκα ότι προφανώς παρομοιάζει το ένα στήριγμα (το ναό) με το άλλο (το θεό), αφού στο πλαίσιο 9 «λέει»: “Υψι βᾶ τ’ ὡς -Ἐρεισμα-, τ’ ἄ ναός, Κρήτης οἶαξ»: «Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σα ναός, της Κρήτης κυβερνήτης» εννοώντας το Δία, θεό-κυβερνήτη της Κρήτης.

Ένδειξη για το ότι εννοεί το ναό του Διός είναι και η φράση του πλαισίου 4 της Β πλευράς, η οποία εκτός από “Ἐρεισμα, ναός δ’ ἔρας!” (“Κι ο ναός της γης είναι ηθικό στήριγμα!”) διαβάζεται και σαν: «Ἐρεισμα ναός, δ’ Ἐρρος!» = «Ενώ ο Δίας είναι στήριγμα και του πλοίου (μας)». Δε θα πρόκειται επομένως ούτε για το ναό της Αφροδίτης στην Κνίδα που ήταν κυκλικός -και αυτός-, ούτε για το ναό του Διονύσου, ή του Απόλλωνα που ήταν ορθογώνιοι (<https://grecenblog.wordpress.com/2017/01/01/κνίδος/> εικόνες 7, 12, 13).

Ο αφηγητής θα σκόπευε λοιπόν να επιτεθεί σε περιοχή όπου υπήρχε ο αφιερωμένος στο Δία κυκλικός ναός.

Η περιοχή αυτή προστατευόταν επίσης από μινωίτες, με αρχηγό τους ένα βυρσοδέψη (το μινωικό στοιχείο αφθονούσε στην περιοχή). Έτσι οι μινωίτες άλλοτε εμφανίζονται σαν προστάτες κι άλλοτε σαν επιτιθέμενοι. Σύμφωνα δε με «πληροφορία» που αντλούμε από τις πιθανές ερμηνείες του πλαισίου 4 της Β πλευράς, ο ναός αυτός βρισκόταν μακριά: «Δίχα, ναός δ’ ἔρας» = «Ο δε ναός της γης βρίσκεται μακριά» ή «ο δε ναός είναι μακριά από τη γη».

Βέβαια η αντίληψη που έχει κανείς για τις αποστάσεις, για το κοντά και το μακριά, είναι καθαρά υποκειμενική, αλλά δεν είναι μόνο το πλαίσιο 4 της Β πλευράς που πιθανολόγησα ότι αναφερόταν στο Δία. Υπάρχει και το προηγούμενο πλαίσιο, το 3, όπου ο αφηγητής δηλώνει ότι σε κάθε μέρος της γης οι άνθρωποι χτίζουν ναούς στους κορυφαίους θεούς και προστάτες τους: «Κι η κορυφή, είτε σα φύλακας (είτε σαν Ὄρος, υπάρχει τυπικά και σα ναός!), ενώ στα πλαίσια 9-13 επιβεβαιώνει την ταύτιση των θεών Ὄρου, Δία (αμφιθαλή), Ρα και Διόνυσου: “Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- και (σα) φύλακας (και σαν Ὄρος), υπάρχει με τρεις τρόπους: σαν κυνέλη του φωτός, ο αγαπημένος μου Ρα, και σα φύλακας, δηλαδή ισχύει και σαν ο «αμφιθαλής» της γης, ενώ είναι κι ο Διόνυσος της γης..”. Ο αφηγητής προτιμάει να αναφέρεται στους θεούς με τα αιγυπτιακά τους ονόματα, ή/και περιφραστικά. Αν λοιπόν ο ναός αφιερώθηκε στο Δία, ο αφηγητής θα τον αποκαλεί Ρα και Ὄρο, ή/και Διόνυσο, ή και φύλακα και ὄριο (σύνορο), όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Ο κορυφαίος θεός των ελλήνων και ιδιαίτερα των κρητικών ήταν βέβαια ο Δίας, ενώ αυτός που αφιέρωσε το ναό ήταν κρητικός, από τη Σητεία. Σε ποιόν άλλο θεό μπορεί λοιπόν να είχε αφιερώσει το ναό ο «ήτης», παρά στο Δία; Για της ιστορίας το αληθές, κυκλικό ναός του Δία υπήρχε στην αρχαία Κάυνο της Καρίας, (όχι πολύ μακριά, αλλά ούτε και κοντά στην πρώην Τριόπιο νήσο), πόλη που ίδρυσε ο Κάυνος, γιός του Μίλητου από την Κρήτη. Ο κυκλικός ναός του Διός της Κάυνου, το «Ηρώων», αφιερωμένο στο Δία Σωτήρα, ιδρύθηκε τον 1^ο πΧ αιώνα από κάποιον Αγαθήνορα ή Αγαθήμερο.

Τον 1^ο πΧ αιώνα! Είναι λοιπόν βέβαιο ότι ο δημιουργός του δίσκου έχει χρησιμοποιήσει ιστορικά δεδομένα για να προσδώσει αληθοφάνεια στην αφήγησή του, αφήνοντας τα υπόλοιπα στη διακριτική ευχέρεια και αντίληψη των παικτών, εκτός αν προϋπήρχε άλλος ναός του Διός στην ίδια περιοχή και ο αφηγητής αναφέρεται σ’ αυτόν. Ούτε βέβαια ο ναός της Αφροδίτης ήταν της εποχής του χαλκού, αφού ιδρύθηκε περίπου το 2^ο πΧ αιώνα, το 364 πΧ (ΚΝΙΑΟΣ http://asiaminor.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=4865#noteendNote_2).

Σημείωση

1) Στο «τραγούδι του φωτός» απέδωσα το συμβ. 22 με δύο τρόπους: α) σαν «ΰψιβατος» που αναλύεται σε «ΰψι βᾶ τ' ὤς»: «Ψηλά και σα βασιλιάς» ή «Και ψηλά σα βασιλιάς», υποθέτοντας ότι η λέξη «ΒΑ» χρησιμοποιούνταν και σα συντόμευση του «βασιλεύς» και β) σαν «ἔρεισμα» (στήριγμα), για την περίπτωση που η υπόθεσή μου αυτή αποδειχτεί λανθασμένη, όπως εξήγησα στο κεφ. ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ στο συμβ. 22.

2) Καθώς οι παλαιότερες αρχαιολογικές μαρτυρίες στην περιοχή της Κνίδου ανάγονται στον 7^ο αιώνα πΧ, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ούτε αν υπήρχαν ναοί, ούτε ποιών θεών ήταν οι ναοί στην Κνίδα της εποχής του χαλκού. Καθώς ούτε οι αρχαίοι συγγραφείς δίνουν ακριβείς πληροφορίες για το πότε έγινε ο πρώτος αποικισμός της Κνίδου και της Τριοπίου από δωριείς, η μόνη «πηγή πληροφοριών» μας θα είναι το αφήγημα του δίσκου, που χαρακτηρίζει το λιμενοβραχίονα «αμπελώνα», επομένως όχι οικιστικά αξιοποιημένο (κατοικούμενο) χώρο, χωρίς να αποκλείεται όμως το αφήγημα να είναι και πλάσμα της φαντασίας του αφηγητή. Αν πάλι η αφήγησή του αληθεύει, αν ο δίσκος είναι αρχαίος, δε θα αναφέρεται λογικά σε ναό χτισμένο μέσα ή κοντά σε αμπελώνα, όπως ο λιμενοβραχίονας της Κνίδου που περιγράφει! Γι' αυτό διευκρινίζει: «ενώ ο ναός είναι μακριά από τη γη» (δίχα, ναός δ' ἔρας).

3) Υπάρχει μία πιθανότητα ο ναός να ήταν αφιερωμένος στον Ηρακλή, τον οποίο οι ορφικοί ταύτιζαν με τον Ουρανό, όπως εξηγώ στη συνέχεια, στην παράγραφο «Ποιούς θεούς μπορεί λοιπόν να εννοεί ο αφηγητής και γιατί τους ταυτίζει».

4) Στις «ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ», στο τέλος του τραγουδιού του φωτός, αναλύω λεπτομερώς το νόημα των πλαισίων, ενώ στην παράγραφο «Προς ποιά κατεύθυνση έπλεαν στις διαφορετικές εκδοχές των τελευταίων πλαισίων της Β πλευράς;» δίνω περισσότερα στοιχεία για την κατεύθυνση του ταξιδιού.

“Το τραγούδι του φωτός” (οΐμη φωτός)

1ο πλαίσιο (5 σύμβολα): 2, 12, 22, 40, 7: Ύψικομος/θέει/διχῆ/ίσχια/φῶς =

Ύψι κῶμος θέει, διχῆ ἰσχ(ύϊ) οἶα φῶς

Ψηλά τρέχει πομπή (παρέλαση πλανητών και αστερών), ισχύοντας με δύο τρόπους, όπως το φως

(ο αφηγητής εννοεί ότι για άλλους η πλανητική σύνοδος είναι καλός, και για άλλους κακός οϊωνός).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 1 αποδίδεται και σαν: Τύλη/εΐλει/ΰψιβατος/μοῖρα/φῶς =

- Τ' ἦλοι ὕλη! ὕψι βᾶ τ' ὤς -ἔρεισμα- μοῖρα, φῶς (ἔρεισμα μοῖρα, φῶς).

Και τ' ἄστρα είναι ὕλη, ενώ ψηλά βασιλεύει (ενώ στήριγμα είναι) η μοῖρα μας, το φως.

- Τίλλ'(ει) ἢ ὕλη· ὕψι βᾶ, τ' ὤς -ἔρεισμα- μοῖρα, φῶς.

Η ὕλη φθείρεται, ενώ ψηλά βασιλιάς (ενώ στήριγμα) και μοῖρα μας, είναι το φως.

- Τ' εἶλη εἶλει, ὕψι βᾶ τ' ὤς -ἔρεισμα-, μοι Ῥά, φῶς!

Και μας περιβάλλει (η) θαλωρή (του), αφού ψηλά σα βασιλιάς (αφού στήριγμά μου) είναι ο Ρα, το φως μου!

2ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 27, 45, 7, 35: Δέρος/ρέϊ/φῶς/κυκλοῖ =

Δ' ἔρος -Δ' Ἔρρος- ρεῖ, φῶς κυκλοῖ.

Γιατί ο έρωτας φεύγει, αλλά το φως μας περιβάλλει (Κυλάει ο Δίας κι από παντού μας κυκλώνει το φως του!)

(εννοεί ότι η μόνη σταθερή αξία είναι το φως και όχι ο έρωτας, ενώ παρομοιάζει και τον Ήλιο που κυλάει στον ουρανό, με το Δία).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 2 αποδίδεται και σαν:

- Κῶς/αἰών/φῶς/θέει =

Κ' ὡς ἀεὶ ὦν φῶς, θεοί.

Γιατί κι θεοί είναι αιώνιοι, σαν το φως.

- Κῶς/ἔκρους/φῶς/φύλλον

Κ' ὡς ἔκρους φῶς φίλον.

Γιατί το φως εἶν' αγαπητό και σαν πηγή. (εννοεῖ ὅτι ὁ θεός Ἥλιος του εἶναι αγαπητός σαν πηγή φωτός)

- Κῶς/ῥύμα (οἶδμα)/φῶς/φύλλον =

Κ' ὡς ῥύμα (ῥῆμα) φῶς φίλον.

Γιατί το φως εἶν' αγαπητό και σαν κύμα (Γιατί το φως εἶναι αγαπητό και σα λόγος).

(Ο αφηγητῆς αναφέρεται στην κυματική φύση του φωτός, ἄλλως εννοεῖ ὅχι ῥύμα = κύμα, ἀλλὰ ῥῆμα = λόγος).

- Κῶς/ῥύμα (ῥύμα)/φῶς/φύλλον =

Κ' ὡς ῥύμα, φῶς φίλον.

Γιατί το φως εἶν' αγαπητό και σαν οχυρό.

3ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 2, 37, 23, 5 (με πλάγια γραμμῆ): Τύλος/ὑψικόρυμβος/ἐπίστευσις/παιδίου =

Τ' ἦλος ὕψι, κόρυμβ' ὡς, ἐπίστευσις πεδίου.

Κι ἐν' ἀστέρι ἐκεῖ ψηλά, στολίζει σαν κόρυμβος (κεφαλή, ακροστόλι) την οροφή του κάμπου

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 3 αποδίδεται και σαν:

- Κόρρη/κόρρη/τύπησις/ἴνεως

Κόρρη, κ' ὄρ ἦ (κ' ὄρ ἦ), τύποις ἦ νεώς!

Και η κορφή σα φύλακας (σαν Ὄρος), υπάρχει τυπικά και σα ναός!

{Οι αιγύπτιοι ονόμαζαν τον Ὄρο «Horus», ταυτίζοντάς τον πότε με τον Ουρανό, πότε με τον Ἥλιο, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες τον ταύτιζαν με τον Απόλλωνα:

“The ancient Greek deity Apollo was considered the Greek equivalent of Horus. The Greeks knew the town of Edfu as Apollinopolis, meaning Town of Apollo” (<https://www.ebsco.com/research-starters/religion-and-philosophy/horus-deity>). Εδώ ὁ αφηγητῆς εννοεῖ α) σαν «κορυφή» τον «κορυφαῖο φύλακα-θεό», εἴτε αὐτός λατρευόταν σαν Ὄρος-Ουρανό, εἴτε σαν Ὄρος-Ἥλιος-Απόλλωνας β) ὅτι οἱ ἄνθρωποι συνηθίζουν να χτίζουν ναοὺς για τη λατρεία των κορυφαίων θεῶν τους, με σκοπὸ να τηροῦν σταθερὰ κάποιους λατρευτικούς τύπους. Γι' αὐτὸ πιστεύω ὅτι τὸ σύμβολο 24 ἔχει ἐκτός των ἄλλων και την ἐννοια του ναοῦ: “ληνός”. Το συμβ. 5 με πλάγια γραμμῆ το ἀπέδωσα σαν γενική του “ἴνις”: “ἴνεως”. Η γενική συνηχεῖ με τὸ “ἦ νεώς” = “σα ναός”. Η λέξη “νεώς” εἶναι αττικός τύπος της λέξης “ναός”}.

4ο πλαίσιο (3 σύμβολα): 22, 25 (με πλάγια γραμμῆ), 27: Ὑψίβατος/ναός/δέρας =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -ἔρεισμα-, ναός δ' ἔρας.

Και ψηλά σα βασιλιάς (Στήριγμα) είναι κι ο ναός της γης.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 4 αποδίδεται και σαν:

- Έρεισμα/ναός/δέρος =

Έρεισμα ναός, δ' Έρρος!

Ενώ ο Δίας είναι στήριγμα και του πλοίου (μας).

- Δίχα/ναός/δέρας (δέρα)

Δίχα, ναός δ' έρας =

Ο δε ναός της γης βρίσκεται μακριά (ενώ ο ναός είναι μακριά από τη γη).

(ο αφηγητής αναφέρεται κατά πάσα πιθανότητα συνειρμικά στο ναό του Διός στην Καύνο)

5ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 33, 24, 20, 12: κήτος/λάρναξ/είλητός/τροχαλός =

Κεϊτ' ώς λάρναξ· είλητός, τροχαλός.

Είναι σαν κιβωτός· θολωτός, κυκλικός.

(ο αφηγητής αναφέρεται στο ναό).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 5 αποδίδεται και σαν: Κήτος/λάρναξ/στρόφαλος/τροχάζων =

Κύτος, λάρναξ· στρόφαλος τροχάζων.

(Αλλά) κι ο έναστρος ουρανός είναι κιβωτός (αστέρων) και περιστρέφεται σα στρόφαλος.

(Ο αφηγητής εξομοιώνει συνειρμικά το σχήμα του ναού με του ουράνιου θόλου, θυμίζοντάς μας τη φράση του Ελύτη «Ναοί στο σχήμα τ' ουρανού»).

6ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 16, 23, 18, 43 (με πλάγια γραμμή): ὀδούς/ἐπιστήλιον/γωνία/τρίγωνος =

Ὀ δούς, ἐπί στήλη ὦν, γῶν οἶα τρίγωνος.

Αυτός που αφιέρωσε το ναό, είναι σε στήλη σα Διόνυσος.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 6 αποδίδεται και σαν:

- Γλύμμα/γωνία/τριτηής =

Γλύμμα, γῶν οἶα τρεῖ τις.

Ένα ανάγλυφο να το φοβάται κανείς.

(Στα πλαίσια 6,7,8 και 9-19 ο αφηγητής αναφέρεται κατά πάσα πιθανότητα -συνειρμικά πάλι- στον αρχηγό και το στρατό των μινωϊτών που φύλαγαν τον πόρο της Σύμης. Την ερμηνεία των πλαισίων 9-19 σα να αφορούν αυτόν τον αρχηγό και τους στρατιώτες του, τη δίνω χωριστά στη συνέχεια, στην παράγραφο “Σχετικά με το δωρητή του ναού και τους τοξότες”)

7ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 13, 1, 39, 33: Σκυτάλιον/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτα-λειῶν, ὄν οἶον κύτος (κῆτος).

Μια λεοντοκεφαλή, ένα πλάσμα σαν ολάκερη πολιτεία/αμπάρι πλοίου (σαν τεράστιο ψάρι/τον αστερισμό το κῆτος).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 7 αποδίδεται και σαν:

-Σκυταλῖς/εἶς/ῖον/κῆτος =

=

Σκυτάλη συσσειῶν κεῖτ' ὡς.

Κι εἶναι ξαπλωμένος σα να σείει τη σκυτάλη.

- Σκυτάλη/εἶς/ῖον/κῆτος =

Σκύτ' ἄλλ'(η) ἰσειῶν, κεῖτ' ὡς.

Η κεφαλή (του) εἶναι σαν ἄλλη των Ἰσειῶν (εἶναι σαν εκείνη που περιέφεραν στα Ἰσειά).

(Για τα «Ἰσειά» εξηγῶ στην παράγραφο «Σχετικά με το δωρητή του ναοῦ και τους τοξότες του»)

- Σκυτάλιον/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτα λειῶν· ὄν οἶον κύτος (κῆτος).

Ένας βυρσοδέψης σαν ολάκερη πολιτεία (σαν αμπάρι πλοίου/σαν τεράστιο ψάρι/σαν τον αστερισμό το κῆτος).

- Σκυτάλιον/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτα-λειῶν, ὄνος κεῖτ' ὡς.

Κι ο βυρσοδέψης εἶναι ξαπλωμένος σα γάϊδαρος!

- Σκυτάλη/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτ' ἄλλη ὠνίων, κεῖτ' ὡς.

Κι εἶναι ξαπλωμένος σαν ἄλλη κεφαλή πουλημένων...

- Σκυταλῖς/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτ' ἄλης ὠνίων, κεῖτ' ὡς.

Κι ὅλα τα πουλημένα τομάρια εἶναι μαζεμένα ἐκεῖ σε σωρούς...

- Σκυτάλιον/ῶν/ῖον/κῆτος =

Σκύτα λειόνων, οἶον κῆτος (κύτος).

Τομάρια λιονταριῶν, σαν ολάκερη πολιτεία (σαν αμπάρι πλοίου/σαν τεράστιο ψάρι/σαν τον αστερισμό το κῆτος).

- Σκυταλῖς/ῖος/ῖον/κῆτος =

Σκύτα, λύσιος οἶον κεῖτ' ὡς.

Τα τομάρια εἶν' ἐκεῖ σαν το Διόνυσο!

(ο αφηγητής παρομοιάζει τα στοιβαγμένα στο ναό τομάρια λιονταριῶν που είχαν αγοραστεί για να προσφερθούν στο θεό,

με τους στρατιώτες που είχε στις διαταγές του ο βυρσοδέψης. Χαρακτηρίζει τους στρατιώτες αυτούς «τομάρια» που παρίσταναν το Διόνυσο)

8ο πλαίσιο (5 σύμβολα): 15, 7, 13, 1, 18: Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνία =

Σκέπ' ἀρνών-φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὡς γ' ὄνεια.

Σαν ἄλλη ωφέλιμη κεφαλή, σκέπη αμνών και φως.

(αναφέρεται σ' αυτόν που αφιέρωσε το ναό και του οποίου το ανάγλυφο είναι σε στήλη. Αυτό το εξηγεί με τις άλλες εκδοχές του ίδιου πλαισίου).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 8 αποδίδεται και σαν:

- Γενηῖς/ῶς/ῖον/κῆτος =

Γ' ἔν οἱ ὕς!.. Φῶς, σκύτα-λειών, ὡς γ' ὄνεια!

Κι οι γιοί είναι ενωμένοι σα γροθιά! Γι' αυτούς η λεοντοκεφαλή είναι φως, επειδή τους ωφελεί!

- Ἀξίνη/φῶς/σκυτάλιον/ῶς/γωνία =

Ἄξει νυ φῶς: Σκύτα-λειών, ὡς γωνία.

Τώρα θα γίνει κατανοητό τί εννοώ: η λεοντοκεφαλή είναι σα γωνιακός αρμός.

- Ἀξίνη/φῶς/σκυτάλιον/ῶς (ῶς)/γωνία =

Ἄξει νυ φῶς: Σκύτα-λειῶν, ὅς (ῶς) γωνία.

Τώρα θα γίνει κατανοητό τί εννοώ: ο βυρσοδέψης είναι ο (σα) γωνιακός αρμός.

- Ἀξίνη/φῶς/σκυτάλιον/ῶν/γωνία =

Ἄξει νυ φῶς: Σκύτα λειόνων γ' ὄνια.

Τώρα θα γίνει κατανοητό τί εννοώ: τα τομάρια λιονταριών είναι πουλημένα.

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιήϊος (ἄμη//φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιήϊος) =

Σκέπ' ἀρνών-φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὡς γῶν ἰήϊος (ἄμμι φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὡς γῶν ἰήϊος).

Ἄλλος είναι ο επικεφαλής και φωτεινός προστάτης ποιμνίων, όπως ο Απόλλωνας

(Για μάς φωτεινός προστάτης των ποιμνίων, όπως ο Απόλλωνας, είναι ἄλλος επικεφαλής).

(ο αφηγητής εννοεί το Δία, το Διόνυσο ή τον Απόλλωνα σαν επικεφαλής και φωτεινό προστάτη ποιμνίων, σε αντιδιαστολή με το βυρσοδέψη).

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιαῖος =

Σκέπ' ἀρνών-φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὅς γονή ἕος.

Κι ὅποιος είναι παιδί του είναι (σαν) ἄλλος επικεφαλής και φωτεινός προστάτης ποιμνίων.

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιήϊος =

Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν εἶη οἶος!

Ἀς γινόταν κι αὐτός σαν τον ἄλλον επικεφαλῆς και φωτεινό προστάτη των ποιμνίων!

(Ἐννοεῖ «ας γινότανε ο βυρσοδέψης επικεφαλῆς και φωτεινός προστάτης ποιμνίων, σαν το Διόνυσο ἢ τον Απόλλωνα»).

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιήιος =

Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν εἶη ὕος!

Ἀς γινότανε ο γιός (του) σαν τον ἄλλον επικεφαλῆς-φωτεινό προστάτη των ποιμνίων!

(Ἐννοεῖ «ας γινόταν ο γιός του βυρσοδέψη σαν τον ἄλλον επικεφαλῆς, σαν το «φωτεινό προστάτη ποιμνίων»).

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνιαῖος =

Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν ἢ Ἔως (εἶη)!

Επικεφαλῆς και φωτεινός προστάτης ποιμνίων σαν την Ἡώ!

(Παρομοιάζει το Διόνυσο, ἢ τον Απόλλωνα, το φωτεινό θεό, με την Ἡώ, τη θεά της αυγῆς, της ανατολῆς και του φωτός).

- Σκέπαρνον/φῶς/σκυτάλη/ῶς/γωνία =

Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν ἢ ἄ!

Να γίνει λοιπόν ἄλλος επικεφαλῆς και φωτεινός προστάτης των ποιμνίων!

(Ο αφηγητής ἴσως ἐννοεῖ ὅτι θα προσπαθῆσει να αντικατασταθεῖ ο βυρσοδέψης ἀπὸ το γιό του).

Στην παράγραφο «ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ», ὅπως και στην παράγραφο «ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΩΡΗΤΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΤΟΞΟΤΕΣ ΤΟΥ» δίνω ἄλλη ἐρμηνεῖα στα πλαίσια 9 ἕως 19 (ἐρμηνεῖα, σαν να ἀφοροῦν τα πλαίσια αὐτά το βυρσοδέψη). Την ἐρμηνεῖα αὐτή την ονομάζω «ΟΙΜΗ ΟΙΑΚΟΣ» («Το τραγούδι του κυβερνήτη») και την περιλαμβάνω στα «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ».

9ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 22, 37, 42, 25: Ὑψίβατος/Ὑψικάρηνος/κρητίς/οἰήιον =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὕψι κ' ἄ ρίνος, Κρήτης ὕοι οἶον,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σαν ασπίδα ψηλά, ὅπως οἱ γιοί των κρητικῶν,

Σημείωση

Ἡ φράση του πλαισίου 9 ἀποδίδεται και σαν:

- Ὑψίβατος/Ὑψικάρηνος/κρητίς/οἰήιον =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὕψι κ' ἄ ρίνος, Κρήτης ὕοι ὕων,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σαν ασπίδα ψηλά, ὅπως τα ἐγγόνια των κρητικῶν,

- Ὑψίβατος/ταναός/Κρητίς/οἶαξ

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα- τ' ἄ ναός, Κρήτης οἶαξ =

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σα ναός, της Κρήτης κυβερνήτης,

- Ὑψίβατος/Ὑψικάρηνος/πεπρισμένος/οἶαξ =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα- ὕψι κ' ἄ ρίνος, πεπρισμένος οἶαξ,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σαν ασπίδα ψηλά, οδοντωτός κυβερνήτης,

- Ύψίβατος/Ύψικάρηνος/κρητίς/οϊαξ =

Ύψι βᾶ τ' ὤς - Ἐρεισμα- ὕψι κ' ᾗ ρίνος, κρητίς οϊαξ,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- και σαν ασπίδα ψηλά, κυβερνήτης και κρητής,

10ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 7 (με πλάγια γραμμή), 24, 40, 35: Φωτός/κυψέλη/μῆρα/φύλλον =

φωτός κυψέλη· μοῖρα, φίλον.

(εἶν') η κυψέλη του φωτός· η τύχη μας ευνοεῖ.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 10 αποδίδεται και σαν:

- Φωτός/κυψέλη/μῆρα/φύλλον =

Φωτός κυψέλη· μοι Ἔρα, φίλον.

(εἶν') η κυψέλη του φωτός· αγαπάω το Ρα.

11ο πλαίσιο (4 σύμβολα): 2, 26, 36, 40: Τύλη/κέρας/ἀμφιθαλές/κῶλον =

Τ' εἶλει κ' ἔρας ἀμφιθαλές κῶλον,

Και (η κυψέλη του φωτός) περιβάλλει το κατάφυτο μέρος της γης,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 11 αποδίδεται και σαν: Τύλη/κέρας/ἀμφιθαλές/κῶλον =

Τ' εἶλει κ' ἔρας ἀμφιθαλές κ' ὄλον,

Και (η κυψέλη του φωτός) περιβάλλει την ολάνθιστη γη,

12 πλαίσιο (4 σύμβολα): 27, 25, 38, 1: Κῶς/οϊαξ/Ἄνθιος =

κ' ὤς οϊαξ Ἄνθιος.

και σαν κυβερνήτης Διόνυσος.

Σημείωση

α) Η φράση του πλαισίου 12 αποδίδεται και σαν:

- Κῶς/οϊαξ/Ἄνθιος =

κ' ὤς οϊαξ ἀνθεῖ ἰός!

κι εἶναι ο καλύτερος κυβερνήτης!

- Δέρας/ἐπινομίς/ἀνθός/ἰός =

δ' ἔρας ἐπί νόμοις ἀνθ' ὤς, ἰός,

κι εἶναι κι ο νομοθέτης της γης,

- Δέρας/οἶαξ/ἄνθος/ἰός =

δ' ἔρας οἶαξ-ἀνθ' ὤς, ἰός!

ενώ υπαρχηγός εἶναι ο γιός (του)!

(η άποψη για το ότι ο Διόνυσος/Βάκχος ήταν «επικυρίαρχος» ενώ ο Ζεύς «ἀρχων των πάντων» διατυπώνεται από τον Ορφέα, όπως αναφέρει ο Πρόκλος στα σχόλια στον Τίμαιο 4,5 https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 336)

β) Οι φράσεις των πλαισίων 9, 10, 11 και 12 αποδίδονται και σαν:

(9) Ὑψίβατος (Ἐρεισμο)/Ὑψικάρηνος/κριτής/οἶαξ· (10) Φωτός/κυψέλη/μηρία/φύλλον (11) Τύλος/κέρας/δίοικον/κῶλον (12) Μηλωτίς /οἶαξ/ἀνθ(εῖ)/ἰός (Κῶς/οἶαξ/ἀνθεῖ/ἰός)

Ὑψι βᾶ τ' ὤς -Ἐρεισμο-, ὕψι κ' ἄ ρίνος, Κρήτης οἶαξ· φωτός κυψέλη, μυρία φύλον. Τ' ἦλος κ' ἔρας διοικῶν κ' ὄλον, μηλωτής οἶαξ, Ἄνθιος (Τ' ἦλος κ' ἔρας διοικῶν κ' ὄλον, κ' ὤς οἶαξ ἀνθεῖ, ἰός).

Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- και (σαν) ασπίδα ψηλά, εἰν' ο κυβερνήτης της Κρήτης· κυψέλη φωτός, πολύ φιλικός. Κι εἶν' αστέρι που κυβερνάει κι ὅλη τη γη, ο ποιμήν-κυβερνήτης Διόνυσος (Κι εἶναι κι αστέρι που κυβερνάει ὅλη τη γη κι εἶναι καλός κυβερνήτης, κι ὅταν κυβερνάει μόνος του).

13 πλαίσιο (5 σύμβολα): 29, 24, 24, 20, 35: Ὑς/ἔρμα/λάρναξ/κοχλει/φύλον =

Ὠς, ἔρμα, λάρναξ, κοχλει, φυλῶν.

Και γυρνάει σα στήριγμα, (σαν) κιβωτός, σαν κάποιος που αγαπάει.

Σημείωση

1. Η φράση του πλαισίου 13 αποδίδεται και σαν:

- Ὑς/ληνός/κύβη/εἴλησις/φύλον =

Ὑς, λῖν' ὤς. Κ' ἦ βῆ, εἴλησις φύλον.

Γιός, σα λιοντάρι. Κι ὅπου βρεθεί, η ζέστη (του) μας ευνοεῖ.

(Αν ο αφηγητής στο πλαίσιο 9 εννοεῖ το Δία σαν «κυβερνήτη της Κρήτης», κάτι ἀπόλυτα αναμενόμενο, γιός του Δία - εκτός ἀπό το Διόνυσο- ήταν κι ο Απόλλωνας, που ὄντως ήταν «γιος σα λιοντάρι», ἀφού ο λέων ήταν σύμβολό του. Υπαρχηγός/επικυρίαρχος ήταν συνεπώς ο Διόνυσος/Ἄνθιος, που ταυτίζονταν με το Δία πατέρα του -την κυψέλη φωτός- ενώ ο ἄλλος γιος, ο Απόλλωνας, ταυτιζόταν και εκείνος με τον πατέρα του Δία σα θεός/φωτεινός λόγος, σα θεός της προφητικής δύναμης).

- Ὑς/ληνός/κύβη/εἴλησις/φύλον =

Ὑς, Λίνος. Κ' ἦ βῆ, εἴλησις φύλον.

Γιός του εἶν' ο Λίνος. Κι ὅπου βρεθεί, η ζέστη (του) μας ευνοεῖ.

(Γιός του Απόλλωνα ήταν ο Λίνος, κάτι που επιβεβαιώνει την ἀμέσως προηγούμενη υπόθεσή μου. Ο αφηγητής εξηγεί περιφραστικά ποιους θεούς εννοεῖ, μέσω του γενεαλογικού τους δέντρου).

- Ὑς/ἀλητις/κυψέλη/ἐλιγμός/φύλον =

Ἦς ἀλήτις (Ἦς ἄλλη τις) κυψέλη, ἔλιγμός φίλον.

Κι αγαπάει τη μετακίνηση σαν περιφερόμενη (σαν ἄλλη) κυψέλη.

(ο αφηγητής κάνει λογοπαίγνιο με τη λέξη «ἔλιγμός» που σημαίνει και «μετακίνηση στρατού», υπονοώντας ότι ο στρατός του θα μετακινηθεί σε ἄλλη περιοχή, μιμούμενος τη μετακίνηση του ἡλιου στον ουρανό).

2. Οι φράσεις των πλαισίων 9, 10, 11, 12 και 13, αποδίδονται και σαν:

2^α) (9) Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/Ὑψικάρηνος/κρητίς/οἶαξ (10) Φωτός/ἄξων/μῆρα/φύλλον

(11) Τύλος/κέρας/διοικῶν/κῶλον (12) Κῶς/οἶαξ/ἀνθεῖ/ἰός (13) Ὑς/ἔρματα/κόχλος/φύλλον (Ὑς/ἔρματα/τῆθος/φύλλον)

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὕψι κ' ἄ ρίνος, κρητίς οἶαξ, φωτός ἄξων, μοι Ῥα -μύρα- φίλον. Γ' ἴλλος κ' ἔρας διοικῶν κ' ὄλον (τ' ἦλος κ' ἔρας διοικῶν κ' ὄλον) κ' ὡς οἶαξ Ἄνθιος, ὡς ἔρμα, τ' ἄ κ' ὄχλος φίλον (ὡς ἔρματα τ' ἦθος φιλῶν).

Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- και (σαν) ασπίδα ψηλά, δικαστής και κυβερνήτης, είναι ο ἄξων του φωτός, ο αγαπητός μου Ρα, -ο πολύ φιλικός-. Κι είναι κι ο οφθαλμός που διοικεί κι ὅλη τη γη (Κι είναι κι αστέρι που κυβερνάει κι ὅλη τη γη) σαν κυβερνήτης-Διόνυσος, σα στήριγμα, αφού τον θέλει κι ο λαός (επειδή αγαπά τις ηθικές αρχές και τα ἔθιμα, τους θεσμούς).

{«Επειδή αγαπά τις ηθικές αρχές και τα ἔθιμα, τους θεσμούς». Η φράση αυτή σημαίνει ότι ο αφηγητής αναφέρεται στο θεό Ρα σα Διόνυσο, ἀλλά και σαν Δία, που ἐπόπτευε -εφορούσε- τους θνητούς, ἐλέγχοντας αν αυτοὶ τιμοῦσαν τους θεσμούς (τα ἔθιμα, τις αρχές). Είναι γνωστό ότι ο Δίας/Ρα τιμωροῦσε τους ἀσεβεῖς στέλλοντάς τους σα μάστιγα τις Εριννύες (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 329)

Σχετικά με τη φράση «ο ἄξων του φωτός, ο αγαπητός μου Ρα»: ο αφηγητής ἐξηγεῖ με την ἀμέσως ἐπόμενη φράση για ποῖό λόγο θεωρεῖ το Δία/Ρα «ἄξωνα φωτός», χαρακτηρισμό που για πρώτη φορά ἀνέφερε στο πλαίσιο 7 στο «τραγοῦδι των ἀστρων» και ἐπαναλαμβάνει στο πλαίσιο 10 της παρούσας πλευράς}.

- αποδίδονται και σαν:

2^β) (9) Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/κόρρη/τρητός/κύτος (10) φωτός/κυψέλη/μῆρα/φύλλον (11) Κόρρη/κέρας/ἀμφιθαλής/ἰσχία (12) δέρας/κύτος/ἀνθεῖ/ἰός (δέρος/κύτος/ἀνθεῖ/ἰός -δορά/κύτος/ἀνθος/ἰός- δέρα/κύτος/ἀνθεῖ/ἰός -δειρή/κύτος/ἀνθος/ἰός) (13) Ὑς/λινοῖ/ἔλιξ/φίλον.

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα- κ' Ὠρ ἦ, τριττός κεῖτ': ὡς φωτός κυψέλη, μοι Ῥά, φίλον, κ' ὦρ ἦ, κ' ἔρας ἀμφιθαλής ἰσχ' (ει) ἄ, δ' ἔρας κεῖτ' ὡς Ἄνθιος (δ' Ἐρρος -δ' Ἐρος- κεῖτ' ὡς, Ἄνθιος -δ' ὄρᾱ κύτος ἀνθ' ὡς, ἰός- δ' ἐρᾱ κύτος Ἄνθιος- δ' εἶρει κύτος Ἄνθιος). Ὑς -Εἶς- λύνει, ἔλιξ (εἶλιξ, στρόβιλος), φίλον!

Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- και σαν Ὠρος, ὑπάρχει με τρεις τρόπους: σαν κυψέλη του φωτός, ο αγαπημένος μου Ρα, και σα φύλακας, δηλαδή ἰσχύει και σαν ο «ἀμφιθαλής» της γης, ἐνῶ είναι κι ο Διόνυσος της γης (ἐνῶ ο Διόνυσος ὑπάρχει και σαν Δίας -ὑπάρχει και σαν Ἐρως- κι αὐτός εφορά και τον ουρανό- κι ο Διόνυσος αγαπά τον ουρανό -κι ο Διόνυσος συνδέει τον ουρανό-). Ο υἱός -(ο) ἕνας- λύνει κι αγαπάει τον κισσό -τα σταφύλια, την περιέλιξη (την ἐκλειψη -τη δίνη, τον (ἀνεμο)στρόβιλο-)!

{Ο Δίας ονομαζόταν και «ἀμφιθαλής» και ταυτιζόταν με τη μονάδα, ἦταν «ο ἕνας» (εἶς).

Ο αφηγητής ἀποκαλύπτει το λόγο για τον οποίο θεωρεῖ το θεό «ἄξωνα φωτός»: ἐπειδή ταυτίζει σε ἕνα «ὄλον» τους θεοὺς του φωτός Ἡλιο, Ρα, Δία, Απόλλωνα, Διόνυσο, Ὠρο και Ἐρωτα. Ο Ἐρωτας ἐπαιξε κομβικό ρόλο στη δημιουργία του σύμπαντος **σαν ἐνοποιητική δύναμη που συνδέει**, σαν μία ἀπό τις πρώτες κοσμικές δυνάμεις που ὑπῆρξαν. Ἦταν γνωστή η ταύτιση του Ὠρου («Hor») » με τον Απόλλωνα και συγκεκριμένα ἐνός ἀπό τους 20 θεοὺς με το ὄνομα «Hor», του «Hor Behedeti» ἢ «Har Houditi» (V. Durant, Παγκόσμιος μυθολογία, ἐκδ. Χ. Γιοβάνη, 1968 σελ. 62).

Από τις ἀναφορές του αφηγητή συμπεραίνουμε ότι ἀσπαζόταν τις ορφικές ἀπόψεις (κατά τις οποίες οἱ θεοὶ του φωτός Απόλλων, Δίας και Διόνυσος ταυτίζονταν) και τις διατύπωνε με το δικό του τρόπο, αφού γνωρίζουμε ότι:

α) και ο Απόλλωνας «εφορούσε» (θωροῦσε, ἀτένιζε και διέκρινε) τις «ρίζες» των ουράνιων και γήινων στοιχείων μέσα στο βαθύ σκοτάδι της νύχτας: “Τον ἀπέραντο αὐτόν αἰθέρα κι ὅλη την ἐνδοξη γη θωρεῖς ἐσὺ ἀπὸ ψηλά μες στο σκοτάδι.. ἀπὸ ψηλά μες στο βαθύ σκοτάδι και τη γαλήνη της ἀστερομμάτας νύχτας, διακρίνεις τις ρίζες (αιτίες) τους ἐσὺ..” (η ἀπόδοση είναι δική μου). Το ἀρχαῖο κείμενο ἔχει ως ἐξήγηση: “τόνδε σὺ γὰρ λεύσσεις τὸν ἀπείριτον αἰθέρα, πάντα

γαῖαν δ' ὀλβιόμοιρον, ὑπερθέ τε καὶ δι' ἀμολγοῦ, νυκτὸς ἐν ἡσυχίασιν ὑπ' ἀστεροόμματον ὄρφνην, ρίζας, νέρθε δέδορκας" (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf Ὑμνος 34, σ. 219).

β) ο Μακρόβιος (Sat 1,18) ἔλεγε: “Ο Διόνυσος καὶ ὁ Ἥλιος εἶναι ὁ ἴδιος θεός” κι ὅτι οἱ θεοὶ Δίας, Διόνυσος, Ἥλιος καὶ Παν εἶναι ἕνας (Sat. 1,23): “σύ ᾧ λαμπρὲ Δία, Διόνυσε... σύ ᾧ Ἥλιε.. ᾧ Πάν ποικίλλε”.

γ) ο Πρόκλος στα σχόλια στον Τίμαιο (τόμος 2 σ. 102 ἐδ. 37) ἔλεγε ὅτι **οι ορφικοί ταύτιζαν το Δία με τον Ἔρωτα, το Διόνυσο, τον Μῆτιν καὶ το Φάνητα καὶ τον ονόμαζαν «Ἡρικεπαῖο»**: «Βρόμιός τε μέγας καὶ Ζεὺς ὁ πανόπτης.. Μῆτις γὰρ αὐτὸς καὶ οὗτός ἐστι.. καὶ Ἔρωσ πολυτερπῆς (ἀπόσπασμα 168 στ. 9), αὐτὸς δὲ ὁ Διόνυσος καὶ Φάνης καὶ Ἡρικεπαῖος συνεχῶς ὀνομάζεται» (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 320, 325).

Τέλος ὁ ἀφηγητὴς υπενθυμίζει ὅτι ὁ Διόνυσος ἀγαπάει τὰ σταφύλια, τὸ κρασί δηλαδή καὶ τὸν κισσό, που ἄλλωστε ἦταν γνωστὰ σύμβολά του, ὅπως καὶ τὴν «περιέλξη»: ὁ Διόνυσος ὀνομάστηκε ἐτσι ἐπειδὴ θεωροῦσαν ὅτι περιδινεῖται, περιελίσσεται στὸν οὐράνιο Ὀλυμπο (οὐράνιο θόλο). **Ο ἀφηγητὴς ἀφῆνει ἴσως νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι εἶδε κάποιον θεϊκό σημάδι, ἴσως ἕναν ἀνεμοστρόβιλο, μιὰ δίνη, ἢ ὅτι προσδοκοῦσε μιὰ ἐκλειψη σελήνης**, ὅπως ἐξηγῶ στα πλαίσια 22 καὶ 23 τῆς Α πλευράς, στὸ «τραγοῦδι τῶν ἀστρῶν», ἀφοῦ «Εἴλιξ» = ἐκλειψη, σκότωση, δίνη. «Δίνη» ἦταν καὶ ὁ «στρόβιλος». Το συμβ. 20 ἴσως δηλώνει ὅλες αὐτὲς τὶς ἐννοιες.}.

14 πλαίσιο (3 σύμβολα): 16, 14, 18: Μύλη/δειρή/γωνία =

Μ' εἶλει, δ' εἶρει γῶν οἶα.

Καὶ με περιβάλλει σα ν' ἀναγγέλλει.

Σημείωση

Ἡ φράση τοῦ πλαισίου 14 ἀποδίδεται καὶ σαν: ὀξύς/πίθιοι/γωνία =

ὀξύς· πείθει γῶν, οἶα.

Λαμπρός· σα νὰ με πείθει.

(ὁ ἀφηγητὴς ἀναφέρεται στὸν ἥλιο ἀφήνοντας νὰ ἐννοηθεῖ ὅτι ὅσο κάνει τοὺς συλλογισμοὺς του εἶναι ἀκόμα μέρα).

15 πλαίσιο (3 σύμβολα): 29, 33, 1: Ὑς/κῆτος/ ἔν =

Ὡς κύτος ἔν.

(Με πείθει) ὅπως ἕνα ὄρυγμα (κοῖλωμα).

(ὁ ἀφηγητὴς συσχετίζει τὸν ἥλιο-Δία-Ρα με τὸ ὄρυγμα, τὸ κοῖλωμα, τὸ λιμένα βόρεια τῆς πρώην Τριοπίου νήσου)

Σημείωση

Οἱ φράσεις τῶν πλαισίων 14 καὶ 15 ἀποδίδονται καὶ σαν:

- (14) Αἰχμή/ρυμοί/γωνία (15) Ὑς/κῆτος/ἔν =

Αἰχμή, ρυμοί γῶν οἶα, ὡς κύτος ἔν.

Κι οἱ πολεμιστές εἶναι παρατεταγμένοι σε σειρές, σα νὰ 'ταν ἕνα σώμα.

(σαν «πολεμιστές» ἐννοεῖ τοὺς ἐκπαιδευμένους στὴν πειρατεία ἄντρες του)

- (14) Μύλη/ἄκραι/γωνία (15) Ὑς/κῆτος/εἶς =

Μύλλη, ἄκραι γῶν οἶα, ὡς κύτος εἶς.

Καὶ τὰ λάφυρα (εἶναι στοιβαγμένα) σα βουνοκορφές, σα νὰ 'τανε στ' ἀμπάρι.

16 πλαίσιο (5 σύμβολα): 6, 35, 32, 39, 33: Κομήεις/φύλλον/πελειάς/ιον/κῆτος =

Κομεί εἶς, φίλων. Πέλει άσίων κύτος·

Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανός της Ασίας·

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 16 αποδίδεται και σαν:

- Κόρη/φύλλον/Οινάς/αἶγλη/κῆτος =

Κ' ὄρη! φίλον Οινάς, αἶγλη κεῖτ' ὠς!

Και να κι ο αγαπημένος μας αμπελώνας, που 'ναι σα φωτοστέφανο!

(Το όνομα «αἶγλη» προκύπτει από τη μυθολογική σημασία του συμβόλου αυτού, την οποία εξηγώ στο κεφάλαιο «Η ύπαρξη ορφικών-μυθολογικών στοιχείων στο δίσκο», αλλά την ίδια ονομασία (αἶγλη) πιστεύω ότι σηματοδοτούν και τα τρία ὄρθια (σαν πέταλα) φύλλα του συμβόλου 39, που παραπέμπουν στην «αἶγλη την τρίφυλλο»).

- Κόρη/φύλλον/Οινάς/τριχῶς/κῆτος =

Κ' ὄρη! φίλον Οινάς, τριχῶς κοῖτος.

Και να! ο αγαπημένος μας αμπελώνας, θα 'ναι αφετηρία μας με τρεις τρόπους.

- Κόρη/φύλλον/Οινάς/τρίφυλλον/κῆτος =

Κόρη φίλον, Οινάς, τρίφυλλον κύτος.

Κι η αγαπημένη μας αποικία, ο αμπελώνας, είναι πολιτεία με πολίτες από τρεις διαφορετικές φυλές.

- Κούρη/φύλλον/πελειάς/τριχῆ/κῆτος (τριφυές κῆτος) =

Κ' οὐρή, φίλον, πέλει ἄς, τριχῆ κεῖτ' ὠς (τριφυές κῆτος).

Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο σαν τριπλό (τρίμορφο) ον.

- Κούρη/φύλλον/πελειάς/τριφυλίον (τρίφυλλος)/κῆτος =

Κ' οὐρή φίλον πέλει ἄς, τριφυλίον κύτος (τρίφυλος κεῖτ' ὠς).

Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο, το σώμα στρατού των τριφυλίων

(Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο κι είναι σα ν' αποτελείται από τρεις φυλές).

{σαν «τριφυλίον κύτος» ο αφηγητής ίσως εννοεί κυριολεκτικά σώμα στρατού των τριφυλίων. Ίσως όμως εκφράζεται αλληγορικά με τη φράση «**τρίφυλλος κεῖτ' ὠς**» («Τρίφυλλος» είναι αυτός/αυτή που έχει τρία φύλλα), αφού το επίθετο «τρίφυλλος» συνηχεί με το ο/η «τρίφυλος» = «αυτός/αυτή που απαρτίζεται από τρεις φυλές». Σαν «**τρεις φυλές**» ο αφηγητής ίσως υπαινίσσεται «**τρεις πλανήτες σε σύνοδο**», σα να ήταν «**ένας θεός με τρεις κεφαλές**». Θεωρώ ότι η εκδοχή αυτή είναι πολύ πιθανή, δεδομένου ότι ο αφηγητής ταυτίζει τα ουράνια σώματα με τους θεούς, ενώ και το σύμβολο 39 που δείχνει στέλεχος φυτού με τρία πέταλα -ή τρία ὄρθια φύλλα-, ενισχύει την υπόθεση αυτή. Άλλωστε στο πλαίσιο 25 Α πλευράς στο «τραγούδι των άστρων» ο αφηγητής δείχνει να σκέφτεται το ίδιο: **ότι η εξουσία έχει τρεις κεφαλές** (Κυρία τρικάρηνος κ' ὠς) και στα πλαίσια 24 και 25 είναι σα να μονολογεί: «**κι η επιφανής μας ἴλη στρατού (ή ιππικού) στον ουρανό, σα να 'χει τρεις κεφαλές**» (τρίναξ γῶν οἶα κ' οὐρή! επίσημος τ' ἴλη ἐπί σφαῖρα, τρικάρηνος κ' ὠς). Αν λοιπόν σαν «οπισθοφυλακή» θεωρούνται 3 πλανήτες σε σύνοδο, αυτοί θα είναι οι Ουρανός, Δίας και Κρόνος, όπως εξηγώ στην ανάλυση της Β πλευράς, στη σημείωση «**ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟ**», **Αν είναι έτσι, δεδομένου ότι ο αφηγητής α) χρησιμοποιεί τη φράση «κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο» β) θεωρεί το Δία σαν οπισθοφυλακή, ίσως εννοεί ότι ο πλανήτης Δίας θα συμμετείχε σε ήδη υπάρχουσα σύνοδο Ουρανού – Κρόνου την επομένη!.**

17 πλαίσιο (4 σύμβολα): 2, 9, 27, 1: Ύψικομη/περίβολος/δέρας/ός =

(Κομεῑ εῑς φιλω̄ν. Πέλεῑ άσιων̄ κύτος·) **Ύψι κομεῑ... περίβολος, δ' έρας ὄς!**

(Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανόσ της Ασίας) **που φροντίζει εκεί ψηλά... κι είναι ισχυρό αμυντικό όπλο, ο γιός της γης!**

(Σα «γιό της γης», σύμφωνα με τη μυθολογία, ο αφηγητής εννοεί τον Ουρανό).

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 17 αποδίδεται και σαν:

Ύψικομη/περίβολος/δέρας/ός =

(Κομεῑ εῑς φιλω̄ν. Πέλεῑ άσιων̄ κύτος·) **Ύψι κομεῑ, περίβολος δ' έρας ώς·**

(Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανόσ της Ασίας) **που φροντίζει εκεί ψηλά σαν ισχυρό αμυντικό όπλο·**

- Ύψικομη/περίβολοιων/δέρας/ός =

(Κομεῑ εῑς φιλω̄ν. Πέλεῑ άσιων̄ κύτος·) **Ύψι κομεῑ περί βολέων δ' έρας ώς·**

(Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανόσ της Ασίας·) **είναι σα να φροντίζει από ψηλά για τους τοξότες της γης·**

- Τύλη/φάρος/δέρας/ός =

(Κομεῑ εῑς φιλω̄ν. Πέλεῑ άσιων̄ κύτος·) **τ' εἴλει φάρος δ' έρας ώς·**

(Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανόσ της Ασίας) **και προστατεύει σα φάρος της γης·**

- Τύλη/σκέπας/δέρας/ός =

(πέλει) **τ' ἤλοι, σκέπας δ' έρας ώς·**

(υπάρχουν) **και τ' άστρα, που 'ναι σα σκέπη της γης·** («πέλει τ' ἤλοι»: ο αφηγητής εδώ επιτρέπει τη χρήση αττικής σύνταξης)

- Ύψικομος/σύμβλημα/δέρας/εῑς =

Ύψι κῶμος σύμβλημα, δ' έρασις·

ενώ η πομπή εκεί ψηλά είναι συνάφεια και μίξη (πλανητών)·

- Ύψικομος/περίβολος/δέρος/ός =

Ύψι κῶμος περίβολος, δ' Ἔρος ώς·

ενώ η πομπή εκεί ψηλά είναι ισχυρό αμυντικό όπλο, όπως ο έρωτας·

- Ύψικομος/περίβολος/δέρος/ός

Ύψι κῶμος περίβολος, δ' Ἔρρος ώς,

ενώ η πομπή εκεί ψηλά είναι ισχυρό αμυντικό όπλο, όπως ο Δίας·

- κάρα/σάκκος/ός {τα 9 και 27 εδώ αποδίδουν την έννοια «σάκκος». Βλ. κεφ. «Πώς έγραφαν οι μυστικιστές» υπό Σημείωση β)} =

κάρ ἄς, ἄκος ώς!

ο επικεφαλής θα είναι το μέσο για να πετύχουμε αύριο το ζητούμενο!

- κάρα/σάκκος/ίος =

κάρ ἄσα κ' ὡς υἱός! (κάρ ἄσα κ' ὁ Σιός!) =

ο επικεφαλής εἶν' ο πόθος (μας) και σαν υἱός! (ο επικεφαλής εἶν' ο πόθος (μας) κι ο Θεός!)
(ἄσα = αηδία, βδέλυγμα, λέρα, ρύπος, καημός, πόθος).

18 πλαίσιο (4 σύμβολα): 29, 36, 7, 8 (με πλάγια γραμμή): ὐζ/ἀμφιθαλές/φῶς/περιβόλαιον =

ὡς ἀμφιθαλές φῶς περί βολέων,

σα φως που ἔρχεται ἀπ' ὅλες τις κατευθύνσεις για τους τοξότες,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 18 αποδίδεται και σαν:

- ὐζ/ἀμφιθαλές/φῶς/κειρίας =

ὡς ἀμφιθαλές φῶς κυρίας,

σα να ἔρχεται ἀπό παντού το φως της εξουσίας,

- ὐζ/δίοικον/φῶς/ἐπινομής =

ὄς διοικῶν φῶς, ἐπινομίς,

ενώ ὅποιος διοικεί το φως εἶν' η ακροτελεύτια διάταξη του νόμου,

- ὐζ/δίοικον/φῶς/ἐπινομής =

εἷς διοικῶν φῶς· ἐπινομίς,

ενώ ἕνας διοικεί το φως κι εἶναι η ακροτελεύτια διάταξη του νόμου,

- ὕς/δίοικον/φῶς/ἐπινομής =

εἷς διοικῶν φῶς ἐπί νόμοις,

ενώ ἕνας διοικεί το φως βάσει των νόμων,

(Ο αφηγητής εννοεί α) σα διοικούνται βάσει των νόμων το Δία, που επονομαζόταν «Νόμιος», δηλαδή «νόμιμος αλλά και «ποιμήν» (για την εφαρμογή των νόμων ἀπὸ το Δία βλ. σχόλιο στο πλαίσιο 21, ενώ για την ιδιότητα του Διός σαν ποιμένα βλ. τη σημείωση στο πλαίσιο 22) β) ὅτι οἱ ἄνθρωποι στην πατρίδα του πέρα ἀπὸ τους νόμους, είχαν και το Δία στον οποίο ορκίζονταν για κάθε τους σημαντικὴ ἐνέργεια και συναλλαγή, σα να ἦταν αὐτός η ακροτελεύτια διάταξη των νόμων, η «ἐπινομής». Η φράση «**Νη Ζα**» που ἀκόμα λέγεται στην Κρήτη, εἶναι οπωσδήποτε ἐπιβίωση της ἀρχαίας συνήθειας του ὄρκου.)

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων 17 και 18 αποδίδονται και σαν:

(17) ὕψικομη/περιβόλαιον/κῶς/ίος (ὄς) (18) = ὐζ/ἀμφιθαλές/φῶς/ἐπισφαιρών (τα «ἐπίσφαιρα» με πλάγια γραμμή)

ὕψι κομῆ περί βολέων κ' ὁ σῶς -κ' ὡς ὕος- (ὕψι κομῆ περί βολέων κ' ὁ Σιός), ὡς ἀμφιθαλές φῶς ἐπισφέρων!

και φροντίζει ἐκεῖ ψηλά για τους τοξότες ο ἀφθαρτος (αγνός) -και σαν υἱός- (και φροντίζει ἐκεῖ ψηλά για τους τοξότες ο θεός), γιατί τους παρέχει ἐπιπλέον τ' ολόλαμπρο φως του!

(- «Σιός» για τους λάκωνες σήμαινε «Θεός».

- «Σῶς» σήμαινε **αβλαβής, ακέραιος (σωματικά και ηθικά), άφθαρτος, αγνός, σωσμένος**. Είναι επόμενο οι ιδιότητες αυτές να αποδίδονται τόσο **στο Δία**, που διατηρήθηκε άφθαρτος και σωματικά ακέραιος από την επιβουλή του πατέρα του Κρόνου και του οποίου μια προσωνομία ήταν «αγνός», όσο και **στο Ρα**, τον οποίο έσωσε η Ίσιδα από δάγκωμα φιδιού. Άλλωστε -όπως θα δούμε στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς- μία από τις πιθανές ονομασίες του πλοίου του αφηγητή είναι η «ΡΑ ΣΩ» = «Ο Ρα που σώθηκε (ο σωσμένος Ρα)». Η ιδιότητα του «άφθαρτου» αποδιδόταν και στον **Ουρανό**, γιό της γης, σαν ιερού τόπου «κατοικίας» των αιώνιων, θείων και άφθαρτων στοιχείων της φύσης, που άλλωστε λατρευόταν και σα θεός. Σαν πρωτότοκος γιος της γης ο Ουρανός, ήταν επόμενο να θεωρείται ότι φρόντιζε για τα «γεννήματά» της, τους θνητούς, ειδικά τους άντρες.

- «ύός» στην ονομαστική, ήταν τύπος του «υιός» και σήμαινε «γιός».).

19 πλαίσιο (3 σύμβολα): 29, 8, 13: ὕς/ἐπίσφαιρα/σκυτάλη =

ὡς ἐπί σφαῖρα, σκῦτ' ἄλλη,

σαν ἄλλη κεφαλή στον ουρανό,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 19 αποδίδεται και σαν:

- ὕς/περιβόλαιον/σκυτάλη =

ὡς περί βολέων σκύτα λῆ,

σα να θέλει (κι αυτός) τομάρια για τους τοξότες,

(ο αφηγητής θεωρεί ότι η κλοπή τομαριών από τους τοξότες του ήταν θέλημα Θεού, ότι ο Θεός συναινούσε στην κλοπή, που δε θεωρούνταν κατ' ανάγκη ατιμωτική, αφού σε κλοπές/αρπαγές είχαν προβεί και οι Ερμής, Άδης, Προμηθέας κ.α)

- ὕς/περιβόλαιον/σκυτάλιον =

ὡς περί βολέων σκύτα-λείων,

σα να 'ναι η λεοντοκεφαλή των τοξοτών,

- ὕς/περιβόλαιον/σκυτάλη =

ὡς περί βολέων, σκῦτ' ἄλλη,

σαν ἄλλη σκῆτη για τους τοξότες,

- ὕς/κυρεία/σκυτάλη =

ὡς κυρία σκῦτ' ἄλλη,

σαν ἄλλη κεφαλή-εξουσία,

- ὕς/ἔλιξις/καυλός =

ὡς ἔλιξ ὕς, κ' αὐλός!

ο υιός είναι σαν τη Μεγάλη Άρκτη και σαν πόρος!

{Ο αφηγητής αναφέρεται εδώ α) **στο Δία**, γιο του Κρόνου/Χρόνου, που όπως είδαμε στο πλαίσιο 17 φροντίζει για τους τοξότες «κ' ὡς ὕός» (και σαν υιός), β) **στον Αρκά**, γιό του Δία, τον οποίο είδαμε πως θεωρεί ξεκάθαρα «πόρο» στην Α πλευρά στο «τραγούδι των οστράκων», όπως προκύπτει από το συνδυασμό των φράσεων των πλαισίων 1 («ενώ στον πόρο της Σύμης είναι κι ο γιός του») και 31 («είναι και τ' αστέρι της ουράς») γ) **στον Ουρανό**, γιο της γης, τον οποίο

προφανώς εξομοιώνει με «φωτεινό πόρο» στην αιωνιότητα, καθώς στη σκέψη του οι θεοί συγχωνεύονται σε ένα «όλον» επειδή έχουν και κοινές ιδιότητες}.

20 πλαίσιο (3 σύμβολα): 29, 45, 7 (με πλάγια γραμμή): ὕς/αὐλός/φωτός =

ὡς αὐλός φωτός!

Σαν πόρος φωτός!

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 20 αποδίδεται και σαν:

- ὕς/ἔκρους/φωτός =

ὡς ἔκρους φωτός.

σαν πηγὴ φωτός.

- ὕς/ῥύμα/φωτός =

ὡς ῥύμα (ῥῆμα) φωτός.

(σαν) προπύργιο (λόγος) φωτός.

- ὕς/ἔκρους/φωτός =

εἷς ἔκρους φωτός!

Ἐνας εἶναι ἡ πηγὴ του φωτός!

{οι απόψεις του αφηγητή για το θεό-γιο που είναι «πηγή» και «οχυρό» του φωτός εναρμονίζονται με τις ορφικές αντιλήψεις για το Δία σαν «μέγιστο βασιλέα πυρίδρομο», «ηεροφεγγή», «αστράπτοντα», «αστραπέα», «πυρσαυγέα κόσμον ελαύνοντα» και «στεροπὴν φλεγέθουσαν αναίθοντα», που διατυπώνονται στους ὕμνους 19 και 20, ὅπως και με τους χαρακτηρισμούς του Διός σαν «αστράπιου», «κεραύνιου» και «φυτάλιου», δηλαδή «τροφού», «τροφοδότη», «εκ της φύσεως υπάρχοντα» και «γεννήτορα», που διατυπώνονται στον ὕμνο 15 (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 208). Ο Δίας επομένως σαν «φυτάλιος»: «τροφός», «γεννήτωρ», ἦταν και ο «γεννήτωρ» του φωτός, ἡ «πηγὴ» του φωτός, εκτός από «οχυρό» του φωτός. Αν πάλι ο αφηγητής αναφέρεται στον Απόλλωνα -σα γιό του Δία-, αυτός ἦταν ο κατεξοχὴν θεός του φωτός και δε χρειάζεται άλλες συστάσεις}.

21 πλαίσιο (5 σύμβολα): 22, 29, 36, 7, 8 (με πλάγια γραμμή): Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/ὕς/δίοικον/φῶς/ἐπισφαίρων (ελήμματος) =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὄς διοικῶν φῶς ἐπὶ σφαιρῶν, - φῶς εἰλήμματος-

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- εἶν' ὅποιος διοικεῖ το φως στις ουράνιες σφαίρες, -το φως τ' ουράνιου θόλου -,

(διοικῶ = κυβερνώ, διαχειρίζομαι, προμηθεύομαι. **Εδώ ο αφηγητής εννοεῖ το Δία, τον οποίο ταυτίζει με τον Απόλλωνα.** Στον ὕμνο του Κλεάνθη προς το Δία, διαβάζουμε: «**Ζεῦ, φύσεως ἀρχηγέ, νόμου μετὰ πάντα κυβερνῶν, χαῖρε!**»)

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 21 αποδίδεται και σαν:

- Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/ὕς/δίοικον/φῶς/ἐπινομῆς =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὄς διοικῶν φῶς ἐπὶ νόμοις,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- (είν) όποιος διαχειρίζεται το φως βάσει των νόμων,

(Ο νόμος ήταν πάρεδρος του Διός, έλεγε ο Ορφείας: «Πάρεδρος ο νόμος του Διός». Πρόκλος, σχόλια σε Αλκιβιάδη https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 355)

- Ύψίβατος (Έρεισμα)/ΰς/δίικον/φῶς/κειρίας =

Ύψι βᾶ τ' ὡς - Έρεισμα-, ὅς διοικόν φῶς κυρίας,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- (είν) όποιος προμηθεύεται το φως της εξουσίας,

- Ύψίβατος (Έρεισμα)/ΰς/ἀμφιθαλές /φῶς/ειλήμματος =

Ύψι βᾶ τ' ὡς - Έρεισμα-, ὡς ἀμφιθαλές φῶς ἤ λῆμμα τ' ὡς!

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- σα φως που έρχεται από παντού και σαν λόγος! (και σα δύναμη προφητικού λόγου!)
(ο αφηγητής πιστεύει ότι η δύναμη των προφητών σαν λόγος-φως, είναι η δύναμη των θεών Απόλλωνα και Δία και ότι το φως που τον περιβάλλει είναι αίσιος οϊωνός για το μέλλον του, σαν άλλος προφητικός λόγος του ίδιου του θεού)

22 πλαίσιο (4 σύμβολα): 27, 34, 23, 25: Δέρας/κάραβος/κίων/έπιστήλιον/ναῦς =

δ' ἔρας κάραβ' ὡς ἐπί στήλι ὦν, αὔς.

κι αυτός είναι πάνω σε στήλι σαν τη μεγάλη άρκτο.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 22 αποδίδεται και σαν

- κῶς/κάραβος/δῶλων/ναῦς =

κ' ὡς κάραβος, δῶλων, αὔς.

κι αυτός είν' η μαΐστρα μας, σαν τη μεγάλη άρκτο.

- κῶς/κάραβος/έπιστέφει/κύτος =

κ' ὡς κάραβος έπιστέφει κύτος.

και καλύπτει τ' αμπάρι μας (κι επιστέφει τον ουράνιο θόλο), όπως η μεγάλη άρκτος
(Έννοεί «και καλύπτει τ' αμπάρι μας όπως η Μ. Άρκτος “καλύπτει”, βρίσκεται πάνω από τον αστερισμό το κήτος»).

- μῆλον/κάραβος/έπίκριον/ναῦς=

μῆλων κάραβ' ὡς, ἔπει κρείων, αὔς.

κι αυτός ο κυβερνήτης φροντίζει σαν τη μεγάλη άρκτο των ποιμνίων.

- μῆλον/κάραβος/έπίκριον/ναῦς=

μῆλων κάραβ' ὡς ἐπί κρειῶν, αὔς!

κι αυτός είναι πάνω στα κρέατα των ποιμνίων σαν τη μεγάλη άρκτο!

- δέρας/κάραβος/κίων/οϊήιον =

δ' ἔρας κάραβ' ὡς κίων, ὀοί ὕων!

κι ο στυλοβάτης της γης που μοιάζει με τη μεγάλη άρκτο, είναι τα εγγόνια.

- κῶς/κάραβος/κίων/οἰήμιον =

κ' ὡς κάραβος κύων, ὑοί ὑῶν !

και τα εγγόνια είναι σαν τη μεγάλη άρκτο που κυοφορεί.

23 πλαίσιο (3 σύμβολα): 7, 18, 35: Φῶς/γωνιαῖον/φύλλον =

Φῶς γῶν, ἦ αἰών φίλον.

Γιατί αγαπάμε το φως ὅπως και το χρόνο.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 23 αποδίδεται και σαν:

- Φῶς/γωνιήϊος/φύλλον =

Φῶς γῶν, ἰήϊος, φίλον.

Γιατί ο Απόλλωνας είναι τ' αγαπημένο μας φως.

- Φῶς/γωνιαῖος/φύλλον =

Φῶς γῶν, ἦ Ἔως, φίλον.

Γιατί η αυγή είναι τ' αγαπημένο μας φως.

- Φῶς/γωνιήϊος/φύλλον =

Φῶς γῶν εἴη ἰός φιλῶν!

Ας γινόταν φως κι ὅποιος τ' αγαπάει!

- Φῶς/γωνιήϊος/φύλλον =

Φῶς γῶν εἴη υἰός, φιλῶν!

Ας γινόταν φως κι ὅποιος γιός το αγαπάει!

- Φῶς/γωνιαῖος/φύλλον =

Φῶς, γονή έός, φίλον.

Αγαπημένο φως, είναι το παιδί μας.

- Φῶς/γωνιαῖος/φύλλον =

Φῶς, γονή έος, φίλον.

Αγαπημένο φως, είναι το παιδί του.

- Φῶς/γωνιαῖον/φύλλον =

Φῶς γῶν ἦ έόν φίλον!

Ας στείλει λοιπόν το αγαπημένο του φως!

(ο αφηγητής εννοεί: «ας στείλει ο θεός, ο Δίας, το γιό του Απόλλωνα να μας βοηθήσει», ή «ας στείλει ο Απόλλωνας το γιο του να μας βοηθήσει». Γιοί του Απόλλωνα ήταν ο Λίνος και ο Σειληνός).

24 πλαίσιο (3 σύμβολα): 7, 45, 7 (με πλάγια γραμμή): Φῶς/ἄμμος/φωτός =

Φῶς, ἄμμος φωτός!

Φως, εἶν' ο δικός μας του φωτός! (εννοεί το Δία ή τον Απόλλωνα)

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 24 αποδίδεται και σαν:

- Φῶς/ἐπίσυρμα/τήθης =

Φῶς, ἐπίσυρμα τήθης.

Φως είναι η ουρά της τροφού! (εννοεί τον πολικό αστέρα)

- Φῶς/Ρύματα/φωτός =

Φῶς, ρύματα φωτός!

Φως, εἶν' οι τοξότες του φωτός!

- Φῶς/νεκάδες/τηθύος =

Φῶς, νεκάδες τηθύος!

Φως εἶν' οι ψυχές των νεκρών της θάλασσας.

- Φῶς/ρόή/φωτός =

Φῶς, ροή φωτός.

Το φως είναι φωτορροή.

- Φῶς/ἐρωή/τηθύϊ =

Φῶς, ἐρωή τηθύϊ!

Φως, εἶν' η διαφυγή στη θάλασσα!

- Φῶς/ἐρωή/τηθύος =

Φῶς, ἐρωή τηθύος!

Φως, εἶν' η δύναμη της θάλασσας!

{η άποψη του αφηγητή για τη δύναμη της θάλασσας ήταν -και είναι- η καθιερωμένη για τους έλληνες άποψη, η οποία διατυπωνόταν σαν «μέγα το της θαλάσσης κράτος!» = «Μεγάλη η εξουσία της θάλασσας!». Άλλωστε η πίστη του αφηγητή στη δύναμή της έγινε φανερή με το «τραγούδι (αφήγημα) της θάλασσας», με το οποίο τη φαντάστηκε να του παρουσιάζεται σαν παντοδύναμη νύμφη, σα μάνα με «γιούς» σε χίλια μέρη της γης και οiwονός ειρήνης (περιστερά)}.

25 πλαίσιο (4 σύμβολα): 7, 23, 18, 24: - Φῶς/τύπησ/γωνία/κυψέλη =

Φῶς, τύποις γῶν, οἷα κυψέλη.

Και το φως μοιάζει τυπικά με το νου.

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 25 αποδίδεται και σαν:

- Φῶς/ἐπιστήλιον/γωνία/κυψέλη

Φῶς ἐπί στήλῃ ὄν γῶν οἷα, κυψέλη.

Γιατί κι ο νους είναι σαν φως τυπωμένο σε στήλη.

- Φῶς/ἐπίκριον/γωνία/κυψέλη =

Φῶς ἐπί κρειῶν γῶν οἷα, κυψέλη.

Γιατί κι ο νους είναι σαν φως πάνω σε κρέατα

(Ο αφηγητής εννοεί την υπεροχή του νου επί της ύλης λόγω της θέσης του στον εγκέφαλο, σαν επικεφαλής της ύλης).

- Φῶς/κύων/γωνία/κυψέλη =

Φῶς κύων, γῶν οἷα, κυψέλη.

Γιατί ο νους μοιάζει με όποιον κυφορεί φως.

(Εννοεί ότι ο νους μοιάζει με το θεό, ότι ο νους έχει θεϊκή υπόσταση, αφού γεννάει, παράγει ιδέες και διοικεί την ύλη).

26 πλαίσιο (5 σύμβολα): 22, 29, 36, 7, 8 (με πλάγια γραμμή): Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/ῥς/δίοικον/φῶς/ἐπίσφαιρον (εἰλήμματος) =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὡς διοικῶν φῶς ἐπί σφαιρῶν, -φῶς εἰλήμματος-,

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- σα να διοικεί το φως στις ουράνιες σφαίρες -το φως τ' ουράνιου θόλου-,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 26 αποδίδεται και σαν:

- Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/ῥς/δίοικον/φῶς/ἐπινομήσ =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὡς διοικῶν φῶς ἐπί νόμοις

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα-, σα να διαχειρίζεται το φως βάσει των νόμων

- Ὑψίβατος (Ἐρεισμα) /ῥς/δίοικον/φῶς/κειρίας (εἰλήμματος) =

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὡς διοικῶν φῶς κειρίας -ἧ λῆμμα τ' ὡς!

Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα-, σα να προμηθεύεται το φως της εξουσίας -το φως και σαν λόγο-

27 πλαίσιο (5 σύμβολα): 9, 30, 39, 18, 7: οἶη/ ἶον/γωνία/φῶς =

ἰήϊον γῶν οἷα φῶς

(σα να διοικεί/ σα να διαχειρίζεται/σα να προμηθεύεται) **το απολλώνιο φως**

Σημείωση

α) Τα συμβ. 9 και 30 MAZI, αποδίδουν την έννοια «οΐη» (βλ. κεφ. «Πώς έγραφαν οι μυστικιστές», «Σημείωση» β')

β) Η φράση του πλαισίου 27 αποδίδεται και σαν:

- περιβόλαιον/έρρας/ιον/γωνία/φῶς =

περί βολέων έρας, ὄων γῶν οἶα φῶς,

για τους τοξότες της γης, τους γιούς που 'ναι σα φως,

- περιβόλαιον/έρραος/ιον/γωνία/φῶς =

περί βολέων, έρα όσίων γῶν οἶα φῶς,

για τους τοξότες, γιατί κι η γη των οσίων είναι σα φως,

(«**Η γη των οσίων**» οι οποίοι λάτρευαν το Διόνυσο, **ήταν οι Δελφοί, τόπος λατρείας του Απόλλωνα**. Ο αφηγητής αναφερόμενος στο θεό του φωτός Απόλλωνα-Ρα-Ηλιο-Δία, **είναι φυσικό να αναφέρει και το μαντείο του, αφού ο ίδιος θεός το προμήθευε με «φως»!** Οι όσιοι ήταν λοιπόν για τον αφηγητή «φως», «φωτεινοί προστάτες», όπως οι δικοί του τοξότες, όπως και κάθε μαχητής που αντλεί δύναμη από την πίστη του. **Άλλωστε ο αφηγητής όντας κρητικός, είχε κάθε λόγο να αναφέρει το μαντείο των Δελφών, αφού οι πρώτοι λειτουργοί του μαντείου, οι λεγόμενοι «οργεώνες», ήταν κρήτες από την Κνωσό**. Αυτούς διέταξε ο Απόλλωνας να χρησιμοδοτούν στον τόπο εκείνο εξ ονόματός του, **ενώ αργότερα στη λατρεία του μαντείου υπεισιήλθε και η λατρεία του Διονύσου**, τον οποίο δείχνει επίσης να αναφέρει ο αφηγητής στη Β πλευρά. Πηγή: εγκυκλοπαίδεια Ηλίου, τ. Ε', σελ. 858, λήμμα «Δελφοί». **Η αναφορά του αφηγητή στο φως της γης των οσίων ίσως έγινε λόγω προφητείας -λήμματος- που είχε πάρει από το μαντείο).**

28 πλαίσιο (5 σύμβολα): 2, 6, 35, 23, 7: τύλος/κόριον/φύλλον/δοκίς (έπίστημα)/στηθαϊον =

τ' ἦλος κ' ὄριον, φίλον, δοκεῖς, στηθαϊον,

είν έν' αστέρι κι όριό μας, σα φιλικό ακρόπλωρο,

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 28 αποδίδεται και σαν

- τύλος/κῆρι, ῶ/φύλλον/ικριον/φῶς =

τ' ἦλος κῆρι, ῶ φίλων, ἦ Κρείων, φῶς,

είναι έν' αστέρι που αγαπάει πολύ το φως, όπως ο Δίας,

- Τύλη/κούρη/φύλλον/στύλος/φῶς =

τ' εἶλει κ' οὐρεῖ φίλων, στύλος-φῶς,

που περιβάλλει και ξαγρυπνά.. φωτεινός στυλοβάτης π' αγαπά..

- Τύλη/κούρη/φύλλον/έπιστέφει/φῶς =

τ' ἦλοι κ' οὔροι· φίλον επιστέφει φῶς,

είναι και τ' άστρα που 'ναι και φύλακες και μας επιστέφει τ' αγαπητό τους φως,

- Τύλος/ἴρις/φύλλον/δοῦρας/φῶς

τῆλ' ὡς ἴρις, φίλον δ' οὐρᾶς φῶς,

είναι και το αγαπημένο φως της ουράς, σαν ουράνιο τόξο από μακριά,
(εννοεί της ουράς της μικρής Άρκτου. Ερμήνευσα το ουσ. «τύλος» σαν «τῆλ' (ε) ὡς»)

29 πλαίσιο (4 σύμβολα): 29, 34, 23, 25: ὕς/κάραβος/Καυλός/ναῦς =

ὡς κάραβος. Καυλός-ναῦς,

σαν τη μεγάλη άρκτο. Κι ο λυχνοστάτης-πλοίο

Σημείωση

Η φράση του πλαισίου 29 αποδίδεται και σαν: ὕς / κάραβος / πεσσός (κίων) / κύτος =

εἶς! κάραβος, παῖς ὡς ('κεῖ ὄν), κεῖτ' ὡς !

είναι (ο) ένας! υπάρχει σαν άρκτος και σαν παιδί (σα ζωντανή ύπαρξη)!

(ο αφηγητής εννοεί ότι ο Δίας παριστανόταν και σαν παιδί, όπως και ο Διόνυσος. Αυτό το βεβαιώνει ο Πρόκλος στο υπόμνημά του στον Παρμενίδη του Πλάτωνα https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 354)

30 πλαίσιο (2 σύμβολα): 45, 7: επίσυρμα/τήθης =

ἐπίσυρμα τήθης!

η ουρά (το χνάρι) της τροφού!

Σημείωση

Οι φράσεις των πλαισίων **29 και 30** αποδίδονται και σαν: (29) ὕς /κάραβος/πεσσός/δοῦρας (30) ἐπίσυρμα/τήθης

ὕς! κάραβ' ὡς, παῖς ὡς, δ' οὐρᾶς ἐπίσυρμα τήθης!

είναι ο υἱός! (υπάρχει) σα Μεγάλη Άρκτος, σαν παιδί και (σα) χνάρι της ουράς της τροφού!

α) Απέδωσα τον πολικό αστέρα σαν «η ουρά (το χνάρι) της τροφού», επειδή βρίσκεται στην άκρη της ουράς της Μικρής Άρκτου, σα να τον σέρνει η Μικρή Άρκτος, που ήταν επίσης τροφός του Δία και λεγόταν «Κυνόσουρα». Άλλωστε ο αφηγητής ταυτίζει το Δία με τον πολικό, είναι λοιπόν λογικό να αναφέρεται σε σύμπλεγμα θεού-αστέρα σαν ανώτατο άρχοντα.

β) Σχετικά με τη φράση του πλαισίου 27 της Β πλευράς «περί βολέων, ἔρα ὀσίων γῶν οἶα φῶς» (για τους τοξότες, γιατί κι η γη των οσίων είναι σα φως): Οι «όσιοι» είχαν ενδεχόμενα παρακλάδι, δρώντας και σαν επιτόπιος λατρευτικός ὄμιλος στην Κρήτη ή/και αλλού στην Ελλάδα, εκτός από το μαντείο των Δελφών.

γ) Οι φράσεις των πλαισίων **28, 29 και 30** αποδίδονται με άλλους 21 τρόπους τουλάχιστον. Και στις 21 φράσεις που ακολουθούν, εννοούνται οι φράσεις των πλαισίων 26 και 27: «Ύψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὡς διοικῶν φῶς ἐπί σφαιρῶν, -φῶς εἰλήματος-, ἰήϊον γῶν οἶα φῶς» = «Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- σα να διοικεί το φως στις ουράνιες σφαίρες -το φως τ' ουράνιου θόλου-, (σα να διαχειρίζεται) το απολλώνειο φως»:

1. (28) κάρα (κάρη, κόρρη) / κόριον (κούρη, εἰλημμα) / φύλλον / στήλη / φῶς (29) ὕς/κάραβος/κίων/κύτος (30) νάμα (πόρος, εἰλησις) / φωτός (τηθύος) =

κ' ᾗ 'Ρά -κάρ ᾗ, κάρ ἦ, κ' ὄρη!, κ' ὄρ ἦ- κ' ὄριον, κ' ὠρεῖον -κ' οὐρή, ἦ λῆμμα-, φίλον στείλη φῶς, ὕς (εἶς)! κάραβ' ὡς κύων, κεῖτ' .. ὡς νάμα -πόρος- φωτός! -ὡς πόρος τηθύος!- ὡς εἰλησις φωτός!

και σαν Ρα (Δίας) -και σαν επικεφαλής / και δεξ! / και σα φύλακας- και σαν ὄριο / και σα φυλάκιο -και σαν οπισθοφυλακή / και σα λόγος-, να στείλει τ' αγαπητό του φως ο υἱός! (ο ένας)! σαν τη Μ. Άρκτο που κυοφορεί

(φως), είναι.. σαν πηγή -σαν πόρος- φωτός! -σαν πόρος της θάλασσας (της τροφού)!- σα φωτεινός στρόβιλος!

(- Εδώ ο αφηγητής κάνει λογοπαίγνιο με τη λέξη «κάρ», αφού εκτός από «κεφαλή» -και μτφ «ο/η επικεφαλής»- η λέξη αυτή δηλώνει και την κεφαλή -τον επικεφαλής- των πρώτων πλαισίων του δικού του δίσκου! Έτσι υποθέτουμε, και όχι άδικα βέβαια, ότι το συμβ. 2 θα δηλώνει το Δία: σαν Ήλιο, Ρα, Απόλλωνα και Διόνυσο. Και καθώς και η Ισι λεγόταν και «Ήλιος», ο αφηγητής «επέτρεψε» να κάνουμε λογοπαίγνιο και για αυτήν, με τις λέξη ὕς-εἶς, γι' αυτό τοποθέτησε το συμβ. 29 -εις διπλόν- στο πλαίσιο 4 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο).

- Στη φράση αυτή, όπως και στις άλλες που ακολουθούν, όπου αντί ευκτικής χρησιμοποιείται η υπ. αορ. του ρ. στέλλω σε γ' πρ.: «στείλη (φῶς)» = «να στείλει (φως)», δηλαδή ο Θεός να στείλει φως σαν προφητεία, ο αφηγητής μη έχοντας επαρκή εκφραστικά μέσα να διατυπώσει την ευχή του με σωστό συντακτικό τρόπο (με ευκτική), τη διατύπωσε με προστακτική. Η ευχή του έγινε προσταγή! Άλλωστε κι ο Θεός φοβέρα θέλει..

- Ο αφηγητής παρομοιάζει το Ρα-Δία με τη Μεγάλη Άρκτο, με οπισθοφυλακή, αλλά και με τον επικεφαλής πτέρυγας, με πηγή φωτός, φωτεινό πόρο/πέραςμα, όπως κάνει και στο πλαίσιο 20 (ὡς αὐλός φωτός!), αλλά και με θαλάσσιο πέραςμα: τον πόρο της Σύμης, δείχνοντας πόσο μεγάλη ήταν η στρατηγική του σημασία για τον αφηγητή. Τέλος παρακαλάει σαν ικέτης να του δώσει ο θεός μια προφητεία, έναν χρησμό. Ερμηνεύσα το συμβ. 6 και σαν «εἴλημμα»= θόλος, αψίδα).

Σημείωση στην εκδοχή 1: Οι πυθαγόρειοι έδιναν στο Δία την αξία της μονάδας. Ίσως αυτό υποδηλώνεται με τη φράση: “είναι ο υἱός (ο ένας)”. Ο Ιάμβλιχος στα «θεολογούμενα της αριθμητικής» στο “περί μονάδος» και «περί δυάδος”, διευκρινίζει: “Δία δ' ἔλεγον τὴν μονάδα.. Προμηθεά μυθεύουσιν αὐτήν.. τὴν μονάδα ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι νοῦν.. ὡς φωτὸς καθαροῦ οὐσῆς.. ὡς ἀληθῶς και μοῖρα Ἄτροπος” (https://el.wikisource.org/wiki/Τα_θεολογούμενα_της_αριθμητικής).

Ο αφηγητής στο πλαίσιο 21 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια) ταυτίζει το φως με τη μοίρα: “Φῶς, μοῖρα, ὡς τ' οὖν ἔν” (Γιατί το φως κι η μοίρα είναι ένα και το αυτό).

Στο πλαίσιο 30 της Α πλευράς και 25 της Β πλευράς εξαίρει τη σημασία του νου, ενώ στα πλαίσια 23 και 24 της Β πλευράς εξαίρει το φως.

Στο πλαίσιο 25 ταυτίζει το φως α) το με το νου: “Φῶς, τύποις γῶν, οἶα κυπέλη” (το φως μοιάζει τυπικά με το νου) και β) με το θεό Ρα (Δία): “Φῶς μοῖ Ρα, ἄ μύχιος” (Για μένα ο Ρα είναι φως όπως ο πατρώος θεός).

Ο Ιάμβλιχος επισημαίνει το ίδιο για τη μονάδα (Νους, θεός, φως = 1): «λέγουσιν οὖν ταύτην οὐ μόνον θεόν, ἀλλὰ και νοῦν» και συνεχίζει λέγοντας: “τὴν μονάδα ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι καὶ ναῦν, ἄρμα, φίλον, ζωὴν, εὐδαιμονίαν”.

Στο δίσκο οι λέξεις “ναῦς” και “φίλον” προκύπτουν από τα σύμβολα 25 και 35 του δίσκου, ενώ η λέξη “κ' ἄρμα” προκύπτει από το συνδυασμό των συμβόλων 2 (κάρ) και 6 (Mā), όπως εξηγώ στη συνέχεια, στην υπό 3 απόδοση των πλαισίων 28, 29 και 30..

Ο «ῥς» (ο υἱός) είναι λοιπόν και ο «εἶς», ο ένας! Η μονάδα που συνενώνει τα πάντα σε ένα «όλον», όπως θα δούμε και στο «Ορφικό νόημα του δίσκου». Με τον τρόπο αυτό όμως και οι Πολικός, Διόνυσος και Απόλλωνας -που ο αφηγητής ταυτίζει με το Δία σα γιούς του- αποκτούν την αξία της μονάδας. Στο υπόμνημα του Πρόκλου στον Αλκιβιάδη διαβάζουμε ότι ο Ορφέας απέδιδε στο Διόνυσο τη «μονάδα» που απέδιδε και στον Απόλλωνα, μονάδα που απέτρεπε τις θεότητες αυτές από το να προσχωρήσουν στο «πλήθος των τιτάνων» https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ.355. Οι τιτάνες εκπροσωπούσαν επομένως τη μορφολογική πολλαπλότητα, τον κατακερματισμό της ύλης σε είδη και υποείδη.

«Κ' οὖρος-σέπας· γῶν ἢ ἄ κόριον!» λέει ο αφηγητής στο πλαίσιο 8 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, στο «τραγούδι των άστρων». Δηλαδή «ας γίνει και όριό μας!». Εννοεί ένα αστέρι-θεό, πχ τον Ήλιο ή τον Πολικό, ή ίσως εννοεί τη θέση; θα μπορούσε λοιπόν, αυτό που οι μυστικιστές πυθαγόρειοι χαρακτήριζαν σα «μονάδα», να αντιστοιχεί στη “singularity” με τη σύγχρονη επιστημονική ορολογία; Δεν το αποκλείω, αφού συνένωση όλων σε ένα, είναι και η «μοναδικότητα». Σαν πηγή -κοιτίδα (Ολκός οἶον!) αλλά και μελλοντικός προορισμός: «Ἐν το πᾶν». Εἶτε «το παν» ονομαστέι «Δίας», που λατρευόταν άλλωστε και σαν «Παν», είτε «Η/Μ ενέργεια», Ήλιος, φως δηλαδή. Τα ίδια πράγματα έλεγαν οι αρχαίοι φιλόσοφοι, με διαφορετικό όνομα..)

2. (28) κάρα (κάρη κόρη) / κόριον (κούρη, εἴλημμα) / φύλλον/στήλη/φῶς (29) ὕς/κάραβος/ίκριον/κύτος (30) ἐπίσυρμα/τήθης (φωτός) =

κ' ἄ Ρά , κάρ ἄ -κάρ ἦ, κ' ὄρη!, κ' ὄρ ἦ- κ' ὄριον, κ' ὠρεῖον, -κ' οὐρή, ἦ λήμμα-, φίλον στείλη φῶς, ὕς (εἶς)! κάραβος, ἦ Κρείων, κείτ' ὡς ! (ἦ) ἐπίσυρμα τήθης (φωτός)!

και σαν Ρα (Δίας) -και σαν επικεφαλής / και δεξ! / και σα φύλακας- και σαν όριο / και σα φυλάκιο -και σαν οπισθοφυλακή / και σα λόγος-, να στείλει τ' αγαπητό του φως ο υιός (ο ένας)! σαν τη μεγάλη άρκτο και σαν τον ηγεμόνα (Δία) είναι! σαν ουρά της τροφού! (σαν ουρά φωτός)!

(ο αφηγητής ταυτίζει το Δία με τον α της Μικρής Άρκτου, που βρίσκεται στην ουρά της, το σημερινό πολικό Αρκά).

3. (28) κάρ/Μᾶ (τύλος/κόριον)/φύλον/δοκίς (ἐπίστημα)/στηθαῖον (29) ὕς/κάραβος/ στήλη (ἐπιστέφει) / ἐπιστέγη (κύτος)
(30) ἐπίσυρμα/τήθης (ὕς/κάραβος/πεσσός/δοῦρας/ἐπίσυρμα/τήθης) =

κ' ἄρμα -τ' ἦλος κ' ὄριον, κ' ὠρεῖον-, φύλον δοκεῖς -ἐπίστημα- στηθαῖον ὕς, κάραβ' ὡς, στήλη ἐπιστέγη. - ὕς, κάραβ' ὡς, ἐπιστέφει κύτος-. Ἐπίσυρμα τήθης! - ὕς, κάραβ' ὡς, παῖς ὡς, δ' οὐράς ἐπίσυρμα τήθης!-

εἶναι και η ἀμαξα –(εἶναι) κι ένα αστέρι (εἶναι και το αστέρι) που εἶναι και ὄριο (και φυλάκιο)-, σα φιλικό ακρόπλωρο· (κι) ο γιός, σαν τη μεγάλη άρκτο, εἶναι τ' ὀρόσημο κι η σκέπη μας -(κι) ο γιός, σαν τη μεγάλη άρκτο, ἐπιστέφει τον ουρανό-. Η ουρά (το χνάρι) της τροφού! (εἶναι ο γιός, σαν τη μεγάλη άρκτο, σαν παιδί και σα χνάρι της ουράς της τροφού!).

(Τό «ἄρμα» σε ουδ. γένος ἦταν η «ἀμαξα». Ἀμαξα λεγόταν η Μ. Άρκτος. Η λέξη «ἄρμα» ἦταν και θηλ. γένους και σήμαινε «αγάπη», «ένωση». Τα συμβ. 2 και 6 αποδίδονται ἢ σαν κάρ/Μᾶ, ἢ σαν τύλος/κόριον ἀντίστοιχα. Ἀπέδωσα το σύμβολο 6 σαν να δηλώνει τη Ρέα ἢ τη Δήμητρα, που λεγόταν και «Μᾶ»).

4. (28) τύλος/κούρη/μόνοικος/στήλη/φωτός (29) ὕς/κάραβος/ἐπίστεγον/κύτος (30) Ἐκρους/φωτός =

τ' ἦλος, κούροι. Μόν' εἰκός στήλη-φῶς. Ὡς κάραβος, ἐπίστεγον καὶ τ' ὡς, (ὡς) ἔκρους φωτός.

κι αστέρι (μας), εἶναι οι νέοι άντρες (μας). Οι μόνοι φωτεινοί στυλοβάτες, ὡς συνήθως. Κι εἶν' ἐδώ για να μας καλύπτουν σαν τη μεγάλη άρκτο (και) σαν πηγή φωτός.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεί ὅτι οι στρατιώτες του περιμένουν να ἐπιτεθούν).

5. (28) τύλη/κούρη/μόνοικος/στήλη/φωτός (29) ὕς/κάραβος/ἐπιστέφων/κύτος (30) Ἐκρους/φωτός =

τ' ἦλη, κούροι. Μόν' εἰκός στήλη-φῶς, ὡς κάραβος, ἐπιστέφων κύτος. Ἐκρους φωτός.

εἶναι κι οι στρατιώτες, οι νέοι μας. Οι μόνοι φωτεινοί στυλοβάτες που καλύπτουν τ' ἀμπάρι μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Πηγή (κι αυτοί) φωτός.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεί ὅτι οι στρατιώτες του κρύβονται μάλλον στο ἀμπάρι, περιμένοντας να ἐπιτεθούν. Στις ἐκδοχές 5 και 6 ἀπέδωσα την «ἦλη» σαν «σῶμα στρατού», αφού ἦλη ἱππικού δε θα μπορούσε να κρύβεται σε ἀμπάρι πλοίου).

6. (28) τύλη/κούρη/μόνοικος/στήλη/φῶς (29) ὕς/κάραβος/ἐπιστέφων/κύτος (30) Νεκάδες/τηθύος =

τ' ἦλη, κούροι. Μόν' εἰκός στήλη-φῶς, ὡς κάραβος, ἐπιστέφων κύτος. Νεκάδες τηθύος.

εἶναι κι οι στρατιώτες, οι νέοι μας. Οι μόνοι φωτεινοί στυλοβάτες που καλύπτουν τ' ἀμπάρι μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Ψυχές νεκρών της θάλασσας.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεί ὅτι οι στρατιώτες ἔχουν σκοτωθεῖ ὅλοι σαν ἥρωες και καταστερίστηκαν, ἐνῶ τα πτώματά τους ἔχουν περισυλλεγεί στο ἀμπάρι του πλοίου).

7. (28) τύλη/κούρη/μόνοικος/καυλός/φῶς (29) ὕς/κάραβος/ἐπίκριον/ναῦς (30) ἔκρους/φωτός =

τ' ἦλοι, κόρη μόνοικος· καυλός-φῶς, ὡς κάραβος. Ἐπίκριον, ναῦς-ἔκρους φωτός.

είναι και τ' άστρα, μια μοναχική αποικία· φωτεινός λυχνοστάτης σαν τη μεγάλη άρκτο. Κι αντένα μας είναι το πλοίο-πηγή του φωτός.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεί ότι η μεγάλη άρκτος χρησίμευε σαν αντένα, σαν πομπός σημάτων, αφού οι ναυτικοί προσανατολίζονταν βάσει αυτής).

8. (28) τύλος/γλήνη/φύλλον/δοκίς/φῶς (κραῖρα/Mā/φύλλον/δοκίς/φῶς) (29) ὕς/κάραβος/σκέπαστρον/ναῦς
(30) ἠϊών/τηθύος =

τ' ἠλος γλήνη, φίλον δοκεῖς φῶς (κραῖρα, μ' ἄ φίλον δοκῆς φῶς), ὡς κάραβος. Σκέπαστρον-ναῦς, υἱὸν τηθύος.

είναι κι ἐν' αστέρι-εἶδωλο, που το θεωρεῖς φιλικό φως (εἶναι τ' ακροστόλι, σαν αγαπημένο φως της φαντασίας μου), σαν τη Μ. Άρκτο. Το πλοίο-σκέπη των θαλασσινῶν.

(Εδώ η άρκτος σαν αστερισμός, σαν πλοίο-σκέπη των θαλασσινῶν, εἶναι εἶδωλο-εικόνα στο πλοίο του αφηγητή, χωρίς ὅμως να εξηγείται σε ποῖο μέρος του πλοίου βρίσκεται. Ἴσως τα πανιά του πλοίου εἶχαν την εικόνα της άρκτου. Το «μ'» εκτός από «(ἐ)μέ» σημαίνει και «(ἐ)μοί». «Θαλασσινοί» εἶναι οι «γιοί της θάλασσας»).

9. (28) τύλος/γλήνη/φύλλον/δοκίς/φῶς (29) ὕς/κάραβος/ἐπίστεγον/ναῦς (30) ἠϊών/τηθύος =

τ' ἠλος, γλήνη, φίλον δοκεῖς φῶς, ὡς κάραβος. Ἐπίστεγον αὔς, υἱὸν τηθύος.

είναι κι ἐν' αστέρι-εἶδωλο, που το θεωρεῖς φιλικό φως, σαν τη μεγάλη άρκτο. Αυτό (το αστέρι) εἶναι το ἐπιστέγασμα των γιῶν της θάλασσας.

(Εδώ ἓνα αστέρι ὅπως η μεγάλη άρκτος, εἶναι ἐμβλημα στο πλοίο του αφηγητή, χωρίς ὅμως να εξηγείται σε ποῖο μέρος του πλοίου βρίσκεται το ἐμβλημα του αστεριού. Προφανῶς πρόκειται για τον πολικό, αφού αυτός ἀποκαλεῖται "αστέρι").

10. (28) τύλος/καλαθίς/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) ὕς/κάραβος/Κίων/σκέπαστρον (30) ἠϊών/φωτός =

τ' ἠλος καλαθίς· φίλον ἐπίστημα, στηθαῖον, ὡς κάραβος· Κύων. Σκέπαστρον υἱὸν φωτός (υἱὸν τηθύος).

είναι κι ἐν' αστέρι, σα διακόσμηση κιονόκρανου· αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας και προμαχῶνας, σαν τη μεγάλη άρκτο· ο Σείριος. Η σκέπη των υἱῶν του φωτός (των υἱῶν της θάλασσας)!

(Εδώ τ' αστέρι που ο αφηγητής θεωρεῖ κόσμημα -του ουρανοῦ μάλλον-, σα διακόσμηση κιονόκρανου, εἶναι ο σείριος, του οποίου την εικόνα ἀναφέρει -ενδεχόμενα- ότι εἶχαν στην πλώρη τους. Ταυτίζει λοιπόν το Σείριο με τη Μ. Άρκτο. Τα ἴχνη περιστροφῆς των αστερῶν ὄντως μοιάζουν με διακόσμηση κιονόκρανου, με τις ἑλικές των κιονόκρανων, ἐνῶ η «καλαθίς» ἢ «κάλαθος» σα διακόσμηση των κορινθιακοῦ τύπου κιονόκρανων, περιείχε ἐπιπλέον και ὀδοντωτά φύλλα ἀκάνθου (<https://learnmore.ancienttemple.ysma.gr/form/>). Ο Σείριος μάλλον θύμιζε στον αφηγητή το φυτό ἀκάνθος, ἐνῶ, ὅπως διαβάζουμε στο πλαίσιο 9 της Β πλευράς ο Σείριος, ταυτιζόμενος με τον ἠλιο, μοιάζει με «ὀδοντωτό» κυβερνήτη, με «πεπρισμένο» ὄακα. Δημιουργεῖται λοιπόν μία «σύγχυση» θεοτήτων, αφού ο αφηγητής μέσω του Σείριου ἐννοεῖ και τον Ἥλιο και βέβαια και την Ἴσιδα, που λεγόταν και «Ἥλιος». Και το ἄνθος που κοσμεί πολλά -κορινθιακοῦ τύπου- κιονόκρανα μπορεῖ να ἐκληφθεῖ σα σύμβολο για ἓνα αστέρι σαν «ακροστόλι», ὅπως αυτό που ἀναφέρει ο αφηγητής).

11. (28) τύλος/καλαθίς/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Κύων/κάραβος/Κίων/κύτος (30) Νάμα/φωτός =

τ' ἠλος καλαθίς· φίλον ἐπίστημα, στηθαῖον· Κύων! Κάραβ' ὡς, 'κεῖ ὄν, κεῖτ' ὡς! Νάμα φωτός!

είναι κι ἐν' αστέρι, σα διακόσμηση κιονόκρανου, αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας· ο Σείριος! (αυτός) εἶν' ἐκεῖ σαν άρκτος, σα ζωντανή ὑπαρξη! πηγή φωτός!

12. (28) τύλη/γλήνη/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) ὕς/κάραβος/Κίων/ἐπίστεγον (30) ἠϊών/φωτός =

τ' ἦλοι, γλήνη. Φύλον ἐπίστημα, στηθαῖον. Ὑς, Κάραβος, Κύων. Ἐπίστεγον υἰὼν φωτός (υἰὼν τηθύς).

εἶναι και τ' ἄστρα που ἐγιναν εἰκόνα. Αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας και προμαχόνας. Ο υἰός, η μεγάλη ἄρκτος και ο Σείριος. Η σκέπη των υἰῶν του φωτός (των υἰῶν της θάλασσας)!

(Εδώ κόσμημα της πλώρης του πλοίου του αφηγητή εἶναι τρία ἀστέρια μαζί: ο πολικός, η Μ. Ἀρκτος και ο Σείριος. Η εκδοχή αυτή ταιριάζει με το ἔμβλημα σαν τριφύλλι που ἔχει στην πλώρη του το πλοίο του δίσκου, το σύμβολο 25)

13. (28) τύλη/σφαῖρα/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Ὑς/κάραβος/Κίων/ἐπίστεγον (30) ἠϊών/φωτός =

τ' ἦλη, σφαῖρα. Φύλον ἐπίστημα στηθαῖον. Ὑς, Κάραβος, Κίων, ἐπίστεγον. Ναῦς, ἠῖ ἰόν φωτός.

και (σαν ἄλλος) στρατός, εἶν' ο ουράνιος θόλος. Τ' αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας και προμαχόνας. Κι ο υἰός, η μεγάλη ἄρκτος και ο σείριος, εἶναι το ἐπιστέγασμα στην πρύμνη μας. Το πλοίο (μας) εἶναι σαν ἰόν φωτός.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεῖ ὅτι στην πλώρη τους ἔχουν ἀπεικόνιση του ουράνιου θόλου, δηλαδή ουράνια σφαῖρα, ενώ στην πρύμνη τους ἔχουν ἀπεικόνιση τριῶν ἀστερισμῶν μαζί και ἔτσι το πλοίο τους εἶναι σαν ἰόν φωτός, φωτισμένο σα χριστουγεννιάτικο δέντρο θα λέγαμε σήμερα. Ἴσως ο αφηγητής συγκρίνει ἐνδόμυχα το πλοίο του μ' ἐκεῖνο που περιέφεραν "φωτισμένο" με πυρσούς και καθεῖλκταν στη γιορτή των "πλοιαφῆσεων" προς τιμὴν της Ἰσιδος).

14. (28) Τύλη/σφαῖρα (Μᾶ)/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Ὑς/κάραβος/ἐπίστημα/κράββατος (30) ἠϊών/φωτός =

τ' εἶλει σφαῖρα -τ' εἶλημα- φύλον· ἐπίστημα, στηθαῖον, ὡς κάραβος. Ἐπίστημα, κράββατος υἰὼν φωτός.

και σα να μας περιβάλλει, εἶναι ο φιλικός ουράνιος θόλος· κόσμημα της πλώρης και προμαχόνας, σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Το κόσμημα της πλώρης (μας) εἶναι και η νεκρική κλίνη των υἰῶν του φωτός.

(Εδώ ο αφηγητής εννοεῖ ὅτι ο ουράνιος θόλος «κοσμεῖ» -ἀλληγορικά- την πλώρη του πλοίου τους. Ἴσως αἰσιοδοξεῖ για την ἔκβαση της μάχης και προεξοφλεῖ τη θανάτωση των ἀντιπάλων του, οι οποίοι -βάσει των δοξασιῶν- θα καταλήξουν, σαν ψυχές, στον ουρανό, ἀπὸ τη στιγμή που ο αφηγητής ἔβαλε πλώρη για τα μέρη τους. «Εἶλημα» = θόλος, ἀψίδα, ὅ,τι εἶναι περιτυλιγμένο σα ρολό, σαν κουλούρα).

15. (28) Τύλη/Μᾶ/φύλλον/στυλῖς/φῶς (29) Ὑς/κάραβος/στυλός/κύτος (30) αὐλός (ἠϊών, Ἄμμος, ῥάες) /φωτός (τήθη/τηθύ/τήθης/τηθίω *) =

Τ' εἶλημα -Τ' ἰλοῖ, μ' ᾗ- φιλῶν, στεῖλ(η) εἶς, φῶς! ...

α)... κάραβος, στυλός, κεῖτ' ὡς! αὐλός -υἰὼν- φωτός! Ἄμμος τήθης! - Ἄμμος φωτός!-

β)... κάραβ' ὡς, στυλός, 'κεῖτ' ὡς.. εἰ ἰόν** τιθῆ*** -εἰ ἰόν τιθείη- χεῦμα φωτός! -Ρα ἔστη, θύω!-

γ)... κάραβ' ὡς, στυλός, 'κεῖτ' ὡς εἶ! **** ὑόν τιθῆ! -ὕον τιθείη-!

Κι ἀφοῦ αγαπάει το θόλο (κι ἀφοῦ εὐσπλαχνίζεται και ἐμένα σα να μ' αγαπάει) ο ἕνας, να στεῖλει φῶς! ...

(Η συνέχεια ης φράσης αυτής εἶναι ὅπως τα ὑπὸ α, β και γ):

α) ... σαν τη Μεγάλη Ἀρκτο εἶναι, σα στυλοβάτης! πόρος -των υἰῶν του- φωτός!

(σαν τη Μεγάλη Ἀρκτο εἶναι, σα στυλοβάτης, ο δικός μας της τροφού! / ο δικός μας του φωτός!)

β) και θα 'ν ἐκεῖ -και θα 'ταν ἐκεῖ- σαν τη Μεγάλη Ἀρκτο, σα στυλοβάτης, αν βάλει -αν ἔβαζε- το φως του!

{και θα 'ν ἐκεῖ -και θα 'ταν ἐκεῖ- σαν τη Μεγάλη Ἀρκτο, σα στυλοβάτης, σα φωτοχυσία! / και θα 'ν ἐκεῖ -και θα 'ταν ἐκεῖ- σαν τη Μεγάλη Ἀρκτο, σα στυλοβάτης! Ο Ἥλιος στάθηκε (μεσουράνησε)! Προσφέρω θυσία!}

γ) κι είν' εκεί σαν τη Μεγάλη Άρκτο, σα στυλοβάτης, ο ένας! Να βάλει λοιπόν -αχ να 'βαζε- το γιό του!

{* (τῶ) τηθίω = δοτ. του (τό) τηθίον = ο μαστός.

*** Η κτητ. αντ. «ἰόν» είναι βοιωτικός τύπος της αντ. «έός» (ο δικός του) που εδώ είναι σε αιτ. ουδ.: «το δικό του» (φως).

*** Απέδωσα την υπόθεση του αφηγητή με τον υποθ. σύνδεσμο «εἰ»+ υποτ. («εἰ τιθῆ» = «αν βάλει»), επειδή ο συνδ. «εἰ» συντάσσεται και με υποτακτική. Την ίδια φράση την απέδωσα και με ευκτ. εν. («εἰ τιθείη» = «αν έβαζε»). Η δεύτερη εκδοχή δηλώνει ανεκπλήρωτη ευχή (Δ. Δημητράκου, Μέγα Λεξικόν Ελληνικής Γλώσσης, τ.5, σ.2253, λήμμα «εἰ» περ. 4).

**** «εἶ» αντί του «εἷς» = ένας

- Και στις τρεις προτάσεις η φράση «κι αφού αγαπάει το θόλο, ο ένας, να στείλει φως!», δείχνει την αγωνία του για κάποιο θεϊκό σημάδι-καλό οιωνό, σταλμένο (από το θεό-αστέρα) στον -σα μισοφέγγαρο και θόλο- λιμενοβραχίονα της Τριοπίου, της «τροφού», όπως την χαρακτήρισε στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), με τον όρο «τηθήνησις». Αγωνία, που στην τελευταία του φράση επαναλήφθηκε σαν προσταγή, αλλά -παρακλητικά- και σαν ευχή! Δείχνει επομένως ν' αμφιβάλλει ακόμα για τους οιωνούς που είδε (την πλανητική σύνοδο κλπ) και να αποζητάει κάτι πιο πειστικό, προφανώς την εμφάνιση του ίδιου του θεού. Εμφάνιση θεών που έδιναν συμβουλές στους πολεμιστές και τάσσονταν με το μέρος τους βλέπουμε και στην Ιλιάδα και στην Οδύσσεια, δεν είναι λοιπόν και τόσο παράλογη η απαίτησή του.

- Στην α πρόταση λέγοντας «φως», εννοεί γενικά κάποιον «οιωνό».

- Στη β πρόταση ο αφηγητής δείχνει να σκέφτεται πώς κι ο ίδιος θα μπορούσε να ευχαριστήσει το θεό όπως τον ευχαρίστησε ο βυρσοδέμης, αφιερώνοντάς του μια στήλη (ή ίσως ένα ναϊδριο) αν τελικά ο θεός του συμπαραστεκόταν. «Και θα 'ν εκεί -και θα 'ταν εκεί- σαν τη Μεγάλη Άρκτο, σα στυλοβάτης, αν βάλει -αν έβαζε- το φως του!», λέει.

«Αν» λοιπόν έστειλε ο θεός το «φως του» (το γιό του) σαν αρχηγό τους, σαν επικεφαλής (στο πλαίσιο 23 της Β πλευράς ο αφηγητής λέει: «Φῶς, γονή έός, φίλον» = «Αγαπημένο φως, είναι το παιδί μας (η γονή μας)». Επομένως η φράση «το φως του» σημαίνει «το παιδί του», όπως διαπιστώνει κανείς στην επόμενη (15γ) πρόταση). Όσο για το ποιόν από τους γιούς-φως του θεού εννοεί, αυτό φαίνεται από τη φράση του πλαισίου 23 της Β πλευράς: «Φῶς γῶν, ἰήϊος, φίλον» = «Γιατί ο Απόλλωνας είναι τ' αγαπημένο μας φως».

Όλα είναι ακόμα υπό αίρεση στην εκδοχή αυτή. Η έφοδος δεν έχει ακόμα πραγματοποιηθεί, ενώ δεν είναι ξεκάθαρο σε ποια περιοχή θα γινόταν. Υποθέτω ότι ο αφηγητής σκόπευε να κλέψει πορφύρα (όστρακα) από τη Σύμη και την Τριοπίο και, καθώς η Τριοπίος του θύμιζε το Δία και τη μεγάλη Άρκτο («η τροφός είναι το μικρό νησί», είπε στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, ενώ παρομοίωσε και τον ουράνιο θόλο με το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου, χρησιμοποιώντας τον όρο «θόλος/αψίδα»), θα σκέφτηκε να αφιερώσει κάτι στο Δία, αν η απόπειρά του είχε αίσιο τέλος.

Η αφιέρωση θα είχε την έννοια της θυσίας, την οποία θα σκέφτηκε την τελευταία στιγμή, αφού προκύπτει και η φράση «Ο Ήλιος στάθηκε (μεσουράνησε)! Προσφέρω θυσία!» (Ρα έστη, θύω!). Θυσία, σαν έσχατη λύση για να τον ελεήσει ο θεός. Μη γνωρίζοντας τί θυσία ήθελε να προσφέρει, υποθέτουμε ότι ίσως μετονόμασε το πλοίο του, με σκοπό να του θυμίζει το θεό-σωτήρα του.

Η χρήση του ρήματος «στάθηκε» με προβληματίσε αρκετά. Υπέθεσα ότι ίσως εννοούσε το θερινό ηλιοστάσιο, επειδή τα ηλιοστάσια έπαιζαν σημαντικό ρόλο στην αρχαία εποχή και οι άνθρωποι διοργάνωναν γιορτές, ενώ προφανώς θα έκαναν και θυσίες. Αν αυτό εννοούσε, τότε η πλανητική σύνοδος και η πιθανή έκλειψη της σελήνης θα πρέπει να τοποθετηθούν όχι τον Αύγουστο με την ανατολή του Σείριου, αλλά αρχές Ιούνη. Στην περίπτωση αυτή όταν σκεφτόταν ο αφηγητής «κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή φτάνει αύριο σαν τρίμορφο ον», δε θα εννοούσε την ανατολή του Σείριου, αλλά τις ενισχύσεις που περίμενε (τριφύλλιους ή τριχάϊκες).

Θεώρησα πιθανότερο ωστόσο, ο αφηγητής να έκανε απλώς λόγο για το μεσημέρι, αφού στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς εκθείασε τη θαλπωρή του ήλιου-Ρα, λέγοντας: «Τ' εἶλη εἶλει, ὕψι βᾶ τ' ὤς, μοι Ρά, φῶς!» = «Και μας περιβάλλει η θαλπωρή, αφού ψηλά σα βασιλιάς, είναι ο Ρα, το φως μου!».

- Στη γ πρόταση, η φράση «κι είν' εκεί σαν τη Μεγάλη Άρκτο, σα στυλοβάτης, ο ένας!», δείχνει ότι ο αφηγητής εννοούσε ότι ο Δίας με την ουράνια δύναμή του (εκεί = στον ουράνο) μπορούσε, αν ήθελε, να τους βοηθήσει, άλλως αναφερόταν σε ήδη υπάρχοντα ναό του Διός. Υποθέτουμε λοιπόν ότι ο ναός αυτός θα ήταν ο ναός του Δία στην Καύνο, απ' όπου ο αφηγητής σκόπευε προφανώς να κλέψει δέρματα λιονταριών. Κατά πάσα πιθανότητα δεν ήξερε ποια ήταν η καταλληλότερη επιλογή: να κλέψει δέρματα, όστρακα, ή να επιχειρήσει να κλέψει και τα δύο.. γι' αυτό παρακαλούσε το θεό να τον βοηθήσει να κάνει τη σωστή επιλογή καθοδηγώντας τον. «Γιατί το φως είναι αγαπητό και σαν λόγος!» (Κ' ὤς ρῆμα φῶς φίλον!)

16. (28) τύλη/σφαῖρα/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Ὑς/κάραβος/ἐπίστημα/κράββατος (30) Νεκάδες/φωτός =

τ' ἦλοι... Σφαῖρα, φίλον ἐπίστημα στηθαῖον, ὡς κάραβος. Ἐπίστεγον, κράββατ' ὡς. Νεκάδες, φωτ' ὡς!

εἶναι και τ' ἄστρα.. Ο ουράνιος θόλος, εἶναι τ' αγαπημένο μας κόσμημα της πλώρης και προμαχῶνας, σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης (μας), εἶναι σα νεκρική κλίνη. Κι οι ψυχές των νεκρῶν σα φῶτα!

(Εδώ ο αφηγητής εννοεῖ ὅτι σαν κόσμημα στην πλώρη τους ἔχουν τ' ἀστέρια και τον ουράνιο θόλο, αλληγορικά βέβαια, ἐνῶ στην πρύμνη τους ἔχουν την ἄρκτο, την ὁποία οι ἄραβες θεωροῦσαν νεκροφόρο τράπεζα. Ἴσως πάλι εννοεῖ ὅτι οι ἀντίπαλοί του ἔχουν σκοτωθεῖ στη ναυμαχία και τα πτώματά τους ἐπιπλέουν στο νερό).

17. (28) τύλος/πλαγγών/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Ὑς/κάραβος/ἐπίστεγον/κράββατος (30) Νεκάδες/φωτός =

τ' ἦλος, πλάγγων φίλον. Ἐπίστημα, στηθαῖον, ὡς κάραβος. Ἐπίστεγον, κράββατ' ὡς. Νεκάδες, φωτ' ὡς!

εἶναι και τ' ἀστέρι, φίλος των αετῶν. Κόσμημα κι οχυρό της πλώρης (μας), σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Το ἐπίστεγο της πρύμνης, εἶναι σα νεκρική κλίνη. Κι οι ψυχές των νεκρῶν σα φῶτα!

(Εδώ εννοεῖ ὅτι στην πλώρη τους ἔχουν ὁμοίωμα ἢ σύμβολο του Δία, ἐνῶ στην πρύμνη τους ἔχουν (αλληγορικά) την ἄρκτο, ἢ ὁμοίωμα της ἄρκτου, ἐνῶ οι στρατιῶτες ἔχουν σκοτωθεῖ, ἔχουν γίνει φῶτα).

18. (28) τύλος/πλαγγών/φύλλον/ἐπίστημα/στηθαῖον (29) Ὑς/κάραβος/ἐπίστεγον/σκέπαστρον (30) Ἴνες/τηθύος =

τ' ἦλος-πλάγγων φίλον. ἐπίστημα, στηθαῖον, ὡς κάραβος. Ἐπίστεγον, σκέπαστρον, Ἴνες τηθύος!

εἶναι και τ' ἀστέρι-φίλος των αετῶν, κόσμημα κι οχυρό της πλώρης μας, σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης κι η σκέπη μας, (εἶναι) οι ἥρωες της θάλασσας!

(Εδώ εννοεῖ ὅτι στην πλώρη ἔχουν ὁμοίωμα ἢ σύμβολο του Δία, ἐνῶ στην πρύμνη τους ἔχουν ἔμβλημα της φυλῆς τους).

19. (28) τύλος/γλήνη/φύλλον/δοκίς/φῶς (29) Κύων/κάραβος/ἐπίστεγον/ναῦς (30) Ὑδραγωγός/τηθύος (ἢ ἠϊών/ἄμμας) =

τ' ἦλος-γλήνη, φίλον δοκῆς φῶς. Κύων, κάραβ' ὡς. Ἐπίστεγον, αῖς. Ὑδραγωγός τηθύος.

εἶναι κι εν' ἀστέρι-εἶδωλο, σαν αγαπημένο φως της φαντασίας. Ο Σείριος εἶναι σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Αυτός προστατεύει την πρύμνη μας. Ο υδραγωγός της Ἴσιδος.

(Εδώ εννοεῖ ὅτι στην πρύμνη τους ἔχουν το σείριο (αλληγορικά ἢ ὁμοίωμά του), χωρίς ν' ἀναφέρει τίποτα για την πλώρη).

ἢ: τ' ἦλος-γλήνη, φίλον δοκῆς φῶς. Κύων, κάραβ' ὡς. Ἐπίστεγον. ἠϊόν ἀμᾶς.

εἶναι κι εν' ἀστέρι-εἶδωλο, αγαπημένο φως της φαντασίας. Ο Σείριος εἶναι σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Αυτός προστατεύει την πρύμνη μας. Δρέπεις το ἀπολλώνειο (φως).

(Ὅπως στο προηγούμενο, με τη διαφορά ὅτι στην ἐκδοχή αὐτή στην πρύμνη τους ἔχουν ὁμοίωμα του σείριου, ἀφοῦ ο αφηγητής χρησιμοποιεῖ τη φράση «φίλον δοκῆς φῶς»: φαντάζονται το σείριο βλέποντας το ὁμοίωμά του. Εδώ ἐρμηνεύσα τα δύο σύμβολα 23 και 25 σα να ἦταν ἓνα, που δηλώνει το «ἐπίστεγον»).

20. (28) τύλος/γλήνη/φύλλον/δοκίς/φῶς (29) Ὑς/κάραβος/Ἐπίστεγον/ναῦς (30) Ἐπίσυρμα (ἠϊών) /τήθης (ἄμμας) =

τ' ἦλος-γλήνη, φίλον δοκῆς φῶς. Ὑς, κάραβ' ὡς. Ἐπίστεγον, αῖς. Ἐπίσυρμα τήθης (ἠϊόν ἀμᾶς!).

εἶναι κι εν' ἀστέρι-εἶδωλο, αγαπημένο φως της φαντασίας. Ο υἱός, εἶναι σαν τη Μεγάλη Ἄρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης μας εἶναι αὐτός. Η ουρά της τροφοῦ! (Ἀπολαμβάνεις τον υἱό!).

(Εδώ εννοεί ότι στην πρόμνη τους έχουν τον πολικό, αλλά δεν αναφέρει τίποτα για την πλήρη τους).

21. (28) τύλοι/κούρη/φύλλον/έπικριον/φῶς (29) ῥύς/κάραβος/στήλη/ναῦς (30) ῥύμα (ῥύμα, κοίτη, ρύσις, εἴλυσις, ὀλκή)/φωτός (ἄμματος, ἄμμας, τηθός, τήθης) =

τ' ἕλλοι-κ' οὔροι. Φύλον, ἔπει κρείων, φῶς, ὡς κάραβος. Στήλη, ναῦς: «ΕΙΛΥΣΙΣ ΤΗΘΥΟΣ», «ΕΙΛΗΣΙΣ ΤΗΘΗΣ» -«Η ΛΗΣΙΣ ΤΗΘΥΟΣ», «ΟΛΚΗ ΤΗΘΥΟΣ»- “Ὶύμα ΦΩΤΟΣ”, “Ὶύμα ΦΩΤΟΣ” -«ΟΙΜΟΙ ΦΩΤΟΣ»- “ΚΟΙΤΗ ΤΗΘΗΣ”, «ΡΥΣΙΣ ΤΗΘΗΣ» -ἡ λύσις ἄμματος- ἡ λύσις τηθός («ΡΥΣΙΟΣ», «ΣΩΤΕΙΡΑ», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», «ΡΥΣΙΟΝ») -ἡ λύσις σάματος: «ΡΑ ΣΩ», «ΤΩ ῚΡΑ»- «ΑΕΙ ΟΝ ΤΗΘΗΣ» -«ΡΥΣΙΑ»- «Η ΛΥΣΙΣ ΑΜΜΑΤΟΣ» / «Η ΛΥΣΙΣ ΣΑΜΑΤΟΣ».

είναι κι οι οφθαλμοί, που είναι και φύλακες. Ο βασιλιάς τους αποκαλεί “αγαπημένο φως”, σαν της μεγάλης ἄρκτου. Το πλοίο (μας) είναι ενεπίγραφη στήλη: «Η ΚΥΜΑΤΟΕΙΔΗΣ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ», «Η ΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΤΡΟΦΟΥ (ΑΡΚΤΟΥ)» -«Η ΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΙΣΙΔΑΣ», «Η ΜΥΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΙΔΑΣ»- «ΚΥΜΑ ΦΩΤΟΣ», «(ΤΟ) ΟΧΥΡΟ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ» -«ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ»- «(ΤΟ) ΦΥΛΑΚΙΟ (Η ΠΟΡΕΙΑ, Η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ) ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ», «Η ΤΡΟΧΙΑ ΤΗΣ ΤΡΟΦΟΥ (ΑΡΚΤΟΥ)», «Η ΡΟΗ ΤΗΣ ΤΡΟΦΟΥ (ΘΑΛΑΣΣΑΣ)» -ὅπως η λύσις της ζώνης- ὅπως η σωτηρία της τροφού (θάλασσης, Ἴσιδος, Ἄρκτου: «ΕΛΕΥΘΕΡΩΤΡΙΑ», «ΣΩΤΕΙΡΑ», «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», «ΣΩΤΗΡΙΟΝ/ΕΝΕΧΥΡΟΝ») -ὅπως η «λύσις» του χαράγματος (του σήματος, της επιγραφής): «Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ῚΡΑ»/«ΣΤΟ ῚΡΑ»- «Η ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΤΡΟΦΟΥ» -ΘΥΣΙΑ ΣΤΟΥΣ ΘΕΟΥΣ»- «Η ΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ», «ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΦΡΑΓΙΔΑΣ».

{- Εδώ δίνω τα πιθανά ονόματα του πλοίου. Περισσότερα στοιχεία, στην παράγραφο «Αναφορικά με το όνομα του πλοίου».

- Απέδωσα το σύμβολο 45 και σαν «Ὀλκή»= η μνητική διδασκαλία, η μήση, κατά συνήχηση της λέξης «Ὀλκοί» = τα χνάρια, τα αυλάκια.

- Ο αφηγητής αναφέρεται στους οφθαλμούς (στον οφθαλμό του Ωρου) που είχαν στα πλαϊνά της πλήρης τους τα αρχαία ελληνικά πλοία και υπαινίσσεται ότι το πλοίο τους ήταν όχι μόνο σαν εικόνα των θεών-φυλάκων των στοιχείων της φύσης αλλά και σαν ενεπίγραφη στήλη, επειδή το όνομά του σχετιζόταν είτε με το φως, ὄντας «Κύμα φωτός» ή «Οχυρό του φωτός», είτε με τη φύλαξη, σα να ήταν φυλάκιο το ίδιο το πλοίο, σα να ‘ταν “φυλάκιο της θάλασσας”, είτε με την τροχιά της Ἄρκτου σαν τροφού, είτε με τη ροή της θάλασσας σαν τροφού και σαν προσωποποίησης της Ἴσιδας..

- Αν λοιπόν θεωρήσουμε το δίσκο όχι μόνο σα σφραγίδα, αλλά και σαν αυτός να ήταν «το πλοίο» του αφηγήματος που ταξιδεύει ανά τους αιώνες -σαν «κλήρος γενεών»-, σαν αναθηματική στήλη αφιερωμένη στους θεούς, ενέχυρο σ’ αυτούς, ψάχνοντας αποδέκτη των νοημάτων του, σαν ἄλλος μάντας τυλιγμένος σε ρολό, σαν κρυπτογραφημένο μήνυμα, η λύση του μάντα θα μας οδηγήσει στο κεντρικό του πλαίσιο, στο ἄκρο της ζώνης, ἄκρο που θα είναι και το τέλος του σα σφραγίδα. Στο ἄκρο αυτό θα βρούμε και το όνομα του πλοίου. Ένα πιθανό όνομα είναι και το «ΡΑ ΣΩ», σα να ήταν χάριν συντομίας χαραγμένο με χαρακτήρες γραμμικής.

Τη «λύση» για τον τίτλο, τη βρήκαν οι δημιουργοί του στην ομοιότητα των χαρακτήρων της γραμμικής με περιγράμματα εικόνων, αφού τα συμβ. 45 και 7 εκλαμβάνονται και σα σύμβολα γραμμικής, σα «χαράγματα», μοιάζοντας με τους φθόγγους RA₂ (χαρακτήρας 58) και TU (χαρακτήρας 6) αντίστοιχα, της λίστας Raison-Pope*. Οι φθόγγοι αυτοί αποδίδονται στα ελληνικά σαν PA+TΩ σχηματίζοντας το ρήμα «ράττω» = «ράσσω» (πατάσσω, τιμωρώ). (Ανα)λύοντας το «ράσσω» προκύπτουν οι φθόγγοι PA+ΣΩ, οι οποίοι αποδίδονται σα φράση: «Ο Ρα είναι σώος» ή «Ο Ρα σώθηκε», δηλαδή «Η σωτηρία του ΡΑ» (Το «σω» είναι συντόμηση του «σώος»). Η σωτηρία του Ρα επιτεύχθηκε, ὅπως είναι γνωστό, χάρη στη θεραπευτική παρέμβαση της Ἴσιδας και επιβεβαιώνει το νόημα της φράσης «ἡ λύσις τηθός» (ὅπως η θεραπεία της Ἴσιδος).

Ο αφηγητής δε χρησιμοποίησε τους ίδιους τους χαρακτήρες RA και TU της γραμμικής, αλλά προφανώς παρέπεμψε ΚΑΙ σ’ αυτούς μέσω του σχήματος των συμβόλων 45 και 7 που τους μοιάζουν, ενώ με τα δικά του σύμβολα (με τα 45 και 7) απέδωσε και ποικίλα ἄλλα νοήματα, ὅπως λύσις, ροή, κατεύθυνση, φως, τροφός, θάλασσα, Ἴσις, γη. Εννοείται ότι δεν είχε το περιθώριο, την πολυτέλεια, να αποδώσει σωστά και την ορθογραφία του «Ὶρά-τ-τω», δεν μπορούσε δηλαδή εκ των πραγμάτων να χρησιμοποιήσει το σύμβολο 7 εις διπλόνυ -σαν αντίστοιχο του φθόγγου «TU» εις διπλόνυ- γιατί τότε θα ἄλλαξε το νόημα του υπόλοιπου αφηγήματος. Ἄλλη πιθανή εκδοχή είναι να διαβαστούν οι φθόγγοι RA+TU αντίστροφα σαν TU+RA. Στην περίπτωση αυτή αποδίδουν τη φράση «ΤΩ ῚΡΑ» = «ΣΤΟΝ ῚΡΑ»! Το όνομα αυτό μοιάζει να δόθηκε στο πλοίο σαν ἀνάθημα- θυσία στο θεό Ρα. Σα να έγινε το ίδιο το πλοίο ενέχυρο (Ὶύσιον) στο θεό, επειδή ο θεός το βόηθησε να σωθεί.

* Raison-Pope λίστα συμβόλων Γραμμικής Α (<https://www.vanpiere.nl/BookApi/GetSample?guid=22d1ac5c-15bf-43e0-85d1-f745c295d61c> σελ. 9 από 52)

Βέβαια υπάρχει και ο γρίφος του αριθμού 8 που εικονίζεται σε τρία σύμβολα του δίσκου: στα νύχια του αετού, στο μάγουλο του δούλου και στα πέταλα του άνθους. Αν λοιπόν θεωρηθεί ότι το 8 είναι «σήμα», σημάδι δηλαδή, σαν επιγραφή στο πρόσωπο του δούλου, που συμβολίζει την αιωνιότητα (όπως ανέφερα στο κεφάλαιο «Το ορφικό νόημα του δίσκου» και όπως εξηγώ στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου»), θα μπορούσε η φράση «ἢ λύσις (σ)άματος» («όπως η λύση του σήματος») να αφορά και το σήμα αυτό. Έτσι το ερμηνεύσα και εγώ, **σα σημάδι για την αιωνιότητα, για το «αεί ὄν», φράση που άλλωστε συνηχεί με την έννοια του συμβ. 45, αν αυτή θεωρηθεί σαν «αἰών» (παράλια).**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σχετικά με τη λέξη “κῶμος” που αναφέρει ο αφηγητής στα πλαίσια 1 και 17:

Θεώρησα ότι η λέξη αυτή αφορά “παρέλαση” (σύνοδο) πλανητών, αφού όλο το περιεχόμενο της Β πλευράς δείχνει να αναφέρεται στο φως, στα άστρα και στους θεούς. Η δυνατότητα εναλλακτικής ερμηνείας των φράσεων των πλαισίων 1 και 17 σα ν’ αφορούν τους πλανήτες και το φως, ήταν επαρκής ένδειξη για να δώσω το νόημα αυτό στη λέξη “κῶμος”. Λέει λοιπόν ο αφηγητής:

Στο πλαίσιο 1: “Ψηλά τρέχει πομπή (παρέλαση πλανητών και αστέρων), ισχύοντας με δύο τρόπους· όπως και το φως” (“Υψι κῶμος θέει, διχῆ ἰσχ(ύ)᾽ οἶα φῶς).

Στο πλαίσιο 17: “Κι η πομπή που γίνεται ψηλά είναι συνάφεια και μίξη (πλανητών)” (“Υψι κῶμος, σύμβλημα δ' ἔρασις).

Σχετικά με την έκβαση της μάχης:

Πιστεύω ότι η μάχη δεν έχει γίνει μέχρι την αφήγηση του πλαισίου 27, αφού στο πλαίσιο 14 ο αφηγητής σα να πείθεται ακόμα (από τον ήλιο) να επιτεθεί. Διαβάζουμε λοιπόν: “Και με περιβάλλει σα ν’ αναγγέλει, λαμπρός, **σα να με πείθει**” (Μ' εἶλει, δ' εἶρει γῶν οἶα, ὄξυς· πείθει γῶν, οἶα).

Και στο πλαίσιο 15 συνεχίζει την αφήγηση, βολιδοσκοπώντας τα υπέρ της επίθεσης: “Κι οι πολεμιστές είναι παρατεταγμένοι σε σειρές, **σα να 'ταν** ένα σώμα” (Αἰχμή, ρυμοὶ γῶν οἶα, ὡς κύτος ἔν) και “Και τα λάφυρα είναι (στοιβαγμένα) σα βουνοκορφές, **σα να 'τανε** στ' αμπάρι” (Μύλλη, ἄκρα γῶν οἶα, ὡς κύτος* εἰς). **«Σα να 'τανε** στ' αμπάρι!» Επομένως μάλλον σκόπευε να κλέψει τα στοιβαγμένα τομάρια λιονταριών από το ναό του Διός, αφού πάλι **τα οραματιζόταν** στοιβαγμένα, αλλά στο δικό του πλοίο! Ενδεχόμενα δε είχε ήδη κλέψει πορφύρα (όστρακα) από τη Σύμη, την ώρα που σκεφτόταν να συνεχίσει την πειρατική του επιδρομή στο ναό.

* εδώ αντικαθιστούμε τη λέξη «κῆτος» = τεράστιο ψάρι, με τη λέξη «κύτος» = αμπάρι πλοίου. Η έκφραση «ὡς κύτος εἰς» αντί του «ὡς εἰς κύτος». Η πρόθεση «εἰς» ή «ἐς» συντασσόταν και με αιτιατική (ἐς δόμους μένειν).

Άλλωστε ούτε στα πλαίσια 27-30 δε φαίνεται καθαρά αν έγινε η μάχη κι οι στρατιώτες του αφηγητή επιστρέφουν νικητές, αν κρύβονται (ζωντανοί) στ' αμπάρι περιμένοντας να επιτεθούν, ή αν σκοτώθηκαν σε ναυμαχία και τα πτώματά τους έχουν περισυλλεγεί στ' αμπάρι, ή ακόμα επιπλέουν στη θάλασσα. Ο αφηγητής άφησε σκόπιμα ανοιχτό κάθε ενδεχόμενο. Έτσι κάνουμε απλές υποθέσεις. Ίσως ο αφηγητής, βέβαιος ότι θα κατατροπώσει τους αντιπάλους του, τους θεωρεί ήδη νεκρούς πριν από τη μάχη. Ίσως πάλι, αν έγινε η μάχη κι οι αντίπαλοί του σκοτώθηκαν, τα πτώματά τους επιπλέουν στο νερό σε σειρές σαν αυλάκια και ο αφηγητής τους θεωρεί “ψυχές-φώτα” τα οποία αφήνει πίσω του το πλοίο καθώς απομακρύνεται από το σημείο της μάχης. **Όλα εξαρτώνται από τον τρόπο που αντιλαμβάνεται κανείς το νόημα.**

Γι' αυτό έδωσα όλες τις εκδοχές των πλαισίων 28, 29 και 30 ως εξής:

α) για την περίπτωση που ο αφηγητής αισιοδοξεί ότι θα κατατροπώσει τους αντιπάλους του, “βάζοντας πλώρη” για τη νίκη και τη συνακόλουθη κατατρόπωση των αντιπάλων του:

“.. και μας περιβάλλει, ο φιλικός ουράνιος θόλος· κόσμημα της πλώρης και προμαχώνας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Το κόσμημα της πλώρης (μας) είναι κι η νεκρική κλίνη των υιών του φωτός”.

β) για την περίπτωση που οι συμπολεμιστές του αφηγητή επιστρέφουν νικητές:

“... είναι και τ' αστέρι-φίλος των αετών, κόσμημα κι οχυρό της πλώρης μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης και σκέπη μας, (είναι) οι ήρωες της θάλασσας!”

γ) για την περίπτωση που οι συμπολεμιστές του αφηγητή κρύβονται στο αμπάρι περιμένοντας να επιτεθούν:

“.. είναι κι οι στρατιώτες, οι νέοι μας. Οι μόνοι φωτεινοί στυλοβάτες που καλύπτουν τ' αμπάρι μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Πηγή (κι αυτοί) φωτός”.

δ) για την περίπτωση που οι στρατιώτες των αντιπάλων σκοτώθηκαν και τα πτώματά τους επιπλέουν στο νερό, αλλά και για την περίπτωση που οι δικόι του στρατιώτες σκοτώθηκαν και δεν ήταν δυνατό να περισυλλεγούν τα πτώματά τους λόγω πχ δυνατών ανέμων, θαλασσοταραχής, ή ολοκληρωτικής συντριβής του στόλου του αφηγητή από τους εχθρούς και τη συνακόλουθη τροπή των επιζώντων σε φυγή:

“.. είναι και τ' άστρα κι ο ουράνιος θόλος, αγαπημένο μας κόσμημα της πλώρης και προμαχόνας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης, είναι σα νεκρική κλίνη. Κι οι ψυχές των νεκρών σα φάτα!”

ε) για την περίπτωση που οι συμπολεμιστές του αφηγητή σκοτώθηκαν και τα πτώματά τους έχουν περισυλλεγεί στο αμπάρι:

“... είναι κι οι στρατιώτες, οι νέοι μας. Οι μόνοι φωτεινοί στυλοβάτες που καλύπτουν τ' αμπάρι μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Ψυχές νεκρών της θάλασσας”.

Θα αναρωτηθεί κανείς: «πώς είναι δυνατόν να έχουν σκοτωθεί οι στρατιώτες του, αφού ο αφηγητής δείχνει υπερβολικά αισιόδοξος σ' όλα τα πλαίσια;»

Υπάρχει εξήγηση γι' αυτό. Αν ο δίσκος -παρά τις επιφυλάξεις μου- είναι αρχαίος και αφηγείται την πορεία μιας μάχης υπό μορφή “ημερολόγιου καταστρώματος” του αφηγητή, προφανώς θα γράφτηκε σε δύο διαφορετικές περιόδους. Μία πριν και μία μετά τη μάχη (τα τρία τελευταία πλαίσια της Β πλευράς, όπου πιθανώς αναφέρεται η κατάληξη του στρατού, ενδέχεται να γράφτηκαν μετά τη μάχη). Η αφήγηση δείχνει ωστόσο να είναι ενιαία, κάτι που θα έκανε σκόπιμο ο αφηγητής, για να μη χαλάσει το ύφος και τη μορφή του ποιήματος και για να αποδώσει με όσο το δυνατόν πιο “λεπτό τρόπο” την τυχόν τραγική κατάληξη της μάχης. Ίσως δηλώνει υπαινικτικά το τέλος των δικών του στρατιωτών, τους οποίους δεν μπόρεσε να περισυλλέξει. Σε κάθε περίπτωση όμως δηλώνει και τη μεταφυσική του τοποθέτηση σε σχέση με την πορεία των ψυχών μετά θάνατον.

Η λέξη “**έπιστημα**” εκτός από “κόσμημα της πλώρης πλοίου”, σημαίνει άλλωστε και “**επιτάφια στήλη**” (όπως και η λέξη «**ικριον**», την οποία μπορεί κανείς να αποδώσει στο συμβ. 23). Και ο αφηγητής κάνει -ενδεχόμενα- λόγο για ένα αστέρι που είναι ο “τελικός προορισμός” και “όριο” του ταξιδιού, στο πλαίσιο 28, το οποίο αποδίδεται και σαν: “κι έν' αστέρι είναι τ' όριό μας, (που το θεωρείς σα) φιλικό ακρόπλωρο” (Τ' ήλος κ' όριον, φίλον, δοκείς/έπιστημα, στηθαίον).

Υπάρχουν επίσης οι φράσεις:

α) του πλαισίου 23: “**Ας γινόταν φως κι όποιος γιός το αγαπάει!**” (Φῶς γῶν εἶη υἱός, φιλῶν!)

β) των πλαισίων 29 και 30: “**Ο γιός, όπως κι η μεγάλη άρκτος, είν' το σύνορο κι η σκέπη μας. Το χνάρι της τροφού!**” (Υς, κάραβ' ὦς, στήλη ἐπιστέγη. Ἐπίσυρμα τήθης!)

Βέβαια οι φράσεις αυτές μπορεί να είναι αλληγορικές, ή ίσως ο αφηγητής υπονοεί κάποιο σύμβολο του πολικού αστέρα στη σκέπη (σκέπαστρο) του χώρου όπου αναπαύονταν οι αξιωματικοί. Ακόμη μπορεί να δηλώνει ότι άφηναν πίσω τους τον πολικό, κατευθυνόμενοι προς νότον. Όμως στο χώρο ανάπαυσης των αξιωματικών, υπήρχε ένα στενό κρεβάτι ο “κράββατος”, που σήμαινε και “νεκρική κλίνη”. Μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί ότι η λέξη “επιστέγη” δηλώνει όχι μόνο το χώρο ανάπαυσης των αξιωματικών, αλλά περαιτέρω και τον “κράββατο”. Πώς θα δήλωνε τη νεκρική κλίνη ο αφηγητής, αν όχι με μια αφηρημένη εικόνα; Έτσι δήλωσε και την “κοίτη” (ποταμού, αλλά και τη συζυγική κλίνη), με την αφηρημένη εικόνα του συμβόλου 45, που ερμηνεύεται και σαν “παραλία”, “ακτή” (ήϊων), σαν “ποταμός” κλπ ενώ, παρηχητικά, και με πολλούς άλλους τρόπους.

Δεν είναι βέβαια τυχαίο ότι τα σύμβολα 23 (η στήλη), 25 (το πλοίο) και 45 (η κοίτη) βρίσκονται δίπλα δίπλα στα πλαίσια 29 και 30 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο). Η “στήλη” (το σύμβολο 23) σήμαινε και την “επιτύμβια στήλη” και τη στοίχιση ατόμων ή αντικειμένων σε σειρά. Έτσι έχουμε (ενδεχόμενα) στη σειρά: μία επιτύμβια στήλη (συμβ. 23), έναν κράββατο (συμβ. 25) και μια κοίτη (ένα νυφικό κρεβάτι).

Μάλιστα στο πλαίσιο 28 το σύμβολο 23 (η στήλη) βρίσκεται πάλι δίπλα σε ένα σημαντικό σύμβολο, στο σύμβολο 7 (το στήθος), που ερμηνεύεται και σα “στηθαίο”. Για ποιό λόγο βρίσκεται το σύμβολο 23, η -ενδεχόμενα- επιτύμβια στήλη, δίπλα σε σύμβολα που δηλώνουν την πλώρη και την πρύμνη του πλοίου, αν όχι για να εμπλουτίσει ο αφηγητής το κείμενο με όλες τις πιθανές εκδοχές; Και ποιοί θα αποτελούν την επιτύμβια στήλη, τη σειρά, την ακολουθία, που είναι και σα νεκρικό κρεβάτι; ποιοί θα είναι η «στήλη κράββατ' ὦς»; Η μόνη εύλογη εξήγηση του πλαισίου 30 είναι (οι) «**υοί**

ὕδων τήθης» = «οἱ γιοῖ τῶν γιῶν τῆς θάλασσης» (δηλαδή παρηχητικά ἡ φράση “ἡ ἠῖδων τήθης” = ἡ παραλία τῆς θάλασσης). **Οἱ ἀπόγονοι τῶν ναυτικῶν.** Επομένως οἱ στρατιῶτες ἐνδεχόμενα σκοτώθηκαν καὶ τὰ πτώματά τους ἐπιπλέον στη θάλασσα.

Ἄλλωστε καὶ ὅταν ἐρμηνεύσει κανεὶς τὴ Β πλευρά ἀπὸ τὸ κέντρο πρὸς τὴν περιφέρεια, πάλι προκύπτει τὸ ἐνδεχόμενο ἴττας τῆς πτέρυγας, ἀφοῦ ἡ φράση τοῦ κεντρικοῦ πλαισίου τῆς Β πλευρᾶς ἐρμηνεύεται καὶ σαν: “Ἐτσι ἀλώθηκες κι ἐσύ, πτέρυγα!” (Ἀνθ' ὡς ἤλωσ πτέρυξ = ἀνθός/εἶλωσ/πτέρυξ) καὶ ἡ ἀφήγηση μπορεῖ νὰ περιστραφεῖ γύρω ἀπὸ τὸ νόημα αὐτό. Ὁ ἀφηγητὴς στὴν πρώτη πλευρά τοῦ δίσκου ἴσως κάνει λόγο γιὰ μικρὰ σκάφη, γι' αὐτὸ χρησιμοποίησε τὸ σύμβολο τῆς λάρνακας, ποῦ σήμαινε καὶ “σκάφη”. Ἀν υποθέσουμε ὅτι υπήρχε μόνο ἓνα μεγάλο πλοῖο, στὸ ὁποῖο ἐπέβαινε ὁ ἀφηγητὴς καὶ ὅτι στὴ ναυμαχία χρησιμοποιήθηκαν μόνο μικρὰ σκάφη λόγω τῆς ἰδιομορφίας τοῦ ἐδάφους, ἴσως αὐτὸ ἦταν ἡ αἰτία τῆς ἴττας τοῦ “στόλου” τοῦ ἀφηγητή, ἀν τελικὰ ἠττήθηκε ὁ στόλος τοῦ (ἐρμηνεύσα ὡστόσο τὸ σύμβολο 24 ὄχι μόνο σα “λάρναξ” = σκάφη, ἀλλὰ καὶ σαν “κυψέλη” = νους).

Γενικά οἱ φράσεις τοῦ δίσκου διακρίνονται ἀπὸ ἀσάφεια καὶ ἀοριστία. **Επίσης ὁ ἀφηγητὴς βασιζέται περισσότερο σὲ οἰωνούς. Δείχνει νὰ ἐπηρεάζεται ἀποκλειστικά ἀπὸ τὰ ἀστρά, τοὺς θεοὺς καὶ τὴ ρομαντικὴ τοῦ διάθεση, μὴ ζητώντας ἐνισχύσεις. Ἡ μοῖρα (στρατοῦ) ἴσως δὲν ἔφτασε ποτέ, γιὰτὶ ποτέ δὲ ζητήθηκε..**

Σχετικὰ με τοὺς κρητικὸς στρατιῶτες τοῦ ἀφηγητή:

Ὁ ἀφηγητὴς στὸ πλαίσιο 9 ἀποκαλεῖ τοὺς δικούς τοῦ κρητικὸς “βασιλιά” (“στήριγμα”) καὶ “ασπίδα”, συγκρίνοντάς τους με τὸ Δία τῆς Ἰδης, τὸν ὁποῖο ἀποκαλεῖ “κυβερνήτη τῆς Κρήτης”: “Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεῖσμα -, ὕψι κ' ᾗ ῥίνος, Κρήτης υἱοῖ ὕδων (Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεῖσμα - ὕψι κ' ᾗ ῥίνος, Κρήτης οἶαξ)” = “Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- καὶ (σαν) ἀσπίδα ψηλά, εἶναι τὰ ἐγγόνια τῶν κρητικῶν ἢ: “Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- καὶ (σαν) ἀσπίδα ψηλά, τῆς Κρήτης κυβερνήτης”.

Ἴσως ὅμως ἐκφράστηκε ἔτσι καὶ γιὰ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ κρητικὸς, τοὺς ὁποῖους ἐπίσης θεωρεῖ υἱοὺς φωτός (μύστες). Ὁπωσδήποτε ὅμως ἐκφράστηκε ἔτσι γιὰ τοὺς δικούς τοῦ κυρίως στρατιῶτες. **Ἡ ἄλλη ἐκδοχὴ τῆς διατύπωσης τοῦ πλαισίου 9 εἶναι ἀρκετὰ ἀόριστη:** “Ἄς ἦτανε γιὰ πούλημα κι ὁ ἀγοραστής ποῦ 'ναι ψηλά σα βασιλιάς, ποῦ 'ναι ψηλά σαν ἀσπίδα!” (Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεῖσμα-, ὕψι κ' ᾗ ῥίνος, πρίων, εἴη οἶον!).

Δὲ γνωρίζουμε ποιὸν ἐννοεῖ σαν “ἀγοραστή”. Ὁπωσδήποτε ὅμως ὄχι τὴν κυψέλη φωτός, ὄχι τὸν ἥλιο δηλαδή, ποῦ τὸν παρομοιάζει με θεὸ. Ἄλλωστε γιὰτὶ νὰ ἀποκαλέσει τὸν ἥλιο “ἀγοραστή”; Προφανῶς λοιπὸν «ἀγοραστὴς» ἐννοοῦσε τοὺς ἀντιπάλους τοῦ κρητικὸς, ὅπως ἐξηγῶ παρακάτω. **Ἴσως -πέρα ἀπὸ τὰ δέρματα λιονταριῶν ποῦ φέρονται νὰ ἔχουν ἀγοράσει οἱ ἀντίπαλοί του-, ἐννοεῖ ὅτι καὶ οἱ δικοὶ τοῦ στρατιῶτες μόνο ἀγοράζουν καὶ δὲν πουλιούνται.**

Ἡ πιο περίεργη ὡστόσο ἀναφορὰ τοῦ ἀφηγητή στους στρατιῶτες τοῦ, εἶναι ἐκεῖνη τοῦ πλαισίου 22, ποῦ ἀποδίδεται καὶ σαν: “Κ' ὡς κάραβος κύων, υἱοῖ ὕδων!” = “**Καὶ τὰ ἐγγόνια εἶναι σαν τὴ μεγάλη ἄρκο ποῦ κυοφορεῖ**” ὅπως καὶ ἡ φράση τοῦ πλαισίου 23, ποῦ ἀποδίδεται καὶ σαν: “Φῶς γῶν, ἦ αἰὼν φίλον”= “**Γιὰτὶ ἀγαπάμε τὸ φῶς ὅπως καὶ τὸ χρόνο**”. Ἐπίσης στὸ πλαίσιο 25 ὁ ἀφηγητὴς φέρεται νὰ λέει: “**ὁ νους μοιάζει νὰ κυοφορεῖ φῶς**” (Φῶς κύων γῶν οἶα, κυψέλη).

Πὼς ἐρμηνεύσα τὶς ἀναφορὲς αὐτές: τὰ λόγια τοῦ ἀφηγητή δείχνουν ὅτι θεωροῦσε πὼς ἡ γνώση κυβερνάει καὶ πρέπει νὰ μεταδίδεται, ὅπως τὸ φῶς διαδίδεται στὸ χῶρο καὶ τὸ χρόνο: ἀπὸ πατέρα σὲ γιὸ κι ἀπὸ γιὸ σὲ ἐγγονό. Ὁ νους παράγει, γεννᾷ ὅπως ἡ φύση κι οἱ ἄνθρωποι· γεννᾷ ἰδέες, σκέψεις καὶ συναισθήματα ὄχι γιὰ νὰ τὰ ἐγκλωβίσει μέσα του, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ διαδώσει καὶ, φυσικά, γιὰ νὰ τὰ μεταδώσει στὶς ἐπόμενες γενιές. Κι ὅσα παράγει ὁ νους συναπαρτίζουν τὴν γνώση, ποῦ μεταδίδεται (μεταφέρεται) μεταξύ τῶν γενεῶν. **Σχετικὰ με τὸ νου ποῦ πρέπει νὰ κυριαρχεῖ πάνω στὴν ὕλη, διαβάζουμε στὸ πλαίσιο 25: “Γιὰτὶ κι ὁ νους εἶναι σαν φῶς πάνω σὲ κρέατα”** (Φῶς ἐπὶ κρειῶν γῶν οἶα, κυψέλη).

Σημείωση: Ὁ ἀφηγητὴς χρησιμοποιοῖ περιφραστικά τὴν ἐκφραση “ υἱοῖ ὕδων” στὸ πλαίσιο 22 (ο.α), ἐκφραση ποῦ προκύπτει ἀπὸ τὴ λέξη “οἰήμιον” (πηδάλιο). Τὴν ἴδια ἐκφραση χρησιμοποιοῖ καὶ στὸ πλαίσιο 9 (“Υψι βᾶ τ' ὡς - ἔρεῖσμα -, ὕψι κ' ᾗ ῥίνος, Κρήτης υἱοῖ ὕδων), ἀντὶ τοῦ ὅρου “ὕδεις” (ἐγγονοί), ἐπειδὴ δὲν υπήρχε προφανῶς κάποιο ἄλλο κατάλληλο σύμβολο γιὰ νὰ ἀποδώσει τὴν τελευταία λέξη.

Σχετικὰ με τὸ δωρητὴ τοῦ ναοῦ καὶ τοὺς τοξότες του, διαβάζουμε:

α) στὸ πλαίσιο 6: “Ὁ δούξ, ἐπὶ στήλῃ ὦν, γῶν οἶα τρίγονος (γῶν οἶα τρεῖ τῖς)” = “Αὐτός ποῦ ἀφιέρωσε τὸ ναό, εἶναι σὲ στήλῃ σα Διόνυσος (κι εἶναι σα φόβητρο).”

β) στὸ πλαίσιο 7: “Σκύτα-λείων, ὄν οἶον κήτος” = “Μία λεοντοκεφαλὴ, ἓνα πλάσμα σαν κήτος”. Ἡ φράση τοῦ πλαισίου 7 ἀποδίδεται καὶ σαν: “Σκύτα λειῶν, ὄνος κεῖτ' ὡς”= “Κι ὁ βυρσοδέψης εἶναι ξαπλωμένος σα γαῖδαρος”.

Ὁ ἀστερισμὸς “κήτος” εἶναι ὄντως σαν ξαπλωμένος “ὄνος”, ἐνῶ ὁ Διόνυσος -στα ἀρχαῖκά ἀγγεῖα- παριστάνεται καὶ

όρθιος, αλλά και ξαπλωμένος με μακριά μαλλιά και γένεια, περιστοιχιζόμενος από γυναίκες ξαπλωμένες ή να χορεύουν. Επομένως οι φράσεις των πλαισίων 6, 7 και 8 μπορεί όντως να αφορούν αναπαράσταση του δωρητή του ναού με τη μορφή ξαπλωμένου Διόνυσου, αλλά ο αφηγητής τον παρομοιάζει και με τον αστερισμό “κήτος”.

γ) στο πλαίσιο 7 διαβάζουμε τη φράση και σαν: “Σκύτ' ἄλλη ισειών, κεϊτ' ὡς” = “Η κεφαλή είναι σαν ἄλλη των ισειών”.

Η Ίσιδα ήταν θεότητα γνωστή στην Αίγυπτο από το 3.000 πΧ περίπου και υπάρχουν στοιχεία για τέλεση διαφόρων εορτών προς τιμήν της. Ενδεικτικά εκτός από τα Ισειά, υπήρχε γιορτή με το όνομα «Λυχνοκαΐα» (Ηρόδοτος, Ιστορία, Β 62) και γιορτή με το όνομα «Πλοιαφέσια» (Ath.Mitt. 37.180).

Η φράση του πλαισίου 7 δηλώνει ότι ο αφηγητής συνέκρινε την πομπή κεφαλής κατά τη διάρκεια της λατρείας της Ίσιδος (κατά τη γιορτή των ισειών) με τη λεοντοκεφαλή του βυρσοδέψη στη στήλη. Τα “**ισεία**” ήταν γιορτή προς τιμήν της Ίσιδος κατά την οποία γινόταν θεατρική αναπαράσταση της αναζήτησης και εύρεσης του Όσιρι από την ίδια.

Δεδομένου ότι η γιορτή αυτή τελούνταν σε θεατρικό δρώμενο, είναι πιθανό σε κάποια μέρη να περιέφεραν τερατόμορφα είδωλα των εμπλεκόμενων θεοτήτων, ή έστω ένα τέτοιο είδωλο θεού. Όλοι οι θεοί των αιγυπτίων ήταν ἄλλωστε τερατόμορφοι (ζωόμορφοι). Ο αφηγητής αναφέρεται ενδεχόμενα σε αναμνήσεις που είχε από τα Ισειά στην πατρίδα του Κρήτη, ή σε αναμνήσεις του από γιορτή της Ίσιδος που θα είχε παρακολουθήσει στην Αίγυπτο. Μπορεί ακόμα να εννοεί ότι στην περιοχή της Καρίας όπου βρισκόταν, γινόταν εκείνη τη μέρα γιορτή προς τιμήν της Ίσιδος με πομπή ειδώλων. Δεδομένου δε ότι έκανε πιθανώς λόγο και για πλανητική σύνοδο που λάμβανε χώρα, θα παρομοίασε την πομπή των ειδώλων με την «παρέλαση» πλανητών: «Ύψι κῶμος θέει, διχῆ ἰσχ(ύϊ) οἶα φῶς», λέει στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς. “Κῶμος” = πομπή, περιφορά ειδώλου.

Δεν υπάρχουν βέβαια στοιχεία για τέλεση εορτών προς τιμήν της θεάς με πομπή ειδώλων (ή ειδώλου) στην Καρία το 1700 πΧ, γνωρίζουμε όμως ότι η λατρεία της είχε εξαπλωθεί σε όλη την ανατολική Μεσόγειο. Είναι λοιπόν απίθανο να μην ήταν η Ίσις γνωστή και στην Καρία, χώρα, την οποία ο αφηγητής χαρακτηρίζει «σύνορο του φωτός» (στο πλαίσιο 3 της Β πλευράς από το κέντρο): «Φῶς αἶρα· φίλον κ' ὄριον, Κάρ» = «Η σφύρα -η γη σα σφύρα- είναι φως· η Καρία αγαπάει το φως κι είναι το σύνορο του φωτός» ή «Φῶς αἶρα φίλον· κ' ὄριον, Κάρ» = « Η γη σα σφύρα είναι τ' αγαπημένο μας φως, ενώ η Καρία είναι το σύνορο του φωτός». Σαν φως, ο αφηγητής εννοεί τις μυστικιστικές πεποιθήσεις των αιγυπτίων στις οποίες είχε μνηθεί και ο ίδιος.

Στην Ελλάδα και την Κρήτη τα Ισειά καθιερώθηκαν για πρώτη φορά στους κλασσικούς χρόνους και τελούνταν το μήνα Νοέμβρη (https://projects.ics.forth.gr/isl/yppo_site/fokas/crete-egypt/isis_sarapis.html και <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/39-91.pdf>). Το πιθανότερο κατά την άποψή μου είναι ότι ο αφηγητής του 19^{ου} αιώνα έβαλε στην πλοκή του αφηγήματός του και τη γιορτή των Ισειών, επιστρατεύοντας στοιχεία από διάφορες περιόδους της ιστορίας μας, με σκοπό να δημιουργήσει ένα συμπλήρωμα, ένα ποτ πουρί γνώσεων, μια διαχρονική ελληνική ιστορία.. αν βέβαια η ερμηνεία μου περί των Ισειών στη φράση αυτή είναι σωστή..

δ) στο πλαίσιο 19: “Ὡς στροφεῖ ὄν, σκύτ' ἄλλη” = “Η ἄλλη κεφαλή, είναι σαν κάποιος που έχει κολικό”. Ο αφηγητής πάλι αναφέρεται στο πρόσωπο του βυρσοδέψη που εικονιζόταν σε στήλη ναού και ήταν σα φόβητρο. Ίσως, μετά την παρομοίωση του κεφαλιού του βυρσοδέψη με την κεφαλή που περιέφεραν στα Ισειά, το κεφάλι του βυρσοδέψη του θύμιζε και τις μάσκες των ηθοποιών της αρχαίας τραγωδίας, που είχαν τις ρίζες τους στα διονυσιακά δρώμενα και ήταν βέβαια τρομακτικές κι αποκρουστικές και όντως τα τραβηγμένα χείλη στις μάσκες θύμιζαν κάποιον που έχει κολικό (<https://www.amth.gr/apo-ta-arhaia-prosopieia-sti-syghroni-mask#:~:>). Βέβαια δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν υπήρχαν θεατρικά δρώμενα την εποχή του χαλκού, ούτε αν οι ηθοποιοί φορούσαν μάσκες ήδη από το 1700 πΧ.

Γενικά το κείμενο ακολουθεί τη φυσική του ροή από τα πλαίσια 1 έως και 8 και ξανά από το πλαίσιο 20 έως και 30. Από το πλαίσιο 9 έως και το πλαίσιο 19 οι φράσεις αποδίδονται εναλλακτικά σε να αφορούν τις παράλληλες σκέψεις του αφηγητή για το βυρσοδέψη (ΟΙΜΗ ΟΙΑΚΟΣ) που είναι οι εξής:

- (9) Ὑψίβατος (Ἐρεισμα)/Ὑψικάρηνος/πρίων/οἰήιον (10) Φωτός (τηθύος)/πυγή/μηρία/φύλλον
(11) Τύλος/σκελλός/δίοικον/κῶλον (12) Σκῦτος/οἶαξ/ἄνθος/ἰός
(11: Τύλος/σκελλός/δίοικον/κῶλον 12: Σκῦτος/οἶαξ/ἄνθος/ῶς)
(13) Ὑς/ἔρματα/πλός/φίλον (Ὑς/ἄλῆτις/Ἐρμα/πλός/φίλον) (14) Ὀξύς/πίθου/γωνία (15) Ὑς/κῆτος/εἶς
(16) Κομήεις/φύλλον/πελειάς/ἴον/κῆτος (17) Ὑψικόμη/περίβολος/δέρας/εἶς (18) Ὑς/ἀμφιθαλές/φῶς/περιβόλαιον
(19) Ὑς/ἐπίσφαιρα/σκυτάλη (Ὑς/στρόφιον/σκυτάλη, Ὑς/ἐπινομή/σκυτάλη. Ὑς/ἐπινομή/σκυτάλιον.).

Ὑψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὕψι κ' ἄ ρίνός, πρίων· ὄιο ὄων φωτός (τηθύος), ἔρμα τ' ἄ ποι γῆ, - ἔρμα, μυρία- φίλον. Τ' ἰλλός, σκελλός, δίοικόν κ' ὄλον. Σκῦτος. Οἶαξ ἄνθ' ὡς, ἰός. (Τ' ἰλλός, σκελλός, δίοικόν κῶλον. Σκῦτος, οἶαξ- ἄνθ' ὡς, ὡς). Ὡς ἔρμα, τ' ἄ πλός, φίλον. (Ὑς, ἄλλ' ἦτις. Ἐρμα, πλός, φίλον). Ὀξύς, πίθιο γῶν οἶα. Ὡς κῆτος (κύτος) εἶς! Κομεί εἶς, φίλων. Πέλει ἄσιων κύτος· Ὑψι κομεί, περίβολος δ' ἔρας εἶς, ὡς ἀμφιθαλές φῶς περί

βολέων, ὡς ἐπὶ σφαῖρα, σκῦτ' ἄλλη. (Ὡς στροφεῖ ὄν, σκῦτ' ἄλλη. Ὡς ἐπὶ νομῆ, σκῦτ' ἄλλη. Ὡς ἐπὶ νομῆ, σκῦτα-
λειῶν.)

«Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα – και (σαν) ασπίδα εκεί ψηλά, υπάρχει πτέρυγα· οι υἱοὶ των υἰῶν του φωτός/της θάλασσας. Στήριγμα όπου κι αν πάω, φίλοι μου! (Στήριγμα! πολύ φίλοι μου!)». Ένας αλλήθωρος και διεστραμμένος διοικεί ὅλη την πτέρυγα. Ένα τομάρι. Εκείνος εἶν' ο κυβερνήτης που θ' αντικατασταθεῖ. (Ένας αλλήθωρος και διεστραμμένος διοικεί μέρος της πτέρυγας. Ένα τομάρι, σαν υπαρχηγός). Και μας ευνοεῖ, αφού εἶναι και χαζός (και) πρωτοστάτης. (Γιος, ἀλλ' ἀπὸ τη Σητεία. Ένας χαζός πρωτοστάτης, φίλος μου.). Οξύθυμος και (χοντρός) ὅπως τα πιθάρια. Ένας, σα να 'ν' ολάκερη πολιτεία (ένας σαν ἀμπάρι πλοίου, ένας σαν κήτος). Ένας (ὅμως) π' αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναςστρος ουρανόσ της Ασίας! Ένας φροντίζει εκεί ψηλά κι εἶναι το μόνο ισχυρό ἀμυντικό ὄπλο της γης, σα φως που ἔρχεται ἀπ' ὅλες τις κατευθύνσεις για τους τοξότες· σα να 'ναι στον ουρανό ἄλλη κεφαλή (Ἡ ἄλλη κεφαλή, εἶναι σαν ένας που 'χει κολικό. Σα να προορίζεται για διανομή, ἡ ἄλλη κεφαλή. Σα να προορίζεται για διανομή, ἡ λεοντοκεφαλή).

Ο βυρσοδέψης ἦταν ἀρχηγός -ἢ υπαρχηγός- του στρατοῦ των κρητικῶν ἀντιπάλων του ἀφηγητή, τους οποίους ο ἀφηγητής ἀποκαλεῖ “πολύ φίλους του”, εἰρωνικά, βέβαια. Στα πλαίσια 9 και 10 διαβάζουμε: “οι υἱοὶ των υἰῶν του φωτός/της θάλασσας, που σ' ὅποιον τόπο και να πάω εἶναι φίλοι μου (πολύ φίλοι μου)”: “υἱοὶ ὑῶν φωτός/τηθούς, ποί γῆ (μυρία φίλον)”. “Φίλο” του ἀποκαλεῖ και το βυρσοδέψη (“Γιος, ἀλλά ἀπὸ τη Σητεία. Ένας χαζός πρωτοστάτης, φίλος μου”), για τον οποίο ἔκανε λόγο στο κεντρικό πλαίσιο (31) της Α πλευράς, χαρακτηρίζοντάς τον και εκεί “ἀλλήθωρο”..

Το ὅτι κάποιοι κρητικοὶ δέχτηκαν να τεθούν ὑπὸ την ἀρχηγία ενός βυρσοδέψη που δεν ἐνέπνεε σεβασμό, ἢ να τον βάλουν υπαρχηγό, εἶναι λογικό να τους ἔκανε να φαίνονται στα μάτια του ἀφηγητή σαν πουλημένα τομάρια, ὅπως εκείνα που πουλήθηκαν στον (βυρσοδέψη) (υπ)ἀρχηγό τους, ἀπὸ κνηγούς. Αυτό δείχνουν να ἐννοοῦν και οι ἄλλες ἐρμηνείες του πλαισίου 7 για το βυρσοδέψη και τους οπαδούς του: “Εἶναι ξαπλωμένος σαν ἄλλη κεφαλή πουλημένων” (Σκῦτ' ἄλλη ὄνιων, κεῖτ' ὦς), “Ἡ κεφαλή εἶν' ἐκεῖ σαν το Διόνυσο” ἢ “Τα τομάρια εἶν' ἐκεῖ σαν το Διόνυσο” (Σκύτα, λύσιος οἶον κεῖτ' ὦς). Τομάρια, ἀποκαλεῖ λοιπὸν ο ἀφηγητής, τους τοξότες του βυρσοδέψη. Γιατί “τομάρια που παριστάνουν το Διόνυσο”, μόνο ἀνθρώποι μπορεί να εἶναι. Και “κεφαλή που παριστάνει το Διόνυσο”, μόνο ἀρχηγός ἀνθρώπων μπορεί να εἶναι, ἢ ἔστω υπαρχηγός. Και για ὅσους ἀκολουθοῦν τέτοιον (υπ)ἀρχηγό, θα λέγαμε ὅτι εἶναι ἴδιοι μ' αὐτόν: “Ἀπ' το κεφάλι βρωμαῖ το ψάρι”.

Ο ἀφηγητής ὅμως χαρακτηρίζει τους ἀντιπάλους του τοξότες και “τοξότες του φωτός”, συγκρίνοντάς τους με ἀστέρια-λυχνοστάτες. Αυτό δείχνει ὅτι πρέπει να ἦταν πολὺ ἄξιοι και ο ἀρχηγός τους πρέπει να βασιζόταν ἀποκλειστικά σ' αὐτούς, αφού:

1) στο κεντρικό πλαίσιο (31) της Α πλευράς λέει: “δῶρου ἕν' ἀνθ' ὦς!” = “υπάρχει κι ο στρατός μας!”, “Δωριέων ἄνθος!” = “οι καλύτεροι δωριεῖς!”

2) στα πλαίσια 28, 29 και 30 της Β πλευράς τους συγκρίνει με τ' ἄστρα: “Και τ' ἀστέρια εἶναι μια μοναχική πολιτεία· φωτεινός λυχνοστάτης, σαν τη μεγάλη ἄρκτο. Το πλοῖο της στήλης, εἶν' οι τοξότες του φωτός” (Τ' ἦλοι κόρη μόνικοσ· καυλός-φῶς, ὡς κάραβος. Ναῦς στήλης, ρύματα φωτός).

Προφανῶς και αὐτοὶ εἰκονίζονταν στη στήλη σα να ἀπάρτιζαν το σῶμα του βυρσοδέψη (σαν τομάρια λιονταριῶν), που ἦταν σαν “ἀμπάρι πλοίου” (“κύτος”). Για το λόγο αὐτό ἀπέδωσα το σῶμα του βυρσοδέψη (που ο ἀφηγητής στο πλαίσιο 7 περιγράφει σαν “κήτος”) με τρεῖς τρόπους: σαν “πολιτεία” (“σύνολο πολιτῶν” κύτος), σαν “ἀμπάρι πλοίου” (κύτος) και σαν τον ἀστερισμό του κήτους: “ὄν οἶον κύτος (κήτος)” = Μια λεοντοκεφαλή, ἕνα πλάσμα σα μια πολιτεία (σαν ἀμπάρι/σαν τον ἀστερισμό του κήτους).

Στο πλαίσιο 9 της παρούσας πλευράς, ὅπως προανέφερα, ο ἀφηγητής εὐχεται οι κρητικοί, που εἶναι σαν ψηλά σα βασιλιάς και σαν ἀσπίδα (σα στήριγμα), να πουλιόντουσαν (ἐνῶ μόνο αγοράζουν): “Ἄς ἦτανε για πούλημα κι ο αγοραστής, που 'ναι ψηλά σα βασιλιάς (που 'ναι σα στήριγμα), που 'ναι σαν ἀσπίδα ψηλά!” (“Υψι βᾶ τ' ὦς -Ἐρεισμα-, ὑψι κ' ἄ ρίνος, πρίων, εἶη οἶον!).

Σαν «αγοραστή» (που 'ναι ψηλά σα βασιλιάς -που 'ναι σα στήριγμα-) δε θα ἐννοεῖ βέβαια το θεό Ρα-Δία-Ἥλιο (ἢ τον Απόλλωνα), που εἶναι κι αὐτός ψηλά σα βασιλιάς -στήριγμα-! Ἀν λοιπὸν ἀναφέρεται στους ἀντιπάλους του στρατιώτες, θα ἐννοεῖ ὅτι αὐτοὶ ἀγόρασαν τα τομάρια λιονταριῶν, μαζί με το βυρσοδέψη, για τον οποίο ο ἀφηγητής ἐκφράζεται με βαρεῖς χαρακτηρισμούς, ὅπως “ἀλλήθωρος”, “διεστραμμένος”, “τομάρι” και “βλάκας”.

Για να εὐχεται λοιπὸν να πουλιόντουσαν οι ἀντίπαλοι στρατιώτες, προφανῶς ἠθέλε να τους εξαγοράσει, ἀλλά ἤξερε ὅτι δε θα τα κατάφερνε, αφού ἦταν ἀφοσιωμένοι στον ἀρχηγό τους, ἔστω και μόνον ἀπὸ ὄφελος. Ο ἀφηγητής δεν προσδιορίζει τί εἶδος ὄφελος εἶχαν, προφανῶς ὅμως θα εἶχαν και οικονομικό, αφού τους ἀποκαλεῖ και «πουλημένα τομάρια», ἐνῶ στο πλαίσιο 8 ἀναφωνεῖ με ἀγανάκτηση: “Τ' ἔν οι ὕς!.. Φῶς, σκῦτα-λειῶν, ὡς γ' ὀνεῖα!” = “Κι οι γιοῖ

είναι ενωμένοι σα γροθιά! Γι' αυτούς η λεοντοκεφαλή είναι φως, επειδή τους ωφελεί". Και αφού δε θα μπορούσε να τους εξαγοράσει, ίσως επειδή το τίμημα που θα έπρεπε να καταβάλλει για το σκοπό αυτό θα ήταν υπέρογκο, θα σκέφτηκε να τους πείσει να εξεγερθούν ζητώντας αντικατάσταση του αρχηγού τους από το γιό του. Προφανώς γι' αυτό στο πλαίσιο 7 λέει: **“Τα τομάρια, είναι η λύση. Σαν πολίτες”** (Σκύτα, λύσις. Οϊον κύτος).

Υπάρχουν ενδείξεις στο δίσκο για το ότι ο αφηγητής προτιμούσε το γιο του βυρσοδέψη σαν αρχηγό των αντιπάλων του, συγκρίνοντάς τον μάλιστα με το γιο του θεού. Προφανώς γι' αυτό μονολογεί στο πλαίσιο 8, αναφερόμενος στο γιό του θεού: “Ας γινόταν ο υιός, άλλος επικεφαλής και φωτεινός προστάτης των ποιμνίων!” (Σκέπ' ἄρνων-φῶς, σκῦτ' ἄλλη, ὡς γῶν εἶη υἱός!). **Σαφώς θα ήθελε αλλαγή αρχηγού σαν εναλλακτική λύση, αν αποτύγγανε να δωροδοκήσει τους αντιπάλους του μινωίτες, ή αν η βλακεία του βυρσοδέψη δεν επαρκούσε για να τους εξασφαλίσει τη νίκη του (“κι η βλακεία του μας ευνοεί”, σκέφτεται), κι από την ευχή του να έστελνε ο θεός το γιό του στη γη να τους βοηθήσει (“κι ο θεός βοηθός”, όπως θα λέγαμε σήμερα), προφανώς κατέληξε μέσα από μία σειρά συλλογισμών στη φαινή ιδέα να προκαλέσει εν ανάγκη ο ίδιος αλλαγή αρχηγού στο στρατόπεδο των αντιπάλων: “Σκέπ' ἄρνων-φῶς, σκῦτ' ἄλλη, ὡς γῶν ἦ ᾗ!” = “Να γίνει άλλος λοιπόν σαν επικεφαλής και φωτεινός προστάτης των ποιμνίων!” «Να γίνει!» .. Σα φαινή ιδέα!**

Δε γνωρίζουμε αν αντικαταστάθηκε τελικά ο βυρσοδέψης, αλλά το ότι περνούσαν πολλές σκέψεις από το μυαλό του αφηγητή φαίνεται και στο πλαίσιο 31 της Α πλευράς, όπου αφενός δείχνει να διστάζει να επιτεθεί στον πόρο της Σύμης που φυλάσσεται από τους καλύτερους δωριείς (δωριέων ἄνθος) και αποτελεί το έσχατο όριο της παρουσίας τους στην Καρία (δ' ὄρια -δ' ὄρια- ὑῶν ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ᾗ) και αφετέρου δείχνει έτοιμος να επιτεθεί, αλλάζοντας γνώμη στο λεπτό: «δ' ὄρια ὑῶν ἀνθ' ὡς -ἀνθ' ᾗ-», σκέφτεται.. «ἤρθε η ὥρα να δράσουμε»..

Σχετικά με τη φράση του πλαισίου 7 που αποδίδεται και σαν “Η σκυτάλη είναι ζωντανή ύπαρξη· οι ὄσιοι”, ο αφηγητής δείχνει να εννοεί «το σώμα των ὁσίων» (Σκυτάλη, ὄν· ὁσίων κύτος). **Η σκυτάλη ήταν σύμβολο του Διόνυσου και προκύπτει ότι ο βυρσοδέψης εικονιζόταν στη στήλη του ναού να κρατάει (να σείει) σκυτάλη** («Σκυτάλη συσσειών κείτ' ὡς», διαβάζουμε στο πλαίσιο 7). **Οι τύλοι στη σκυτάλη, στο μυαλό του αφηγητή, θα ήταν αλληγορία για τους “ὄσιους”, πιστούς οπαδούς του Διόνυσου που πραγματοποιούσαν μυστική γιορτή προς τιμήν του στο ναό του Απόλλωνα στους Δελφούς, αλλά εδώ ειπώθηκε ειρωνικά, για τους οπαδούς του βυρσοδέψη, που του θύμισαν προφανώς τύλους, φύματα (αποστήματα).** Σήμερα τους «της προσκολλησεως» σε έναν ανάξιο αρχηγό, τον οποίο και λατρεύουν σα θεό, τους λέμε «παράσιτα», «τσιμπούρια», «βδέλλες» και «αποστήματα». και ο αφηγητής στο πλαίσιο 8 λέει, ότι οι οπαδοί του βυρσοδέψη ήταν συσπειρωμένοι σε ένα ὄλο, “ενωμένοι σα γροθιά”: **“Γ' ἔν οἱ ᾗς!”** και ότι η λεοντοκεφαλή (ο βυρσοδέψης) ήταν γι' αυτούς «φως», σα θεός: **“Φῶς, σκύτα-λείων!”**. Όλες οι σκέψεις του γι' αυτούς, προδίδουν τη δυσφορία του.

Τα στοιχεία που δίνει ο αφηγητής για τους θεούς:

Στα πλαίσια 9 και 10 ο αφηγητής δείχνει να εννοεί ένα σύνολο θεών σαν “ἄξονα φωτός” (βλ. Σημείωση στο πλαίσιο 13: “Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα-, σαν ασπίδα ψηλά, είναι ο ἄξων του φωτός, ο πολύ φιλικός” : “Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα -, ὕψι κ' ᾗ ῥίνος, κριτής οἶαξ, φωτός ἄξων, μύρα φίλον), ενώ στο πλαίσιο 2 ταυτίζει το φως με τους θεούς: “Κ' ὡς ἀεί ὦν, φῶς, θεοί” = “Γιατί και το φως είναι (λατρεύεται) σαν τους θεούς, αφού ειν' αἰώνιο!” (το νόημα διαφοροποιείται λίγο, αν τη λέξη «φῶς» τη βάλουμε ανάμεσα σε δύο κόμματα).

Ποιούς θεούς μπορεί λοιπόν να εννοεί ο αφηγητής και γιατί τους ταυτίζει:

Ο αφηγητής, όπως και πολλοί άλλοι, ταυτίζει τους Δία, Απόλλωνα και Διόνυσο, αλλά και την Ίσιδα, αφού και αυτή, όπως θα δούμε παρακάτω, λεγόταν «Ἡλιος». Ο φιλόσοφος και ρήτορας Δίων Χρυσόστομος από την Προύσα στο Λόγο του 3, 16 γράφει: **“τόν μὲν Ἀπόλλω καὶ τόν Ἥλιον καὶ τόν Διόνυσον ἔνιοι φασίν εἶναι τόν αὐτόν”** (<https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/6/e/9/metadata-86-0000106.tkl>).

Ο Ορφέας ταύτιζε επίσης τους θεούς, όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με ἥρωες. Έτσι στον ύμνο του υπ' αρ. 8 προσφωνεί τον Ἥλιο «χρόνου πάτερ», ενώ στον ύμνο 12 προσφωνεί και τον Ηρακλή «Χρόνου πάτερ», **ταυτίζοντας τόσο τον Ἥλιο όσο και τον Ηρακλή με τον Ουρανό, πατέρα του Κρόνου-Χρόνου. Τον δε Κρόνο ο Ορφέας τον ταύτιζε και με τον Προμηθέα** (ο ορφικός ύμνος 13 αποκαλεί τον Κρόνο «σεμνὲ Προμηθεύ») και με το χρόνο (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf). Περισσότερα για τη σχέση Κρόνου-Χρόνου στο κεφάλαιο «Το ορφικό νόημα του δίσκου».

Και ο αφηγητής δείχνει να ταυτίζει τον Ηρακλή με τον Ουρανό, αφού στο πλαίσιο 4 κατά μία εκδοχή στήριγμα του πλοίου ήταν ο Ουρανός σα θεός, ο «Μήλων» (Ηρακλής): (“Ἐρεισμα/ναός/μήλων) = “Ἐρεισμα ναός, Μήλων» = «Στήριγμα του πλοίου (μας) είναι ο Μήλων» (ο Ηρακλής = ο Ουρανός).

Το νόημα της αφήγησης δεν αλλάζει όποιον θεό κι αν θεωρήσουμε «στήριγμα» του πλοίου του αφηγητή, αφού οι

θεοί ταυτίζονται (Οι αιγύπτιοι ταύτιζαν τον Ωρο «Hοr» (Ωρ) τότε με τον Ουρανό, τότε με τον Ήλιο, ενώ οι έλληνες τον ταύτιζαν με τον Απόλλωνα και -όπως θα δούμε στο πλαίσιο 18 της Β πλευράς- ο αφηγητής αποδίδει σ' αυτόν που θεωρεί θεό ιδιότητες και επωνυμίες που αρμόζουν τόσο στο Δία όσο και στον Ουρανό, ενώ και στα πλαίσια 3 και 9-13 ομολογεί ότι οι θεοί Ρα, Δίας, Διόνυσος και Ωρος ταυτίζονται). **Η μόνη διαφορά θα είναι επομένως στο ναό.** Θεώρησα ότι ο αφηγητής έκανε λόγο για κυκλικό ναό αφιερωμένο στο Δία και ότι είχε κατά νου το ναό του Διός στην αρχαία Κάννο. **Αν όμως υπήρχε κάπου στην Καρία κυκλικός ναός αφιερωμένος στον Ηρακλή, κάτι που δεν έχει επιβεβαιωθεί μέχρι σήμερα, τότε το μέρος της αφήγησης που αφορά τα δέρματα λιονταριών που αφιέρωσε ο βυρσοδέψης στο ναό, θα αναφέρεται σε ναό του Ηρακλή.** Άλλωστε με λεοντή εικονιζόταν και ο Ηρακλής, είναι λογικό λοιπόν να σκεφτεί κανείς ότι ίσως στον ήρωα αυτόν αφιερώθηκαν οι λεοντές. Μέχρι στιγμής γνωρίζουμε έναν ναό του Ηρακλή κοντά στην περιοχή όπου βρισκόταν ο αφηγητής, στην Κω, αλλά και αυτός είναι μεταγενέστερος της εποχής του χαλκού, αφού χτίστηκε τον 3^ο πΧ αιώνα (<https://www.kosisland.gr/el/kos-island-today/kos-island-sight.html>).

ΣΑ ΘΕΟΥΣ ΕΝΝΟΕΙ:

1. ΤΟ ΔΙΑ-ΡΑ -ΗΛΙΟ

Ο Απόλλων όπως και ο Διόνυσος ήταν γιοί του Δία και ο αφηγητής στο πλαίσιο 23 εύχεται να έστειλε ο Θεός το γιό του στη γη: “Φῶς γῶν ἢ ἕόν φίλον” = “Άς στείλει λοιπόν το δικό του αγαπημένο φως!”.

Πιθανολογεί κανείς ότι ο αφηγητής εννοεί να στείλει ο Δίας τον Απόλλωνα, αφού στο ίδιο πλαίσιο (στο 23) η φράση ερμηνεύεται και σαν: “Φῶς γῶν ἡϊός, φίλον” = “Κι ο Απόλλωνας είναι τ' αγαπημένο μας φως”.

Επίσης οι φράσεις των πλαισίων 9, 10, 11 και 12 δημιουργούν την εντύπωση ότι ο αφηγητής αναφέρεται στον Ήλιο σε βασιλιά-κυβερνήτη-Δία, αλλά με γιο και υπαρχηγό αυτή τη φορά το Διόνυσο, αφού μια εκδοχή του πλαισίου 10 που υπαινίσσεται το Δία-Ήλιο-Ρα, είναι η φράση “Φωτός κυψέλη· μοῖ Ἰά, φίλον” = “(Εἶν') η κυψέλη του φωτός· αγαπάω το Ρα”, ενώ μια εκδοχή των πλαισίων 11 και 12 είναι: “Και (η κυψέλη του φωτός) περιβάλλει την ολάνθιστη γη σα να 'ταν ο ο ίδιος ο Διόνυσος (εννοεί το Δία σαν κυψέλη φωτός, παρομοιάζοντάς τον με το Διόνυσο), ή “Και (η κυψέλη του φωτός) περιβάλλει την ολάνθιστη γη, ενώ υπαρχηγός είναι ο γιός!” (υπαρχηγός είναι ο γιός του Δία, ο Διόνυσος).

Ο αφηγητής στο πλαίσιο 4 αναφέρει το Δία με τη φράση: “Ενώ ο Δίας είναι το στήριγμα του πλοίου (μας)” (“Ερεισμα ναός, δ' Ἐρρος), ενώ στο πλαίσιο 13 αναφέρεται προφανώς πάλι στο Δία - Ήλιο: “Κι αγαπάει τη μετακίνηση σαν περιφερόμενη κυψέλη” (Ως ἄλητις κυψέλη, ἔλιγμός φίλον), ή “Κι αγαπάει τη μετακίνηση σαν ἄλλη κυψέλη” (Ως ἄλλη τις κυψέλη, ἔλιγμός φίλον). Μετακινούμενη (περιφερόμενη) κυψέλη φωτός είναι βέβαια ο Ήλιος, που ταυτίζεται με το Δία και στον ορφικό ύμνο 8 (**συγκεκριμένα ο Ήλιος προσφωνείται «χρόνου πάτερ, ἀθάνατε Ζεῦ»**).

Στα πλαίσια 9-13 η δήλωση του αφηγητή για τον ταυτόσημο ρόλο των θεών Ώρου, Δία, Ρα και Διόνυσου είναι ξεκάθαρη. Το Δία μπορεί να υπονοούν και κάποιες αναφορές του αφηγητή στο κείμενο του δίσκου (στην Α και Β πλευρά), που ίσως γίνονται σκόπιμα (για να μας προϋδεάσουν συνειρμικά, αφού σχετίζονται με τις επωνυμίες του θεού αυτού). Ο Δίας λεγόταν:

“**Μουραγέτης**” (αυτός που οδηγεί τη μοίρα). Στο δίσκο, στην Α πλευρά (από την περιφέρεια προς το κέντρο) υπάρχει αναφορά στη μοίρα των οστράκων και αλληγορικά και στη μοίρα του αφηγητή, όπως και στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “Τίλλ(ει) ἢ ὕλη· ὕψι βᾶ, τ' ὠς μοῖρα, φῶς” = “Η ὕλη φθείρεται, ενώ ψηλά βασιλιάς και μοίρα μας, είναι το φως”.

“**Νόμιος**” (αυτός που διανέμει -από το ρ. ‘νέμω’- αλλά και αυτός που προστατεύει τα ποίμνια). Στο πλαίσιο 21 της Β πλευράς υπάρχει αναφορά στη (δια)νομή του φωτός βάσει των νόμων: “Ὑψι βᾶ τ' ὠς Ἐρεισμα-, ὄς διοικῶν φῶς ἐπί νόμοις” = “Ψηλά σα βασιλιάς - Στήριγμα- (είναι) όποιος διαχειρίζεται το φως βάσει των νόμων”.

“**Νεμητής**” ή “**Νεμέτωρ**”(κριτής, τιμωρός). Στη Β πλευρά του δίσκου, στο πλαίσιο 9. υπάρχει αναφορά σε θεό-κριτή: “Ὑψι βᾶ τ' ὠς Ἐρεισμα -, ὕψι κ' ἄ ῥίνος, κριτής οἶαξ” = “Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα- και (σαν) ασπίδα ψηλά, κυβερνήτης και κριτής”.

“**Όριος**” (προστάτης των συνόρων). Στο δίσκο, στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς, υπάρχει αναφορά σε σύνορο τ' ουρανού: “τ' ἦλος κ' ὄριον, φίλον, δοκεῖς, στηθαῖον” = “εἶν' ἐν' αστέρι κι ὀριό μας, σα φιλικό ακρόπλωρο”.

“**Φαναίος**” (αυτός που επιφάνεται και φωτίζει). Στην Α πλευρά του δίσκου, στο κεντρικό πλαίσιο, υπάρχει αναφορά σε επιφάνεια (“οὔ Ρα, κ' ὠς ἴλλος -ἦλος- ἀνθεῖ” δηλαδή: “Κι όπου υπάρχει ἦλιος επιφάνεται σαν οφθαλμός -σαν αστέρι-”), ενώ στο πλαίσιο 17 της Β πλευράς, ο αφηγητής ονομάζει κάποιον θεό-αστέρα, ή ίσως τον ουρανό της Ασίας, “φάρο”: “Τ' εἶλε φάρος δ' ἔρας ὠς” = “Και προστατεύει σα φάρος της γης”. Διόλου περίεργο να αναφέρεται σε θεό, προφανώς στον Ήλιο-Ρα-Δία, τον οποίο εδώ θα ταυτίζει και με την Ίσιδα που ήταν προστάτις των φάρων και ονομαζόταν «Φαρία», αλλά και »Ήλιος».

“Στράτιος” (προστάτης στρατού). Ο αφηγητής στα πλαίσια 26 και 27 αναφέρει ένα θεό υψηλά ιστάμενο σαν προστάτη του στρατού του, ο οποίος δείχνει να είναι ο Ρα-Ήλιος Δίας και τον εξομοιώνει με τον πολικό (το ίδιο κάνει και για με τους άλλους θεούς του φωτός, τους οποίους εξομοιώνει με αστέρια: τους Διόνυσο, Απόλλωνα, Ίσιδα και Ωρίωνα): “Υψι βᾶ τ' ὡς -Ἐρεισμα-, ὡς διοικῶν φῶς κυρίας περὶ βολέων ἔρας, ὕδων γῶν οἶα φῶς” = “Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα-, σα να διανέμει το φως της εξουσίας για τους τοξότες της γης, τους γιούς που 'ναι σα φως”.

“Πανόπτης” (αυτός που βλέπει τα πάντα σαν άλλος οφθαλμός). Ο αφηγητής, στην απόδοση της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια) σαν ύμνου στ' αστέρια (ΟΙΜΗ ΗΛΩΝ), αναφέρεται στη σελήνη σαν “άλλο” οφθαλμό, όπως είναι και οι θεοί-αστέρια. Βέβαια πανόπτης ήταν και ο Απόλλωνας, αλλά στο νου του αφηγητή, όπως και όλων των αρχαίων λαών, οι θεοί του φωτός ταυτίζονται.

2. ΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

Στο πλαίσιο 13 διαβάζουμε τη φράση σαν: “Γιός του είν' ο Λίνος. Κι όπου βρεθεί, η ζέστη (του) μας ευνοεί” (ἸΥς, Λίνος. Κ' ἦ βῆ, εἴλησις φίλον). Εδώ εννοεί τον Απόλλωνα σαν πατέρα του Λίνου. Την ίδια φράση τη διαβάζουμε και σαν: **“Γιός, σα λιοντάρι.** Κι όπου βρεθεί, η ζέστη (του) μας ευνοεί” (ἸΥς, λῖν' ὡς. Κ' ἦ βῆ, εἴλησις φίλον). Εδώ εννοεί τον Απόλλωνα σα γιο του Δία.

Γιος του Απόλλωνα και της Ψαμάθης ήταν ο Λίνος, ενώ **σύμβολο του Απόλλωνα, μεταξύ άλλων, ήταν και το λιοντάρι.** Ο γρύπας με τον οποίο εικόνιζαν τον Απόλλωνα, ήταν μυθικό ζώο με σώμα λιονταριού, ενώ είχε φτερά, κεφάλι και νύχια αετού. Συνεδύαζε λοιπόν ο Απόλλωνας στο πρόσωπό του, τις ιδιότητες του πατέρα του, Δία. Τη δύναμη του λιονταριού (“γιός σα λιοντάρι”), με την ταχύτητα του αετού.

Επίσης στο πλαίσιο 19 διαβάζουμε ότι ο θεός αυτός φροντίζει για τους τοξότες της γης σαν άλλη κεφαλή και σαν άλλη σκίτη (“ὡς περὶ βολέων, σκυτό' ἄλλη”) και σα να θέλει και αυτός τομάρια για τους τοξότες (“ὡς περὶ βολέων, σκύτα λῆ”). Ο αφηγητής δείχνει να αναφέρεται στο Δία σαν προστάτη των τοξοτών. Όμως κι ο Απόλλων ήταν τοξότης (λεγόταν και “εκατηβόλος”) και προστάτης των τοξοτών, ενώ ένα από τα σύμβολά του ήταν το τόξο.

Ο αφηγητής εννοεί και τον Απόλλωνα σαν θεό των ουρανών και πατέρα, πότε ταυτίζοντας και πότε αντιδιαστέλλοντάς τον από το Δία. Το ίδιο κάνει και με το φως στο πλαίσιο 24. Το ταυτίζει με όλα όσα αγαπάει. Στο πλαίσιο 8 εξομοιώνει το γιο Απόλλωνα με τον πατέρα Δία σαν «επικεφαλής»: “Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὡς γῶν ἰήϊος (ἄμμι φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὡς γῶν ἰήϊος) = “Άλλος είναι ο επικεφαλής και φωτεινός προστάτης ποιμνίων, όπως ο Απόλλωνας (Για μάς φως, όπως ο Απόλλωνας, είναι άλλος επικεφαλής). Εννοεί το Δία σαν επικεφαλής.

Η φράση του πλαισίου 8 αποδίδεται και σαν: «Σκέπ' ἄρνών-φῶς, σκυτό' ἄλλη, ὅς γονή ἔος» = «Κι όποιος είναι παιδί του είναι (σαν) άλλος επικεφαλής και φωτεινός προστάτης ποιμνίων». Εννοεί τον Απόλλωνα, παιδί του Δία, σαν επικεφαλής.

Στο πλαίσιο 23 ο αφηγητής:

α) χαρακτηρίζει τον Απόλλωνα «αγαπημένο φως» (Φῶς γῶν, ἰήϊος, φίλον = Γιατί ο Απόλλωνας είναι τ' αγαπημένο μας φως.)

β) χαρακτηρίζει πάλι τον Απόλλωνα (σαν παιδί του Δία) «αγαπημένο φως», ή ίσως χαρακτηρίζει το παιδί του Απόλλωνα «αγαπημένο φως» (Φῶς, γονή ἔος, φίλον = Αγαπημένο φως, είναι το παιδί του).

γ) εύχεται να στείλει ο πατέρας το αγαπημένο του φως στη γη (Φῶς γῶν ἦ ἔόν φίλον! = Ας στείλει λοιπόν το αγαπημένο του φως!). Εννοεί «να στείλει ο Δίας τον Απόλλωνα”, ή «να στείλει ο Απόλλωνας το παιδί του».

Οι αρχαίοι πάντα αναζητούσαν οιωνούς και προφητείες πριν από σημαντικά γεγονότα, κυρίως πριν από μάχες, ενώ ο αφηγητής το δηλώνει ξεκάθαρα στο πλαίσιο 2, ότι το φως είναι αγαπητό και σα «λόγος» (Κ' ὡς ῥήμα φῶς φίλον). Εννοεί ότι αγαπάει τις προφητείες, τους φωτεινούς λόγους.

Γιός του Απόλλωνα ήταν και ο Σειληνός. Ποια είναι όμως η σχέση του Σειληνού με τους φωτεινούς λόγους; Ο Σειληνός θεωρείτο γιος του Απόλλωνα και διέμενε στο όρος Νύσα, όπου μεγάλωσε και ο Διόνυσος (άλλοι πάλι θεωρούσαν ότι ο Σειληνός ήταν πατέρας του Απόλλωνα. Ο Σειληνός σχετιζόταν με το Διόνυσο (γιό του Δία), αφού ήταν παιδαγωγός και τροφός του, όπως και οι νύμφες. Είχε το χάρισμα της προφητείας, αλλά προφήτευε μόνον όταν ήταν μεθυσμένος. Γι' αυτό πολλοί προσπαθούσαν να τον συλλάβουν και να τον μεθύσουν, για να τους κάνει αποκαλύψεις για το μέλλον τους, να τους δώσει λόγο φωτός. Ο Βιργίλιος αφηγείται ότι δύο νεαροί βοσκοί κατάφεραν τελικά να τον συλλάβουν με τη βοήθεια της Αίγλης, και του απέσπασαν πληροφορίες για τη γέννηση του κόσμου και των ανθρώπων.

Στην Ακρόπολη των Αθηνών υπήρχε μια πέτρα όπου πίστευαν ότι είχε καθήσει ο Σειληνός, όταν την επισκέφτηκε με το Διόνυσο, ενώ και στην Ήλιδα, στην Πελοπόννησο, υπήρχε ναός με το άγαλμά του, παριστάνοντας τη Μέθη να του προσφέρει κρασί. Δεν αποκλείεται λοιπόν ο αφηγητής να επικαλείται και τη μαντική δύναμη του Σειληνού (J. Richepin, «Ελληνική Μυθολογία», εκδ. Περγαμηναί, 1958, μεταφρ. Ν. Τετνέ, “ΟΙ ΘΕΟΙ”, ΑΠΟΛΛΩΝ σ. 141 επ).

Σημείωση: Περισσότερα για τις αναφορές του δίσκου στον Απόλλωνα, στο κεφάλαιο «Η ύπαρξη ορφικών-μυθολογικών στοιχείων στο δίσκο της Φαιστού».

3. ΤΟ ΔΙΟΝΥΣΟ (και σαν πηγή των ψυχών των νεκρών, των νεκάδων).

Ο αφηγητής μιλώντας για τον ήλιο στο πλαίσιο 12, λέει: “δ' ἔρας οἴαξ-άνθ' ὤς, ὕος!” = «ενώ υπαρχηγός είναι ο γιός του!», ενώ στα πλαίσια 9-12 δίνει τα πρωτεία της εξουσίας στο Διόνυσο, ταυτίζοντάς τον με «κυψέλη φωτός» (με το Δία-Ήλιο - Ρα) και κάνοντας λόγο για κυβερνήτη που συγκυβερνά με άλλον, αλλά και μόνος του («μάλιστα είναι ο καλύτερος κυβερνήτης, ακόμα κι όταν κυβερνάει μόνος του!», λέει ο αφηγητής): “Ψηλά σα βασιλιάς, ψηλά σαν ασπίδα, ειν' ο κυβερνήτης-κριτής· κυψέλη φωτός, πολύ φιλικός. Κι είναι αστέρι που κυβερνάει κι όλη τη γη ο ποιμήν-κυβερνήτης Διόνυσος (ή: Κι είναι κι αστέρι που κυβερνάει όλη τη γη κι είναι καλός κυβερνήτης, κι όταν κυβερνάει μόνος του)”.

Ο Διόνυσος ήταν κληρονόμος του Δία, “υιός”, κληρονόμος και “νόμιος” (Νόμιος = “νόμιμος”, αλλά και “ποιμήν” “προστάτης των λειμώνων και των ποιμνίων”). Μπορεί να είναι και αυτός λοιπόν που περιγράφεται στο πλαίσιο 21 σα “βασιλιάς που διαχειρίζεται το φως βάσει των νόμων” (“Υψι βᾶ τ' ὤς, ὄς διοικῶν φῶς ἐπὶ νόμοις): “Ψηλά σα βασιλιάς, (είναι) όποιος διαχειρίζεται το φως βάσει των νόμων”.

Άλλωστε ο αφηγητής ταυτίζει την κυψέλη φωτός (το Δία-Ήλιο-Ρα) με το Διόνυσο στα πλαίσια 11 και 12, λέγοντας και το εξής: «Και (η κυψέλη του φωτός) περιβάλλει την ολόκληρη γη και σαν κυβερνήτης Διόνυσος». Δηλαδή ο Δίας- Ήλιος -Ρα ενεργεί και σαν προστάτης των λειμώνων.

Στο πλαίσιο 29, διαβάζουμε: “Ο υιός είναι σαν τη μεγάλη άρκτο” (Ἵς κάραβ' ὤς). Η μεγάλη άρκτος λεγόταν και “Μηρός” και ο Διόνυσος γεννήθηκε από το μηρό του Διός. Δεν αποκλείεται λοιπόν να υπήρχε σχέση μεταξύ της ονομασίας αυτής της άρκτου και του μύθου του σχετικού με τη γέννηση του Διόνυσου από το μηρό του Δία. Ίσως σε άλλους πολιτισμούς ταύτιζαν τη μεγάλη άρκτο με το Δία, ή απλά ο αφηγητής συνδέει τους μύθους με αστερισμούς. Πάντως στο πλαίσια 21 και 22 ο αφηγητής παρομοιάζει την προστασία του Δία με της Μ. Άρκτου (“Υψι βᾶ τ' ὤς, -Ἐρεισμα-, ὄς διοικῶν φῶς ἐπὶ νόμοις, κ' ὤς κάραβος ἐπιστέφει κῦτος).

Επίσης και η φράση του πλαισίου 28 “τ' εἴλει κ' οὐρεῖ φιλῶν, στῦλος-φῶς” = “και περιβάλλει και ξαγρυπνά, ο φωτεινός στυλοβάτης π' αγαπά”, δείχνει ν' αφορά και το Διόνυσο, αφού ο στῦλος (σύμβολο 23) ήταν σύμβολό του (ο Διόνυσος αποκαλούνταν και “στῦλος”). Τέλος ο Διόνυσος λεγόταν και “φαλλήν”. Ο αστερισμός το Κήτος, λεγόταν και “φάλαйна” (“φάλλη”). Ίσως οι δύο αυτές λέξεις έχουν κοινή ρίζα, αφού ο αφηγητής στο πλαίσιο 7 παρομοιάζει το βυρσοδέμη όχι μόνο με το Διόνυσο, αλλά και με “κήτος” (“Σκύτα-λειῶν, οἶον κήτος”), ενώ τα τομάρια-οπαδούς του βυρσοδέμη που εικονίζονταν μαζί του, τα παρομοιάζει και αυτά με το Διόνυσο (“Σκύτα, Λύσιος οἶον κεῖτ' ὤς”).

ΠΗΓΕΣ α) <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/29-3.pdf> σελ. 35-39 **β)** ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ <https://www.labrys.gr/gr/textdionysiakoskiklos.html> **γ)** J. Richepin, «Ελληνική Μυθολογία», εκδ. Περγαμηναί, 1958, μεταφρ. Ν. Τετνέ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ. σ. 455 επ.).

Σχετικά με το πλοίο του αφηγητή:

Δε γνωρίζουμε αν το πλοίο του είναι το εικονιζόμενο στο δίσκο, που δείχνει να είναι εμπορικό (τα εμπορικά είχαν αμπάρια), αν είχε πανιά ή μόνο ερέτες και πόσοι μπορεί να ήταν (τα πανιά επινοήθηκαν από το Δαίδαλο, στη μινωική εποχή, ενώ μέχρι τον 8ο αιώνα πΧ τα εμπορικά πλοία χρησιμοποιούνταν και σαν πολεμικά, αλλά και σαν πειρατικά).

Μη γνωρίζοντας τη χρονολογία του πηλού του δίσκου, υποθέτω ότι με το σύμβολο 25 (του πλοίου) ο αφηγητής απέδωσε είτε α) ένα εμπορικό πλοίο πριν την ανακάλυψη των ιστιών, πλοίο που χρησιμοποιήθηκε και σαν πειρατικό (ίσως για κλοπή οστράκων ή/και τομαριών ζώων), είτε β) ένα εμπορικό πλοίο συνοδευτικό των πολεμικών (για τον ανεφοδιασμό τους με τρόφιμα, αλλά και για τη μεταφορά επιπλέον οπλιτών, τοξοτών κλπ), αν ο αφηγητής αναφέρεται σε εποχή μετά τον 8ο πΧ αιώνα (όταν άρχισαν να χρησιμοποιούνται σαν πολεμικά πλοία αι μακραί νήες).

Μάταια έψαξα να βρω σε κάποια φωτογραφικά αρχεία όμοιου τύπου πλοία με σκέπαστρο στην πρύμνη. Βρήκα μεν πλοία με σκέπαστρο, αλλά αυτό εκτεινόταν σ' όλο το μήκος της κουβέρτας. Επίσης, καθώς ο Αριστοτέλης παρομοίαζε τα εμπορικά πλοία με μεγάλα έντομα με μικρά φτερά, σκέφτηκα πως ίσως το σύμβολο 34 του δίσκου (το σκαθάρι), πέρα από την όποια άλλη έννοιά του, αναφέρεται και στο πλοίο του αφηγητή.

Αν όμως ο αφηγητής κάνει λόγο και για “λάφυρα στ' αμπάρι”, μια ερμηνεία που άλλωστε προκύπτει από τα πλαίσια 14 και 15 (Μύλλη, ἄκρα γῶν οἶα, ὡς κύτος εἰς = Και τα λάφυρα είναι -στοιβαγμένα- σα βουνοκορφές, σα να 'τανε στ' αμπάρι), το πλοίο του μπορεί να ήταν πειρατικό και «λάφυρα» να θεωρούσε τα δέρματα λιονταριών που σκόπευε να κλέψει. Άλλως, μπορεί να αναφέρεται σε οποιαδήποτε άλλα λάφυρα πειρατείας, πχ στα όστρακα που σκόπευε να κλέψει.

Σχετικά με τα είδωλα θεών ή/και αστερισμών στο πλοίο του αφηγητή:

Έχω συμπεριλάβει χωριστά όλες τις εκδοχές, δεν προκύπτει όμως ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με το αν ο αφηγητής κάνει λόγο για προτομές-είδωλα θεών που στόλιζαν την πλώρη του πλοίου του σαν ακρόπλωρα, ή ίσως και την πρύμνη. Είδωλα, που μπορεί να ήταν και αφηρημένες παραστάσεις θεών-αστερισμών, πχ ένας ήλιος, ή ένα μάτι, ή ακόμα και μια ουράνια σφαίρα με εξάντα (αρχαίο όργανο μέτρησης των γωνιών μεταξύ των άστρων και της θάλασσας ή της γης).

Ενδέχεται ακόμα ο αφηγητής να κάνει λόγο για απεικονίσεις θεών στα πανιά του πλοίου του, αλλά και πάλι δεν αφήνει να καταλάβουμε αν υπήρχαν πανιά και ποιοι μπορεί να ήταν οι θεοί αυτοί. Απεικονίσεις στα πανιά των αρχαίων πλοίων υπήρχαν, αλλά διέφεραν από τόπο σε τόπο. Μπορεί ακόμα να μιλάει αλληγορικά, να αναφέρεται δηλαδή στην κατεύθυνση πλεύσης του πλοίου του με βάση τους αστερισμούς που βρίσκονταν μπροστά του κι εκείνους που άφηνε πίσω του, τους οποίους ενδεχόμενα θεωρεί “ακροστόλια” και στυλοβάτες (ιστούς) του πλοίου του.

Οι κρήτες χρησιμοποιούσαν αστρονομική ναυσιπλοΐα, όπως και οι φοίνικες, οι κάρες και οι μυκηναίοι. Στην Ομήρου Οδύσσεια η Καλυψώ δίνει οδηγίες στον Οδυσσεά να ταξιδεύει έχοντας την άρκτο στ' αριστερά του, και να παρακολουθεί τη θέση των πλειάδων του Βοώτη και του Ωρίωνα.

Το σύμβολο 25 είναι οπωσδήποτε εμπορικό πλοίο, αφού δεν έχει έμβολο όπως τα πολεμικά, και “ναῦς ἀμφιέλκτος” (με κυρτή πλώρη και πρύμνη). Έχει ένα απροσδιόριστου σχήματος ακροστόλι στην πλώρη (σα να εικονίζει ένα τριφύλλι ή μια τριαδική θεότητα) και σκέπαστρο στην πρύμνη. Τα σκέπαστρα ήταν υφασμάτινα, λινά και μπορεί να τα κοσμούσαν παραστάσεις θεών ή άλλα εμβλήματα. **Στο ακρωτήριο Θήρας υπάρχει τοιχογραφία που δείχνει μινωϊκό πλοίο με κωπηλάτες, στεγασμένη κουβέρτα (σχεδόν σε όλο της το μήκος) και περίεργα (τερατόμορφα) ακροστόλια στην πλώρη και στην πρύμνη** (<https://peripluscd.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/03/minoan-ships-in-thera-.jpg>).

Το πλοίο αυτό δείχνει βέβαια πλάσμα της φαντασίας του ζωγράφου, αφού στο μουσείο αρχαίας και παραδοσιακής ναυπηγικής των Χανίων εικονίζεται διαφορετικό πλοίο, χωρίς ακροστόλια. Αν όμως το πλοίο του αφηγητή ήταν -και εκείνο- πλάσμα της φαντασίας του, όπως στην τοιχογραφία της Θήρας, εξηγούνται -κυριολεκτικά- οι φράσεις των πλαισίων 28, 29, 30 σα να αφορούν κάποια εικόνα ή σύμβολο της μεγάλης άρκτου. Τα τρία αυτά πλαίσια σε συνδυασμό με το πλαίσιο 18 “Σα να έρχεται απ' όλες τις κατευθύνσεις το φως για τους τοξότες” (Ως ἀμφιθαλές φῶς, περί βολέων), αποτελούν ενδείξεις για αστερισμούς σαν ακροστόλια στο πλοίο του αφηγητή.

Το πλοίο-σκέπη των θαλασσινών είναι όντως η μεγάλη άρκτος, αφού αυτή αποκαλείται “αναποδοκάραβο”. Μπορεί λοιπόν, κατά το αφήγημα του δίσκου, να υπήρχε κάποιο σύμβολο της άρκτου στο πλοίο, το οποίο θεωρούσαν “φιλικό φως”. Επίσης, κατά μία άλλη ερμηνεία, στα πλαίσια 28, 29 και 30 ο αφηγητής “λέει” ότι το φως των ειδώλων-εικόνων των θεών-αστερισμών, έρχεται τόσο από την πλώρη, όσο και από την πρύμνη: “(και) σαν άλλος στρατός, είναι κι ο ουράνιος θόλος. Τ' αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας και προμαχώνας. Κι ο υιός, η μεγάλη άρκτος κι ο Σείριος, είναι το επιστέγασμα στην πρύμνη μας. Το πλοίο (μας) είναι σαν ιόν φωτός” (τ' ἴλη, σφαῖρα. Φίλον ἐπίστημα στηθαῖον. Ὕς, Κάραβος, Κίων, ἐπίστεγον. Ναῦς, ἡ ἰόν φωτός.).

Επίσης -κατ' άλλη εκδοχή- στα πλαίσια 28, 29 και 30 μιλάει πάλι για τους τρεις αυτούς αστερισμούς, αλλά σα να συναπαρτίζουν το κόσμημα της πλώρης του πλοίου του (σαν τριπλό ακρόπλωρο): “είναι και τ' άστρα που έγιναν εικόνα. Αγαπημένο κόσμημα της πλώρης μας και προμαχώνας. Ο υιός, η μεγάλη άρκτος κι ο Σείριος. Η σκέπη των υιών του φωτός (των υιών της θάλασσας).” (τ' ἴλοι, γλήνη. Φίλον ἐπίστημα, στηθαῖον. Ὕς, Κάραβος, Κύων. Ἐπίστεγον υἰῶν φωτός (υἰῶν τήθης)..

Έχουμε λοιπόν ενδείξεις για τους αστερισμούς:

A) ΣΕΙΡΙΟ:

α) στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) κατά μία ερμηνεία, ο δημιουργός του δίσκου χαρακτηρίζει το Σείριο “κόσμημα της πλώρης σα νεκρική κλίνη” (Ἐπίστημα, κράββατ' ὡς).

Ο Σείριος, κατά τους μύθους, απένεμε δικαιοσύνη ζυγίζοντας τις ψυχές των νεκρών, σαν εκφραστής των νεκρικών ιεροτελεστιών. Επομένως και στα πλαίσια 9 και 10 της Β πλευράς, όπου ο δημιουργός του δίσκου αναφέρει: “Ψηλά σα βασιλιάς, ψηλά σαν ασπίδα, κυβερνήτης και κριτής, εἰν' η κυψέλη του φωτός”, αναφέρεται προφανώς (εκτός από τον Ήλιο) και στο Σείριο σαν “κριτή” των ψυχών των νεκρών.

β) Το Σείριο τον παρομοίαζαν με τον κέρβερο, το σκυλί με τα τρία κεφάλια που φρουρούσε τις πύλες του Άδη. Ίσως το κόσμημα της πλώρης του πλοίου, του συμβόλου 25, που μοιάζει με τριφύλλι, υπονοεί εικόνα του Σείριου σαν κέρβερου με τρία κεφάλια.

γ) Νομίσματα του 3ου πΧ αιώνα που βρέθηκαν στην Κέα παριστάνουν σκύλους ή αστέρια με ακτίνες σα βέλη, συμβολίζοντας το Σείριο, ενώ και στο πλαίσιο 9 της Β πλευράς υπάρχει η φράση: “Υψι βᾶ τ' ὤς, ὕψι κ' ἄ ρίνος, πεπρισμένος οἶαξ” = “Ψηλά σα βασιλιάς, ψηλά σαν ασπίδα, οδοντωτός κυβερνήτης”. Βέβαια και ο ήλιος αναπαριστάται με ακτίνες όπως ο Σείριος, αλλά τα “κυνικά καύματα” του Σείριου αναπαριστώνται σαν “οδοντωτές” ακτίνες.

δ) Ο αφηγητής ταύτιζε το Σείριο με τη Μ. Άρκτο, όπως και με την προστασία του Απόλλωνα «Κύων, κάραβ' ὤς. Ἐπίστεγον. Ἰήϊον ἀμᾶς» = «Ο Σείριος είναι σαν τη μεγάλη άρκτο. Αυτός προστατεύει την πρύμνη μας. Δρέπειες την απολλώνεια (προστασία του)». Ο Σείριος λεγόταν και “υδραγωγός” της Ίσιδος, αφού τον συσχετίζαν με τις πλημμύρες του Νείλου. Περισσότερα για το Σείριο σαν Ίσιδα-τροφός, όπως και για τον Οσιρι-Ωρίωνα και τον Ωρο, στη συνέχεια.

Πού μπορεί να βρισκόταν το έμβλημα του Σείριου, αν υπήρχε; Στην πλώρη, στην πρύμνη, ή «ψηλά» στα πανιά; ο αφηγητής ίσως μιλούσε αλληγορικά. Ίσως εννοούσε την ανατολή του Σείριου σαν οπισθοφυλακή! Άλλωστε δεν πρέπει να είναι τυχαίο το ότι στο πλαίσιο 16 της Β πλευράς αναφέρει τον έναστρο ουρανό της Ασίας, λέγοντας ότι φροντίζει την πτέρυγά του επειδή την αγαπάει: «Ένας που αγαπάει φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανός της Ασίας» (Κομεί εἶς, φίλων. Πέλει ἀσίων κύτος). Προφανώς κάτι περίμενε να συμβεί ή ήδη συνέβαινε.

Για άφιξη οπισθοφυλακής έκανε λόγο στο αφήγημά του, στο πλαίσιο 16, διευκρινίζοντας ότι την περίμενε να φτάσει την επόμενη μέρα σα σώμα με τρεις μορφές: “Κ' οὐρή, φίλον, πέλει ἄς, τριχῆ κύτος” = “Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο, σα σώμα με τρεις μορφές”. **Αν λοιπόν μιλούσε αλληγορικά -και όχι για την άφιξη της οπισθοφυλακής των δωριέων, ούτε για έμβλημα του Σείριου σε κάποιο μέρος του πλοίου του-, θα αναφερόταν πιθανώς στην “ανατολή” του σείριου (σαν τρικέφαλου κέρβερου) πριν από τον ήλιο.**

Συγκεκριμένα ενώ ο ήλιος ανατέλλει σχεδόν επί 70 ημέρες πριν την ανατολή του σείριου, μία φορά το χρόνο ο σείριος ανατέλλει λίγο πριν από τον ήλιο. **Στην εκδοχή αυτή, τα αστέρια που αναφέρει ο αφηγητής θα είναι ο Ήλιος κι ο Σείριος, τα οποία απολαμβάνει κανείς και όταν ανατέλλουν σχεδόν ταυτόχρονα -και για όσο διαρκεί η ταυτόχρονη σχεδόν ανατολή τους (70 μέρες περίπου), δηλαδή τα απολαμβάνει κανείς “Άμ' ὤς, ἄμ' ἄς”* = «και μόλις αρχίζει (η ανατολή τους) και όσο διαρκεί». Αν είναι έτσι, πρέπει να ερευνηθεί από αρχαιοαστρονόμους η πιθανότητα να συνέβη στην αρχαιότητα πλανητική σύνοδος (ενδεχόμενα του Δία και του Ουρανού, ή και του Κρόνου, ίσως στο ζώδιο των ιχθύων), ενώ διήρκεσε μέχρι και τη μέρα που ο σείριος ανέτειλε πριν από τον ήλιο και είχε πανσέληνο! Συνέβη άραγε και πότε;**

* Η φράση “Άμ' ὤς, ἄμ' ἄς” προκύπτει συνηχητικά από την “Άμμος ἄμας”, που είναι άλλη πιθανή ερμηνεία του πλαισίου 30 της Β πλευράς (https://www.researchgate.net/publication/301546645_Ancient_Egyptian_Astronomy_in_Greek).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟ ΕΙΝΑΙ:

1α) Στο πλαίσιο 16 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) μιλάει για «αξιολάτρευτη σύνοδο», εννοώντας φυσικά πλανητική σύνοδο: «Ψηλά συγκεντρώνεται παρέλαση (πομπή)· αληθινή σύνοδος (εκκλησία του δήμου) κι αξιολάτρευτη!» = «Υψι κῶμος θέει, ἄλια ἑτός κ' ἑρατή!» (την ερμηνεία αυτή δεν τη συμπεριέλαβα στην απόδοση της Α πλευράς, στο «τραγούδι των οστράκων», προκύπτει όμως και είναι σωστή).

1β) Στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από την περιφέρεια) δείχνει να λέει ότι η σύνοδος έγινε στο ζώδιο των ιχθύων: “Υψικόμος/θέει/Δεσμός/ισχύοις/ιχθύς = “Υψι κῶμος θέει. Δεσμός ισχύ(ει)' εἰς ιχθύς = «Ψηλά τρέχει παρέλαση (πλανητών). Ο δεσμός γίνεται στους ιχθύς” (στη μοίρα των ιχθύων).

1γ) Στη σύνοδο αναφέρεται και στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “Υψι κῶμος θέει, διχῆ ἰσχ(ύι)' οἶα φῶς» = «Ψηλά τρέχει πομπή (παρέλαση πλανητών και αστερών) με διπλή ισχύ (ισχύοντας με δύο τρόπους), όπως το φως», αλλά και

1δ) Στο πλαίσιο 17 της ίδιας πλευράς: «ὕψι κῶμος περίβολος, δ' Ἐρρος ὤς» = “ενώ η παρέλαση (η πομπή) εκεί ψηλά είναι ισχυρό αμυντικό όπλο, όπως ο Δίας”.

2) Ο αφηγητής αναφέρει σα θεούς τους Ήλιο, Διόνυσο, Απόλλωνα και Δία (αστέρα-θεό, θεό, πλανήτη-θεό). Δεν αναφέρει ρητά κάποιον πλανήτη που συμμετείχε στη σύνοδο. Υποθέτω όμως ότι ένας πλανήτης θα ήταν ο Δίας, αφού το Δία

επικαλείται διαρκώς, ενώ άλλος πλανήτης θα ήταν ο Ουρανός, ο «όπου γης πρωτοστάτης» και «στήριγμα» (στο πλαίσιο 30 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, ο αφηγητής χαρακτηρίζει έτσι τον ουράνιο θόλο: “Σφαῖρα, ποί γῆ, ἔρμα”), πιθανώς δε στη σύνοδο συμμετείχε και ο Κρόνος-Χρόνος, αφού στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς προκύπτει -συνηχητικά βέβαια, από τη φράση «ἡῶν τήθης»- και η φράση «υῖον τήθης» (το γιό της τροφού-γης τον Κρόνο), ενώ, όπως εξηγώ στο «Μυστικιστικό νόημα του δίσκου», στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς από την περιφέρεια προκύπτουν τρεις φράσεις (τις αναφέρω στο κεφάλαιο αυτό), οι οποίες υποδεικνύουν τους τρεις αυτούς πλανήτες: **Ουρανό*, Κρόνο, Δία.**

Τρεις πλανήτες που στη μυθολογία έχουν σχέση πατέρα -γιού-εγγονού! Αληθινά αξιολάτρευτη «σύνοδος», όπως και η άλλη του Ήλιου (Δία που ο αφηγητής ταυτίζει με τον πολικό), και της σελήνης (συζυγία), για την οποία αναφωνεί ο αφηγητής (στο πλαίσιο 16 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο): «άλια ἐτός κ' ἐρατή!», ενώ το ίδιο πλαίσιο ερμηνεύεται σα να αφορά και συμπαρατάξη της σελήνης με πλανήτες. Η σελήνη-Εκάτη, σαν κλειδούχος! (με τα ελάχιστα δεδομένα που έχουμε, προχωρούμε σχεδόν στα τυφλά, εικάζοντας..)

3) Στα πλαίσια 22 και 23 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια, το «Τραγούδι των άστρων») αναφέρει τη σελήνη σαν «άλλο οφθαλμό», υπονοώντας προφανώς ότι είχε πανσέληνο! “Φίλον διχότομον, ὡς τ' οὖν ἄλλος τ' ἴλλος, φίλων κέρασ. Ἀλία, ἐτός!» = «Κι η σελήνη μου είναι προσφιλής, σαν άλλος οφθαλμός που αγαπάει την πτέρυγα. Αληθινή συνέλευση!». Η φράση αποδίδεται και σαν: “Φίλον διχότομον ὡς τ' οὖν ἄλλος - ὡς τ' οὖν ἄλλως-, τ' εἴλει! φίλον κέρασ, αἰεί τ' ὡς!” = “Κι η σελήνη μου είναι προσφιλής όπως και τ' αστέρι -σαν ολοστρόγγυλη ασπίδα- και προστατεύει! (αληθινά) φιλική πτέρυγα, και πάντα έτσι ήταν!” («ολοστρόγγυλη ασπίδα» είναι μόνο η πανσέληνος).

4) Οι παρατηρήσεις του αφηγητή γίνονται στον ουρανό της Ασίας, αφού στο πλαίσιο 16 της Β πλευράς λέει: «Κομῆ εἶς, φίλων. Πέλει ἀσίων κύτος (κῆτος)» = «Ένας που αγαπάει, φροντίζει. Υπάρχει ο έναστρος ουρανός της Ασίας».

Ο W. Reczko στην έρευνά του “Analyzing the Phaestos disc” προσπάθησε να βρει αν έγινε έκλειψη ηλίου ορατή από τη Φαιστό -με κέντρο αναφοράς τη Φαιστό- τα έτη 1500-1000 πΧ., βάσει ημερολογίου εκλείψεων που του χορήγησε το Goddard Space Flight Center της NASA, χρησιμοποιώντας τον κύκλο Saros. Η προσπάθειά του δεν είχε επιτυχία, όπως ομολογεί (W. Reczko, Analyzing the Phaestos disk, <https://link.springer.com/article/10.1007/s12520-009-0015-2>).

Δική μου διαπίστωση είναι, ότι η έκλειψη που προκύπτει από την ερμηνεία του δίσκου ήταν ορατή από την Καρία και αφορούσε τη σελήνη, όχι τον ήλιο. Επομένως οι όποιες μελλοντικές προσπάθειες εντοπισμού εκλείψεων, πρέπει να έχουν επίκεντρό τους την Καρία και να επεκταθούν ει δυνατόν μέχρι το 2000-1700 πΧ, Αν ο δίσκος είναι δημιουργημα νεοελλήνων που επινόησαν μια έκλειψη σα μύθευμα, όσες αστρονομικές γνώσεις και να είχαν, δε θα μπορούσαν να γνωρίζουν και τις εκλείψεις που συνέβησαν σε τόσο παλιές εποχές, όπως στην εποχή του χαλκού! Εμείς όμως θα είχαμε μία σημαντική ένδειξη για την ηλικία του δίσκου -και πλέον βεβαιότητα για την αποκωδικοποίησή του- αν διαπιστωνόταν όχι μόνο ότι έγινε έκλειψη, αλλά και ότι έγινε μαζί με πλανητική σύνοδο, και στο θερινό ηλιοστάσιο, ή τη μέρα που ανέτειλε ο Σείριος πριν από τον ήλιο.. κάτι που είναι ακόμα πιο σπάνιο.

5α) Στο ίδιο πλαίσιο (16 της Β πλευράς) αναφέρεται και η άφιξη της οπισθοφυλακής (ίσως της ανατολής του σείριου) την επόμενη μέρα σαν «τρίμορφον ὄντος» (σαν τρικέφαλου κέρβερου): «Κ' οὐρή, φίλον, πέλει ἄς, τριχῆ κείτ' ὡς. (τριφύδες κῆτος) = «Κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή έρχεται αύριο σαν τριπλό (τρίμορφο) ον».

Όμως στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς, στην εκδοχή 15γ, προκύπτει και η φράση «Ο Ήλιος στάθηκε (μεσουράνησε)! Προσφέρω θυσιά!» (Ρα ἔστη, θύω!). Αν είναι έτσι, η χρήση του ρήματος «στάθηκε» ίσως υπονοεί το θερινό ηλιοστάσιο, κατά το οποίο διοργάνωναν γιορτές και προφανώς θα έκαναν και θυσίες στον Ήλιο σα θεό. Στην περίπτωση αυτή, η πλανητική σύνοδος και η πιθανή έκλειψη της σελήνης θα πρέπει να τοποθετηθούν όχι τον Ιούλιο ή τον Αύγουστο με την ανατολή του Σείριου, αλλά αρχές Ιούνη. Επίσης στην περίπτωση αυτή όταν ο αφηγητής σκεφτόταν «κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή φτάνει αύριο σαν τρίμορφο ον», δε θα εννοούσε την ανατολή του Σείριου, αλλά τις ενισχύσεις που περίμενε (τριφύλιους ή τριχάϊκες), ή την ο.α τριπλή πλανητική σύνοδο.

5β) Στοιχεία για γιορτές -που όμως τελούνταν σε εποχές μεταγενέστερες της εποχής του χαλκού- έχουμε στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς (πλαίσιο 31), όπου αναφέρονται τα δώρεια, τα οποία διοργάνωναν οι δωριείς στην Κνίδα ανά τετραετία, με τη φράση «Δώρεια ὧν ἄνθ' ὡς -ἄνθ' ὦ-» και στο πλαίσιο 7 της Β πλευράς, όπου αναφέρονται τα ἰσεία, γιορτή προς τιμήν της Ίσιδος, με τη φράση «Σκὺτ' ἄλλ'(η) ἰσείων, κείτ' ὡς» = «Η κεφαλή (του) είναι σαν άλλη των ἰσείων».

5γ) Η εποχή του έτους στην οποία αναφέρεται ο αφηγητής, δίνεται υπαινικτικά και αυτή σαν «θέρος», στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς, που ερμηνεύεται και σαν «Γ' εἴλη εἴλει, ὕψι βᾶ τ' ὡς -ἔρεισμα-, μοι Ρά, φῶς!» = «Και μας περιβάλλει θαλπωρή, αφού ψηλά σα βασιλιάς, είναι ο Ρα, το φως μου!». Η ανατολή του Σείριου συνέβαινε Ιούλιο με Αύγουστο.

6) Τέλος πρέπει να ερευνηθεί αν έγινε και έκλειψη σελήνης είτε την προηγούμενη, είτε την ίδια τη μέρα της ανατολής του Σείριου πριν από τον ήλιο, είτε -με μεγαλύτερη επιφύλαξη- κατά το θερινό ηλιοστάσιο, αφού στο πλαίσιο 13 της Β

πλευράς ο αφηγητής, αναφερόμενος στο Διόνυσο, σκέφτεται κατά μία εκδοχή: «ἽΥς λύνει, εἴλιζ φίλον!» = «**Ο υἱός λύνει κι αγαπάει την έκλειψη**» (ο υἱός είναι ο Ἥλιος-Διόνυσος, όπως εξηγεί ο αφηγητής στα προηγούμενα πλαίσια, 9-13). Η φράση αυτή πρέπει να εξηγηθεί σε συνδυασμό με τη φράση στα πλαίσια 22 και 23 της Α πλευράς, στο «τραγούδι των άστρων»: «Φίλον διχότομον, ὡς τ' οὐν ἄλος. Τ' ἰλοῖ, φιλῶν κέρας. Αἰεί τ' ὡς!» = «**Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή, όπως και τ' αστέρι. Και (μας) ευσπλαχνίζεται επειδή αγαπάει την πτέρυγά (μας). Και πάντα έτσι ήταν!**»

Τους «ευσπλαχνίζεται» ίσως σημαίνει ότι σκοτεινιάζει για να τους προστατεύσει, ώστε να μη γίνουν ορατοί από τον εχθρό, ότι «συμπαράτάσσεται» με το στρατό του, όπως εξήγησα ήδη και εξηγώ και στη συνέχεια.

Η φράση των πλαισίων 22 και 23 της Α πλευράς στο τραγούδι των άστρων, ερμηνεύεται και σα να αφορούσε τη θέση της σελήνης σε ευθυγράμμιση -ή σε αντίθεση- με τους άλλους πλανήτες: «Φίλον διχότομον, συσχηματισμός εἴλει, τ' ἰλοῖ, φιλῶν κέρας! Αἰεί τ' ὡς!» = «**Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή, η ευθυγράμμισή (ή: η αντίθεσή) της μας προστατεύει και μας ευσπλαχνίζεται αγαπώντας την πτέρυγά (μας)! Και πάντα έτσι ήταν!**».

Όπως ανέφερα και στον πρόλογο, πιστεύω ότι ο αφηγητής εννοούσε τη σελήνη σε ευθυγράμμιση, «σε ανάμιξη» και όχι σε αντίθεση με τους άλλους πλανήτες, σα να βρισκόταν στο πλάϊ τους, επειδή η φράση των πλαισίων αυτών αποδίδεται και σαν: «Κι η σελήνη μου είναι αγαπητή όπως αναμειγνύεται (με τους πλανήτες) και (όπως) την περιβάλλει άλωσ! και πάντα ήταν φιλική (μας) πτέρυγα!» (Φίλον διχότομον ἄ μείζις, ἄλωσ τ' εἴλει! φίλον κέρας, αἰεί τ' ὡς!).

Ο αφηγητής αφήνει να εννοηθεί ότι συνέβη ένα σπάνιο αστρονομικό φαινόμενο, τριπλό μάλιστα, όπως όλα όσα θεωρεί καλούς οιωνούς: τρεις κεφαλές-θεοί στον ουρανό, τρεις θεοί που λατρεύονται σαν ένας, τρίμορφο ον η οπισθοφυλακή που περίμενε, είτε αυτή ήταν η ανατολή του Σείριου σαν τρικέφαλο κέρβερο, είτε οι τριφύλλιοι σα σώμα στρατού, είτε τριπλή σύνοδος πλανητών (με το Δία να προστίθεται ίσως την επομένη της συνόδου των δύο πρώτων), με ύπαρξη τρινακρίας και στη γη που επέλεξε!

Το αστρονομικό φαινόμενο που περιγράφει, περιλάμβανε συνεπώς (ενδεχόμενα): μία σεληνιακή έκλειψη β) μία πλανητική σύνοδος με τη σελήνη σε ευθυγράμμιση -κατά πάσα πιθανότητα- με τους πλανήτες στο ζώδιο των ιχθύων (ἽΥσι κῶμος θέει. Δεσμός ἰσχ(ει)' εἰς ἰχθῶς) γ) την ανατολή του Σείριου, ή, άλλως, το θερινό ηλιοστάσιο.

Όλα αυτά τα θεώρησε καλό οιωνό, πολύ περισσότερο δε, αν την επομένη έφτανε και η οπισθοφυλακή που περίμενε (ο χρόνος τέλεσης των Ισειών ή/και των Δωρείων σε εποχές μεταγενέστερες της εποχής του χαλκού πρέπει να συνεκτιμηθεί για τη χρονολογία του δίσκου). Καλό οιωνό, γιατί «και τ' άστρα μας δεσμεύουν (είναι δεσμοί).. αλλιώς η πορεία της μοίρας μας θα 'ταν τυχαία!», λέει ο αφηγητής, που αφήνει τ' άστρα να καθορίσουν τη μοίρα του (πλαίσιο 5 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο): «Τ' ἦλοι εἴλοι... ἄλλως μοῖρ' ἄκοιτος!» (τύλη / εἴλει / εἴλος = ἦλος = ἄλος = ἄλλως / μήρα / κήτος).

Η άποψη ότι τα άστρα καθόριζαν τη μοίρα των θνητών απαντάται στον ορφικό ύμνο 7 «Άστρων θυμίαμα» (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 202), όπου τα άστρα χαρακτηρίζονται σημαντόρες κάθε μοίρας (μοιρίδιοι, πάσης μοίρης σημαντόρες) και καθοριστικοί παράγοντες του πεπρωμένου των ανθρώπων (θνητών ανθρώπων θείην διέποντες άταρπόν).

Οι (αρχαιο)αστρονόμοι θα μπορούσαν ενδεχόμενα να επιβεβαιώσουν αφενός την παλαιότητα του δίσκου (ή τις γνώσεις των κλασικιστών-δημιουργών του στην αστρονομία) και αφετέρου την πεποίθησή μου ότι ο αφηγητής αναφερόταν σε μία μεν εκστρατεία, η οποία όμως έγινε σε δύο διαφορετικές περιοχές της Καρίας, με αφετηρία την πρώην Τριόπιο νήσο: στη Σύμη αρχικά, και στη συνέχεια και στην Καύνο. Η εκστρατεία έγινε επομένως την ίδια χρονική περίοδο, εκτός αν ο αφηγητής έκανε τις εξορμήσεις του μόνο όταν συνέβαιναν σημαντικά αστρονομικά φαινόμενα, επειδή τα θεωρούσε ευνοϊκούς οιωνούς. **Πόσο συχνά συμβαίνουν όμως τέτοια φαινόμενα;**

*** Σε μελέτες για τους πλανήτες που γνώριζαν οι αρχαίοι αιγύπτιοι, αναφέρεται ότι δε γνώριζαν τον Ουρανό (A. Mironova, Astronomy, Egypt <https://anefest.spbu.ru/en/articles/ancient-minor-asia/142-astronomy-egypt.html>)**

Β) ΜΕΓΑΛΗ, ΜΙΚΡΗ ΑΡΚΤΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΚΟ

Οι άρκτοι ήταν οι κρητικές τροφοί του Δία, επομένως, αν ο αφηγητής ήταν κρητικός, είναι λογικό να θεωρεί σαν τροφό (με το σύμβολο 7) την άρκτο Προφανώς θα συνέδεσε νοερά και τις ονομασίες της Μ. Άρκτου (μηρός και κνήμη) με το σχήμα της πρώην Κνιδίας χερσονήσου που μοιάζει με κνήμη! «Αν οι κάρες έχουν μια Μ. Άρκτο στη γη, εμείς έχουμε την επουράνια να μας προστατεύει!», θα σκέφτηκε..

Πού μπορεί να είχαν κάποιο σύμβολο της άρκτου; Το τετράγωνο που σχηματίζεται στη μεγάλη άρκτο ονομαζόταν στα εβραϊκά «νεκροφόρος τράπεζα» (Ash, Ayish) κι ο αφηγητής, στα πλαίσια 29 και 30 -σε μία από τις ερμηνευτικές τους εκδοχές- δείχνει να λέει: «Το κόσμημα της πλήρης μας είναι νεκρική κλίνη. Κι οι ψυχές των νεκρών σα φώτα»

(“Επίστημα, κράββατος, Νεκάδες, φῶτ' ὦς!”). Μπορεί λοιπόν να είχαν σύμβολο της άρκτου στην πλώρη, ή και στην πρύμνη, αφού στα πλαίσια 29 και 30, η φράση αποδίδεται και σαν: “Υς, κάραβ' ὦς. Ἐπίστεγον, αὖς, Ἐπίσυρμα τήθης” = «Ο υἱός σα Μ. Άρκτος. Το κόσμημα της πρύμνης μας είναι αυτός. Η ουρά της τροφού».

Στα πλαίσια 28, 29, 30 η φράση αποδίδεται και σαν:

«Κάρ ῥ / Κάρ ῥ (Κ' ὄρη!) κ' ὄρ ῥ (κ' ὄριον - κ' ὄρειον), φίλον στείλη φῶς, ὕς (εἶς)! κάραβ' ὦς κύων, κεῖτ'.. ὦς νάμα φωτός!» = «Σαν επικεφαλής (και δεξ!) και σα φύλακας (και σαν ὄριο - και σα φυλάκιο), είναι ο υἱός (ο ένας)! να στείλει τ' αγαπητό του φως! σαν τη Μ. Άρκτο που κυοφορεί (φως), είναι.. σαν πηγή φωτός!».

Ο βόρειος πολικός αστέρας είναι ο α της μικρής άρκτου, τ' αστέρι του βορρά, που φέρνει ξαστεριά στους ναυτικούς. Γνωστός σαν τραμουντάνα, σαν “πόλος”, σα “stella maris” (θαλάσσιος αστέρας), σαν “άστρο του άξονα», σα “βόρειος άξονας”. Ο αφηγητής αναφέρει τον άξονα φωτός στα πλαίσια 9 και 10 της Β πλευράς: “φωτός ἄξων, μύρα φίλον” = «ο άξονας του φωτός, ο πολύ φιλικός» (βλ. Σημείωση στο πλαίσιο 13). Η ίδια φράση αποδίδεται και σαν «φωτός ἄξων, μύρ' ἄφιλον» (ο άξονας του φωτός, ο μοναχικός). Επίσης τον αναφέρει στο πλαίσιο 7 (το τραγούδι των άστρων): “ἀμφιέπει κέρας ὕπι πόλος” = “φροντίζει την πτέρυγα ο άξονας εκεί ψηλά”.

Ο Ἴππαρχος αναφέρει ότι ο αστέρας αυτός ήταν σ' ένα άδειο μέρος του ουρανού (κενό από άλλους αστέρες, άγωνα). Στη Συρία ονόμαζαν τον πολικό “καρφή”, ή απλά «αστέρι». Στα αρχαία ελληνικά, όχι τυχαία πιστεύω, η λέξη «ἄλος» ή «ἦλος» σήμαινε όχι μόνον “αστέρας”, αλλά και «καρφή» και «άγωνα γη». Η λέξη «ἄλος» (αστέρι) συνηχεί με τη λέξη «ἄλως» = «επιφάνεια ασπίδας», «φωτοστέφανο».

Έτσι για το «αστέρι» υπάρχουν κατά συνήχηση:

- α) το συμβ. 12 αν αυτό ερμηνευτεί σαν «ἄλως» (επιφάνεια ασπίδας)
- β) το συμβ. 2, αν ερμηνευτεί σαν «τύλος», που μετουσιώνεται σε «τ' ἦλος» = «κι αστέρι».

Για το συμβ. 2 άλλα πιθανά νοήματα είναι τα «κάρ», «κάρη», «κάρα», «κόρρη» (η κεφαλή, ο/η επικεφαλής). Τα σύμβολα 2 και 12 βρίσκονται τις περισσότερες φορές μαζί. Έτσι αποδίδονται σαν «Κάρ (κάρη, κάρα, κόρρη) ἄλος» = «Ο επικεφαλής είναι αστέρι», αλλά και σαν «Τ' ἦλος, ἄλος» = «Και τ' αστέρι είναι “άγωνα γη” (ή “καρφή”)».

(Περισσότερα για τις άρκτους και τον πολικό, στο κεφάλαιο «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης»).

Ποιάν άλλη άλλη τροφό αναφέρει ο αφηγητής εκτός από τις άρκτους;

ΤΗΝ ΙΣΙΔΑ, μητέρα-τροφό του Ώρου (ΘΕΑ ΙΣΙΣ <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/39-91.pdf>).

Η θεά αυτή αναφέρεται σε πολλά σημεία από τον αφηγητή. Η Ίσις λατρευόταν στους ναούς, αλλά και στις οικίες, όπως η Εστία. Ήταν λοιπόν προστάτις του φωτός και “ἐπί νομοῖς” (στις κατοικίες). Η Ίσις εκπροσωπούσε το σείριο, που βρίσκεται στον αστερισμό του μεγάλου κυνός, του σκύλου του Ωρίωνα, “στα πόδια” του Ωρίωνα. Ο Ωρίων σαν Όσιρις, ήταν σύζυγος της Ίσιδος, μητέρας του Ώρου.

Το λεξικό Σουΐδα και ο Πλούταρχος στο «περί Ίσιδος και Οσίριδος» (2, 144) διευκρινίζουν ότι ο Διόνυσος ταυτιζόταν με τον Όσιρι: “Όσιρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν”. Στο ίδιο εδάφιο (2, 144) ο Πλούταρχος διευκρινίζει ότι ο Απόλλωνας ταυτιζόταν με τον Ώρο, το γιο της Ίσιδος: “Ώρον τὸν Όσίριος παῖδα, τὸν Απόλλωνα Ἑλληνες ὀνομάζουσι” (<https://scaife.perseus.org/reader/urn:cts:greekLit:tlg0016.tlg001.perseus-grc2:2.144/>).

Υπάρχει λοιπόν πιθανή αναφορά και στην τριάδα της Ίσιδος, Ώρου και Ωρίωνα-Όσιρι με τις εξής φράσεις ή/και σύμβολα:

1) Με τη φράση του πλαισίου 17 “Τ' ὕλη σύμβλημα δ' ἔρασις” = “Κι η ὕλη είναι συναρμογή κι ερωτική επιθυμία-μίξη”, φράση που παραπέμπει στην Ίσιδα, θεά της ὕλης, που -κατά τους πυθαγόρειους- εκπροσωπούσε τον αριθμό της ὕλης, τον αριθμό 2. Ο Ιάμβλιχος στα «θεολογούμενα της αριθμητικής» διευκρινίζει: “ἡ δυὰς καὶ Ἐρατὸ καλεῖται.. καὶ Ἰσις” (https://el.wikisource.org/wiki/Τα_θεολογούμενα_της_αριθμητικής). Βέβαια η ίδια φράση μπορεί να παραπέμπει και στον Απόλλωνα, θεό της μίξης των στοιχείων της ὕλης.

Η ίδια φράση αποδίδεται και σαν “Υψι κομῆ περί βολέων δ' ἔρας, εἶς” = “Κάποιος εκεί ψηλά φροντίζει για τους τοξότες της γης”, παραπέμποντας και στον Ωρίωνα-Όσιρι, που εικονίζεται σαν επουράνιος τοξότης. Η ὕλη σαν Ίσιδα κι ο Ωρίων σαν τοξότης-επόπτης. Για τον Ωρίωνα διαβάζουμε και στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς: “Τ' ἦλοι κ' Ωρίων, φίλον δοκ'(εἰ) εἶς, φῶς” = “Θα 'λεγε κανείς πως τ' άστρα κι ο Ωρίων είναι φιλικό για ‘μας φως’, ενώ στο πλαίσιο 8 της Α πλευράς (στο τραγούδι των άστρων), ο αφηγητής εξομοιώνει (κατά μία εκδοχή) τον υπέρτατο προστάτη-αστέρα και με τον Ωρίωνα

«Κ' οὔρος-σκέπας· γῶν οἶα κ' Ὠρίων!» = «Κι είναι φύλακας-σκέπη, όπως κι ο Ωρίων!», λέει.

2) Με τα σύμβολα των πλαισίων 29 και 30, που αποδίδονται και σαν: “ὡς κάραβος-φώσων αὔς, ἰή, ὄν φωτός” = «Για να 'ναι αυτός (ο Ωρίων ή ο Σείριος) φώσων σαν τη μεγάλη άρκτο, εκείνη είναι φωτεινό όν”.

Αν η ερμηνεία αυτή είναι σωστή, ο αφηγητής με τη φράση “εκείνη είναι φωτεινό όν”, θα εννοεί:

2α) την Ίσιδα, σύζυγο του Ωρίωνα-Όσιρι-Δία-Ήλιου-Διόνυσου, η οποία λεγόταν και “Ήλιος” (επομένως, φωτεινή, λαμπρή) και έφερε στο κεφάλι ηλιακό δίσκο με ουραίο όφι και κέρατα βοδιού, σύμβολα ισχύος και των περάτων του ορίζοντα. Ίσως λοιπόν είχαν σύμβολο του Ωρίωνα (ή και της Ίσιδος) στο φώσωνα του πλοίου τους, άλλως σύμβολο του Σείριου-Ίσιδος.

2β) το όνομα του πλοίου του (το πλοίο είναι γένους θηλυκού: “ή ναῦς”, οπότε εξηγείται η φράση «εκείνη είναι φωτεινό όν». Εννοεί «η ναῦς»). **Το όνομα του πλοίου, αν είναι έτσι, θα σχετιζόταν με το φως, ενδεχόμενα με την Ίσιδα και τον Ωρίωνα**, όπως εξηγώ στο τέλος της παραγράφου «Αναφορικά με το όνομα του πλοίου» (βλ. “Η “Άμμα”).

3) με την αναφορά του αφηγητή **στα πλαίσια 9-13** για ταύτιση των θεών Ωρου, Δία (αμφιθαλή), Ρα και Διόνυσου. **Ο Ωρος ταυτιζόταν με τον Απόλλωνα** (<https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/39-91.pdf>).

Ποιοί άλλοι -εκτός από τους στρατιώτες του αφηγητή- μπορεί να είναι οι φύλακες-οφθαλμοί στο πλοίο:

Πιστεύω ότι ο αφηγητής αναφέρεται στο “μάτι του Ωρου” που στόλιζε τα πλευρά της πλώρης των αρχαίων πλοίων άνω από τα έξαλα, συμβολίζοντας την ικανότητα του πλοίου να πλέει με ασφάλεια. **Ο αφηγητής κάνει λοιπόν λογοπαίγνιο με τους οφθαλμούς του Ωρου που στόλιζαν -σαν φως- το πλοίο του.**

Και ποιός μπορεί να είναι ο «βασιλιάς εκεί ψηλά», το «στήριγμα», που αποκαλεί τους οφθαλμούς του Ωρου “φως μου”; Η μάνα του Ωρου, η Ίσις. Ο αφηγητής στο πλαίσιο 23, το επιβεβαιώνει τρόπον τινά: “Αγαπημένο φως, είναι το παιδί μας” (Φῶς, γονή έός φίλον). Ο «βασιλιάς εκεί ψηλά», το «στήριγμα», μπορεί λοιπόν να είναι είτε ο Ωρίων, είτε ο Σείριος-Ίσις. Στη δεύτερη περίπτωση, δικαιολογείται η διπλή φύση της Ίσιδος -σαν αρσενικού και θηλυκού μαζί- στην ο.α φράση “ὡς κάραβος-φώσων αὔς, ἰή, ὄν φωτός” = “Για να 'ναι αυτός φώσων σαν τη μεγάλη άρκτο, εκείνη είναι φωτεινό όν” («αυτός»: ο Σείριος, «εκείνη»: η Ίσις.

Η Ίσις, όπως προανέφερα, λεγόταν και «Ήλιος», όντας εξ ορισμού φωτεινή. Στην εκδοχή αυτή ίσως -εκτός από τα πλαϊνά-, είχαν και στο πανί του πλοίου τους σαν έμβλημα τον οφθαλμό του Ωρου, που τους θύμιζε τη μάνα του Ίσιδα. Η εκδοχή αυτή δείχνει πολύ πιθανή, αν θεωρήσουμε ότι στο πλαίσιο 22 της Β πλευράς ο αφηγητής λέει «κι αυτός είν' η μαίστρα μας σαν τη Μεγάλη Άρκτο» (κ' ὡς κάραβος, δόλων, αὔς).

Ταυτίζοντας άλλωστε τον Ωρο με το Δία στα πλαίσια 9-22, όπως και τους θεούς με οφθαλμούς-φύλακες στα πλαίσια 28, 29 και 30, είναι πολύ πιθανό να θεωρούσε το Δία σαν τον οφθαλμό (Ωρο) που προστάτευε το πλοίο του και μπορεί να εξηγηθεί και η φράση του πλαισίου 4 της Β πλευράς «Ἐρεισμα ναός, δ' Ἐρρος!» = «Ενώ ο Δίας είναι και στήριγμα του πλοίου (μας)».

Αναφορικά με το όνομα του πλοίου

Τα ονόματα των πλοίων ήταν γραμμένα σε ταμπελίτσα που λεγόταν “ασπιδίσκη” και βρισκόταν στο μπροστινό μέρος των πλοίων, κάτω από την ίσαλο γραμμή.

Το όνομα του πλοίου μπορεί να ήταν και “**Το φυλάκιο της θάλασσας**” και έτσι η τελευταία φράση στα πλαίσια 28, 29 και 30, να ήταν “Κι οι οφθαλμοί, είναι και φύλακες. Ο βασιλιάς τους αποκαλεί “αγαπημένο φως”, σαν της μεγάλης άρκτου. **Το πλοίο μας είναι στήλη με επιγραφή: “Το φυλάκιο της θάλασσας”:** “Τ' ἴλλοι, κ' οὔροι. Φίλον, ἔπει κρείων, φῶς, ὡς κάραβος. Κίων, ναῦς: “Ῥῦμα τηθύος” / “Κοίτη τηθύος”.

Είναι όμως “**το φυλάκιο της θάλασσας**”; το όνομα αυτό είναι απόλυτα ταιριαστό για πλοίο. Η λέξη «κοίτη» σήμαινε όμως και «κλίνη» (και ερωτική συνάφεια) και «κατεύθυνση» και «αυλάκια», όπως αυτά που αφήνει πίσω του ένα πλοίο που οργώνει τις θάλασσες σα φυλάκιο της, ακολουθώντας την (ελικοειδή) πορεία της. Και ο αφηγητής στο πλαίσιο 11 της Α πλευράς του δίσκου δίνει μία ένδειξη ότι με τη φράση “**Κοίτη τηθύος**” μπορεί να εννοεί “**Η κατεύθυνση της θάλασσας**”, αφού η φράση του πλαισίου αυτού ερμηνεύεται και σαν “**Πορεύομαι κι εγώ, όπου η μοίρα οδηγεί τα όστρακα!**” (Είμι ὡς τ' οὔν μοῖρα τηθύων!). Ο αφηγητής εννοεί ή ότι πλέει κοντά στη στεριά, κάνοντας “παράπλου”, όπως έπλεαν οι αρχαίοι λαοί, ότι πορεύεται όπως του δείχνει η κατεύθυνση της θάλασσας, παράλληλα προς, και κοντά στις ακτές της, όπου καλλιεργούνταν τα όστρακα, ή απλά ότι «κωνηγάει» όστρακα στις παραλίες όπου καλλιεργούνται.

Στη λέξη «κοίτη» μας παραπέμπει ο αφηγητής και με πλαίσιο 17 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), όπου διαβάζουμε τη φράση και σαν: «Η άκρη είναι σαν κοίτη χειμάρρου» (Γῶν οἶα δειρή, πειρά). Σαν «άκρη» θα εννοεί τη μία από τις άκρες του δίσκου, μάλλον το κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, όπου εικονίζεται το συμβ. 45. **Ενδεχόμενα λοιπόν το όνομα του πλοίου δίνεται εικονογραφικά με το συμβ. 45 στην άκρη του δίσκου σαν «κοίτη» με την έννοια που έχει και σήμερα: «η κατεύθυνση της θάλασσας».**

Το όνομα του πλοίου μπορεί να ήταν και «Κοίτη φωτός» = «το φυλάκιο του φωτός», ή «Η πορεία του φωτός» λόγω του συμβ. 7 που ερμηνεύεται και σαν «φως». Αν είναι έτσι, δεδομένου ότι το φως κατευθύνεται από την ανατολή προς τη δύση, ίσως υπάρχει και αλληγορική έννοια στο όνομα του πλοίου. Ίσως δηλαδή το όνομα αυτό υπονοεί τη διάδοση της ασυμβίβαστης «γνώσης» από την ανατολή στη δύση. Αυτό βέβαια θα ισχύει στην περίπτωση που ο αφηγητής ήταν οπαδός της γνώσης, κάτι που θεωρώ πολύ πιθανό από όσα αφηγείται στο δίσκο για τους θεούς. Άλλη εξήγηση για το όνομα του πλοίου, αν ήταν «Η πορεία του φωτός», είναι ότι η πορεία του αφηγητή προς την ανατολή, προς την Καρία, τον ενέπνευσε να ονομάσει έτσι το πλοίο του, αφού η πορεία του αυτή συνέπιπτε με το μέρος της γης απ' όπου ο ήλιος ανατέλλει. Άλλωστε και η φράση «Φῶς, μοῖρα, ὡς τ' οὖν ἔν» = «το φως και η μοίρα είναι ένα και το αυτό», δείχνει πως ο αφηγητής θεωρούσε την Ανατολή «τυχερό» μέρος. **Για τον ίδιο λόγο, άλλη εκδοχή του ονόματος είναι «Οἶμοι φωτός» = «Οι δρόμοι του φωτός» (το συμβ. 45 ερμηνεύεται και σαν οἶμοι = δρόμοι, οδοί). Σχετική με το όνομα αυτό είναι και η φράση του πλαισίου 4 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια): «Φῶς αἶρα φίλον· κ' ὄριον, Κάρ» = «Η γη σα σφύρα είναι τ' αγαπημένο μας φως, ενώ η Καρία είναι το σύνορο του φωτός».**

Άλλες εκδοχές είναι: «Κέλευθοι τηθός/τήθης» = «Οι δρόμοι της θάλασσας» ή «οι δρόμοι της τροφού» (στην περίπτωση αυτή ίσως σαν τροφός εκτός από τη θάλασσα θεωρούσαν και την Άρκτο), «Ρύμα φωτός» = «Ποταμός/κύμα φωτός», ή, παρηχητικά, στον ενικό: «Ρύμα φωτός» = «ο προστάτης (το οχυρό) του φωτός», όπως ανέφερα στην παράγραφο «Πώς γυρίζανε το δίσκο», ή στον πληθυντικό: «Ρύματα φωτός» = «Οι προστάτες του φωτός».

Ερμηνεύοντας το σύμβολο 45 σαν «Λύσις» ή «Εἴλυσις», άλλες εκδοχές για το όνομα θα ήταν:

1) «Εἴλυσις τηθός» = «η κυματοειδής πορεία της θάλασσας», ή συνηχητικά «Εἴλυσις τήθης» = «η περιφορά της τροφού» ή «Λύσις τηθός» = «Η σωτηρία της θάλασσας (ή Η θεραπεία της Ίσιδας)» ή «ἤ λύσις τηθός» = «όπως η σωτηρία της θάλασσας (ή «όπως η θεραπεία της Ίσιδας»), ή «Η λήσις τηθός» = «Η αίρεση της Ίσιδας».

Σημείωση: Η Ίσις, γνωστή για τις θεραπευτικές της ικανότητες, έσωσε τον Ήλιο από δάγκωμα δηλητηριώδους φιδιού.

Αν εκλάβουμε την έννοια «ἤ λύσις τηθός» (ΟΠΩΣ η σωτηρία της θάλασσας, ή ΟΠΩΣ η θεραπεία της Ίσιδας), το πλοίο ίσως ονομαζόταν

- α) «Σώτειρα»* (η Σώζουσα),
- β) «Ρύσιος» (ο σώζων, η σώζουσα)
- γ) «Ρύσιον» (το «σωτήριο»: ό,τι σώζει -πχ ένα φάρμακο- αλλά και το «ενέχυρο» σα να ήταν το πλοίο ενέχυρο στο θεό)
- δ) «Ρύσις τήθης/τηθός» («Η σωτηρία της θάλασσας»)
- ε) «Ρύσις τήθης» = «Η τροχιά της άρκτου» / «Η ροή της θάλασσας» (κατά συνήχηση με το «Ρύσις»).
- στ) (τά) «Ρύσια» (πληθ) = η «αποζημίωση», η «σωτηρία», και η «ευχαριστήρια θυσία στους θεούς»**

* Την επωνυμία Σώτειρα είχαν στην αρχαιότητα η Δήμητρα, η Άρτεμις και η Κλεοπάτρα (15τομο λεξικό Δ. Δημητράκου, ο.α, λήμμα «Σώτειρα»).

** ο αφηγητής, στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς αφήνει να εννοηθεί ότι προσέφερε θυσία στο θεό, με τη φράση «Ρα ἔστη, θύω». Αν είναι έτσι, μήπως η «θυσία» που προσέφερε στο θεό, ήταν «ευχαριστήρια» και ονόμασε το πλοίο του (τά) «Ρύσια», εννοώντας ότι προσέφερε «αποζημίωση» στο θεό για τη σωτηρία του μετά την εφόδό του στον πόρο της Σύμης και πριν εξορμήσει (και) σε άλλη περιοχή; Θεωρώ πιθανό η «θυσία» να έγινε στο μεταίχμιο των δύο εφόδων. Στο «τραγούδι του φωτός» υποθέτουμε άλλωστε ότι ο αφηγητής -με την αναφορά του στα δέρματα λιονταριών που είχαν αφιερωθεί σε ναό μακριά από την Τριόπιο- κάνει λόγο υπαινικτικά ΚΑΙ για κλοπή δερμάτων από το ναό αυτό. Θα σκόπευε συνεπώς να συνεχίσει την εφόδό του έχοντας ήδη κλέψει όστρακα από τη Σύμη και την Τριόπιο (περισσότερα για την πιθανή πορεία του πλοίου τους στην επόμενη παράγραφο «Προς ποιά κατεύθυνση έπλεαν»).

Ένδειξη για την εκδοχή αυτή είναι οι φράσεις του πλαισίου 15 της Β πλευράς, που προδίδουν ότι οραματιζόταν νίκες και λάφυρα.. Και οι φράσεις αυτές που ανέφερα στις παραγράφους «σχετικά με το πλοίο του αφηγητή» και «σχετικά με την έκβαση της μάχης», είναι: α) «Και τα λάφυρα (είναι στοιβαγμένα) σα βουνοκορφές, σα να 'τανε στ' αμάρυ» (Μύλλη, ἄκραι γῶν οἶα, ὡς κύτος εἰς) και β) «Κι οι πολεμιστές είναι παρατεταγμένοι σε σειρές, σα να 'ταν ένα σώμα» (Αἰχμή, ρυμοὶ γῶν οἶα, ὡς κύτος ἔν). Ο αφηγητής σαφώς οραματίζεται.. Ποιός θα τον σταματούσε άλλωστε από τη συνέχιση των εφόδων του, εφόσον η πειρατεία ήταν γι' αυτόν και τους έμπειρους πολεμιστές του τρόπος ζωής;

Τέλος κάποιου παίκτης θα έλεγαν ότι η φράση «Εΐλυσις τηθύος» θα έπρεπε να ερμηνευτεί σα να αφορούσε ένα κοινό μυστών, οπαδών της Ίσιδας, και ότι η σωστή εκδοχή για το όνομα του πλοίου ήταν «Η λήσις τηθύος» = «Η αίρεση της Ίσιδας», που αποδίδεται και σαν «Όλκή τηθύος» = «Η μύηση της Ίσιδας», κατά συνήχηση με το ουσιαστικό (οί) «όλκοί» = τα χνάρια, τα αυλάκια.

2) «(Η) Λύσις ἄμματος» * = «Η Λύσις της ζώνης» ή «Η λύσις του δεσμού» και περιφραστικά «ἡ λύσις ἄμματος» = «ὅπως το λύσιμο της ζώνης (του δεσμού)», δηλαδή σαν αίσθημα ανακούφισης, χαλάρωσης κι ελευθερίας.

Ποιο όνομα θα ήταν πιο ταιριαστό για το αίσθημα της χαλάρωσης παρά η ίδια η λέξη «Ελευθερία»; Ίσως λοιπόν αυτό ήταν το όνομα του πλοίου και δόθηκε περιφραστικά σαν κοῦζ. «Ελευθερία, Ήλιος, Θάλασσα, Άνεμος.. λέξεις με ηλικία 3.000 ετών. Αυτή είναι η γλώσσα μου», είτε ο Ελύτης, αναφερόμενος στο «φυσικό πλούτο» της Ελλάδας.

3) Σαν άλλη εκδοχή, κάποιου παίκτης αστειευόμενοι με τη μορφή του δίσκου σα συνόλου σφραγίδων, θα σχημάτιζαν με τα σύμβολα 45 και 7 του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς τη φράση «Η λύσις (σ)άματος» = «Το τέλος της σφραγίδας», ή τη φράση «ἡ λύσις (σ)άματος» = «ὅπως η λύση του χαράγματος» και θα έλεγαν ότι τη λύση του αινίγματος σχετικά με το όνομα του πλοίου την προσέφερε η γραμμική και ότι τα δύο σύμβολα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς θα έπρεπε να θεωρηθούν σα να αποδίδουν τους χαρακτήρες της γραμμικής «ΡΑ» (το σύμβολο 45) και «ΤΩ» (το σύμβολο 7), όπως ανέφερα στην ανάλυση της εκδοχής αυτής (σημείωση γ21 στο πλαίσιο 30).

Η εκδοχή της μετονομασίας του πλοίου μετά την άφιξη στην Καρία -είτε πριν την πειρατική επιδρομή, είτε στο μεταίχμιο δύο επιδρομών- με όνομα που θα θύμιζε Σωτηρία, Ελευθερία, ή και τον ίδιο το Δία, δεν πρέπει να αποκλείεται.

* Η «Ἄμμα» ήταν η «τροφός» (το σύμβολο 7), ενώ (το) «ἄμμα» ήταν ο «κόμβος», «ο δεσμός», «η ζώνη». Οι δύο λέξεις συνηχούν και μόνο το άρθρο διαφοροποιεί τα νοήματά τους. Στο δίσκο όμως ερμηνεύοντας τα σύμβολα με συνήχηση, μπορούμε με το σύμβολο 7 αντί για την τροφό (η ἄμμα) να εννοήσουμε τη «ζώνη» και το «δεσμό» (το ἄμμα) και δεδομένου ότι το σύμβολο 7 στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς εμφανίζεται με πλάγια γραμμή, επομένως σε άλλη πτώση και όχι σε ονομαστική, να κλίνουμε τη λέξη που συνηχεί (τό ἄμμα – τοῦ ἄματος).

Σύμβολο της Ίσιδος ήταν ο κόμβος, ο δεσμός, η ζώνη (Ισιακόν ἄμμα). Και ο αστερισμός του Ωρίωνα όμως έχει ζώνη: τους αστέρες δ, ε και ζ σε ευθεία γραμμή, σα δεσμό, δέσιμο, ζώνη. Αν στο κείμενο γίνεται αναφορά και στον Ωρίωνα (ο.α), ίσως ο αφηγητής κάνει διπλό λογοπαίγνιο με το όνομα του πλοίου: με τη λέξη «κοίτη» που είδαμε παραπάνω, αλλά και με τη λέξη «ἄμμα» («τροφός» αλλά και «ζώνη»). Θα σηματοδοτεί δηλαδή τόσο την Ίσιδα, όσο και τον Ωρίωνα.

Επομένως ίσως αναφέρεται στον ουράνιο ισημερινό που περνάει πάνω από τη ζώνη (το ἄμμα) του Ωρίωνα σα να τη λύνει, αλλά και στο δεσμό του Ωρίωνα-Οσιρι με την Ίσιδα, τον οποίο παρομοιάζει με «λύσιμο ζώνης», δηλαδή με συζυγική κοίτη. Όπως ο Αγκίσις έλυσε τη ζώνη, τον ιμάντα της Αφροδίτης, όταν κοιμήθηκε μαζί της.. Έτσι κατά μία εκδοχή «ο βασιλιάς» εκεί ψηλά, στον οποίο αναφέρεται η αφήγηση στα προηγούμενα πλαίσια, θα είναι ο Ωρίων, σα να έλυσε και αυτός τη ζώνη της Ίσιδος. Επομένως και με τη φράση του πλαισίου 28 «Κι οι οφθαλμοί, είναι και φύλακες. Ο βασιλιάς τους αποκαλεί «αγαπημένο φως»», ίσως ο δημιουργός του δίσκου εννοεί επιπρόσθετα και τη συζυγική αγάπη, όταν ο ένας σύζυγος αποκαλεί τον άλλο «φως μου», αλλά και τη συζυγική «κοίτη» (την ερωτική επαφή) του Ωρίωνα και της Ίσιδος, σαν «Κοίτη τηθύος», αφού Τηθύς λεγόταν και η Ίσις.

Η πιθανότητα να ήταν ο Ωρίων «ο βασιλιάς εκεί ψηλά» δεν αποκλείεται, αφού οι έλληνες ταύτιζαν τον Ωρίωνα με το Διόνυσο/Οσιρι, ο δε αφηγητής ταυτίζει και το Διόνυσο, όπως και τον πολιτικό, με το Δία.

Προς ποιά κατεύθυνση έπλεαν στις διαφορετικές εκδοχές των τελευταίων πλαισίων της Β πλευράς;

Σύμφωνα με μία εκδοχή ο αφηγητής παραπέμπει μέσω του Σείριου-Ίσιδος στον αστερισμό του Ωρίωνα, αλλά και στον ουράνιο ισημερινό, ενδεχόμενα σα στολίδι της πρύμνης του πλοίου τους, σαν «άφλαστον» (ακρόπρυμνο). Μιλάει αλληγορικά βέβαια. Αν είναι έτσι, θα εννοεί ότι θα έπλεαν προς νότον με αφετηρία την περιοχή της Τριοπίου, περιοχή που αναφέρει τόσο στην Α πλευρά σαν «αμπελώνα που τους ωφελεί», όσο και στη Β πλευρά, στο πλαίσιο 16, σαν «αφετηρία» (Κ' ὄρη! φίλον Οινάς, τριχῶς κοίτος»). Στην περίπτωση αυτή θα επρόκειτο να κατευθυνθούν νότια: στη Σύμη αρχικά και μετά στην περιοχή όπου ήταν ο ναός του Δία με αφιερώματα τα τομάρια λιονταριών.

Αν λοιπόν επρόκειτο να πλεύσουν νότια, ίσως η φράση του αφηγητή στο πλαίσιο 9: «“Υψι βᾶ τ' ὤς, ὕψι κ' ἄ ρίνός, Κρήτης οιάξ” = “Ψηλά σα βασιλιάς, ψηλά σαν ασπίδα, της Κρήτης κυβερνήτης”, αφορούσε όχι μόνο το Δία, αλλά και τον Κάνωπο, αφού ο -κατά τη μυθολογία κυβερνήτης του στόλου του Μενέλαου, πλοίαρχος- Κάνωπος, είναι αστέρας που παρατηρείται μόνο από πολύ νότια γεωγραφικά πλάτη, όπως από την Κρήτη. Θα παρατηρούσαν λοιπόν τον Κάνωπο για να προσανατολιστούν. Ο Κάνωπος αποκαλείται και «πηδάλιον» (οιάξ, οϊήιον) και «νότιος πολιτικός αστέρας». Μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί και «κυβερνήτης» της Κρήτης. Οι ναυτικοί και οι λαοί του νότου και της ερήμου προσανατολίζονται ακόμα με βάση αυτόν τον αστέρα, που εμφανίζεται όταν δύουν οι άνωθεν του πόλου αστέρες.

Αν λοιπόν ο αφηγητής εκφράστηκε αλληγορικά εννοώντας την προς νότον κατεύθυνση του πλοίου του, απλά θα ήταν να ένοιωθε την παρουσία του πολικού στην πρύμνη του πλοίου του, αφού το φως του άστρου αυτού το απολαμβάνει κανείς σαν “έπιστεγον” μόνο όταν το πλοίο του κατευθύνεται προς νότον (**Έπιστεγον αὖς, υἰῶν τηθούς**).

Επίσης το σύμβολο 45 στο πλαίσιο 30 της Β πλευράς, αν δείχνει χνάρια (ίχνη), τα δείχνει σε ελαφρώς κυματιστή γραμμή, όπως τα χνάρια που σχηματίζονται όταν φωτογραφίζει κανείς τα αστέρια από οποιοδήποτε σημείο της γης, στοχεύοντας προς τη δύση ή προς την ανατολή. Στο άκρο της ουράς της μικρής άρκτου υπάρχει ο πολικός (ο α' της μικρής άρκτου), οπότε η φράση του πλαισίου 30 “ἐπίσυρμα τήθης” (“η ουρά της τροφού”, ή “το χνάρι -αυλάκι- της τροφού”), μπορεί να αναφέρεται τόσο στην ουρά της άρκτου και στον πολικό, όσο και στην περιφορά της (Μεγάλης) Άρκτου, που δείχνει ν' αφήνει “αστρικά ίχνη-αυλάκια” στο νυχτερινό ουρανό.

Αλλά ο δημιουργός του δίσκου είχε φαίνεται την πρόθεση να μας αποπροσανατολίσει για άλλη μια φορά, αφού στα πλαίσια 28, 29 και 30 δείχνει επίσης να λέει: “και μας περιβάλλει, ο φιλικός ουράνιος θόλος. Κόσμημα της πλώρης και προμαχώνας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Το κόσμημα της πλώρης είναι η νεκρική κλίνη των υιών του φωτός” (τ' εἴλει, σφαῖρα φύλον· ἐπίστημα, στηθαῖον, ὡς κάραβος. Ἐπίστημα, κράββατος υἰῶν φωτός).

Αν μιλάει αλληγορικά, θεωρώντας κόσμημα της πλώρης του πλοίου τον ουράνιο θόλο και τη Μεγάλη Άρκτο, τότε το πλοίο του θα έλεγε κανείς ότι μπορεί να κατευθυνόταν Β.Α προς την Καρία ορμώμενο από την Κρήτη, αφού τότε θεωρείται ο θόλος και η Άρκτος «σκέπαστρο» των θαλασσινών. Άλλωστε και όλος ο δίσκος αφ' εαυτού μοιάζει να απεικονίζει τα ίχνη των άστρων στον ουρανό, όπως αυτά σχηματίζονται όταν φωτογραφίζει κάποιος τα αστέρια από σημείο πολύ κοντά στο βόρειο πόλο και την Άρκτο, αφού μόνο τότε τα “ίχνη της πορείας” των αστερών σχηματίζονται σαν κύκλοι με επίκεντρο το κεφάλι του παρατηρητή (ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟ, ΑΣΤΡΙΚΑ ΙΧΝΗ <https://astro.planitario.gr/astrika-ichni-pos-paragontai-oi-entyposiakes-fotografies-kai-ti-akrivos-apeikonizoun/>).

Επίσης ο δημιουργός ίσως αναφέρει και το ΝΔ άνεμο Λίβα, το σημερινό Γαρμπή, σαν προστάτη άνεμο των ναυτικών. “Αυτός θεωρείται ούριος άνεμος” (γλυπτό του Γαρμπή εικονίζεται στους “αέρηδες” στην Πλάκα, να κρατάει ένα ακρόπρυμνο). Στο δίσκο υπάρχει και ένδειξη για “ούριο άνεμο”, στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς, μέσω του συμβόλου 6, της κόρης, που αποδίδεται και σαν “κούρη” = “κ' οὔροι” = “και ούριοι άνεμοι”. Έτσι σχηματίζεται -εναλλακτικά- και η φράση: “Τ' ἦλοι, κ' οὔροι, φύλον” = “και μας ευνοούν και τ' άστρα κι οι ούριοι άνεμοι”. Ο ΝΔ άνεμος βοηθά την πλεύση με κατεύθυνση ΒΑ. Δεν μπορούμε βέβαια να είμαστε σίγουροι ότι εννοούσε το λίβα σαν “ούριο άνεμο” για τη δική του πορεία, αφού και ο Ζέφυρος (ο δυτικός άνεμος) θεωρείται ούριος.

Συνοπτικά θα λέγαμε ότι ο αφηγητής μάλλον αναφέρεται τόσο στους αστερισμούς που έβλεπε σαν οδηγούς κατά τον απόπλου του από την Κρήτη για την Καρία, όσο και σε εκείνους που είχε στην πρύμνη του στη διάρκεια του ταξιδιού του προς νότον, κατά τις εφόδους του από την Τριόπιο προς τη Σύμη, και από την Τριόπιο πάλι, προς το ναό όπου υπήρχαν τα δέρματα σαν αφιερώματα.

Η μόνη εκδοχή που αποκλείεται είναι να ήταν το πλοίο «εν πλω» (καθ' οδόν) από την Κρήτη προς την Καρία, όσο ο αφηγητής κατέγραφε τις σκέψεις του, αφού στα πλαίσια 26 και 31 της Α πλευράς στο «τραγούδι της θάλασσας» κάνει λόγο είτε για «άμεση» επίθεση με το σκοτάδι της νύχτας να τους καλύπτει, είτε για επίθεση «αύριο», είτε έχει κατά νου να πραγματοποιήσει επιθέσεις σε δύο διαφορετικά σημεία επί δύο συνεχόμενες νύχτες, με την πρώτη επίθεση να γίνεται «άμεσα». Με τις φράσεις αυτές θα εννοεί βέβαια ότι είχαν ήδη αφιχθεί -κατά το αφήγημά του- στα παράλια της Καρίας και προετοιμάζαν τις επόμενες κινήσεις τους. Άλλωστε είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς πολεμιστές να είναι σε θέση να επιτεθούν νύχτα, έχοντας φτάσει στα παράλια της Καρίας την ίδια μέρα μετά από ταξίδι διάρκειας δύο-τριών ημερών με ευνοϊκό άνεμο (αυτό προκύπτει από τη φράση «και ούριοι άνεμοι» ο.α), δεδομένης της απόστασης που είχαν να καλύψουν μέχρι την πρώην Τριόπιο νήσο, που κυμαίνεται από 100 – 200 ν.μ ανάλογα με το σημείο αναχώρησής τους από την Κρήτη, δεδομένου και ότι τα πλοία στην αρχαιότητα -ανάλογα από το αν ήταν εμπορικά ή πολεμικά και από τον αριθμό των κωπηλατών (ερετών) που διέθεταν-, έπλεαν με ταχύτητα 5-9 κόμβων την ώρα αντίστοιχα, η ταχύτητα δε αυτή δε θα μπορούσε να διατηρηθεί σταθερή σε όλη τη διάρκεια του ταξιδιού, λόγω της κόπωσης των κωπηλατών (<https://www.windy.com/?36.642,27.401,7,m:eGiagUP>, <https://www.ancientgreektechnology.gr/el/ta-nea/item/111-ancient-greek-and-byzantine-shipbuilding>).

Γενικά όλα είναι διφορούμενα στην αφήγηση. Μπορεί ο αφηγητής να ήθελε να δοκιμάσει την ικανότητα προσανατολισμού των πακτών με βάση τα άστρα, κάτι λογικό για ένα πολυμορφικό παιχνίδι, όπως ο δίσκος (ένας παίκτης θα έλεγε ότι το πλοίο βρίσκεται ή κατευθύνεται προς το βόρειο πόλο και άλλος θα έλεγε ότι βρίσκεται οπουδήποτε αλλού εκτός από το βόρειο πόλο!). Το “φως” του δίσκου είναι “έπιστεγον” (κάλυμμα, προστασία) και όχι φανερό, “επί στεγών”, όπως οι σημαίες. Ο αφηγητής το υπονοεί και αυτό στα πλαίσια 28, 29, 30 της Β πλευράς: “Ψηλά κυματίζει είδωλο, αγαπητό στολίδι της πλώρης μας, στηθαίο. Σαν τη μεγάλη άρκτο φροντίζει, κρύβοντας τ' αμπάρι μας, ο δικός μας, του φωτός (ο προστάτης του φωτός)”: “Υψι κομεί γλήνη, φύλον ἐπίστημα στηθαῖον. Ὡς κάραβος ἐπει, στέγων κύτος, ἄμμος φωτός/ρύμα φωτός”.

Ποιός ξέρει λοιπόν τί “φορτίο φωτός” κουβαλάει στ' αμπάρι του ο ίδιος ο δίσκος και ποιός είναι ο “προστάτης”,

που σα σκίαστρο-ομπρέλλα (“άνθηλιον” ή “άνθύλλιον”) καλύπτει το πολύτιμο αυτό φορτίο στο κύτος του, κρατώντας το κλειδί της γνώσης .. Μας απαντάει ο δίσκος, σα να προβλέπει τις απορίες μας: “Κι οι οφθαλμοί, οι νέοι μας, είν' η μόνη φωτεινή παράταξη που καλύπτει τ' αμπάρι μας, σαν τη μεγάλη άρκτο. Πηγή φωτός”: “Τ' ἴλλοι, κοῦροι, μόν' εἰκός στήλη-φῶς, ὡς κάραβος ἐπιστέφον κύτος”.

Γιατί ο αφηγητής αποκαλεί τους νέους «νιούς» αλλά και “οφθαλμούς”, όπως αποκαλεί και τους θεούς:

Στα πλαίσια 9 και 10 της Β πλευράς είδαμε ότι ο αφηγητής κάνει λόγο για «πτέρυγα υιών φωτός», τους οποίους αποκαλεί «φίλους του»: «Ψηλά σα βασιλιάς -Σα στήριγμα – και (σαν) ασπίδα ψηλά, υπάρχει πτέρυγα· οι υιοί των υιών του φωτός/της θάλασσας. Στήριγμα όπου κι αν πάω, φίλοι μου! (Στήριγμα! πολύ φίλοι μου!)».

Πέρα από τη χρήση της λέξης «γιος» με τη σημασία του «(είναι) δικός μας» (ντόπιος, ομοεθνής, συντοπίτης), οι αναφορές του στους «γιούς» πρέπει -πιστεῦ- να συνδυαστούν και με τις θρησκευτικές του απόψεις, αφού η Κρήτη είχε δεχτεί την επήρεια αιγυπτιακών δογμάτων. Αν είναι έτσι λοιπόν και ο αφηγητής ανήκε σε κάποιο «κοινό» ομόθησκων μυστών, είναι απόλυτα λογικό να κάνει λόγο και για οφθαλμούς.

Ἴλλος = οφθαλμός. Οφθαλμός ή υἰός λεγόταν και ο μύστης που είχε την ικανότητα να βλέπει το μέλλον, σαν τον παντεπόπτη Ἴλιο, που προσφωνείται στον ορφικό ύμνο υπ' αρ. 8 “κόσμου το περιδρομον ὄμμα”: “το κυκλικά περιφερόμενο μάτι του κόσμου” και “δείκτης δικαιοσύνης”. **Όλες οι αδελφότητες επιφυλάσσουν παρόμοιους χαρακτηρισμούς στα μέλη τους, όπως πχ οι akhi** (για τους οποίους κάνω λόγο στα κεφάλαια «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης» και «ΕΠΙΛΟΓΟΣ»), που αποκαλούνταν μεταξύ τους «αδελφοί».

Δε θα ήταν περίεργο αν είχε δημιουργήσει κι ο ίδιος ο αφηγητής -σε συνεργασία με τους νέους του- ένα αρχείο σαν δική τους “κυβέρνηση”, σαν τη δική τους «μεγάλη άρκτο, αγαπημένο φως των «κατασκόπων», οπαδών ιδίων θρησκευτικών δογμάτων. Για το λόγο αυτό αποκαλεί τους στρατιώτες του «νιούς» και «οφθαλμούς». Ένα αρχείο με πληροφορίες και προγνώσεις σαν παιχνίδι, ένα “ουράνιο ρολόϊ”, όπως αποκαλούσαν τα άστρα, τα οποία τιμά ο αφηγητής. Και οι νέοι (οι στρατιώτες του αφηγητή), οι «τοξότες του φωτός», ίσως υποδηλώνουν αλληγορικά τους μύστες μιας αίρεσης, όπως ήταν οι ορφικοί. Αυτό δηλώνεται και με τη φράση του πλαισίου 22 της Α πλευράς (από το κέντρο): «προτιμῶ την αἴρεση αὐτή, ἐπειδὴ προστατεύει τις ἐπιθυμίες των πολιτῶν» (Φίλον δὴ αἴρεσις, κ' ὄ,τι λῆ δημος, τ' εἴλει”).

Μένει να αποδειχτεί αν οι μύστες ήταν αρχαίοι ή σύγχρονοι. Αυτό μπορεί να εικασθεί μέσω των αναφορών του αφηγητή στο σημερινό πολιτικό, όπως εξηγώ στο κεφάλαιο «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης» και στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου».

Ενδείξεις για το ενδεχόμενο να αποτελεί ο δίσκος δημιούργημα μυστών είναι, ότι ο αφηγητής:

α) δείχνει να ονομάζει “υἰό” (γιό) και «παδί» κάθε οπαδό του Απόλλωνα, σα να επρόκειτο για αίρεση. Στο πλαίσιο πλαίσιο 8 διαβάζουμε: “Σκέπ' ἄρνων-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὡς γῶν ἰήϊος” = “Άλλος είναι η κεφαλή κι η σκέπη των αμνών· φως ὡπως ο Απόλλωνας” και “Σκέπ' ἄρνων-φῶς, σκύτ' ἄλλη, ὅς γονή ἔος” = “Κι ὅποιος είναι παιδί του, είναι ἄλλη κεφαλή-σκέπη αμνών και φως”. Στα πλαίσια 9 και 10 διαβάζουμε: “οι υιοί των υιών του φωτός/της θάλασσας, που ‘ναι σα στήριγμα όπου κι αν πάω, φίλοι μου!»: “υἰοί ὧν φωτός/τηθύος, ἔρμα τ' ἄ ποί γῆ, φίλον!” ή «οι υιοί των υιών του φωτός/της θάλασσας, (και) σα στήριγμα.. πολύ φίλοι μου»: «υἰοί ὧν φωτός/τηθύος ἔρμα τ' ἄ... μυρία φίλον».

Ο συνδυασμός των πλαισίων 8, 9 και 10 δείχνει ότι ο αφηγητής δεν αναφέρεται απλά σε άτομα-φίλους του με κοινή καταγωγή από την Κρήτη, αλλά σε άτομα που τα συνέδεαν κοινοί δεσμοί θρησκευτικής πίστης και ότι οι δεσμοί αυτοί λειτουργούσαν και σα δεσμοί φιλίας, όπως λέμε «αδελφός» ή «είναι δικός μας».

β) δείχνει ν' αναφέρεται στους οπαδούς του σαν “τοξότες του φωτός” (πλαίσιο 24: “Φῶς, ῥύματα φωτός!” = “Φως, είν' οι τοξότες του φωτός!”).

γ) δείχνει έντονα επηρεασμένος από τον αιγυπτιακό μυστικισμό. Μάλιστα στο πλαίσιο 10 αναφέρεται στον ήλιο με το αιγυπτιακό του όνομα “Ρα”: “Φωτός κυψέλη· μοῖ Ρά, φίλον” = “(εἶν') η κυψέλη του φωτός· αγαπάω το Ρα”.

Σε τελική ανάλυση παντού στο δίσκο υπάρχουν σύμβολα θεών που σχετίζονται με το φως, σαν προστάτες “υιών φωτός” (πεφωτισμένων). Είναι βέβαιο ότι οι ρίζες του γνωστικισμού ανάγονται και στην αιγυπτιακή μεταφυσική, η οποία, όπως αποδεικνύεται και από σύγχρονες αρχαιολογικές έρευνες, είχε διεισδύσει και στο πάνθεο των μινωϊτών. **Και η επιγραφή της Στήλης της Λήμνου σε θεούς των αιγυπτίων αναφέρεται (στο Hu θεό του λόγου και στον Aker θεό του ουρανού) και στους «συνοδούς» τους (στους πιστούς, σαν ακολούθους των θεών και ποιμένες ψυχών).**

Σχετικές έρευνες:

α) Λ. Πλάτων, Η υιοθέτηση στη Κρήτη της δεύτερης χιλιετίας προ Χριστού θρησκευτικών ιδεών από τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου (<http://users.uoi.gr/gramisar/prosoripiko/vlaxopoulos/platon.pdf>)

β) Α. Νικολάρου (https://www.academia.edu/41748930/Egyptian_Influence_on_Minoan_Religion_MA_Thesis).

Η ΥΠΑΡΞΗ ΟΡΦΙΚΩΝ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΟ ΔΙΣΚΟ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

Όλοι έχουμε λίγο πολύ ακούσει για τις αντιλήψεις των αιγυπτίων, περσών, βουδιστών, ινδουιστών και φυσικά για τους τους ορφικούς. Οι ορφικοί πήραν στοιχεία της λατρείας τους από τη λατρεία του Διόνυσου Ζαργέα. Ο Ορφείας κατά μία παράδοση ήταν γιός του Απόλλωνα (τα αποφθέγματά του τα αναφέρω σε διάφορα κεφάλαια του παρόντος).

Αν ο δίσκος ήταν παιχνίδι και κουίζ γνώσεων, είναι πολύ πιθανό να περιέχονται σ' αυτόν:

α) ενδείξεις (μέσω συμβόλων) για γιορτές της αρχαιότητας, αφιερωμένες σε θεούς (κάποιες ενδείξεις για θεούς και στοιχεία της λατρείας τους βρίσκονται στο δίσκο, και σαν κείμενο με ενιαίο νόημα, στο τραγούδι των άστρων και του φωτός.

β) φράσεις -κλειδιά, αλλά και σύμβολα που υπονοούν θεούς, με σκοπό να σκεφτούν οι παίκτες σε ποιό θεό ή θεά μπορεί να αναφέρεται ο αφηγητής, για παράδειγμα τα σύμβολα 19 και 22 που ερμηνεύονται και σαν “κλαδών”, ή “διχότομον” αφού εικονίζουν κλάδους και διχοτόμηση. “Κλαδοῦχος” λεγόταν η ορφική δεκάδα, ενώ το “διχότομον” ήταν σύμβολο της σελήνης.

Πιθανολογώ ότι ένας τρόπος να παιχτεί ο δίσκος θα ήταν να μαντέψουν οι παίκτες ποιά επωνυμία υποδήλωνε το κάθε σύμβολο και σε ποιόν θεό αποδιδόταν η επωνυμία αυτή.

Ενδεικτικά προσωνύμια θεών:

β1) προσωνύμια του Δία <https://www.theogonia.gr/theoi/theoid/Zeus.pdf>

β2) προσωνύμια του Διόνυσου https://oidromoitoukrazioukaitoudionisou.blogspot.com/2015/04/blog-post_22.html

γ) συγκαλυμμένοι λόγοι σα «ρύματα φωτός», όπως στις τοιχογραφίες των πυραμίδων των φαραώ και στη βίβλο των νεκρών. Συγκαλυμμένες ήταν και οι προφητείες της πυθίας. Ένδειξη γι' αυτό, οι εκτενείς αναφορές στο “φως”, στη Β πλευρά του δίσκου. Για κάτι τέτοιο όμως, θα χρειαστεί περαιτέρω ανάλυση των νοημάτων του, αφού δεν έχουν εξαντληθεί όλα. Υπάρχουν ενδείξεις για το ότι ο δίσκος μπορεί να είναι έργο σύγχρονων γνωστικών, όπως ήταν οι αιγύπτιοι ιερείς. Γιατί δεν είναι μόνον ο τρόπος που ερμηνεύει κανείς τα σύμβολα (και καταλήγει σε συμπτώσεις που ενισχύουν τις υπόνοιες), αλλά και τα ίδια τα σύμβολα που χτυπούν καμπανάκι με τις αναφορές τους στις πάμπολλες προσωνυμίες του Διόνυσου, κυρίαρχης θεότητας της λύσης της ψυχής από το σώμα.

Θα έλεγε κανείς μάλιστα, ότι το άνθος στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς, θα έπρεπε να χρησιμεύσει σαν οδοδείκτης για το ορφικό περιεχόμενο όλου του δίσκου, το οποίο θα μπορούσε να ερμηνευτεί σα να αφορά το Διόνυσο (που λεγόταν «Άνθος» σαν προστάτης των φυτών) και τις δυνάμεις που παρέχει στους μύστες με την ιδιότητά του σα «Λύσιου». Αναφέρω κάποια στοιχεία της λατρείας του Διόνυσου στη συνέχεια του κεφαλαίου αυτού, όπως και στο κεφάλαιο «το μυστικιστικό νόημα του δίσκου».

Α. ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΠΕΜΠΟΥΝ ΣΤΟ ΔΙΟΝΥΣΟ, ΣΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΊΣΙΑΔΑ

Το σύμβολο 43 (το τρίγωνο), το σύμβολο 13 (η κορύνη), το σύμβολο 24 (η λάρνακα), το σύμβολο 14 (οι πίθοι), το σύμβολο 38 (το άνθος), τα σύμβολα των φυτών (σύμβολα 35, 36, 39), το σύμβολο 6 (η κόρη, ή κούρη), το σύμβολο 34 (ο κάνθαρος), το σύμβολο 29 ο χοίρος (η ο κύων), το σύμβολο 2 (ο άντρας με το όρθιο μαλλί - σα θύσανο περικεφαλαίας, που εμφανίζεται σαν προστάτης-ακροφύλακας-επόπτης), ενδέχεται να συμβολίζουν το Διόνυσο-Φάνη, αφού:

α) Ο Διόνυσος λεγόταν “τρίγονος”. Το σύμβολο 43 εμφανίζεται μόνο μία φορά και με πλάγια γραμμή, οπότε, αν ερμηνευτεί σαν “τρίγονος-ον”, θα είναι στη δοτική (“τριγόνω”), δηλαδή μτφ “στο Διόνυσο”. “Τρίγονος” ονομαζόταν μάλλον επειδή ένωσε το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον σε ένα όλον, για όσους οπαδούς του πετύχαιναν τη λύση της ψυχής από το σώμα τους. Κατ' άλλη εκδοχή ονομαζόταν “τρίγονος” επειδή τη μητρότητά του διεκδικούσαν η Σεμέλη και η Περσεφόνη, ενώ σα μητέρα του λογάριζαν και το Δία, που τον έκρυψε στο μηρό του μέχρι να συμπληρωθούν οι εννέα μήνες της κύησης και να γεννηθεί, αφού η μητέρα του, η Σεμέλη, πέθανε όντας έγκυος στον 6ο μήνα. Άλλως, επειδή ο Δίας τον ξαναγέννησε, αφού έφαγε την καρδιά του νεκρού παιδιού του (του Διόνυσου).

β) Σύμβολο του Διόνυσου ήταν η "κορύνη", το ρόπαλο, αλλά και η κάλυξ άνθους και το μπουμπούκι. Μάλιστα η φράση "εξ Άδου την κορύνην ανάγει", σημαίνει "φέρειν φως από το σκότος" (φέρειν γνώση από το σκοτεινό σύμπαν). (Βέβαια η κορύνη μπορεί σε κάποια πλαίσια να συμβολίζει τον Ηρακλή. Τον Ηρακλή συμβολίζει λογικά και το κλαδάκι με τα πέντε φύλλα (συμβ. 35), που ανήκει στα μόνονικα φυτά, αφού ο Ηρακλής λεγόταν και "Μόνονικος").

Φαλλοφορία, ή φαλληφορία, λεγόταν η γιορτή προς τιμήν του Διόνυσου, κατά την οποία περιέφεραν φαλλούς από ξύλο συκιάς. Η κορύνη που θυμίζει φαλλό, μπορεί να συμβολίζει το Διόνυσο σα θεό της γονιμότητας.

Στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς του δίσκου (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διαβάζουμε τη φράση και σαν: Άκροφύλαξ/έπίσημος/φαλληφόρος/ός/γωνιήϊου = "Άκροφύλαξ επίσημος, φαλληφόρος ως γων'(ή) Ίήϊου" = "Επίσημος ακροφύλακας, φαλληφόρος, σα γιός του Απόλλωνα".

Ο αφηγητής ταυτίζει -από το πρώτο ήδη πλαίσιο του δίσκου- το Διόνυσο με τον Απόλλωνα, σαν κομιστές φωτός και προφητικής δύναμης (όπως θα δούμε πιο κάτω).

γ) Το σύμβολο 24 (λάρνακα, ή γενικά μεταφερόμενη θήκη) μπορεί να εκπροσωπεί την Ηριγόνη, σύζυγο του Διόνυσου (η περιφερόμενη, η άλλητις = η Ηριγόνη), όπως άλλωστε η κορύνη εκπροσωπεί τον ίδιο το Διόνυσο.

Το σύμβολο αυτό ίσως υπονοεί -μέσω του θόλου του- και τον ουράνιο θόλο, τη σκέπη. Μέσω του κεντρικού του τμήματος ίσως υπονοεί τη γη με τον ισημερινό και τις ωριαίες ατράκτους της (σαν κάθετες διαχωριστικές προεκτάσεις των τριών στύλων), ενώ, μέσω των τριών ποδιών του, τις τρεις βάσεις (θεμέλια) της γήινης ύπαρξης: πνεύμα, ύλη, χρόνος, θεμέλια τα οποία καταλύει ο Διόνυσος (η μέθη). Μπορεί όμως τα θεμέλια του σχήματος αυτού να συμβολίζουν και το παρελθόν παρόν και μέλλον, τα οποία ενώνονται σε ένα όλον, όπως θα λέγαμε σε ένα "κεντρικό κορμό", όσο η ψυχή τείνει προς τον ουράνιο θόλο-κόρυμβο. Ο ορφικός ύμνος στον Απόλλωνα, μεταξύ άλλων, λέει και το εξής: "Εσύ το ξεκίνημα και το τελείωμα, και αυτό που θα γίνει στο μέλλον" (προφανώς ο θεός Απόλλων, σαν προστάτης της μαντικής, ταυτιζόταν με τον ενιαίο χωρόχρονο).

Το σύμβολο αυτό είναι -και- αλληγορία για το νου. Μάλιστα στα πλαίσια 2 και 3 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διαβάζουμε τις φράσεις και σαν: "Κυψέλη κώλον άλίζει, κύον ρήμα φωτός" = **Ο νους συνέχει το σώμα, που κυοφορεί λόγο φωτός**" ή "Κυψέλη κώλον εΐλει, ως ρύμα φωτός" = **"Ο νους προστατεύει το σώμα, σαν οχυρό του φωτός"**. Εννοεί ότι ο νους σαν οχυρό, σαν προπύργιο της γνώσης, του φωτός, (οφείλει να) προστατεύει το σώμα.

δ) Το σύμβολο 14, αν είναι "πίθοι κρασιού", ήταν σύμβολο του Διόνυσου.

ε) Το σύμβολο 38, **το άνθος**, καθώς και τα σύμβολα 35, 36 και 39, στο πλαίσιο της ορφικής ερμηνείας του δίσκου, ίσως δηλώνουν τα "Ανθεστήρια", την τριήμερη γιορτή στην Αθήνα προς τιμήν του Διόνυσου. Ο θεός λατρευόταν και σαν προστάτης της βλάστησης. Ονομαζόταν μάλιστα και "δενδρίτης" και "φυτάλμιος".

Άλλη εκδοχή είναι το άνθος (συμβ. 38) να δηλώνει τα "Ανθεσφόρια", γιορτή την άνοιξη, προς τιμήν της Περσεφόνης, ή το "ανθέμιον" (το άνθος του άνθεμου, της ανθεμίδος), που κατά τον Πλίνιο ταυτίστηκε με τον εκλεκτό χρυσό και το ήλεκτρο, την πέτρα του Απόλλωνα. Ίσως πάλι, αφού ο δίσκος βρέθηκε στην Κρήτη, το άνθος να δηλώνει την Αριάδνη, που λεγόταν και "νυμφαία" και "μινωΐς νύμφη", ή την Ίσιδα (που σύμβολό της ήταν ο λωτός), τη νυμφαία του Νείλου.

στ) Η "κόρη" λεγόταν και "κούρη", λέξη που συνηχεί με τη φράση "κ' οὔροι" = "και φύλακες/επόπτες". Ο Διόνυσος μεγάλωσε σαν "κόρη", αφού υιοθετήθηκε από το ζεύγος Ινούς-Αθάμαντα.

ζ) Ο κάνθαρος (σκαραβαίος) και οι δύο χοίροι (ή κύνες), σύμβολα του πλαισίου 4 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): τα σύμβολα αυτά, αν ερμηνευτούν μεμονωμένα, δείχνουν αιγυπτιακές επιρροές: "Κάνθαρος" και "Ίσις". Κάνθαρος ήταν και ο σκαραβαίος των αιγυπτίων, αλλά "κάνθαρος" λεγόταν και το "ποτήρι για κρασί" με τις μεγάλες λαβές, με το οποίο εικονιζόταν ο Διόνυσος, ο θεός της "μέθης" (μέθεξης). "Μετείχε" λοιπόν η λατρεία του Διόνυσου στη λατρεία του Όσιρι. Ήταν η λατρεία του Όσιρι.

η) Το σύμβολο 29 εις διπλούν, οι δύο χοίροι (ή κύνες), αν ερμηνευτεί σαν κύνες, θα είναι αλληγορία για το Σείριο, αστερισμό που ταυτιζόταν με την Ίσιδα, αλλά και με τον Ωρίωνα. Η Ίσις για τους πυθαγόρειους συμβόλιζε τον αριθμό δύο και κατ' επέκτασιν την ύλη. Ίσως γι' αυτό ο πλάστης του δίσκου απέδωσε το όνομά της με "δύο" χοίρους. Οι χοίροι θυσιάζοντουσαν στην Αφροδίτη σε ειδική γιορτή, και οι αρχαίοι ταύτιζαν την Αφροδίτη με την Ίσιδα. "Μετείχε" λοιπόν η Αφροδίτη στη λατρεία της Ίσιδος. Πιθανώς η "νυμφαία του Νείλου" (ο λωτός) εικόνιζε τις δύο αυτές θεές: την Ίσιδα και την Αριάδνη (μινωΐς νύμφη). Δε γνωρίζω γιατί οι αρχαίοι επέλεξαν χοίρους σαν προσφορά στη θεά του έρωτα, θεωρώ όμως ότι επειδή η "ύλη" είναι ακάθαρτη, οι χοίροι ήταν η ύλη που εκπροσωπούσε καλύτερα τη θεότητα του έρωτα: ο έρωτας για την ύλη. Κι η θεά Ίσιδα λογικά θα λατρευόταν και σα δημιουργός της ύλης, σα δύναμη βαρύτητας, αφού η φράση "Ολκή Ίσιδος" ερμηνεύεται και σαν «η μύηση της Ίσιδος» αλλά και σαν «η βαρυτική έλξη της Ίσιδος». Η ύλη και η βαρύτητα σχετίζονται άλλωστε, αφού χωρίς βαρύτητα η δημιουργία ύλης (**συμπυκνώματος**), που ίσως υποδηλώνεται

από το σύμβολο 12, θα ήταν αδύνατη. Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, τα σύμβολα 45 και 7 ερμηνεύονται σαν:

α) **Νάμα τηθύος = Η πηγή της τροφού (η πηγή της Ίσιδος). Η πηγή της ύλης, η τετρακτύς, η “παγά αενάου φύσεως”, τα τέσσερα στοιχεία (φωτιά, αέρας, γη, νερό)**

β) **ἄμμος τηθύος: τα μεταλλικά στοιχεία με τα οποία απεικονίζονται οι μορφές της φύσης (ερμητισμός).**

Γενικά πιστεύω ότι ο δίσκος περιέχει αναφορές στη θεά Ίσιδα, πέρα από το σύμβολο 29 εις διπλούν (οι δύο χοίροι), και με το σύμβολο 24 (αν εικόνιζε νεκροφόρο λάρνακα, αφού σε λάρνακα, θήκη, ξεβράστηκε και το σώμα του νεκρού συζύγου της Όσιρι στη Φοινίκη κι η θεά παριστάνεται να θρηνεί δίπλα σε σαρκοφάγους), και με το σύμβολο 21 (αν εικονίζει χτένι για ξέση ερίου, θα παραπέμπει και στην Ίσιδα, που δίδαξε στις γυναίκες την υφαντική), και με το σύμβολο 8, που αν ερμηνευτεί σαν “κατάδεσμος”, μπορεί και αυτό να είναι αλληγορία για τη θεά, αφού η Ίσις ήταν θεά της μαγείας. Άλλωστε το σύμβολο 8 λεγόταν και “χειρία” και μία από τις επωνυμίες της Ίσιδος ήταν “κυρία”, λέξη ομόηχη του ιμάντα περιτύλιξης. Η λέξη “χειρία” συνηχεί με τη φράση “κῆρ οἶα” = “σαν καρδιά” και το σύμβολο 6, η κόρη, δείχνει την κοπέλα με το χέρι στην καρδιά. Μυστικιστικά λοιπόν και η κόρη ίσως συμβολίζει την Ίσιδα, αφού “κόρη” ονόμαζαν και το πρωτόπλοο πλοίο, όπως και το ομοιώμά του που καθείλκυαν στη θάλασσα στα “πλοιαφέσια” προς τιμήν της θεάς Ίσιδος. Άλλωστε σαν κυβερνήτης με πηδάλιο θεωρούνταν και η Ίσις, που εικονιζόταν να κρατάει πηδάλιο ή την πλώρη πλοίου (ή μια υδρία, ή ένα στάχυ), επομένως και το σύμβολο 25 (το πλοίο) μπορεί να υποδηλώνει την Ίσιδα. Παρεμπιπτόντως πολλοί λόγιοι κι επιφανείς εικονίστηκαν κατά καιρούς σε πίνακες με το χέρι στην καρδιά κάτω από το παλτό ή το σακάκι τους, όπως πχ ο Δ. Σολωμός. Ίσως είναι ένδειξη ότι ασπάζτηκαν τα μυστήρια της Ίσιδος. Τους υπόλοιπους συμβολισμούς τους αναφέρω στο κεφάλαιο “το μυστικιστικό νόημα του δίσκου”.

Σημείωση

Στη θεά Ίσιδα παραπέμπει ο δίσκος ενδεχόμενα και με άλλα σύμβολα, πέραν των ο.α (29, 24, 21, 8, 6, 25), τα εξής:

Το 5, το μικρό αγόρι, τον “κόρο”, που ερμηνεύεται μυστικιστικά σαν “κ' Ώρος” = και ο Ώρος, ο θεός του φωτός των αιγυπτίων, αν εκληφθεί ότι συμβολίζει τον Ώρο “Hor-sa-Isset”, το γιό της Ίσιδος. Ο αφηγητής στη Β πλευρά του δίσκου κάνει αναφορά και στους οφθαλμούς του Ώρου. Το μικρό αγόρι λεγόταν και “κοῦρος”, που συνηχεί με το “κ' οὔρος” = “και φύλακας, επόπτης” (των μυστηρίων της Ίσιδος).

Το 7 (το στήθος), αφού η Ίσις εικονιζόταν σε αγάλματα σαν “τροφός” του γιού της Ώρου, τον οποίο κρατούσε στην αγκαλιά της, ενώ αυτός είχε το δάχτυλό του στο στόμα, σε ένδειξη σιωπής σχετικά με τα μυστήρια που εκπροσωπούσε. Το σύμβολο αυτό θυμίζει έναν από τους διάφορους τύπους υδριών που κρατούσε η Ίσις σε αγάλματα που την απεικονίζουν. Ο τύπος αυτός υδρίας λεγόταν “situla”: υδρία, σε μορφή στήθους μητέρας-τροφού. Ενδέχεται επίσης το συμβ. 7 να συμβολίζει και την ψυχή των ιεροφώρων που περιείχε τη γνώση της αλήθειας των μυστηρίων, την ψυχή των ιεροφώρων που κατείχε τον ιερό λόγο, όπως αφηγείται ο Πλούταρχος στο «Περί Ίσιδος και Οσίριδος».

Το 43 (αν θεωρηθεί ότι αυτό είναι αλληγορία για το δέλτα του Νείλου, του οποίου η Ίσις ήταν προστάτις).

Το 45 (αν αυτό θεωρηθεί ποταμός, ίσως και ο Νείλος, ή, αν θεωρηθεί λουρίδες υφάσματος σαν εκείνες με τις οποίες τύλιζε τον Όσιρι ο Άνουβις)

Οι προτάσεις που παραπέμπουν αλληγορικά στην Ίσιδα είναι:

Η πρόταση του πλαισίου 5 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), της οποίας τα σύμβολα (35, 19, 23) διαβάζουμε: “Φιλῶ κλών ἄ ξερά” (Φύλλον με πλάγια γραμμή/κλώναξ/αἶρα) = “Μου αρέσει να “σπάω” (να κατακερματίζω ή να κάμπτω, να λυγίζω) τις στεριές”.

Τη θάλασσα εννοεί ο αφηγητής, την τηθύν- Ίσιδα. Αυτήν που σχηματίζει ποταμούς σπάζοντας τις στεριές, όπως και όρμους, κολπίσκους και λιμένες, κάμπτοντάς τες.

Τη θάλασσα εννοεί και στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), αν το διαβάσουμε σαν παζλ, και μάλιστα παραλληλίζει τη θάλασσα με γυναίκα φίληρη. Η φράση του πλαισίου αυτού διαβάζεται και σαν: Κούρη/γωνία/ήμισυ/διαίρει = “Κούρη γῶν οἶα, ἢ μισεῖ, διαίρει”. Σε ελεύθερη απόδοση θα λέγαμε: “Και προκαλεί διαίρεση και διχασμό, όπως μια κοπέλα που μισεί”. Ποια είναι; Είναι η θάλασσα-τροφός: η τηθύς και τήθη.

Ίσις, τροφός. Ίσις, θάλασσα. Ίσις, δυάς: “ὀνομάσθαι δὲ αὐτὴν (την δυάδα) και Ίσις, ὅτι οὐδὲ τὴν εἰς ἄνισα μονωτάτη διαίρεισιν ἐγχωρεῖ”.

Ίσις, δυάς και ύλη: “ἔτι τὴν ὕλην τῇ δυάδι προσαρμόττουσιν οἱ Πυθαγορικοί. Δυάς..ὡς ὕλη, θεῶ” (το δύο είναι όπως η

ύλη ως προς το Θεό).

Διαβάζουμε στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “Τίλλ’(ει) ή ύλη· ύψι βᾶ, τ’ ὡς μοῖρα, φῶς” = “Η ύλη φθείρεται, ενώ ψηλά βασιλιάς και μοῖρα μας, είναι το φως”.

Τσις, δυάς, τόλμη και ορμή: “Διὸ την δυάδαν καὶ τόλμαν ἐκάλουν καὶ ὀρμήν”..

Ο αφηγητής στα πλαίσια 28 και 29 της Α πλευράς (στο τραγούδι της θάλασσας) σκέφτεται: “Κέρ’(α) ἀσπίς ὄσις, τήθη, ῥύμα ὡς” = “Το κέρασ θα το προστατεύσει η ἐφοδός (η ορμή) του (αν ξεχυθεί) στην τροφὸ σαν ποταμός (σαν ποταμὸς φωτός)”. Εδώ σαν «κέρασ» ο αφηγητής εννοεῖ τους δικούς του στρατιώτες..

Οι φράσεις αυτές μπορούν να θεωρηθῶν σαν σκέψεις του αφηγητή ἐξ αφορμῆς των ιδιοτήτων της Ίσιδας, την οποία είχε κατὰ νουν.

Ιερά της Ίσιδος υπήρχαν σε πολλά μέρη της Ελλάδας, ὅπως στη Ρόδο, Δήλο, Εύβοια, Κρήτη, Μεσσήνη, Αθήνα, Μαραθῶνα κλπ. Περισσότερα για την Ίσιδα και τον Όσιρι, στο κεφάλαιο “το αστρονομικὸ νόημα του δίσκου.

θ) Το σύμβολο 2 μπορεί να εἶναι είτε ο Διόνυσος, είτε ο Απόλλωνας, για τους ἐξῆς λόγους:

Το πρώτο πλαίσιο της Α πλευράς του δίσκου, ἔχει στη διαχωριστικὴ του γραμμὴ πέντε κόμβους και ἀμέσως μετὰ ακολουθεῖ το σύμβολο 2. Εἶναι βέβαιο ὅτι ἔτσι σηματοδοτεῖται η πνευματικὰ ἀνώτερη θέση του επικεφαλῆς των περισσότερων πλαισίων, του συμβόλου 2, αν ο δίσκος -μυστικιστικὰ- ἀναφέρεται και σε διονυσιακῆς-υπερβατικῆς καταστάσεις. Υπερβατικῆς σαν τις πέντε διαστάσεις: τις τρεις που γνωρίζουμε, τέσσερις μαζί με το χρόνο, συν μία επιπλέον, τη διάσταση που λέγεται “το μέσα και το ἔξω”. Κάτι που μπορεί να επιτευχθεῖ μόνο με τη λύση της ψυχῆς ἀπὸ το σώμα, αὐτὴν που υπονοοῦν ὅλα τα δίκην ἑλικος-περιστροφῆς σύμβολα του δίσκου (σύμβολα 8, 20, 21, 37), η παρουσία των οποίων μόνο τυχαία δεν εἶναι. Ἄλλωστε και το ἐπίθετο του Διονύσου “Λύσιος”, το ἴδιο δηλώνει: την ἀπελευθέρωση ἀπὸ τα δεσμά της ὕλης. Στο δίσκο ὑπάρχει και το σύμβολο 4 (ο ἀντρας με τα δεσμά). Τα δεσμά εἶναι η μεταφυσικὴ ἔννοια του σώματος, ὅπως και η σπηλιά, το γνωστὸ ἀλληγορικὸ σπήλαιο του Πλάτωνα. “Ἴππος” (ἀλογο ον) ἦταν για τους ορφικούς το σώμα και η ὕλη. “Ἀναβάτης” και “χαλινός”, θεωροῦνταν η ψυχὴ. “Υδωρ” ἀποκαλοῦσαν οι ορφικὸι και πυθαγόρειοι τις προφητείες και “πηγὴ” την τετρακτῦ, ἀπὸ την οποία ἀντλοῦσε η ψυχὴ το ὕδωρ για να ξεδιψάσει.

Σημειωτέον ὅτι οι ορφικὸι λάτρευαν το Διόνυσο-Φάνη, σαν “υἰό-φως” και δημιουργὸ των πάντων. Ταῦτιζαν ὡστόσο το φως-Διόνυσο-Φάνη και με το σκοτάδι, γιατί πίστευαν ὅτι ὅλα εἶναι ἓνα, ἀφοῦ ἀπὸ το σκοτάδι (ἀπὸ τη σκοτεινὴ ὕλη θα λέγαμε σήμερα) γεννήθηκε η ἐνέργεια, το φως. Το σύμπαν για τους ορφικούς εἶναι χάος και θάλασσα· ὡκεανὸς ἀρχέγονων υδάτων (κυμάτων θα λέγαμε σήμερα), η ἀρχικὴ πυλ των αιγυπτίων. Μέσω της ἐκστασης, την οποία παρομοίαζαν με “μέθη” και “συμπόσιο”, πραγμάτωναν τη λύση της ψυχῆς ἀπὸ το σώμα και την ἔνωσή της με το φως-Διόνυσο, σαν ἰόντα φωτός, σαν ἀκτῖνα και κύμα φωτός. Σαν κύμα φωτός μέσα στη “θάλασσα ἰόντων”, στο σύμπαν. Αὐτὴ εἶναι η λεγόμενὴ “μέθεξη” με το θεῖο. Γι’ αὐτὸ ο Διόνυσος λεγόταν “Λύσιος”, ἐπειδὴ ἐπέφερε λύση της ψυχῆς, ὅπως σε ἰλιγγο και σε μέθη (Κ. Τσοπάνης Ο μυστικισμὸς στην ἀρχαία Ελλάδα <https://archive.gr/?p=78>).

Ἄλλωστε ὑπάρχει και η φράση στο πλαίσιο 29 της Α πλευράς (με φορὰ ἀπὸ το κέντρο προς την περιφέρεια), η οποία ἐρμηνεύεται και σαν: “στον ποταμὸ του φωτός” (φωτός ῥύμα εἶς), ἢ “σαν ποταμὸς φωτός” (φωτός ῥύμα ὡς) ἢ “ο υἰός εἶναι ο λόγος του φωτός” (φωτός ῥήμα ὕς) και το κεντρικὸ πλαίσιο της Β πλευράς, ἐρμηνεύεται και σαν “ῥύμα φωτός” = “το βεληνεκῆς του φωτός” ἢ “η σωτηρία του φωτός”, ἢ “οι προστάτες του φωτός”, ἢ “οι τοξότες (ἢ “οι λογχοφόροι”) του φωτός”. Μπορεῖ λοιπὸν το πλαίσιο αὐτὸ να ἀφορὰ τη λατρεία του θεοῦ του φωτός Απόλλωνα και του λύσιου Διόνυσου.

Την πνευματικὰ ἀνώτερη θέση του επικεφαλῆς των περισσότερων πλαισίων, του συμβόλου 2, τη σηματοδοτεῖ και το πλαίσιο 6 της Β πλευράς (ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο), που ἐπισημαίνει την ιδιότητα του συμβόλου αὐτοῦ σα “στυλοβάτη της θεραπείας”, ἀλλὰ και σαν ἀδιάφορο για τους πολλούς, ἀφοῦ διαβάζεται: Ἀκίς/στῦλος/γωνία/ἀκίδος = “Ἀκῆς στῦλος, γῶν οἶα ἀκηδῶς = “σα να μην ἔχει ἐνδιαφέρον ο στυλοβάτης της θεραπείας, λοιπὸν”. Με τη φράση αὐτὴ ο αφηγητὴς ἐννοεῖ είτε το “λύσιο” και “ιατρό” Διόνυσο, είτε το “θεραπευτὴ” και “ιατρό” Απόλλωνα. Ο ορφικὸς ὕμνος στον Απόλλωνα, τον ἀποκαλεῖ “ιατρό” (Ἐλα, μάκαρ, θεῆ Ιατρέ), ἐνῶ το σύμβολο 18 με πλάγια γραμμὴ (η γωνία) διαβάζεται και σαν «γωνιήϊος» = γῶν Ιήϊος = «ο Απόλλωνας λοιπὸν».

Γίνεται λοιπὸν και συγκερασμὸς, ἀλλὰ και διαχωρισμὸς των δύο θεοτήτων σε κάποια πλαίσια του δίσκου, ἀφοῦ ὑπάρχουν και κοινές, ἀλλὰ και χωριστές θεϊκῆς ιδιότητες (και ο Απόλλωνας λατρευόταν σα θεὸς τόσο του φωτός ὅσο και της μαντικῆς). **Για παράδειγμα στον ορφικὸ ὕμνο 34 στον Απόλλωνα, διαβάζουμε:** “διαχωρίζεις τα βιοσυντηρούμενα γένη” (διαχωρίζεις σε φύλα: («κρίνεις βιοθρέμματα φύλα»). Και στο πλαίσιο 10 της Α πλευράς (ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο), η φράση ἀποδίδεται και: Ἀκροφύλαξ/τροχαῖος/ἦβη/διαριεῖ/φύλλον = “Ἀκροφύλαξ τροχαῖος· ἦ βῆ (ἢ: ἦβη), διαριεῖ φύλον” = “Ταχὺς ἀκροφύλακας· διαριεῖ τα φύλα ὅπου βρεθεῖ” (ἢ: διαριεῖ το φύλο στην περιοχὴ της ἦβης)”.

Ποιός είναι; Ο Απόλλων, που διαιρεί τα γένη και τα φύλα σε άρρεν και θήλυ, **σαν κοινός (φυλετικός) διαιρέτης**. Όχι όμως και την ψυχή από το σώμα. Αυτό, είναι έργο του Διόνυσου, **σαν ψυχικού διαιρέτη**.

Επίσης στον ίδιο ύμνο στον Απόλλωνα, αναφέρεται ότι ο θεός αυτός είναι η αρχή και το τέλος όλων («σοί δ' ἀρχή τε τελευτή τ' ἐστί μέλλουσα»), αφού αυτός ο θεός έχει συγκεράσει τη μοίρα όλων των ανθρώπων με αρμονία (άρμονιη κεράσας παγκόσμιον ἀνδράσι μοῖραν), γι' αυτό οι άνθρωποι του έχουν προσάψει την επωνυμία ο «Πάν» (ἐνθεν ἐπωνυμίην σε βροτοὶ κλήζουσιν ἄνακτα, Πᾶνα). Βέβαια και ο Δίας ήταν «πάντων κεραστής» (ἀνέμιξε τα πάντα), κατά την ορφική «ονοματολογία των θεών» (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 337).

Και στο πλαίσιο 17 της Β πλευράς διαβάζουμε: “Τ' ὕλη σύμβλημα δ' ἔρασις” = “Κι η ὕλη είναι συναρμογή κι ερωτική επιθυμία-μίξη”. Αναφέρεται τέλος ότι ο Απόλλων κρατάει τη «σφραγίδα» της μορφής (του τύπου) όλου του κόσμου! «Παντὸς ἔχεις κόσμου σφρηγίδα τυπῶτιν»! **Ο δίσκος αποτελείται από «σφραγίσματα»-«τύπους»-αποτυπώματα μορφών! Κατ' απομίμηση του «κόσμου» του θεού Απόλλωνα, προφανώς.**

Αν το σύμβολο 2 αφορά θεό “θεραπευτή” - “λυτρωτή”, τότε το κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς θα έχει και την έννοια “Η λύτρωση της θάλασσας” (Η λύτρωση που προσφέρει η θάλασσα σαν τροφός), όχι με τη στερεότυπη έννοια της θάλασσας σα ναυτικής δύναμης, αλλά σαν “τροφού γνώσης”. **“Θάλασσα” θα είναι τότε το σύμπαν, όπως προανέφερα. Θεός που διαιρεί, ο Διόνυσος. Που λύνει, διαχωρίζει το πνεύμα από την ύλη, επιτρέποντάς του να θεάται τα θεία οράματα, τα «νάματα φωτός», όπως μπορούν να ερμηνευτούν τα σύμβολα 45 και 7 στο κέντρο της Β πλευράς του δίσκου.**

Αξιοσημείωτη είναι επίσης η παρουσία του αριθμού 8 στο δίσκο, σε τρία διαφορετικά σύμβολα: στο μάγουλο του δούλου (συμβ. 3), στα πέταλα του άνθους (συμβόλου 38), ενώ μπορεί να θεωρηθεί ότι προκύπτει αφαιρετικά και από τα κυρτωμένα νύχια του αετού (συμβ. 31). Ο αριθμός 8 στους πυθαγόρειους συμβόλιζε τις 8 ουράνιες σφαίρες. Θα μπορούσε λοιπόν ο αριθμός αυτός να σχετίζεται με υπερβατικές καταστάσεις συνείδησης, σαν αυτές που προκαλούσε η παρόμοια με μέθη λύση της ψυχής; Ίσως. Και η πυθία έτσι λειτουργούσε. Υπερβατικά, μέσω της έκστασης. Στην αιγυπτιακή μυθολογία το γεράκι που κρατούσε στα νύχια του δύο δαχτυλίδια (“shenu” και αγγλ. “shen rings”) συμβόλιζε την αιωνιότητα, το άπειρο, την αιώνια προστασία και τον Ωρο, το «Hor Behedeti» <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/548439> και <https://www.youtube.com/watch?v=Pc4Oq351eHo>

Η έννοια του «άπειρου» ήταν γνωστή στους αρχαίους φιλοσόφους (Αναξίμανδρος, Πυθαγόρας), μάλιστα ο Πρόκλος λέει ότι ο Ορφείας πίστευε ότι το άπειρο «εφέρετο ακαταπονήτως κυκλικώς», όντας σε αέναη κυκλική περιδίνηση (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf). Σήμερα το σχήμα 8 συμβολίζει την ίδια έννοια: το άπειρο. Το σχήμα αυτό έφεραν στο μάγουλό τους οι «κεφτιού» (μινωίτες), όπως ανέφερα στον πρόλογο. Είναι λοιπόν πολύ πιθανό το σημερινό νόημα του συμβόλου 8 σαν «άπειρο» να προέρχεται από αρχαία μυστικιστικά σύμβολα που είχαν την ίδια έννοια από παλιά, όπως άλλωστε και πολλές «σύγχρονες γιορτές» πχ τα καρναβάλια, γιορτές πανάρχαιες, που προέρχονται από λατρευτικές συνήθειες του Διονύσου. Καθένα από τα τρία σύμβολα που φέρουν τον αριθμό 8 θα μπορούσε λοιπόν να ερμηνευτεί και με την έννοια «άπειρος/η/ον». Στο πλαίσιο του δίσκου σαν παιχνιδιού κάθε ερμηνεία θα ήταν αποδεκτή, αφού εκ των πραγμάτων (εδώ εκ των συμβόλων) ο δίσκος βασιζόταν αποκλειστικά σε εικασίες και πιθανολογήσεις, δοκιμάζοντας και τη φαντασία των παικτών.

Περισσότερα για τον αριθμό 8 στο κεφάλαιο «Το μυστικιστικό νόημα του δίσκου».

B. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗ ΣΕΛΗΝΗ, ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΗΛΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΗΤΩ

Η φράση του πλαισίου 21 της Β πλευράς του δίσκου (από την περιφέρεια προς το κέντρο) μπορεί να ερμηνευτεί και σαν: “Η σελήνη, είναι σαν τη Δήλο· το φως της είναι περικαλυμμένο (περιτυλιγμένο)” (διχότομον/ῥς/ἔρνος/φῶς/ἰμάντι = Διχότομον, ὡς ἔρνος· φῶς, ἰμάντι). Δηλαδή το φως της σελήνης δεν είναι φωτεινό, γιατί καλύπτεται από άλω.

Ο αφηγητής αναφέρεται προφανώς στο σκοτάδι της βραδυάς κατά την οποία σκόπευε να επιτεθεί στην περιοχή, έχοντας κατά νου τις ορφικές του πεποιθήσεις για τη Δήλο, γενέτειρα του Απόλλωνα, θεού του φωτός, αλλά και της Αρτέμιδας, θεάς της σελήνης (ταυτίζοντας τη Δήλο και με το πηγαίο φως του ήλιου, σαν γενέτειρας του Απόλλωνα, αλλά και με το ανακλώμενο φως της σελήνης, αφού χάρη στον Απόλλωνα έγινε γνωστή, ήταν επομένως «ετερόφωτη». Την ταυτίζει λοιπόν και με το “δήλον” και με το “άδηλον” φως). Η Δήλος λεγόταν και “ἔρνος” (βλαστός), επειδή βλάστησε (αναδύθηκε) από τη θάλασσα, αλλά και “Εστία” (ή “Ιστίη”). Ταυτιζόταν λοιπόν με πηγές φωτός, όπως και με την πηγή της “γνώσης”, σαν γενέτειρα του θεού της μαντικής Απόλλωνα. Οι “αφ' Εστίας μύσται”, ήταν οι μύστες του Απόλλωνα.

Επίσης το αγόρι (συμβ. 5) θα μπορούσε, σα βλαστάρι-ἔρνος, να είναι και αυτό αλληγορία για τη Δήλο. Στο δίσκο, το σύμβολο 5, εμφανίζεται μόνο μια φορά και με πλάγια γραμμή. Αν το ερμηνεύσουμε σαν (τό) “παιδίον”, θα είναι μάλλον στη δοτική (τῷ) “παιδίῳ” και θα παρηχεί με το επίθετο (ή) “Πεδιώ”, προσωνυμία για τη Λητώ. Ναός της Λητούς υπήρχε στην Καρία, κοντά στα μέρη που περιγράφει ο αφηγητής. Με ένα σύμβολο, το συμβ. 5, δύο έννοιες λοιπόν. Δήλος (ἔρνος) και Λητώ (Πεδιώ) = Απόλλων. Και στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς του δίσκου (από το κέντρο προς την

περιφέρεια), διαβάζουμε τα σύμβολα 5, 23, 37, 2 σαν: Πεδιώ επιστέφει· φοινικίων ακροφύλαξ = Η Λητώ επιστέφει· ακροφύλακας των φοινίκων.

Γ. ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΤΟ ΔΙΑ

Το σύμβολο 26, το κέρας, δήλωνε και τον στρεβλό, τον σκολιό (μυλλός). Αν λοιπόν δώσουμε στο σύμβολο 26 την έννοια αυτή, τότε με πλάγια γραμμή η λέξη αυτή θα είναι στη δοτική (μυλλῶ) και ομόηχη του ρήματος “μυλλῶ”, που σημαίνει “αστράφτω”. Έτσι τα πλαίσια 16, 19 και 22 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) θα μπορούν να ερμηνευτούν σαν “Αιητός μυλλῶ” = “Αἴη τ' ὡς μυλλῶ” = “Αστράφτω και στη γη” (ο Δίας).

Το σύμβολο 31, ο αετός: μπορεί να υπονοείται και συγκεκριμένο είδος αετού, ενδεχόμενα το είδος που λέγεται “Νίσος”. Η ιστορία του Νίσου, βασιλιά της Μεγαρίδος, σχετιζόταν την ιστορία του Μίνωα, αφού η κόρη του Νίσου, η Κίρρις, ερωτεύτηκε το Μίνωα και πρόδωσε τον πατέρα της για να διευκολύνει το δεύτερο να κατακτήσει τη Μεγαρίδα. Ο Μίνωας την πήρε στο καράβι του, αλλά δεν εκτίμησε την προδοσία της προς τον πατέρα της, γι αυτό και την κρέμασε στην πλώρη του πλοίου του για να πνιγεί. Ο πατέρας της μεταμορφώθηκε σε αετό, το Νίσο, που την κυνηγεί αιώνια (προφανώς από την πρύμνη του πλοίου του Μίνωα). Ανεξάρτητα όμως από τη μυθολογία, εφόσον η πρύμνη και το περίγραμμα του καταστρώματος του συμβόλου 25 (του πλοίου) μοιάζει τόσο στο σχήμα με την πρώην τριόπιο νήσο και την ακτογραμμή νότια από αυτήν, επόμενο είναι, πιστεύω, και ο αετός να είναι το είδος “Νίσος”, ώστε και το σύμβολο του αετού να παραπέμπει -μέσω του ονόματός του- σε νησί. Μπορούμε, λοιπόν εναλλακτικά, αν το νόημα ταιριάζει, να μεταφράσουμε τον αετό και σα “νήσος”.

Ο αετός ερμηνεύεται επίσης και σαν “αλιάετος” (αετός της θάλασσας), σχετιζόμενος με το θαλασσινό ταξίδι του αφηγητή. Ακόμα συμβολίζει τον ήλιο-θεό Ρα, επομένως πάλι το Δία, για τον οποίο ο αφηγητής έχει ιδιαίτερη αγάπη αφού στο πλαίσιο 21 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, διαβάζουμε τη φράση και σαν: “Ο Ρα είναι για μένα φως, όπως ο πατρώος” (εννοεί όπως ο πατρώος Δίας ή ο πατρώος Απόλλωνας. Οι θεοί αυτοί άλλωστε ταυτίζονταν). Η φράση αυτή αποδίδεται σαν “φῶς μοι Ῥά, ἤ μύχιος” (θεός).

Το σύμβολο 27, το δέρας, που λεγόταν και (τό) “δέρος”, παραπέμπει στο Δία (που λεγόταν και Ἔρρος) και στον έρωτα (που λεγόταν και Ἔρωσ ή Ἔρος).

Όλα τα σύμβολα του δίσκου είναι εικόνες ιδεών (τύποι) που μας διδάσκουν ιστορίες. Σύμβολα και εικόνες έβλεπαν και οι πυθαγόρειοι προσήλυτοι, στη διάρκεια του πρώτου έτους της μαθητείας τους χωρίς να έχουν το δικαίωμα να κάνουν ερωτήσεις, γιατί έπρεπε να μάθουν να σκέφτονται και να προβληματίζονται. Είναι εύλογο λοιπόν να σκεφτεί κανείς, ότι -μέσω του δίσκου- οι δημιουργοί του γνώριζαν και εφάρμοσαν με το δικό τους τρόπο τις ορφικές και πυθαγόρειες αντιλήψεις.

Κάποια σύμβολα που παραπέμπουν σε θεότητες, σε συνδυασμό με τα παρακείμενά τους:

α) στην Α πλευρά, στο πλαίσιο 14 (από την περιφέρεια προς το κέντρο), το σύμβολο 2 δίπλα στο σύμβολο 27 δηλώνει τον **Απόλλωνα, ή τον Ερμή, ή το Διόνυσο** που ήταν βοσκοί (βουκόλοι, ποιμένες): ακροφύλαξ/μηλωτής (που συνηχεί με το μηλωτής = ποιμήν), δηλαδή: “ακροφύλαξ-ποιμήν”.

β) Τα σύμβολα 2 και 12 μπορεί να δηλώνουν μόνο τον **Ερμή**: ακροφύλαξ/τροχαῖος, δηλαδή “ταχύς ακροφύλαξ”.

Γιατί όμως να αποκαλείται ένας θεός ακροφύλακας; Επειδή οι θεοί επόπτευσαν σαν “οφθαλμοί” τη γη και τον ουρανό, τα εγκόσμια και τα υπερκόσμια, όπως μας λέει ο ορφικός ύμνος στον Απόλλωνα: “Επειδή εσύ ατενίζεις σιμά σου ολόκληρο τον απέραντο αιθέρα και την καλόμοιρη γη και από ψηλά και τις ώρες πριν το χάραμα”. Για τον ίδιο λόγο αποκαλούνταν και “επόπτες”, όπως μας λέει ο ίδιος ύμνος: “εποπτεύεις έως τα βαθιά θεμέλια, κατέχεις (παρατηρείς) τα πέρατα του κόσμου όλου”. Και στο κεντρικό πλαίσιο της Α πλευράς διαβάζουμε τη φράση και σαν: οὔρακος ἴλλος/ἀνθεῖ = “**Οὔ Ρα, κ' ὡς ἴλλος ἀνθεῖ**” = “**Κι όπου υπάρχει ο Ρα, εμφανίζεται (επιφαίνεται) σαν οφθαλμός**” (σαν ήλιος, σα λαμπερό αστέρι). Ο ήλιος ταυτιζόταν με τον Απόλλωνα, το Δία και τον Ρα. Οφθαλμοί που εποπτεύουν από ψηλά, είναι και «ακροφύλακες».

ΠΟΙΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ Η/ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ;

Αν ο επικεφαλής του παιχνιδιού ζητούσε από τους συμπαίκτες του να του υποδείξουν με μια ματιά (σε πρώτη ανάγνωση) ποιά κατά τη γνώμη τους σύμβολα παρίσταναν θεούς ή ήρωες και να του εξηγήσουν τους ισχυρισμούς τους χωρίς να μπουν στον κόπο να “διαβάσουν” το κείμενο του δίσκου, τότε:

Ένας παίκτης θα έλεγε ότι το σύμβολο 29 υπονοεί το σκυλί το Ωρίωνα, τη Μαίρα, που ταυτίστηκε με τον αστερισμό του κυνός. Ότι το σύμβολο 42 υπονοεί την Κρήτη, όπου πήγε ο **Ωρίωνας**, αφού το σύμβολο αυτό μοιάζει με χάρτη της Κρήτης. Ότι το σύμβολο 5 υπονοεί το μικρό παιδί που ο Ωρίωνας έβαλε στους ώμους του σαν οδηγό, για να του δείξει το

δρόμο προς την Ανατολή. Ότι τα σύμβολα 35, 36, 37, 38 και 39 υπονοούν και αυτά τον Ωρίωνα, σαν προστάτη της βλάστησης. Ότι το σύμβολο 39 υπονοεί την τριπλή πατρότητα του Ωρίωνα και το προσωνύμιό του “τρίπατρος”, ότι το σύμβολο 6, η “κούρη”, που -παρηχητικά- ερμηνεύεται σαν “κ’ ούρει” = “και ουρεί”, υπονοεί τον τρόπο γέννησης του Ωρίωνα: ο Ωρίωνας γεννήθηκε από τη γη, ή από δέρμα βοδιού, όταν τρεις θεοί ούρησαν στη γη, ή στο δέρμα βοδιού. Για το λόγο αυτό λεγόταν και “τρίπατρος” και “Ούριών”. Θα έλεγε τέλος, ότι και το σύμβολο 32 σχετίζεται με τον Ωρίωνα, αφού εικονίζει τις Πλειάδες, τις οποίες ο Ωρίωνας κατεδίωκε επί 5ετία. Επίσης θα έλεγε ότι το σύμβολο 38 -σαν κορωνίδα της Α πλευράς του δίσκου- υπονοεί τις κορωνίδες (κόρες του Ωρίωνα), όπως και το σύμβολο 6 (η κομήτης κόρη = η μακρυμαλλούσα), αφού οι κορωνίδες μεταμορφώθηκαν σε κομήτες.

Άλλος παίκτης θα έλεγε ότι το σύμβολο 29 υπονοεί το σκυλί του Κεφάλου (προπάππου του Οδυσσέα), τη Λαίλαπα. Ότι το σύμβολο 2 (η κεφαλή με το θυσανωτό επίμηκες λοφίο σαν τις ακτίνες του ήλιου) υπονοεί **την ένωση του Κεφάλου με την Ηώ** (δύο σύμβολα σε ένα). Άλλωστε το σύμβολο 2 με το θυσανωτό κι ανοιγμένο σα βεντάλια λοφίο στο κεφάλι, θυμίζει τις ηλιακές ακτίνες που αρχίζουν να προβάλλουν πίσω από τα βουνά την αυγή. Η “Ηώς ακροφανής”, η “Ηώς υποφώσκουσα”: οι ηλιακές ακτίνες που αναδύονται σα φωτεινή βεντάλια πίσω από τις βουνοκορφές. Γιατί γίνονται και στην Ηω αναφορές, όπως στο πλαίσιο 23 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), όπου διαβάζουμε τη φράση και σαν “Γιατί η αυγή είναι τ’ αγαπημένο μας φως” (Φῶς γῶν ἢ Ἔως, φίλον).

Άλλος παίκτης θα υποστήριζε ότι **το σύμβολο 38 υπονοεί τη νύμφη Κορωνίδα, μια από τις Υάδες που ανέθρεψαν το Διόνυσο**, ότι το σύμβολο 7 (το τηθίον) υπονοεί τις ίδιες νύμφες σαν τροφούς του θεού, ότι το σύμβολο 39 (το τρίφυλλο λουλουδι) υπονοεί το δενδρύλλιο “**αίγλη η τρίφυλλος**” και κατ’ επέκτασιν **τη ναϊάδα Αίγλη και τις κόρες της, τις τρεις χάριτες (Αγλαΐα, Ευφροσύνη, Θάλεια) που γεννήθηκαν στη Σύμη κι ότι είναι λογικό ο δίσκος ν’ αναφέρεται σ’ αυτές σαν προστάτιδες της δημιουργικότητας αφού κι ο δίσκος τεχνούργημα είναι, αλλά και επειδή το αφήγημά του αρχίζει με ευθεία αναφορά στη Σύμη, όπου αυτές γεννήθηκαν!**

Άλλος θα υποστήριζε ότι με το σύμβολο 39 εικονίζονται οι **τρεις Μοίρες** (Κλωθώ, Λάχεσις, Άτροπος), αφού η φράση του πλαισίου 11 της Α πλευράς του δίσκου (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ερμηνεύεται και σαν “Είμι ως τ’ οὖν μοῖρα τηθύων!” (Πορευόμαι λοιπόν κι εγώ, όπου η μοίρα οδηγεί τα όστρακα!) περιέχοντας έμμεση αναφορά στη μοίρα.

Άλλος θα έλεγε ότι το σύμβολο 39 εικονίζει τις τρεις νύμφες, Φιλία, Κορωνίδα και Κλειδή, που κατά την παράδοση μεγάλωσαν το Διόνυσο στη Νάξο και ότι το σύμβολο 6, η κόρη με το χέρι στην καρδιά, δηλώνει τη Φιλία σα νύμφη.

Άλλος θα έλεγε ότι το σύμβολο 39 δηλώνει τις τρεις Ώρες, θεότητες του χρόνου (Θαλλώ, Αυξώ, Καρπώ) και ότι τα διάφορα φυτά στο δίσκο υποδηλώνουν τη βλάστηση και κατ’ επέκτασιν τις θεότητες αυτές (τις Ώρες). Θα υποστήριζε ακόμα ότι επειδή “(αί) ὄραι” ήταν και πυλωροί, φύλακες των πυλών στις “νεφέλες”, στα νεφελώματα του ουρανού (κατά τον Ησίοδο τα ονόματά τους ήταν Ευνομία, Δίκη και Ειρήνη) και έργο τους ήταν να εποπτεύουν τα έργα των ανθρώπων, θα ήταν λογικό, αν η θεματολογία του δίσκου περιστρέφεται και γύρω από τους πολίτες, το δήμο και τη δημοκρατία, το σύμβολο αυτό να υπονοεί τις Ώρες. Περιστρέφεται άραγε ο δίσκος γύρω από τους τρεις αυτούς ανθρωπιστικούς (ενοσιολογικούς) άξονες; Δείχνει “ακολουθίες ωρών”, αποτελώντας και θρησκευτικό Ωρολόγιον (ημερολόγιο) για την τέλεση σπονδών ή θυσιών σε θεούς; Πιθανόν.

Αν είναι έτσι, τα δύο σύμβολα του κεντρικού πλαισίου της Β’ πλευράς (ράες/τηθίω), ίσως σημαίνουν και “Ρᾶ ἔστη· θύω!” = “ο ήλιος στάθηκε (μεσουράνησε). Προσφέρω θυσία!”, ή «ο Δίας (ο πλανήτης) στάθηκε (σε κάποιο ζώδιο). Προσφέρω θυσία!». “Ρᾶ” (Αμμων Ρα) ήταν ο (Αμμων) Δίας. Και οι φάσεις της σελήνης κι η θέση των πλανητών επηρέαζαν και τις σπονδές και τις θυσίες.

Θα έλεγε ακόμα κανείς ότι ο κάραβος, το σύμβολο 34 (το σκαθάρι), είναι η πύλη στην αθανασία (η θύρα), από μυστικιστική σκοπιά, όπως πίστευαν οι αιγύπτιοι. Οι θύρες όμως χρειάζονται πυλωρούς. Έτσι, θα έλεγε ότι το σύμβολο 34 σχετίζεται με το σύμβολο 39: οι πύλες και οι ώρες.. ενώ **η Εκάτη**, στο κέντρο του δίσκου, δοσμένη αλληγορικά σαν άνθος, κρατάει το κλειδί. Θα έλεγε πιθανώς και ότι στην Εκάτη παραπέμπει και το σύμβολο 44 (το τρινάκρι), όπως και το σύμβολο 43 (το τρίγωνο), σα θεά των τριστρατών. Η Εκάτη λατρευόταν στην Καρία κι η λατρεία της ήρθε κατόπιν και στην Ελλάδα. Ήταν τρίμορφη θεότητα που εικονιζόταν με τρία σώματα, αφού μετείχε στον ουρανό, τη γη και το φως και η επωνυμία της ήταν Κουροτρόφος. Πιθανώς λοιπόν το σύμβολο 5 (ο κούρος) υποδηλώνει και την Εκάτη-κουροτρόφο. Και καθώς η σύνδεση της θεάς με τη σελήνη ήταν δεδομένη, πιθανώς και το σύμβολο 19 (το διχότομον) σχετίζεται με τη θεά αυτή. Η Εκάτη θεωρήθηκε κόρη της Λητούς, της οποίας επιφανής ναός υπήρχε στην Καρία. Στο δίσκο γίνεται αναφορά στο ναό αυτό, της Λητούς πιθανώς, που “επιστέφει” (κοσμεί τη γη).

Σα θεά της μαγείας, η Εκάτη είχε σχέση με το λύσιμο της μαγείας και με τα ξόρκια. Το σύμβολο 8 μπορεί λοιπόν να αναφέρεται και στην Εκάτη, αν εκληφθεί σα μαγικός κατάδεσμος. Η Εκάτη είχε επαναφέρει στη ζωή τη γυναίκα του Έφρου (η οποία είχε κρεμαστεί σε δέντρο, από τη ντροπή της, όταν η Άρτεμις τη μεταμόρφωσε σε σκύλο). Έτσι και ο σκύλος (το σύμβολο 29) μπορεί να σχετίζεται με τη θεά αυτή. Όσα σύμβολα του δίσκου ερμηνεύονται -και- σαν “περίβολος”, μπορούν και αυτά να σχετίζονται με τη λατρεία της Εκάτης, αφού σ’ αυτήν ήταν αφιερωμένοι οι χώροι μπροστά από τις “πύλες” των ναών και των πόλεων, όπως και μπροστά από τις θύρες των οικιών. Σα φύλακας των

ποιμνίων, των αλιέων, κυνηγών και ναυτικών, σα σύμβουλος βασιλέων στην απονομή δικαιοσύνης, σαν επίκουρος πολεμιστών, σα “θεά του φωτός” και “φωσφόρος”, η θεά με τους πυρσούς και με το κλειδί (της γνώσης), συμμετείχε σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής.

Άλλος παίκτης θα υποστήριζε ότι πολλά σύμβολα παραπέμπουν στη θεά **Άρτεμη**. Συγκεκριμένα η Άρτεμις ονομαζόταν “χρυσήνιος” (με τα χρυσά χαλινάρια) και ο μίαντας, το σύμβολο 8, που σήμαινε και “ηνίο”, παραπέμπει σ’ αυτήν, αφού εικονίζονταν σε άρμα που έσερναν βόδια. Τη θεά αυτή, υπηρετούσε μια παρθένα ιέρεια, αφού και η ίδια ήταν παρθένα, επομένως το σύμβολο 6, η κόρη, παραπέμπει στη θεά αυτή. Ο ναός της θεάς στη χερσόνησο στο λιμάνι της Μουνηχίας, παρείχε άσυλο στους ναυτικούς, και τα σύμβολα 17 και 9, που ερμηνεύονται και σα “σκέπη”, παραπέμπουν στη θεά αυτή: στο άσυλο των ναυτικών. Στη Μουνηχία γινόταν και αγώνες με πλοία (το σύμβολο 25, το πλοίο).

Η θεά ήταν προστάτις του κυνηγιού. Το δέρμα ζώου (σύμβολο 27), παραπέμπει σ’ αυτήν, όπως και το σύμβολο 26, το κέρασ, αφού στο ναό της αφιέρωναν κέρατα και δέρματα ζώων. Η θεά ήταν τροφός και προστάτις των τοκετών και των νεογνών (λεγόταν και “κουροτρόφος”). Επομένως τόσο ο μαστός (σύμβολο 7), όσο και ο κούρος (σύμβολο 5) παραπέμπουν σ’ αυτήν. Η θεά ήταν όμως και προστάτις του στρατού, γι’ αυτό λεγόταν και “Ηγεμόνη”. Το τόξο (σύμβολο 11), παραπέμπει στη θεά αυτή, και σαν κυνηγό, αλλά και σαν προστάτιδα των στρατιωτών-τοξοτών.

Στη Β πλευρά του δίσκου, στα πλαίσια 17 και 18 (από την περιφέρεια), διαβάζουμε σχετικά με κάποιον ψηλά στον ουρανό που, στέλνοντας φως, περιβάλλει και φροντίζει τους τοξότες-πολεμιστές, αφού αυτός εξουσιάζει και διαμοιράζει (διανέμει) το φως. Άλλος θα έλεγε ότι είναι η Άρτεμις, άλλος ότι είναι ο Απόλλων: “Ύψι κομεί περί βολέων δ’ ἔρας, εἷς” = Κάποιος εκεί ψηλά, φροντίζει για τους τοξότες της γης. “Ὡς ἀμφιθαλές φῶς, περί βολέων” = Σα να ῥχεται απ’ όλες τις κατευθύνσεις το φως, για τους τοξότες. Η Άρτεμις ταυτιζόταν με την Εκάτη, επομένως είναι λογικό να υπάρχουν πολλά σύμβολα για τις δύο αυτές θεότητες, όπως και σύμβολα των θεών του φωτός (Απόλλωνα, Ηούς, Ήλιου) και της μέθεξης (Διόνυσου). Και το έμβλημα στην πλώρη του πλοίου (του συμβόλου 25), μπορεί να είναι πολυσήμαντο, δηλώνοντας και τρεις τροφούς: την Αρτέμιδα, την Ήρα και την Ίσιδα, ή την Αρτέμιδα, τη Ρέα και τη Λητώ (ή τη Δήμητρα).

Άλλος παίκτης θα έλεγε ότι το σύμβολο 2 ίσως υποδηλώνει το **Δία**, που λεγόταν και “Λοφίτης”, σαν προστάτης των ορέων και των κορυφών. Επίσης μπορεί να δηλώνει το Δία και για το λόγο ότι ο Δίας λεγόταν “Κάριος” (προστάτης της Καρίας). Άλλες έννοιες του ίδιου συμβόλου που αφορούν το Δία, μπορεί να είναι “Ακραίος” ή “Ακρολοφίτης”, σαν προστάτης των βουνοκορφών, “Κεφαλή” (κάρα ή κάρ), “**Επίστιος**” (Εφέστιος), σαν προστάτης και σκέπη των πλοίων, «Κοσμητής» (νομοθέτης, αλλά και αυτός που κοσμεί. Η λέξη αυτή ήταν τίτλος αρχόντων). Ο Δίας λεγόταν και “Μελισσαίος” (από τη Μέλισσα, αδελφή της Αμάλθειας και μία από τις τροφούς του), επομένως η κυψέλη, το σύμβολο 24, ίσως συμβολίζει το Δία. Επίσης, δεδομένου ότι λεγόταν και “Φίλιος” (αγαπητός και προστάτης της φιλίας), ίσως η κόρη (το σύμβολο 6) με το χέρι στην καρδιά είναι η προσωποποίηση της φιλίας, της φιλοξενίας, της ιδιότητας του Διός.

Θα έλεγε ακόμη ότι επειδή ο Δίας λεγόταν και “**Πολιεύς**” ή “**Πολιούχος**” (προστάτης των πόλεων), το σύμβολο 12 θα έπρεπε να ερμηνευτεί σαν πόλη-κράτος ή/και σα δήμος, και να υποδηλώνει το Δία. Και ότι ακόμα και αν το σύμβολο 12 ερμηνευόταν σα να υποδήλωνε το ρήμα “αλινδούμαι” (κυλιέμαι), πάλι το Δία θα συμβόλιζε, που λεγόταν και “Χαμαίηλος” (ο ταπεινός, αυτός που του αρέσει να βρίσκεται χαμηλά στη γη, να μην αναπτύσσεται). Επίσης θα έλεγε ότι το σύμβολο 27 (το δέρμα ζώου) εις διπλούν υπονοεί τους κουρήτες, που επονομαζόταν και «επουράνιοι δίδυμοι» και ότι το σύμβολο του αετού (το 31) ερμηνεύεται και αυτό σα να αφορά το Δία, του οποίου άλλωστε σύμβολο ήταν ο αετός και πως το τριπλό σύμβολο στην πλώρη του πλοίου, του συμβόλου 25, λογικά θα εικονίζει θεό με τριπλή υπόσταση, μάλλον το Δία, που λεγόταν και “**Τριόφθαλμος**” ή «Τρίοψ» (αυτός που έχει τρεις οφθαλμούς ή αυτός που κυβερνάει ουρανό, γη και θάλασσα, που συμπυκνώνει μαζί με τις δικές του, και τις ιδιότητες του Ποσειδώνα και του Πλούτωνα, (<https://www.scribd.com/document/400670492/Zeus-Triophthalmos>)).

Αν ο παίκτης είχε “διαβάσει” και το δίσκο, θα έλεγε πως η ονομασία της νήσου «Τριόπιος» ήταν αυτή που προκάλεσε στον αφηγητή συνειρμούς για το Δία, αφού η ρίζα της λέξης «τριόπιος» είναι το ουσιαστικό (ή) «ὄψ» (ο οφθαλμός, η όραση). Άλλωστε ο αφηγητής στο πλαίσιο 23 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), παρομοιάζει κατά μία εκδοχή το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου (τον αμπελώνα) με το Δία: «**Τ’ ὕλη εἶλει ἀμφί πηγῆ, δ’ εἶρει Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἔρρος! (ζεῦξις Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἔρρος!)**» = «**Το πυκνό δάσος τριγύρω προστατεύει κι αυτό, ενώ ο αμπελώνας συνδέει, όπως ο Δίας!**».

Σημείωση:

α) Το πρώτο μέρος της φράσης αποδίδεται και σαν: «Τ’ ὕλη εἶλει ἀμφί δ’ οἶμοι» = «Το δάσος προστατεύει κι αυτό, ενώ περιμετρικά υπάρχουν και δρόμοι», ενώ το δεύτερο μέρος της φράσης σχετικά με τον αμπελώνα, παραμένει αναλλοίωτο (δ’ εἶρει Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἔρρος! (ζεῦξις Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἔρρος!)).

Ο αφηγητής εννοεί ότι ο αμπελώνας «συνέδεε» τη στεριά με την απέναντι Τριοπίο νήσο με γέφυρα και ότι «διασταυρωνόταν» με τη γέφυρα, όπως διασταυρώνονται τα σπαθιά στην ξιφασκία (ζεΰξη). **Η επωνυμία του Δία ήταν και Ζύγιος (αυτός που υποτάσσει και συνδέει όπως σε ζυγό), που έχει κοινή ρίζα με το ουσιαστικό «ζεΰξις»**

(<https://www.theogonia.gr/theoi/theoid/Zeus.pdf>).

β) Το συμβ. 14 ερμηνεύεται και σα «ζεύγμα», λέξη που εδώ μπορεί να εκληφθεί πάλι με την έννοια του «συνδέσμου», αλλά και του «φράγματος»/«υδατοφράκτη», όπως πράγματι έμοιαζε ο λιμενοβραχίονας, αφού λειτουργούσε και σα φράγμα για το νερό που συγκεντρωνόταν στο θαλάσσιο όρυγμα ανάμεσα σ' αυτόν και την πρώην Τριόπιο νήσο. Λειτουργούσε και σαν «έρυμα», σα φυσική διαμόρφωση του εδάφους, κατάλληλη για άμυνα, σαν πρόχωμα.

Η περιγραφή του αφηγητή για τον αμπελώνα και η σύγκριση των αμυντικών του δυνατοτήτων με εκείνες του Δία είναι σε απόλυτη συμφωνία με την άποψή του για το Δία, όπως την εξέφρασε στο πλαίσιο 27 της Α πλευράς (Το τραγούδι των άστρων): «'κεί τ' ως μοῖρα (Κεῖτ' ως μοῖρα): ἐρύκει (ἐπιζυγεί) ἄλλως, τ' εἴλει» = «κι εἶν' ἐκεῖ σαν τη μοῖρα (Κι εἶναι σαν τη μοῖρα): ἀποτρέπει-εμποδίζει (συνδέει) με ἄλλον τρόπο, και προστατεύει». Το φυσικό φράγμα «ἀπέτρεπε» λοιπόν σαν ἔρυμα/ἔρκος όπως ο Ἐρκίος και «συνέδεε» όπως ο Ζύγιος Ζεύς.

Άλλος παίκτης θα ἔλεγε ότι σαφές συμπέρασμα δεν μπορεί να προκύψει, αφού το σύμβολο 10, που ερμηνεύεται και σαν “πτέρυξ”, παραπέμπει στον “αγγελιοφόρο” Ερμή. Ότι το σύμβολο 23, που μπορεί βέβαια να ερμηνευτεί και σαν κίων (κίονας), αν και το σχήμα του είναι εντελώς άκομφο για να μπορεί κανείς να υποστηρίξει με απόλυτη βεβαιότητα την άποψη αυτή, υπονοούσε τον Ερμή, αφού μοιάζει περισσότερο με “ερμαϊκή στήλη” (άκομφο παραλληλόγραμμο, στενόμακρο, κατασκευασμα από πέτρα ή μάρμαρο). Η ότι ίσως το σύμβολο αυτό εκονίζει έναν κούρο-άγαλμα (ίσως τον κούρο του Απόλλωνα στη Νάξο, όπου υπήρχε και ναός του Διονύσου, υποδηλώνοντας και τη Νάξο σαν νησί στις Κυκλάδες). Και θα ἔλεγε ότι σε κάθε περίπτωση το σύμβολο αυτό, μυστικιστικά, εικονίζει έναν ηγέτη (στυλοβάτη).

Επίσης θα ἔλεγε ότι το σύμβολο 12, που λόγω σχήματος δείχνει να μπορεί να “περιστρέφεται” πραγματοποιώντας στροφές, παραπέμπει ή στο γοργοπόδαρο Ερμή, του οποίου η επωνυμία ήταν και “στροφαῖος”, σαν προστάτης των στροφών των θυρών και των πυλών (πυλ-ωρός, θυρ-ωρός), ή στην Εκάτη, αφού υπήρχε και ο “Εκατικός στρόφαλος”, μέσο μαντείας. Τέλος θα ἔλεγε ότι ο ιμάντας (συμβ. 8) παραπέμπει στις Ναιάδες, που ήταν ακόλουθοι του Διόνυσου στις γιορτές του και είχαν στα χέρια τους ιμάντες και ότι το κογχύλι (συμβ. 20) παραπέμπει στο θεό της θάλασσας Νηρέα, στον Τρίτωνα, ή στην Αφροδίτη. Ότι το σύμβολο 8 παραπέμπει στην Αφροδίτη (“ο κεστός μιάς της Αφροδίτης”), ή στην Εκάτη (σαν κατάδεσμος), ενώ το σύμβολο 3, όπως και το 4, αν ερμηνευτούν και τα δύο σα “δούλος”, συνηχούν με το “δ' ούλος”, που σημαίνει “και ο ούλος” = η ωδή προς τη Δήμητρα.

Και η αντιλογία θα συνεχιζόταν με κάθε παίκτη να υποστηρίζει τη δική του άποψη. Σ' αυτή την εκδοχή του παιχνιδιού οι παίκτες δε θα χρειαζόταν να ερμηνεύσουν το αφήγημα του δίσκου σαν ενιαίο κείμενο, αλλά να αποδείξουν τις γνώσεις τους στη μυθολογία και τις επωνυμίες των θεών.

Ίσως ο δίσκος πέρα από τα άλλα νοήματά του, αναφέρεται και σε τέλεση Μυστηρίων, τα οποία “σημαίνει” (υποδηλώνει) με τα σύμβολά του.

Τα μυστήρια θα μπορούσαν να είναι τα **Καβείρια της Σαμοθράκης, ή τα Ελευσίνια**, που τελούνταν στην Αττική και στην Αγρα (προάστιο των Αθηνών). Στο δίσκο υπάρχουν σύμβολα που σχετίζονται και με τα δύο αυτά μυστήρια, αφού είχαν εν μέρει κοινό τελετουργικό: πυρσούς, δάδες, μυστικότητα, εποπτεία, δηλαδή παρακολούθηση δρώμενων που συμβόλιζαν τη γέννηση, το θάνατο και την αναγέννηση και καθαρμούς με νερό. Φυσικά και στα δύο είδη μυστηρίων υπήρχαν επόπτες, ιερείς, νεόφυτοι και παλαιοί μύστες, γινόταν στεφάνωμα των μυστών με φύλλα ελιάς ή δάφνης κλπ. (ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ <https://www.sansimera.gr/articles/1155>).

Για τα ελευσίνια μυστήρια υπάρχει το σύμβολο 20 (το κογχύλι), που μπορεί να ερμηνευτεί σαν το είδος “κήρυξ” που σχετίζεται με το ιερατικό γένος των κηρύκων. Τα σύμβολα 29 (ο χοίρος) και 34 (κάνθαρος), που σχετίζονται με τη θυσία χοίρων στο λιμένα του Κανθάρου, όπου υπήρχαν “επόπται” (έφοροι, ώροι). Το σύμβολο 6, η κόρη, που αναλύεται και σε “κ' ὄροι”= “και φύλακες”, δηλώνοντας τους επόπτες των μυστηρίων. Το σύμβολο 33, ο ξιφίας, που μπορεί να δηλώνει τις προσφορές ψαριών στη γιορτή. Οι συμμετέχοντες στα ελευσίνια έμπαιναν στη θάλασσα. Συγκεκριμένα οι αθηναίοι έμπαιναν στον όρμο του Κανθάρου στον Πειραιά.

Άφησα για το τέλος το πιθανό (ορφικό/θρησκευτικό-μυστικιστικό/μυθολογικό/γεωγραφικό/αστρονομικό) νόημα των συμβόλων 45 και 7 (σε συνδυασμό), που βρίσκονται στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς.

Αν με το σύμβολο 45 εικονίζονται πηγές υδάτων (νάματα, πηγαίο ύδωρ, θάλασσας ή ποταμού), ή μια πηγή φωτός, ή μια παραλία (ακτή), ποιός ή τί μπορεί να εικονίζεται με το σύμβολο 7 που βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 45;

Σημείωση: Αναζητώντας κι αναλύοντας λέξεις -που πιστεύω ότι χρησίμευσαν σαν έμπνευση για τα σύμβολα του δίσκου- μπορούμε να αναλύσουμε τη λέξη “ακρομώλιον” σαν α) «ἄκρω μ' ὀ λών» = «αυτός που με διαλύει είναι δίπλα στην πηγή», αφού “ἄκρον” ήταν το σημείο από το οποίο ανέβλυζε η πηγή, αλλά και σαν β) «αυτός που με διαλύει είναι στην κορυφή», αφού “ἄκρον” ήταν και η κορυφή. **Πιστεύω λοιπόν πως ο δημιουργός του δίσκου υποδηλώνει κάτι σχετικό με**

τις έννοιες αυτές στα κεντρικά πλαίσια των δύο πλευρών του, σαν «άκρα» του δίσκου.

Οι ορφικοί ύμνοι των θεών αναφέρονται στις ιδιότητές τους σε σχέση με τον ουρανό και τη γη (τα επουράνια και τα χθόνια). Χωρίς να έχουμε λοιπόν διαβάσει το δίσκο σαν ενιαίο κείμενο, θα υποθέταμε ότι:

- **Αστρονομικά** κοντά στην “πηγή φωτός” του δικού μας ηλιακού συστήματος, κοντά στον ήλιο, είναι η σελήνη, η Εκάτη των αρχαίων. Το σύμβολο 7 θα μπορούσε να δηλώνει την Εκάτη.

- **Μυθολογικά** δίπλα σε κάθε πηγή ήταν οι Ναϊάδες (η Δάφνη, κλπ). Γι αυτό τους αποδίδονταν διάφορες ονομασίες, όπως: πηγαίες, κρηναίες ή κρηνίδες, ποταμίδες, λιμνάδες ή λιμνακίδες, ελειονόμους κλπ. **Το σύμβολο 7 θα μπορούσε να είναι σύμβολο των τροφών του Διονύσου, Υδάτων.** Γιατί και αυτές είναι ψηλά στον ουρανό και σχετίζονται με τα νερά και τους κατακλυσμούς, αποτελώντας αφ' εαυτών πηγές υδάτων.

- **Θεολογικά** στην κορυφή είναι ο θεός, σαν πηγή γνώσης. “Δίπλα στην πηγή”, σε όλες τις θρησκείες, είναι οι άγγελοι και οι προφήτες, άντρες και γυναίκες. Οι αποκαλούμενοι “τροφοί”, σαν “τροφοδότες” γνώσεων (πληροφοριοδότες). Η πηγή της γνώσης, οι προφητείες, αλληγορικά, λέγονται “Φως” (όπως και η περιοχή γύρω από τη θηλή, που μπορεί να δηλώνεται με το συμβ. 7), ή “Υδωρ”. Επίσης οι κόμβοι πάνω στη γραμμή με την οποία οριοθετείται το πρώτο πλαίσιο της Α πλευράς, σημαίνουν και “υψηλό τόπο” (κόμβος = υψηλός τόπος, «άκρη», ή κορυφή θα λέγαμε).

- **Μυστικιστικά** δίπλα στα “νάματα” του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς, στην “κορυφή”, υπάρχει το σύμβολο της τροφού: της θάλασσας-τήθης-τηθύος-Ίσιδος, **προστάτιδος των μυστηρίων, που εικονίζεται κρατώντας υδρία σε σχήμα στήθους.** Επομένως τα σύμβολα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς ερμηνεύονται και σαν “Νάματα Ίσιδος”, οι πηγές της Ίσιδος-ύλης, τα «ριζώματα θαλάσσης» του **Ιώβ 36,30.** Η Ίσις ζούσε στα έλη της Βουτούς στην Αίγυπτο, ενώ ερείπια ναού της Ίσιδος βρέθηκαν και στο Μαραθώνα, στη θέση “μικρό έλος”. Τα σύμβολα 45 και 7 του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς ερμηνεύονται εναλλακτικά λοιπόν και σαν «Λιβάδες τήθης» = «Τα έλη της τροφού», δηλαδή ημίρρευστες λασπώδεις ζώνες γης. Ερμηνεύονται ακόμα και σαν «όλκοι Ίσιδος» = «Τα χνάρια της Ίσιδος», αν ο έλληνας αφηγητής του β' μισού του 19^{ου} αιώνα εννοεί σα «χνάρια» τα **«βαρυντικά κύματα»**, εξομοιώνοντάς τα με τα **«κύματα της τροφού» (θάλασσας)**, τα «οϊδματα τηθύος» (περισσότερα στο κεφ. «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης»)

- **Γεωγραφικά** τόσο το συμβ. 45 όσο και το συμβ. 7 θα μπορούσαν να δηλώνουν τις ίδιες έννοιες:

α) πηγή/τροφός: η θάλασσα-τηθύς,

β) τροφός/τηθύς: η γη. Στο λεξικό Liddell-Scott στο λήμμα «τηθύς» αναφέρεται ότι κάποιιο ταύτιζαν την τηθύν (θάλασσα) και με τη γη! (τροφοί είναι άλλωστε και οι δύο).

Το συμβ. 7 λοιπόν -σα σύμβολο της τροφού-τήθης μπορεί να δηλώνει είτε τη γη, είτε τη θάλασσα, όπως και το συμβ 45 (να δηλώνει τα κύματα της θάλασσας, ή την άμμο, ή τις ζώνες γης)! Έτσι θα ελέγξουμε τα δύο σύμβολα εναλλακτικά. Δίπλα στο συμβ. 7 που μπορεί να δείχνει σαν τροφό/τήθη είτε τη γη είτε τη θάλασσα, αφού και οι δύο θεωρούνταν «τηθύς», μπορεί επομένως να είναι η παραλία (που λεγόταν ή αϊών, ή ήϊών, ο αιγιαλός), ή οι παραθαλάσσιες ζώνες γης (οἶμοι), ή η άμμος (η παραλία). Έτσι με τα σύμβολα 45 και 7 μπορεί να δηλώνεται η φράση «ήϊών τήθης» (η παραλία της τροφού) ή η φράση «ήϊών τηθύος» (η παραλία της θάλασσας). Οι φράσεις αυτές συνηχούν αντίστοιχα με τις φράσεις “υϊόν τήθης” ή “υϊόν τηθύος”, δηλαδή «το γιό της τροφού» ή «το γιο της θάλασσας (ή της γης)». Γιός της θάλασσας-Ίσιδος ήταν ο Ωρος, ενώ γιός της γης ήταν ο Κρόνος. Επανέρχεται εδώ η αφήγηση στη μυθολογία, αφού ο Κρόνος συνδεόταν με τη γη.

Επειδή δε ο Κρόνος ταυτιζόταν με το χρόνο -μάλιστα σε επιγραφή του 5^{ου} αιώνα πΧ που βρέθηκε στην Ελάτεια διαβάζουμε ότι ο Ποσειδώνας, γιός του Κρόνου, ονομαζόταν «Χρόνου υιός» (Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου, τόμος 18 λήμμα «Χρόνος»), ενώ και στον ορφικό ύμνο 13 ο Κρόνος προσφωνείται σαν «Κρόνος του χρόνου» («αίωνος Κρόνε»)- **προκύπτει έμμεσα θα λέγαμε και άλλη ταύτιση, πέρα από εκείνη του Κρόνου με το Χρόνο: η ταύτιση του Κρόνου-Χρόνου με την Τηθύν-θάλασσα: όπως ο Κρόνος-Χρόνος ρέοντας διαλύει τα όντα, έτσι κι η θάλασσα ρέοντας, διαβρώνει τις στεριές-ακτές. Θάλασσα και χρόνος έχουν κοινές ιδιότητες (ρέουν και φθείρουν).**

ΛΙΓΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΡΦΙΚΟΥΣ-ΗΛΙΟΛΑΤΡΕΣ..

Οι ρίζες των ορφισμού, που σήμερα έχει διακλαδωθεί σε ποικιλώνυμες αιρέσεις σε όλο τον κόσμο, ανάγονται στην ασσυροβαβυλωνιακή παράδοση. Και η εβραϊκή “καμπάλα”, από την “ασσυροβαβυλωνιακή παράδοση” έλκει την καταγωγή της. Οι ορφικοί πίστευαν ότι υπάρχει μεταθανάτια ζωή στην οποία οι αμαρτίες ανταποδίδονται, αλλά γνώριζαν και τρόπους να αποφύγουν την τιμωρία αυτή, μέσω συνεχών -στοχευμένων- μετενσαρκώσεων (“Περάται”, λεγόταν όσοι κατέλυαν τη φθορά της ύλης, εξασφαλίζοντας την αθανασία). Οι διδασκαλίες των ορφικών διαδόθηκαν σε Αφρική, Γαλατία, Βρετανία, Γερμανία, Ελβετία και μέλη τους ήταν ήδη από την αρχαιότητα, πολύ πριν από τον 6ο πΧ αιώνα, τραγωδοί, ποιητές, ζωγράφοι, λογοτέχνες, φιλόσοφοι και έμποροι. Ο Ευριπίδης στις Βάκχες, ο Αισχύλος, ο Αριστοφάνης

στις Θεομοφοράζουσες, στους Ιππείς, στις Εκκλησιάζουσες και αλλού, διατυπώνουν τις γνώσεις τους, για τα παρόντα και τα μέλλοντα, υπό τη συγκάλυψη της θεματολογίας των έργων τους. Το ίδιο κάνουν άλλωστε μέχρι σήμερα οι περισσότεροι καλλιτέχνες.

Το διάδοχο σχήμα των ορφικών ήταν οι νεοπλατωνικοί-γνωστικοί. Οι ηθικές αρχές του Πλάτωνα δεν επεβίωσαν στους νεοπλατωνικούς, που αντιλήφθηκαν τη σημασία της γνώσης σαν πηγή κέρδους και ισχύος και επένδυσαν σ' αυτήν με τυχοδιωκτικές προθέσεις, εκφυλίζοντάς την σε ύβρι. Εκτρέποντάς την σε μέσο επίδειξης ισχύος και κερδοσκοπική θεουργία. Όπως έκανε από δημιουργίας του και το μαντείο των Δελφών, που με τους αμφίσημους χρησμούς του κατέστρεψε ένα μεγάλο κράτος, εκείνο του Κροίσου, αφού πρώτα αποκόμισε από αυτόν δώρα αμύθητης αξίας για μια καθαρή μεν προφητεία που του έδωσε, αλλά για ασήμαντο θέμα (το θέμα ήταν «τί έκανε ο Κροίσος μια συγκεκριμένη μέρα»). Τελικά ο μόνος κερδισμένος ήταν το μαντείο, που ωστόσο φέρθηκε με πρωτόγνωρη αχαριστία στο μεγαλύτερο ευεργέτη του, ενώ μπορούσε να αποτρέψει την καταστροφή του, προειδοποιώντας τον καθαρά για την ήττα του.

Οι οφίτες, καϊνίτες, περάται, σθηανοί και οι καθαροί είναι γνωστικοί, που πιστεύουν σε κράμα ελληνικής μυθολογίας, νεοπλατωνισμού και ιουδαϊσμού και υποστηρίζουν τη «δυναρχία» ύλης-πνεύματος, με την ύλη να εκπροσωπεί το κακό σαν δημιούργημα του «Δημιουργού», ενώ το πνεύμα το καλό, δημιούργημα του υπέρτατου θεού. Στο «τραγούδι των άστρων» στο πλαίσιο 19 της Α πλευράς, διαβάζουμε τη φράση «**Όλκός οίον**» και με την έννοια «**Σαν Όφις**» («Όλκός» ήταν και το σώμα του φιδιού και το ίδιο το φίδι). **Αν ο όφις ήταν σύμβολο και του Δία, κάτι πολύ πιθανό αφού η λατρεία του Δία όπως και των όφεων ανθούσε στην Κρήτη, η αίρεση των οφιτών θα έχει κατάλοιπα της λατρείας του Δία.**

Αποτέλεσμα της «δυναρχίας» -στην ακραία της μορφή- ήταν και είναι είναι η περιφρόνησή της ύλης και του ανθρώπινου σώματος που συνιστά φυλακή της ψυχής, γι' αυτό οι γνωστικοί πίστευαν -και ακόμα πιστεύουν- ότι πρέπει να κατανικηθούν οι δυνάμεις του σώματος. Έτσι κατανοούνται οι ισχυρές ασκητικές τάσεις του γνωστικισμού, από τον οποίο πάντως δεν έλειψαν και οι ακριβώς αντίθετες (για παράδειγμα ο γιός και μαθητής του Βασιλείδη Ισίδωρος, δίδασκε ότι ο τέλειος γνωστικός δικαιούται να πράττει κάθε είδους αμαρτία, διότι είναι ελευθερωμένος από όλα).

Η άσκηση των γνωστικών με την τιμωρία και την υποταγή του σώματος, απέβλεπε στην απελευθέρωση του θείου ή φωτεινού στοιχείου που ενυπάρχει μεν στον άνθρωπο, αλλά μένει δέσμιο του κυρίαρχου υλικού στοιχείου. Τις ίδιες απόψεις έχουν και οι σοφί. Στο πλαίσιο αυτών των αντιλήψεων εξηγείται η ΠΙΘΑΝΗ απόδοση του συμβ. 12 και με την έννοια «είλινδεΐται» που συνηχεί με τη φράση «ύλην δεΐτε» = «τιμωρείστε την ύλη». Συνεχίζουν άραγε την παράδοση «να δάκνουν εν ταις οδοίς των ανθρώπων», όπως διαβάζουμε στις γραφές ότι έκαναν από παλιά, από την προ Χριστού εποχή; Πιθανώς. «Παράδοση» σημαίνει άλλωστε «τήρηση ηθών και εθίμων»..

Το χρυσό δαχτυλίδι του Μίνωα δείχνει ρίζες στις ανατολικές θρησκείες και βαθιά επιρροή από αυτές. Βέβαια δε γνωρίζω πώς εξηγείται το ότι ο Μίνωας χρειάστηκε συμβουλή (συνταγή) από μια απλή γυναίκα την Πρόκρι, για να θεραπευτεί, ενώ για τους νόμους του κράτους του συμβουλευόταν τον ίδιο το Δία.. Δεν μπορώ δηλαδή να καταλάβω για ποιο λόγο δε συμβουλευτήκε τον ίδιο το Δία, κυρίως για την υγεία του..

Σημείωση: συμπληρωματικά στοιχεία για τους ορφικούς δίνω στο κεφάλαιο «*Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης*».

ΠΗΓΕΣ:

- Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου, τ. 15, "Ορφικά" και τ. 14 "Μυστικισμός" και "Νεοπλατωνισμός".
- Ιάμβλιχος, «Περὶ τῶν αἰγυπτίων μυστηρίων».
- ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ, Η ΑΙΡΕΣΗ ΠΟΥ ΔΕ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΠΟΤΕ <https://www.sostis.gr/blog/item/5327-gnwstikismos-i-airesi>
- Ι. Μ. ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ «ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ» μέρη Β, Γ, Δ, ΣΤ <https://www.impantokratoros.gr/gnostikoi.el.aspx>

ΠΩΣ ΕΓΡΑΦΑΝ ΟΙ ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΕΣ

Οι μυστικιστές (και οι σουρεαλιστές*) έγραφαν και ζωγράφιζαν με μεταφορές, σύμβολα και αλληγορίες, ΟΠΩΣ ΣΤΗ ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ.**

Η έκταση των συμβολισμών τους έφτανε μέχρι την αστρονομία, την οποία θεωρούσαν κορωνίδα των επιστημών. Οι έννοιες που αντιστοιχούσαν στα σύμβολα ήταν γνωστές μόνο στον κύκλο τους. Οι πίνακες των μεγαλύτερων ζωγράφων του μεσαίωνα και της αναγέννησης, βρήθουν -και αυτοί- αλληγοριών. Για παράδειγμα ο σκύλος κουλουριασμένος σε μια άκρη του πίνακα, ήταν συνήθης αλληγορία για το φύλακα Σείριο, στον οποίο ορκιζόντουσαν και οι αρχαίοι έλληνες με τη φράση «Μά τον Κύνα». Στις λεπτομέρειες έκρυβαν τις αλληγορίες. Μυστικιστικά έγραφαν και αρχαίοι φιλόσοφοι, όπως οι Ηράκλειτος και Πυθαγόρας. Με αλληγορίες και συμβολισμούς, όπως « Αί ψυχαί όσμῶνται καθ' Αϊδην», Καρδίαν μη έσθιεν», «Ζυγόν μη υπερβαίνειν» κλπ. (Εγκ. Ηλίου, Εκδόσεις Ηλιος, τ. 16, σελ. 495, «Πυθαγόρας»).

Αν υποθέσουμε ότι ο δίσκος -ΣΑΝ ΠΙΝΑΚΑΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ- σαν έργο τέχνης- είναι έμπνευση νεοελλήνων μυστικιστών (κάτι πολύ πιθανό δεδομένων των θρησκευτικών απόψεων που εκφράζουν οι δημιουργοί του για θεούς που είναι «πόροι φωτός»/«πύλες για το επέκεινα», για θεό-αστέρα που είναι σαν «κοιτίδα», σαν τόπος προέλευσης, για θεούς-αστέρες που είναι «οχυρά του φωτός», για το ότι το φως είναι αγαπητό και σαν «λόγος»/προφητεία), **τα σύμβολά του ίσως έχουν και μεταφυσική ή/και επιστημονική χροιά**, όπως εξηγώ στο κεφ. «ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης», **ίσως ισχύουν και σαν ανατομικός χάρτης. Αυτό θα φανεί αν αποδώσουμε στα σύμβολα πιο σύνθετες έννοιες, αφού στο δίσκο οι λέξεις «ζωγραφίστηκαν» με σκοπό να αποδοθεί το «πνεύμα» τους..** Η κεντρική ιδέα για το μετασχηματισμό των λέξεων σε έννοιες, θα είναι η ίδια: μετασχηματίζουμε παραβλέποντας τονισμό και ορθογραφία, και (πιθανώς) διαβάζουμε αντικαθιστώντας το σύμβολο τάδε με το δείνα, ή υπονοώντας ένα σύμβολο αντί άλλου, σκεπτόμενοι με αρχαιολογικά σύμβολα (C. Mazzoni, “Mystical and literary texts, ”Annali d'italianistica, Vol. 25 <https://www.jstor.org/stable/24016158>).

Καθώς για το θέμα της χρήσης «μυστικιστικών σχημάτων λόγου στη λογοτεχνία» δεν υπάρχει εκτενής βιβλιογραφία και οι λίγες αναλύσεις που βρήκα αφορούν τα έργα συγκεκριμένων μόνο μυστικιστών (Arama, Jouanneau-Damance, Raimondo, “*Expériences mystiques*” <https://classiques-garnier.com/experiences-mystiques-enonciations-representations-et-reecritures.html>), αναφέρω εδώ κάποια παραδείγματα από έργα σουρεαλιστών ζωγράφων και λογοτεχνών, όπως και από τη γλώσσα της Π. Διαθήκης. Παραδείγματα αντλώ επίσης από το συμβολισμό στη σημειωτική.

Οι μυστικιστές γρησιμοποιούσαν (ενδεικτικά):

- **Ομώνυμα:** λέξεις που προφέρονται με τον ίδιο τρόπο, αλλά έχουν διαφορετικό νόημα.

Για παράδειγμα στο δίσκο α) η λέξη “γωνία” συνηχεί με τις λέξεις (ή τα συνθέματα λέξεων): “γ' όνια” (προς πώλησιν), “γ' όνεια” (χρήσιμη), “γών οία” (αυτή λοιπόν που είναι σαν) β) η λέξη (ό) “λίθος” (δίκτυο) συνηχεί με τη φράση “λιν' ώς” (σα λιοντάρι).

- **Παρόνυμα:** λέξεις που δεν προφέρονται με τον ίδιο τρόπο, μοιάζουν όμως στην προφορά.

Για παράδειγμα: α) η λέξη “Άρκας” (τοπωνύμιο: “ο αρκάδας”): “άρκας” στα τουρκικά, σημαίνει “φύλακας”, και η ρίζα της είναι η λέξη “άρκος”= παγάνα. Η λέξη αυτή μοιάζει με τη λέξη “άργας” (“οχιά”, είδος αράχνης και “μοχθηρός ποιητής”) β) η λέξη “δέλτος” (δίπτυχο, λόγιον) μοιάζει με τη λέξη “βέλτος”, που στην Κρήτη σήμαινε “αγαθός”.

- **Τονικά παρόνυμα:** λέξεις που παραπέμπουν σε άλλες που γράφονται με την ίδια ορθογραφία, αλλά έχουν διαφορετικό τονισμό.

Για παράδειγμα στο δίσκο η λέξη “πρίων” (το πριόνι, ο αγοραστής, η πριονοειδής σειρά λόφων: “ο πρίων της Ιουδαίας”) και η λέξη “πριών” (το άρμενο, το πανί πλοίου, το ιστίο).

- **Παραπομπές:** μία λέξη Α παραπέμπει σε μία λέξη Γ μέσω μίας παρένθετης λέξης Β (λέξης μεσολαβητή).

Για παράδειγμα: **έγραφαν σα λέξη Α, τη λέξη “λίθος” (πέτρα). Αυτή θα παρέπεμπε στην επιθυμητή λέξη Γ “κύλιξ” μέσω της (παρένθετης) λέξης “πέλλα”, η οποία βέβαια δεν αναφερόταν ρητά (λίθος = πέλλα = κύλιξ). Κανείς δε θα μπορούσε να σκεφτεί τη λέξη που χρησιμοποιούσαν κάθε φορά σα μεσολαβητή.**

Η κύλιξ ήταν σύμβολο των μυστών και σαν κρασοπότηρο συμβόλιζε τη «μέθη» των μυστών (των «μεθύντων άνευ οίνου»). Στο κεφ. 28, 26 Ιερεμία διαβάζουμε τη φράση «καί οὐ μὴ λάβωσιν ἀπὸ σοῦ λίθον εἰς γωνίαν καὶ λίθον εἰς θεμέλιον», ενώ στο ίδιο κεφάλαιο, σε άλλη παράγραφο του ίδιου κεφαλαίου (στην 28, 7) έχουμε προοίεασμό για το πιθανό νόημα του «λίθου», με τη φράση: «ποτήριον χρυσοῦν Βαβυλῶν ἐν χειρὶ Κυρίου μεθύσκον πᾶσαν τὴν γῆν. «Ποτήριον μεθύσκον» = ποτήριον οίνου = κύλιξ (πέλλα) = λίθος! Το νόημα είναι ότι δε θα χρησιμοποιηθεί μελλοντικά ο βαβυλωνιακός γνωστικισμός, σε συντομογραφία ΒΑ(BYLONIAN) GNO(STICISM), με τον οποίο «μέθυσαν» (συναρπάστηκαν/κόμψασαν για την κατοχή του) και στον οποίο πίστεψαν πολλοί, σα «θεμέλιο» και «ακρογωνιαίος» «λίθος» της πίστης. Οι Ο' γνώριζαν πολύ καλά ελληνικά, μπορούσαν λοιπόν να μεταφράζουν, επιλέγοντας κατάλληλες λέξεις..

- **Αλληγορίες και παρεμβολές φράσεων/λέξεων σε διάφορα μέρη ενός κειμένου.** Έτσι γινόταν και στην Π. Διαθήκη.

Αλληγορίες: αν ήθελαν να εκφράσουν την έννοια “το δίκτυό σου διασπάστηκε” θα έγραφαν: “ο ιστός σου έκλινεν” (όπως στον Ησαΐα 33, 23). Θα έκαναν παρομοίωση ενός ιστού που γέρνει, με δίκτυο (σαν ιστό αράχνης) που διασπάται,

διαρρηγνύεται. **Αξιοσημείωτη** εδώ είναι η -στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο)- **ομοιότητα της πλάγιας γραμμής πάνω στο πλοίο (στο σύμβολο 25), με ιστό που γέρνει.**

Παρεμβολές: όταν πρέπει να αποκρυφτεί το πραγματικό νόημα μιας φράσης X που βρίσκεται σε ένα εδάφιο του κεφαλαίου Α για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται στη φράση αυτή λέξεις με παρόμοιο νόημα με εκείνο που πρέπει να αποκρυφτεί και, για να διευκολυνθούν εκείνοι που πρέπει να καταλάβουν το νόημά της, παρεμβάλλονται σε άλλα κεφάλαια, ή σε άλλα εδάφια του ίδιου κεφαλαίου φράσεις, άσχετες με το νόημα των εδαφίων εκείνων, οι οποίες διευκρινίζουν το νόημα της φράσης X.

Για παράδειγμα αν ήθελαν να εννοήσουν “το δίκτυο των μελών σου”, δε θα έγραφαν ούτε “τό σόν ἄρκυον” (ή “ή σή ἄρκυς”), αφού θα γινόταν αμέσως αντιληπτό το νόημα, αλλά θα έγραφαν “ὁ σός ἰστός” (ιστός είναι το κατάρτι, το ἄλμπουρο, αλλά και ο ιστός, όπως της αράχνης, και γενικά το δίκτυο· σήμερα “ιστό” λέμε το διαδίκτυο) και **ανάμεσα σε άλλες παραγράφους του ίδιου κειμένου, ή σε άλλα κεφάλαια, θα έγραφαν: “ὁ ἰστός αὐτῶν οὐκ ἔσται εἰς ἰμάτιον” (ο ιστός τους δεν αποσκοπεί στο να χρησιμοποιηθεί σαν ένδυμα).**

Έτσι και στον Ησαΐα κεφ. 59 παρ. 5 και 6, όπου γίνεται αναφορά στον ίδιο «ιστό» για τον οποίο κάνει λόγο ο Ησαΐας στο κεφ. 33 παρ. 23, **σα να παραπέμπει το κεφ. 59 στο κεφ. 33. Αποκλείοντας τις άλλες έννοιες της λέξης “ιστός”** τις σχετικές με την ένδυση (που είναι “αργαλειός”, “στημόνι”, “κομμάτι ύφασμα”), **απομένει η έννοια “δίκτυο”.**

- **Αλληγορίες και συμβολισμούς με εικόνες, όπως στους πίνακες ζωγραφικής του μεσαίωνα και της αναγέννησης.**

α) Ο πίνακας του Α. Rublev “Hospitality of Abraham” δείχνει στην μπροστινή πλευρά του τραπεζιού όπου κάθονται οι ἄγγελοι, ένα παραλληλόγραμμο με τονισμένη τη μία γωνία του, σα να επρόκειτο για τον ακρογωνιαίο «λίθο» της τριάδος, το ἅγιο πνεύμα, ενώ ο ἄγγελος στα δεξιά δείχνει προς τα κάτω, σα να νεύει στο θεατή να το προσέξει, έχοντας τα δάχτυλα ενωμένα σα σε ένα γαμψό νύχι. **Προφανής αλληγορία για την τριαδική ενότητα, αλλά και για τη δυνατότητα δῆωσης του πνεύματος-φωτός, αφού αυτή βεβαιώνεται και από τις γραφές (Ματθ. 11, 12 “ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρπάζουσιν αὐτήν”.**

β) Στον ἔργο “The annunciation” ή “Libertas ecclesiastica” (church liberty) του Carlo Crivelli, ο καλλιτέχνης φιλοτέχνησε την αυτοδιάθεση που χορήγησε ο πάπας Σίξτος ο 4^{ος} στην πόλη Ascoli Piceno της Ιταλίας το 1482 μΧ. Ο «ευαγγελισμός» στόλισε το τέμπλο στο παρεκκλήσι της μονής του Ευαγγελισμού της πόλης Ascoli, το 1486 μΧ.

Οι λεπτομέρειες του πίνακα του Crivelli: Το φτερό στο διάδημα του αγγέλου έχει τη μορφή «ουραίου», συμβόλου εξουσίας, όπως ο ουραίος που κοσμούσε το στέμμα των φαραώ (ίσως ο ουραίος ήταν αλληγορία για τον αστερισμό του Δράκοντα ή του όφι, που αποκαλούνταν και «όφις της Ίσιδος»). Το ρούχο του αγγέλου κοσμούν φύλλα ακάνθου σαν επωμίδες Φύλλα ακάνθου κοσμούσαν και τα κορινθιακά κιονόκρανα (η χρήση τους ενδεχόμενα δηλώνει τη μίξη αιγυπτιακών και ελληνικών δογμάτων). Στο κάτω μέρος στο κέντρο του πίνακα εικονίζεται ένα μήλο, διαχρονικό σύμβολο της γνώσης που αποκτήθηκε κατά παράβαση θεϊκών εντολών. Βέβαια ο γνωστικισμός άλλους ωφελεί και άλλους βλάπτει (βλάπτει όσους αγνοούν τί «δώρα» κομίζει). Αυτό δηλώνεται με το παρακείμενο (στο μήλο) σύμβολο. Ένα παγώνι στέκεται ψηλά σε κτίριο. Το παγώνι ήταν πανάρχαιο θρησκευτικό σύμβολο ανατολικών λαών και συμβόλιζε για τους κούρδους yezidi τον ἄγγελο-επικεφαλής. Και ο ἄγγελος που συνομιλεί με τον ιερωμένο, λόγω της αμφιेषής του, δείχνει να είναι επικεφαλής ἄγγελος (όπως ο Απόλλωνας στον πίνακα του **Diego Velázquez «Ο Απόλλων στο σιδηρουργείο του Ήφαιστου»**), ενώ και η κατά πρόσωπο συνομιλία του με τον ηγούμενο δείχνει την ισοτιμία τους. Μάλιστα ο ἄγγελος δείχνει να συμβουλεύει τον ηγούμενο. Τέλος το εικονιζόμενο παγώνι στον ινδουισμό ήταν σύμβολο του γιού του Σίβα.

Σημείωση

1. Τα σύμβολα αυτά σα «λεπτομέρειες» που παρεμβάλλονται στην «αφήγηση» του καλλιτέχνη, υποδηλώνουν τη συνέχεια της παράδοσης από την αρχαιότητα ως σήμερα και τις πνευματικές δυνατότητες των γνωστικών που, δρώντας εν μέσω των χριστιανών, απολαμβάνουν εν κρυπτώ «εκκλησιαστική ελευθερία» (ανεξίθρησκία), επιθυμώντας σαφώς την αυτοδιάθεσή τους σαν κοινό πολιτών (εκκλησία) και τη δημόσια αναγνώριση των δυνάμεών τους, που χρόνια τώρα αποτελούν αντικείμενο έρευνας από την επιστήμη (από γνωστά ερευνητικά κέντρα πανεπιστημίων) και το στρατό (όπως το [project stargate](#)), με την ονομασία «ψυχικές ικανότητες» (psychic abilities), «σντονισμός», ή «μετάδοση σκέψης», «νοοπολιτική» κλπ. Σημειωτέον ότι οι γνωστικοί -σαν πεφωτισμένοι- έχουν την ικανότητα (psychic ability) να αναγγέλλουν -προφητεύουν-, να προκαθορίζουν τη μοίρα των λαών δίνοντας οδηγίες όπου και όποτε τους ζητηθεί σαν άτπουι ἔμμισθοι σύμβουλοι ηγετών και βασιλέων, καθοδηγώντας τη ζωή των ανθρώπων σαν από θεία παρέμβαση. **Και ο αφηγητής στη Β πλευρά στο πλαίσιο 21 λέει ότι ο θεός είναι «Ψηλά σα βασιλιάς -Στήριγμα- σα φως που έρχεται από παντού και σαν λόγος! (και σα δύναμη προφητικού λόγου!)», ενώ στο πλαίσιο 2 τονίζει ότι «το φως είναι αγαπητό και σαν λόγος». Δηλωτικά διακριτικά σημεία πεφωτισμένων απαντώνται πλέον φανερά σε πάμπολλα έργα τέχνης όλων των ειδών, ενώ οι τεχνικές τους στο «remote viewing» (RV), για τις οποίες δίνουν και συνεντεύξεις στα ΜΜΕ, διδάσκονται επί μακρόν και σε ιδιωτικές πια σχολές του εξωτερικού, που ανήκουν σε γνωστά μέλη τους.**

2. Περισσότερα για τις αλληγορίες και τους συμβολισμούς στην τέχνη των μυστικιστών:

2α) L. D. Henderson "Mysticism and occultism in modern Art" Art Journal, Vol. 46 No. 1 Spring 1987

2β) Σόνια Κωτίδου (<https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=36749&lang=el#p=4>)

Έτσι και στο δίσκο, οι λεπτομέρειες μετράνε. Οι δημιουργοί του:

α) Έδειξαν την πτέρυγα πουλιού και δίπλα σ' αυτήν έβαλαν και όσες άλλες εικόνες υπεδείκνυαν πώς έπρεπε να ερμηνευτεί η εικόνα Α. Έβαλαν δηλαδή:

α1) την εικόνα του κέρατος δίπλα στην εικόνα μιας φτερούγας, για να υποδείξουν ότι η πτέρυγα (πουλιού) μπορούσε να ερμηνευτεί σαν "κέρας".

α2) την εικόνα του πλοίου δίπλα σε εκείνη μιας φτερούγας, για να μπορεί η πτέρυγα (πουλιού) να ερμηνευτεί σαν "το πλαϊνό μέρος του πλοίου".

α3) Έδειξαν την εικόνα της οπλής ζώου δίπλα στην εικόνα ενός ανθρώπου (τα συμβ. 1 και 28 στην Α πλευρά του δίσκου) για να εννοήσουν όχι μόνο την οπλή ζώου (τη χηλή), αλλά και το μώλο, τον κυματοθραύστη και τον "εκλέξιμο", τον προαλειφόμενο για υπερασπιστή και φύλακα, τον "πρόβολο".

β) Έδειξαν αντικείμενα, ανθρώπους, ζώα, φυτά κλπ, μέσω των οποίων εννοούσαν κάτι άλλο, όπως στον πίνακα του Rene Magritte "Η προδοσία των εικόνων"*. Συγκεκριμένα έβαλαν την εικόνα:**

β1) της λάρνακας για να εννοήσουν τη λέξη (ή/ό) "ληνός", που έχει τις ίδιες έννοιες όπως και η λέξη "λάρναξ", αλλά επιπρόσθετα δηλώνει και την "εκκλησία" (λεξικό Δημητράκου, τ. 9 και Σουΐδα). Επίσης "λάρναξ", όπως και "ληνός", σημαίνουν το πατητήρι, και, σαν αφηρημένες έννοιες τη "σύνθλιψη", την "καταπάτηση". Δεδομένου ότι η λάρνακα του δίσκου είναι μεταφερόμενη κι έχει κοντάρια σα λαβές, μπορεί ο δημιουργός του δίσκου με το σύμβολο αυτό να εννοούσε τη μεταφορά της γνώσης και των εθίμων, την "παράδοση" ή/και τη "διαθήκη" που περιέχει "ιερούς" νόμους, σαν τη μεταφερόμενη κιβωτό του μαρτυρίου που κατασκεύασε ο Μωυσής στο Σινά.

β2) του (ιερατικού;) ιματίου που δείχνει σα "σάκκος" (φαιλόνιο), ή καλυμμαύχι -και που μπορεί να ερμηνευτεί ακόμα και σαν εβραϊκό "εσόν"- και με αυτό μπορεί να εννοούσαν το ιερατικό ένδυμα, το "λόγιον" -και αλληγορικά- το χρησμό, την προφητεία: τό λόγιον Κυρίου, ή τον "λόγιον" (το λογοτέχνη, το γραμματικό). Μπορεί να δήλωναν και βαθμό ιερωσύνης (τον αρχιερέα, τον ηγούμενο, τον ανώτατο άρχοντα ή νομοθέτη).

β3) της κορόνης, με την οποία μπορεί να εννοούσαν την ποιμενική ράβδο, τον ηγούμενο, τον αρχιερέα, τον ποιμένα.

β4) του πλοίου με υπερυψωμένα άκρα στην πλώρη και την πρύμνη (κόρυμβα), για να εννοήσουν τον ηλιακό κόρυμβο.

β5) του κατεργασμένου δέρματος για να εννοήσουν όχι μόνο τη λέξη "δορά" και τις άλλες ονομασίες της, αλλά και τον ανηλεή ξυλοδαρμό, όπως γίνεται στην κατεργασία δέρματος, ή την ίδια την κατεργασία δέρματος, το "άργασμα". Μπορεί επίσης να εννοούσαν αυτόν που έχει υποστεί κακώσεις και σωματική ποινή, ή το βυρσοδέψη.

(Σημείωση

Ο δημιουργός του δίσκου, όπως ανέφερα στο κεφάλαιο «Πώς παιζόταν ο δίσκος», θέλοντας να διευκολύνει τον αποσυμβολισμό του, μας υπέδειξε τους τρόπους ερμηνείας των συμβόλων του. Ένας τρόπος ερμηνείας τους είναι μέσω των παρόμοιων -ως προς το σχήμα ή ως προς το όνομα συμβόλων-, πχ το κέρας (συμβ. 26) και το κέρας σχεδιασμένο πάνω στο συμβ. 30. Το συμβ. 27 (ρίνος= επιδερμίδα) και το συμβ. 12 (ρίνος – ασπίδα).

Άλλος τρόπος είναι μέσω των ομοιοτήτων που έχει το σχήμα των συμβόλων με περιοχές γης (νησιά, ή στεριές), όπως εξήγησα στο κεφάλαιο «Σχόλια στην Α πλευρά σα γεωγραφικού χάρτη».

Άλλος τρόπος είναι η «κατεπαλλήλως» ερμηνεία τους (μέσω γειτονικών τους συμβόλων), όπως για παράδειγμα τα σύμβολα 10, 25 και 23: όταν αυτά βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο, μπορούν να ερμηνευθούν με νοήματα που αφορούν αποκλειστικά μέρη πλοίου. Για το λόγο αυτό:

α) στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς ερμήνευσα τα παρακείμενα σύμβολα 23 και 25 σαν «ΐκριον» (ιστός) και σαν «κύτος» (αμπάρι) ή/και «έπιστερον» (χώρος στο πλοίο για την ανάπαυση αξιωματικών) αντίστοιχα (σα να αφορούν μέρη πλοίου).

β) στο πλαίσιο 17 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) ο δημιουργός τοποθέτησε δίπλα τα σύμβολα 9 και 27, όπως έκανε και με τα σύμβολα 9 και 30 στο πλαίσιο 27 της Β πλευράς. Προφανώς ήθελε να υποδείξει ότι ένας τρόπος να ερμηνεύσουμε

τα σύμβολα αυτά είναι σα να αφορούν ένδυμα, συγκεκριμένα τον «σάκκο».

Στο πλαίσιο 17 ο σάκκος θα ερμηνευτεί έτσι, αφού μοιάζει να αποδίδει την έννοια του αρχιερατικού αμφίου με κοντές και πλατειές χειρίδες (μανίκια), κάτι που υποδηλώνεται από τις σα χειρίδες απολήξεις του συμβ. 2, ενώ στο πλαίσιο 27 ο σάκκος θα έχει την έννοια της κάπας από τρίχες αιγός που φορούσαν οι βοσκοί, θα ερμηνευτεί επομένως σαν (ή) οἷη = (ή) ὄα = η προβιά, η μηλωτή, έννοια που υποδηλώνει η παρουσία του συμβ. 30 (της αίγας) δίπλα στο συμβ. 9.

γ) στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) τα παρακείμενα σύμβολα 4 και 40 ερμηνεύονται και σαν «όμηρος» (επομένως κατά συνήχηση και σαν «Όμηρος» ο ποιητής), ενώ παρηχητικά και σαν «ό μηρός»).

β6) ενός μαστού με θηλή (ρώξ), για να μπορεί να απεικονιστεί και η έννοια «δίκτυο». Άλλοι για να απεικονίσουν το δίκτυο, θα σχεδίαζαν μια αράχνη. Για το λόγο αυτό τα σύμβολα 45 και 7 στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς ερμηνεύονται και σαν “Οι δρόμοι της αράχνης” (Οἶμοι ῥωγός), ή “ο θάνατος της αράχνης” (ῥυάς ῥωγός), εννοώντας “ο εκφυλισμός του δικτύου” (πολλά δίκτυα παρομοιάζονται με αράχνη). Λογικό είναι να μην υπάρχει ακριβής αντιστοίχιση, αφού χρησιμοποιούνται σύμβολα και όχι λέξεις. Το νόημα πάντως αποδίδεται επαρκώς και με τις εικόνες.

γ) Χρησιμοποίησαν παρένθετες λέξεις, όπως (τό) δόρυ ή (τό) δοῦρας, για να μπορούν τα σύμβολα 10 (που απέδιδε την έννοια «κώπη»), 25 (που απέδιδε την έννοια ναῦς) και 23 (που απέδιδε τις έννοιες «ιστός, κατάρτι») όχι μόνο να παραπέμπουν το ένα στο άλλο μέσω των δύο αυτών λέξεων (δόρυ/δοῦρας), αλλά και όλα μαζί να παραπέμπουν στις δυο αυτές λέξεις, οι οποίες περιέχουν τις έννοιες και των τριών συμβόλων (περιέχουν τις έννοιες «ναῦς», «κώπη», «ιστός»). Έτσι όπου βλέπουμε το σύμβολο 10 μπορούμε, εκτός από «κώπη», να το ερμηνεύουμε και σαν «ιστός», και σαν «πλοίο», σα να επρόκειτο δηλαδή είτε για το σύμβολο 23 είτε για το 25.

Άλλη παρένθετη λέξη στο δίσκο είναι (τό) «μήλον», που σήμαινε και «κατσικά» (αἶξ) και «μηλωτή» (επενδύτης, κάλυμμα των ώμων και μάλλινη προβιά ή δέρμα ζώου). Αν επομένως θεωρήσουμε ότι το συμβ. 30 δηλώνει μία κατσικά, το συμβ. 9 το κάλυμμα των ώμων, τον επενδύτη, και το συμβ. 27 την προβιά, το δέρμα ζώου, τα τρία αυτά σύμβολα θα παραπέμπουν όχι μόνο το ένα στο άλλο μέσω της έννοιας την οποία μοιράζονται (της έννοιας «μήλον»), αλλά και στην ίδια την έννοια αυτή μάλιστα και με όλες τις άλλες εκφάνσεις της! Το ίδιο συμβαίνει και με την έννοια «κορυφή ὄρους» την οποία δηλώνουν τα σύμβολα 2 (το κάρα), 26 (το κέρας) και 27 (η δέρα), που παραπέμπουν το ένα στο άλλο (μέσω της έννοιας αυτής) και όλα μαζί αστρονομικά και στον πολικό, που λεγόταν και «η κορυφή του ὄρους», όπως εξηγώ στο κεφ. «Ο δίσκος σαν αστρονομικός χάρτης».

δ) Τα σύμβολα που λειτουργούν και σαν αρχέτυπα, σαν ιδέες. Έτσι το σύμβολο 3 (ο δούλος) και το σύμβολο 31 (αετός) λειτουργούν και σαν αρχέτυπα για την έννοια «αιώνιος, -α, -ο» (αεῖ ων/ον).

ε) Εξέφρασαν έννοιες περιφραστικά και υπαινικτικά, σαν κουίζ. Έτσι εξέφρασαν και το όνομα του πλοίου του αφηγητή, το οποίο μπορεί να ήταν «όπως η θεραπεία της Ίσιδας», ή «όπως η λύση του σφραγίσματος», όπως ανέφερα στην ανάλυση της Β πλευράς, στην παράγραφο «Αναφορικά με το όνομα του πλοίου».

στ) χρησιμοποίησαν το σύμβολο 2 (Κάρ), που διαβάζεται και σαν τονικό παρώνυμο «γάρ». Έτσι το διάβασα στο «τραγούδι της θάλασσας».

* **Σουρεαλιστές:** ο Ελύτης στο «Άξιον εστί χρησιμοποιεί τις λέξεις «ΡΩΞ, ΑΛΑΣΘΑΣ, ΑΡΙΜΝΑ, ΟΛΗΙΣ, ΥΕΛΤΗΣ, ΑΪΑΣΑΝΘΑ» που είναι αναγραμματισμοί των «ΕΡΩΞ, ΘΑΛΑΣΣΑ, ΜΑΡΙΝΑ, ΗΛΙΟΣ, ΑΘΑΝΑΣΙΑ, ΕΛΥΤΗΣ», ενώ και η φράση του στο ποίημα «ο μικρός ναυτίλος» «Πιάσε το ΠΡΕΠΕΙ από το (γ)ιώτα και γδάρε το ίσαμε το πι», πρέπει να εκληφθεί αλληγορικά σαν προτροπή: «να συλλογίζεσαι την τωρινή σου θέση και να αναλογίζεσαι τι απ’όσα συνέβησαν στο παρελθόν σε οδήγησε εδώ». Τέλος παρηχητικά ερμηνεύοντας ξένες λέξεις, όπως τη λέξη “Anray” στο ποίημά του “Για μια Ville d’Anray”, γράφει: “Ως νόμισμα είναι. Που παρηχητικά μέσα στην ξένη γλώσσα μιν αύριο δηλώνει”. Όμως το νόημα της γαλλικής λέξης «Anray» δεν είναι “αύριο” ούτε στα γαλλικά, ούτε στα ελληνικά! Συνεπώς ο ποιητής επινόησε δικές του παρηχήσεις. Επινόησε και ρήματα σκοτεινά, όπως το «καταρκυθμεύω» και «ήλιους κρυπτούς» (κρυμμένες αλήθειες) στα σουρεαλιστικά του έργα λοιπόν. **Η αρχαιογνωσία κι η γλωσσοπλασία δεν ήταν προϋπόθεση sine qua non μόνο για τους γραμματικούς των γραφών, αλλά και για σουρεαλιστές όπως οι Ελύτης («μονάχη ἔγνοια η γλώσσα μου») και Εμπειρικός (ΜΕΓΑΜΠΕΡΧΑ).**

Αυτό μαρτυρεί στον Ελύτη η συνειρμική αντιστοίχιση -με αναγραμματισμό- των φθόγγων: γρ-κρ, ινα-ιαν, αγρο-αγορ, ρο-ρα-ρια στο «Τηλόθι Λέσβου» από «Τα μικρά ἐμυλον», όπως και οι περιέργες λέξεις: «Αλλότερος ή θιν παρά σαλτός ιαίος. Κιδάναν φερ’ άλλκαν. Υμίμηταον, ιμίπαμπτον παμβωετί νικώτερον. Σχάς ολλεπίων λύκτωρ κυν θαλτός ου ιατός. Παιδόεν ιρισίμας. Θόης, θόη. Θμώς» στα «Ανοιχτά Χαρτιά» από το «Πρώτα πρώτα η ποίηση». Αναγραμματισμούς και συνηχήσεις κάνει πάλλι..

** ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΡΑΗΣ, **Η ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ** <https://ikee.lib.auth.gr/record/322755/files/Apospasma.pdf>

*** Η κεντρική ιδέα των σύγχρονων σουρεαλιστών για τις όλες αλληγορικές απεικονίσεις στα έργα τους, ήταν η εξής: *“Δίνετε τις ιδιότητες που αφορούν τα έμψυχα στα άψυχα, ή τα απτά στα νοητά, και τανάπαλιν”* (Η μέθοδος του Άρα, Εν λευκώ, Ελύτης).

ΤΟ ΠΙΘΑΝΟ ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ

Και για το πιθανό μυστικιστικό νόημα του δίσκου μόνο υποθέσεις μπορώ να κάνω, όπως ότι συνάγεται μέσω αλληγοριών και ότι -εφόσον ο δίσκος δεν είναι αρχαίος- τα σύμβολά του -ερμηνεύόμενα στη **σημειωτική*** ίσως είναι αλληγορίες για άτομα που ανήκουν σε ομίλους-οίκους, όπως και αλληγορίες για τις σχέσεις μεταξύ οίκων και μεταξύ των μελών τους, που προφανώς τηρούν κάποια αρχαία παράδοση και τελετές, **όπως οι καθαροί**, τους οποίους ο δίσκος δείχνει να αναφέρει στο πλαίσιο 3 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο).

Και οι ορφικοί άλλωστε, τις απόψεις των οποίων απηχεί ο δίσκος, κάτοχοι γνώσης (μύστες) θεωρούνταν (Ι, Πασσά Ορφικά, εκδ. Ηλίου, σ. 48). Ένα πιθανό όνομα του πλοίου, όπως εξήγησα, ήταν «**Η αίρεση της Ισιδας**» (Η λήσις τηθύς). Η Ίσις, κεντρική θεότητα των αιγυπτίων, επηρεάζει ακόμα τα πιστεύω μυστικιστικών οργανώσεων, όπως προκύπτει από το βιβλίο της ιδρύτριας της θεοσοφικής εταιρείας Έλενας Μπλαβάτσκι «Ίσις αποκαλυμμένη» (<https://www.tetraktys.gr/el/products-987/isis-apokalummenh-tomos-a-vivlio-1-a1.htm>).

Ο αφηγητής αποκαλεί τους νέους πολεμιστές του «**τοξότες του φωτός**», «**υιούς**» και «**οφθαλμούς**» σα να επρόκειτο για κάποιο κοινό μυστών. Μπορεί λοιπόν ο δίσκος να απεικονίζει και μύστες σε ρόλους και σχέσεις αλληλεξάρτησης. Τότε όμως ο δίσκος, πέρα από ένα παιχνίδι γνώσεων, όπως φαινομενικά τον κρίνουμε, θα είναι και “**χάρτα**” δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ενδεχόμενα “**σύνοψη**” εντολών-οδηγιών από κάποιους που αποκαλούνται «**ποιμένες**» (στο πλαίσιο 2 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο). Γιατί σήμερα, και δεν είναι τυχαίο αυτό, με ονόματα αρχαίων θεοτήτων αποδίδονται ονόματα μυστικιστικών οργανώσεων (οίκων) ή/και των επικεφαλής τους κυβερνητών. Και ο δίσκος έχει το σύμβολο 17 του οποίου ο κρίκος λεγόταν και “**οΐηκες**”, που στην αρχαιότητα σήμαινε και «**κυβερνήτες**».

Βέβαια μπορεί στο πλαίσιο του παιχνιδιού οι παίκτες να επινοούσαν εντολές και να τηρούσαν οδηγίες σαν κανόνες του παιχνιδιού, να ανελάμβαναν αστείους ρόλους και καθήκοντα, να γινόταν δηλαδή μίμηση σχέσεων μεταξύ οίκων και στελεχών τους (μίμηση σχέσεων γίνεται και σε παιχνίδια όπως η Μονόπολη: σχέσεων αγοραστών/επενδυτών και πωλητών, ή οφειλετών - δανειστών). **Πάλι όμως οι παίκτες θα έπρεπε να ήταν εξοικειωμένοι με τις σχέσεις και τους ρόλους αυτούς, θα έπρεπε να γνώριζαν τί κάνουν.**

Ενδείξεις (και παρατηρήσεις) για τις μυστικιστικές αντιστοιχίες των συμβόλων του δίσκου:

- Σα σκίαστρο, σαν “**άνθηλιον**” μοιάζει η απόληξη του φοίνικα, του συμβόλου 37. Σε πίνακες μυστικιστικών η φούντα στάχτος, η “**άνθηλη**”, παρουσιάζεται και σαν φοίνικας (η ακτινωτή απόληξη των φύλλων της κορυφής του φοίνικα).

Οι μυστικιστικές αντιστοιχίες -και δυνατές υποκαταστάσεις των συμβόλων από άλλα σύμβολα- είναι γνωστές σε κάποια κυκλώματα-φορείς της παράδοσης, ενώ με την κρυφή τους έννοια ασχολείται η «**εικονογραφία**» και «**ο συμβολισμός**». Παρεμπιπτόντως συχνά απορώ γιατί λέμε ανθύλη και όχι ανθύλη, αφού το γράμμα ύψιλον δασύνεται.

- Το σύμβολο 12 μπορεί να είναι αλληγορία για τον οίκο “**Πλειάδες**”.

- Το πλοίο ή “**αΐθνια**” (συμβ. 25) που μπορεί να είναι αλληγορία για τη θεά Αθηνά (“**Αΐθνια**” ήταν η προσωνομία της θεάς, σαν προστάτιδας των πλοίων), μπορεί εξίσου να είναι αλληγορία και για κάποιον οίκο ονόματι “**Αθηνά**”.

- Το πλαίσιο 6 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο). Μια ερμηνεία του είναι: “**άκίς, κίων, γωνία, τριτοῦς**” ή «**σμίλη, κίων, γωνία, τριτοῦς**».

Εδώ το πλαίσιο 6 δεν αποδίδει πρόταση, αλλά την ιδέα του υπέρθυρου ενός ναού, ή μιας στοάς, όπου η σμίλη (το σύμβολο 16) μαζί με το στύλο (το σύμβολο 23) συμβολίζουν το τρίγλυφο και τον κίονα αντίστοιχα, η “**γωνία**” (το σύμβολο 18) το αέτωμα, ενώ το τρίγωνο (το σύμβολο 43) συμβολίζει την “**Τριτώ**”, την Αθηνά.

Η φράση του πλαισίου 6 διαβάζεται όμως και σαν: “**Η σφύρα** (η γη σα σφύρα) είναι τομέας, επικεφαλής της Αθηνάς” (Τομεύς αΐρα· γωνία Τριτοῦς). **Ο αφηγητής έκανε προφανώς διάφορες παρομοιώσεις της γης που αναφέρει σα σφύρα στο αφήγημα του δίσκου (της Τριοπίου νήσου).** Την παρομοίαζε όχι μόνο με τον τριόφθαλμο (τρίοπα) Δία, αλλά και με τομέα, με φωτεινούς πολίτες-μέλη κάποιας οργάνωσης. Το ίδιο δηλώνει και η πρόθεσή του να την καταστήσει αποικία (κόρη), όπως προκύπτει στο πλαίσιο της πλευράς.

- Αξιοπρόσεκτη είναι και η παράθεση -σαν εξομοίωση- της “σφύρας” με το “κῆτος”, στο πλαίσιο 18 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, όπου τα δύο αυτά σύμβολα παρατίθενται «κατεπαλλήλως» (το ένα δίπλα στο άλλο) σα να εξομοιώνονται. Πώς θα δήλωνε ο αφηγητής το σύνολο πολιτών, αν όχι σαν “κῆτος” (τεράστιο ψάρι), λέξη που συνηχεί με το “κύτος” = σύνολο πολιτών, πολίτες, σώμα; **Η σφύρα είναι λοιπόν “γη”** (η «αἶρα» παρηχητικά, γίνεται «ἔρα») **και το κῆτος (συνηχητικά το «κύτος») οι πολίτες της**, τα μέλη ενός συνόλου, μιας ένωσης, ενός ομίλου, οι “κούροι”.

Η δε “κόρη”, το σύμβολο 6, που λεγόταν και (ή) “κούρη”, παρηχητικά μετατρέπεται στη λέξη (οἱ) “κούροι” = οι νέοι άντρες. Ο αφηγητής περιγράφει τη γη σα σφύρα και σαν “φως” (αἶρα = φῶς) και μάλιστα σαν “φως ἰώδες”, όπως θα δούμε παρακάτω. Ἰώδες είναι και το φως της Εκάτης. Το μυστικιστικό φως. **Μπορούμε επομένως να υπονοούμε με το σύμβολο της σφύρας όλα τα παραπάνω (τομέας-σύνολο πολιτών και φως), εναλλάξ. Αυτό όμως θα πρέπει να μπορεί να γίνει σε όλα τα πλαίσια και να μας οδηγήσει και σε ένα λογικό νόημα. Λογικό για τη μυστικιστική εκδοχή του δίσκου, αν υπάρχει και τέτοια.**

- Το σύμβολο 2, ο άντρας με ανασηκωμένο θύσανο στο κεφάλι, σαν το λοφίο στην περικεφαλαία της Αθηνάς, μπορεί μυστικιστικά να είναι αλληγορία για κάποιον οίκο με το όνομα Αθηνά, για θεό-αστέρα ή/και για επικεφαλής οίκου.

Στο πλαίσιο 21 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση όπως υπό α και β:

α) Διάτασις/ῥς/δίοικον/τήθη/κειρίας = “Διατάσσεις ὡς δεῖ οἶκον. Τήθη κυροῖ ἄς”.

Δηλαδή:

α1) “Διατάξεις τον οἶκο να ενεργήσει όπως πρέπει (ή διευθετείς τον οἶκο όπως πρέπει). Αύριο σε υποστηρίζει η τροφός”
ή
α2) “Διατάξεις τον οἶκο να ενεργήσει όπως πρέπει (ή διευθετείς τον οἶκο όπως πρέπει), ὅσο σε υποστηρίζει η τροφός”.

β) Διάτασις/ῥς/δίοικον/τήθη/κειρία = “Διατάσσεις ὡς διοικῶν. Τήθη κυροῖ ἄς”.

Δηλαδή: “Δίνεις διαταγή σαν διοικητής. Αύριο η τροφός σε επισημοποιεί (σε υποστηρίζει)” ή “Δίνεις διαταγή σαν διοικητής, ὅσο σε υποστηρίζει η τροφός”.

«Τροφός» ήταν και η πυθία. Τροφός γνώσης. Και τα σύμβολα 45 και 7 του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς εκτός από “ῥάες/φωτός” (φωτορροές), “οἶδματα/φωτός” (κύματα φωτός), “ῥῦμα (ή “ῥύματα) φωτός” (η προστασία, ή οι τοξότες, οι λογχοφόροι, οι προστάτες, οι υπερασπιστές, τα οχυρά του φωτός), αποδίδονται και σαν «Ῥῆμα (ή Ῥήματα) τήθης» = «Ο λόγος (ή λόγια) της τροφού».

Ενδεχόμενα λοιπόν στο πλαίσιο του παιχνιδιού κάποια ή κάποιος υποδύονταν την πυθία που χρησιμοδοτούσε και οι παίκτες έπρεπε να κάνουν ὅ,τι τους έλεγε. Πραγματικά διασκεδαστικό παιχνίδι ο δίσκος..

- Στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε τη φράση και σαν:

**α) Διάτασις/ναός (ή νεός)/ἔρρει = “Διατάσσεις, ναός δ' ἔρρει” = “Δίνεις εντολή, γιατί ο ναός σέρνεται”
ή
β) “Διατάσσεις, ναός δ' αἶρει” = “Δίνεις εντολή, κι ο ναός ανακαλεί”.**

«Ναός» μπορεί να αποκαλείται από τα μέλη μιας λατρευτικής ομάδας ο χώρος λατρείας και συγκεντρώσεών τους, ἔστω και αν δεν αναγνωρίζεται επίσημα σαν τέτοιος.

- Ο δίσκος, στην πρώτη του πλευρά, έχει ρυθμό που μπορεί ν' αποδοθεί μελωδικά, η δε φράση του πλαισίου 6 της Α πλευράς, από την περιφέρεια προς το κέντρο, αποδίδεται και σαν: Κῶς/οἶμοι/τήθη/τροχάϊως = “**Κ' ὡς οἶμη, τίθει τροχάϊως**” = “**Και σαν τραγούδι, βάλ' το σε γρήγορο ρυθμό**”.

Ο γρήγορος ρυθμός μπορεί να είναι ο “βακχεῖος πούς”, αν το κείμενο αφορά το Διόνυσο. Ὅσο για το σε ποιόν απευθύνεται ο δημιουργός, που δείχνει να αφήνει σαν κληρονομιά-παρακαταθήκη “οδηγίες”, μάλλον ο “προς ον” αυτές, θα είναι κάποιος αρμόδιος επικεφαλής, αφού «διατάσσει». Αν ὄντως υπάρχει “επικεφαλής”, θα υπάρχει και οίκος (ίσως μάλιστα οι οἶκοι αφθονούν. Λογικά θα υπάρχουν μεγάλοι και μικροί οἶκοι). **Μπορεί βέβαια να επρόκειτο και για τιμωρία: ὅποιος παίκτης ἔχανε, θα ἔπρεπε να επινοήσει ένα τραγούδι, να χορέψει ένα χορό κλπ.**

- Πλαίσια 23, 24, 25 της Α' πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο).

Στα αρχαία ελληνικά ο σύζυγος, ο κηδεμόνας, ο “οχυρός πύργος”, λεγόταν (ὁ) “ῶρ”. Ο θνητός, λεγόταν (ὁ) “φῶς”.

Αν λοιπόν ο άντρας που εικονίζεται σε όλα σχεδόν τα πλαίσια -και πάντα στην αρχή τους- δηλώνει και τον “**ἐπί κάρ**” (τον επικεφαλής, κηδεμόνα-επόπτη-φώς), που -σα θνητός (φώς), αλλά και σαν ουράνιος χωροφύλαξ (ῶρ), οχρωμένος (με τη δύναμη της γνώσης) **σαν πύργος στη σκακιέρα**- ορίζει στα μέλη των οίκων την κατάλληλη ώρα για κάποιες ενέργειες, η ερμηνεία των πλαισίων αυτών θα μπορούσε να είναι:

(23) **Επί κάρ/ἀσπίς/δέρις/πίθου/πέλεια/γωνία/δέρις** (24) **Κόρη/γωνία/οἴηκες/κλάδιον** (25) **ἀέτειον/κέρας/ἀσπίς** =

Επί κάρ ἀσπίς, δ' ἔρις πείθει. Πέλει αγωνία δ' ἔρις. Κόρη γ' ὄνειά, ἴοι κ' ἐς κλάδιον. Αέτειον κέρας, ἀσπίς =

“Ο επικεφαλής (την) προστατεύει, αλλά η διχόνοια πείθει. Επίκειται αγωνία και διχόνοια. Όποια δε χρησιμεύει, ας πάει και σε παράρτημα (παρακλάδι). Το αέτειον κέρας (εδώ ίσως “η ανώτατη αρχή”) θα προστατεύσει”.

Σχεδόν ίδιο είναι και το νόημα:

α) του συμβόλου 13: “**κορύνη**”, που αναλύεται σαν “**κ' ῶρ, ἦ νῆ**” (“και ο φύλακας να στείλει νέα”), ή “**κόρη νῆ**” (“νέα κόρη”), ή “**κόρη, νυ**” (“τόρα, η κόρη”).

β) της φράσης του πλαισίου 1 της Α πλευράς (από περιφέρεια προς κέντρο): “**Υψι κῶμος θέει. Κόρη νῆ, ὡς γῶν υἱεῖς**” = “Ψηλά τρέχει η παρέλαση πλανητών. Η νέα κόρη να είναι όπως οι γιοι” (να είναι τακτικό μέλος, έμπειρο στέλεχος).

Αν είναι έτσι, η μυστικιστική ερμηνεία του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς θα είναι: Ούρακός/ἄπειρη/ἄνθος. Δηλαδή:

«**Οὐ ρά κ' ὡς ἄπειρη, ἄνθ' ὡς**» = «Επομένως η αντικαταστάτρια δεν (θα) είναι ἄπειρη», ή «**Οὐ ρά, κ' ὡς ἄπειρη, ἄνθ' ὡς**» = «Δεν είναι (ή δε θα ‘ναι) εύκολο λοιπόν, αφού η αντικαταστάτρια δείχνει ἄπειρη».

γ) του κεντρικού πλαισίου της Α πλευράς: (Πτέρυξ/μνωῖα/ἄνθος) = **Πτέρυξ μνωῖα ἄνθ' ὡς** = πτέρυγα, σκέψου ποιά θ' αντικατασταθεί, ή **Πτέρυξ μνωῖα ἄνθ' ὡς** = πτέρυγα, σκέψου σα να ήσουν εσύ, αυτή που θ' αντικατασταθεί.

Αν είναι έτσι, η μυστικιστική ερμηνεία του συμβόλου 36 θα ήταν δικαυλον = **δεῖ καυλῶν** = **χρειαζονται στελέχη**. Ίσως συσχέτιζαν τις αλλαγές ατόμων (μάλλον τροφών) που έκαναν κατά καιρούς, ή που παρίσταναν -σαν παιχνιδι- ότι έκαναν, εν είδει τελετουργικού, με τη θέση του ήλιου στα ζώδια, ή με ευθυγράμμιση πλανητών (σαν σε παρέλαση).

Το σύμβολο 2 άλλωστε ερμηνεύεται και σαν “ὑψι κῶμος” = “ψηλά γίνεται παρέλαση” (πομπή) και όπως είδαμε, στο πλαίσιο 1 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, προκύπτει και η φράση: “**Υψι κῶμος θέει, διχῆ ἰσχ' (ύι), οἷα φῶς**” = “Ψηλά τρέχει η παρέλαση των πλανητών, ισχύοντας με δύο τρόπους. Όπως και το φως”.

Ο αφηγητής εννοεί ότι άλλους η πλανητική σύνοδος τους ευνοεί, ενώ γι' άλλους είναι κακός ο καιρός.

Γενικά η αφήγηση ελίσσεται μεταξύ θρησκευτικών-ορφικών-μυστικιστικών-γεωγραφικών-αστρονομικών νοημάτων και εννοιών, σα να συμμετέχει κανείς σε ένα παιχνίδι γνώσεων, λογικής, αντίληψης και κρίσης, αλλά κυρίως και φαντασίας. Τα νοήματα δίνονται πάντα περιληπτικά, επιγραμματικά θα λέγαμε. Έτσι:

- Αν θεωρήσουμε ότι στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια)

α) το σύμβολο 18 (η γωνία) αποδίδει την έννοια «γνώμων» (το μέτρο, οι πέντε πρώτοι περιττοί αριθμοί κατά τους πυθαγόρειους, όργανο σχεδιασμού καθέτων γωνιών, ηλιακό ρολόι, ο επόπτης στην αρχαία Αθήνα)

β) το σύμβολο 39 (το τριπέταλο άνθος) αποδίδει τον αριθμό 3

γ) τα σύμβολα 30 και 9 ερμηνεύονται καταπαλλήλως, σα να αποδίδουν την έννοια «εἴλημα» (ό,τι είναι σπειροειδώς, ή κυκλικά συνεστραμμένο -όπως εδῶ το κέρας του ζῴου- αλλά και το περίβλημα, το κάλυμμα -όπως το συμβ. 9-) και αναλύσουμε την έννοια αυτή σε «ἦ λῆμμα» = «σαν δεδομένο, σαν επιγραφή» («επίγραμμα» ή «επιγραφή» ονόμαζαν και το σημάδι που έβαζαν στο μέτωπο των δούλων για να τους ξεχωρίζουν),

η ερμηνεία θα είναι:

1) «Φῶς, γνώμων. Τρία, ἦ λῆμμα» = «Οι πέντε πρώτοι περιττοί αριθμοί είναι φως (αποκαλύπτουν μια αλήθεια). **Το τρία (ο αριθμός 3) δίνεται σα δεδομένο.**»

2) «Φῶς γῶν ἤ αἰών. Τρία, ἢ λήμμα*» = «Το φως είναι όπως ο χρόνος, **το τρία σαν επίγραμμα (επιγραφή)**».

Η 1η ερμηνεία μας παραπέμπει στη θεωρία των αριθμών κατά τους πυθαγόρειους. Οι πυθαγόρειοι αθροίζοντας τους πέντε πρώτους περιττούς αριθμούς (1, 3, 5, 7, 9) ανά δύο, ανά τρεις, ανά τέσσερις και ανά πέντε, σχημάτιζαν την ακολουθία: $1 + 3 = 2^2$ / $1 + 3 + 5 = 3^2$ / $1 + 3 + 5 + 7 = 4^2$ / $1 + 3 + 5 + 7 + 9 = 5^2$. **Επίσης με τον αριθμό 3 απέδιδαν το χρόνο (παρελθόν, παρόν, μέλλον). Το χρόνο που είναι κάτι δεδομένο και δε γρήζει αποδείξεως.**

Κάποιος θα έλεγε ότι ο αφηγητής εννοούσε τη 2η εκδοχή: «Το τρία, ο χρόνος δηλαδή, είναι σαν επίγραμμα (επιγραφή)» και αφού υπήρχαν αρκετά επιγράμματα (και γνωμικά) για το χρόνο, θα παρέπεμπε σε γνωμικά όπως «Ο χρόνος είναι έννοια ή/και μέτρο.. όχι υπαρκτή οντότητα, όχι ουσία» = «**Νόημα ή μέτρον τον χρόνον, οὐχ ὑπόστασιν**» (Αντιφών ο Ραμνούσιος <https://www.gnomikologikon.gr/ancient-greek-quotes.php?page=2>) κλπ.

Άλλος παίκτης θα έλεγε ότι ναι μεν η 2η εκδοχή είναι η σωστή, αλλά ο αφηγητής εννοούσε πως **ο χρόνος σαν παρελθόν, παρόν και μέλλον, σαν αδιαίρετη ενότητα, είναι σαν επίγραμμα (επιγραφή, σημάδι) σε κάποιο σύμβολο του δίσκου και συγκεκριμένα στο μάγουλο του δούλου, του συμβ. 3, συνεπώς θα δάρι στο μάγουλο του δούλου πρέπει να δηλώνει την αιωνιότητα, το χρόνο-«αίωνα», το αδιαίρετο του χρόνου και κατ' επέκταση τους «απελεύθερους» της φθοράς αιώνιους-θεούς και όχι τους «δεσμώτες του χρόνου»-θνητούς.**

Ο παίκτης αυτός θα έδινε λοιπόν στα πλαίσια 18 και 19 της Α πλευράς (στο «τραγούδι των άστρων») την ερμηνεία: «Γῶν οἶα στῦλος, οὐρά κ' ὠς, οἶαξ κ' ὠς τ' εἴλει, ἢ λύσις (τοῦ) τρία!» = «**Προστατεύει λοιπόν και σα στυλοβάτης και σαν οπισθοφυλακή (και σαν ουρά) και σαν κυβερνήτης, “ὅπως η λύση του χρόνου σαν τριαδικής ενότητας!”**», εννοώντας ότι ο Δίας θα τους προστάτευε προς το παρόν, την ώρα της επίθεσης, ὄντας ο ίδιος «παρών».

Σε άλλη εκδοχή ο παίκτης θα ισχυριζόταν ότι σα λύση (στο πρόβλημά τους) θα προσφερόταν αφενός ο Δίας, ο αιώνιος προστάτης τους και αφετέρου η αιωνιότητα του χρόνου, την οποία θα μπορούσαν να «επικαλεστούν» ζητώντας μία προφητεία *. Στην εκδοχή αυτή, οι φράσεις των πλαισίων 18 και 19 θα έπρεπε να διατυπωθούν ως εξής:

«Γῶν οἶα στῦλος, οὐρά κ' ὠς, οἶαξ κ' ὠς τ' εἴλει.. ἢ λύσις.. (ἢ) τρία!» = Προστατεύει και σα στυλοβάτης και σαν οπισθοφυλακή και σαν κυβερνήτης.. σαν λύση.. ὅπως ο χρόνος!

«Γιατί το φως είναι αγαπητό και σαν λόγος», μονολογεί ο αφηγητής στο πλαίσιο 2 της Β πλευράς: «Κ' ὠς ῥήμα φῶς φίλον».. Για το λόγο αυτό ερμήνευσα το σύμβολο 3 και σαν «αεί ὦν (ὄν)» = «αιώνιος (-ο)».

* Η λέξη «λήμμα» σημαίνει και «προφητεία», «προφητικός λόγος».

- Μία ερμηνεία του πλαισίου 3 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) είναι: Ὑψι κόμη, ὕψι κῶμος, τύπος κοροῦ = «**Η παρέλαση (η πομπή πλανητών) ψηλά, είναι «τύπος καθαρῶν» (Κορός = καθαρός, αγνός).**

Προφανώς ο αφηγητής, αν ανήκε στην αίρεση των καθαρών, ή σε παρακλάδι της, ταύτισε κάποια “σύζευξη” πλανητών-θεοτήτων με τις κατά καιρούς “συνόδους” των επίγειων ομολόγων των “**καθαρών**”.

Σημείωση

1) Περισσότερες πληροφορίες για τους καθαρούς, που λεγόταν και εκλεκτοί, ελίτ, τέλειοι: <https://www.impantokratoros.gr/gnostikoi.el.aspx> Μέρος Ε' (7.5.1 - 7.5.6) .

2) Δε γνωρίζω αν σχετίζονται οι “αιρέσεις” των καθαρών και των υψιστάρων που ανέφερα στον πρόλογο, αλλά το θεωρώ πολύ πιθανό να έχουν κοινή ρίζα, αφού και οι δύο ήταν παγανιστικές με ιουδαϊκά στοιχεία λατρείας.

Οι υψιστάριοι συνόδευαν τις γιορτές τους με ὕμνους, ιαχές και φανοφορίες και λάτρευαν τον Ἥλιο και τους αρχαίους θεούς, ὅπως τον Απόλλωνα, σαν αγγέλους (συνδυασμός χριστιανισμού-παγανισμού). Μάλιστα υπήρχε ιερό του ὕψιστου θεοῦ στα Οινόανδα της Λυκίας, ενώ η πίστη τους ἤκμασε κυρίως σε Καρία, Λυκία και Φρυγία. Ἐτσι η φράση του αφηγητή στο πλαίσιο 3 της Β πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, την οποία αναφέρω και στη συνέχεια: «Φῶς αἶρα-) φίλον κ' ὄριον, Κάρ» = «**Η σφύρα -η γη σα σφύρα- είναι φως- η Καρία αγαπάει το φως κι είναι το σύνορο του φωτός**» ή «**Φῶς αἶρα φίλον- κ' ὄριον, Κάρ**» = «**Η γη σα σφύρα είναι τ' αγαπημένο μας φως, ενώ η Καρία είναι το σύνορο (του φωτός)**», ἴσως μπορεί να εννοηθεί και σαν έκφραση των θρησκευτικών πιστεύω των υψιστάρων (Μ. Stephen Μονοθεϊσμός στη Μ. Ασία <http://asiaminor.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=8337>).

3) Οι δάσκαλοι των γνωστικών είχαν κλασική παιδεία και επέδρασαν στη διαμόρφωση και των μασονικών δογμάτων περί του «**μεγάλου αρχιτέκτονα του σύμπαντος**», του αγγέλου που ἔδωσε μορφή στα προϋπάρχοντα στοιχεία της ὕλης (ΚΑΘΑΡΟΙ, ΜΕΡΟΣ Ε, 7.5.3 <https://www.impantokratoros.gr/gnostikoi.el.aspx>).

- Επίσης στη Β πλευρά (από την περιφέρεια προς το κέντρο), διαβάζουμε:

Στο πλαίσιο 2

α) Μηλωτίς/οἴμοι/φῶς/φύλλον = “Μηλωτής εἰμί, φῶς φιλῶν” = “**Εἶμαι ποιμένας που αγαπάει το φως**”.

β) Μηλωτίς/οἴμοι/φῶς/φύλλον = “Μηλωτής ἢ μή, φῶς, φίλον” = “**Εἴτε εἶναι κάποιος ποιμένας εἴτε ὄχι, το φως εἶναι αγαπητό (σε ὅλους)**”.

Και μόνο η πιθανότητα χρήσης της λέξης “μηλωτής” (ποιμένας), προδιαθέτει για την παρουσία (και) μυστικιστικού (θεολογικού) νοήματος στο δίσκο.

- Στο πλαίσιο 4 οι αναφορές του αφηγητή μοιάζουν με σκηνές που εκτυλίσσονται μπροστά του

α) Παρά σκέλος/ναός/δέρει = “παρά σκέλος ναός δ' ἐρεῖ” = “Εναντιωνόμενος ο ναός, θα πει”

β) Ἐπί σκέλος/ναός/δέρει = “ἐπί σκέλος ναός δ' ἐρεῖ” = “Υποχωρώντας ο ναός, θα πει (θ' αναγγείλει)”

- Στο πλαίσιο 5 συμβαίνει το ίδιο (ὅπως στο πλαίσιο 4)

α) Κῆτος/σίμβλος/στροβιλόσ/τροχίς = Κύτος, σίμβλ' ὤς. Στροβιλόσ τροχάζει = “Υπάρχει σύνολο πολιτών σα σε κυψέλη, που περιστρέφεται στροφογυρνώντας”.

β) Κῆτος/σίμβλος/κῆρυξ/θεῶ (ἢ “κῆρυξ/θεοῖ”) = Κύτος, σίμβλ' ὤς. Κῆρυξ θεῶ = “Υπάρχει σύνολο πολιτών σα σε κυψέλη. Ἐνας κήρυκας του θεοῦ” (ἢ “Ἐνας κήρυκας αποθεῶν”).

γ) Κῆτος/σίμβλος/κοχλίς/στροβάζει = Κύτος, σίμβλ' ὤς. Κ' ὄχλει ἄς στροβάζει = “Υπάρχει σύνολο πολιτών σα σε κυψέλη, που δημιουργεί εντάσεις ὅσο περιφέρεται”.

δ) Κῆτος/σίμβλος/ κόχλος/ἔσμός = “Κύτος σίμβλ' ὤς, κ' ὄχλος. Ἐσμός” = “Κι ο ὄχλος (εἶναι) σύνολο πολιτών σα σε κυψέλη. Τσούρμο”.

- Στο πλαίσιο 6 διατυπώνει απόψεις μεταφυσικές

Δίνοντας στο τηθίον, στο σύμβολο 7, τη μυστικιστική έννοια “φῶς”, ὅπως λεγόταν και η περιοχή γύρω από τη θηλή του μαστού (και εννοώντας με αυτό αλληγορικά το Θεό και τη ζωή), ερμηνεύουμε τη φράση με πέντε τρόπους:

α) Ακμή φῶς· γῶν οἶα Τριάδι = **Το φως εἶναι θεραπεία ὅπως (το φως, το Ἅγιο πνεῦμα) στην Ἁγία Τριάδα**

β) Μύλλη, φῶς. Γωνία Τριάδο” = “**Ἡ λεία εἶναι το φως. Ὁ ακρογωνιαίος λίθος της (αγίας) Τριάδος**”
(Ἡ λέξη “μύλλη” = η προεξοχή του δοντιού, συνηχεί με τη λέξη “μύλλη” = λεία).

γ) Τομεύς, φῶς· γωνία κύρβεως = **Ὁ τομέας (αυτός) εἶναι φωτισμένος κι ακρογωνιαίος λίθος του (θείου) νόμου.**

δ) “Ὄξεια, φῶς· γῶν οἶα τρεῖω· δηῶ” = “**Το φως εἶναι λόγχη· γι' αυτό σχεδόν τρέμω, (που) το λεηλατώ**”
(εννοεί: η γνώση εἶναι δύναμη).

Υπάρχει και μία ερμηνεία του πλαισίου 6: Γραφίς/γωνία/τρίγων με πλάγια γραμμή (σε γεν.: τρίγωνος) = “**Γραφίς, γῶν οἶα τρεῖ γόνος**” = “**Σα να τρέμει λοιπόν ο υἱός της γραφίς**”. Η ερμηνεία αυτή δείχνει να ἔχει ρίζες στις γραφές: “πάτερ μου, παρελθέτω ἅπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτον” (Ματθ. 26, 39).

Σημείωση: Ἴσως σε κάποια εκδοχή του παιχνιδιού οι παίκτες προσπαθοῦσαν να αποδώσουν το νόημα κάθε πλαισίου με φράσεις που θα παρέπεμπαν στις γραφές. Ο δίσκος ἦταν προφανῶς ἓνα παιχνίδι που απαιτοῦσε ποικίλες γνώσεις.

Ἔτσι:

1) το πλαίσιο 4 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) που ερμηνεύεται σαν «ύσῆς κάνθαρος» μπορεί να θεωρηθεῖ ὅτι αναφέρεται στη σωτηρία του βρέφους Μωυσή ὅταν η μητέρα του τον ἔριξε στο Νεῖλο μέσα σε καλάθι.

2) το πλαίσιο 27 της Β πλευράς ερμηνεύεται σαν:

2α) φᾶρος/ἔρρας/ἴον/γωνία/φῶς = Φάρος ἔρα Σιών, γῶν οἶα φῶς = **Η γη της Σιών είναι φάρος, σαν φως ὅλης της γης** (σαν φως ὅλων των χωρῶν της γης).

Ένας παίκτης θα μπορούσε να αντιστοιχίσει τη φράση αυτή με το Ησ. 60, 1: “Φωτίζου, φωτίζου Ἱερουσαλήμ, ἥκει γάρ σου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν”.

2β) λόγιον/ἔρρας/ἴον/γωνία/φῶς = Λογίων ἔρα, Σιών, γῶν οἶα φῶς = **Η γη των γραμματικών, η Σιών, είναι λοιπόν σα φως.**

Κριταί 1,11: «Πόλις των γραμμάτων» και κατά συνεκδοχή «Γη των γραμματικών» θεωρούνταν η Δαβὶρ ἢ Καριαθσωφάρ ἢ “Debir” της Ιουδαίας (<https://bibleatlas.org/debir.htm>). Καθώς το ὄνομα Σιών που προκύπτει ἐδῶ το θεωρούσαν συνώνυμο της Ἱερουσαλήμ και γενικά της γης του Ἰσραὴλ, ἕνας παίκτης θα μπορούσε να θεωρήσει ὅτι η ερμηνεία αυτή συμφωνεῖ με τις γραφές.

3) Τα πλαίσια 29 και 30 της Β πλευράς θα μπορούσαν να ερμηνευτοῦν σα να αφοροῦν τον παραλληλισμὸ της ιστορίας του Ἰωνά (που τον ἐρίξαν στη θάλασσα, τον κατάπιε ἕνα κήτος και μετὰ ἀπὸ 3 μέρες τον ζέβρασε στην ξηρὰ) με την ταφή και ἀνάσταση του Ἰησοῦ, παραλληλισμὸ που διαβάζουμε στο Ματθ. 12,40: «ὡςπερ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ὁ προφήτης ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας» και στο Ματθ. 16,4: “γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημειῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημειῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημειῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου».

Θα μπορούσαν λοιπὸν τα πλαίσια αυτά να ερμηνευτοῦν σαν: Πλαίσιο 29: ὕς/κάραβος/κίων/κύτος Πλαίσιο 30: ἐκβολὴ τήθη -τηθύϊ-. Δηλαδή: «ὡς κάραβος, (ὡς) κῶν κήτος, ἐκβολὴ τήθη -τηθύϊ-».

Ένας παίκτης θα ἔλεγε δηλαδή ὅτι εἶναι «ολοφάνερο» (ὅπως η Μεγάλῃ Ἄρκτος) το νόημα της (οιονεῖ) κυφορίας του Ἰωνά ἀπὸ το κήτος και η ἐκβολὴ του στη στεριά, η «ἐκβολὴ τήθη (τηθύϊ)» ἀπὸ το ἴδιο το κήτος που τον εἶχε στην κοιλία του του σα να τον κυφοροῦσε.

Ἄλλος παίκτης θα ἔλεγε ὅτι τα πλαίσια αυτά ερμηνευτοῦν σα να αφοροῦν το σταυρὸ στις στέγες μονῶν και ἐκκλησιῶν: Πλαίσιο 29: ὕς/κάραβος ἴκριον/ἐπίστεγον -ἐπιστέγη- Πλαίσιο 30: ῥῦμα/φωτός. Δηλαδή: «ὡς κάραβος, ἴκριον ἐπίστεγον (ἐπιστέγη)! (ὡς) ῥῦμα φωτός = “Ὁ σταυρός πάνω στις στέγες (σαν ἐπιστέγασμα), εἶναι σαν τη μεγάλη ἄρκτο! φωτεινὸ οχυρὸ!”

- Τα σύμβολα 8 και 7 στο πλαίσιο 5 της Β πλευράς, ερμηνευοῦνται και σαν “ἱμάντι φῶς” (το φως εἶναι σπαργανωμένο· ὄχι φανερό σε ὅλους, ἀλλὰ δοσμένο με ἀλληγορίες).

Στο μυστικιστικὸ του νόημα ο δίσκος, περιέχει πολλὰ στοιχεῖα σχετικὰ με το φως!

α) Τα σύμβολα 9, 30, 39, 18, 7 του πλαισίου 27 της Β πλευράς (ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο), μπορεῖ να σχηματίζουν τη φράση:

Ὠμοφόριον/κριός/ἴον (κρόκος)/γωνία/φῶς, δηλαδή: “Ὠμο φορεῖον· κρεῖ ὡς ἴον (ἢ: “κρόκος”), ” = “(Κουβαλάνε) στους ὄμους νεκροφόρα. Το κρέας (του νεκροῦ) εἶναι σαν (το χρώμα) του μενεξέ (ἢ: του κρόκου), ἐπομένως ὅπως το φως”. Ο ἀφηγητὴς ἐννοεῖ «ὅπως το ἰώδες φως της Ἐκάτης».

β) Τα σύμβολα 7, 18, 39, 30, 9 του ἴδιου πλαισίου (27), που γίνεται το 4 της Β πλευράς (ἀπὸ το κέντρο προς την περιφέρεια), σχηματίζουν και τη φράση: Φῶς/γωνία/κρόκος/ἔρρας (ἔρρας)/ἴμα, δηλαδή:

Φῶς γῶν οἶα κρόκος, ἔρα ὡς ἴμα = Το φως εἶναι λοιπὸν ἰώδες (ὄχι ἰλαρό) κι η γη σα μανδύας (προκάλυμμα),
ἢ: Φῶς γῶν οἶα κρόκος· ἔρα, σῆμα = Το φως εἶναι λοιπὸν ἰώδες (ὄχι λαμπρὸ κι ἐμφανές), ἐνῶ η γη το συνθηματικὸ.

Ἀν λοιπὸν η γη εἶναι το προκάλυμμα της ἀφήγησης, ἀν η γη χρησιμεύει σα συνθηματικὸ κι ο ἀφηγητὴς μας λέει ὅτι χρησιμεύουν η τρινακρία και η γη που εἶναι σα σφύρα, ἰσως ἀντὶ για τη γη σα σφύρα, ἐννοεῖ το φῶς:

Μπορεῖ δηλαδή να λέει ὅτι χρησιμεύει το φως, ὅπως και η γη, η “ἔρα ὄνειά”; Ὀντως το λέει, ὅπως ἐξηγῶ παρακάτω: “Φῶς, ῥίνός!” = «Το φως εἶναι ἀσπίδα!» (πλαίσιο 26 της Β πλευράς ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο).

γ) Σε σχέση με το πλαίσιο 4 της Β πλευράς ἀπὸ το κέντρο προς την περιφέρεια, μπορούμε να διαβάσουμε και το πλαίσιο 3 της Β' πλευράς (ἀπὸ το κέντρο προς την περιφέρεια), σαν: (Φῶς/αἶρα/φύλλον/κόριον/Κάρ) = «Φῶς αἶρα· φίλον κ' ὄριον, Κάρ» = «Ἡ σφύρα -η γη σα σφύρα- εἶναι φως· η Καρία ἀγαπάει το φως κι εἶναι το σύνορο του φωτός», ἢ «Φῶς αἶρα φίλον· κ' ὄριον, Κάρ» = «Ἡ γη σα σφύρα εἶναι τ' ἀγαπημένο μας φως, ἐνῶ η Καρία εἶναι το σύνορο του φωτός».

δ) Με το φως σχετίζεται και το νόημα του πλαισίου 6 της Β πλευράς (ἀπὸ την περιφέρεια προς το κέντρο), ἀν θεωρήσει

κανείς ότι η παράδοση της γης που μοιάζει με σφύρα ισοδυναμεί με «παράδοση φωτός» (γνώσης), υποκαθιστώντας τα σύμβολα. Ο αφηγητής επιτρέπει άλλωστε την υποκατάσταση των σχετιζόμενων συμβόλων.

Η φράση λοιπόν του πλαισίου 6 της Β πλευράς, αποδίδεται και σαν: “Κοινῶ, δούς φῶς (αἶρα), γῶν οἶα τριγόνω” = «Γνωστοποιῶ το θέμα στην τρίτη σχεδόν γενεά, δίνοντας φως».

Αν και η ερμηνεία μπορεί να είναι σωστή, δύσκολα πιστεύει κανείς ότι η φράση αυτή αληθεύει, αφού η “γνώση” των μυστικιστών συνήθως μεταδίδεται από πολλές γενιές πριν στις επόμενες, ώστε κάθε ένας να γίνεται “κοινωνός της γνώσης των προηγηθέντων και όσων θα ακολουθήσουν”. Γι’ αυτό δεν αποκλείω ο δίσκος να χρησίμευε και σε μυστικιστικό παιχνίδι.

Μυστικιστικά, με τη γη σαν κρίκο (το παρακλάδι της γης σε σφύρα), τη γη που μοιάζει με κέρασπι-σκαθάρι που με τις δαγκάνες του αρπάζει τη “σφύρα”-φως, **ο αφηγητής δείχνει να εννοεί την έριδα** (τη διχόνοια που απειλεί να καταστρέψει το φως).

Αυτό δηλώνει στο πλαίσιο 9 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια): Οἶαξ/αἶρα (φῶς)/κάνθαρος δέρρις = “Οἶαξ αἶρα, κάνθαρος δ' ἔρις” = “Η σφύρα (το φως) κυβερνάει, η δε διχόνοια (είναι) το σκαθάρι”.

Η διχόνοια πάντα κυβερνούσε.. Πόλεμος πατήρ πάντων. Έτσι στο 4ο πλαίσιο της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), δίνεται η προτροπή: “Διχῆ λύε 'πί νόμοις δ' ἔριν” = “Να επιλύεις τις διαφορές βάσει των νόμων, (καλώντας τα μέλη) χωριστά”. Σε ποιόν απευθύνεται άραγε ο δημιουργός του δίσκου;

ε) Το μυστικιστικό νόημα του συμβόλου 2, του κάρα, θα μπορούσε να είναι αλληγορία για έναν πεφωτισμένο (αρχηγό), ομόλογο θεού-αστέρα;

Αν ο κάρας αστρονομικά είναι αλληγορία για τον Mira Ceti, τον “επί της λοφίας του Κήτους», ή για την κεφαλή του αστερισμού του όφεως, ίσως μυστικιστικά να είναι αλληγορία για έναν επικεφαλής άλλου “κύτους” (συνόλου πολιτών). Τότε κατέχοντας ο κάρας τον πόρο στη Σύμη αλλά και στη γη σε σφύρα, όπως διαβάσαμε στην Α πλευρά από την περιφέρεια προς το κέντρο, ίσως κατέχει -αλληγορικά, μυστικιστικά- και τον “πόρο” στο φως, «την κλειδα στο φως», αφού μία από τις έννοιες της λέξης “πόρος”, είναι και “κλείς” (και ο απόστολος Πέτρος κατείχε τις κλειδες του ουρανού - Ματθ. 16, 19-, όπως και η Εκάτη).

Σημείωση: Κατά μία έννοια η Εκάτη κρατούσε το σύμβολο του Διόνυσου, αφού το συμβ. 13 σαν «καυλός» (κ' αὐλός) σήμαινε και «πόρος» ή «κλείς». Κατά τον αφηγητή το συμβ. 13 παραπέμπει στο συμβ. 7, στο «φως». Έτσι τα δύο σύμβολα μπορούν να αλληλοὑποκατασταθούν, όπως εξηγώ στο κεφ. «Πώς παιζόταν ο δίσκος» σ. 13 επ. υπό Β. Στα φαλληφόρια άλλωστε περιέφεραν φαλλούς (καυλούς, κορύνες), σύμβολο του Διόνυσου, των οποίων η αλληγορική σημασία ήταν προφανώς «πόροι φωτός», αφού η φράση «Εξ Ἄδου την κορύνην ανάγειν» σήμαινε «να φέρνει κανείς φως απ' το σκοτάδι». Η «κλειδα» θα ήταν βέβαια η δύναμη πρόσβασης στον πόρο φωτός (πύλη του επέκεινα).

στ) Στα πλαίσια 25 και 26 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διαβάζουμε ότι ο θεός, όπως και κάθε φωτισμένος (κάθε ένας που κυφορεί φως), είναι και πόρος φωτός:

(Πλαίσιο 25): Φῶς/κῶν/γωνία/κυψέλη (Πλαίσιο 26): δίχαλον/ῶς/δίκαυλος/φῶς/ρίνός) =

«Φῶς κῶν γῶν οἶα, κυψέλη! δίχ' ἄλλων, ὡς δὴ κ' αὐλός-φῶς! ρίνός!» = «**Η κυψέλη (του φωτός, ο θεός) μοιάζει λοιπόν με όποιον κυφορεί φως, (αφού) εκτός των άλλων είναι και φωτεινός πόρος! προστάτης! (ασπίδα)**»

ή

“Φῶς κῶν, γῶν οἶα, κυψέλη! δίχ' ἄλλων, ὡς δὴ κ' αὐλός! φῶς, ρίνός!” = “**Η κυψέλη (του φωτός, ο θεός) μοιάζει λοιπόν με όποιον κυφορεί φως, (αφού) εκτός των άλλων είναι και πόρος! Το φως είναι προστάτης! (ασπίδα)**”.

Μια τελική παρατήρηση

Σε μυστικιστικό παιχνίδι, σαν κιβωτός γνώσης, θα μπορούσε ο δίσκος να περιέχει και αντιστοιχίες νοημάτων, όπως περιέχει αντιστοιχίες συμβόλων. Το αφηγηματικό του νόημα (περιεχόμενο), αν είναι και αλληγορικό, θα μπορεί να υποκατασταθεί από το μυστικιστικό ή και το επιστημονικό, **εφόσον οι δημιουργοί του ήταν σύγχρονοι Έλληνες με σύγχρονες γνώσεις**. Θα μπορούσε για παράδειγμα η θάλασσα που «ρέει αιώνια», να είναι αλληγορία για την αιώνια ροή ενέργειας, ίσως και για το διαρκή μετασχηματισμό της σε άλλες μορφές (κινητική, θερμική, πυρηνική, χημική, Η/Μ, μηχανική). Θα μπορούσε βέβαια «η αιώνια ροή της θάλασσας» να είναι αλληγορία και για τη ζωή και το θάνατο, αφού ο αφηγητής στο «τραγούδι της θάλασσας» βάζει στο αφήγημά της λόγια, όπως «η πτέρυγα που ρέει αιώνια και προστατεύει, μοιάζει με τόξο», και όπως γνωρίζουμε, ο Ηράκλειτος είχε πει ότι το τόξο μοιάζει με τη ζωή, αλλά το έργο που επιτελεί αφαιρεί τη ζωή, μοιράζοντας θάνατο: “τῶ οὖν τόξω ὄνομα βίος, ἔργον δὲ θάνατος”. Το ίδιο κάνει και η

θάλασσα, αφού από τη μια έχει σκοτώσει φοίνικες (κτείς φοινικίων φύλον) και από την άλλη «προστατεύει σαν ασπίδα».

Σημείωση:

1) Οι αιγύπτιοι, όπως και οι μυημένοι στα μυστήριά τους έλληνες (σαν τον αφηγητή), πίστευαν στη μετατροπή των νεκρών φαραώ σε αιώνια φωτεινά όντα. «**Και το φως είναι αιώνιο**», λέει ο αφηγητής. Το φως είναι ενέργεια που ποτέ δε χάνεται. Έτσι θα εξηγήσουμε σήμερα τη φράση του. **Η δε ενέργεια σίγουρα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «κέρας αέτειον» (πτέρυγα αετού): και λόγω της «ελαφρότητας» της (έλλειψης βάρους της), και λόγω της «δυναμικής» (αποτελέσματος, έργου) που μπορεί να παράγει (ΘΕΡΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ https://eclass.uowm.gr/modules/document/file.php/MECH261/Chapter_02.pdf)**

2) Στην αιγυπτιακή μυθολογία υπήρχε η πίστη στο σύμπαν σαν «ωκεανού υδάτων», σα NUN, από τον οποίο πρόβαλαν με διαχωρισμό ο ουρανός και η γη (Godess NUN <https://henadology.wordpress.com/theology/netjeru/nun/>). Υπήρχε λοιπόν η ταύτιση της θάλασσας με το σύμπαν, ενώ και ο αφηγητής τη «δύναμη της θάλασσας» την εννοεί σα φως, αφού στο πλαίσιο 24 της Β πλευράς, δείχνει να λέει: «**Φῶς, έρωή τηθύος!**».

Και οι ναζωραίοι, σχισματικοί ιουδαίοι που κατοικούσαν ανατολικά του Ιορδάνη όπως και στη Συρία και αρνούσαν τη θεϊκή καταγωγή του Ιησού, αφού τον αποδέχονταν μόνο σαν προφήτη, πίστευαν ότι το σύμπαν είναι θάλασσα (R. H Allen, “star names and their meanings” <https://www.scribd.com/doc/221131883/Star-Names-and-Their-Meanings> σ. 456/484 και Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου, λήμμα «Ναζωραίος,» τ. 14, σ. 201).

Σήμερα η επιστήμη υποστηρίζει ότι το σύμπαν είναι σαν ωκεανός ενέργειας. Αν λοιπόν υπήρχαν από παλιά γνώσεις που μεταδόθηκαν στις γενιές αλληγορικά σα μύθοι, κάποιιοι του αιγυπτιακού ιερατείου -όπως και μύστες άλλων θρησκειών- θα γνώριζαν ότι το σύμπαν είναι θάλασσα ενέργειας και ότι η ύλη διαχωρίστηκε από την αντιύλη με αποτέλεσμα τη δημιουργία του κόσμου. Αν λοιπόν είναι έτσι, οι γνώσεις τους αυτές θα πρέπει να αναζητηθούν στα σύμβολα που χρησιμοποιούσαν οι φαραώ και οι θεοί τους (πχ το σκήπτρο, το ankh, το στέμμα της άνω και κάτω Αιγύπτου), στα σύμβολα με τα οποία απεικόνιζαν στις τοιχογραφίες και στα βιβλία τους το ταξίδι της ψυχής, αλλά και στα ονόματα των θεών τους, τα οποία ενδεχόμενα ήταν δηλωτικά φυσικών καταστάσεων και φαινομένων).

Επίσης αν υπάρχει δυνατότητα υποκατάστασης νοημάτων, ίσως και η αλλαγή κυβερνήτη (ή/και δικαστή-νομοθέτη) που δηλώνεται στο αφηγηματικό νόημα του δίσκου (στο πλαίσιο 12 της Β' πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο), θα μπορούσε να έχει και μυστικιστικές προεκτάσεις:

- “Δ' έρας οϊαξ, άνθ' ώς, ὄς” = «κι αυτός που θ' αντικατασταθεί, θα είναι ο κυβερνήτης της γης»
- “Δ' έρας επί νόμοις, άνθ' ώς, ὄς” = «κι αυτός που θ' αντικατασταθεί, θα είναι ο δικαστής-νομοθέτης της γης»
- “Δ' έρας οϊαξ (ή: επί νόμοις), Άνθιος” = «Κι ο κυβερνήτης (ή: νομοθέτης) της περιοχής, είναι ο Διόνυσος».

Μπορεί λοιπόν, αν υπάρχει επίγειος “κάρ» - φωτεινός ομόλογος θεού, αλλά και του αστέρα Mira Ceti, να εξέλθει (εκβληθεί), σαν τον Ιωνά εκ της κοιλίας του κύτους, όπως διαβάζουμε στο πλαίσιο 9 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): «**Διχῆ φοινίκιος πριών, οϊαξ**” = “για δύο λόγους έγινε το κόκκινο πανί, ο κυβερνήτης». Στ' αληθινά ή σαν παιχνίδι..

3) Αν ο δίσκος δείχνει και αστέρες, τα ονόματα όσων αστέρων υποδηλώνονται με τα κέντρα (τις πλάγιες γραμμές των συμβόλων) μπορεί να είναι ψευδώνυμα «αξιωματούχων»-«παικτών». Το ίδιο ισχύει και για τα ονόματα Άνθιος, Δίας, Απόλλωνας, Διόνυσος. Μπορεί και αυτά να είναι ψευδώνυμα, όπως συνηθίζεται σε κύκλους μυστικιστών. Γιατί, αν ο δημιουργός του δίσκου ήταν μυστικιστής (γνωστικός), ίσως εννοούσε -υπαινικτικά- και αξιωματούχους της οργάνωσης στην οποία ανήκε, ή άλλης αντίπαλης οργάνωσης... Οργανώσεις και ονόματα είτε στο πλαίσιο ενός μυστικιστικού παιχνιδιού που παιζόταν σε ομάδες (οι φωτισμένοι-καλοί και οι φωτισμένοι-κακοί του παιχνιδιού: κακοί οι κάρες, καλοί οι μινωίτες), είτε αληθινές οργανώσεις στις οποίες ανήκαν.. **Έτσι κάθε παίκτης σαν άλλος αστέρας, σαν άλλο «κέντρο» εξουσίας (όπως η «μάννα» σε κάποια παιχνίδια), θα ανελάμβανε δράση στην ώρα του, στον κατάλληλο μήνα του έτους. Στα σοβαρά ή στα αστεία..**

Η παιγνιώδης διάθεση των δημιουργών του πολυμορφικού δίσκου, είναι εμφανής και με τις τόσες αμφισημίες που περιέχει για άτομα και θεούς επικεφαλής (κεφαλές). Γι' αυτό θεωρώ ότι ο δίσκος μπορούσε να παιχτεί και με υποκατάσταση συμβόλων, όπως εξήγησα στο κεφάλαιο «Πώς παιζόταν ο δίσκος», σ. 13 επ. υπό Β.

Οι αμφισημίες κάποιων συμβόλων σε σχέση με τις κεφαλές:

Η λέξη «κάρα» είναι συγγενική με τη λέξη “κέρας”. Κέρας είναι το σύμβολο 26.

Η κεφαλή, το κάρα (ή κάρη), λεγόταν και “κάρ”. Κάρ είναι το σύμβολο 2.

Η κεφαλή, το κάρα (ή κάρη) λεγόταν και “κόρρη”. “Κόρη” -κατά συνήχηση- είναι το σύμβολο 6.

Η κεφαλή, το κάρα (ή κάρη), λεγόταν και “κορύνη”. Κορύνη είναι το σύμβολο 13.

Η κεφαλή, το κάρα (ή κάρη), λεγόταν και «κόρυμβος». Κόρυμβα είναι τα στολίδια της πρύμνης και της πλώρης του πλοίου, του συμβόλου 25. Ίσως λοιπόν τα ακροστόλια είναι αλληγορία για τους επικεφαλής, τις «κεφαλές».

Έτσι το νόημα του πλαισίου 1 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, μπορεί να γίνει:

α) Κάρ (κάρα/κάρη/κόρη), άλλως κόρυμβος, ὅς γονή αἴας = «Ο επικεφαλής, άλλως κορυφή (το ακροστόλι), είναι γέννημα της γης» (αἴα = γαἴα = γη)

β) Κάρ (κάρα/κάρη/κόρη), άλλως κόρυμβος, ὅς γονή ἔος = «Ο επικεφαλής, άλλως κορυφή (το ακροστόλι), είναι ο γιός του!

γ) Κάρ (κάρα/κάρη/κόρη), ἄλος-κόρυμβος, ὡς γῶν ἰήιος = «Ο επικεφαλής, το κορυφαίο αστέρι (το ακροστόλι), είναι ὅπως ο Απόλλωνας»

Συμπερασματικά: α) Ο Ουρανός ήταν γέννημα της γης! β) Ο Κρόνος ήταν γιός του Ουρανού! γ) Ο Ήλιος είναι σαν το θεό του φωτός Απόλλωνα!

Ουρανός/Χρόνος-Κρόνος/Ήλιος-Δίας-Ρα. Πάλι τρεις, οι πιθανές κεφαλές ΚΑΙ σαν πλανήτες.

«**Κι η εξουσία σα να ‘χει τρεις κεφαλές!**» («**Κυρία τρικάρηνος κ’ ὦς**»), σκέφτεται ο αφηγητής στο πλαίσιο 25 της Α πλευράς («το τραγούδι των άστρων»). Η φράση αυτή δένει νοηματικά με τη φράση που προκύπτει στα πλαίσια 30 και 31 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια: «**Σφαῖρα, ποί γῆ, ἔρμα! γονή αἴας, ὅς κόρυμβος, άλλως κάρ!**» (κάρα/κάρη /κόρη)” = «**Ο ουράνιος θόλος είναι όπου γης πρωτοστάτης! το γέννημα της γης που είναι ο κόρυμβος, είναι άλλως ο επικεφαλής!**».

Ο οδοντωτός κόρυμβος είναι σύμβολο και του τεκτονισμού (βλ. ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ, συμβ. 25), θυμίζοντας τη φράση του πλαισίου 8 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια («οίμη ήλων»), που δείχνει να αναφέρεται στον πολικό: «**κ’ οὔρος-σκέπας· γῶν ἤ ἔ κόριον!**» = «**Κι είναι φύλακας-σκέπη· να γίνει λοιπόν κι ὀριό μας!**» Εδώ δηλώνεται υπαινικτικά η «θέωση», την οποία πολλοί σύγχρονοι -επιστήμονες και μη- έχουν όχι μόνο αυτοσκοπό, αλλά και σκοπό για ὅλη την ανθρωπότητα. Τη θέωση αποκαλούν “singularity”. Γνωστά σύμβολα του τεκτονισμού που περιλαμβάνονται στο δίσκο είναι το 18, ο γνώμων και το 23 αν εκληφθεῖ σα σφύρα, ενώ οι αναφορές του αφηγητή σε θεούς-φύλακες (ἄρους), θυμίζουν τους «επόπτες» (βαθμός μελών). Ὅλες οι μυστικιστικές οργανώσεις έχουν άλλωστε κοινές ρίζες, ὅπως προανέφερα: τα ορφικά, αιγυπτιακά και ἄλλα ανατολικά (ασυροβαβυλωνιακά) δόγματα.

Ο δίσκος “εσκίασε νέφη επί αμυθῆτων βροτών”. Η πρισματική ερμηνεία της “κορωνίδας” της Β πλευράς του δίσκου, του κεντρικού του πλαισίου, και σαν “οἶδα φωτός” (κύματα φωτός), ή “ράες φωτός” (φωτορροές), δείχνει ότι οι φωτορροές προορίζονται για λίγους, αν όχι αποκλειστικά για το “άνθος της μινώας πτέρυγος”, τους εκλεκτούς μινωῖτες (ἴσως και για ὅσους μπορούν να τις αγοράσουν σα λόγιον· λήμμα προφήτου). Σα “γη πλοίων” και θαλασσοκράτειρα η Κρήτη, είχε -από τη μινωική εποχή ακόμα-, πολλές αποικίες και πτέρυγες στο Αιγαίο.

Αν λοιπόν ο δίσκος σα δημιουργημα κρητών -δίκην πυθίας- περιέχει και χρησιμους-οδηγίες γι’ αυτές, δε θα απέχει πολύ από την πραγματικότητα η πιθανώς ανάστροφη (με φορά από το κέντρο προς την περιφέρεια) ερμηνεία των συμβόλων του κεντρικού πλαισίου της Α’ πλευράς είτε σαν: ἄνθος/εἴλω/πτέρυξ = «ἄνθος εἴλ’ ὡς πτέρυξ» = «Προστατεύω τους εκλεκτούς καλύπτοντάς τους σα φτερούγα», είτε σαν κωδύα/εἴλω/πτέρυξ = «Κ’ ὁ δεῖ, ἄλλως πτέρυξ» = «Πτέρυγα, ὅτι είναι να γίνει, να γίνει με ἄλλο τρόπο». Και η επιφάνεια (θεοφάνια) που αναπαρίσταται στο “χρυσό δαχτυλίδι του Μίνωα”, με ἄλλο τρόπο γινόταν και, ὅπως προανέφερα, δείχνει παράδοση με ρίζες στα μυστήρια της Ανατολής.

Το ταξίδι της ψυχῆς στο σύμπαν προπορεύτηκε εκείνου της ὕλης για ὅλα τα ἔμβια ὄντα, ὅπως μας διδάσκει και η θρησκεία μας. Προπορεύονται ὁμως και οι αειναῦτες -**αρχαῖοι και νέοι**- που είχαν και εξακολουθοῦν να ἔχουν στο κατάρτι τους «βιγλάτορα», παντοτινά, τον ἥλιο τον ηλιάτορα, τον Ἡλιο-Διόνυσο. Για αειναῦτες που «**ανηφορίζουν τις θάλασσες**» του σύμπαντος χωρῖς τους περιορισμούς του χρόνου. «**Εμπρός, ας ανηφορίσουμε τις ίδιες θάλασσες. Έτσι κι αλλιώς, στα μέρη τα δικά μας κάνει ὁ, τι ὥρα μας ἀρέσει**», προτρέπει με ενθουσιασμό ο ποιητής, εννοώντας τη λύση του χρόνου, δυνατότητα που παρείχε ο Λύσιος Διόνυσος...

Ο έρωτας για την ἴδια «θάλασσα» ἔδενε και τους ορφικούς.. Και η “παράδοση” συνεχίζεται, αν κρίνουμε από την πληθώρα μυστικιστικών οργανώσεων παγκοσμίως. Γιατί “το φως είναι αγαπητό και σαν κύμα και σαν οχυρό και σα λόγος” (**Κ’ ὡς ῥῦμα/ῥῆμα φῶς φίλον**). Γιατί πῶς αλλιώς θα υπάρξουν ὄροι (οχυροί πύργοι) αν δεν ἔχουν «φως», αφού και οι “τοξότες ή λογχοφόροι του φωτός” χρειάζονται μια ἄλλη ασπίδα προφύλαξης (μια «πυθία» ή ἕνα θεό να χρησιμοδοτεῖ) σαν “ἔρκος βελῶν” (πληθ. τά βέλεα ή βέλη), σαν ἄλλο μέσο ἄμυνας ἐνάντια στα εχθρικά βέλη.

“Όλος ο χρόνος, ο πριν, ο μετά, εκμηδενισμένος, καμωμένος αθανασία” (Ελύτης, Χρόνος λυόμενος και χρόνος δεσμώτης, Τα μικρά έψιλον). Χρόνος εκμηδενισμένος, αθανασία, μεταφυσική.. Τα «μετά τα φυσικά» υπάγονται πλέον στο πεδίο της φυσικής και αποκαλούνται «αστροφυσική», «πυρηνική», «κβαντική» φυσική, «κβαντομηχανική», «μοριακή βιολογία». Μικρόκοσμος και ο μικρόκοσμος, ή ο περιέργος κόσμος των κβάντα, όπως τον εξήγει η επιστήμη.

Σημείωση: Στη μεταπτυχιακή εργασία του Π. Ανδρεάδη «Η υπερβατική εμπειρία στην αρχαιοελληνική και στη χριστιανική πίστη» (<https://ikee.lib.auth.gr/record/358903/files/GRI-2024-45803.pdf>) στο κεφ. 1, διαβάζουμε:

- «ΣΑΜΑΝΙΣΜΟΣ»

«Αφετηρία του ορφισμού θεωρείται μία πρωτόγονη τελετή φυλετικής μύησης, που ελάμβανε χώρα στο νησί της Κρήτης. Πρόκειται για μία μυστηριακή μύηση μέσω τελετουργικής ωμοφαγίας, κατά τη διάρκεια της οποίας οι μύστες, καταναλώνοντας τον διαμελισμένο ιερό ταύρο του Ζαγρέα, έχοντας αλείψει τα πρόσωπά τους με λευκό πηλό 12, μετουσιώνονταν σε «Βάκχους». Η αρχαϊκή αυτή αντίληψη ανετράπη ριζικά από τον ορφισμό, ο οποίος της προσέδωσε έναν εντελώς νέο χαρακτήρα, επιχειρώντας την ταύτιση με τον θεό μέσω της πνευματικής έκστασης. Αυτοί που ασκούσαν τις πρακτικές αποχωρισμού της ψυχής από το σώμα, που περιέχονται στον σαμανισμό ονομάστηκαν «σαμάνες».

Ο αποχωρισμός αυτός δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συσχετισθεί με την κατοχή του σώματος από κάποιο πνεύμα, όπως γινόταν στην περίπτωση της Πυθίας, αλλά αποτελεί έναν διαχωρισμό της ψυχής από το σώμα με την παράλληλη βίωση υπερβατικών εμπειριών, δηλαδή υπεραισθήσεις και ταξίδια σε μακρινά μέρη και άλλους πνευματικούς κόσμους. Τους αιώνες που ακολούθησαν, φαίνεται ότι υπήρξε στον ελλαδικό χώρο συστηματοποιημένη οργάνωση σχετικά με τις εμπειρίες των σαμανιστικών τελετών».

- «Η ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΗΣ ΔΙΟΤΙΜΑΣ»

“Ολόκληρη η ιδεολογία της θεουργικής επιστήμης, επομένως, στηριζόταν στη βίωση της υπερβατικής εμπειρίας της Θεοφανίας. Τη βίωση αυτής της εμπειρίας επιχειρούσαν και στις νεοπλατωνικές τελετές, στις οποίες η εμπύχωση των αγαλμάτων θεωρήθηκε μέσο αναβαθμού της ψυχής και ανύψωσής της σε θέα θεού, μέσω του εμπυχωμένου αγάλματος. Στις τελετές αυτές, υπήρχαν ειδικά «σύμβολα», τα οποία, μόλις ενεργοποιούνταν, εμφάνιζαν θείες οντότητες στους μύστες. Προάγγελος της εμφάνισης των θείων οντοτήτων αποτελούσε η ακτινοβολούσα λάμψη των αγαλμάτων.

Ο **Πρόκλος**** μαρτυρεί ότι, είτε πρόκειται για δαιμονική εμφάνιση, είτε για θεϊκή, η παρουσία των θείων οντοτήτων ήταν μία ημικύκλια φωτοβόλος μορφή σαν ωσειδές περίβλημα, που εσώκλειε δυνατό φως και σχημάτιζε το γράμμα Χ».

ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΘΥΜΗΘΟΥΜΕ:

α) τη φράση του δημιουργού στο πλαίσιο 23 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο: “δ’ εἶρει Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἑρρος! (Ζεύξις Οἰνάς, γῶν οἶα δ’ Ἑρρος!).

Όπως ανέφερα στο «Ορφικό νόημα του δίσκου», ο αφηγητής εννοεί ότι ο αμπελώνας «συνέδεε» τη στεριά με την απέναντι Τριόπιο νήσο με γέφυρα και ότι «διασταυρωνόταν» με τη γέφυρα, όπως διασταυρώνονται τα σπαθιά στην ξιφασκία (ζεύξη): σταυρωτά.

β) το χαρακτηρισμό που έκανε στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς (οἶμη τηθύων) για τον αμπελώνα, σαν «κρίκο» και «μισοφέγγαρο», επομένως «ημικύκλιο»: «Γωνία κρίκ’ ὦς» και «Γῶν οἶα ἤμισυ διχότομον»

γ) τον παραλληλισμό της γης που μοιάζει με σφύρα (πρώην Τριοπίου νήσου), με το φως (πλαίσιο 3 της Β πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια): «Φῶς αἶρα»

δ) την αλληγορική του αναφορά στη γη, με σκοπό να δηλώσει κάτι άλλο (πλαίσιο 4 της Β πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια): “ἔρα, σῆμα”. **Συνθηματικό λοιπόν, αλλά για τί;**

ε) τον παραλληλισμό του θεού με κυψέλη και με πόρο (πλαίσια 25 και 26 της Β πλευράς): «Φῶς κύων γῶν οἶα, κυψέλη! δίχ’ ἄλλων, ὡς δὴ κ’ αὐλός-φῶς!»

Εκτός από το όνομα Τριόπιος που δημιούργησε συνειρμούς στον αφηγητή, και τα α έως δ σχετίζονται με τους συνειρμούς του για τον πόρο της Τριοπίου σε σχέση με τους θεούς που λάτρευε (Δία, Απόλλωνα, Διόνυσο) και σαν πόρους φωτός! Δεν αποκλείεται λοιπόν να είχε βιώσει και ο ίδιος φωτεινά οράματα με θεούς, όπως τα περιγράφουν οι αρχαίοι αγγελιοφόροι και οι συνειρμοί του για τη θάλασσα και τον πόρο της Τριοπίου να ήταν απόρροια των εμπειριών του. ΑΝ είχε κάνει και ο ίδιος την υπέρβαση στη ΝΥΝ, τη μέθεξη με την τροφή, μέσα από ένα δικό του φωτεινό πέρασμα, μια γέφυρα-πύλη, ίσως αυτό εξυμνεί αλληγορικά, πέρα από (και με αφορμή) τις υλικές του επιδιώξεις! Το ίδιο έκανε ο Σολομών στο «άσμα ασμάτων».

***Στη σημειωτική διακρίνουμε δύο επίπεδα ανάλυσης: το επιφανειακό όπου δεσπάζει η αφήγηση και το βαθύ, όπου δεσπάζει ένα δίκτυο σχέσεων.** Αν ο δίσκος μπορεί να εξηγηθεί -από όλες τις απόψεις- σαν πλέγμα «σημείων» (συμβόλων) που υφίστανται μεταμορφώσεις, είναι βέβαιο ότι η δομή του βασίζεται στην ίδια λογική και υπάρχει η δυνατότητα πολυεπίπεδης ανάλυσής του και σαν φορέα μυστικιστικής γνώσης, σαν πάζλ μυστικιστικών νοημάτων, ΣΑΝ «ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ (Β. ΔΑΛΚΑΒΟΥΚΗΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ σελ. 1-8 [https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20\(Dalkavouki\).pdf](https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20(Dalkavouki).pdf)

****Πρόκλος (400-485 μΧ):** νεοπλατωνικός μυστικιστής με καταγωγή από τη Λυκία. Διδάχθηκε φιλοσοφία στην Αλεξάνδρεια και στην Αθήνα, μαθηματικά και ρητορική. Προσπάθησε να συνδυάσει όλα τα θεολογικά δόγματα των ανατολικών βαρβαρικών λαών με εκείνα των ελλήνων σε ένα ενιαίο, έγραψε πολλά συγγράμματα, ενώ επινόησε μόνος του και θεωρίες. Σ' αυτόν αποδίδεται το απόσπασμα από τα «σχόλια εις Τίμαιον» 4, σ.283, 11 για τη σελήνη σαν «κοιτίδα» των ανθρώπων, αφού υποστηρίζει ότι η σελήνη είχε πολλά όρη, πόλεις και κτίρια (Λήμμα «Πρόκλος» εγκ. Ηλίου τ. 16, σελ 400). Αξιοσημείωτη είναι η φράση του αφηγητή: “Ολκός οΐον!” = “Σαν κοιτίδα!”, στο πλαίσιο 19 της Α πλευράς (το τραγούδι των άστρων). Βέβαια εδώ ο αφηγητής αναφέρεται στην Άρκτο προφανώς, αφού η ίδια φράση αποδίδεται και «Όπως η Άμαξα» και ο αφηγητής στο πλαίσιο αυτό εξομοιώνει την Άρκτο με το Δία, οπότε δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν είχε τις ίδιες απόψεις με τον Πρόκλο για κάποια «εκτός γης» κοιτίδα των ανθρώπων και αν η μόνη τους διαφωνία εντοπιζόταν στο ποια ήταν η κοιτίδα αυτή. Μπορεί ο αφηγητής να εννοούσε απλά ότι τα πάντα προήλθαν από το Δία («Διός δ' εκ πάντα τέκταιται»), κάτι που υπαινίσσεται στο εν λόγω πλαίσιο 19 (στο τραγούδι των άστρων).

Ο ΔΙΣΚΟΣ ΣΑΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Αντί προλόγου κρίνω σκόπιμο να αναφέρω κάποια αστρονομικά/κοσμολογικά στοιχεία που βρίσκουμε σε αρχαία κείμενα, αρχίζοντας από το κείμενο του δίσκου.

Στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) διαβάζουμε: «Γ' ἥλοι εἴλοι, εἶλος ἰσχύ' εἰς κύτος» = «Γιατί και τ' άστρα είναι δεσμοί, γιατί και στον ουρανό υπάρχει δεσμός». Το γνωμικό αυτό βρίσκεται έρεισμα στις απόψεις του Ορφέα για την ύπαρξη «ισχυρού (κρατερού) δεσμού» στον ουρανό, όπως και σε όλα τα δημιουργήματα. Ο Πρόκλος στα σχόλια του στον Τίμαιο (2, σ. 96, 2), γράφει σχετικά με τις οδηγίες που ο δημιουργός έδωσε στη Νύχτα, κατά τον Ορφέα: «Αυτάρ επί δεσμόν κρατερόν επί πάσης τανύσεως, σειρήν χρυσεῖην ἐξ αιθέρος αρτήσαντα». Δηλαδή: «Θα απλώσεις (θα εκτείνεις) σε όλα αυτά ισχυρό δεσμό, αφού αναρτήσεις χρυσό σχοινί στον αιθέρα» (https://www.as-trologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σελ. 329).

Οι ορφικοί πίστευαν ότι «θαυμαστές ακτίνες» εκτείνονται προς τα κάτω (προς τα δημιουργήματα), εκπορευόμενες από το Φάνητα-Διόνυσο-Δία, τον οποίο ονόμαζαν «πηγή των πηγών» και χαρακτήριζαν τη σύνδεση αυτή «σχοινί» ή/και «ακτίνες» (Πρόκλος, Σχόλια εις Τίμαιον 3, σ. 137, 6. Το σχόλιο αυτό του Πρόκλου αναφέρεται στον ανωτέρω σύνδεσμο στη σελ.326). Σήμερα ίσως οι φυσικοί αποκαλούσαν αυτό το σχοινί ή αυτές τις ακτίνες, «χορδές».

Οι αιγυπτιακές τοιχογραφίες και τα κοσμολογικά βιβλία των αιγυπτίων απεικόνιζαν το ταξίδι της ψυχής μετά θάνατον (J. Minnick “The Dying Sun” <https://digitalcommons.memphis.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3271&context=etd> σελ.78 σκηνή SB-1 /σελ. 72/81 σκηνή SB6 /σελ. 74/83 σκηνή SB-8 /σελ 75/84 σκηνή SB-9a /σελ.76/85 σκηνή SB-9b). Παρατηρώντας τις εικόνες προσεκτικά και συγκρίνοντάς τις με τα σημερινά επιστημονικά δεδομένα, αντιλαμβάνεται κανείς πόσο προχωρημένες ήταν οι «μεταφυσικές» για την εποχή εκείνη- γνώσεις των αιγυπτίων.

Προχωρημένες δείχνουν και οι αστρονομικές γνώσεις των εβραίων, εξ αποκαλύψεως (Θεοφάνια).

Αναγγέλλει ή/και ρωτάει ο θεός τον Ιάβ:

α) στο 37,22: «ἀπό βορῶᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα», εννοώντας το βόρειο σέλας.

β) στο 38,31: «συνήκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος καὶ φραγμὸν Ὠρίωνος ἤνοιξας;» Δηλαδή: «Γνωρίζεις το δεσμό των Πλειάδων, και άνοιξες το φραγμό του Ωρίωνα;». Ο «δεσμός» των Πλειάδων είναι προφανώς η αυτή ίδια κίνηση, που φανερώνει την προέλευσή τους από το ίδιο νεφέλωμα. Η λέξη «φραγμός» σημαίνει «διάφραγμα», «διαχώρισμα», «θαλάσσια ζώνη στην οποία κινούνται ανιχνευτικά πλοία σε σειρές». Πιθανώς δηλώνει τη ζώνη του Ωρίωνα την οποία συναπαρτίζουν τρία αστέρια στη σειρά, σα να διαχωρίζουν το σώμα του στη μέση. Η ζώνη σε κάθε περίπτωση φοριέται στη μέση, κάτω από το διάφραγμα.

γ) στο 38,33: “Επίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ ἢ τὰ ὑπ’ οὐρανὸν ὁμοθυμαδὸν γινόμενα;” Δηλαδή: «Γνωρίζεις τα ηλιοστάσια και όλα όσα συμβαίνουν τότε στη γη;». Θα ἔλεγε κανείς ότι το εδ. 33 αναφέρεται απλά στις εποχές του χρόνου και την κλιματική αλλαγή, αν δεν ακολουθούσε το εδ. 37 (το παραθέτω στη συνέχεια) που σε συνδυασμό με το εδ. 33 δηλώνει ότι γνώριζαν και τη λόξωση της εκλειπτικής.

δ) στο 38,37: “Τίς οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλινε;” Δηλαδή: «Ποιος είναι αυτός που ἔκανε τον ουρανό να ἔχει κλίση (να γέρνει) προς τη γη;». Η «κλίση» είναι βέβαια η «λόξωση» της εκλειπτικής κατά 23,5 μοίρες περίπου (ΕΕΦ «Ισημερινές και ηλιοστάσια» <https://www.ecf.edu.gr/el/arthra/isimeries-kai-iliostasia/>).

ε) και στο 9,8 ο θεός του αποκαλύπτει (;) ότι το σύμπαν διαστέλλεται: «Ο τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος». Το φως της γνώσης, αν και αμυδρό, φτάνει αχνοφέγγοντας στο σήμερα απ’ τα παλιά.. ἄστρα και νεφελώματα, ή/και γραπτά μνημεία λόγου. «Πᾶσι δὲ οὐχ ὄρατὸν τὸ φῶς, τηλαυγὲς ἔστιν ἐν τοῖς παλαιώμασιν» (Ψάλμ. 37,21)..

Στον ορφικό ύμνο 27 με τίτλο «Μητρός θεῶν θυμίαμα, ποικίλα» στην 4^η στροφή, η Ρέα προσφωνείται «Κρόνου συνόμενε» (ομόκλινη του Κρόνου) και, ταυτιζόμενη προφανώς με τη γη, αποκαλείται «Ιστή» (Εστία), «**σκηπτοῦχε κλεινοῖο πόλου**»: «**εσύ που ἔχεις το σκήπτρο του ἑνδοξου ἄξονα**» («Πόλος» είναι και ο ἄξονας, αλλά και το ἄκρο του και ο πολικός). Σα «σκήπτρο του πόλου» μπορεί να θεωρηθεῖ ο ἄξονας περιστροφῆς της γης που προεκτεινόμενος στο βορρά, «δείχνει» το βόρειο ουράνιο πόλο.

Τη λόξωση (κλίση) του ἄξονα της γης την αναφέρει και μέλος της αδελφότητος των τούρκων «akhi» (σούφι) στην επιγραφή της στήλης της Λήμνου: **Ruhm hirayu, zivai eyeziu = Λεπτό πνεῦμα (ψυχή) του ἑνδοξου που ἔχει κλίση** (<https://www.scribd.com/document/737596898/The-Stele-of-Lemnos-translation>).

Αξιοσημείωτη είναι η χρήση του επιθέτου «ἑνδοξος» για το χαρακτηρισμό του ἄξονα της γης, κάτι που μαρτυρά κοινή καταγωγή των δοξασιών των ορφικών με εκείνες των μυστικιστῶν της εγγύς ανατολῆς (για το λόγο αυτό ἄλλωστε ο Πρόκλος προσπαθούσε να συνενώσει ὅλες τις αρχαίες δοξασίες σε μία παν-θρησκεία). **Αυτός «που ἔχει κλίση» είναι ο ἄξονας της γης, γύρω από τον πόλο (την ἄκρη) του οποίου πίστευαν (οι akhi) ότι στροβιλίζονται τα πνεύματα των νεκρῶν μυστῶν, ακολουθώντας την κλίση του. Ἐτσι στροβιλίζονται και οι μεμβεβί δερβίσηδες.**

Στον παραινετικό λόγο του Ιουστίνου και στην προπαρασκευῆ του Ευσέβιου (13,12) μαθαίνουμε τις θεολογικές γνώσεις των ορφικών, από τις παραινέσεις του Ορφέα στο Μουσαίο: “Οι ἄνθρωποι δεν μπορούν να δούνε το θεό, γιατί ἔχουν δέκα πέπλους-καλύμματα από νέφη στα μάτια τους”. Η ορφική δεκάδα, το σύμπαν, εκφρασμένη με διαφορετικό τρόπο. Σήμερα η επιστήμη υποστηρίζει ότι το σύμπαν ἔχει ἑνδεχόμενα 10 ἢ 11 διαστάσεις, από τις οποίες η ὕλη εμφανίζεται με τρεις! (στο χορὸ των 11 διαστάσεων» <https://www.huffingtonpost.gr/22os-eonas/sto-choro-ton-11-diastrateon-i-theoria-chordon/> και <https://tvxs.gr/news/sci-tech/d-nanopoylos-zoyme-se-deka-diastrateis-alla-den-to-antilamvanomaste/>).

Ο θεός αποκαλείται από τον Ορφέα «θεῖος λόγος», «τυπωτής του κόσμου», «αθάνατος», «αυτοτελής» και «αντιληπτός μόνο με το νου», από τα ὅπου γης ἴχνη- δημιουργήματά του» (Ι. Πασσά, «Τα ορφικά», εκδ. Ηλίου, Ορφῶς αποσπάσματα, σελ. 317-319). Επίσης ο θεός δεν αποκαλύπτεται στους ορφικούς ὅπως ο θεός στους προφήτες στις ιουδαϊκές γραφές, αλλά οι ἄνθρωποι τον γνωρίζουν με τη φιλοσοφία και την ψυχική ανάταση, κατευθύνοντας το νοερό τους σώμα -την ψυχή τους- προς το θεῖο λόγο, «ιθύνοντας εἰς τὸν θεῖον λόγον κραδῆς νοερόν κύτος... Νῶ δ’ εἰσοραῖται», διευκρινίζει ο Ορφῆας στο Μουσαίο. Μπορεῖ να τον γνωρίσει κανείς με το νου.. «Νῶ δ’ εἰσοραῖται».

Ποιος είναι ὁμως αυτός ο «θεῖος λόγος»; Ο Αισχύλος στο απόσπασμα 70 (Ηλιάδες) μας δίνει την ἀπάντηση: «Ζεὺς ἐστὶν αἰθῆρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ’ οὐρανός, Ζεὺς τοι τὰ πάντα χῶ τι τῶνδ’ ὑπέρτερον» και στο σχόλιο-ἀπόσπασμα του Μακρόβιου 1,18 για τον Ορφῆα, διαβάζουμε το ἴδιο: «Ἥλιος, ὃν Διόνυσον ἐπέκλησιν καλέουσιν» (ὁ Ἥλιος, τὸν ὁποῖο επικαλοῦνται σα Διόνυσο) και «Εἰς Ζεὺς, εἰς Αἴδης, εἰς Ἥλιος, εἰς Διόνυσος».

Αιθέρας, γη, ουρανός, τα πάντα, **το παν (το σύμπαν) είναι ἐνέργεια που εκδηλώνεται σαν ὕλη**. Ἐτσι θα ἐξηγοῦσαμε σήμερα τα λόγια του Αισχύλου και του Ορφῆα. Θα ἦταν αναμενόμενο για ἔλληνες ἐπηρεασμένους από τη γνώση των αἰγυπτίων, σύρων, εβραίων και φοινίκων να κατέχουν -λόγω συγχρωτισμοῦ με τους λαούς αυτοῦς- ὄντολογικές ἀλήθειες για τα ἐπουράνια, ὅπως εκείνες που κατείχαν οι Παρμενίδης και Ἐμπεδοκλής για το «σφαῖρο» και ἄλλοι, που τις διατύπωσαν λακωνικά-αφαιρετικά, ὅπως «σκιάς ὄναρ ἄνθρωπος», «αι ψυχᾶι ὀσμῶνται καθ’ Αἴδην» (οι ψυχές των ἀνθρώπων γνωρίζονται -ανταλλάσσουν πληροφορίες η μία για την ἄλλη- στον ἄλλο κόσμο) κλπ. Με ποιόν ἄλλο τρόπο γνώριζαν κοσμολογικά συμβάντα και ὄντολογικές ἀλήθειες, ἀφοῦ δεν εἶχαν ἀστρονομικά ὄργανα ἀκριβείας, οὔτε γνώση ἐξ ἀποκαλύψεως, ὅπως οι εβραῖοι; Ἐχουμε ὠστόσο ἐνδείξεις ότι και οι ἔλληνες εἶχαν «γνώση» ἀπὸ παλιά, μάλιστα με το δικό τους τρόπο, ὅπως ἀνεφέρα στο «Μυστικιστικό νόημα του δίσκου».

Οι ἴδιες ἐνδείξεις ἰσχύουν και για την περίπτωση που ο δίσκος είναι δημιουργήμα (μυστικιστῶν) νεοελλήνων, οι ὁποῖοι ἀποτύπωσαν στο δίσκο ψήγματα γνώσης των ἀρχαίων, ἐρμηνεύοντας το «ρόλο» των θεῶν στον ουρανό σαν ἀστέρ-σημάντορα νίκης και ἄξονα της γης. Ρόλο συνυφασμένο με τις ιδιότητες πολλῶν θεῶν, εἰδωμένων σε ἓνα ὅλο!

Έτσι ο θεός είναι ο ήλιος που ζεσταίνει, η θερμική ενέργεια, κύμα φωτός. Ο θεός είναι σαν την ψυχή, που με τη θερμότητά της εμπνυχώνει τα πάντα, δεδομένου ότι οι γνωστικοί (μυστικιστές) πίστευαν πως α) η ψυχή ήταν θερμική ενέργεια και β) η θερμική ενέργεια ήταν η δύναμη που έδινε ζωή (Πρόκλος εις Τίμαιον, απόσπασμα L,1,s. 4,22: «Ψυχή ἐγὼ .. θέρμη ψυχώσασα πάντα»)!

Το σύμπαν το συνέχει «δεσμός» τον οποίο «άπλωσε» η νύχτα σε όλα τα δημιουργήματα. Θα μπορούσε η νύχτα να είναι αυτό που σήμερα αποκαλούμε «σκοτεινή ύλη», ενώ «δεσμός» να είναι η συγκολλητική της δράση. **Ο Fritz Zwicky, ελβετός αστρονόμος,** υποστήριξε το 1933 την άποψη ότι πρέπει να υπάρχει «σκοτεινή ύλη» που δρα σε συγκολλητική ουσία στους γαλαξίες (<https://physicsgg.me/2014/08/26/γιατί-πρέπει-να-υπάρχει-σκοτεινή-ύλη/>).

Και στον Ιώβ 38,38 ο Θεός αποκαλύπτει ότι ο ουρανός (το σύμπαν) αν και «διασκορπίζεται», «χύνεται» παντού «σα γη κονία», σα σκόνη (χώμα), δε διαλύεται, επειδή έχει ισχυρή συνοχή (ισχυρό συνεκτικό ιστό) και μοιάζει με λίθο κολλημένο σε κυβική (εξάπλευρη) κατασκευή: “κέχτυαι δὲ ὡσπερ γῆ κονία, κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὡσπερ λίθω κύβον”. Η παρομοίωση αυτή μοιάζει με τη δομή ενός υπερκύβου, σα να βρίσκεται το σύμπαν μας αρμοσμένο, στερεωμένο σε μια εξαδιάστατη συμπαντική υπερδομή από την οποία δεν μπορεί να διαφύγει. Αυτό εξηγεί τη δυνατότητα της σχετικής μόνον υπέρβασης των ορίων του, την οποία χάριζε ο «λύσιος» στους μύστες (<https://blogystera.wordpress.com/2007/09/21/teanh/>).

Η θάλασσα προστατεύει αγκαλιάζοντας τη γη, ρέοντας και αυτή σαν κύμα, σαν άλλη ενέργεια, δυναμική/κινητική, σα θεότητα «Τηθύς».

Ο στόλος του αφηγητή προστατεύεται από την «ῥοήν», από την ορμητική του έφοδο στη θάλασσα σαν κύμα φωτός, σαν ποταμὸς φωτός.

Το φως είναι αγαπητό και σα λόγος, αγαπητό όπως κι ο χρόνος! «Φῶς γῶν, ἢ αἰὼν φίλον», λέει ο αφηγητής στο πλαίσιο 23 της Β πλευράς: «Γιατί αγαπάμε το φως όπως και **το χρόνο**». Και στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς (ΟΙΜΗ ΑΛΟΣ) μονολογεί: “**τρίναξ γῶν οἶα κ' ῥῶρα, ἄσπις**” (“προστάτις μας θα ‘ναι η τρινακρία, όπως κι η κατάλληλη **ῥῶρα**”).

Ο Ήλιος, σαν προστάτης Δίας και ο Χρόνος, η κατάλληλη ῥῶρα για έφοδο, είναι οι δύο άξονες γύρω από τους οποίους περιστρέφονται οι στοχασμοί του αφηγητή.

ΑΣ ΔΟΥΜΕ ΤΩΡΑ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΠΙΣΤΕΥΩ ΟΤΙ Ο ΔΙΣΚΟΣ ΕΙΝΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕ ΓΝΩΣΕΙΣ ΟΠΩΣ ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΩΝ ΟΡΦΙΚΩΝ

1α) Η ύπαρξη πλάγιων γραμμών κάτω από ορισμένα σύμβολα, η οποία, όπως εξήγησα στον πρόλογο, δηλώνει πλαγιασμό (πτώσεις ουσιαστικών, αλλά εδώ και μετοχές ρημάτων και επιρρήματα), μαρτυρά ότι πρόκειται για αφήγηση ιστορίας, για KEIMENO με νοηματικό ειρμό, που μας αποκαλύπτεται και με τον κατακερματισμό και αναδιάταξη των ονομάτων των εικόνων (τη μεταστοιχείωση των λέξεων σε νέες λέξεις, με άλλο νόημα). Οι δημιουργοί του δίσκου θα ήταν ΛΟΓΙΟΙ -επομένως κλασικιστές-, για να χρησιμοποιήσουν σα σύμβολο της «έννοιας» του πλαγιασμού, τις πλάγιες γραμμές.

1β) Η περίτεχνη καλλιτεχνική απόδοση των συμβόλων δείχνει άτομο με πολιτιστικό υπόβαθρο, υψηλή αισθητική, γνώσεις και φαντασία, κάτι που δε συνάδει με το επάγγελμα του αφηγητή, που θα ήταν αμόρφωτος τυχοδιώκτης πειρατής.

2α) Η ύπαρξη ασαφειών στη στρωματογραφία του εδάφους όπου ανακαλύφθηκε ο δίσκος.

Στο παν/μιο Ιωαννίνων, στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, στο μάθημα «Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά την 2η χιλιετία», οι φοιτητές διδάχτηκαν ότι:

- ο δίσκος βρέθηκε στο κτήριο 101 του βορειοανατολικού τμήματος του ανακτόρου, συγκεκριμένα στο δωμάτιο 8, μαζί με μια πινακίδα της Γραμμικής γραφής Α.
- το στρώμα γης όπου βρέθηκε ο δίσκος κάλυψε **το ανόμοιο υπόστρωμα** του χώρου.
- **το στρώμα γης όπου βρέθηκε ο δίσκος δεν φαίνεται να αντιστοιχεί σ' ένα δάπεδο, αφού δεν συμπίεστηκε**
- στο στρώμα γης **κάτω από το επίπεδο του δίσκου βρέθηκε κεραμική του ίδιου είδους και περιόδου..**
- στην πραγματικότητα **η θέση του δίσκου δείχνει ότι δεν προοριζόταν να είναι εκεί, αλλά πρέπει να είχε πέσει από μια ανώτερη κατασκευή (πιθανότατα μαζί με την πινακίδα γραμμικής Α..)**

ΠΗΓΗ http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/ergasies_2hxilietia/Kali_o_diskos_tis_faistou.pdf Διαφάνεια 5

Ο δίσκος μπορεί λοιπόν να ανήκει σε μεταγενέστερη του 1700 πΧ εποχή, αφού:

- το χρώμα όπου βρέθηκε δεν είχε πατηθεί από ανθρώπους
- η θέση του δείχνει ότι δεν προοριζόταν για εκεί
- το υπόστρωμα ήταν ανάμοιο με το στρώμα γης όπου ο δίσκος βρέθηκε
- τα κεραμικά της εποχής του χαλκού βρέθηκαν στο υπόστρωμα και όχι στο στρώμα του δίσκου
- Η κεραμική του ίδιου είδους και περιόδου που βρέθηκε κάτω από το επίπεδο του δίσκου, είναι κεραμική που θεωρείται της ίδιας περιόδου με εκείνης του δίσκου, αφού η χρονολογία του δίσκου θεωρείται αλλά δεν είναι βέβαιη.

Σχετικά με την τελευταία παρατήρηση, ότι ίσως ο δίσκος έπεσε από μία ανώτερη κατασκευή, τολμώ να κάνω μία απλή σκέψη, όπως θα έκανε καθένας..

- Αποκλείεται να τοποθετήθηκε ο δίσκος σκόπιμα στο χώρο του ανακτόρου από τους δημιουργούς του, που γνώριζαν την περιοχή; Άλλωστε, όπως γράφει στην πρώτη σελίδα της έρευνάς της η κ. Μ. Αναστασιάδου (The Phaestos disc as a genuine minoan artefact), ο επιστάτης του αρχαιολογικού χώρου Ζαχαρίας Ηλιάκης βρήκε τυχαία το δίσκο, όταν σκόνταψε πάνω του ενώ περιόδευε στις 7 το απόγευμα της 3^{ης} Ιουλίου 1908..

Αφού λοιπόν ο δίσκος προεξείχε του εδάφους, πώς δεν τον βρήκαν οι αρχαιολόγοι που έσκαβαν; Δεν ήταν η σκαπάνη τους αυτή που θα έπρεπε πρώτη να είχε σκοντάψει στο δίσκο; Εκτός αν οι αρχαιολόγοι τον πέρασαν για θραύσμα αγγείου, για όστρακο (sherd), όπως υποθέτει η κ. Μ. Αναστασιάδου, ή αν το χρώμα που κάλυπτε το δίσκο παρασύρθηκε από έντονες βροχοπτώσεις.. Πόσες τέτοιες μπορεί να συνέβησαν μέσα στο καλοκαίρι, Ιούλιο μήνα, όταν ανακαλύφθηκε ο δίσκος;

- Αποκλείεται οι δημιουργοί του να είχαν στην κατοχή τους και μια πινακίδα γραμμικής Α που περιήλθε στην κατοχή τους με κάποιον από τους γνωστούς τρόπους που ανέφερα στον πρόλογο και να την τοποθέτησαν εκεί μαζί με το δίσκο, σαν τεκμήριο της αρχαιότητάς του;

- Άλλωστε η πινακίδα αυτή ήταν η μόνη που βρέθηκε κοντά στο δίσκο, ενώ όλα τα άλλα πήλινα βρέθηκαν στο υπόστρωμα, που ήταν ανάμοιο με το στρώμα γης του δίσκου! Δεν πρέπει να μας προβληματίσει αυτό;

Επίσης αν και έψαξα, δε βρήκα καμία αναφορά σχετικά με το βάθος της γης -κάτω από το στρώμα του δίσκου- όπου βρέθηκαν τα πήλινα αντικείμενα. Καλό θα ήταν να αναφέρεται και το βάθος στο οποίο ένα στρώμα γης πρέπει να διαχωρίζεται από το υπερκείμενό του, για να χαρακτηριστούν τα ευρήματά του παλαιότερα ή σύγχρονα.

2β) Οι τόποι, τα μνημεία και οι γιορτές που αναφέρονται στο δίσκο

Οι ναοί: 2β.α) της Λητούς στη Λυκία που χτίστηκε τον 8^ο πΧ αιώνα και 2β.β) του Διός της Καύνου, που χτίστηκε το 1 πΧ, όπως ανέφερα στην ανάλυση της Β πλευράς, δείχνουν ότι ο αφηγητής δεν αναφέρεται σε ναούς της εποχής του χαλκού (ακόμα και στην περίπτωση που αναφερόταν στο ναό του Ηρακλή της Κω, ο ναός αυτός χτίστηκε το 2^ο πΧ αιώνα) **2β.γ) ο χαρακτηρισμός του αφηγητή για το λιμενοβραχίονα της Κνίδου σαν «αμπελώνα»** (Οινάς) παραπέμπει σε καλλιεργούμενη αγροτική έκταση και όχι σε οικιστική ζώνη (ο αφηγητής δεν αναφέρεται συνεπώς στην εποχή της ακμής της δωρικής Εξάπολης, αλλά σε πολύ παλαιότερη εποχή, κάτι που όμως έρχεται σε αντίφαση με την αναφορά του στον πολύ πιο σύγχρονο ναό του Διός ή του Ηρακλή) **2β.δ) η αναφορά στη Σύμη με το όνομα αυτό,** αφού -όπως ανέφερα στον πρόλογο- η Σύμη είχε αλλάξει πολλά ονόματα κατά καιρούς, είναι λοιπόν πολύ πιθανό να ονομαζόταν αλλιώς την εποχή του χαλκού) **2β.ε) η απεικόνιση νησιών της Μεσογείου,** όπως εξηγώ στο κεφάλαιο «Ο δίσκος σα γεωγραφικός χάρτης», που είναι ακριβής και όντως εντυπωσιακή, αν λάβουμε υπ' όψη μας ότι ο δίσκος θεωρείται δημιούργημα της εποχής του χαλκού! **2β.στ) η αναφορά στη γιορτή των Ισειών (η λατρεία της Ίσιδας -κατά την κρατούσα άποψη των αρχαιολόγων- καθιερώθηκε στην Ελλάδα κατά τους ελληνοιστικούς χρόνους και όχι την εποχή του χαλκού).**

3α) Η αναφορά του αφηγητή σε «υιούς», «οφθαλμούς» και «τοξότες του φωτός» παραπέμπει σε αιδεφότητα, όπως εξήγησα στην ανάλυση της Β πλευράς στην παράγραφο «Γιατί ο αφηγητής αποκαλεί τους νέους “υιούς”, αλλά και “οφθαλμούς”, όπως αποκαλεί και τους θεούς;».

3β) Η αναφορά του αφηγητή στη θάλασσα (πλαίσιο 9 «το τραγούδι της θάλασσας») με το χαρακτηρισμό «η ωφέλιμη περιστέρα της γης», που παραπέμπει σε χριστιανικό σύμβολο ειρήνης.

3γ) Η ταύτιση των απόψεων του αφηγητή με εκείνες των ορφικών, που διαπιστώνεται από την απλή ανάγνωση των ορφικών ύμνων και αποφθεγμάτων. Όμως ο δίσκος της Φαιστού θεωρείται ότι δημιουργήθηκε μεταξύ 1700 και 1650 π.χ.

ενώ ο Ορφέας (πιστεύεται ότι) έζησε και συμμετείχε στην αργοναυτική εκστρατεία, η οποία (θεωρείται ότι) έγινε μεταξύ 1400 και 1200 π.χ. Αν λοιπόν ο δίσκος είναι αρχαιότερος από τον ίδιο τον Ορφέα, πώς απηχεί τις απόψεις του Ορφέα;

Η πιθανότερη εξήγηση είναι ότι οι απόψεις αυτές πιθανώς προϋπήρχαν του Ορφέα. Ίσως πρωτοδιατυπώθηκαν από λαούς της ανατολικής μεσογείου, από τους οποίους τις παρέλαβε και ο ίδιος. Αν όμως οι απόψεις του Ορφέα ήταν πανάρχαιες απόψεις ανατολικών λαών που μεταδίδονταν από γενιά σε γενιά, θα πρέπει να έχουν διατυπωθεί -πέρα από τους έλληνες φιλοσόφους- και από τον Ησίοδο, ο οποίος πιστεύεται ότι έζησε πολύ μετά τον Ορφέα, γύρω στον 8ο πχ αιώνα (Θεογονία https://www.greek-language.gr/digitalresources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=2). **Αρμόδιοι να αποφανθούν για το θέμα αυτό είναι ειδικευμένοι αρχαιολόγοι. Στην έρευνα αυτή, απλά επισημαίνω τα στοιχεία που με προβληματίσαν.**

Σημείωση

Στοιχεία για τη ζωή του Ορφέα και την αργοναυτική εκστρατεία υπάρχουν πολλά. Ενδεικτικά:

α. Αργοναυτική εκστρατεία: Είναι μύθος; <https://elinis.gr/αργοναυτικη-εκστρατεια-ειναι-μυθος/>

β. Σ. Μποτέλη, Ο μύθος του Ορφέα https://www.greek-anguage.gr/digitalresources/ancient_greek/anthology/mythology/annex/page_006.html

4) «Άρκτων κέλευθα» (Οι δρόμοι των άρκτων)

Διαπιστώνεται εμμονή του αφηγητή με τις άρκτους και τον πολικό, κάτι που ξενίζει για αφήγημα της εποχής του χαλκού.. Πρέπει επομένως να ερευνηθεί αν οι έλληνες (ή οι αιγύπτιοι) της εποχής εκείνης λάτρευαν το σημερινό πολικό σα Δία (ή Ρα) αντίστοιχα, αποδίδοντάς του ιδιαίτερη θέση μεταξύ των θεών ή/και των αστερών.

Επίσης ξενίζουν οι αναφορές του αφηγητή στις Άρκτους και το σημερινό πολικό. Οι αναφορές αυτές γίνονται με διάφορες ονομασίες, οι οποίες δε γνωρίζω αν ήταν γνωστές στους έλληνες της εποχής του χαλκού. Πιθανολογώ ότι ο αφηγητής γνώριζε τις δοξασίες των αιγυπτίων για τους αστερισμούς, όπως και τις ονομασίες που εκείνοι τους έδιναν, αφού μία από τις εκδοχές για το όνομα του πλοίου του αφηγητή, είναι «Η αίρεση της Ίσιδας» («Η ΛΗΣΙΣ ΤΗΘΥΟΣ») ή «Η μύηση της Ίσιδας» («ΟΛΚΗ ΤΗΘΥΟΣ» κατά συνήχηση της λέξης «όλκοί» σαν πιθανής ερμηνείας του συμβ. 45). Αν λοιπόν ο αφηγητής επέλεξε αυτό σαν όνομα του πλοίου του, θα ανήκε σε αιγυπτιακή αίρεση και θα επιβεβαιωνόταν η εκδοχή του πλαισίου 22 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια): «προτιμώ την αίρεση αυτή, επειδή προστατεύει τις επιθυμίες των πολιτών» (Φίλον δή αίρεσις, κ' ὄτι λῆ δήμος, τ' εἴλει”).

Σημείωση

Στοιχεία άντλησα από το βιβλίο του **R. H. Allen** “Star names and their meanings” στο οποίο παραπέμπω στη συνέχεια είτε με το όνομα του συγγραφέα, είτε με τα αρχικά ο.α (<https://www.scribd.com/doc/221131883/star-names-and-their-meanings>). Κάθε αναφορά μου στις σελίδες του βιβλίου του είναι διπλή, αποτελούμενη από δύο αριθμούς: ο πρώτος είναι ο αριθμός σελίδας του βιβλίου στον ιντερνετικό σύνδεσμο και ο δεύτερος, ο αριθμός σελίδας του εντύπου.

4α) Ο αφηγητής αναφέρεται -προφανώς στον ΠΟΛΙΚΟ σα θεό/οπισθοφυλακή, πέρα από το χαρακτηρισμό του θεού αυτού σα στυλοβάτη/αρχηγού (πλαίσια 12 και 18 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, το «τραγούδι των άστρων»).

Αν λοιπόν η απόδοση των συμβόλων που έκανα είναι σωστή, λέει στα πλαίσια 12 και 18 της Α πλευράς σχετικά με το θεό: Γ ὄν οἶα στυλος, οὐρά κ' ὤς, οἶαξ κ' ὤς τ' εἴλει = Προστατεύει λοιπόν και σα στυλοβάτης και σαν **οπισθοφυλακή** και σαν κυβερνήτης”. Το ίδιο λέει και στο πλαίσιο 8 της Α πλευράς (το τραγούδι των άστρων): Κ' οὐρος-σκεπάς, γῶν οἶα κ' οὐρή = κι είναι σα φύλακας-σκέπη και σαν ουρά.

Η λέξη «ουρά» εκτός από «οπισθοφυλακή», έχει και το νόημα που της δίνουμε σήμερα, υπονοώντας ίσως και τη θέση του θεού, σαν αστέρα, στην ουρά κάποιου αστερισμού. Στη σελίδα 476/448 του ο. α βιβλίου του R. H. Allen διαβάζουμε ότι ο **Στράβων έλεγε πως η Μικρή Άρκτος δεν ήταν γνωστή στους αρχαίους έλληνες πριν από το 600 πΧ, αφού δεν την ανέφεραν ούτε ο Όμηρος, ούτε ο Ησίοδος** και ότι πρώτος την υπέδειξε στους έλληνες ναυτικούς ο Θαλής, σαν οδηγό για τους πλόες τους.

Γνώριζαν τουλάχιστον οι αιγύπτιοι της εποχής του χαλκού τη Μικρή Άρκτο και τον αστέρα στην ουρά της; Τον συσχέτιζαν μήπως και με το θεό Ρα; Αν όχι, ο δίσκος δε μπορεί να ανήκει στην εποχή του χαλκού.

Γνώριζαν ίσως άλλοι ανατολικοί λαοί τη Μικρή Άρκτο κατά την εποχή του χαλκού και τη συσχέτιζαν και με κάποιο θεό; Οι λαοί της Μεσοποταμίας, συνεχίζει ο Allen, γνώριζαν έναν αστερισμό τον οποίο ονόμαζαν «άνω σφαίρα» και ο οποίος θα ταίριαζε στη Μικρή Άρκτο.

Ο αφηγητής στα πλαίσια 28 και 29 της Β πλευράς, λέει κατά μία εκδοχή: “Και μας περιβάλλει ο φιλικός ουράνιος θόλος, κόσμημα της πλώρης και προμαχώνας, σαν τη Μεγάλη Άρκτο”.

Απέδωσα στο σύμβολο 6 της κόρης την έννοια «σφαίρα» (κούκλα, αλλά και ουράνιος θόλος). Αν ο αφηγητής γνώριζε, όπως και οι λαοί της Μεσοποταμίας, την ταύτιση Μικρής Άρκτου με την Άνω σφαίρα, ίσως χρησιμοποίησε το σύμβολο 6 με διαφορετική έννοια: σαν (άνω) «σφαίρα» και σαν «ουράνιος θόλος». Αν είναι έτσι, η ίδια φράση θα μπορούσε να αποδοθεί και σαν “**Και μας περιβάλλει η φιλική Μικρή Άρκτος (η σφαίρα), κόσμημα της πλώρης και προμαχώνας, σαν τη Μεγάλη Άρκτο**”.

Ο αφηγητής έβαλε δίπλα δίπλα (στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς) τα σύμβολα του κανθάρου ή κάραβου (του σκαθαριού) και του κυνός (ή χοίρου), σα να τα εξομοίωνε και οπτικά. Ο κύνας όμως (σαν αστερισμός) σχετίζεται με την Ίσιδα-Σείριο, ενώ ο κάραβος* με τη μεγάλη Άρκτο, που λεγόταν και «**αναποδοκάραβος**».

Ήταν όμως γνωστός αυτός ο χαρακτηρισμός της Μεγάλης Άρκτου -σε έλληνες ή σε ξένους έστω λαούς- την εποχή του χαλκού και μάλιστα με το όνομα αυτό;

* **κάραβος** = κερασφόρο σκαθάρι, πλοίο, ακανθωτό οστρακόδερμο, μια από τις ονομασίες της μεγάλης άρκτου / κέρασπις = κολεόπτερο της οικογένειας των ρουτελιδών.

Τα δύο αμέσως επόμενα σύμβολα του ίδιου πλαισίου (29 της Β πλευράς) είναι ο κίων και το πλοίο, λες κι η παρουσία τους επιτείνει το νόημα των προηγούμενων δύο συμβόλων, λες και βρίσκονται σε νοηματική αντιστοιχία: κύων-κίων / κάραβος-ναυς. Πρόκειται ίσως για ένα οπτικό λογοπαίγνιο; Πρόκειται για τον αιγυπτιακό συσχετισμό της Ίσιδας και της Μεγάλης Άρκτου; **Η Ίσις, επισημαίνει ο Allen (σ. 465/437), ταυτιζόταν με τη Μεγάλη Άρκτο από τους αιγύπτιους, που ονόμαζαν τη Μεγάλη Άρκτο και Bast Isis ή Taurt Isis.**

Η εύρεση περαιτέρω αντιστοιχιών επαφίεται προφανώς σε παλαιοαστρονόμους...

4β) ο αφηγητής στα πλαίσια 29 και 30 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προ το κέντρο) χαρακτηρίζει έναν αστέρα σαν «**παιδί και σαν ίχνος (χνάρι) της ουράς της τροφού ή σαν «ουρά της τροφού**»: «παῖς ὤς, δ' οὐράς ἐπίσυρμα τήθης».

Ο α της μικρής άρκτου (ο Αρκάς), τροφού (τήθης) και αυτής του Δία, είναι όντως στην ουρά της, στο δε κεντρικό πλαίσιο (31) της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) προκύπτει και η φράση: “**οὐ ‘Ρα, κ’ ἦλος ἀνθεῖ**” (οὐρακός/εἴλωσ/ἀνθεῖ) = “**όπου υπάρχει ο Ρα (ο Δίας), επιφαίνεται και σαν αστέρι**”.

Θα μπορούσε πιστεύω το αστέρι που συμβολίζει το Ρα/Δία να είναι εκτός από το γνωστό μας ήλιο, και ο Αρκάς, αφού αυτόν ονόμαζαν «το αστέρι». Αυτό το δηλώνει πιο καθαρά η επόμενη -υπό 4γ- φράση.

4γ) Το σύμβολο 2 σαν επικεφαλής των περισσότερων πλαισίων του δίσκου, συνοδεύεται συνήθως από το σύμβολο 12 της ασπίδας, με αποτέλεσμα τα σύμβολα αυτά να αποδίδονται σαν: «Κάρ (κάρη, κάρα, κόρρη) ἄλος» = «**Ο επικεφαλής είναι αστέρι**», αλλά και σαν: «**Τ’ ἦλος, ἄλος**» = «**Και τ’ αστέρι είναι “άγονη γη” (ή “καρφί”)**». Η περιοχή γύρω από τον πολικό λέγεται και «**άγονη γη**», όπως εξηγώ πιο κάτω.

Ο αφηγητής αναφέρεται επομένως στο σημερινό ΠΟΛΙΚΟ με τους ίδιους χαρακτηρισμούς με τους οποίους αυτός ήταν γνωστός στην αρχαιότητα, καλό θα ήταν όμως οι παλαιοαστρονόμοι να διευκρινίσουν σε ποια ιστορική περίοδο δόθηκαν για πρώτη φορά ο χαρακτηρισμοί αυτοί στο σημερινό πολικό.

4δ1) στα πλαίσια 9 και 10 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) ο αφηγητής αναφέρεται **στο ΔΙΑ σαν «ΑΞΟΝΑ ΦΩΤΟΣ**»: «**φωτός ἄξων μύρα φίλον**» ταυτίζοντάς τον (το Δία) με τον πολικό, ή/και με τη μεγάλη άρκτο, η οποία λεγόταν και «**άξων**» (βλ. Σημείωση στο πλαίσιο 13).

4δ2) στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) ο αφηγητής αναφέρεται στη **Μεγάλη Άρκτο** και με τον όρο «**άμαξα**» (κ’ ἄρμα), ενώ στα αμέσως επόμενα πλαίσια (29 και 30) αναφέρεται ευθέως στο γιό της Αρκά: “κ’ ἄρμα, φίλον δοκεῖς -ἐπίστημα- στηθαῖον. ὚ς, κάραβ’ ὤς, στήλη ἐπιστέγη -὚ς, κάραβ’ ὤς, ἐπιστέφει κύτος-. Ἐπίσυρμα τήθης!” Την «**άμαξα της τροφού**» μπορεί να δηλώνουν και τα σύμβολα 45 και 7 στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς, αφού το συμβ. 45 ερμηνεύεται και σαν «**ὄλκος**»: **χνάρι, αυλάκι, ελκόμενη άμαξα, τροχιά αστέρα**, αλλά και βάρος (ὄλκη), φίδι, ελικοειδής κίνηση, κυματισμός.

4δ3) στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς, τα σύμβολα 2 και 6 δίπλα δίπλα, αποδίδουν -όπως και τα ίδια τα αμυδωτά σχέδια στο φόρεμα του συμβ. 6- την έννοια του «**θόλου**», της «**ασιδάς**», όπως και του «**περιτυλίγματος**» (περιβλήματος), της «**σπείρας**»: **Τύλη/Μᾶ** = «**τ’ εἶλημα**».

Ήταν οι ονομασίες της Μεγάλης Άρκτου «άζων, άρμα ή άμαξα, περίβλημα ή σπείρα ή κουλούρα» γνωστές στους έλληνες, αιγύπτιους, ή άλλους λαούς ΚΑΙ στην εποχή του χαλκού, ή δόθηκαν στον αστερισμό αυτό μεταγενέστερα;

4ε) ο αφηγητής αναφέρεται στο Δία σαν αστέρα-θεό που «ΠΕΡΙΠΟΛΕΙ - ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΕΙ» (περιτρέπει έφιππος σα φρουρός και προστατεύει) και συγκεκριμένα προστατεύει «ΠΕΡΙ ΠΟΛΟΥ» (πλαίσια 13, 16 και 17 της Α πλευράς, αντίστοιχα, από το κέντρο προς την περιφέρεια, «το τραγούδι των άστρων»). Προφανώς ο αφηγητής γνώριζε ότι οι άραβες ονόμαζαν τις άρκτους «οι ιππείς», όπως αναφέρει ο R. H. Allen (σ.450/478).

Μένει να διαπιστωθεί αν οι άραβες είχαν δώσει την ονομασία «ιππείς» στους αστερισμούς αυτούς από την εποχή του χαλκού, ή, σε μεταγενέστερους χρόνους.

4ε1) στο πλαίσιο 13 της Α πλευράς διαβάζουμε: «Και ΄Ρα άτός! Αίει τ' ώς περιπολεϊ, τ' εΐλει» = «Κι αυτός ειν' ο Ρα! Και πάντα προστατεύει καθώς περιπολεί».

Θα έλεγα ότι ο αφηγητής εννοεί το Δία **σαν πλανήτη που περιφέρεται (περιπολεί) γύρω από τη γη**, αλλά η εξομοίωση του Δία με το Ρα, θεό των αιγυπτίων, με έκανε να αμφιβάλλω, αφού κατά τις δικές τους αντιλήψεις ο Ρα βρισκόταν στη σφαίρα των αθανάτων, «περί πόλου», συνεπώς και ο Δίας θα έπρεπε να βρίσκεται στην ίδια θέση (στη γειτονιά του πολικού), κάτι που επιβεβαιώνεται με τη φράση που ακολουθεί (υπό 4ε2).

4ε2) Στα πλαίσια 16 και 17 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια) διαβάζουμε: «Καί ΄Ρα ώς, ύψει θεών, τροχιώς τ' εΐλει περί πόλου» = «Και σαν Ρα, από το ύψος των θεών, (μας) προστατεύει πανοραμικά γύρω από τον άξονα/τον πολικό αστέρα». Από τη μεμονωμένη αυτή φράση δε συνάγεται ωστόσο συμπέρασμα σχετικά με το ποιον θεωρούσε ο αφηγητής πολικό αστέρα. Το μόνο που συνάγεται είναι ότι ο Δίας-Ρα περιτολούσε γύρω από τον πολικό όπως η Μεγάλη Άρκτος.

Ταύτιζαν οι αιγύπτιοι το Ρα με τη Μεγάλη Άρκτο;

Σημείωση: Η ίδια (υπό 4ε2) φράση αποδίδεται και σαν «Καί ΄Ρα ώς, ύψει θεών, τροχιώς τ' εΐλει, ου̅ χηλή» = «Και σαν Ρα, μας προστατεύει από ψηλά, από το ύψος των θεών, πανοραμικά, εκεί όπου βρίσκεται η προκομαία».

Σαν προκομαία ο αφηγητής θα εννοεί βέβαια το λιμενοβραχίονα απέναντι από την Τριοπιο. Θα λέγαμε λοιπόν ότι ένοιωθε πως ο θεός Ρα-Δίας τους προστάτευε και στην επίγεια προκομαία (χηλή), στον αμπελώνα δηλαδή, ή ότι ο αφηγητής ταύτιζε νοερά τον αμπελώνα με τον ουράνιο θόλο όπου κατοικούσε ο Ρα-Δίας. Άλλωστε πιθανολογώ ότι και ο συνδυασμός των συμβόλων 2 και 6 στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς, που αποδίδει την έννοια του θόλου και της αψίδας «Τύλη/μᾶ = «τ' εΐλημα», αφορά και το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου., όπως εξηγώ στη σημείωση γ ερμηνεία υπ' αρ. 15 κάτω από το πλαίσιο 30 της Β πλευράς.

Άλλά στη γειτονιά του πολικού «τίποτα δε διαρκεί για πάντα.. Αν ο δίσκος δημιουργήθηκε την εποχή του χαλκού, πολικός ήταν ο αστέρας THUBAN, ο α του δράκοντος, ενώ σε 13.000 χρόνια πολικός θα γίνει ο Βέγας, λόγω της μετάπτωσης του άξονα περιστροφής της γης (Στη γειτονιά του πολικού αστέρα <https://astro.planitario.gr/sti-geitonia-tou-polikou-astera/>).

Οι αρχαίοι αιγύπτιοι πίστευαν ότι οι ψυχές των φαραώ μετά θάνατον κατέληγαν στους «άφθαρτους» αστέρες KOCHAB (β της Μικρής Άρκτου) και MIZAR (ζ της Μεγάλης Άρκτου), που περιστρεφόταν γύρω από τον τότε πολικό, τον α του Δράκοντος (The indestructible stars <https://www.historicmysteries.com/history/the-indestructibles/39816/>).

Ο αφηγητής εξοικειωμένος προφανώς με τις μεταθανάτιες αντιλήψεις των αρχαίων αιγυπτίων, τοποθετώντας το Δία στη θέση του Ρα, των «αφθάρτων θεών-αστέρων» των αιγυπτίων, τον εγκατέστησε σαν αιώνιο θεό νοερά, στη θέση όπου βασίλευαν η αιωνιότητα και η αθανασία: στην «περί πόλου» περιοχή του ουρανού, γύρω από την τότε άκρη του άξονα, γύρω από τον τότε πολικό, α του δράκοντος!

Σαν αιώνιος θεός ο Ρα-Δίας, θα περιφερόταν βέβαια «περί πόλου» αιώνια. Σαν Ρα θα περιφερόταν «περί πόλου» την εποχή που πολικός ήταν ο α του δράκοντος, ενώ αργότερα θα περιφερόταν σα Δίας γύρω από όποιον άλλον αστέρα θα γινόταν πολικός! «Οι θεοί παίρνουν κάθε είδους επωνυμίες με τα χρόνια», λέει ο Μακρόβιος (1,18). Δεδομένου λοιπόν ότι οι θεοί «περιπολούν περί πόλου», λογικό είναι να μετακινούνται μαζί με τον πολικό!

Άλλά η φράση «τροχιώς τ' εΐλει περί πόλου» (προστατεύει πανοραμικά γύρω από τον πολικό) στα πλαίσια 16 και 17 της Α πλευράς από το κέντρο προς την περιφέρεια, που ειπάθηκε προφανώς για το Δία, σε συνδυασμό με τη φράση «κ' ώς κάραβος έπιστέφει κύτος» (κι επιστέφει τον ουρανό όπως η άρκτος) στο πλαίσιο 22 της Β πλευράς, η οποία στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς ερμηνεύεται σαν ««ὄς, κάραβ' ώς, έπιστέφει κύτος» = «ο υιός επιστέφει τον ουρανό όπως η άρκτος», που υπονοεί βέβαια ή το Δία ή τον Αρκά, **μας κάνει να αναρωτηθούμε αν ο αφηγητής όντως παρομοιάζει το Δία με**

την Άρκτο ή/και με το γιό της Αρκά που επιστέφουν τον ουρανό, και για ποιο λόγο κάνει -ενδεχόμενα- την παρομοίωση αυτή.

Το όρυγμα-λιμένα της Τριοπίου, το οποίο εικονίζεται με το συμβ. 24 (λάρναξ, ληνός) είδαμε ότι το παρομοιάζει με φωτεινό πόρο. Την ουρά της τροφού-μικρής άρκτου και συγκεκριμένα το γιό της (Αρκά), όπως και το Δία, είδαμε ότι τους παρομοιάζει με «πηγή φωτός» και «πόρο φωτός». Το ίδιο κάνει και με τον Ουρανό, που άλλωστε κατά τους ορφικούς ταυτιζόταν με το Δία, αφού στα πλαίσια 19 και 20 της Β πλευράς λέει για τον Ουρανό: «ὡς ἔλιξ ὕς, κ' αὐλός! ὡς αὐλός φωτός!» (ο υιός είναι σαν τη Μεγάλη Άρκτο και σαν πόρος! σα φωτεινός πόρος!).

Οι παραλληλισμοί του αφηγητή για το φως, εναλλάσσονται συνεχώς:

- Αφενός θεωρεί το Δία φωτεινή κυψέλη ταυτίζοντάς τον με τον Ήλιο (οι δυο αυτοί θεοί ταυτίζονταν βέβαια και από τους ορφικούς, αφού στον ορφικό ύμνο 8 («Ἡλίου θυμίαμα») ο Ήλιος προσφωνείται «αθάνατος Ζευς»: «Χρόνου πάτερ, ἀθάνατε Ζεῦ»!

- Αφετέρου στην Α πλευρά στο πλαίσιο 24, λέει:

“Ἡ τροφός είναι το μικρό νησί. Σα να ήταν οι κυβερνήτες* και ο φύλακας της (ή το όρος)”
 (“Τήθη, νησίς, Γῶν οἶα οἴηκες κ' οὔρος**”))

ή

“Ἡ τροφός είναι το μικρό νησί. Σα να ήταν οι κυβερνήτες και το όρυγμα”
 (“Τήθη, νησίς, Γῶν οἶα οἴηκες κ' οὐρός”).

Στην πρώτη περίπτωση ο αφηγητής δεν αποκλείεται να εννοούσε ότι η Τριοπίος ήταν όπως η Μεγάλη Άρκτος, αφήνοντας ασχολίαστο το λιμανάκι της. Αν είναι έτσι, θα είχε προσδώσει στη Μεγάλη Άρκτο πέρα από την ονομασία «κυβερνήτες» και την ονομασία «φύλακας», αφού η Μεγάλη Άρκτος ταυτιζόταν με το φύλακά της Αρκτούρο, μάλιστα ονόμαζαν και την ίδια «Μέγα Αρκτούρο», αφού φύλακας ήταν κι αυτή! (R. H. Allen σελ. 122/94).

Ήταν γνωστή η Μεγάλη Άρκτος με τα ονόματα «φύλακας» και «κυβερνήτες» (ή «κυβέρνηση») στους Έλληνες της εποχής του χαλκού;

Πιθανολογώ όμως ότι ο παραλληλισμός του αυτός σήμαινε πως η πρώην Τριοπίος νήσος ήταν γι' αυτόν όπως οι «κυβερνήτες» της μεγάλης Άρκτου (όπως η ίδια η Μεγάλη Άρκτος), ενώ το λιμανάκι της ήταν:

α) όπως ο φύλακας (οὔρος) της μεγάλης άρκτου, ο Αρκτούρος (ο Βοώτης), είτε

β) όπως το «όρος» (οὔρος), όπως αποκαλούσαν το βόρειο τμήμα του ουρανού.

γ) όπως το όρυγμα (οὐρός), δηλαδή όπως το τραπέζιο της μεγάλης άρκτου, που μοιάζει με περιφραγμένο όρυγμα για καθέλκυση σκαφών, είτε

Σημείωση: Περισσότερα για την περίπτωση β), στην παράγραφο «ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΚΥΚΛΟ ΤΟΥ ΑΦΗΓΗΤΗ».

Πιστεύω ότι ο αφηγητής, αναφερόμενος στο όρυγμα-λιμανάκι της Τριοπίου, έκανε λόγο για την περίπτωση γ), για τη λέξη «οὐρός» («όρυγμα»), αφού χαρακτήρισε το λιμανάκι «όρυγμα» (ληνός), ενώ, αναφερόμενος στο λιμενοβραχίονα έκανε λόγο για την περίπτωση α' (για τη λέξη «οὔρος» = «φύλακας»), αφού θεωρούσε τον σα «σπασμένο» (σα θραύσμα, σα σύντριμμα) λιμενοβραχίονα και «αμυντήριο» (φύλακα) που προστάτευε την Τριοπίο, μάλιστα το δηλώνει «ρητά» θα λέγαμε, στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο: «Και δεσ! σαν αμυντήριο είναι το θραύσμα (το σύντριμμα)».

Η έννοια «όρυγμα» σχετίζεται με την έννοια «οπή», όπως αποκαλούσαν οι Άραβες τον αστερισμό της Μικρής Άρκτου (R. H. Allen σελ. 478/450).

Αν υποθέσουμε λοιπόν ότι ο αφηγητής γνώριζε τις αραβικές ονομασίες των αστερισμών, θα παρομοίασε το λιμανάκι με τη μικρή Άρκτο, την Τριοπίο με τη Μεγάλη Άρκτο, ενώ το λιμενοβραχίονα με το Δία.

Πόσο πιθανό είναι όμως να γνώριζε και τις αραβικές ονομασίες και πόσο παλιές είναι αυτές;

Φύλακας της Μεγ. Άρκτου ήταν ο Αρκτούρος (Άρκτος + οὔρος). Επομένως αν ο αφηγητής έδωσε το χαρακτηρισμό «φύλακας» στο λιμενοβραχίονα απέναντι από αυτήν, θα παρομοίαζε το λιμενοβραχίονα με τον Αρκτούρο (Βοώτη).

Ο Αρκτούρος (Βοώτης) ταυτιζόταν -εκτός από τη Μεγάλη Άρκτο- και με τον Αρκά, το γιό της (Οβίδιος, Ημερολόγιο

υπ' αρ. 2), ενώ ο **Αρκάς** ήταν και φύλακας /προστάτης της **Μεγάλης Άρκτου** (R. H Allen, σελ. 453/425). **Συνεπώς ο αφηγητής ίσως ήθελε να παρομοιάσει το λιμενοβραχίονα της Τριοπίου με τον Αρκά σα φύλακα.** Ο λιμενοβραχίονας αυτός μοιάζει με «ουράνιο τόξο» και με την ουρά της Μικρής Άρκτου και ο αφηγητής στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς, δείχνει να τιμά ιδιαίτερα την ουρά της μικρής Άρκτου: «**τῆλ' ὡς ἴρις, φίλον δ' οὐράς φῶς**» = «**είναι και το αγαπημένο φως της ουράς, σαν ουράνιο τόξο από μακριά**».

Ο αφηγητής έδειξε να τιμά ιδιαίτερα τον αμπελώνα: «**Κ' ὄρη! φίλον Οἰνάς, αἴγλη κεῖτ' ὡς!**» = «**Και να! ο αγαπημένος μας αμπελώνας, είναι σα φωτοστέφανο!**», λέει στο πλαίσιο 16 της Β πλευράς. Το ουράνιο τόξο μοιάζει όμως και με φωτοστέφανο..

Σε κάθε περίπτωση ο αφηγητής **παρομοίασε την πρώην Τριοπίο με τη Μεγάλη Άρκτο και με άλλες λέξεις**, όπως με τη λέξη «**πορείον**» = «**σαν όχημα**» (πλαίσιο 15 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο). **Η Μεγάλη Άρκτος ονομαζόταν και «άμαξα», δηλαδή «όχημα».** Ήταν όμως γνωστή με το όνομα «**άμαξα**» στους Έλληνες της εποχής του χαλκού, ή όχι;

Σα μικρό νησάκι η πρώην Τριοπίος νήσος, θα ταυτιζόταν από τον αφηγητή και με τη μικρή τροφό, τη μικρή Άρκτο (<https://astrobackyard.com/ursa-majorconstellation/>). **Άλλωστε ποιος αστερισμός είναι ΣΑΝ τη μεγάλη άρκτο; Μόνο η μικρή!**

Κατά τον αφηγητή ο αμπελώνας ήταν όπως ο Δίας, αφού στο πλαίσιο 24 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, λέει: «Δ' εἶρει Οἰνάς, γῶν οἶα δ' Ἔρρος! (ζεῦξις Οἰνάς, γῶν οἶα δ' Ἔρρος!)» = «Ο αμπελώνας συνδέει, όπως ο Δίας!».

Στο επόμενο πλαίσιο (25 της Α πλευράς), ο αφηγητής δείχνει σαν προστάτη-φύλακα της Τριοπίου τον αμπελώνα (λιμενοβραχίονα), χρησιμοποιώντας το σύμβολο του κάραβου («Κάραβος» λεγόταν, όπως προανέφερα, η Μεγάλη Άρκτος. «Κάραβος» σήμαινε και πλοίο και σκαθάρι, ενώ το σύμβολο 34 ερμηνεύεται και σαν κέρασπις, ένα άλλο είδος σκαθαριού).

Ο Δίας είχε λοιπόν σχέση στους παραλληλισμούς του αφηγητή με τον αμπελώνα σα σύνδεσμος, σα ζεύξη, ενώ ο αμπελώνας παρουσιαζόταν και αυτός με το σύμβολο της άρκτου, σαν κάραβος - κέρασπις! **Και αφού ο Δίας ήταν προστάτης σαν τον αμπελώνα και σαν κάραβος (άρκτος), λογικό θα ήταν να παρομοιάζεται και με τον πολικό Αρκά, που είδαμε ότι ήταν και «φύλακας» της Μεγάλης Άρκτου.** Αυτό κάνει ο αφηγητής με την ο.α φράση του πλαισίου 5 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, που διαβάζεται και σαν: «**Και τ' αστέρια είναι δεσμοί, κι ο Ρα για μένα είναι όπως (το) αστέρι!**» (Γ' ἦλοι εἶλοι, ἦλος μοι ῥα κεῖτ' ὡς = Τύλη/ελε/εἶλος/μῆρα/κῆτος).

Σε ποια περίοδο δημιουργήθηκε ο δίσκος; Μήπως και οι αιγύπτιοι ταύτιζαν τον α της Μικρής Άρκτου με το δικό τους Ρα, ή με άλλον ηλιακό θεό; Και αν το έκαναν, σε ποια εποχή έκαναν την ταύτιση αυτή για πρώτη φορά; Θα είχε ενδιαφέρον να διαπιστώσει κανείς σε τί βαθμό είχε φτάσει η εναρμόνιση των θρησκευτικών απόψεων των με των keftiu εκείνες αιγυπτίων. Θα είχαμε άλλωστε και μία επιπλέον ένδειξη για την ηλικία του δίσκου.

Σημείωση

1. Στη Συρία ονόμαζαν τον πολικό «**καρφή**», ή απλά «**αστέρι**». Στα αρχαία ελληνικά η λέξη «**άλος**» ή «**ἦλος**» σήμαινε τα ίδια. **Όχι μόνον «αστέρι», αλλά και «καρφή» και «άγονη γη».**

2. Ο **Αρκάς** ήταν γιός του Δία και της νύμφης **Καλλιστούς** (την οποία η **Ήρα** μετέτρεψε σε αρκούδα), κόρης του βασιλιά της **Αρκαδίας** **Λυκάονα** (https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/ancient_greek/mythology/lexicon/metamorfoseis/page_040.html).

Στη φράση του πλαισίου 27 της Α πλευράς από το κέντρο, στο «τραγουδί των άστρων», διαβάζουμε για το Δία που «προστατεύει συνδέοντας», άρα λειτουργώντας και σα μοίρα και σα δεσμός, όπως τα άστρα, που άλλοτε ευνοούν και άλλοτε εμποδίζουν τη μοίρα των θνητών: «**κεῖτ' ὡς μοῖρα (Κεῖτ' ὡς μοῖρα): ἐρύκει ἐπιζυγεῖ ἄλλως, τ' εἴλει**» = «**κι εἶν' εκεί σαν τη μοίρα (Κι εἶναι σαν τη μοίρα): αποτρέπει-εμποδίζει (συνδέει) με άλλον τρόπο, και προστατεύει**». Το ρήμα «**και προστατεύει**» στη φράση αυτή σχετίζεται α) με τη φράση του πλαισίου 28 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), την οποία διαβάζουμε και σαν: «**Τ' άστρα είναι και φυλάκιο· αγαπημένο φως των κατασκόπων**» (Γ' ἦλοι κ' ὠρεῖον· φίλον δόλων φῶς) και β) με τη φράση του πλαισίου 29 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο): «**Για να ἴναι αυτός σαν τη μεγάλη άρκτο των κατασκόπων**» (ὡς κάραβος δόλων αὖς).

* **Στην Κίνα τα επτά αστέρια της μεγάλης άρκτου ονομαζόταν «η κυβέρνηση».** Μέσω των εμπορικών δρόμων Ασίας-Ευρώπης εκτός από εμπορεύματα, πέρασαν και πολλές γνώσεις στη διάρκεια των αιώνων. Ο αφηγητής παραλληλίζει κάποιο θεό-επικεφαλής, με αστέρα-οδηγό, δηλαδή με τη μεγάλη άρκτο και βέβαια εννοεί το Δία-Ρα. **Διόλου περίεργος λοιπόν ο χαρακτηρισμός του για «κατασκόπους», αφού έτσι αποκαλεί έμμεσα και ο ίδιος τη**

μεγάλη άρκτο “κυβέρνηση”, από την οποία οι ναυτικοί παίρνουν “εντολές” πορείας και πλεύσης, σαν άλλοι κατάσκοποι (και από τον αστέρα Ήλιο-Ρα και την κίνησή του, παίρνουν οδηγίες πορείας οι ηλιολάτρες)..

Έχουμε λοιπόν πάλι παραλληλισμό του Δία-Ρα με την άρκτο. Ήταν όμως γνωστός στους έλληνες της εποχής του χαλκού ο χαρακτηρισμός της Μεγάλης Άρκτου -από τους κινέζους- σαν κυβέρνησης ή έγινε γνωστός αργότερα; ** Η λέξη «αὔρος», εκτός από «φύλακας», σήμαινε και «όρος» (βουνό) στην ιωνική διάλεκτο. Ίσως ο αφηγητής σκόπευε να παραλληλίσει τον πολικό με κάποιο όρος. Ονομαζόταν όμως ποτέ ο σημερινός πολικός -από έλληνες ή ξένους λαούς- «το άστρο στην κορυφή του όρους» ή είχε σχέση με όρη;

Στο βιβλίο του R. H. Allen “STAR NAMES AND THEIR MEANINGS” (ο.α) σ. 452/480 διαβάζουμε ότι οι ινδοί και οι βουδιστές πίστευαν ότι η έδρα των θεών ήταν στο βόρειο ουράνιο πόλο, στην κορυφή του όρους Μερού (Meru), ενώ τις ίδιες απόψεις είχαν και οι νορβηγοί, που θεωρούσαν το βόρειο ουράνιο πόλο «ουράνιο λόφο» και τόπο κατοικίας του φύλακα της γέφυρας που συνέδεε τη γη με την ουράνια πόλη-κατοικία των θεών. Τις ίδιες απόψεις είχαν όμως και άλλοι λαοί της Ευρώπης, αφού θεωρούσαν ότι ο πολικός βρίσκεται στην κορυφή του όρους Slotus. Ο R. H Allen πιστεύει ότι και η ονομασία του πολικού «τραμουντάνα» προήλθε αρχικά από την πίστη ότι ο πολικός βρισκόταν πέραν του όρους Slotus, και όχι επειδή φαινόταν να προβάλλει πέραν των άλλων (trans montanus: “ο ύπερθεν των ορέων”)

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

1) Αν υποθέσουμε ότι ο αφηγητής δεν ταυτίζει το Ρα, το θεό των αιγυπτίων, με το σημερινό πολικό, αλλά με άλλον αστέρα (στην ουρά του Δράκοντος), προκύπτει το ερώτημα αν ο Ρα είχε κατά τους μύθους/πεποιθήσεις των αιγυπτίων θέση στην ουρά του δράκοντος.

Εδώ θα απορούσε κανείς δικαιολογημένα: «Είχε ποτέ ο Δίας θέση στην ουρά της Μικρής Άρκτου βάσει αρχαίων δοξασιών, ή όσα αναφέρει ο αφηγητής ήταν πλάσμα της φαντασίας του;» Μπορεί να ήταν πλάσμα της φαντασίας του. Άλλωστε στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) χρησιμοποίησε τη φράση «Για μένα» («Για μένα ο Ρα είναι σαν το αστέρι» = «ήλος μοι ΄Ρα κείτ’ ώς»). Αυτό που πρέπει όμως να μας απασχολεί εδώ, είναι να διαπιστώσουμε αν υπάρχουν στοιχεία στο δίσκο για κάποιον πολικό, ποιος μπορεί να ήταν αυτός, και πόσο αξιόπιστα μπορούν να θεωρηθούν τα στοιχεία αυτά, αν βασίζονται δηλαδή σε θρησκευτικές/μυθολογικές πεποιθήσεις. **Είδαμε ότι βασίζονται..**

Γιατί δεν ταυτίζει όμως ο αφηγητής το Δία και με τον α δράκοντος, τον πολικό της εποχής του χαλκού; Μήπως επειδή όταν δημιούργησε το δίσκο πολικός ήταν ο Αρκάς και αυτό στάθηκε έναυσμα για να κάνει τους παραλληλισμούς των άρκτων και του Αρκά με την Τριόπιο, βασιζόμενος εν μέρει και στη μυθολογία;

2α) Ανέφερα ότι στο πλαίσιο 22 της Β πλευράς ο αφηγητής παρομοιάζει το θεό-αστέρα και με τη Μεγάλη Άρκτο: «κ’ ώς κάραβος έπιστέφει κύτος» = «και καλύπτει τ’ αμπάρι μας (κι επιστέφει τον ουράνιο θόλο), όπως η μεγάλη άρκτος».

Για να χρησιμοποιεί -ενδεχόμενα έστω- το ρήμα «επιστέφει» σε συνδυασμό με την παρομοίωση «κ’ ώς κάραβος», ίσως εννοεί ότι ο θεός αυτός είναι ψηλά, στην ίδια περίπου θέση με τη Μεγάλη Άρκτο και ισότιμός της. Σαν τη Μεγάλη Άρκτο όμως, μόνο η Μικρή μπορεί να είναι. Και αν ο αφηγητής ταυτίζει κάποια Άρκτο με θεό, θα πρόκειται για το Δία. **Θεώρησα την αναφορά του αφηγητή στη μεγάλη άρκτο σαν οδοδείκτη («αστροδείκτη» θα έλεγα), αφού όντας κρητικός, θα αναφερόταν -και όχι τυχαία- σε τροφό του Δία.** Άλλωστε και τα δύο αστέρια στη μία πλευρά του τραπέζιου της Μεγάλης Άρκτου «δείκτες» θεωρούνται, για την εύρεση του πολικού, όπως κι οι αναφορές του αφηγητή!

2β) Ανέφερα επίσης ότι στο πλαίσιο 29 της Β πλευράς ο αφηγητής επαναλαμβάνει τη φράση του πλαισίου 22 με ελαφρά διαφοροποιημένο τρόπο: «ὕς, κάραβ’ ὡς, έπιστέφει κύτος» (Ο υιός **επιστέφει τον ουράνιο θόλο** σαν τη μεγάλη άρκτο), ενώ στα πλαίσια 29 και 30 της Β πλευράς, η φράση αποδίδεται και σαν «ὕς,, κάραβ’ ὡς, ἦ Κρείων κείτ’ .. ὡς νάμα φωτός!» (Ο υιός είναι σαν τη μεγάλη Άρκτο, σαν τον ηγεμόνα (Δία)... **σαν πηγή φωτός!**). Θα έλεγε κανείς ότι στα πλαίσια 29 και 30 σαν «πηγή φωτός» και «επίστεψη του ουρανού», ο αφηγητής εννοεί τον Ήλιο - Απόλλωνα, γιο του Διός, ταυτίζοντάς τον με τη Μεγάλη Άρκτο..

Αλλά στην εργασία του Π. Σαράφη «Απόκρυφος Απόλλων» (<https://ikee.lib.auth.gr/record/366483/files/GRI-2025-50678.pdf> σελ 90-93, σημείωση 250), διαβάζουμε ότι ο Ήλιος αυτός, ο άρχων της άρκτου, δεν ήταν ο αστέρας που φωτίζε τη γη, αλλά ταυτιζόταν με «αζωνικό» (αφανή) θεό που βρισκόταν στην «άναστρη» περιοχή του ουρανού χωρίς ωστόσο να εγκαταλείπει την «έναστρη» όγδοη ζώνη που βρισκόταν κοντά στο βόρειο πόλο και ήταν η «κορωνίδα» των ορατών ουρανίων σωμάτων..

Στα πλαίσια 28, 29 και 30 της Β πλευράς προκύπτει και η φράση «κ’ ἄ ΄Ρά, φίλον στείλη φῶς, εἶς ! (ὕς)! Κάραβος, ἦ Κρείων, κείτ’ ὡς! επίσυρμα τήθης (φωτός)!» = «(και) σαν Δίας, να στείλει το αγαπημένο του φως ο ένας! (ο υιός!).

Σαν τη μεγάλη άρκτο και σαν τον ηγεμόνα (Δία) είναι! Η ουρά της τροφού (του φωτός)!

Με την πιθανή χρήση των φράσεων:

- 1) «(και) σαν Δίας» (κ' ἄ 'Ρά),
- 2) «όπως ο ηγεμόνας Δίας» (ἢ Κρείων) και
- 3) «η ουρά της τροφού» (ἐπίσυρμα τήθης),

ο αφηγητής ταυτίζει το Δία με τον Αρκά, το γιο της μεγάλης Άρκτου!

Καθώς καμία εκδοχή δεν πρέπει να αποκλείεται αν προκύπτει και πιθανολογείται, ερμηνεύουμε τις φράσεις α) των πλαισίων 29 και 30 της Β πλευράς σαν «εἷς (ῥς)! κάραβος, παῖς ὤς, κεῖτ' ὤς ! ἐπίσυρμα τήθης!» = «**εἶναι ἕνας! (εἶναι ο υἱός)! υπάρχει σαν (μεγάλη) άρκτος και σαν παιδί (σα ζωντανή ύπαρξη)! Η ουρά της τροφού!**» και β) των πλαισίων 28, 29 και 30 της Β πλευράς σαν «τ' ἦλος-γλήνη, φίλον δοκῆς φῶς. ῥΥς, κάραβ' ὤς. Ἐπίστεγον, αῖς. Ἐπίσυρμα τήθης (Υἱόν ἀμᾶς!)» = «**εἶναι κι εν' αστέρι-εἶδωλο, αγαπημένο φως της φαντασίας. Ο υἱός, εἶναι σαν τη μεγάλη άρκτο. Το κόσμημα της πρύμνης μας εἶναι αυτός. Η ουρά της τροφού (Απολαμβάνεις τον υἱό!)**».

Σημείωση: ο αφηγητής αναφέρει και το Δία σαν παιδί, εκτός από τον α της μεγάλης άρκτου (Αρκά), επειδή και ο Δίας παριστανόταν σαν παιδί, όπως και ο Διόνυσος. Το επιβεβαιώνει ο Πρόκλος στο υπόμνημά του στον Παρμενίδη του Πλάτωνα https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 354.

Η αναφορά λοιπόν του αφηγητή στο σημερινό πολιτικό και η ταύτισή του με το Δία είναι εμφανής. Ίσως οι ρίζες της ταύτισης αυτής ανάγονται σε θρησκευτικές δοξασίες λαών της ανατολής, αφού στις σελ. 85 και 91 της ο.α εργασίας του Π. Σαράφη «Απόκρυφος Απόλλων» διαβάζουμε, ότι στη μαγική συνταγή GEMF 57 «ο Ήλιος αποκαλείται “ο της άρκτου τόπος και κύριος”», ενώ η Άρκτος «θεά μεγίστη» (στο κεφάλαιο για το ορφικό νόημα του δίσκου δίνω κάποια στοιχεία για τον αριθμό οκτώ που αναπαρίσταται στο δίσκο πάνω σε άλλα σύμβολα).

Δεν είναι της αρμοδιότητός μου να ασχοληθώ με την αιγυπτιακή μυθολογία ούτε με την αρχαιαστρονομία, γι' αυτό αφήνω το θέμα σε αιγυπτιολόγους και αστρονόμους. Πιστεύω όμως ότι ο αφηγητής ταύτιζε το Δία με το σημερινό πολιτικό (Αρκά) και λόγω της σχέσης τους σαν πατέρα και γιού, όπως προανέφερα, αφού την ίδια ταύτιση έκανε και για τους άλλους γιούς του Δία, τους Απόλλωνα και Διόνυσο. Επειδή όμως δεν μπορούμε να βγάλουμε ασφαλές συμπέρασμα για το ποιος ήταν ο πολιτικός την εποχή που δημιουργήθηκε ο δίσκος μόνο από την ταύτιση του Δία με τον Αρκά, πρέπει να ελεγχθούν και άλλα δεδομένα, όπως τα αναφέρω στην παράγραφο αυτή, αλλά και στο τέλος του παρόντος κεφαλαίου.

3α) Το σύμβολο 7 βρίσκεται στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς και εικονίζει πιθανώς μία τροφό (τήθη), ή το φως. Ερμηνεύοντας τα σύμβολα 45 και 7 του πλαισίου αυτού, προκύπτει η φράση «ἐπίσυρμα τήθης» = «η ουρά της τροφού».

Θεωρούσαν οι αιγύπτιοι το δράκοντα «τροφό»; Όχι..

3β) Αν στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς ερμηνεύσουμε το σύμβολο 7 σα «φως» και το σύμβολο 45 σαν «έκρους»/«νάμα» (πηγή) ή «ρύμα» (κύμα) ή «ρύματα» (κύματα), πράγμα που έκανα στο πλαίσιο 20 της Β πλευράς στο «τραγούδι του φωτός», προκύπτει η φράση «έκρους (νάμα/ρύμα/ρύματα) φωτός» = «**πηγή (ποταμός/κύματα) φωτός**». Πάλι ο αφηγητής δείχνει να παρομοιάζει θεό -αστέρα με πηγή ή ποταμό φωτός.

Ήταν στην αρχαιότητα ο α του δράκοντος τόσο φωτεινός, ώστε να θεωρείται «πηγή», ή «ποταμός φωτός» και θα μπορούσε να συγκριθεί σε φωτεινότητα με το σημερινό πολιτικό;

Αν ερμηνεύσουμε τα σύμβολα 7 και 45 σαν «ἐπίσυρμα φωτός», προκύπτει η φράση «**(η) ουρά (του) φωτός**». «**Ουρά φωτός**» (drag blod) ονόμαζαν τη **Μεγάλη Άρκτο οι κέλτες** (R. H. Allen σελ. 476/448).

Μπορεί να ελεγχθεί από αρχαιαστρονόμους από πόσο παλιά την ονόμαζαν έτσι; Μήπως την ονόμαζαν έτσι και λαοί της Ανατολής, με τους οποίους οι έλληνες είχαν επαφή την εποχή του χαλκού;

Συμπληρωματικές επισημάνσεις στον αρκτικό κύκλο του αφηγητή

α) Ο αφηγητής στο πλαίσιο 15 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) παρομοιάζει την πρώην Τριόπιο νήσο με πόδι (πόρ οἶον). Την ονομάζει βέβαια έτσι σε σχέση με την πρώην Κνιδία χερσόνησο, που μοιάζει με κνήμη ζώου, αφήνοντας να εννοηθεί ότι τα σχήματα των τόπων του προξενούσαν συνειρμούς. Δε θα φάνταζε παράλογο λοιπόν να θεωρηθεί ότι η Κνιδία χερσόνησος του θύμιζε τη Μεγάλη Άρκτο, η οποία ονομαζόταν και «κνήμη» (ο.α R. H. Allen, σελ. 462/434)

Μένει να απαντηθεί το ερώτημα αν η Μεγάλη Άρκτος ήταν γνωστή με το όνομα «κνήμη» στους Έλληνες ή/και αιγύπτιους της εποχής του χαλκού.

β) Το σχήμα της ουράς της Μικρής Άρκτου μοιάζει με το σχήμα του λιμενοβραχίονα απέναντι από την πρώην Τριόπιο νήσο, τον «αμπελώνα» του αφηγητή, τον οποίο, στο πλαίσιο 13 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, χαρακτήρισε «σαν τόξο» (τόξον οἶον) (<https://astro.planitario.gr/o-nychterinos-attikos-ouranos-mesa-apo-ton-fako-tou-asteroskopeiou/>). Πιστεύω λοιπόν ότι ο αφηγητής συσχέτισε τα δύο τόξα, επίγειο κι επουράνιο, ορμώμενος από το σχήμα τους.

γ) Ο α της Μικρής Άρκτου σαν πολικός, όντας στο «άκρο» της ουράς της, θυμίζει «κεφαλή» του ουρανού, ουράνια «προκομαία», ουράνιο «ακρομώλιον» (χηλή), και είναι σαν προεξοχή γης μέσα στη θάλασσα.

Δεδομένου ότι ο αφηγητής:

γ1) όπως είδαμε στο «Μυστικιστικό νόημα του δίσκου» παίζει με τις έννοιες κεφαλή, κόρρη, κάρ, κάρρα, κάρη, κόρρυμβος και εξαίρει τις «κεφαλές», τα «όρια», τα «άκρα» ή «σύνορα» και τα ακρόπλωρα, αφού λέει σχετικά με το αστέρι (στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς): «Τ' ἦλος κ' ὄριον, φίλον δοκεῖς, στηθαῖον» = «είναι κι ένα αστέρι-σύνορο/όριο, σα φιλικό ακρόπλωρο», ενώ η ίδια φράση αποδίδεται και σαν «Κάρ ᾗ / Κάρ ἦ, κ' ὄριον /κ' οὐρή, φίλον στείλη φῶς» = «Σαν κεφαλή και όριο -κι οπισθοφυλακή/ουρά-, να στείλει το αγαπητό του φως»..

γ2) κάνει συνειρμούς για τον αμπελώνα σαν «όριο» και σύνορο της γης, λέγοντας: «Οἰνάς γωνία δ' ἔρας, κ' ὄριον» = «ο δε αμπελώνας είναι μια γωνίτσα γης και σύνορο» (πλαίσια 23 και 24 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο)..

.. Το πιθανότερο αντίστοιχο του αμπελώνα σαν «όριο» στον ουρανό -από άποψη σχήματος και θεολογικής σημασίας- θα ήταν η ουρά της Μικρής Άρκτου, ενώ ο αντίστοιχος του θεού αστέρας -κεφαλή και όριο-, θα ήταν ο α της Μικρής Άρκτου, ο σημερινός πολικός, **αφού ο Thuban (ο α του δράκοντος), πάλαι ποτέ πολικός, δεν ήταν ποτέ στο άκρο του δράκοντος σαν άκρη, όριο, σύνορο, ή κεφαλή!**

Σημείωση: Και ο νεοπλατωνικός Πρόκλος στο 2, στ. 40 υπόμνημά του στον Τίμαιο του Πλάτωνα, αναφέρει ότι ο Δίας είναι η κεφαλή («Ζεύς κεφαλή») και ότι η κεφαλή του είναι ο λαμπρός (ή «ένδοξος») ουρανός («τούτου δὴ κεφαλῆ, οὐρανός αἰγλήεις»). Οι απόψεις του αφηγητή ταυτίζονται με τις απόψεις των νεοπλατωνικών. **Είναι αναμενόμενος λοιπόν ο παραλληλισμός που επιχειρεί, ο παραλληλισμός του Ρα-Δία με κάποιον αστέρα που μοιάζει με κεφαλή στον ουρανό.**

δ) Αφησα για το τέλος μια αξιοσημείωτη διευκρίνιση που μας παρέχει ο δίσκος στα πλαίσια 9-13 της Β πλευράς, όπου ο αφηγητής:

- Μας υπενθυμίζει ότι ο Διόνυσος αγαπάει την Έλικα, την περιστροφή: «έλιξ, φίλον», όπως και το στρόβιλο: Στρόβιλος, φίλον», λέει στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς. Καθώς η Μεγάλη Άρκτος λέγεται μεταξύ άλλων και «Ελιξ» ή «Ελίκη», θεωρώ ότι η φράση του πλαισίου 13 δηλώνει υπαινικτικά τη Μεγάλη Άρκτο.

Σημείωση: Αυτή είναι μία από τις ερμηνευτικές εκδοχές του πλαισίου 13 της Β πλευράς, επειδή το σύμβολο 20 εκτός από «έλιξ» (έλικα, περιστροφή, κισσός, σταφύλια) ερμηνεύεται και σαν «είλιξ» = «δίνη, σκότωσις, έκλειψις».

- Εξηγεί ότι οι θεοί Ώρος, Διόνυσος, Ύρα, Έρωσ και Δίας είναι ένα και το αυτό.

Και ο Μακρόβιος το ίδιο λέει: «Οι άνθρωποι έδωσαν στο Διόνυσο διάφορα ονόματα κατά καιρούς» (1, 18 https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf p. 324). Έτσι ταυτίζει το Διόνυσο με το Δία και ο αφηγητής. Θεωρεί το Διόνυσο, του οποίου σύμβολο ήταν και η έλιξη, η περιστροφή και η δίνη σαν τον ίδιο το Δία, αποδίδοντας και στο Δία τα ίδια σύμβολα, μεταξύ των οποίων και την Έλικα/Ελίκη.

Καθώς η Μεγάλη Άρκτος εκτός από Ελίκη λέγεται και Στρόβιλος, θα πρέπει να ερευνηθεί αν οι ονομασίες της αυτές ήταν γνωστές στους Έλληνες της εποχής του χαλκού, κάτι που ο Allen αποκλείει, όπως προανέφερα (ο.α R. H. Allen, σ. 481/453).

Σημείωση: αν οι δημιουργοί του δίσκου ήταν νεοέλληνες, είναι λογικό να γνώριζαν τις ονομασίες αυτές και να τις απέδωσαν αλληγορικά με σύμβολα, που παραπέμπουν σε λέξεις όπως: «περί πόλου», «στρόβιλος, φίλον» κλπ. Στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς προκύπτει και η λέξη «είλημα», που σημαίνει «περικάλυμμα, σπείρα, κουλούρα, θόλος».

Πιθανολογώ τέλος ότι η κορυφή γύρω από την οποία (βάσει των ορφικών πεποιθήσεων) οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι ο Διόνυσος ελίσσεται, ταυτιζόταν με την «κορυφή του βουνού», όπως αποκαλούνε τον πολικό οι κινέζοι.

Ήταν ή θα μπορούσε να είναι γνωστός στους Έλληνες της εποχής του χαλκού ο χαρακτηρισμός του πολικού σαν «κορυφή του βουνού» (σαν κορυφή του όρους Meru, ή του όρους Slotus, ή σαν κορυφή του δικού τους «ουράνιου» Ολύμπου);

Μάλλον ναι, αφού θεωρούσαν ότι ο Διόνυσος αρχικά ονομάστηκε έτσι, επειδή πίστευαν ότι «περιδινείται εις τον απέραντον μακρόν Όλυμπον», στο «ουράνιο» όρος Όλυμπος (ο.α R. H. Allen, σελ. 480/452). Αν είναι έτσι, η φράση του πλαισίου 24 της Α πλευράς του δίσκου θα μπορούσε να αποδοθεί και σαν “**Η τροφός είναι το μικρό νησί. Σα να ήταν οι κυβερνήτες και το όρος**” (Τήθη, νησίς. Γών οία οϊηκες κ’ οὔρος). **Και τα σύμβολα 2 (το κάρα), 26 (το κέρας) και 27 (ή δέρα) θα μπορούσαν να δηλώνουν τον πολικό, αφού και τα τρία μεταξύ άλλων εννοιών δηλώνουν και την έννοια «η κορυφή όρους» .**

ΤΕΛΟΣ μένει να ερευνηθεί αν ο δίσκος μας παρέχει και μια «εικονογραφία του ουρανού» όπως στα κεφάλαια 38-41 επ. Ιώβ, όπου περιγράφονται αστερισμοί μέσω αλληγορικών εικόνων, συμβολισμών και παραλληλισμών, χωρίς να κατονομάζονται. Μια εικονογραφία του ουρανού με ελληνικές και αιγυπτιακές μυθολογικές βάσεις. Αυτό θα προσπαθήσω να ερευνήσω στη συνέχεια.

Σημείωση

1) Από τα σύμβολα που αντιστοίχισα με αστρονομικά αντικείμενα, σωστά θα είναι μόνον όσα συμπεριλαμβάνονται στις αστρονομικές γνώσεις του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα, αφού πιστεύω πως ο δίσκος δημιουργήθηκε εκείνη περίπου την εποχή. Διατηρώ επιφυλάξεις για όσα αναφέρω, μέχρι ο δίσκος να μελετηθεί από αρχαιοαστρονόμους.

2) Αναζήτησα τα ονόματα των συμβόλων σαν αστερισμών όπως αυτοί ήταν γνωστοί στους αρχαίους Έλληνες, βασίστηκα ωστόσο και στις ονομασίες που χρησιμοποιούσαν γειτονικοί λαοί, όπως και λαοί με παράδοση στην αστρονομία, με τους οποίους οι Έλληνες είχαν πολιτισμικές και εμπορικές επαφές (αιγύπτιους, ασσύριους, εβραίους, ινδούς, βαβυλώνιους). Απέδωσα επίσης κάποια σύμβολα και με τις σύγχρονες ονομασίες τους. Στοιχεία άντλησα από το βιβλίο του R. H Allen και την «ελληνική μυθολογία» του Jean Richepin.

ΣΑΝ ΠΑΙΧΝΙΑΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΩΝ, ΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ:

- Σε κάθε πλευρά του δίσκου υπάρχουν τέσσερις ζώνες που κυκλώνουν το κεντρικό πλαίσιο της κάθε μιας. Ο δίσκος θα μπορούσε λοιπόν να υποδεικνύει τέσσερις ζώνες του ουρανού που εκτείνονται γύρω από το βόρειο πόλο και άλλες τέσσερις που εκτείνονται γύρω από το νότιο πόλο. Στις ζώνες αυτές θα πρέπει ίσως να αναζητήσουμε και τους αστερισμούς που αντιστοιχούν στα σύμβολά του.

- Όπου υπάρχουν πλάγιες γραμμές - «κέντρα», θα υποδεικνύουν ένα συγκεκριμένο αστέρα του αστερισμού, στο σημείο όπου βρίσκονται αυτές, αφού μία άλλη λέξη για τα «κέντρα» είναι «ήλιου» (λέξη που σήμαινε και αστέρες). Οι πλάγιες γραμμές μπορούν να θεωρηθούν και σαν κατά κυριολεξία «κέντρα», σα σημεία δηλαδή όπου η ενέργεια είναι ως επί το πλείστον συγκεντρωμένη, ή από τα οποία η απόσταση μέχρι την περιφέρεια είναι ίση.

- Ο ίδιος ο δίσκος της Φαιστού μπορεί να συμβολίζει τον ηλιακό δίσκο, αφού μία από τις έννοιες “τροχός” είναι και “ηλιακός δίσκος”.

- Ο αριθμός των πλαισίων (31 στην Α πλευρά και 30 στη Β) σχετίζεται ενδεχόμενα με τους ζυγούς και μονούς μήνες του έτους, αφού οι μήνες ονομαζόταν «τρόχοι ηλίου», ενώ ο Πρόκλος (Σχόλια εις τα Ησιόδου Έργα και Ημέραις σ. 168, b) λέει ότι ονομαζόταν «βόες» .. Ο δίσκος είναι σαν οργωμένος, αφού τα διαχωριστικά των πλαισίων του μοιάζουν με αύλακες. Λογικό θα ήταν επομένως να έχει για «κέντρα» (σα βούκεντρα), τις πλάγιες γραμμές στα σύμβολά του.

- Ίσως τα πλαίσια του δίσκου -με τα διαφορετικά μήκη τους- αντιστοιχούν σε ζώνες του ουρανού, όπου είναι παρατεταγμένοι αστερισμοί.

- Θα έλεγα ότι οι τέσσερις κόμβοι στη διαχωριστική γραμμή του πρώτου πλαισίου της Α και Β πλευράς συμβολίζουν την ουρά της μικρής άρκτου.

Ο Yves Duhoux όμως, στη μελέτη του “How not to decipher the Phaestos disc”, αναφέρει ότι ο Εβανς τόνισε ότι οι κόμβοι (τελείες) είναι πέντε, αλλά από λάθος του σχεδιαστή που αποτύπωσε τα σύμβολα του δίσκου για διανομή στον τύπο, καταχωρήθηκαν τέσσερις (<https://www.jstor.org/stable/507232>).

Αν ο Duhoux έχει δίκιο, οι πέντε κόμβοι ίσως δηλώνουν κόμβους σε νεφελώματα, ή δεσμούς, «εΐλους», που πρέπει να «συνεκτιμηθούν» στη μετάφραση του αστρονομικού νοήματος του δίσκου. «Γιατί δεσμοί είναι τ’ άστρα, δεσμοί και τα καρφιά», όπως πιστεύει ο αφηγητής: “εΐλοι τ’ ήλιοι, εΐλοι τ’ ήλιοι» (εΐλοι/τύλη/εΐλει/τύλοι).

Η φράση αυτή προκύπτει στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς, αν ερμηνεύσουμε τα τέσσερα πρώτα σύμβολά του συμπεριλαμβανομένων των κόμβων (ερμηνεύοντας δηλαδή τους κόμβους σα «δεσμούς», «εΐλους»).

- Το σχήμα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς ίσως εικονίζει τους αστέρες β, θ και δ του αστερισμού του λέοντα, δεδομένου ότι μοιάζει με το τρίγωνο που σχηματίζουν αυτοί.

- Σχετικά με τα σύμβολα 45 και 7 (με πλάγια γραμμή) του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς:

Τα σύμβολα αυτά μπορεί να δηλώνουν **α) τον Ηριδανό και την Ήρα, β) τον Όφι και τον Οφιούχο, (ή β1) τον Όφι και το Σείριο-Ίσιδα, β2) τον Όφι ή τον Οφιούχο και τον Ηρακλή, β3) το Σείριο), γ) τη Μ. Άρκτο και τα χνάρια της (ή τη μικρή άρκτο και τον πολικό). Ίσως πάλι δηλώνουν άλλα αστρονομικά φαινόμενα, όπως αναφέρω υπό δ και ε.**

α) εκδοχή: ο Ηριδανός ήταν το γάλα της Ήρας. Και τα σύμβολα 7 και 45 δηλώνουν την τροφό και το γάλα της τροφού, επομένως -από μία άποψη- τον Ηριδανό.

β) εκδοχή: Το σύμβολο 2 του δίσκου, το οποίο επαναλαμβάνεται σε όλα σχεδόν τα πλαίσια της Α πλευράς του, **αποδίδει αφαιρετικά και την έννοια “ακρομόλιον” (άκρη της προκυμιάς).** Πιστεύω ότι το σύμβολο αυτό, λόγω της θέσης του σαν επικεφαλής των περισσότερων πλαισίων της Α πλευράς, πρέπει να εξεταστεί όσο το δυνατόν πιο επισταμένα. Άλλωστε αν όντως έχουμε να κάνουμε με μυστικιστικό “κείμενο”, οφείλουμε να ταυτίσουμε τα σύμβολα με όσο το δυνατόν περισσότερες -αφαιρετικές- έννοιες, και να αναλύσουμε τις λέξεις που αποδίδουν.

Αναλύοντας τη λέξη “ακρομόλιον”, έχουμε τη φράση “ἄκρω μ' ὁ λύων” = “αυτός που με διαλύει, είναι στην κορυφή” ή “είναι δίπλα στην πηγή”, αφού «ἄκρον» ήταν η κορυφή αλλά και το στόμιο της πηγής, μεταξύ διαφόρων άλλων νοημάτων. Ποιός θα μπορούσε να είναι αυτός, σαν αστερισμός;

Στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς του δίσκου, όπως εξήγησα και πιο πάνω, εικονίζονται τρεχούμενα νερά, σαν πηγής, ποταμού, ή θάλασσας, ή εικονίζεται ακτή, παραλία. Δίπλα σ' αυτά, υπάρχει το σύμβολο της τροφού-τήθης-Ίσιδος ή της τροφού-τήθης-Ήρας, όπως προανέφερα (οι δύο θεές ταυτίζονταν και σαν τροφοί και σαν προσωποποίηση της θάλασσας, της τηθύος).

Δεν αποκλείω λοιπόν και την εκδοχή να εικονίζεται στο κεντρικό πλαίσιο ο Όφης: σαν ποταμός, αλλά και σαν αστερισμός*. Ο ποταμός ήταν όμως σύμβολο του Όσιρι-Ωρίωνα, ενώ της Ίσιδος, σαν τροφού, εύλογο σύμβολο είναι ο μαστός, και ως γνωστόν, και ο όφης, αφού κατά τη μυθολογία η Ίσις έστειλε ένα όφι (κόμπρα) να δαγκώσει το θεό Ρα, προκειμένου αυτός να χρειαστεί τη βοήθεια της μαγείας της για να θεραπευτεί και τότε αυτή να τον εκβιάσει να της αποκαλύψει το αληθινό του όνομα, που ήταν και η πηγή της δύναμής του.

Ο οφιούχος δείχνει να καμπυλώνει ή να διχοτομεί τον Όφι, σα να καμπυλώνει ή να διχοτομεί, να σπάζει τις στεριές. Το ρήμα «κλῶ» σήμαινε και «καμπυλώνω», λυγίζω, κάμπτω. “Φιλῶ κλῶν ἅ ξερά” = «Μου αρέσει να σπάζω, να καμπυλώνω τις στεριές» (το ξερόν = η γη, η ξηρά) είναι μία από τις ερμηνείες που μπορούμε να δώσουμε στο πλαίσιο 5 της Α πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια) και η ερμηνεία αυτή, πέρα από την αναφορά της στη διαβρωτική ενέργεια της θάλασσας που καμπυλώνει τις στεριές σχηματίζοντας φυσικούς λιμένες και όρμους, ίσως έχει και αστρονομικές προεκτάσεις, αφού η ελικοειδής κίνηση, το σώμα του φιδιού (το ίδιο το φίδι), όπως και η βαρυτική έλξη, λεγόταν “ὄλκός”.

Τα σύμβολα 45 και 7 του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς, ερμηνεύονται και σαν Όλκος τηθύος, δηλαδή:**

Κατά τη β) εκδοχή σαν «Όφης και οφιούχος», αφού στους αρχαίους έλληνες ο αστερισμός του όφεως ήταν γνωστός σαν “όφης του οφιούχου” (έτσι και η φράση «ἄκρω μ' ὁ λύων» = «αυτός που με διαλύει είναι στην κορυφή», μπορεί να δηλώνει τον Οφιούχο, σαν “επί του όφεως”).

Κατά τη β1) εκδοχή σαν «Ο Όφης της Ίσιδος», δηλαδή αστρονομικά σα να ήταν οι αστερισμοί Όφης και Σείριος.

Κατά τη β2) εκδοχή σαν «ο Όφης του Ηρακλή» (δηλαδή η Λερναία Ύδρα που είχε δαγκώσει τον Ηρακλή στη φτέρνα). (έτσι η φράση “ἄκρω μ' ὁ λύων” μπορεί πάλι να αποδοθεί σα να αφορά τον αστερισμό του όφεως, αυτή τη φορά όμως σε σχέση με τον Ηρακλή). Κατά την εκδοχή αυτή θα μπορούσαν λοιπόν τα δύο αυτά σύμβολα να αφορούν τους αστερισμούς του οφιούχου και του Ηρακλή. Μάλιστα στην αραβική αστρονομία υπήρχε ένας χώρος στον ουρανό που σήμερα περιλαμβάνει τμήματα του Ηρακλή, του Οφιούχου και του Όφι και ονομαζόταν «Λιβάδι», Raudah, ενώ τα άστρα που συναπαρτίζανε το ρόπαλο του Ηρακλή ήταν τα «πρόβατα στο Λιβάδι»

(R. H Allen, <https://www.scribd.com/doc/221131883/Star-Names-and-Their-Meanings> «Ophiuchus», σελ. 325/297 επ).

Κατά τη β3) εκδοχή τα σύμβολα 45 και 7 ερμηνεύονται σαν «Υδραγωγός τηθύος» (ο υδραγωγός της Ίσιδος), ο

Σείριος. Ενδέχεται λοιπόν το δύο αυτά σύμβολα να υπονοούν μόνο το Σείριο.

Κατά τη γ) εκδοχή τα σύμβολα 7 και 45 στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς ίσως συμβολίζουν τη μεγάλη Άρκτο σαν τροφό του γιού της Αρκά, και τα αυλάκια που άφηνε πίσω της η άρκτος σαν “άροτρο” (η άρκτος λεγόταν και “αλέτρι”). Κατά συνεκδοχή όμως, τα αυλάκια, το συμβ. 45, μπορεί να συμβολίζουν το Βοώτη.

Η εκδοχή του Βοώτη προκύπτει και από τη λέξη “ακρομάλυνον” που, αν αναλυθεί, ερμηνεύεται και σαν “ἄκρω μολεῖ ὄν” = “κάποιος βαδίζει στην κορυφή” (όπως προανέφερα, κάποιες λέξεις ενέπνευσαν τους δημιουργούς του δίσκου). Ποιός μπορεί να βαδίζει στην κορυφή του ουρανού θόλου, όπως και στην κορυφή (στο κεντρικό πλαίσιο) του δίσκου εκτός από τον Οκρίβα; Ο Βοώτης σαν οδηγός του αρότρου (της Μ. Άρκτου). Ο Βοώτης και σαν κυνηγός της Μ. Άρκτου, της τροφού-τήτης, συνοδευόμενος από τα σκυλιά του. Ο Βοώτης-Αρκτούρος, ο Βορρέας.

Άλλωστε το σύμβολο 45 ερμηνεύεται και σαν “αύλακες” (όλκοι), ενώ και ο δίσκος έχει αφ’ εαυτού αύλακες (χωρίσματα μεταξύ των πλαισίων του), σαν αυτές που χαράζουν στη γη τα άροτρα που οδηγεί ο γεωργός όταν οργώνει. Επίσης ο δίσκος έχει το σύμβολο 29, των κυνών, που χρησιμοποιούσε ο Βοώτης σαν κυνηγός. Ο Βοώτης θεωρείτο από τους ασύριους οδηγός βοδιών αλλά και κυνηγός και ποιμένας. Είχε ποιμενική ράβδο, αλλά λεγόταν και λογχοφόρος (lanceator) και τοξότης (sagittifer). Το οξύαιμο σύμβολο 16 ερμηνεύεται και σαν “οξεία” = λόγχι, ενώ, όπως προανέφερα, το σύμβολο 11 ερμηνεύεται σαν “τόξον”.. Υπάρχουν λοιπόν επαρκείς ενδείξεις και για τον αστερισμό αυτόν, ώστε μέσω αυτού να οδηγηθούμε στα χνάρια (ή στο χνάρι) της τροφού-άρκτου!

Το σύμβολο 45 σα «χνάρια» (επίσυρμα) θα μπορούσε να αφορά και τη μικρή άρκτο, την «κυνόσουρα», τροφό του Δία και τον πολικό στην ουρά της. Ο αφηγητής κατά πάσα πιθανότητα ταυτίζει άλλωστε το Δία με τον πολικό.

Κατά τη δ) εκδοχή τα δύο σύμβολα του κεντρικού πλαισίου ερμηνεύονται σαν “Ολκή φωτός” = “Η καμπύλωση του φωτός”. Μπορεί λοιπόν να δηλώνουν ένα νεφέλωμα που λειτουργεί σα “βαρυτικός φακός”;

Διόλου απίθανο, δεδομένου ότι η καμπύλωση του φωτός προκαλείται είτε από τη βαρύτητα, είτε από την παρεμβολή ενός άλλου σώματος (πλανήτη, νεφελώματος) ανάμεσα σε μια πηγή του φωτός και στον παρατηρητή.

Ήταν όμως κάποια από τις δύο αυτές έννοιες γνωστή στο δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, ή είχαν έστω οι δημιουργοί του δίσκου τη δυνατότητα να τις γνωρίζουν με κάποιον τρόπο;

Κατά την ε) εκδοχή τα σύμβολα 7 και 45 ερμηνεύονται σα “ρύας φωτός”, δηλαδή σαν:

ε1) “αποβολή φωτός” = “θάνατος αστέρα”, όπως συμβαίνει με την έκρηξη υπερκαινοφανούς και τη μετατροπή του σε αστέρα νετρονίων.

ε2) “απόπτωση, εκφυλισμός, θάνατος του συζύγου” (ο φώς = ο σύζυγος), όπως συμβαίνει όταν σε ένα ζεύγος αστέρων-συζύγων ο ένας απορροφά τον άλλο, συγχωνεύονται και δημιουργείται ένα νεφέλωμα (όπως συνέβη με το αυγό του δράκου και άλλα νεφελώματα).

Ο Αισχύλος χρησιμοποίησε μια ωραία έκφραση, με την οποία θα μπορούσε να παρομοιαστεί ο με τέτοιον τρόπο θάνατος ενός αστέρα-συζύγου και η μετατροπή του επιβιώσαντος συζύγου σε αστέρα νετρονίων: “κναφεύς, τροφεύς τε, ταυτόν εχέτην τέλος”. “Κναφεύς” ήταν αυτός που έγγεθε το μαλλί τραβώντας το με το αδράχτι προς το μέρος του· επομένως έτσι θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ένας αστέρας Α που απορροφά υλικό από έναν αστέρα Β, αναγκάζοντας τον Β να στροβιλίζεται γύρω από τον άξονά του, εκπέμποντας αστρική ύλη προς τον Α, σαν “τροφεύς” (τροφοδότης) του Α. “Ρυάς” ήταν και ο εκφυλισμός. Κι οι αστέρες νετρονίων έχουν εκφυλισμένη ύλη στο κέντρο τους.

*** Ο Όφις είναι ο μοναδικός αστερισμός που αποτελείται από δύο ξεχωριστά τμήματα στην ουράνια σφαίρα, που χωρίζονται (λύονται) από τον παρεμβαλλόμενο μεταξύ τους Οφιούχο.** Το δυτικό τμήμα (αυτό που ανατέλλει νωρίτερα), είναι η «Κεφαλή» του Όφεως (Serpens Caput), ενώ το ανατολικό η «Ουρά» (Serpens Cauda). Και ο αφηγητής λέει «Εἷς λύνει ἔλιξ -εἴλιξ, στρόβιλος-, φίλον!» = «Ένας λύνει» λοιπόν.. Ταύτιζαν άραγε το Διόνυσο και με τον Οφιούχο;

Στο δίσκο έχουμε κεφαλή (συμβ. 2) και ουρά (συμβ. 45). Μάλιστα ο δίσκος αρχίζει στο πρώτο πλαίσιο και των δύο πλευρών του με το σύμβολο της κεφαλής, ενώ στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς έχει το σύμβολο 45 που ερμηνεύεται και σαν ουρά. Πολλά σύμβολα του δίσκου υποδηλώνουν αστερισμούς με τους οποίους συνορεύει η Κεφαλή του όφεως.

Οι αστερισμοί αυτοί είναι:

Ο Βόρειος Στέφανος, για τον οποίο έχουμε το σύμβολο 2 (πιθανώς υποδηλώνει το βόρειο στέφανο).

Οι Βοώτης και Παρθένος: για την Παρθένο έχουμε το συμβ. 6 (η κόρη), ενώ για το Βοώτη (ο.α) τα 11, 16, 29 και 45.

Ο Ζυγός, για τον οποίο έχουμε το σύμβολο 31 του -όρθιου- αετού σε κάποια πλαίσια (σε άλλα, εικονίζεται να πετάει).

Οι Οφιούχος και Ηρακλής: για τον Ηρακλή έχουμε το σύμβολο 13 της κορώνης-ροπάλου.

Τέλος υπάρχει το τόξο (συμβ. 11), που ίσως υποδηλώνει τον τοξότη, με τον οποίο συνορεύει η ουρά του όφεως.

**** «Ὀλκός τηθύος» θα μπορούσε να σημαίνει και «η βαρυντική έλξη της Ίσιδος», αφού «Ὀλκός» σήμαινε και «βαρυντική έλξη».** Αν είναι έτσι, υποθέτω ότι η Ίσις πρέπει να συμβόλιζε για τους αιγύπτιους μύστες τη βαρύτητα (το βάρος το συνυφασμένο με την ύλη) που καμπυλώνει τα σώματα, κάτι που ίσως ήταν γνωστό στο αιγυπτιακό ιερατείο και πρέπει να ερευνηθεί σαν πιθανότητα. **Και οι αρχαίοι έλληνες μύστες φαίνεται ότι γνώριζαν πως οι θεοί τους συμβόλιζαν φυσικά φαινόμενα. Όσο για το «νόμο της έλξης», δεν ήταν άγνωστος στους ορφικούς.. Μάλιστα στον ορφικό ύμνο υπ' αρ. 8 του Ηλίου, η θεότητα αυτή αποκαλείται παγκόσμια ελκτική δύναμη: «κόσμου τον εναρμόνιον δρόμον έλκων». «Ηλιος» λεγόταν όμως και η Ίσις..**

Κατά κόσμο βέβαια η Ίσις συμβόλιζε διάφορες έννοιες, όπως εξιστορεί ο Πλούταρχος στο σύγγραμμά του «Περί Ίσιδος και Οσίριδος» (<https://pdfcoffee.com/--16832-pdf-free.html>). Αλλά όπως ομολογεί ο ίδιος, οι αλήθειες των θεών πρέπει να εξετάζονται με βάση την επιστήμη. Επιστήμες στην αρχαιότητα ήταν η αστρονομία, η φυσική και τα μαθηματικά. Θα πρέπει λοιπόν και σήμερα να εξετάζουμε τις αλήθειες των θεών αυτών (όπως και τη σημασία των ονομάτων τους) με βάση τις ίδιες επιστήμες, που τόσο έχουν προοδεύσει!

Σημείωση

Στον ορφικό ύμνο 14 στη Ρέα, ο Ορφέας χρησιμοποιεί το επίθετο «αερόμορφε». Δεδομένου ότι όλες οι θεές και οι θεοί είχαν αιθέρια μορφή, τί άλλο θα μπορούσε να σημαίνει ο χαρακτηρισμός αυτός, που μόνο στη Ρέα αποδόθηκε, εκτός από το ότι η θεά αυτή συμβόλιζε -ίσως- ΚΑΙ τον αιθέρα, μέσα στον οποίο γεννήθηκαν τόσο τα ουράνια όσο και τα γήινα; Άλλωστε η ίδια θεά θεωρούνταν «η πηγή και η ροή των νοερών μακάρων θεών», «ΡΕΙΗ τοι νοερῶν μακάρων πηγή τε ροή τε» (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 341), ενώ ταυτιζόταν και με τη γη, αποκαλούμενη και «Ιστίη», όπως καταλαβαίνει κανείς διαβάζοντας τον ορφικό ύμνο 27.

Οι θεότητες ταυτίζονταν μεταξύ τους αν και συμβόλιζαν διαφορετικές εκφάνσεις της ύλης, όπως μαθαίνουμε από την «Ονοματολογία θεών» του Ορφέα: Ο Ποσειδώνας συμβόλιζε τη θάλασσα, οι νύμφες το νερό, ο Άρης τον πόλεμο, ο Ηφαιστος τη φωτιά (πυρ), η Αφροδίτη την ειρήνη, ο Απόλλωνας τον ήλιο και ο Δίας, μεταξύ άλλων, και τον αιθέρα (https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 336, 337).

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΦΗΓΗΤΗ ΤΟΥ 19^{ου} ΑΙΩΝΑ ΜΧ ΚΑΙ ΠΟΙΟΙ «ΔΕΣΜΟΙ» ΤΑ ΣΥΝΔΕΟΥΝ ΜΕ ΤΑ ΓΕΙΤΟΝΙΚΑ ΤΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 5 ΤΗΣ Α ΠΛΕΥΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ;

- **Το σύμβολο 1** (ο άντρας που βαδίζει, βαίνει): ίσως συμβολίζει τον αστερισμό “οκρίβας” (όκρις= ακρη + βαίνω). Σε συνδυασμό με την κνήμη ζώου (σύμβ. 28), ίσως συμβολίζει τον Ηνίοχο, ή τον Αλκόρ (τον αποκαλούμενο «μικρό αστρικό ιπέα» στη Μ. Άρκτο). **Με πλάγια γραμμή θα είναι ο Αρκτούρος (ο «μεταξύ των μηρών του Βοώτη»).**

- **Το σύμβολο 2** (ο κοντοκουρεμένος άντρας): παίρνει διάφορες μορφές, ανάλογα από τα σύμβολα δίπλα στα οποία βρίσκεται σε κάθε πλαίσιο. Άλλοτε θα ερμηνευτεί σαν “Αρκτούρος” (Βοώτης), άλλοτε σα “βόρειος στέφανος”, άλλοτε σα “βασιλίσκος” (Al qalb al asad, Cor Leonis = καρδιά λέοντος) κι άλλοτε σαν “επί της λοφίας του κήτους” (Mira Ceti). Μπορεί ακόμα να δηλώνει την κεφαλή του αστερισμού του όφεως. Στο πλαίσιο της αφήγησης όμως, δηλώνει τον Ήλιο-Ρα-Δία και κατ’ επέκταση τον πολιτικό.

Ο αφηγητής, κατά τη γνώμη μου, επέλεξε να απεικονίσει αντρικό κεφάλι αντί για γυναικείο, επειδή σκόπευε μέσω του ίδιου συμβόλου να αποδώσει πληθώρα νοημάτων, μεταξύ των οποίων και το νόημα του αλαζόνα (ύψικομπος), το νόημα μιας κωμόπολης που είναι χτισμένη σε ύψωμα (ύψι κόμη), που παράγεται από την ανάλυση του επιθέτου «ύψικομη»), το νόημα του κάρα-κατοίκου της Καρίας (ό κάρ), όπως και της ίδιας της Καρίας (το Κάρ), το νόημα ενός θεού ή/και μιας θεάς, ενός αστέρα κλπ, κάτι που δε θα ήταν δυνατό με την επιλογή μιας γυναίκας σαν εικόνας-συμβόλου.

Ο “βόρειος στέφανος” ήταν το στέμμα που ο θεός Διόνυσος (ή ο Θησέας) χάρισε στην Αριάδνη και ονομαζόταν “Κορώνα της Γνώσης”, “Γνώσις”, “Μινωϊς παρθένος”, “Κορώνα της Αριάδνης”, “Κρητική κορώνα”. Είναι λογικό να υποθέσουμε ότι αν το σύμβολο 2 -με το οποίο ξεκινά το πρώτο πλαίσιο- είναι ο βόρειος στέφανος, ίσως το τελευταίο σύμβολο και κορωνίδα της πρώτης πλευράς, να είναι η “**νυμφαία**” Αριάδνη.

Ίσως όμως το σύμβολο 2, στο πρώτο τουλάχιστον πλαίσιο, δηλώνει τον “επί της λοφίας του Κήτους” αστέρα ενώ, στα άλλα πλαίσια άλλους αστέρες, πχ το “βασιλίσκο” (το Regulus, τον α του λέοντα), ή την κεφαλή του όφεως. Σκόπιμο είναι να ερευνηθεί και η πιθανή αντιστοιχία του συμβόλου αυτού με την **κόμη της Βερενίκης***, αφού εικονίζει όχι μόνο κεφαλή, αλλά και όρθια κόμη (μαλλιά). **Ειδικά όταν το σύμβολο αυτό βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο της κόρης με**

την κόμη που ανεμίζει (συμβ. 6), όπως στο πλαίσιο 28 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, αφού τα σύμβολα ερμηνεύονται και κατεπαλλήλως. Στο αφήγημα του δίσκου, πρόκειται κατά πάσα πιθανότητα για τον πολικό. Αν εκληφθεί σαν πλανήτης θα είναι άλλοτε ο Δίας κι άλλοτε ο Κρόνος. Σαν αστέρας είναι ο Ήλιος.

* Οι αστέρες που σήμερα απαρτίζουν την κόμη της Βερενίκης ανήκαν κάποτε στον αστερισμό του λέοντος, σαν φούντα της ουράς αυτού του αστερισμού.

Όπως ανέφερα στον πρόλογο, με το σύμβολο 2 αποδίδεται και η λέξη “ύψικομος” (ή “ύψικομος κάρη” = κεφάλι με μαλλιά χτενισμένα ψηλά). Η λέξη αυτή συνηχεί με τη φράση “ύψι κῶμος” = “ψηλά γίνεται παρέλαση, πομπή”. Αν είναι έτσι, ίσως σε μερικά πλαίσια υπονοείται η “στοίχιση” πλανητών στον ουρανό, που συμβαίνει κάθε χρόνο σχεδόν.

Θα πρέπει επίσης να ερευνηθεί για ποιό λόγο η ασπίδα -ή το σμήνος αστέρων- (σύμβ. 12) εικονίζεται πάντα αριστερά του συμβόλου 2.

Η φράση “ἐπ’ ἀσπίδα” σημαίνει “στ’ αριστερά” (σε μια στρατιωτική παράταξη η ασπίδα αριστερά της κεφαλής θα δηλώνει την αριστερή φάλαγγα, ενώ η κεφαλή θα δηλώνει τον επικεφαλής της δεξιάς φάλαγγας, τον δεξιοφύλακα). Το “εκ δεξιῶν” της ασπίδος, τί μπορεί να σημαίνει αστρονομικά; Ίσως η θέση του συμβ. 12 στα αριστερά του συμβ. 2 αστρονομικά δηλώνει τη «θέση» αστρικού σμήνους εξ ευωνύμων του αστερισμού που δηλώνεται με το συμβ. 2.

- Το σύμβολο 3 (ο δούλος/μνωίτης): στο πρόσωπό τους έχουν σχεδιαστεί έντονα δύο “τόξα” κι ένα δάρι. Ίσως εικονίζεται ένα διπλό σύστημα αστέρων (ή δύο μαύρες τρύπες που στροβιλίζονται η μια δίπλα στην άλλη), και η θέση τους σηματοδοτείται συνοπτικά -μέσω των δύο τόξων- σαν να βρίσκονται μέσα σε ένα “ραβδωτό σπειροειδή γαλαξία”.

- Το σύμβολο 4 (ο δούλος με δεμένα χέρια): “διανυσματικός δεσμός”, “κοινή” στροφορμή, “δέσμη”, “δεσμός” (συζυγία).

- Το σύμβολο 6 (η κόρη), μπορεί να είναι:

α) Η γη ή η Ρέα σα δορυφόρος του Κρόνου. Η Ρέα ήταν και μητέρα του αγαπημένου θεού του αφηγητή, του Δία-Ρα.

β) το “νεφέλωμα της καρδιάς” στον αστερισμό Κασιόπη, ή η «καρδιά Καρόλου» (ο α των θεραπευτικών κυνών)

γ) ένας κομήτης: η κόμμωση της γυναίκας κυματίζει και το ρήμα “κομῶ”, από το οποίο προέρχεται η λέξη “κόμη”, σημαίνει και “κυματίζω”. “Κομήτης” ήταν αυτός που είχε μακριά μαλλιά. Ίσως η γυναίκα αναπαριστά έναν κομήτη, του οποίου η ουρά που κυματίζει, συμβολίζεται μέσω της χαιτίης της.

δ) η Ασπίδα (ο αστερισμός), που λέγεται και “ουράνιο κράνος”, ή η Παρθένος (ο αστερισμός). Η ενδυμασία της κόρης έχει απιδωτά σχέδια -σαν κράνος/περικεφαλαία- τόσο στο μπούστο, που μοιάζει με ζώνη, όσο και στη φούστα. “Κόρυς” λεγόταν η περικεφαλαία (σήμερα αντίστοιχό της είναι το κράνος). Θα μπορούσε η φούστα της κόρης να συμβολίζει τον αστερισμό “ασπίδα”, ενώ το μπούστο της, τον αστερισμό της Παρθένου (τη ζώνη της παρθένου).

- Το σύμβολο 7 (ο μαστός): ίσως συμβολίζει την Τηθύ, δορυφόρο του Κρόνου. Τηθύς ήταν κατ’ άλλους και η γη. Αλληγορικά το σύμβολο 7 ίσως συμβολίζει το Σείριο, που ταυτιζόταν με την τροφό Ίσιδα-Τηθύ, ή την Ήρα (Juno).

- Το σύμβολο 8 (ο ιμάντας): εμφανίζεται περιτυλιγμένος με συγκεκριμένο τρόπο δεσίματος (“στρόφου”). Στρόφος ήταν η “περιτύλιξη”, η “συστροφή”. Θα μπορούσε το σύμβολο αυτό να δηλώνει τη στροφορμή, ή την “εφαπτομένη”, ή ακόμα και την άλω, που «περιτυλίγει» τρόπον τινά τη σελήνη (Ιμάντι φως). Ίσως πάλι να δηλώνει τον αστέρα Μιζάρ, τον ζ της Μ. Αρκτου, του οποίου το όνομα, όντας αραβικό, σήμαινε κάλυψη, περιτύλιγμα, πέπλο.

- Το σύμβολο 9 (τό φάρος = το ιστίον (ο αστερισμός ιστία). Συνηχεί με το «ο φάρος». Έτσι αποκαλούμε μεταφορικά έναν αστέρα πάσσαρ. Το σύμβολο 9 ίσως δηλώνει και το ωμοφόριον (κάλυμμα των ώμων). Θα μπορούσε λοιπόν να παραπέμπει στον αστέρα β του ηνίοχου, τον Μενκαλίνα, λόγω της αραβικής του ονομασίας (Al Mankib dhi-l-‘Inan) που σημαίνει «ο ώμος του ηνίοχου». Το σύμβολο 9 βρίσκεται μόνο μία φορά στο δίσκο, στο τέταρτο πλαίσιο της Β πλευράς, δίπλα στο σύμβολο 30. Αν το σύμβολο 30 ερμηνευτεί σαν «αίγα» (Capella), τα σύμβολα 9 και 30 θα μπορούσαν να θεωρηθούν σαν οι αστέρες Αίγα και Μενκαλίνα αντίστοιχα, στον αστερισμό του Ηνίοχου.

- Το σύμβολο 10 (το κουπί): αν θεωρηθεί ότι εικονίζεται ένα κουπί, ίσως υπονοείται ο αστερισμός “Κάνωπος” (ο Κάνωπος ήταν πλοίαρχος στο στόλο του Μενέλαου). Αν εικονίζει πτέρυγα, μάλλον θα δηλώνει τμήμα του όποιου αστερισμού υπονοείται με το σύμβολο που εικονίζεται στο δίσκο να έπεται, ή να προηγείται του συμβόλου αυτού.

- **Το σύμβολο 11** (το τόξο): ίσως υπονοεί τα “τόξα ηλίου” (τις ηλιακές ακτίνες), το ουράνιο τόξο τον “τανυστή”, ή τον Τοξότη. Το τόξο δίπλα στο λουλούδι με τα τρία πέταλα στο πλαίσιο 13 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, ίσως δηλώνει ένα “διάνυσμα”, ένα “διανυσματικό χώρο”. Ίσως πάλι υπονοεί τον αστερισμό της Λύρας, αφού απεικονίζει κυματοειδή καμπύλη -σα χορδή- γύρω από έναν άξονα, παραπέμποντας σε χορδή μουσικού οργάνου.

- **Το σύμβολο 12** (η ασπίδα, ή ο τροχός): όταν βρίσκεται δίπλα σε άλλο σύμβολο, συμβολίζει πιθανώς το σφαιρωτό σμήνος αστερών του αστερισμού αυτού, νεφέλωμα, ή γαλαξία (ο,τιδήποτε συσπειρώνει, περικλείει, συμπεριλαμβάνει). Άλλως ίσως υπονοεί τις Πλειάδες, που ήταν εφτά, όσες οι κουκκίδες του συμβόλου, ή τον «τροχό του Ιξίωνος», το Νότιο Στέφανο. “Τροχός” λεγόταν και ο ήλιος, ενώ “τρόχοι ηλίου” λεγόταν οι μέρες των μηνών. Το ρήμα “τροχάω” σημαίνει “περιστρέφομαι” και χρησιμοποιείται για τους αστέρες. Το σύμβολο 12 αν εκληφθεί σαν «ασπιδίσκη» (μικρή ασπίδα αλλά και επιγραφή με το όνομα πλοίου), θα δηλώνει **τον αστέρα ι** της Τρόπιδος που λεγόταν Ασπιδίσκη ή Ασπίδιον.

- **Το σύμβολο 13** (ο καυλός= κ' αὐλός = απόσταση 200μ): ίσως υπονοεί την απόσταση μεταξύ αστερών ή αστρικών σμηνών ή τη διάμετρο νεφελωμάτων, φυσικά σε έτη -ή σε χιλιάδες έτη- φωτός (υπερπολλαπλάσια του μήκους ενός αυλού). Άλλως μπορεί το σύμβολο αυτό **σαν «κορύνη» (κάρα ή κόρυμβος) να δηλώνει τον “κόρυμβο”, τον άπηγα, τον ηλιακό κόρυμβο, ή τους αστέρες που συναπαρτίζουν το ρόπαλο του Ηρακλή («τα πρόβατα στο λιβάδι» ο.α).**

- **Το σύμβολο 14** (οι ρυμιοί, οι σειρές, η παράταξη): το σύμβολο αυτό πιθανώς δηλώνει ευθυγράμμιση πλανητών (συζυγία), ή τον αστερισμό “ζυγός”, αφού μοιάζει με ζυγαριά.

- **Το σύμβολο 18** (η γωνία): ο αστερισμός “Γνώμων” ή ο αστερισμός “Οκτάς”, αφού οκτάς λέγεται και το όργανο ουρανίων μετρήσεων που μετρά ως 90 μοίρες (το ένα τέταρτο του ουρανού). Θα μπορούσε όμως το σύμβολο αυτό να δηλώνει τη γωνιακή ταχύτητα ή/και τη γωνιακή απόκλιση άλλων αστερών, αν τα γύρω του σύμβολα αντιστοιχούν σε αστέρες.

- **Το σύμβολο 20** (ο κοιλίας ή το όστρακο). Αστρονομικά, αφού εικονίζει το ελικοειδές του τμήμα του οστράκου, θα δηλώνει την ελίκη, και τον αστερισμό της Μ. Άρκτου. Άλλως, ένα περιδινούμενο σμήνος αστερών, αφού το σύμβολο αυτό ερμηνεύεται και σα «στροβιλός» (περιδινούμενος), στροβάζω (περιστρέφομαι) και σα «δίνη» (περιστροφή). Όταν βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 12, θα δηλώνει πιθανώς το νεφέλωμα της Έλικας ή το γαλαξία Pinwheel.

- **Το σύμβολο 21** ίσως και αυτό είναι αλληγορία για τη συνεχή περιστροφή (“στροβάζω” = περιστρέφομαι συνεχώς), ή ίσως σημαίνει “κροσσοί συμβολής”. Η ιδιαιτερότητα του συμβόλου αυτού έγκειται στο ότι αποτελείται από δύο παρόμοιες κροσσωτές (ή αμβλείες οδοντωτές) πλευρές, **τις οποίες συνδέει ένα κεντρικό επίμηκες τμήμα, πάνω στο οποίο υπάρχει «αυλός» (υποδοχή για προσάρτηση στελέχους).** Ενδεχόμενα υπονοείται η απόσταση μεταξύ δύο ίδιων αστρικών αντικειμένων, απόσταση υπερπολλαπλάσια του μήκους ενός αυλού (200μ), ή η με κάποια διαστρική σήραγγα (αυλό/πόρο) διασύνδεσή τους.

- **Το σύμβολο 22** (το δίχαλον): το σύμβολο αυτό ίσως υπονοεί τη σελήνη. Το “διχότομον” ήταν σύμβολο της σελήνης.

- **Το σύμβολο 24** (σίμβλος ή λάρναξ): αν δείχνει κυψέλη, θα συμβολίζει “το σμήνος της Κυψέλης (τη “Φάτνη”) στον αστερισμό του Καρκίνου.

Αν δείχνει “**λάρνακα**” (τεφροδόχο ή γενικά θήκη, κιβώτιο, κιβωτό), θα συμβολίζει:

- 1) σαν τεφροδόχος, το “Σάκκο ανθράκων”, το σκοτεινό νεφέλωμα στον αστερισμό “Νότιος Σταυρός”
- 2) σαν θήκη, το σμήνος «Κοσμηματοθήκη»
- 3) σαν κιβωτός, **όλο τον αστερισμό της Αργούς, ή μέρος του** (οι αιγύπτιοι θεωρούσαν τον αστερισμό αυτό σαν την κιβωτό που μετέφερε τον Όσιρι και την Ίσιδα).

Το σύμβολο αυτό έχει θόλο. Θα μπορούσε να δηλώνει και το Νότιο Στέφανο, αποκαλούμενο και Ουρανίσκο (μικρός θόλος). Τέλος μπορεί να υπονοεί τη “γραμμική θήκη”, αφού “λάρναξ” ήταν και η θήκη, η οποία εδώ εμφανίζεται διαιρεμένη (χωρισμένη) σε τμήματα με γραμμές κάθετες και οριζόντιες. Εις διπλούν, όπως στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο, ίσως δηλώνει την έννοια “θύλακες”, ή “ιστοί” (άξονες). Μπορεί να δηλώνει και τη “μεταφορά”, τον “άξονα μεταφοράς”, ή τη “μετατόπιση του άξονα”, δεδομένου ότι το σύμβολο αυτό εικονίζεται με λαβές μεταφοράς.

- **Το σύμβολο 25** (το πλοίο): το σύμβολο αυτό ίσως δηλώνει την “Αργώ” ολόκληρη, ή τμήμα της (η Αργώ είναι χωρισμένη σε τέσσερα τμήματα-αστερισμούς: την Πυξίδα, την Πρύμνη, την Τρόπιδα και τα Ιστία). Ίσως πάλι υποδηλώνει την έννοια “άπηξ” (αρηξ), “ηλιακός κόρυμβος”, αφού το πλοίο εικονίζεται με “κόρυμβα” (στολισμένο και υπερυψωμένο ακρόπλωρο και ακρόπρυμο).

- **Το σύμβολο 26** (το κέρασ): ίσως συμβολίζει το αστέρι “Αίγα” στον ώμο του Ηνίοχου (το κέρασ της Αμάλθειας), ή το ακρώριο ενός αστερισμού, που θα υποδηλώνεται από όποιο άλλο σύμβολο βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 26. Το κέρασ μπορεί ακόμα να δηλώνει το στρεβλό, το σκολιό, που λεγόταν και “ούλος”. Ούλος λεγόταν όμως και η δέσμη. Επομένως το σύμβολο αυτό μπορεί να δηλώνει τη “δέσμη” (το δράγμα).

- **Το σύμβολο 27** (το δέρμα ζώου, η δορά, τό δέρας, τό δέρος): ο αστερισμός του Ηρακλή (το δέρμα ζώου παραπέμπει στη λεοντή του ήρωα, τη δορά), ή η “δοράς”, όταν το σύμβολο αυτό έχει -πιθανώς- πλάγια γραμμή, όπως στο πλαίσιο 4 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο) και ερμηνεύεται σα γενική της λέξης «δορά». δηλαδή σαν «της δοράς».

Η Αφροδίτη σαν πλανήτης και σα θεά του έρωτα, αφού η λέξη (τό) “δέρος” συνηχεί με το όνομα “δ’ Έρος” (ο έρωσ). Μπορεί ακόμα το σύμβολο αυτό να είναι αλληγορία για τη γη, αφού και αυτή έχει υλικό περίβλημα: φλοιό, σα “δέρμα”. Τα δύο δέρματα ζώου ίσως παραπέμπουν στον αστερισμό των Διδύμων.

- **Το σύμβολο 28** (η κνήμη ζώου): ίσως συμβολίζει τους αστέρες που απαρτίζουν τα μπροστινά πόδια του Πήγασου και κατ’ επέκτασιν τον ίδιο τον “Πήγασο”, ή το Ιππάριον. Αν το σύμβολο αυτό εκληφθεί σαν οπλή (χηλή), ίσως είναι αλληγορία για τον “Καρκίνο” ή το “Σκορπιό”, που λεγόταν και “χηλή”, ή για τη Μ. Άρκτο, που στην Αίγυπτο λεγόταν «κνήμη». «Κνήμη» σήμαινε επίσης και “ακτίνα τροχού”. Έτσι το σύμβολο 1 (ο άντρας που βαδίζει) δίπλα στο σύμβολο 28 (κνήμη ζώου ή χηλή) ίσως σημαίνει α) «ού χηλή» = «εκεί όπου βρίσκεται ο σκορπιός» (ή ο καρκίνος) ή β) «οϊόν κνήμη», δηλαδή απόσταση όση η ακτίνα τροχού (εν προκειμένω του δίσκου). **Η ακτίνα του δίσκου θα είναι τότε μικρογραφία αστρονομικής απόστασης.**

- **Το σύμβολο 29** (ο κύων): εις διπλούν, ίσως είναι οι “θηρευτικοί κύνες”, ή ο “μέγας” και “μικρός κύων”.

Αν θεωρηθεί ότι -εις διπλούν- εικονίζει δύο χοίρους (ύς/ύς), θα υποδηλώνει οπωσδήποτε τις “Υάδες” (ύσις = βροχή), ειδικά αφού τα κεφάλια και των δύο ζώων είναι στραμμένα προς τα κάτω.

Οι δύο χοίροι (ή κύνες) με σκυμμένο το κεφάλι θα μπορούσαν να ερμηνευτούν και σαν “επινευστάζοντες” (κύβδην, φθίνοντες), ενώ με το κεφάλι προς τα πάνω, “ύπτια”, θα σήμαιναν ίσως “αύζοντες” (αστέρες).

Ο κύων μόνος του, ίσως συμβολίζει το Σείριο. Το σύμβολο αυτό μόνο του, εμφανίζεται άλλοτε με το κεφάλι προς τα αριστερά (η δύση του Σείριου;) κι άλλοτε στραμμένο προς τα δεξιά (η ανατολή του Σείριου;).

- **Το σύμβολο 30** (ο κριός): ο ομώνυμος αστερισμός του Κριού, ή ο αστέρας Αίγα (α Ηνίοχου).

- **Το σύμβολο 31** (ο αετός): ο ομώνυμος αστερισμός του Αετού, ή ο ήλιος, αφού ο αετός ήταν σύμβολο του ήλιου.

Υπάρχει μια παροιμία: “αετός νυχάτος, κλειστοφτεράτος, πετάει κι όλο πάει, μαντάτα παίρνει και φέρνει” (επιστολή, είδηση). Αετός νυχάτος και νυχοποδαράτος, περπατάει και κρίνει με δικαιοσύνη” (η ζυγαριά, ο ζυγός). Ο αετός στο δίσκο άλλοτε εικονίζεται όρθιος σα να πρόκειται για τον αστερισμό του Ζυγού (ή για το μεσουράνημα, το μεσημέρι, ή για το θερινό ηλιοστάσιο, ή για το λυκαυγές, ή για τον πλανήτη Δία, που λεγόταν και “υψίζυγος”), άλλοτε ιπτάμενος με το κεφάλι δεξιά σα να βλέπει προς την ανατολή (η ανατολή του ήλιου;), άλλοτε ιπτάμενος με το κεφάλι αριστερά σα να βλέπει προς τη δύση (η δύση του ήλιου, το λυκόφωσ;).

Κάτι παραπλήσιο είχαν και οι αιγύπτιοι, που ωνόμαζαν άλλον Ωρο “Hor Harakhti” (Ωρο οριζόντιο), σαν προσωποποίηση του Ήλιου που ταξιδεύει στον ορίζοντα, και άλλον Ωρο “Hor Behedeti” (Ωρο ιστάμενο άνωθεν της κεφαλής των φαραώ, σαν προστάτη του Φαραώ). Πιθανώς λοιπόν ο αετός προσλαμβάνει διαφορετικό νόημα κάθε φορά, ανάλογα με τη θέση του.

Ο αετός συμβόλιζε τον αριθμό 6 για τους πυθαγόρειους. Τα νύχια του αετού σχηματίζουν τον αριθμό 8. Ενδεχόμενα υπάρχει συμβολισμός για τον αριθμό 68 ή 86, ή μόνο για τον αριθμό 8, σε σχέση και με αστρονομικά μεγέθη (για το ορφικό νόημα του αριθμού 8 έκανα ήδη λόγο στο σχετικό κεφάλαιο, περίπτωση θ). **Το δάρι μπορεί ακόμα να υποδηλώνει ένα διπλό αστρικό σύστημα στον αστερισμό του αετού.**

- **Το σύμβολο 32** (το πτηνό): ο αστερισμός “πτηνόν”, ή, αν το σύμβολο αυτό θεωρηθεί ότι εικονίζει ένα περιστέρι, ο αστερισμός “πλειάδες” (η ονομασία “πλειάδες” προήλθε από το ουσιαστικό πλειάδες= περιστέρια).

- **Το σύμβολο 33** (ο ξιφίας): “Ξιφίας” λεγόταν στην αρχαιότητα ο κομήτης, λόγω του σχήματός του· πιθανώς λοιπόν το σύμβολο αυτό υπονοεί έναν κομήτη. Μπορεί όμως να θεωρηθεί και αλληγορία για τους “ιχθείς”, ή το “κήτησ”. (Τό) “κύτος” ήταν και ο “έναστρος ουρανός”. Μπορεί λοιπόν το σύμβολο αυτό να εκληφθεί με διάφορους τρόπους.

- Το **σύμβολο 37** (ο φοίνιξ): ο αστερισμός “Φοίνιξ”.

- Το **σύμβολο 38** (το άνθος): αστρονομικά, ίσως υπονοεί τον αστέρα α του βορείου στεφάνου (Alphekka*) αποκαλούμενο και “μαργαριτάρι του στέμματος”, “μπουμπούκι του στέμματος” ή “Gemma”, ή τον α του λέοντος (βασιλίσκο, Regulus), ή τον πολικό αστέρα. Σε κάθε περίπτωση θα πρόκειται για ένα άστρο με ιδιαίτερη σημασία.

* Στα αραβικά «*naḡgir al-fakka*» = “το φωτεινό (άστρο) του σπασμένου (δακτυλίου αστέρων)”. Ο αφηγητής συνέκρινε ενδεχόμενα το “σπασμένο” λιμενοβραχίονα πάνω από την πρώην Τριόπιο νήσο ΚΑΙ με τον αστερισμό του βορείου Στεφάνου, τον οποίο οι Άραβες αποκαλούσαν “σπασμένο”, αφού στην Α πλευρά στο πλαίσιο 24 (από την περιφέρεια προς το κέντρο) δείχνει να σκέφτεται ότι ο λιμενοβραχίονας μοιάζει με σπασμένο κομμάτι (θραύσμα, σύντριμμα): “Και για δεξ! σαν αμυντήριο είναι το θραύσμα (το σύντριμμα)!” = “κ’ ὄρη! γὼν οἶα πρόβλημα, ἄγμα!”.

- Το **σύμβολο 43** (το τρίγωνο σα σχάρα): το σύμβολο ίσως υπονοεί τον ομώνυμο αστερισμό “Τρίγωνον”. Οι αρχαίοι κινέζοι ονόμαζαν το Τρίγωνο, τον Κριό, και την Ανδρομέδα “ο μέγας στρατηγός του ουρανού”. Όχι τυχαία, αφού και οι αιγύπτιοι τιμούσαν ιδιαίτερα τους αστερισμούς αυτούς. Ίσως πάλι υπονοεί την “Εστία”, αφού είναι και διάτρητο σα σχάρα, ή τον Οκρίβαντα, αφού και αυτό έχει τρεις άκρες, όπως το καβαλέτο του ζωγράφου.

Άφησα για το τέλος τα σύμβολα που παραπέμπουν στις ονομασίες των άρκτων και του σημερινού πολικού ανεξάρτητα από την ιστορική περίοδο κατά την οποία οι ονομασίες αυτές τους αποδόθηκαν, θεωρώντας το δίσκο σαν έργο του 19^{ου} αιώνα μΧ (είναι λοιπόν πολύ πιθανό ο δίσκος να απεικονίζει τις ονομασίες αυτές, όπως ίσχυαν σε διάφορες εποχές):

Στην Ελλάδα οι τέσσερις αστέρες που σχηματίζουν το τραπέζιο της Άρκτου ονομάζονται “κύτος”. Το **συμβ. 25, αν εκληφθεί αποσπασματικά σαν κύτος, σαν αμπάρι πλοίου**, ίσως δηλώνει τους τέσσερις αυτούς αστέρες, ενώ οι τρεις που απαρτίζουν την ουρά της Άρκτου λέγονται «πρόβολος». Το **συμβ. 28** στα πλαίσια 15 και 21 της Α πλευράς, η «**χηλή**» ζώου, ίσως δηλώνει επομένως τους τρεις αυτούς αστέρες της ουράς της Άρκτου, αφού «**χηλή**» ήταν και η **προβλήτα, ο πρόβολος**.

Όλη η άρκτος λέγεται “αναποδοκάραβο”. Ίσως το **συμβ. 25** (το πλοίο) δηλώνει την Άρκτο, λόγω του πηδαλίου που έχει, αφού (τό) «οΐηιον» = το πηδάλιο = η Μεγάλη Άρκτος, ενώ το σύμβολο 10, αν εκληφθεί σαν «πτέρυξ», δηλώνει και αυτό την Άρκτο, αφού πτέρυξ = πηδάλιο και μτφ ο κυβερνήτης.

Ο αφηγητής επιφυλάσσει για τον πολικό και το Δία/Ήλιο/Απόλλωνα/Διόνυσο το χαρακτηρισμό «κόρυμβος» (ακροστόλι αλλά και άπηξ). «Άφλαστον» (ακροστόλι της πρύμνης πλοίου) λεγόταν ο «ι» Τρόπιδος (ο.α R. H. Allen, σ. 102/74).

«Ο κρίκος» του **συμβ. 17** λεγόταν και «οΐηκες» = «κυβερνήτες», ονομασία που παραπέμπει στη Μεγάλη Άρκτο.

Η Μεγάλη Άρκτος ονομαζόταν από τους φοίνικες και “ασφάλεια”, επειδή τους βοηθούσε να προσανατολίζονται στην πλευση τους. Την έννοια της ασφάλειας μπορεί να δηλώνει το σύμβολο 12 (η ασπίδα).

Η μεγάλη άρκτος λεγόταν και άροτρο. Τα σύμβολα που δηλώνουν μέρη, εξαρτήματα αρότρου, είναι τα 43 (το υνί), το 14 (το σχήμα του συμβόλου αυτού θυμίζει το ζυγό αρότρου) και το 33 («ξίφος» ήταν το ξίφος, αλλά και η «σπάθη» του αρότρου).

Η Μεγάλη Άρκτος ονομαζόταν και «έλιξ» (Ελίκη). Η λέξη «έλιξ» σήμαινε και το σπειροειδές τμήμα του κελύφους του οστράκου. Ίσως λοιπόν και το σύμβολο 20 (το όστρακο) δηλώνει τη Μεγάλη Άρκτο.

Ο φοίνικας (συμβ. 37) συμβολίζει και την εΐλησιν, την περιστροφή, τη δίνη, λόγω της ελικοειδούς διάταξης των φύλλων στον κορμό του, Ίσως λοιπόν και ο φοίνικας, το **συμβ. 37**, παραπέμπει στη Μεγάλη Άρκτο, την Ελίκη. Παραπέμπει ίσως και στη Μικρή, την οποία αρχαίοι την ονόμαζαν «Φοινίκη».

Υπάρχουν και άλλα σύμβολα που σχετίζονται με τις ονομασίες των άρκτων και τους αποδόθηκαν από διάφορους λαούς πχ το κέρασ (συμβ 26), το τόξο (συμβ. 11), η λάρναξ/ληνός σαν «κιβωτός» (συμβ. 24).

Για την απαρίθμηση των σύγχρονων ονομασιών όλων των συμβόλων που παραπέμπουν στις άρκτους και το σημερινό πολικό, θα χρειαστεί χωριστή έρευνα από αστρονόμους, η οποία θα μπορούσε να αντιπαραβληθεί με έρευνα από αρχαιοαστρονόμους (για τις αρχαίες ονομασίες των αστερισμών). Ίσως αυτό βοηθούσε στην εύρεση της ηλικίας του δίσκου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΛΑΙΣΙΩΝ ΣΑΝ ΑΦΗΓΗΜΑΤΟΣ

Α' πλευρά από την περιφέρεια προς το κέντρο:

Πλαίσιο 1

Σύμβολα 2, 12, 13, 1, 18 (με πλάγια γραμμή): Ακροφύλαξ/τροχόεις/κορόνη/εἶς/γωνίας = “Ακροφύλαξ τροχόεις. Κόρη νῆις, γῶν, Ὑάς”.

Δηλαδή:

- «Περιφερειακός (ή περιμετρικός) ακροφύλακας. Η Νεφέλη είναι λοιπόν άπειρη».

ή

- «Περιφερειακός ακροφύλακας. Η Νεφέλη είναι λοιπόν απολίθωμα»,

ή

- Ακροφύλαξ τροχόεις. Κόρη νῆις, γῶν, Ὑάς = Περιφερειακός ακροφύλακας. Άρα η Νεφέλη είναι νύμφη του γλυκού νερού.

Ο αφηγητής ίσως αναφέρεται στη Μ. Άρκτο την οποία αποκαλεί ακροφύλακα και Ναϊάδα νύμφη (νύμφη του γλυκού νερού), επειδή δε βυθίζεται ποτέ στον Ωκεανό. Όντας ψηλά, η Μ. Άρκτος δε “χαμηλώνει” με την περιστροφή της γης. Με τη λέξη “Νεφέλη” μάλλον αναφέρεται στο νεφέλωμα “Pinwheel Galaxy” της Μ. Άρκτου, που καταλαμβάνει το 1/5 της τετραγωνικής μοίρας του ουρανού. “Άπειρη” σήμαινε “πολύ μεγάλη σε έκταση”.

“Απολίθωμα” θα σημαίνει εδώ “αστρικό λείψανο”. Επίσης χαρακτηρίζει τη Μ. Άρκτο και “περιφερικό” ή “περιμετρικό” ακροφύλακα, επειδή περιφέρεται γύρω από τον άξονα.

Πλαίσιο 2

Σύμβολα 24, 40, 12: Ο σάκκος ανθράκων (ή η Φάτνη) είναι η πηγή του σμήνους των Πλειάδων (:)

Ίσως δηλώνεται απλά η θέση των αστερισμών αυτών κατά σειρά, στον ουρανό.

Πλαίσιο 3

Σύμβολα 29, 45, 7 (με πλάγια γραμμή): Ο “Ωρίων” (ή ο Σείριος), ο γαλαξίας, η Τηθύς (ποιά η μεταξύ τους σχέση;)

Πλαίσιο 4

Σύμβολα 29, 29, 34: οι Υάδες (ή ο μέγας και μικρός Κύων) και η μεγάλη άρκτος (ποιά η μεταξύ τους σχέση;)

Πλαίσιο 5

Σύμβολα 2, 12, 4, 40, 33: Ὑψίκομος/θέει/Δεσμός/ισχύιους (πηγή)/ιχθύς = “Ὑψι κῶμος θέει. Δεσμός ισχ(ύει) εἰς ιχθείς”.

Δηλαδή: “Ψηλά γίνεται παρέλαση (πλανητών), στη ζώνη των ιχθύων”.

Ίσως ο αφηγητής εννοεί τη σε φαινομενικά ευθεία γραμμή στοίχιση πλανητών στον ουρανό, στη ζώνη των ιχθύων.

Αλλιώς, μπορεί να σημαίνει:

“Το σμήνος του βορείου Στεφάνου” (ή ο βόρειος Στέφανος, ή ο Αρκτούρος, ή ο βασιλίσκος ή “ο επί της λοφίας του κήτους”, ή η κεφαλή του όφεως και οι Πλειάδες) σχετίζεται (ή σχετίζονται) με την πηγή των ιχθύων (ή του κήτους)”.

Πλαίσιο 19

Σύμβολα 2, 12, 31, 26 (με πλάγια γραμμή): “Ὑψι κῶμος ἀλίζεται. Ἄλια, ἐτός! κ' ἐρατή”,

Δηλαδή: “Ψηλά συγκεντρώνεται παρέλαση· αληθινή σύνοδος (εκκλησία του δήμου) κι αξιολάτρευτη!”

Ο αφηγητής εννοεί μάλλον πλανητική ευθυγράμμιση.

Άλλως μπορεί να σημαίνει:

Ο Αρκτούρος, ή ο βόρειος στέφανος, ή ο βασιλίσκος, ή ο “επί της λοφίας του κήτους” (Mira Ceti), ή η κεφαλή του όφεως / Αστρικό σμήνος, ή νεφέλωμα, ή γαλαξίας / Ο αετός ή ο Ήλιος / στην Αίγα.

Β' πλευρά, από την περιφέρεια προς το κέντρο:

Πλαίσιο 1

Σύμβολα 2, 12, 22, 40, 7: “Ὑψι κῶμος θέει (ή: τρόχις), διχῆ ἰσχ(ύει) οἶα φῶς”

Δηλαδή:

“Ψηλά τρέχει παρέλαση πλανητών με διπλή ισχύ (ισχύοντας με δύο τρόπους)· όπως και το φως”,

ή: “Η παρέλαση των πλανητών είναι αγγελιοφόρος, ισχύοντας με δύο τρόπους· όπως και το φως”

Δηλαδή: “η σύνοδος για άλλους θα είναι ευνοϊκή και για άλλους δυσμενής”.

Άλλως μπορεί να σημαίνει:

Ο “Αρκτούρος” (Βοώτης), ή ο “βόρειος στέφανος”, ή ο “βασιλίσκος” ή ο “επί της λοφίας του κήτους” (Mira Ceti), ή η κεφαλή του όφεως / Αστρικό σμήνος, ή νεφέλωμα, ή γαλαξίας / η σελήνη / σε κάποια μοίρα, ή κατά ένα μέρος (τμήμα), ή (σ)το σύνολο / Η Τηθύς ή ο Σείριος ή η γη.

Πλαίσιο 5

Σύμβολα 33, 24, 20, 12: “Κήτος/λάρναξ/στρόφαλος/τροχάζων” = “Κύτος, λάρναξ· στρόφαλος τροχάζων”.

Δηλαδή: “Ο έναστρος ουρανός είναι κιβωτός (αστέρων) και περιστρέφεται σα στρόφαλος”.

Σημείωση

Η άποψη αυτή απηχεί ορφικές αντιλήψεις, αφού ο Πρόκλος στα σχόλια του στον Τίμαιο (3, σ. 137, 11) λέει ότι ο Ορφείας πίστευε πως ο ουρανός “προχωρεί” μαζί με τη γη, επομένως ότι και ο ουρανός και η γη περιστρέφονται. Άλλωστε πώς θα προχωρούσε η γη (πώς θα κινούνταν), αν όχι περιστροφικά; Επίσης ο Μακρόβιος (1, 23) λέει ότι ο Ορφείας πίστευε πως ο ουρανός περιστρέφεται σα δίνη και ότι ο ήλιος περιστρεφόταν ανάκαθεν στον ουρανό διαγράφοντας κύκλο: «κύκλον στροφάλιγξι αἰέν ελίσσων»

https://www.astrologicon.org/books/Orphika_Ioannis_Passas.pdf σ. 325.

Άλλως μπορεί να σημαίνει:

“Κήτος (φάλαινα)/Σάκκος ανθράκων (ή Φάτηνη)/Νεφέλωμα της Έλικας ή ο γαλαξίας Pinwheel (τα συμβ. 20 και 12 μαζί) .

Πλαίσιο 6

Σύμβολα 16, 23, 18, 43: “Γλύμμα, γωνία, τρίγονος” = Ο αστερισμός “γλύπτης” και το τρίγωνο που σχηματίζουν οι τρεις αστέρες του κήτους ι , η , β .

Σημείωση: Τα σύμβολα 16 και 23 ερμηνεύονται μαζί σα “γλύμμα” = εγγράκη μορφή, αποτύπωση, που παραπέμπει στο “γλύπτη”.

Πλαίσιο 17

Σύμβολα 2, 9, 27, 1: Ύψικομος/σύμβλημα/δέρας/εἶς = Ύψι κῶμος σύμβλημα, δ' ἔρασις.

Δηλαδή: “Η παρέλαση (η πομπή) που γίνεται ψηλά είναι συνάφεια και μίξη (πλανητών)”.

Άλλως μπορεί να σημαίνει:

Αρκτούρος (Βοώτης), “βόρειος στέφανος”, “βασιλίσκος”, “ο επί της λοφίας του κήτους”, ή η κεφαλή του όφεως / πάσσαρ, ή το ιστίον (το φάρος) / Ο αστερισμός του Ηρακλή, ή η “δοράς”, ή ιπτάμενος ιχθύς, ή Αφροδίτη, ή γη / Οκρίβας.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΜΕΤΡΟ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ (περίπου 15,8-16,5 εκ)

Οι πυθαγόρειοι θεωρούσαν σημαντικά τρία μέτρα: το κέντρο, την ακτίνα και την περίμετρο. Πιστεύω όμως ότι θα πρέπει να ερευνηθεί και η διάμετρος του δίσκου. Συγκεκριμένα να ερευνηθεί αν σχετίζεται κατά κάποιον τρόπο με τη διάμετρο του γαλαξία μας που είναι 105.700 έτη φωτός περίπου (σημειωτέον ότι η διάμετρος του δίσκου που είναι 15,8 εκ. θα μπορούσε να είναι μικρογραφία της διαμέτρου του γαλαξία μας), ή/και κάποιου νεφελώματος.

Γιατί όμως νεφελώματος; Επειδή στο πλαίσιο 6 της Β πλευράς (από το κέντρο προς την περιφέρεια), μπορούμε να διαβάσουμε τη φράση και σαν: Λάρναξ/γωνία/αἶρα/φῶς = Λάρναξ γῶν οἶα αἶρα· φῶς = “**Η λάρνακα είναι λοιπόν σα σφύρα· φως**”.

“**Λάρναξ**” = **τεφροδόχος / θήκη**. Η τέφρα (στάχτη) παράγεται από τους άνθρακες (κάρβουνα). Ο “Σάκκος Ανθράκων” είναι το πιο εμφανές σκοτεινό νεφέλωμα του ουρανού και γνωστός από την αρχαιότητα. Βρίσκεται στον αστερισμό Σταυρός του Νότου. Θα μπορούσε ίσως το πλαίσιο αυτό να αναφέρεται στο νεφέλωμα του σάκκου ανθράκων, με το σύμβολο της λάρνακας-τεφροδόχου; ή μήπως αναφέρεται στο σμήνος “Κοσμηματο-θήκη”, που είναι και αυτό στο σταυρό του Νότου και περιέχει λαμπερούς αστέρες (φως) σαν “κοσμήματα” σε θήκη, σαν η κοσμηματο-θήκη, η λάρναξ, να κυφορεί φως; ή μήπως το σύμβολο 24 είναι “Σίμβλος” (κυψέλη) και αναφέρεται στο “σμήνος της Κυψέλης”;

Τί εννοεί άραγε ο αφηγητής α) σα Λάρνακα και β) τί εννοεί σαν “Φως”;

Για ν' απαντήσουμε σ' αυτό, πρέπει να δούμε το δίσκο συνολικά, για άλλα σύμβολα ενδείξεις:

α) Τα σύμβολα 19 και 41 δίπλα δίπλα στο πλαίσιο 10 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), ίσως μας δίνουν την ένδειξη. Τα δύο μαζί, δηλώνουν τη λέξη “ηβικών οστών” ή “ήβη”, που συνηχεί με τη λέξη “ίβη” = ο νεκρός, η λειψανοθήκη, η τεφροδόχος, νεκροφόρα, φέρετρο, λάρνακα, σαρκοφάγος, μνήμα.

β) Το φως των νεφελωμάτων είναι ιώδες· όχι διαυγές και λαμπερό όπως του ήλιου, ενώ ένα σκοτεινό νεφέλωμα κρύβει το φως των αντικειμένων που βρίσκονται πίσω του. Και τα σύμβολα του δίσκου μοιάζουν με σκοτεινό νεφέλωμα: κρύβουν φως, πολλά νοήματα, ενώ το συμβ. 39 σαν «ϊόν», θα είναι και αλληγορία για το ιώδες χρώμα.

γ) Τα νεφελώματα στροβιλίζονται και διαπλατώνονται παίρνοντας τη μορφή δίσκου, όταν καταρρέουν για να σχηματιστούν οι πρωταστέρεις: κρύβουν -σαν κόγχη- την περισσότερη ύλη στο κέντρο τους.

Η σπειροειδής κογχύλη, το σύμβολο 20 του δίσκου, μπορεί να είναι ένδειξη για κάποιο νεφέλωμα, αφού και η κογχύλη είναι κόγχη (κρύπτη) με ύλη στο εσωτερικό της. Η σπείρωσή της, σε κάθε περίπτωση, δείχνει δίνη, περιστροφή της ύλης (εΐλησις), όπως συμβαίνει στα νεφελώματα.

Μπορεί λοιπόν ο δίσκος -σαν πλήνιο όστρακο- όχι μόνο να αναφέρεται σε θαλάσσια όστρακα, αλλά να είναι και “όστρακο με θεϊκή εμβέλεια”, «τήθουν, ρύματι θείω» (τηθίων/ρύμα/τηθίω), ή “όστρακο με λόγο Θεού”, «τήθουν ρήματι θείω» (τηθίων/ρύμα/τηθίω), όπως προκύπτει στο πλαίσιο 24 της Β πλευράς από την περιφέρεια, δηλαδή όστρακο με στοιχεία για αστρονομικές αποστάσεις, ίσως και για την έκταση κάποιου νεφελώματος. Πώς θα απέδιδε ο αφηγητής την “αστρονομική απόσταση” αν όχι σα “λόγο θεού”, αφού όλα τα δημιουργήματα αποδίδονται στους θεούς;

Διαβάζοντας το πλαίσιο 26 της Α πλευράς του δίσκου (από το κέντρο προς την περιφέρεια), προκύπτει η φράση: “άσπισ (στρόφαλος) φώς, ρύμα δ' έρας” = “Η ασπίδα (ο τροχός) είναι φως (αλήθεια) και μήκος γης” (γήινο μήκος).

Ο δίσκος-τροχός είναι ελικοειδής· σα νήμα σε κουβάρι. Μήπως το νήμα πρέπει να “απεκταθεί”, να ξετυλιχτεί κατά μήκος; μήπως και το μήκος του δίσκου-ιμάντα και όχι μόνο η διάμετρός του, κρύβει ένα “μέτρο” γήινο αυτή τη φορά; Θα μπορούσε πχ το μήκος του ξετυλιγμένου σαν ιμάντα δίσκου να είναι υποδιαίρεση της περιμέτρου της γης; Θα μπορούσε ίσως το μήκος του ξετυλιγμένου ιμάντα να είναι υποδιαίρεση και της έκτασης μιας νεφέλης (νεφελώματος);

Θα ήταν ιδιοφυές από πλευράς των δημιουργών να εφαρμόσουν «επί της σκηνής του δίσκου» τους «λόγους» των γραφών, όπως στον Ιωβ. 36,29: «καὶ ἐὰν συνῆ, ἀπεκτάσεις νεφέλης (έχουσιν) ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ».

Η σπειροειδής διάταξη των πλαισίων του, όπως η σπείρα ενός νεφελώματος, μας προϊδεάζει και για την πιθανότητα αυτή.. Γιατί ο δίσκος είναι σφραγισμένος (κυριολεκτικά και αλληγορικά). Η σφραγίδα λεγόταν “Ερκος”. Έρκος ήταν όμως και ο φράχτης, το τείχος, ο μαντρότοιχος, η περίφραξη.

Ο δίσκος με το στρογγυλό σχήμα ίσως είναι τελικά μικρογραφία του “έρκουσ γαίας” (του περιβόλου, της περιμέτρου της γης), ή/και του “έρκουσ” ενός νεφελώματος, όπως πιθανολόγησα πιο πάνω· ίσως πάλι στο δίσκο υπάρχει αλληγορικά δοσμένο κάποιο όριο (πχ η ταχύτητα του φωτός) σα «θεϊός λόγος», που είναι συνάμα και “Έρκος” (αδιαπέραστο τείχος). Προσωπικά πάντως θεωρώ ότι ο δίσκος σαν ιμάντας θα ήταν η τέλεια αλληγορία για τη ζώνη του Ωρίωνα.

Η (αρχαιο)αστρονομία ας δώσει, αν μπορεί, απαντήσεις σε όλα αυτά και ας αποφανθεί για την αρχαιότητα -ή μη- του δίσκου. Όμως τα δεδομένα αυτά ίσως δεν επαρκούν.. Γι' αυτό καλό θα ήταν να ερευνηθεί και το ενδεχόμενο να συνέβη στην αρχαιότητα -και τότε συνέβη- πλανητική σύνοδος Ουρανού και Κρόνου, στους οποίους προστέθηκε μία μέρα μετά και ο Δίας (κ' = «κι η αγαπημένη μας οπισθοφυλακή θα υπάρχει αύριο σαν τρίμορφο ον»).
Η σύνοδος συνέβη ενδεχόμενα στο ζώδιο των ιχθύων, όπως αναφέρω στο πλαίσιο 22 και 23 της Α πλευράς (το τραγούδι των άστρων), στο πλαίσιο 13 της Β πλευράς, καθώς και στην παράγραφο σχετικά με το Σείριο στην ανάλυση της Β πλευράς. Το πρώτο ερώτημα είναι πόσο συχνά συμβαίνουν τέτοια φαινόμενα και το δεύτερο είναι αν γνώριζαν οι έλληνες ή οι αιγύπτιοι του 1700 πΧ τον Ουρανό σαν πλανήτη..

Ο ΔΙΣΚΟΣ ΣΑΝ ΑΝΑΤΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Πιθανολογώ ότι αν ο δίσκος περιέχει και ανατομικές αντιστοιχίες, θα πρέπει να διαβαστεί αποκλειστικά από την περιφέρεια προς το κέντρο και να ληφθούν υπόψη και οι ονομασίες των συμβόλων όπως τις ανέπτυξα στο κεφάλαιο «εξήγηση των συμβόλων του δίσκου», ενώ τα σύμβολα με πλάγιες γραμμές θα ερμηνευτούν στις πλάγιες πτώσεις.

Ευτυχώς η ιατρική ορολογία διατηρεί ακέραιες τις ονομασίες στα αρχαία ελληνικά και έτσι μου ήταν εύκολη η εύρεση των αντιστοιχιών των συμβόλων (βάσει των ονομάτων που έδωσα σ' αυτά) με μέρη του σώματος.

Δε γνωρίζω αν σε κάθε πλαίσιο προκύπτουν ανεξάρτητα αποσπασματικά νοήματα, όπως σε έναν ανατομικό χάρτη, που απλά δείχνει μέρη του σώματος (στην περίπτωση αυτή οι παίκτες θα έπρεπε απλά να ονομάσουν τα σύμβολα ταυτίζοντάς τα με μέρη του σώματος), ή αν προκύπτει ένα ενιαίο νόημα που αφορά τη λειτουργία κάποιου οργάνου. Δε γνωρίζω δηλαδή αν ο δίσκος αποτελεί και ενιαίο ανατομικό αφήγημα που ταξιδεύουν συνάπτοντας, τα σήματα-σύμβολα των 31 σπονδύλων-πλαισίων του «νωτιαίου μυελού» του, της ραχοκοκαλιάς, της Α πλευράς του, πιστεύω όμως ότι τα σύμβολα θα πρέπει να ερμηνεύονται ΚΑΙ σε σχέση με τα παρακειμένα τους (κατεπαλλήλως).

Από τα σύμβολα που αναφέρω ενδεικτικά, σωστά θα είναι βέβαια μόνον όσα αντιστοιχούν στις ιατρικές γνώσεις του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα, τα οποία θα γνωρίζουν οι αρμόδιοι. Ενδεικτικά λοιπόν, οι αντιστοιχίες των συμβόλων με μέρη του σώματος θα είναι:

Οι κόμβοι στη διαχωριστική γραμμή του πρώτου πλαισίου της Α πλευράς (από την περιφέρεια): τα συναπτικά κομβία.

Το σύμβολο 1 που ερμηνεύεται και σαν «είς», συνηχώντας με τη λέξη (ή «ϊς» ίσως δηλώνει τη μυική ή τη νευρική ίνα.

Το σύμβολο 2 (τύλος, τύλη, κάρα), ίσως η κεφαλή του σώματος (ή το πρόσωπο), το κρανίο, ή η κεφαλή του μηριαίου οστού, ή εξόγκωμα, κόνδυλος, κύρτωμα, (πχ ισχιακό), ή ακρολοφία, ή ακρώρεια, ή το προσωπικό λοφίδιο στον εγκέφαλο. Σαν «ύψικομη», μεταλλάσσεται σε «ύψι κομμοί» = οι άνω γομφίοι. Όταν το συμβ. 2 βρίσκεται δίπλα στο συμβ. 6 (κόρη, που συνηχεί με τη λέξη κόρρη = κεφαλή, γνάθος, κρόταφος), θα ερμηνευτεί σαν «ύψι κομμοί/κόρρη» = «οι γομφίοι της άνω γνάθου». **Κατά συνήχηση με την έννοια (η) τύλη μπορεί να χρησιμοποιηθεί η έννοια (οι) τύλοι, που δηλώνει τις βλεφαρίδες, τα ανδρικά μόρια, τους ρόζους.**

* **Το ίδιο ισχύει για τα σύμβολα 12 και 13 που δηλώνουν και την έννοια τύλοι (βλεφαρίδες, ανδρικά μόρια, ρόζοι).**

Το σύμβολο 3 ίσως δηλώνει την παρειά, τα ζυγωματικά, τον ανελκτήρα ζυγωματικό μυ (ή και τον ελάσσονα, ή τους γελαστήριους μυς), ή το δίπολο κύτταρο.

Το σύμβολο 4 τη δέσμη μυϊκών ινών, τις δεσμίδες, τους χιαστί ή τους ισχιακούς συνδέσμους, τα δεμάτια αξόνων στο ΚΝΣ, το οπτικό χίασμα, την εγκεφαλική συζυγία, ή/και τις συνάψεις. Γενικά συμβολίζει δεσμό.

Το σύμβολο 5 (ύς, «ύος»), υίος) απαντάται μόνο μία φορά στο δίσκο και συνοδεύεται από πλάγια γραμμή. Η δεύτερη πιθανή ονομασία του συμβόλου αυτού (ύός), συνηχεί με την πρώτη πιθανή του ονομασία (ύς), αλλά σε γενική πτώση («ύός» είναι και η γενική του «ύς»). Ίσως λοιπόν δηλώνεται η έννοια «ύός» και παρηχητικά «ιός» (ό,τι προκαλεί ίωση), ή η έννοια «ή ώς» = «ή σαν». Το σύμβολο αυτό ερμηνεύεται και σαν (το) «παιδίον», που με πλάγια γραμμή μπορεί να είναι σε γενική (παιδίου) ή σε δοτική (παιδίω) και συνηχεί με τη λέξη (του) «πεδίου» ή με τη λέξη (το) «πεδίο» (ενδορρινικό, κινητικό, γευστικό, ακουστικό, οπτικό).

Το σύμβολο 6 (η κόρη/κούκλα) με το χέρι στην καρδιά ίσως δηλώνει την κόρη οφθαλμού, ή/και το βολβό του οφθαλμού, την ωχρά σφαίρα του εγκεφάλου, αλλά και το χάπι (ο βολβός και το χάπι λεγόταν «σφαίρα»), ή/και την κόρη οφθαλμού, ή την αβαθή κοιλότητα (γλήνη = οπτικό είδωλο, κόρη οφθαλμού, αβαθής κοιλότης), ή, αφού έχει το χέρι στην καρδιά, ίσως δηλώνει και την καρδιά (το κήρ). Κατά συνήχηση σημαίνει «κόρρη» = γνάθος, κεφαλή (ή η κεφαλή με τον αυχένα), κρόταφος.

Το σύμβολο 7, ίσως η θηλή (το ακρομάστιον), ίσως είναι αρχέτυπο για τη βάλανο, ίσως ο οφθαλμός, η όραση (τό φῶς).

Το σύμβολο 8 ίσως δηλώνει την έννοια βρόγχος, ή κατά συνήχηση με τη λέξη «κειρία» να δηλώνει α) (τα/την) «κύρια» (οριζόντια πλέγματα, αρτηρία κλπ), ή β) τη φράση «κῆρ οἶα» να δηλώνει την έννοια «σαν καρδιά», δηλαδή κάποιο όργανο του οποίου η λειτουργία ή η φυσιολογία μοιάζει με εκείνη της καρδιάς, κάποιο όργανο σαν αντλία. Ίσως ακόμα δηλώνει αρχετυπικά κάποιο είδος επιδέσμου, πχ το είδος «ρίς», που συνηχεί με τη λέξη ρίς = μύτη. Αν είναι έτσι, τότε με πλάγια γραμμή θα είναι (τῆς) ρίνός = «της μύτης», ή «της επιδερμίδας», «του δέρματος».

Το σύμβολο 9 ίσως δηλώνει το αρχιχιτώνιο, ή το επενδυματικό κύτταρο, ή το ιγμόρειο άντρο, ή το φάρυγγα (ο φάρος).

Το σύμβολο 10 ίσως δηλώνει ένα λοβό του πνεύμονα, την ωμοπλάτη, ή το πτερύγιο του έξω ωτός ή της ρινός, ή την έσω (ή την έξω) λευκή πτέρυγα του εγκεφάλου, ή την πλευρά του θώρακα, ή την πτέρυγα του λαγόνιου οστού, ή το πλάγιο τοίχωμα, ή τον/την πτερυγιοί/α, ή τον/την πτερυγοειδή. Το στέλεχος του συμβόλου αυτού λεγόταν «ουρακός», λέξη που συνηχεί με τη φράση «ούρα κ' ώς» = «και τα ούρα είναι σαν» και με τη φράση «ουρά κ' ώς» = και είναι σαν ουρά, ή σαν κόκκυγας..

Το σύμβολο 11 ίσως δηλώνει τη σπονδυλική στήλη, ή τη «μεμβράνη», ή τη χορδή, αφού δείχνει καμπύλωση χορδής, ή το τόξο του έρωτα στα χείλη, ή, σαν επίθετο, τον/την τοξοειδή.

***Το σύμβολο 12** ίσως δηλώνει το κύτταρο, τον πυρήνα του, το άτομο, το μόριο, ή/και την δομή (μέσω τομής) περιφερικού νεύρου, ή τα σφαιρικά θηλώδη επάρματα σαν τύλους, όπως τα επάρματα του συμβόλου αυτού, ή τις ακουστικές άλως (το πάνω μέρος της ασπίδας λεγόταν «άλως»), ή ίσως σημαίνει (της) «ρίνός» = της μύτης, ή «το δέρμα», «η επιδερμίδα» (ρίνός ήταν είδος ασπίδας, αλλά η λέξη αυτή σήμαινε και το δέρμα).

***Το σύμβολο 13** ίσως δηλώνει το παχύ νημάτιο των σκελετικών μυών ή τον ακουστικό πόρο, ή τη γέφυρα του εγκεφάλου, ή τον αυλό αγγείου (το σύμβολο ερμηνεύεται και σαν «καυλός» και αναλύεται στη λέξη «κ' αυλός»), ή τα θηλώδη επάρματα (τύλοι), ή, αν ερμηνευτεί σαν «καυλός», μπορεί να σημαίνει και το ανδρικό μόριο (όπως και η «κορύνη»), ή το στέλεχος ενός οργάνου (πχ το εγκεφαλικό στέλεχος). Ίσως δηλώνει το κεφάλι: κορύνη = κάρη = κάρη.

Το σύμβολο 14 τα μαστία του εγκεφάλου, ή οι μαστοί.

Το σύμβολο 16 την οδοντοειδή απόφυση του δεύτερου αυχενικού σπονδύλου, ή τη μύλη του δοντιού. Σαν επίθετο σημαίνει «προμήκης», «επιμήκης» (τανυήκης, ταναός).

Το σύμβολο 17 το τύπανο του ωτός, ή την ίριδα του οφθαλμού, ή το ημισφαίριο ή τμήμα του εγκεφάλου (λοβός: μετωπιαίος, κροταφικός), ή την καλύπτρα, ή ίσως λόγω σχήματος, τη φακοειδή αγκύλη, ή το ρινικό διάφραγμα.

Το σύμβολο 18 τη γωνιώδη έλικα του εγκεφάλου ή την απόληξη ή κορυφή οργάνου (πχ πεύμονα) ή οστού, την ακμή οστού, ή την επιγονατίδα, ή την άρθρωση του γόνατος, ή την παρεγκεφαλιδογεφυρική γωνία. Γενικά ερμηνεύεται σαν κάτι που βρίσκεται σε γωνία σε σχέση με κάτι άλλο (στερνική, υπόστερνος γωνία) και σαν επίθετο σημαίνει: «πλάγιος», «πλαγία» (πχ πλαγία αύλαξ).

Το σύμβολο 19 όταν βρίσκεται μόνο του, μάλλον δηλώνει κάποια κοιλότητα, εσοχή. Όταν βρίσκεται δίπλα στα σύμβολα 41 και 35 πρέπει να δηλώνει τη λεκάνη, την πύελο, όπου διαφοροποιείται το ανθρώπινο φύλο.

Το σύμβολο 20 τον κοιλία του έσω ωτός, ή το κρανίο, ή την κόγχη του οφθαλμού, ή τις ρινικές κόγχες, ή την έλικα, το τοξοειδές έπαρμα (απόληξη) του πτερυγίου του ωτός, ή τις έλικες του εγκεφάλου, ή τη συστροφή του εντέρου.

Το σύμβολο 21 με τις απολήξεις σαν κρόσσια στα άκρα του και τα κενά μεταξύ τους διαστήματα, ίσως δηλώνει τη σκοτεινή και φωτεινή ζώνη στα μυικά ινίδια, ή τις διακλαδώσεις των βρόγχων στους πνεύμονες, ή το εφήβαιο, ή τον κτενιαίο (σύνδεσμο), ή την κτενιαία (ακρολοφία).

Το σύμβολο 22 ίσως δηλώνει την τραχεία και τους βρόγχους των πνευμόνων, τα παρεγκεφαλιδικά σκέλη, ή τα σκέλη, ή σαν επίθετο να δηλώνει το μεσοσκελιαίο.

Το σύμβολο 23 ίσως δηλώνει το ΚΝΣ, το πρόσθιο μυέλινο ιστίο, ή τα σφυρά, τη (σπονδυλική) στήλη, ή σαν «κίων» ή «στύλις» το διάφραγμα της ρινός (μύτης), ή τη σταφυλή του ουρανίσκου.

Το σύμβολο 24 ίσως δηλώνει την άτρακτο (κορμό, λαιμό και κεφαλή) τη νευρομυική άτρακτο, ή τη θήκη μυελίνης, ή τη σκάφη ιπποκάμπου, ή το θυλάκιο, ή τον ουρανίσκο (την υπερώα) Σα «ληνός» σημαίνει και μέρος του εγκεφάλου (ληνός Ηροφίλου), το κατώτερο μέρος της ρινός. Εις διπλούν, τις ηθμοειδείς κυψέλες, τις κυψελίδες.

Το σύμβολο 25 ίσως δηλώνει τον όρο «τρόπις» = η οσφρητική αύλαξ.

Το σύμβολο 26 ίσως δηλώνει το κέρας (της μήτρας, του νωτιαίου μυελού, το σιγμοειδή κόλπο του εγκεφάλου, ή το μετωπιαίο, κροταφικό ή ινιακό κέρας). Με πλάγια γραμμή, θα μπορούσε να δηλώνει το πλάγιο κέρας.

Το σύμβολο 27 ίσως δηλώνει τον οργανισμό, την επιδερμίδα (χρώς), την κοιλία του εγκεφάλου, ή τη γαστέρα (το σύμβολο αυτό λέγεται δέρας και αναλύεται σαν «δ' έρας» = της κοιλίας, της γης) ή, σαν επίθετο, τον/την/το επιπολής.

Μπορεί να εκληφθεί και σα να δηλώνει το δέρμα ανθρώπου (ο/η) ρίνος = δέρμα, επιδερμίδα. Καθώς συνηχεί με τη λέξη (της) ρίνος = της μύτης, εκλαμβάνεται και σα να αφορά τη μύτη. Εις διπλούν θα ερμηνευτεί σαν (τά) δέρα που συνηχεί με τη λέξη (η) δέρα = η κορυφή (και ο αυχέννας, ο λαιμός). Αν εκληφθεί σαν (τό) «μήλον» θα συνηχεί με τη γεν. πληθ. . (των) μύλλων” = των χειλιών, ενώ το σύμβολο αυτό εις διπλούν θα είναι στον πληθ. τά μήλα = οι παρωτίδες, ή τα μήλα των παρειών.

Το σύμβολο 28 μόνο του, ίσως δηλώνει το κνημιαίο οστό, ή την κνήμη και πιο αφαιρετικά -παρηχητικά- τα χείλη (του στόματος ή της κοτύλης, ή των πνευμόνων, ή της λαγόνιας ακρολοφίας), αφού το σύμβολο αυτό νοείται και σαν «χηλή» = «οπλή».

Τα σύμβολα 28 και 1 μαζί (στα πλαίσια 15 και 21 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο), ίσως δηλώνουν την έννοια του «πόρου» (πχ βουβωνικού, ρινικού πόρου), αφού το σύμβολο 28 ερμηνεύεται και σαν «πόρ» (πόδι), ενώ το σύμβολο 1 με πλάγια γραμμή ερμηνεύεται και σαν «ού» (του οποίου). Μπορεί επίσης να δηλώνουν α) τον ταρσό (μτφ το πόδι, τον άκρο πόδα), ή το πέλμα, αν το πλαίσιο αναγνωσθεί από το κέντρο προς την περιφέρεια σαν “ οὐ πόρ” = «εκεί όπου είναι ο ταρσός» (ή το πόδι, ή το πέλμα), ή β) την κνήμη, αν το πλαίσιο αναγνωσθεί σαν «ού κνήμη».

Το σύμβολο 30 τον ιπόκαμπο (αμμώνιο κέρας).

Το σύμβολο 31: όταν είναι όρθιο, ίσως δηλώνει ίσως τον ανελκτήρα ζυγωματικό μυ. Όταν είναι πλαγίως, το πτηναίο πλῆκτρο, όπως μεταφράζεται ο όρος calcar avis (<https://www.scribd.com/doc/45158225/Neuroanatomical-Glossary>).

Το σύμβολο 33 (το κήτος): το σώμα (ο κορμός, η κεντρική μοίρα), ο θώρακας, το μέρος σπονδύλου που λέγεται «σώμα», η ξιφοειδής απόφυση του στέρνου.

Το σύμβολο 34, αν το δούμε ανάποδα, θυμίζει την πύελο.

Το σύμβολο 35 τα φύλλα της παρεγκεφαλίδας, ή το φύλο (άρρεν και θήλυ).

Το σύμβολο 36 ίσως είναι δίκουλος: δὴ κ' αὐλός: «δηλαδή και πόρος» ή δίκουλον: δὴ κ' αὐλῶν: «δηλαδή και πόρων».

Το σύμβολο 37 τους δενδρίτες, την ίπουρη, ή την κορυφή κάποιου οργάνου (το κάρα = κορυφή δέντρου).

Το σύμβολο 40 το τμήμα σώματος, ή τους μηρούς, ή κάποια μοίρα (κογχική, τριγωνική, καλυπτική, επιχείλια, ρινικού οστού). Όταν βρίσκεται δίπλα στο σύμβολο 41, δηλώνει το μηριαίο ή το ισχιακό οστό.

Το σύμβολο 41, όταν είναι μόνο του, δηλώνει προφανώς ένα οστό, ή την έννοια της αβαθούς κοιλότητας (γλήνης), ή της κοτύλης, ή την αύλακα (μεσολόβια, άνω και κάτω κροταφική), τη σχισμή (αφού εικονίζεται με σχισμή στο κέντρο).

Το σύμβολο 42 ο πρόσθιος οδοντωτός μυς της ωμοπλάτης.

Το σύμβολο 43 το ιερό οστούν, ή γενικά ένα τριγωνικό οστό (πχ η ωμοπλάτη), ή ο δελτοειδής μυς, ή τα σπονδυλικά τρήματα, ή ό,τι αποτελεί τρήμα (ωοειδές, θυροειδές, φλεβικό, σφηνοειδές τρήμα).

Το σύμβολο 44 ίσως δηλώνει την ακανθώδη και την εγκάρσια απόφυση σπονδύλου.

Το σύμβολο 45 ίσως ο γραμμωτός μυϊκός ιστός, ή οι γαλακτοφόροι αγωγοί ή πόροι, ή ο υδραγωγός του εγκεφάλου, (οί) ἴνες = (μτφ. ποι), οι τένοντες, τα νεύρα, τα μιτοειδή αγγεία, οι λωρίδες παύρου, τα νημάτια.

ΠΙΘΑΝΕΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΜΕ ΦΥΤΑ ΚΑΙ ΖΩΑ

Ενδέχεται, όπως ανέφερα στον πρόλογο, ο δίσκος να χρησίμευε σα συνταγή για την παρασκευή αλοιφής ή άλλου φαρμάκου, και να αποτελούσε μέσο ανταλλαγής μηνυμάτων μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη. Αν είναι έτσι, θα είναι αρχαίος και τα σύμβολά του θα σχετίζονται με θεραπευτικά βότανα, τη δοσολογία τους και την κατάσταση υγείας του ασθενή.

Κάποιες ονομασίες συμβόλων παραπέμπουν όντως σε φυτά, όπως τις αναφέρω αναλυτικά στο κεφάλαιο «Εξήγηση συμβόλων του δίσκου». Τις ονομασίες τις αντλώ και από το σχήμα των συμβόλων αλλά και από τη μυθολογία, όπως πχ την ονομασία «αίγλη» για το συμβ. 39 (το φυτό με τα τρία φύλλα -αν όχι πέταλα- θα μπορούσε να είναι η αίγλη η τρίφυλλος). Αλλωστε ούτε ο αποστολέας θα είχε άλλον τρόπο να εκφραστεί, αν ήθελε να στείλει ένα κωδικοποιημένο μήνυμα στην εποχή του χαλκού, οπότε θα ήταν αναμενόμενο να καταφύγει σε αλληγορίες και μυθολογικές ονομασίες. Θα πρέπει όμως να ερευνηθεί από αρχαιολόγους αν ίσχυαν στην αρχαιότητα οι ονομασίες των φυτών που δίνω στα σύμβολα, άλλως να βρεθούν οι αρχαίες τους ονομασίες.

Αν ο δίσκος δεν είναι αρχαίος, θα μπορούσε να αποτελεί και βοτανολογικό χάρτη/παζλ, οπότε οι παίκτες θα έπρεπε να μαντέψουν μέσω των συμβόλων τις ονομασίες διαφόρων φυτών, όπως αυτές είναι γνωστές στην εποχή μας.

Συνοπτικά και ενδεικτικά:

- **Το σύμβολο 2**, το κεφάλι του άντρα, λεγόταν και (ή) “κώδεια”. Κώδεια λεγόταν και α) η κεφαλή του σκόρδου β) η κεφαλή και οι σπόροι της μήκωνος της υποφόρου (κώδεια, ή κωδύα).

- **Το σύμβολο 6**, η κόρη-κούκλα, που λεγόταν και «σφαίρα», μπορεί να δηλώνει το «χάπι». Σαν «κούρη», δηλώνει «το απόσταγμα», παρηχητικά (κ' ούρη).

- **Το σύμβολο 10**, η πτέρυγα, ίσως δηλώνει φυτό της οικογένειας των πολυποδιδειδών: τη “δρυόπτερι” (αρρενοπτέρη), ή το φυτό “νυμφαία πτέρις” (“θηλυπερίδα”), ή το φυτό ασπλένιο (asplenium), ή πέταλα άνθους ψυχανθών («πτέρυγες»).

- **Το σύμβολο 12**, αν είναι η ασπίδα, ίσως δηλώνει το φυτό “ασπίδιον”, δηλαδή το φυτό ατρακτυλίσ (atractylis gummifera), την αγριομαστιχιά, ή το φυτό άλυσσο (alyssum maritimum). Στη ζωολογία ίσως συμβόλιζε το δηλητήριο του φιδιού ασπίς. Αν το σύμβολο αυτό υπονοεί έναν δήμο, θα πρόκειται για το μαγικό φυτό “κατανάγκη”, που λεγόταν και “δήμος”.

Επίσης το συμβ. 12 σα «δήμος» μπορεί να σημαίνει (κατά παρήχηση) το λίπος, το ξύγκι (ο δημός). Αν είναι έτσι, το συμβ. 33 που εικονίζει ένα ψάρι, προφανώς ξιφία, σε συνδυασμό με το συμβ. 12, θα αφορά το λίπος του ψαριού, ενώ το σύμβολο 20 (το κογχύλι) σε συνδυασμό με το συμβ. 12, θα αφορά τη μεμβράνη που επικαλύπτει το εσωτερικό του οστράκου, από την οποία παράγεται το σεντέφι. Δε γνωρίζω όμως πώς μπορούν να συνδυάζονται τα βάμματα, με τα υλικά για τεχνουργήματα και με τα αφεψήματα. Απλές υποθέσεις κάνω. Ίσως τα φυτά και τα εκχυλίσματά τους προορίζονταν για εξωτερική χρήση, για παρασκευή αλοιφής, βάμματος ή καταπλάσματος.

- **Το σύμβολο 13**, ο καυλός, ίσως δηλώνει το κουνουπίδι, ή ίσως το στέλεχος, το κοτσάνι φυτού.

- **Το σύμβολο 15**, ίσως κατά συνήχηση με την άμη, σημαίνει (τό) “ἄμι” το κύμινο.

- **Το σύμβολο 19**, ο κλαδών, ίσως δηλώνει την “κλαδωνία” (blue moss), είδος εδώδιμου λειχήνα.

- **Το σύμβολο 20**, η κογχύλη (κόγχη), ίσως δηλώνει ποσότητα υγρού ή στερεού, αφού ήταν και μέτρο χωρητικότητας, ίσο με ένα κουταλάκι του γλυκού. Ίσως πάλι να δηλώνει συγκεκριμένη κογχύλη: την “πορφύρα”, ή το “βάμμα” πορφυρού ή μωβ χρώματος, σαν το χρώμα που παράγεται από αυτό το κογχύλι. Αν συμβολίζει το συνεστραμμένο μέρος του οστράκου, την “έλικη”, έτσι λεγόταν και το δέντρο ιτιά στην Αρκαδία.

- **Το σύμβολο 21**, ο κτείς, το χτένι, ίσως δηλώνει το ομώνυμο οστρακόδερμο, το χτένι (<https://www.periou.gr/georgia-paradaki-ta-psaria-os-trofi-ton-archaion-ellinon-kai-alla-plasmata-tis-thalassas-meros-a-a-o/>) και αν ο δίσκος δεν είναι αρχαίος, το φυτό «λοφώδης χτένα (ή λειρί του) κόκορα» (σελόζια).

- **Το σύμβολο 23**, η σφύρα (αἶρα), ίσως δηλώνει το ζιζάνιο “αἶρα”, όπως λεγόταν στα αρχαία ελληνικά, τη σημερινή ήρα, την αγριάδα. Σαν ψάρι, η σφύρα ίσως δηλώνει τη σφύραϊνα, την “κέστρα”, ή τα “κέστρα”, τα κομμάτια ψαριού.

- **Το σύμβολο 25**, το πλοίο, λεγόταν και “αἶθυια”, οπότε ίσως δηλώνει το “αἶθυϊας ἄνθος” (Hσ.), είδος βοτάνου.

- **Το σύμβολο 26**, το κέρασ, ίσως δηλώνει το φυτό “κερατέα” (*Keratonia siliqua*), τη χαρουπιά, ή το κουκούτσι του χαρουπιού, το “κεράτιον”, ή το σταφυλίνο τον άγριο, που ο Δοσκουρίδης ονόμαζε «κέρας».
- **Το σύμβολο 27**, το δέρμα ζώου (η δορά), λεγόταν και (τό) “κώδιον”, όπως αποκαλείται και ένα είδος σιφωνόθαλλων χλωροφυκών (*codium fragile*, *dead man's fingers*), αλλά και ένα γένος ευφορβιοειδών φυτών (*croton codiaecum*, *gold dust*).
- **Το σύμβολο 30**, ο κριός με το χαρακτηριστικό του κέρασ, ίσως δηλώνει το μάραθο, το αιγόκερας.
- **Τα σύμβολο 31**, ο αετός, ίσως δηλώνει το “αέτειον περιδιον” (*Pteridium aquilinum*), το φτερίτσι, είδος φτέρης.
- **Το σύμβολο 32**, το περιστέρι αλλά και ο αμπελώνας (ή οινάς), ίσως συμβολίζει γενικά το κρασί, τον οίνο, ή το φυτό “αμπελουρίδα” (βρυωνία, “*vtionia cretica*”).
- **Το σύμβολο 33** ίσως δηλώνει κάποιο σπαθίφυλλο φυτό, ίσως τη βριέζια (*vtieseae*, *burning sword plant*).
- **Το σύμβολο 35**, το κλαδάκι με πέντε φύλλα διατεταγμένα το ένα απέναντι στο άλλο και ένα φύλλο στην κορυφή, ανήκει στην κατηγορία των “*odd pinnate leaves*”, πρόκειται επομένως για κάποιο φυτό ή δέντρο με μόνοικα φύλλα. Ίσως είναι η δρυς, αφιερωμένη στο Δία, ή το δέντρο ίταμος. Στο πλαίσιο 10 της Α πλευράς του δίσκου, από την περιφέρεια προς το κέντρο, το σύμβολο αυτό βρίσκεται δίπλα σε ένα μεγάλο κλαδί (συμβ. 19), ίσως για να δηλώσει μόνοικο δέντρο (και όχι φυτό). Στο πλαίσιο 29 της Α πλευράς του δίσκου, το σύμβολο αυτό βρίσκεται δίπλα σε δέντρο, σα φοίνικα (συμβ. 37) και ακολουθεί το σύμβολο 21 που δείχνει σχήμα σα χτένι, με μικρές προεξοχές ολόγυρά του. Ίσως δηλώνεται η χουρμαδιά (*phoenix dactylifera*).
- **Το σύμβολο 36**, το κλαδί με φύλλα, ίσως δηλώνει το μαστιχόδεντρο της Χίου, ή την ελιά (το κλαδί ελιάς, τήν “*ἐραΐα*”). Ίσως πάλι -αφού το κλαδί είναι διγαλωτό- να συμβολίζει ένα “*δίοικο*” φυτό, ίσως και αναρριχητικό, όπως “η σμίλαξ η τραχεία” (*Smilax aspera*, αρκουδόβατος), που λεγόταν και “*μίλος*” και “*τάξος*”. Έτσι όμως λεγόταν και το “*δέντρο του θανάτου*” (ίταμος, ή *μίλος*, ή *τάξος*). Αμφίβολο το νόημα του συμβόλου αυτού.
- **Το σύμβολο 37**, ο φοίνικας, προφανώς συμβολίζει το ομώνυμο φυτό: τον καρπό, ή τους σπόρους του, ή το κόκκινο χρώμα, το φοινικοῦν (ίσως το κόκκινο βάμμα, το βάμμα σε ξύδι).
- **Το σύμβολο 38**, το άνθος με τα οκτώ πέταλα. Ίσως πρόκειται για κάποιο φυτό με οκταπέταλο άνθος, άλλως για το χαμομήλι (*ανθυλλίς*). Μπορεί όμως να είναι και αλληγορία για οποιοδήποτε άνθος, όπως στο πλαίσιο άλλης ερμηνείας, να πρόκειται για τοξικό φυτό με φαρμακευτικές χρήσεις (άτροπος = *μπελλαντόνα*, ή *άλός ἄνθος* = *άψινθος*). Ίσως δηλώνει γενικά τα φαρμακευτικά βότανα (*ἄνθεμα*), ή την καλέντουλα τη φαρμακευτική (*calendula officinalis*).
- **Το σύμβολο 39**, μπορεί να δηλώνει την αίγλη τη μάρμελο, ή την *aegle triptera*, ή (τό) τριπόλιον (το φυτό του οποίου τα άνθη αλλάζουν χρώμα τρεις φορές τη μέρα: άσπρα το πρωί, κόκκινα το μεσημέρι και μπορντό το βράδυ).
- **Το σύμβολο 43**, το τρίγωνο, ίσως δηλώνει το φυτό “*τριγωνέλλα*” (*μοσχοσίταρο*, *τριγωνίσκος*, *τσιμένι*, *fenugreek*).
- **Το σύμβολο 44**, ό θρίναξ, ίσως συμβολίζει τη “*γλεδίτσια τριάκανθο*”.
- **Το σύμβολο 45**, (ό) όλκός, ήταν είδος χόρτου και είδος αράχνης που λεγόταν και «*λύκειος*».

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο δίσκος, χωρίς να έχει χρονολογηθεί ο πηλός του, μπορεί να θεωρηθεί είτε αρχαίο τεχνούργημα, είτε δημιουργία της νεότερης εποχής. Σε κάθε περίπτωση όμως πρόκειται για τεχνούργημα και όχι για είδος καθιερωμένης γραφής, αφού πουθενά αλλού δε βρέθηκαν άλλες πινακίδες με τα ίδια ακριβώς σύμβολα.

Ο αφηγητής, είτε στη μία περίπτωση είτε στην άλλη, σα λάτρης του Ρα (Φώς μοι Ρα, ἤ μύχιος!), προφανώς εμπνεύστηκε τα σύμβολα από την ιερογλυφική ιδεογραφική γραφή των αιγυπτίων, συγκεκριμένα από:
α) τα προσδιοριστικά λογογράμματα που έμπαιναν στο τέλος των φωνογραμμάτων*

β) τη χρήση εικόνων στα αιγυπτιακά ιερογλυφικά για την απόδοση φθόγγων και άλλων εννοιών ή/και λέξεων, άσχετων με τα εικονιζόμενα σύμβολα (αρχή του συλλαβόγριφου, «rebus principle») μορφοποίησε όμως τις ιδέες του έχοντας σαν πρότυπο ζώα, φυτά, όντα και αντικείμενα που υπήρχαν στην πατρίδα του Κρήτη.**

Ο δίσκος, παρά τις μακροχρόνιες προσπάθειες κάποιων ερευνητών να τον αποκωδικοποιήσουν, δεν μπορεί να αποδοθεί σε συλλαβική γραφή με ολοκληρωμένο και συνεπές νόημα στα ελληνικά. Επομένως είτε είναι σε συλλαβική γραφή και σε ξένη γλώσσα, την οποία κατά τους ερευνητές αυτούς μιλούσαν οι μινωίτες (<https://www.haniotika-nea.gr/gkareth-ooyens-i-glossa-ton-minoiton-den-einai-nekri/>), είτε η προσέγγιση των ερευνητών αυτών είναι λανθασμένη! Καλό θα ήταν οι ερευνητές πρώτα να σκεφτούν και να βρουν, αν μπορούν, τι γλώσσα αποδίδει η γραμμική Α, που θεωρείται σύγχρονη του δίσκου της Φαιστού. Αποδίδει ξένη γλώσσα και όχι την ελληνική;

Κι αν δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθούν στα ελληνικά όλες οι επιγραφές σε γραμμική Α', αυτό μπορεί να οφείλεται στο ότι και οι ξένοι που ζούσαν σαν οικονομικοί μετανάστες στην Κρήτη χρησιμοποιούσαν το αλφάβητο της γραμμικής Α για να γράφουν κείμενα στη γλώσσα τους.

Το ίδιο έκαναν και οι ιλλυριοί μετανάστες του 600-400 πΧ, όπως εξηγώ στην έρευνά μου «ΕΤΕΟΚΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ». Οι ιλλυριοί έγραφαν κείμενα στη γλώσσα τους με το ελληνικό αλφάβητο του 600 πΧ (<https://www.scribd.com/document/740174501/ετεοκρητικες-επιγραφες>).

Ελληνικό αλφάβητο χρησιμοποίησαν στην επιγραφή της Στήλης της Λήμνου και τα μέλη των τουρκόφωνων Akhi για να αποδώσουν επικήδειο στο νεκρό τους φίλο στη γλώσσα τους, ενώ από τους χαρακτήρες αυτού του ελληνικού αλφαβήτου μπορούμε να συμπεράνουμε και τη χρονολογία της στήλης της Λήμνου (<https://www.scribd.com/document/737596898/The-Stele-of-Lemnos-translation>).

Καλό θα ήταν λοιπόν να ερευνηθεί όχι μόνο αν υπάρχουν επιγραφές σε γραμμική Α' που αποδίδουν και άλλες αρχαίες γλώσσες εκτός από τα ελληνικά, αλλά και πόσες είναι αυτές συγκριτικά με τις ελληνικές, όπως και αν πρόκειται για α) λογιστικά κείμενα (για καταγραφή εμπορευμάτων, δελτία αποστολής κλπ) τα οποία είχαν πιθανώς συντάξει αλλοδαποί εργαζόμενοι, ή β) για κείμενα διοικητικά ή/και νομοθετικού περιεχομένου (διατάγματα, ψηφίσματα, συλλογικές αποφάσεις, αντιστοιχίες εκείνων που λάμβανε η βουλή στην Αθήνα και άρχιζαν με τη φράση «ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ» ή/και δικαστικές αποφάσεις, αν υπήρχαν οργανωμένα δικαστήρια την εποχή του χαλκού).

Με την ερμηνεία ορισμένων επιγραφών σε γραμμική Α (<https://www.scribd.com/user/200685788/pmoyssidou-42551150>) θέλησα να αποδείξω ότι και η γραμμική Α αποδίδει την ελληνική γλώσσα, τη γλώσσα της άρχουσας μινωϊκής τάξης και του ελληνικού μινωϊκού πολιτισμού. Γιατί να μην αποδίδει και ο δίσκος λοιπόν την ελληνική γλώσσα με εικόνες, εφόσον οι ίδιοι ερευνητές θεωρούν βέβαιο πως ο δίσκος δημιουργήθηκε την ίδια εποχή με τη γραμμική Α;

Προσωπική μου άποψη, όπως προανέφερα, είναι ότι αρμόδιοι να εξετάσουν το θέμα του δίσκου είναι κυρίως **γλωσσολόγοι που ειδικεύονται στη σημειωτική** (έλληνες φιλόλογοι σε συνεργασία με ξένους) **και αρχαιολόγοι**, αφού ο δίσκος της Φαιστού μιλάει τόσο για τις πεποιθήσεις του δημιουργού του, όσο και για το περιβάλλον του με εικόνες, σαν πίνακας ζωγραφικής, σαν έργο αφηρημένης τέχνης. **Αρμόδιοι θα ήταν επίσης (αρχαιο)αστρονόμοι και ανατόμοι.** Αν βρεθούν ή πιθανολογηθούν αντιστοιχίες των συμβόλων του δίσκου με αστερισμούς, νεφελώματα, αστρονομικές αποστάσεις κλπ, όπως και αντιστοιχίες με μέρη του σώματος και με αρχαιολογικά ευρήματα που δε θα μπορούσαν να είναι γνωστά στην εποχή του χαλκού, ο δίσκος δε θα είναι αρχαίος.. αυτό όμως δε θα μειώνει την αξία του σαν έργου λόγου και τέχνης.

Χρησιμοποιώντας τύπους της αρχαίας μας γλώσσας, θα λέγαμε ότι «ο ζωγράφος» του δίσκου «είκόνα χεῦμα ἔκλυσε κάκ δέλταν τόν τύπον ἠφάνισεν»: χρησιμοποίησε πηλό για καμβά και αποτύπωσε τις ιδέες του δισδιάστατα, σαν χυτές εικόνες με πολυδιάστατες προεκτάσεις, «εξαφανίζοντας» τη μορφή, τον τύπο της δέλτου (επιστολής). Γιατί είναι και επιστολικό ανάγνωσμα ο δίσκος. Σα «δέλτος»: γραπτός πίνακας. Γραπτό μνημείο και «διαθήκη». Γιατί και οι ιερές δέλτοι σε όστρακα (θραύσματα αγγείων) και σε πάπυρο (βύβλινες επιστολές) γράφονταν και αποστέλλονταν. Παράλληλα

όμως ο ζωγράφος «ηφάνισεν» και τον «τύπον», τη μορφή των χαρακτήρων της γραμμικής Α, αποδίδοντάς τους σαν εικόνες στο κεντρικό πλαίσιο της Β πλευράς.. εικόνες με τις οποίες αποδίδεται η φράση «ΡΑ ΣΩ» ή «ΤΩ ΡΑ». Σαν άλλη «Τορά» ο δίσκος.. ένας εικονογραφημένος γραπτός νόμος (δέλτος) του αφηγητή!

Όπως η γη περιστρέφεται γύρω από τον ήλιο στο επίπεδο της εκλειπτικής, έτσι κι ο δίσκος περιστρέφεται γύρω από ένα δικό του ήλιο, ένα λουλούδι σαν ηλιοτρόπιο. Τον άξονα-πόλο του (“πόλος” είναι ο άξονας και ο πολικός) σαν ήλιο κυκλοδίδωτο από τις γύρω του πτέρυγες, όπου περιγράφεται και περιστρέφεται και το δικό του “στερέωμα”. Στις πτέρυγες της “οργωμένης έρας” του, της γης του από πηλό, με αύλακες σα χαρακίες από αλέτρι, μιλάει λογικά και για ζώνες αστερισμών. Τα σύμβολά του, άνθρωποι, ζώα, πουλιά, ψάρια και όστρακα, παραπέμπουν όχι μόνο σε γήινα και θαλάσσια όντα, αλλά και σε αστέρια και αστερισμούς· έμβια όντα που γεννιούνται, ζουν και πεθαίνουν σε γη, ουρανό και θάλασσα. Στερεωμένα, μερικά, με πλάγιες γραμμές, που μοιάζουν με καρφιά-αστέρια (ήλους).. Στην παλαιά διαθήκη βρίσκουμε παρόμοια αναφορά σε αστερισμούς και θεότητες μέσω συμβόλων, όπως στη φράση: «στερώσουσιν αυτά εν ήλοις και ου κινήσονται». Η φράση «στερώσουσιν εν ήλοις» σημαίνει ότι οι άνθρωποι θα ταυτίσουν τα σύμβολα με άστρα. Το έκαναν ήδη όλοι οι αρχαίοι λαοί.. Οι δημιουργοί του δίσκου έκαναν όντως κάτι αντίστοιχο: στερέωσαν τα σύμβολά του με δικής τους έμπνευσης ήλους, κέντρα («Ήλοι» είναι και τα άστρα και τα κέντρα).

Τχη σα δακτυλικά αποτυπώματα, οι σπείρες των πλευρών του, σαν αποτυπώματα «ρωγός» (του μέσα μέρους των δακτύλων). Ποιός θα θέσει την χείρα “επί τα ίχνη των ήλων”; Ποιός θα καταφέρει να «άρει κάθε σημείον», να ερμηνεύσει αφαιρετικά το κάθε σχήμα λόγου και την κάθε αλληγορία; Ηράκλειος άθλος, πραγματικά.. Θα βρεθούν πολλοί επίδοξοι Ηρακλειδείς να κάνουν το δικό τους «σύμβλημα» κατά το δοκούν, ή να ειρωνευτούν τις προσπάθειες άλλων. Σεβαστή κάθε άποψη, αρκεί να είναι αιτιολογημένη και καλοπροαίρετη..

«Πηλός κεραμέως σήμασι καταπεπατημένος», ο δίσκος. Ένας αληθινός ληνός -πατητήρι- σημάτων. «Σήμα» είναι και η εικόνα πάνω σε ασπίδα, το έβλημα. Το σύμβολο 12 (ή άλλως) θα μπορούσε λοιπόν να είναι μια μικρογραφία του δίσκου, μια «ασπίδα», που προστατεύει το «λόγο» του.

«Εί έτι επιγνωσθήσεται επί τής άλλω» το πλήρες νόημα της ασπίδας-δίσκου; Ο δίσκος ενδέχεται να έχει τόσα νοήματα, όσες οι κουκκίδες της ασπίδας-συμβόλου 12 (ή άλλως = το πάνω μέρος της ασπίδας), αφού κάθε διαφορετική ερμηνεία ενός συμβόλου οδηγεί το όλο νόημα προς άλλη κατεύθυνση, δίνοντάς του άλλη τροπή. Έτσι ο δίσκος περιστρέφεται γύρω από πολλά νοήματα κυριολεκτικά “εκ περιτροπής”. Νοήματα, που αναλύονται σαν τα χρώματα της ίριδος σε αφηγηματικό, αστρονομικό, μεταφυσικό (μυστικιστικό), μυθολογικό/ορφικό/θεολογικό, σε προγνωστικό, σε παιχιδιού αντίληψης -σα σταυρόλεξου- αλλά και γλωσσικών γνώσεων, σε γεωγραφικό, ίσως και βοτανολογικό.

Οκτώ -ίσως- νοήματα, όσα τα πέταλα του άνθους, κορωνίδας της πρώτης πλευράς του! Ποιος θα «τίλλει» τα πέταλα του «δόριου»* άνθους, που μοιάζει μαργαρίτα, καταρρίπτοντας όλα τα νοήματα;**

Το νόημα του δίσκου επιγνωσθήσεται «επί τής άλλω» (στην επιφάνειά του που μοιάζει με της ασπίδας), αλλά και «επί τών άλλων»! Ο δίσκος βρίθει “άλων” (καρφιών), σα δεσμά. Καρφιά και σύμβολα, (εκ)τελεστές της βούλησης του δημιουργού, δρώντας πάνω στη «μορφή» της συνάρτησης του δίσκου, μεταστοιχειώνονται σε άλλα νοήματα- συναρτήσεις. Σε μετοχές, πτώσεις κι επιρρήματα: **εύγλωττους πλαγιασμούς, σαν «ενώτια παμφανώντα».** Όπως το όστρακο συγκαλύπτει την ύλη του με περίβλημα, έτσι και ο δίσκος· όντας κεραμικό “όστρακο”, συγκαλύπτει την ύλη-περιεχόμενό του.. Η φράση του ο Αισχύλου στις Ευμ. 396, “υπό χθόνα τάξιν έχει και δυσάλιον κνέφας” (έχει υποχθόνια ακλουθία και ανήλιαγο σκοτάδι) επαληθεύεται και στο δίσκο, σα να ειπώθηκε για τους δημιουργούς του. Άλλωστε **«η δύναμη του ποιητικού λόγου κρύβεται στην πολλαπλότητα των ερμηνειών και των προσεγγίσεων».**

«Σε όστρακο, ο λόγος των οστράκων» (τηθύφ ρήμα τηθύων (τηθίφ/ρῦμα/τηθίον), διαβάζουμε στο πλαίσιο 24 της Β πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο). **Ο λόγος των οστράκων..** Τα νοήματά του δίσκου μοιάζουν με τους αμφίσημους χρησμούς της πυθίας. Κινούνται στη ζώνη του λυκόφωτος. Κι οι έλληνες φημίζονταν για τα μαντεία τους. Θα μπορούσε άραγε η φράση αυτή να είναι κάποια -ορφικής προέλευσης- προφητεία, «του σμιλαριού και του φωτός διπλή κοσμογονία»;

Ο ποιητής του δίσκου «όμίχλη αὐτόν έσπαργάνωσεν (έσπείρωσεν)» και «έπι-χειρών έκάλυψε φῶς» με το σύμβολο 7. «Ίμάντι φῶς» (σύμβολα 8 με πλάγια γραμμή και 7). Ως άλλος Θεός (φως), άπλωσε στην επιφάνεια του πηλού τα χρώματα της ίριδος· «έξέτεινεν έπ' αὐτόν ήδῶ». Πιθανώς και «Ωραν έθετο κτήνησιν, ίσασι δέ κοίτης τάξιν» (Ιωβ 36, 28α). Πιθανώς δηλαδή ο δίσκος αναφέρεται και σε φύλακες-ώρους, βάσει των ορφικών κοσμοθεωριών, όπως ισχύουν ακόμα.

Είναι επομένως ο δίσκος της Φαιστού

α) Επιτραπέζιο παιχίδι;

β) **Χάρτης κάποιου μέρους της γης**, που ο αφηγητής περιγράφει επιγραμματικά με εικόνες, αφήνοντας τον εντοπισμό του στη φαντασία καθενός;

γ) **Τηλεσκόπιο του ουρανού, που δείχνει αστερισμούς;**

δ) **Πυξίδα των ωρών (Ηλιακό ρολόϊ) για συγκεκριμένες τελετές ή ενέργειες των αρκωρών (φυλάκων) κάποιου δικτύου, με “πτέρυγες”;**

ε) Ο δίσκος περιστρέφεται σαν “περωμένο” αδράχτι. **Μπορεί να «σημαίνει» ..τα «άρκτου στροφάδων κέλευθα»**, τις κυκλικές τροχιές της άρκτου, την οποία δείχνουν να τιμούν ιδιαίτερα οι δημιουργοί του; Είναι πολύ πιθανό.

στ) **Αρχείο με «ράκη» φράσεων-αμφίσημες προγνώσεις, όπως του Νοστράδαμου και της πυθίας;**

ζ) Προφητεία κι εγγύηση για κάτι που θα γίνει μελλοντικά; **Ενέχυρο (Ρύσιον), εγγύηση, σα σύσημον, σφραγίδα και “σήμα”;**

η) Θα μπορούσε ο δίσκος να αποδοθεί σαν τραγούδι ή/και σα θεατρικό δρώμενο για μαθητές στα αρχαία ελληνικά; Πιστεύω πως ναι. Θα μπορούσε να χρησιμεύσει και σαν παζλ με σκοπό την εξάσκηση στα αρχαία ελληνικά, αφού στα σύμβολά του μπορούν να δοθούν πολλές διαφορετικές ερμηνείες.

Ο δίσκος μπορεί να είναι όλ' αυτά, σαν παιχνίδι δράσης, γνώσης και πρό-γνωσης, αφού διαβάζουμε:

Έρα, ώς ἴμα = Η γη είναι σαν προκάλυμμα.

Έρα, σῆμα = Η γη είναι το συνθηματικό.

Αἶρα, σῆμα = Η σφύρα είναι το συνθηματικό.

Τί είναι λοιπόν η σφύρα; Προκάλυμμα γης για το φως; **Ίσως, αν είναι έτσι, κι άλλα σύμβολα σχετίζονται με το φως.. όπως η ληνός, ή λάρναξ, ή κιβωτός (πατητήρι, ποτίστρα): το σύμβολο 24.** Ο θύλακας ανάμεσα στη γη σα σφύρα (στο σημερινό ακρωτήριο Κριός) και το λιμενοβραχίονα πάνω από αυτήν. Έτσι τον παρουσιάζει ο αφηγητής, σα λάρνακα.

Και η κορύνη, το σύμβολο 13, που θα μπορούσε να δείχνει την ποιμαντορική ράβδο του Διονύσου, ίσως κρύβεται και αυτή «επί της ἄλλω» (πάνω στην ασπίδα, στην επιφάνεια του δίσκου). Ίσως είναι και αυτή ο πόρος, αλλά και η «γέφυρα» που συνδέει την Τριόπιο νήσο με τη χερσόνησο της Κνίδου. «Πόρος» σημαίνει άλλωστε και πορθμός και γέφυρα (κάτι που είναι «πέραςμα»). Θα μπορούσε λοιπόν, σα σύμβολο του θεού, να είναι και η γέφυρα που συνδέει το εδώ με το πέραν. Πώς αλλιώς θα μπορούσε κανείς «να φέρει φως απ' το σκοτάδι;», από το σκοτεινό σύμπαν;

Ο αφηγητής δείχνει ν' αντιλαμβάνεται τη γύρω του φύση αφαιρετικά. Στοχάζεται κι αναπολεί το Διόνυσο-Άδη, ταυτίζοντάς τον με τον κύνα-Σείριο, σαν οδηγό των μυστών, αλλά και με τη μεγάλη άρκτο, οδηγό των ναυτικών. “Ως μοι ρέι αἰών, φῶς” = “Το φως κυλάει όπως η ζωή μου”, διαβάζουμε στο πλαίσιο 11 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο). Ένα πέραςμα χωρίζει τη ζωή απ' το θάνατο.. Πολλές οι ονειροπολήσεις του αφηγητή. **“Λάρναξ” μπορεί να είναι κι ο ίδιος ο δίσκος, αφού ο δημιουργός του εμπνέεται τόσο από το φως..**

Μια μεταφερόμενη κιβωτός - διαθήκη γνώσης,, μια “σκηνή μαρτυρίου” φερόμενη εις μαρτύριον, “εις απόδειξιν” της εφευρετικότητας ή/και της δύναμης πρόγνωσης μιας οινεί πυθίας. Με λογοπαίγνια κι αγωνία, όπως το “Ἐξεις, ἀφήξεις οὐκ, ἐν πολέμῳ θνήξεις” της πυθίας. Με λογοπαίγνια σα να παρεισέφρυσαν κι αστεϊσμοί στο όστρακο (Ἄλεξ ἐνήσαν ἐν τῷ τηθίῳ). Λογοπαίγνια, όπως το «²Υς, ἀλλ' ἦτις. Ἐρμα, πιλός, φίλον» (Υἱός, ἀλλ' απ' τη Σητεία. Ένας χαζός πρωτοστάτης, φίλος μου!), όπως το «ΡΑ ΣΩ» που αποδίδεται σαν η επιγραφή του πλοίου σε γραμμική, λογοπαίγνια που γίνονται και με τη χρήση των φράσεων των πλαισίων σα μέσου πρόγνωσης (ηλιακού ρολογιού), όπως με τη φράση (στο πλαίσιο 1 της Α πλευράς από την περιφέρεια προς το κέντρο): “Υψι κῶμος, ἄλην δεῖ. Κόρη νυ (νῆ), ὡς γῶν υἱεῖς” = “Η παρέλαση (πλανητών) ψηλά, δένει (μονιμοποιεί) τη μανία. Τώρα η κόρη θα είναι όπως οι γιοί”!

Σιτοβολώνας νοημάτων ο δίσκος. Δρέψαμε μερικά, σαν ψιχία. “Η πτώση του ψιχίου” (ρύας ρωγός), είναι άλλωστε ένα από τα πιθανά νοήματα του κεντρικού πλαισίου της Β πλευράς. Γιατί και ο πηλός αποτελεί πρόσφορο έδαφος για να βλαστήσει ο σπόρος σίτου και να “πέσει φέροντας πολύν καρπόν”, όπως ο σπόρος της παραβολής του Ιησού (Ιωαν. 12, 24), αν σαν “ψιχίο” και “καρπό” εκλάβουμε τις πολλές ερμηνείες. Ο δίσκος, μια “πολύκαρπος ἀλώη”, ένα γόνιμο αλώνι όπου στροβιλίζονται νοήματα κι αλληγορίες, “δένει σ' ένα δράγμα” όλα τα μεταφυσικά του νοήματα. Όπως στη Β πλευρά στο πλαίσιο 20 (από την περιφέρεια προς το κέντρο): “ὕς· ἔκρους φωτός” (ο υἱός· η πηγή του φωτός) και στο πλαίσιο 23: “Φῶς γῶν, ἦ αἰὼν φίλον” (Γιατί αγαπάμε το φως όπως και το χρόνο).

Φράσεις σα να 'ναι βγαλμένες από εκκλησιαστικούς ύμνους (“κλάδων έρμα” = σκέπη των κλάδων, “ἀνθ' ὡς εἴλ' ὡς πτέρυξ” = έτσι προστατεύω κι εγώ, σα φτερούγα), με παραπομπές στην αστρονομία (στη Μεγάλη Άρκτο, στον ήλιο, στη σύνοδο πλανητών). **Σα να εμπνεύστηκαν και να κατέβασαν, οι δημιουργοί του δίσκου, τη σκηνή του ουρανού, τη**

σκηνή των δικών τους θεών στη γη, ή το αντίθετο: σα να “καταστέρισαν” τα έμβια όντα. Ζώα, πουλιά και ψάρια, υγρό, στερεό, αέριο, φως. Πύρ αιθήρ, γη και ύδωρ, τα τέσσερα ριζώματα της ύλης αποτυπωμένα στο δίσκο μέσω των συμβόλων του (Εμπεδοκλής, αποφθέγματα <https://www.gnomikologikon.gr/authquotes.php?auth=1462>).

Εννοείται ότι σαν ευρυμαθείς λόγιοι οι δημιουργοί, θα γνώριζαν τους συμβολισμούς των γραφών (όπως και τα έργα των αρχαίων τραγικών), αφού παραλληλισμό της μεγάλης άρκτου, του “αστέρα”, με την περιστέρα σαν “έμβιο όντος”, βρίσκουμε και στον Ησ. 59,11: “ὡς ἄρκτος καὶ ὡς περιστέρα ἅμα πορεύονται” (εδώ δηλώνεται η ασυνήθης ισχύς και υπεροχή κάποιων, αφού η άρκτος συμβολίζει τη δύναμη της βαρβαρότητας, ενώ η περιστέρα την αθωότητα και τη θεία επιφοίτηση). Οι δημιουργοί αντιστοίχισαν λοιπόν στο δίσκο τους την άρκτο και την περιστέρα (των γραφών) με μέρη της υδρογείου: τη Μεγάλη Άρκτο με την πρώην Τριόπιο νήσο και την περιστέρα με το λιμενοβραχίονα απέναντι από την πρώην Τριόπιο νήσο, ονομάζοντας το λιμενοβραχίονα «Οινάς» (περιστέρα/αμπελώνα). Παράλληλα όμως αντιστοίχισαν και τη θάλασσα με περιστέρα: “Ασπίδα! Κι (ήμουν) ανέκαθεν η σκέπη των κλάδων της γης κι η ωφέλιμη νύμφη, αλλά κι η ωφέλιμη περιστέρα της γης. Γιατί η προστάτις της γης έχει τη δύναμη να πειθει..” (πλαίσια 8 και 9 της Α πλευράς, στο «τραγούδι της θάλασσας»).

Έλιξ ο δίσκος, αλλά “έλιξ” (Ivy) κι η ονομασία του κισσού, συμβόλου του Διόνυσου, που ονομαζόταν και “κισσός”. Και η σύμπραξη επαϊόντων για τη δημιουργία του, μια “μυστική” ivy league, μια κοινοπραξία μυστών πρέπει να ήταν. Γιατί δεν μπορεί να είναι πόνημα ενός ανδρός, αλλά έργο “ηρώων”. Σύμβλημα κάλλιστον, με επίφαση εφόδου για κλοπή οστράκων, τομαριών ζώων κλπ.. “Πάντες οι μετεωρισμοί σου και τὰ κύματά σου ἐπ’ ἐμέ διήλθον”, θα έλεγε ο δίσκος, σαν άλλος Ιωνάς, αν μπορούσε να μιλήσει. Τα φωτεινά οράματα, τα “νάματα φωτός” στις πτέρυγες-οθόνες του δίσκου, τα “θάματα του λόγου, όπως λέει ο ποιητής, θα τα φτάσει ποτέ η “πλεμπάγια”;

«Εἰ λύσ(η) εἷς, ἅμα τ’ ὡς (λύση)», θα αποκαλυφθεῖ το νόημα του δίσκου “ἀνθ’ ὡς”, ώστε να καταλάβουμε και την αξία, το νόημα του έργου τέχνης που θαυμάζουμε στο μουσείο. Αυτό που λέει τα πάντα “ἐν τῇ σκοτίᾳ”, ίσως και με τον τρόχιλο, το αμφίσημο χάραγμα μετά το άνθος, στο πλαίσιο 12 της Α πλευράς (από την περιφέρεια προς το κέντρο), θυμίζοντας τη ρήση του ευαγγελιστού: “Ἄνθ’ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὐδὲ ἐλάλησατε ἐν τοῖς ταμίεισι, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων” (Λουκ. 12,3). Γιατί “και τα κυνάρια εσθίει από των ψυχίων των πιπτόντων από της τραπέζης των κυριών αυτών”(Ματθ. 15, 27). Κάποτε νοήμονες και κυνάρια, πρέπει να μάθουν.. Τότε θα μπορούμε να χαρακτηρίσουμε την αποκάλυψη κυριολεκτικά, η...«**Επιφάνεια**» του δίσκου!

Ποιός ξέρει τί κρύβουν όμως κι οι ουράνιες “πτέρυγες”, οι οθόνες τ’ ουρανού, τα ουράνια ιστία κι ο χρόνος-Κρόνος στη μοίρα των ηρώων-ποιητών του δίσκου, που τιμώντας τόσο τον ουρανό όσο και το χρόνο και το φως, μας έδωσαν τη γη σαν «μίτο», σαν άκρη του νήματος του δικού τους «κεντήματος».

Εν τέλει, αν μη τι άλλο, ο δίσκος είναι τροχός· στρόφαλος. Και οι στρόφαλοι εκτελούν στροφές, όπως οι δίσκοι βινυλίου. Υπάρχουν δίσκοι που ακούγονται και ανάποδα. Όπως ο δίσκος, που διαβάζεται και ανάποδα. Μπορεί να έχει λοιπόν και ρυθμική αρμονία ο δίσκος; φυσικά.. Τί δίσκος θα ’τανε χωρίς τραγούδι;

Οι “οἶμοι τηθύων”, οι ζώνες των οστράκων (στο κεντρικό πλαίσιο της Β’ πλευράς) θα ηχούσαν πιο εύχητα σαν (ή) “οἶμη τηθύων”· το τραγούδι των οστράκων, κι ας μη μιλούν τα σύμβολα στη γλώσσα των αφύχων.. “Τήθη, μοῖρα· ὡς τ’ οὖν οἶμη”: Θάλασσα, μοίρα.. σαν τραγούδι λοιπόν!

Γιατί «ἀρμονίη φανερή, ἀφανοῦς κρείττων»..

Στη μουσική τουλάχιστον, παραφράζοντας το γνωμικό του Ηράκλειτου, θα λέγαμε πως η φανερή αρμονία είναι καλύτερη από την κρυφή. Και παραφράζοντας το πλαίσιο 18 της Β πλευράς (ἴς/ικετηρή/φῶς/έπινομή), θα λέγαμε ότι όπως το φως του ήλιου τύχει να λούσει τον ικέτη την ώρα που προσεύχεται γεμίζοντας την ψυχή του με αγαλλίαση σαν καλός οiwόνος, έτσι πρέπει να διαχυθεί και στη μελωδία: «Ὡς ἰκέτη ῥυῆ φῶς ἐπὶ νόμοις»****:

Η μελωδία να μεταδίδει την αγαλλίαση ενός θρησκευτικού ύμνου, λούζοντας την ψυχή του ικέτη-ακροατή με φως..

Γιατί ακόμα κι αν το συμπίλημα δρόμων της τοιχογραφίας του δίσκου απλώνεται σε διάφορες περιόδους της ιστορίας μας, για την πατρίδα μιλάει. Και τί είναι η πατρίδα παρά μια τοιχογραφία με διαδοχικές επιστρώσεις ασβέστη, επιστρώσεις γεγονότων που πλάθουν την ιστορία της;

* «Αἴγυπτος, Τα ιερογλυφικά και το πεδίο εφαρμογής τους», Ε. Καζναφέρη, <https://www.scribd.com/document/389649872/Kaznaferi-Ieroglifika-eikones> σ. 7-11

** α) Για παράδειγμα το όνομα «Ναρμέρ» γραφόταν με δύο σύμβολα: το γατόψαρο που λεγόταν «nar» και τη σμίλη που λεγόταν «mer». Ο συνδυασμός των ήχων των δύο αυτών συμβόλων έδινε το όνομα του ομώνυμου Φαραώ (<https://www.thecollector.com/narmer-first-egyptian-pharaoh/>)

β) Ε. Καρατζόλα «Συστήματα γραφής στο μεσογειακό χώρο», Ενότητα 4, Αιγυπτιακά ιερογλυφικά, *Rebus principle*, <https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/TMS169/συστήματα%20γραφής%204.pdf> σ. 24-37

*** «**Δώριον ὄριον ἄνθος**»: το δωρικό άνθος του έαρος που σχημάτιζε ο Απόλλωνας, μοιράζοντας το χειμώνα και το φθινόπωρο σε ίσα μέρη (Ι. ΠΑΣΣΑ, ΟΡΦΙΚΑ, Ύμνος στον Απόλλωνα νη' αρ. 34 σελ. 219). Χρησιμοποιώ εδώ τον όρο «Δώριον» για το οκταπέταλο άνθος, με την έννοια της δυνατότητας χωρισμού του σε δύο ίσα μέρη, σε δύο τετράδες.

Σχετικά με τον όρο «Ὀριον ἄνθος»: «ὄριος» λεγόταν αυτός που επαναλαμβανόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα, που συνέβαινε σε ορισμένες εποχές του έτους, σε ορισμένο μήνα, μέρα ή ώρα της μέρας. **Το εμπνευσμένο από δωριέα άνθος του δίσκου με τα οκτώ πέταλα, θα μπορούσε κατά συνέπεια να δηλώνει κάτι που συμβαίνει (ή συνέβαινε) είτε κάθε Αύγουστο, είτε ανά οκταετία.**

**** **ἐπί +δοτική** έχουμε α) με ρήμα κίνησης (όπως εδώ το 'ρέω) όταν μετά την κίνηση ακολουθεί στάση β) όταν πρόκειται να δηλωθεί η έκταση και γ) αντί του εἰς ή ἐς + αιτιατική. Και οι τρεις περιπτώσεις αναφέρονται στο Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης Δ. Δημητράκου εκδ. Δομή, τόμος 6, σελ. 2736 επ. λήμμα «ἐπί», περ. 17.

B ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΔΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ – ΠΗΓΕΣ

Ο πιο πρόσφατος έλεγχος λειτουργίας των συνδέσμων έγινε στις 29/9/2025

- THE MYSTERY OF THE PHAESTOS DISC, ARTIFACTA, <https://www.youtube.com/watch?v=hRFUhnJpYU>
- Α. ΒΛΗΤΑΣ, ΚΥΚΛΑΔΙΚΕΣ ΜΙΝΩΪΚΕΣ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ <https://www.scribd.com/document/470785429>
- ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΣΤΙΣ ΣΕΛΛΑΔΕΣ <https://mesamouliana.blogspot.com/2015/02/16.html> εικόνα 11, σελ. 45-46
- ΠΕΛΕΚΥΣ ΑΡΚΑΛΟΧΩΡΙΟΥ, ΕΜΠ, <https://daidalika.hmu.gr/el/arkalochori-axe/>
- ΚΕΦΤΙΥ
- α) ΚΕΦΤΙΥ “Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΗ ΜΙΩΝΙΚΗ ΚΡΗΤΗ”
<https://www.archaiologia.gr/blog/issue/%CE%BF%CE%B9-keftiu>
- β) ΚΕΦΤΙΟΥ <https://www.ime.gr/projects/cooperations/egypt/gr/sources/so1a.html>
- Μ. Αναστασιάδου
https://www.academia.edu/38243273/2016_2018_The_Phaistos_Disc_as_a_Genuine_Minoan_Artefact
- Γ. Μπαλτατζή «The Phaistos Disc: Placing an Enigmatic Artefact in its Cultural Context»
<https://academic.oup.com/book/58672/chapter/485388307>
- Ν. Belayche, “Hypsistos” ResearchGate
https://www.researchgate.net/publication/291855139_Hypsistos_A_way_of_exaltation_of_gods_in_Greco-Roman_polytheism
- Μυστικοί κώδικες επικοινωνίας στην αρχαιότητα
<https://www.nea-acropoli-athens.gr/arthra/oikologia/753-mistikoi-kodik-es-epikoinonias-stin-arxaiotita>
- «Η ξήρανση και το ψήσιμο του πηλού», ΤΟΜΕΑΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
<https://blogs.e-me.edu.gr/kpatsialou/2019/11/29/4-firing-ceramics/>
- Ψηφιακό αρχείο της βιβλιοθήκης του Βατικανού
<https://digi.vatlib.it/view/Stamp.Barb.AAA.IV.13> - επιλογές - Neakademia [Greco] [Frammento]
- ΑΡΧΑΪΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ, ΔΩΡΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ
https://www.ime.gr/chronos/04/gr/culture/315arts_arch_doric_order.html
- ΑΡΙΑΔΝΗ https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/mythology/lexicon/crete/page_020.html
- Α. ΑΒΑΓΙΑΝΟΥ, «ΕΡΜΗΙ ΧΘΟΝΙΩ»
<https://helios.eie.gr/helios/handle/10442/1778> εικ. 4 (σελ. 8/72), εικ. 8 (σελ. 10/74).
- ΚΟΥΦΟΜΑΝΩΛΗ Μ. ΑΝΑΘΗΜΑΤΙΚΟΙ ΚΙΟΝΕΣ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ
<https://pergamos.lib.uoa.gr/item/uoadl:2961231>
- ΥΠΠΟ «Ο ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΕΜΙΩΝ ΣΤΗ ΝΑΟΥΣΑ»
http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=874 και Ι. Πασσάς «Τα ορφικά», εκδ. Ηλίου, σελ. 73
- ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΩΝ ΑΝΘΕΜΙΩΝ http://odysseus.culture.gr/h/2/gh251.jsp?obj_id=874
- Ο ΔΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ <https://messaramuseum.gr/site/dynamic-mouseio.shtml?type=page&id=158&lang=gr>
- Λήμμα «βᾶ» λεξικό LSJ <https://lsj.gr/wiki/%CE%B2%E1%BE%B6>
- Λήμμα «παᾶ» E. Schwitzer, Griechische Grammatik https://archive.org/details/Griechischegramm0000schw_w8v9/page/n7/mode/2up
- ΚΑΡΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΕΣ Θουκιδίδου Ιστορία 1.7.1-1.8.2

- Η βιογραφία της Λυκίας <https://elinis.gr/η-βιογραφία-της-λυκίας/>
- «Από τους μινωίτες στο Βυζάντιο» <https://agonaskritis.gr/πορφυρά-από-τους-μινωίτες-στο-βυζάντι/>
- C. T. Newton https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Thomas_Newton
R. P. Pullan https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Popplewell_Pullan
- Ο ναός της Λητούς στη Λυκία
<https://www.arkeolojikhaber.com/haber-leton-kutsal-alani-likyanin-kalbinde-yeni-arkeolojik-donem-43020/>
- Dictionary of greek and roman geography
<https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0064:entry=peraea-geo>
- ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΕΚΙΡ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΝΙΔΟ
<https://www.searchculture.gr/aggregator/edm/DigDounis/000205-41125>
- Λ. Καραλή-Γιαννακοπούλου, Η ιστορική και αρχαιολογική μαρτυρία για την πορφυρά
<https://edabyt.gr/wp-content/uploads/2023/12/Karali-Giannakopoulou-Lilian.pdf> σελ. 1/6
- ΤΡΙΓΩΝΙΚΟ ΥΝΙ ΑΡΟΤΡΟΥ (ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ)
<https://www.cretanethnologymuseum.gr/el/η-γεωργία/>
- ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟ ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΟ
α) <https://learnmore.ancienttemple.ysma.gr/form/>
β) https://www.searchculture.gr/aggregator/edm/TAPA/000054-11631_15516?language=en
- Raison-Pope λίστα συμβόλων Γραμμικής Α
<https://www.vanpiere.nl/BookApi/GetSample?guid=22d1ac5c-15bf-43e0-85d1-f745c295d61c> σελ. 9 σπό 52
- ΑΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΠΟΝΤΟΥ <http://blacksea.ehw.gr/forms/filePage.aspx?lemmaId=3683>
- Λεξικό Σούδα <https://digital.lib.auth.gr/record/126596/files/001.pdf>
- ΠΥΘΕΑΣ Ο ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΗΣ <https://www.mixanitouxronou.gr/pitheas-o-massaliotis>
- Ιερά Διόνυσου, Απόλλωνα, Αφροδίτης στην Κνίδα <https://grecenblog.wordpress.com/> 2017/01/01/κνίδος/
(εικόνες 7, 12, 13)
- Σ. Κ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΤΑ ΙΕΡΑ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΡΙΑ <https://ikee.lib.auth.gr/record/115571>
- HORUS DEITY <https://www.ebsco.com/research-starters/religion-and-philosophy/horus-deity>
- About The Name Wandering Stars <https://www.wandering-stars.net/about-the-name-wandering-stars.html>
- ΚΝΙΔΟΣ http://asiaminor.ehw.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=4865#noteendNote_2
- ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ (ΦΥΤΟ) <https://herb.gr/2023/04/18/αρτεμισία/>
- ΙΣΙΣ ΚΑΙ ΣΑΡΑΠΙΣ: ΘΕΟΙ ΤΗΣ ΕΥΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ
https://projects.ics.forth.gr/isl/yppo_site/fokas/crete-egypt/isis_sarapis.html
- ΘΕΑ ΙΣΙΣ <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/39-91.pdf>
- Γιορτές προς τιμήν της Ίσιδας: «Λυχνοκαΐα» (Ηρόδοτος, Ιστορία, Β 62), «Πλοιαφέσια» (Ath.Mitt. 37.180)
- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ «ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΑΣΚΑ»
<https://www.amth.gr/apo-ta-arhaia-prosopeia-sti-syghroni-mask>
- ΝΑΟΣ ΗΡΑΚΛΗ ΣΤΗΝ ΚΩ <https://www.kosisland.gr/el/kos-island-today/kos-island-sight.html>
- Δίων Χρυσόστομος Λόγος 3, 16 <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/6/e/9/metadata-86-0000106.tkl>

- J. Richepin, Ελληνική μυθολογία, τ. 1, εκδ. Περγαμηνάι 1958, μεταφρ. Τετενέ, Απόλλων σ. 141 επ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ σ. 455
- Η ανεικονική παράσταση των θεοτήτων Απόλλωνα, Διόνυσου, Αρτέμιδος, Ερμή και Δία με τη μορφή στύλων, δέντρων, πυραμίδος και κύβου: Ν. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΩΝ ΒΑΣΣΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΛΩΝΑ σελ. 35-39 <https://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/06/29-3.pdf>
- ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ https://www.labrys.gr/gr/text_dionysiakoskiklos.html
- MINOAN TRADERS, WALL PAINTING FROM AKROTIRI, THERA <https://peripluscd.wordpress.com/2013/03/04/chronicle-2-minoan-cretan-thalassocracy-2/>
- W. Reczko, Analyzing the Phaestos disk, <https://link.springer.com/article/10.1007/s12520-009-0015-2>
- E. Theodosiou, Ancient aegyptian astronomy https://www.researchgate.net/publication/301546645_Ancient_Egyptian_Astronomy_in_Greek
- Ι. Πασσά, «Τα ορφικά», εκδ. Ηλίου, Ορφείως αποσπάσματα, σελ. 317-319
- ΠΛΑΝΗΤΑΡΙΟ, ΑΣΤΡΙΚΑ ΙΧΝΗ <https://astro.planitario.gr/astrika-ichni-pos-paragontai-oi-entyposiakes-fotografies-kai-ti-akrivos-apeikonizoun/>
- ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΣΕ ΝΑΥΤΙΚΑ ΜΙΛΙΑ <https://www.windy.com/?36.642,27.401,7,m:eGiagUP>
- Η ΝΑΥΠΗΓΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ <https://www.ancientgreektechnology.gr/el/ta-nea/item/111-ancient-greek-and-byzantine-shipbuilding>
- **ΥΜΝΟΙ ΟΡΦΕΩΣ**, ΗΛΙΟΥ ΘΥΜΙΑΜΑ Νο 8 (VIII) σ. 202, 203 / ΟΡΦΕΩΣ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΚΛΟΣ v. 40. σ. 322 / Makrobios Satur. 1,18 σ. 320 / α) Ονοματολογία θεών και β) Διόνυσος επικυρίαρχος σ. 336, 337 / α) Οι «δεσμοί» που επιβάλλονται από τη νύχτα σε όλη την πλάση και β) Η δικαιοσύνη του θεού (Δία), αμφοτέρω στη σ. 329 / α) Ο Απόλλων σαν «πατρώος» Sat. 1, 17 και β) Η ταύτιση των θεών Δία, Ήλιου, Διόνυσου και Πανός Sat. 1, 23 αμφοτέρω στη σ. 325 / Οι Δίας και Διόνυσος σαν παιδιά σελ. 354 / ΥΜΝΟΣ ΑΣΤΡΩΝ υπ' αρ. 7, σελ. 202 / ΥΜΝΟΣ ΜΟΙΡΩΝ σ. 235 / ΥΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ σ. 219 / ΥΜΝΟΣ ΔΙΟΣ ΚΕΡΑΥΝΙΟΥ σ. 211 και ΔΙΟΣ ΑΣΤΡΑΠΕΩΣ σ. 212 / ΔΙΟΣ ΘΥΜΙΑΜΑ σ. 208
- ΟΔΗΓΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ ΕΚΛΙΨΕΩΝ ΣΕΛΗΝΗΣ <https://astro.planitario.gr/odigos-paratirisis-ekleipseon-selinis/>
- ΩΡΟΣ (HOR BEHEDETI ή HUDITI και HOR KHARAKTI): V. Durant, Παγκόσμιος μυθολογία, εκδ. Χ. Γιοβάνη, 1968 σελ. 62, 63.
- ΙΑΜΒΛΙΧΟΣ https://el.wikisource.org/wiki/Τα_θεολογούμενα_της_αριθμητικής
- Λ. Πλάτων, Η υιοθέτηση στη Κρήτη της δεύτερης χιλιετίας προ Χριστού θρησκευτικών ιδεών από τον ευρύτερο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου <http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/platon.pdf>
- Α. Νικολάρου https://www.academia.edu/41748930/Egyptian_Influence_on_Minoan_Religion_MA_Thesis
- ΖΕΥΣ ΤΡΙΟΦΘΑΛΜΟΣ, ΤΡΙΟΨ <https://www.scribd.com/document/400670492/Zeus-Triophthalmos>
- Το φίδι ως αρχαιολογικό σύμβολο <https://terrapapers.com/to-fidi-os-archetypiko-symvolo/>
- ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΣ <https://www.theogonia.gr/theoi/theoid/Zeus.pdf>
ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΟΥ https://oidromoitoukrazioukaitoudionisou.blogspot.com/2015/04/blog-post_22.html
- Κ. Τσοπάνης. "Ο μυστικισμός στην αρχαία Ελλάδα" <https://archive.gr/?p=78>
- Shenu (shen rings) <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/548439> <https://www.youtube.com/watch?v=Pc4Oq351eHo>
- ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ <https://www.sansimera.gr/articles/1155>
- ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ, Η ΑΙΡΕΣΗ ΠΟΥ ΔΕ ΣΤΑΜΑΤΗΣΕ ΠΟΤΕ <https://www.sostis.gr/blog/item/5327-gnostikismos-i-airesi>
- Εγκυκλοπαίδεια του Ηλίου, τόμος 15, "Ορφικά" και τ. 14 "Μυστικισμός" και "Νεοπλατωνισμός". Τόμος 16 Πρόκλος.

- Ιάμβλιχος, «Περί των αγυπτίων μυστηρίων»
- Ε. Μπλαβάτσκι, ΙΣΙΣ ΑΠΟΚΑΛΥΜΜΕΝΗ <https://www.tetraktys.gr/el/products-987/isis-apokalymmenh-tomos-a-vivlio-1-a1.htm>
- ΘΕΡΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΓΙΑ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥΣ https://eclass.uowm.gr/modules/document/file.php/MECH261/Chapter_02.pdf
- Goddess NUN <https://henadology.wordpress.com/theology/netjeru/nun/>
- Π. Ανδρεάδης «Η ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΙΣΤΗ» <https://ikee.lib.auth.gr/record/358903/files/GRI-2024-45803.pdf>
- C. Mazzoni, “Mystical and literary texts,” *Annali d’italianistica*, Vol. 25 <https://www.jstor.org/stable/24016158>
- Εγκ. Ηλίου, Εκδόσεις Ήλιος, τ. 16, σελ. 495, «Πυθαγόρας»
- Arama, Jouanneau-Damance, Raimondo “*Expériences mystiques*” <https://classiques-garnier.com/experiences-mystiques-enonciations-representations-et-reecritures.html>
- L. D. Henderson “Mysticism and occultism in modern Art”, *Art Journal*, Vol. 46 No. 1 Spring 1987
- Σόνια Κωτίδου <https://freader.ekt.gr/eadd/index.php?doc=36749&lang=el#p=4>.
- Following the trail of a peacock from northern Iran to Singapore and beyond, part 2 https://mei.nus.edu.sg/think_in/following-the-trail-of-a-peacock-from-northern-iraq-to-singapore-part-2/
- Carlo Crivelli, «The Annunciation, with Saint Emidius» <https://www.nationalgallery.org.uk/research/research-resources/exhibition-catalogues/building-the-picture/entering-the-picture/crivelli-annunciation>
- ΠΟΘΕΓ, ΠΡΩΤΑ ΠΡΩΤΑ Η ΠΟΙΗΣΗ <http://www.potheg.gr/ProjectDetails.aspx?Id=1144&lan=1>
- ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΡΔΗΣ, Η ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ <https://ikee.lib.auth.gr/record/322755/files/Apospasma.pdf>
- Αντιφών ο Ραμνούσιος <https://www.gnomikologikon.gr/ancient-greek-quotes.php?page=2>
- M. Stephen “Μονοθεϊσμός στη Μ. Ασία Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού <http://asiaminor.ewh.gr/forms/fLemmaBodyExtended.aspx?lemmaID=8337> «Υψιστάριου»
- Ι.Μ. Παντοκράτορος <https://www.impantokratoros.gr/gnostikoi.el.aspx> ΜΕΡΗ Β, Γ, Δ, ΣΤ «ΓΝΩΣΤΙΚΙΣΜΟΣ»
- Ι.Μ. Παντοκράτορος <https://www.impantokratoros.gr/gnostikoi.el.aspx> ΜΕΡΟΣ Ε΄ (7.5.1 - 7.5.6) «ΚΑΘΑΡΟΙ»
- THE URSA MAJOR CONSTELLATION <https://astrobackyard.com/ursa-major-constellation/>
- Β. ΔΑΛΚΑΒΟΥΚΗΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΗΜΕΙΩΤΙΚΗ [https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20\(Dalkavouki\).pdf](https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/KOM03166/simeiwseis%20gia%20eisagwgi%20sti%20simieiwtiki%20(Dalkavouki).pdf)
- J. Minnick “The Dying Sun: An Iconographical Analysis of the Solar Barque at Sunset in the Cosmological Books of the New Kingdom” <https://digitalcommons.memphis.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3271&context=etd>
- ΕΕΦ «Ισημερίες και ηλιοστάσια» <https://www.eef.edu.gr/el/arthra/isimeries-kai-iliostasia/>
- Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΔΗΜΝΟΥ <https://www.scribd.com/document/737596898/The-Stele-of-Lemnos-translation>
- Στο χορό των 11 διαστάσεων <https://www.huffingtonpost.gr/22os-eonas/sto-choro-ton-11-diastrateon-i-theoria-chordon/>
- ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΖΟΥΜΕ ΣΕ 10 ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΛΛΑ ΔΕΝ ΤΟ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΑΣΤΕ <https://tvxs.gr/news/sci-tech/d-nanopoulos-zoume-se-deka-diastrateis-alla-den-to-antilambanomaste>
- Ηροδότου Ιστορία, 1, 47, 3 https://www.greeklanguage.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?page=7&text_id=30

- ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΑ <https://astro.planitario.gr/sti-geitonia-tou-polikou-astera/>
- The indestructible stars <https://www.historicmysteries.com/history/the-indestructibles/39816/>
- ΑΡΚΑΣ https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/mythology/lexicon/metamorfoseis/page_040.html
- Π. Σαράφης «Απόκρυφος Απόλλων» <https://ikee.lib.auth.gr/record/366483/files/GRI-2025-50678.pdf>
- Yves Duhoux, “How not to decipher the Phaestos disc” <https://www.jstor.org/stable/507232>
- ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΥΛΗ ΣΤΟ ΣΥΜΠΑΝ <https://physicsgg.me/2014/08/26/γιατί-πρέπει-να-υπάρχει-σκοτεινή-ύλη/>
- Ο ΔΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΦΑΙΣΤΟΥ
 - α) ΚΕΝΤΡΟ ΝΟΕΣΙΣ <http://archive.noesis.edu.gr/repository/handle/11609/001-02022.html>
 - β) ΠΑΝ/ΜΙΟ ΙΩΝΝΙΝΩΝ http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlaxopoulos/ergasies_2hxiliatia/Kali_o_diskos_tis_faistou.pdf Διαφάνεια 5
- ΥΠΕΡΚΥΒΟΣ <https://blogystera.wordpress.com/2007/09/21/texnh/>
- ΗΣΙΟΔΟΥ ΘΕΟΓΟΝΙΑ https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/library/browse.html?text_id=2
- ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ: Είναι Μύθος; <https://elinis.gr/αργοναυτικη-εκστρατεια-ειναι-μυθος/>
- ΣΤΕΦΑΝΙΑ ΜΠΟΤΕΛΗ, Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΟΡΦΕΑ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/anthology/mythology/annex/page_006.html
- A. Mironova, Astronomy, Egypt <https://anefest.spbu.ru/en/articles/ancient-minor-asia/142-astronomy-egypt.html>
- R. H Allen <https://www.scribd.com/doc/221131883/Star-Names-and-Their-Meanings> σ. 330 «Ophiuchus boundary
- <https://astro.planitario.gr/o-nychterinos-attikos-ouranos-mesa-apo-ton-fako-tou-asteroskopeiou/>
- ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, ΙΣΙΣ ΚΑΙ ΟΣΙΡΙΣ <https://pdfcoffee.com/--16832-pdf-free.html>
- <https://www.scribd.com/doc/45158225/Neuroanatomical-Glossary>
- Γ. Παπαδάκη «Τα ψάρια ως τροφή των αρχαίων ελλήνων» <https://www.periou.gr/georgia-papadaki-ta-psaria-os-trofi-ton-archaion-ellinon-kai-alla-plasmata-tis-thalassas-meros-a-a-o/>
- <https://www.haniotika-nea.gr/gkareth-ooyens-i-glossa-ton-minoiton-den-einai-nekri/>
- Ε. ΚΑΖΝΑΦΕΡΗ «Αίγυπτος, Τα ιερογλυφικά και το πεδίο εφαρμογής τους» σ. 7-11 <https://www.scribd.com/document/389649872/Kaznaferi-Ieroglifika-eikones>
- NARMER: 10 FACTS ON THE FIRST AEGYPTIAN FARAOH <https://www.thecollector.com/narmer-first-egyptian-pharaoh/>
- Ε. Καρατζόλα «Συστήματα γραφής στο μεσογειακό χώρο», Ενότητα 4, Αιγυπτιακά ιερογλυφικά, Rebus principle, σ. 24-37 <https://eclass.aegean.gr/modules/document/file.php/TMS169/συστήματα%20γραφής%204.pdf>
- Π. ΜΩΥΣΙΔΟΥ, ΕΤΕΟΚΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ <https://www.scribd.com/document/740174501/ΕΤΕΟΚΡΗΤΙΚΕΣ-ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ>
- Π. ΜΩΥΣΙΔΟΥ, Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ <https://www.scribd.com/document/737596898/The-Stele-of-Lemnos-translation>

